

INOVACIJSKI PROJEKTI

2010/2011

Zbornik strokovnih prispevkov

**Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo**

Inovacijski projekti 2010/2011
Zbornik strokovnih prispevkov

Avtorji: Staša Grča-Planinšek, Kristina Mlinarič, Nataša Škrbinc, Rozika Kolar, Darka Jurgec, Katja Jenko, Simon Ūlen, Desa Kapelj Gorenc, Dominik Hribovšek, Andrejka Lorenčak, Maja Medvešek, Katja Stošić, Jasna Lipovž, Simona Bojnec, Štefka Vidovič, Ksenija Šket, Nataša Babič, mag. Barbara Vraničar, Ana Rehar, Damjana Lukman, Manica Kolar, Dragica Pešakovič, Dragica Milojevič, Bojan Rebernak, Irena Gorenjak, Gabrijela Źlof Leskovšek, Darja Rajšek, Suzana Varga, Valerija Osterc, Koraljka Čeh, Andreja Kosirnik, Marjeta Merela, Lea Strukelj, Nada Jazbec, Adriana Gaberšćik, Simona Cvilak, Tatjana Holy Kovačič, Lidija Švigelj, Ana Šnofl, Sabina Źnidar, Martina Źohar, Magda Flajs, Sonja Salajko, Klavdija Konečnik, Ksenija Čuješ, Andreja Leskovar, Ivana Moškotevc, Lidija Tolič Vidrgar, mag. Melita Šemrl, Danica Kmetec, Marjana Cenc Weiss, Marjetka Herodež, Simona Vreš, Vilma Hrovat, Nineta Paternuš, Tina Merčnik, Tamara Danieli, Vilma Borucky, Leonida Źagar Petrovčič, Tina Hozjan, Silvija Jelen, Klavdija Ternik, Marja Čad, Bojana Kalič, Andreja Križan Lipnik, Marija Podstenšek, Urška Pori, Vida Javornik, Mateja Štih, Klavdija Skerbinšek, Kalinka Štefančič, Tamara Lipičar, Stanko Podvršek, Melita Bračko Hakl, Lota Gasser

Vodja inovacijskih projektov: dr. Natalija Komljanc

Tehnična urednica: Nataša Malovrh

Izdal in založil: Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Predstavnik: mag. Gregor Mohorčič

Objava na spletnem naslovu:

<http://www.zrss.si/pdf/ZbornikStrokovnihPrispevkov2010-11.pdf>

Ljubljana, november 2011

Prva izdaja

Besedilo ni lektorirano.

Publikacija je brezplačna.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37.091.313:001.895(082) (0.034.2)

INOVACIJSKI projekti 2011/2012 [Elektronski vir] : zbornik
strokovnih prispevkov / avtorji Staša Grča-Planinšek ... [et al.].
- 1. izd. - El. knjiga. - Ljubljana : Zavod Republike Slovenije za
šolstvo, 2011

ISBN 978-961-03-0014-4
1. Grča-Planinšek, Staša
259031808

KAZALO

UVOD.....	6
DELOVNI ZVEZEK ZA NADOMESTNO KOMUNIKACIJO-NAK 2.....	7
ZMOREM – POMAGAM – ZMAGAM, TUTORSTVO MED UČENCI S POSEBNIMI POTREBAMI	17
ŽIVAL IN UČENEC S POSEBNIMI VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNIMI POTREBAMI	21
PRISPEVEK DIJAŠKEGA DOMA K SPODBUDNEMU UČNEMU OKOLJU DIJAKA	35
PREVENTIVNO DELOVANJE NA PODROČJU NEZDRAVEGA ŽIVLJENJA PRI UČENCIH S POSEBNIMI POTREBAMI	40
SEM TUJEC – POČUTIM SE KUL	44
KONCEPTUALNI PRISTOP K POUČEVANJU FIZIKE.....	48
REGENERACIJA ORGANIZMA ŠPORTNIKOV IN PSIHOLOŠKA PRIPRAVA V NOGOMETNIH ODDELKIH.....	52
INDIVIDUALNI POUK KOT OSNOVA ZA NADALJNE SKUPINSKO MUZICIRANJE	57
NOVA KULTURA PREVERJANJA IN OCENJEVANJA ZNANJA	62
S FILMOM DO RAZUMEVANJA VSAKDANJEGA ŽIVLJENJA.....	67
S PROSTOVOLJSTVOM RASTEM IN SE RAZVIJAM - KO SE SKUPAJ UČIVA, NAJU UČENJE BOGATI	71
SKUPAJ IZDELAJMO ČUTNO POT.....	82
KONCEPT UČNE TEŽAVE V PRAKSI.....	87
ROMPOMPOM - IGRA KOT SREDSTVO VZAJEMNEGA RAZVIJANJA SOCIALNIH KOMPETENC MED UČENCI ROMI IN NE-ROMI	92
PREPOZNAVANJE ČUSTEV IN USVAJANJE TEHNIK ZA VZPOSTAVLJANJE UGODNE RAZREDNE KLIME	99
HURA ZA POŠ-EVCE	104
RAZLAGA FIZIKALNIH VSEBIN S POMOČJO INTERAKTIVNE TABLE PRI POUKU NARAVOSLOVJA V 4., 6. IN 7. RAZREDU.....	108
IKT PO MERI UČITELJA?.....	112
DREVO = ŽIVLJENJE	117
UČENJE IN PREVERJANJE ZNANJA V SPLETNI UČILNICI	123

SODELOVANJE UČENCEV S POSEBNIMI POTREBAMI S STAROSTNIKI V DOMU UPOKOJENCEV	130
SKUPINA STARŠEV ZA SAMOPOMOČ.....	135
EN, DVA, TRI, IGRAJ SE TI!.....	140
UČIMO SE SREČE	145
Z ROKO V ROKI	150
BRANJE ZA ZNANJE.....	157
RAZVIJANJE METAKOGNICIJE PRI UČENCIH Z UČNIMI TEŽAVAMI.....	162
DA BRANJE NE BO MUKA	168
OD KORAKA DO BESEDE	174
KAKO MOTIVIRATI UČENCE, DA BODO OPRAVLJALI DOMAČE NALOGE IN DELO DOMA ZA ŠOLO?.....	181
LJUDSKO GLASBENO IZROČILO IN MI	184
GIBALNICA.....	189
POMEN UMETNIŠKIH DEJAVNOSTI ZA MOTIVACIJO UČENCEV ZA DELO PRI POUKU IN PREPREČEVANJE MOTEČEGA VEDENJA	199
VPLIV UPORABE INTERAKTIVNIH GRADIV PRI POUKU NA ZNANJE IN MOTIVACIJO UČENCEV.....	207
NAJ PRAVLJICE OŽIVIJO	213
POVEŠ MI, POVEM TI (NEFORMALNI POGOVORI)	218
»BRATI POMENI POČETI PODVIGE«	223
LJUDSKI PLES JE KUL	227
M,M,M,M,M,.....	230
VODENA VIZUALIZACIJA	234
IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI POUKA IN UČENČEVEGA ZNANJA S POMOČJO VREDNOTENJA PRISOTNOSTI IN DOMAČEGA DELA PRI ZAKLJUČNI OCENI	238
CILJNO VODENJE ODDELČNE SKUPNOSTI (UPORABA PDCA MODELA)—KLIMA V ODDELKU.....	243
SESTAVLJAMO MOZAIK KAKOVOSTNIH RAZREDNIH UR.....	248
POHAJKOVANJE S HAIKUJI.....	252
NOČ BRANJA	256

RAZLIČNI VIDIKI ORGANIZACIJE IN IZVEDBE PROJEKTHNIH TEDNOV	260
»SKUPAJ ZMOREMO VEČ« - MEDPREDMETNO ZASNOVAN IZBIRNI PREDMET V DRUGEM LETNIKU GIMNAZIJE	266
ODPRI OČI, NAPNI MOŽGANE	282
ZGODNJE UČENJE NARAVOSLOVJA.....	282
NIKOLI POZABLJENE PRAVLJICE	288
KAKO POČIVAMO	293
» DIE SUPERLANGE RIESENCSHLANGE«	297
SKUPAJ RASTEMO.....	303
KREACIJE POČITKA	309
ODDAJAMO/SPREJEMAMO/INOVIRAMO (OSI).....	315
SONČNA SPOROČILA	322
POGLEJTE, TO ZMOREM SAM!	331
MOJA DLAN+TVOJA DLAN=NAJINA ROKA	367
SUPERVIZIJA KOT POVEZOVALNI PROCES TER SUPORT K BOLJŠI KOMUNIKACIJI IN MOTIVACIJI PRI STROKOVNEM IN OSEBNEM RAZVOJU PEDAGOŠKIH DELAVK VRTCA IN ŠOLE.....	371
OTROCI KORAKAJO V NARAVO IN RAZISKUJEJO UPORABNOST ZDRAVILNIH RASTLIN IN DIŠAVNIC NAŠEGA OKOLJA	376
OSEBNI PORTFOLIO STROKOVNEGA DELAVCA.....	381
OD ŽOGE DO KROGA.....	387
ŠPORT V VRTCU - ZAKAJ PA NE?.....	392
PACK NOCH DIE DEUTSCHE SPRACHE IN DEINEN KOFFER.....	399
Z IGRO SPOZNAVAM ANGLEŠČINO	405
OTROKOVE PRAVICE-MOJE PRAVICE	410
MOJA POT DO ZNANJA.....	418
POVEČANJE SAMOKONTROLE UČENCEV MED ODMORI	422
VZGOJA ZA ŽIVLJENEJE (ELEMENTI MONTESSORI PEDAGOGIKE).....	429

UVOD

Inovacijske projekte pojmuje in ponujamo kot priložnosti za izboljšanje vzgoje in izobraževanja z raznoterimi preoblikovanji.

Nekatera inovativna spoznanja oz. didaktične novosti v nadaljevanju zbornika so fascinantne, druga spoznanja predstavljajo predvsem uporabno vrednost, tretja so izjemna v rešitvah, vsa pa so nastala kot doživete preobrazbe komunikacijskih navad pedagoškega vodenja.

Bralec je v nadaljevanju branja zbornika deležen opisov konkretno izvedenih sprememb raziskovalcev lastne prakse, ki so jih doživeli v odnosu z ljudmi, vsebino in metodo dela. Gre za unikatne spremembe, zaradi katerih so spoznanja inovacijskih projektov še privlačnejša. Rešitve so enostavne in uporabne, kajti, spremembe niso izmišljene, pač pa so produkt in hkrati dokaz možne avtonomije.

Spremembe so zgrajene oz. formirane z izjemnim ustvarjalnim nabojem članov in vodje inovacijskega projekta, zato posredno predstavljajo tudi sposobnosti osebnega preobraževanja slovenskih učiteljev in vzgojiteljev. Inovacijski projekti jim ne ponujajo le priložnosti, ampak raznotere poti za osebno transformacijo. Učitelji, vzgojitelji si skupaj z mladimi in eksperti ne pridobijo le izkušnje v smislu »learning by doing« (početi nekaj po navodilu), ampak v smislu »learning by making« (ustvarjati).

Bralec najde v zborniku zapisane rešitve, ki so bile premišljeno uvedene v neposredno vzgojo in izobraževanje. Najdejo se zanimive rešitve, uvedene v izjemnih, specialnih učnih situacijah. A te rešitve niso uporabne le za ciljne publike, kjer so bili izzivi primarno raziskani in možnosti odkrite, ampak je aplikacija mogoča v okoljih sodelovanja z različno ciljno publiko oz. za različne namene. V tem smislu nagovarjam bralca, da sicer obsežnega gradiva ne le preleti, ampak, da ga prebere s premislekom, saj je v predstavljenih, še posebej navidezno enostavnih spoznanjih skrita ideja, namig, izziv in/ali rešitve tudi za bralčevo okolje.

Morda nabrana spoznanja v zborniku spodbudijo bralca za vstop v nove socialne mreže, za obiske tržnic znanja in/ali za samostojno udejanjanje inovacije...Prav to je namen inovacijskih projektov; širjenje spoznanj, podatkov informacij, idej...

Obilo užitkov vam želim pri branju, izvajanju in merjenju spoznanj. S spoznanji se odpira t.i. tržnica znanja za trženje znanja, kjer lahko s pridom sodelujemo vsi, na obeh straneh tržnega pulta.

Uspešno inovativno pot vam želim,

dr. Natalija Komljanc, vodja IP

CIRIUS KAMNIK
Novi trg 43/a
1241 Kamnik

DELOVNI ZVEZEK ZA NADOMESTNO KOMUNIKACIJO-NAK 2

2009–2011

Vodja inovacijskega projekta: Staša Grča-Planinšek, univ.dipl.soc.pedagog/Fibo

Sodelavci: Marina Kosmatin, dipl.def.logoped

Konzulent: dr. Franci M. Kolenc, Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Povzetek:

- Kako povedati stavek, poved, s simboli, da me bodo vsi razumeli?
- Otrok se že sporazumeva s pomočjo osnovnih simbolov v komunikacijski mapi. Znanje nadgrajuje z elementi slovenske slovnice in pridobiva na besednem zakladu.
- Delovni zvezek za poučevanje nadomestne komunikacije (NAK 2) vsebuje nove vsebine na ravni simbolov (občutki, kraj, prostor, predlogi, orodje, koledar, prosti čas, šport). Dodatno bodo v delovnem zvezku začetni elementi pisanja, branja, osnovna ločila in gradnja stavka.

Abstract:

The aim of our project was to produce at the same time a workbook and textbook for teaching language for alternative communication to children in first and second grade Primary School classes for children with mild intellectual impairment. The work is an innovation in Slovenia as it creates a new educational element, a system for alternative communication adapted to the school programme. It is not only for teaching communication, but also for teaching the compulsory programme, which contains several language elements. The work is primarily intended for teaching symbols to nonverbal children. The first communication elements are followed by more demanding language elements (verb, noun, adjective...). Mental exercises and exercises for teaching writing skills have been added. The users are children and adolescents without oral speech but with preserved cognitive abilities. The system can also be adapted for use by people with mild and moderate intellectual impairment.

The workbook is constructed in the Broadmaker programme with Speaking Dynamically for Windows, which offers a selection of symbols intended for nonverbal individuals.

Ključne besede: Nadomestna komunikacija, simboli, delovni zvezek in učbenik za NAK, računalniški program »Govorim tekoče«

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

V Sloveniji obstaja določeno število otrok in mladostnikov, ki niso mogli razviti glasnega govora v pravem pomenu besede, imajo pa razvit notranji govor in pri njih obstaja tudi

razumevanje slišane. To velja za skupine otrok, ki so utrpeli možganske poškodbe ob, med ali po rojstvu, (Cerebralna paraliza), mentalno manj sposobni, avtisti in otroci, poškodovani v prometnih nesrečah. Za take otroke in mladostnike, ki imajo vsaj delno ohranjene intelektualne sposobnosti sva poskušali razviti sistem poučevanja simbolov za nadomestno komunikacijo. Simboli so sicer mednarodno dogovorjeni (avtorica je Mayer-Johnson), dovoljeno pa jih je preoblikovati v jezik določenega jezikovnega področja – primer: simbol Shakespeara je pri nas zamenjan s sliko Prešerna.

V okviru projekta se je nadaljevalo delo učbenika in delovnega za NAK II. Oba učbenika in delovna zvezka NAK I. in NAK II. služita kot didaktični pripomoček pri učenju sistema NAK.

Učbenika in delovna zvezka sta prva pripomočka pri nas tudi za učitelje, logopede in druge strokovne delavce, ki se vsakodnevno srečujejo s temi otroki.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Sprejemanje in dajanje informacij poteka preko govora, gestikuliranja - govornica telesa (predvsem obrazna mimika) ter pisanja. Večina komuniciranja pa se vendarle dogaja preko govorjenja, ker je to hitro, lahko in uspešno. Pomembno je, da lahko tudi osebe brez zmožnosti govora uporabljajo enako kot govoreče osebe tudi geste, obrazno mimiko in govorico telesa.

Sistem NAK delimo na dva dela: učenje s pripomočkom npr.: komunikacijska knjiga, album s fotografijami, abeceda, komunikator itd. Drugi del pa predstavlja lastna aktivnost osebe npr.: ročni znakovni jezik, kontakt z očmi in govornica telesa in mimika obraza.

Za osebe brez govora obstaja več alternativnih sistemov: Picture Communication Symbols, Minspeak, Bliss Symbols, World Sign Language in še drugi.

Noben človek pa ni popolnoma negovoreč. Gre pravzaprav za komunikacijo z okoljem: npr. v domačem okolju bodo negovorečega hitreje razumeli (75 %), v šolskem okolju 50 %, v neznanem okolju pa le največ 25 % vsebine. Zato je potrebno, da ima uporabnik NAK vedno pri sebi komunikacijsko mapo ali komunikacijski pripomoček. (komunikator ali računalnik).

Cilji projekta

- Naučiti predšolske in šolske otroke brez ekspresivnega govora osnovnega,
- simbolnega razumevanja in izražanja s pomočjo uporabe pripomočkov za NAK.
- Opremiti otroke z ustreznimi pripomočki ter jih usposablja za njihovo uporabo.
- Izboljšati otrokom in mladostnikom kvaliteto življenja ter jim omogočiti dostopnost
- do aktivnega vključevanja v programe vzgoje in izobraževanje.
- Cilj projekta je bil izdelati delovni zvezek in učbenik obenem, za poučevanje
- nadomestnega jezika.
- Vzporedni cilj je izdelati in uporabljati računalniški program za NAK.
- Končni cilj predstavljajo avtomatizirana uporaba sistema, zmožnost zapisa
- Sistem NAK ima habilitacijski in rehabilitacijski pomen

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

V Centru CIRIUS Kamnik, v največji meri sistem NAK uporabljajo otroci in mladostniki, ki so težje gibljivo ovirani in brez oralnega govora. Otroci in mladostniki so v Centru vključeni v vzgojno-izobraževalni sistem v različne stopnje šolanja in različne programe, npr. NIS, PPVIZ Ostali razlogi so navedeni že predhodno

Sitem učenja NAK bi se moral pričeti že v predšolskem obdobju zato, da otrok lažje sledi in odgovarja kasnejšim vsebinam šolskega dela. Ni pa pomembno samo šolsko delo, pomembne so tudi druge aktivnosti izven šole, v domačem okolju, preživljanju prostega časa.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Učbenik in delovni zvezek je nadaljevanje Učbenika in delovnega zvezka NAK I.

Delo vsebuje nove vsebine na ravni simbolov:

- delovni listi za področje KRAJ IN PROSTOR
- delovni listi za področje HRANA IN PIJAČA
- delovni listi za področje VOZILA
- delovni listi za področje OBLAČILA
- delovni listi za področje KOLEDAR
- delovni listi za področje PROSTI ČAS IN ŠPORT
- OBČUTKI
- GLAGOLI
- OSNOVNA LOČILA razen PIKE
- Več vaj za vizualnomotorično koordinacijo
- GRADNJA STAVKA
- PRIREJENE ZGODBE IN PRAVLJICE s simboli
- VPRAŠALNICE
- GLASOVI
- UGANKE

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Ključnih problemov kot takih nisva imeli, pač pa se sprašujeva zakaj za že doslej opravljeno delo nisva prejeli nobene povratne informacije v obliki potrdila opravljenega dela. Ne veva ali nama pripadajo kakšne točke za napredovanje, ker je to najin že četrti projekt v okviru Zavoda za šolstvo (dva projekta iz javnega razpisa Skriti zaklad, dva projekta iz naslova Inovacijski projekt).

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta
V okviru najinega 20-letnega dela se je nadomestna komunikacija razširila na več naših gojencev, uporabnikov sistema nadomestne komunikacije.

Mobilna služba Centra nudi pomoč predšolskim otrokom ožje okolice Kamnika, delo se nadaljuje na nižji stopnji, večinoma v programu nižjega izobrazbenega standarda. Nekateri mladostniki se lahko v okviru sistema NAK opismenijo v tolikšni meri, da lahko komunicirajo s pripomočkom na daljavo.

Doseženo je bilo, da uporabniki znajo uporabljati komunikacijske mape, z nivojem doseženega znanja lahko pridobijo komunikacijski pripomoček na recept preko Zavoda za zdravstveno zavarovanje.

Končni cilj pa je avtomatizacija sistema v ožjem in širšem okolju.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V naš šolski sistem je vključenih 18 uporabnikov nadomestne komunikacije.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Podatke sva zbirali znotraj Centra.

Metode obdelave podatkov

Glede na populacijo naših težje gibalno oviranih učencev je treba učni proces spremljati sprotno s pomočjo veliko didaktičnega materiala. Od osemnajstih učencev jih pet zelo počasi napreduje, vzrok je v nižji intelektualni opremljenosti. Štirje mladostniki so uspešni pri komuniciranju s pomočjo pripomočka, vsi štirje so tudi opismenjeni. Ostalih devet otrok bo postopno, z leti napredovalo.

Prikaz rezultatov

V letošnjem letu sva zaključili z Inovacijskim projektom, težave pa se kažejo na področju tiskanja Delovnega zvezka. Najino delo tržno najbrž ne bo uspešno, upava pa, da bo zvezek v pomoč učiteljem negovorečih otrok in seveda otrokom samim.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

V letošnjem letu sva preko Kataloga za izobraževanje izpeljali 4 seminarje nadomestne komunikacije in 2 seminarja v okviru evropskega projekta »SNAIL s SPEED«.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Ocene seminarjev so bile visoke, 3,7 do 3,9 na štiristopenjski lestvici.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Prva najina naslednja predstavitev bo na tretjem kongresu logopedov Slovenije v mesecu novembru v Portorožu.

Možnosti uvajanja v druga področja

Sistem nadomestne komunikacije je bil preverjen v Domu starejših občanov v Ljubljani. S pravilno prilagoditvijo lahko komunicirajo tudi zelo stari občani, oboleli za možgansko kapjo in ljudje po prometnih nesrečah.

Meniva, da je naslednje vprašanje že dobilo svoj odgovor.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

/

Literatura

[http://www\)mayer-johnson.com](http://www)mayer-johnson.com)

Diplomska naloga, Staša Grča-Planinšek

What is AAC?

What is Minspeak?

Boardmaker with SpeakingDynamically Pro

NADOMESTNA KOMUNIKACIJA

Ljudje, ki imajo težave s komuniciranjem so lahko popolnoma izključeni v ožji in širši sredini, izključeni iz vsakdanjih socialnih interakcij. Frustracije takih ljudi so zaradi nemoči vzpostavitve medčloveškega stika pogoste, vsakodnevne, in lahko vodijo do socialno nesprejemljivega vedenja ali zapiranja vase. Še huje je seveda, če je nezmožnosti govorjenja pridružena še nezmožnost razumevanja govora.

Med nami in z nami pa živi veliko ljudi, ki sploh niso zmožni komunikacije iz različnih razlogov. Težke motnje v govorno-jezikovni komunikaciji so značilna posledica motenj delovanja centralnega živčnega sistema, ki nastanejo zaradi poškodbe ali bolezni možganov. Nastanejo lahko v obdobju pred razvojem komunikacije ali pa prizadenejo človeka, ki je imel komunikacijo že razvito, npr. po kapi, hudi možganski poškodbi (prometne in delovne nesreče), pri Parkinsonovi bolezni, multipli sklerozi, pri možganski tumorjih ipd. Če obstaja možnost neverbalne komunikacije, je stanje občutno lažje, če pa te možnosti ni, lahko pomagamo prizadetim osebam z enim od poznanih simbolnih sistemov. Za negovoreče poznamo več takšnih sistemov: "Picture Communication Symbols", "Minspeak", "Bliss Symbols", "Worldsign Language" in še nekaj podobnih sistemov (slikovni, simbolni, realni, abstraktni sistemi). S tovrstnimi sistemi podporne, nadomestne oz. alternativne komunikacije, s katero lahko ljudem s popolno nezmožnostjo govora omogočimo boljšo kakovost življenja, pomagamo pri izgradnji pozitivne samopodobe in odločanju o samem sebi.

Če govorimo o govoru, moramo govoriti tudi o jeziku. Govor kot semantični in komunikacijski sistem ter jezik kot znakovni arbitrarni sistem sta povezana, ne pa istovetna. Govor je torej jezik v delovanju in vedno deluje v kontekstu individualne zavesti. Zaradi tega se realizira na subjektivni osnovi in se tako razlikuje od jezika, ki je objektivna družbena tvorba.

Pomembno je, da se jezika lahko naučijo tudi mentalno prizadeti otroci, saj se pri njih jezik razvija na enak način kot pri normalni populaciji. Sintaksa sicer šepa, razumejo pa poimenovanje stvari, torej nizka inteligenca ne pomeni hkrati ogrožanje jezika.

Pri težko gibalno oviranih otrocih, ki so obenem tudi govorno prikrajšani, vendar imajo dovolj razvite intelektualne funkcije, je omogočeno izobraževanje po rednih ali prilagojenih programih. Pri uporabi nadomestne komunikacije morajo vsi sogovorniki otroka govorno spremljati in tako pustiti odprto možnost za osvajanje govora kot nosilca pomena. V preteklosti je bil govorjeni jezik obravnavan kot naravna oblika sporazumevanja in vse nadomestne oblike so bile odklonjene z argumentom, da preprečujejo usvajanje verbalnih sposobnosti, kar se je nato v praksi izkazalo kot napačno.

Pri uporabi nadomestne komunikacije morajo biti izpolnjeni nekateri pogoji:

- sistem moramo sproti prilagajati vsakemu posamezniku,
- vedeti moramo kdo, kje in zakaj bo uporabnik uporabljal svoj sistem,
- določiti je potrebno posamezno komunikacijsko okolje,
- na začetku, ob uvajanju sistema, uporabimo čim več konkretnega materiala,
- uporabniku postavljamo kar najmanj zahtev,
- nadomestni sistem naj se razvija v analogiji do govorjenega jezika,
- vsak sistem naj omogoča prehod h kompleksnejšim sistemom,
- določiti in zapisati je treba teme za scenarije za določena okolja,
- izbrati posamezne besede in dobiti vpogled v vrednost določenih besed,
- določiti je treba stavke ali fraze, kar mora biti hitro, ti. "One shot"
- sistem morajo poznati in uporabljati tudi svojci, učitelji, vzgojitelji, spremljevalci in ga vsakodnevno uporabljati,
- delo mora potekati kontinuirano,
- obstajati mora naklonjenost terapevta oz. svojcev do uporabnika nadomestne

komunikacije in sistema samega.

Slikovni komunikacijski simboli Mayer-Johnsonove je sistem, ki je v Sloveniji trenutno najbolj uporabna uradna metoda NAK, prenesena iz Kanade. Uporabljajo jo predvsem centri za različne vrste rehabilitacije, habilitacijski pomen pa ima za ljudi, ki niso nikoli govorili. Zanje predstavlja pomembno orodje za učenje besed, jezika, jezikovnih pravil, tudi govora, torej jih usposablja za sporazumevanje z okoljem, npr. pri cerebralni paralizi.

Sistem "Picture Communication Symbols" je enostaven sistem NAK, saj temelji na realnih simbolih, sličicah, ki so razporejene v večjih ali manjših kvadratih na komunikacijski tabli, pritrjeni na invalidskem vozičku, komunikacijski knjigi, ki jo ima uporabnik stalno pri sebi, kasneje pa tudi v različnih komunikacijskih pripomočkih, (komunikatorjih, računalnikih).

Sistem uporablja za označevanje različnih kategorij, različne barve in številke. Oseba izbira po mrežnem sistemu in to na različne načine. Če simbolov ne more kazati z roko, prstom, lahko za izbiranje uporablja različne vrste stikal. Stikala so lahko nameščena na različne dele telesa (roka, noga, glava, pogled...).

Pomembna je razporeditev in velikost simbolov, kar se prilagaja posamezniku, njegovim potrebam in zmožnostim. Simbole, za katere ugotovimo, da jih oseba največkrat uporablja, postavimo tako, da jih najlažje doseže.

Nad simboli je zapis, besedno poimenovanje simbola, v kvadratke pa lahko zapišemo tudi črke, abecedo in številke.

Barvna označitev pomaga pri razlikovanju kategorij.

Besednjak je razdeljen na 6 skupin:

- pridevniki in prislovi - modra
- osebe in osebni zaimki - rumena
- vezniki, predlogi - bela
- glagoli - zelena
- socialno pogojene besede, rekla, fraze - roza.
- vrste samostalnikov - oranžna

Poleg vsake kategorije moramo pustiti tudi nekaj praznih kvadratkov, da ob dodajanju novih ne bi preveč motili osnovnega reda simbolov.

NADOMESTNA KOMUNIKACIJA V VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEM PROCESU

V Centru CIRIUS, v Kamniku, so otroci in mladostniki z gibalnimi motnjami in nezmožnostjo govora prikrajšani pri pridobivanju življenjskih izkušenj, ki jih zdravi otroci spontano osvojijo. Takšne motnje so značilna posledica okvar centralnoživčnega sistema.

Program treninga NAK je treba oblikovati za vsakega otroka individualno. Upoštevati moramo komunikacijske potrebe otroka, njegove osnovne želje in interese, njegove komunikacijske sposobnosti, motorične sposobnosti za uporabo pripomočka, kognitivne sposobnosti in njegovo znanje oz. predznanje ter zaznavne sposobnosti.

K otroku-učencu, pristopamo timsko v okviru oblikovanja individualiziranega programa. V timu sodelujejo različni strokovnjaki našega Centra, po potrebi pa tudi zunanji sodelavci.

V ožjem timu sodelujejo: starši, delavci šole in zdravstva, učitelj, vzgojitelj, logoped, delovni terapevt, fizioterapevt, računalničar...

Otroci, ki so zelo počasni zaradi poškodb ali bolezni možganov, lahko izpadejo manj inteligentni, saj ne uporabljajo ustreznih strategij za povzemanje smisla iz nenehnega dotoka informacij iz okolja. Počasni so zato, ker se niso mogli naučiti osredotočiti pozornosti na ustrezne aspekte dražljajev oz. izključiti ali filtrirati očitno odvečne informacije. Od normalne populacije se torej ne razlikujejo le po sposobnosti učenja ampak tudi po neučinkovitosti pri strategijah učenja.

Šolsko delo:

- Zaznavanje in postopno učenje osnovnih kategorij sistema.
- Poseben pomen za šolsko delo je trening povezovanja simbolov v sestavljena sporočila, povedi.
- Trening mora biti ciljno usmerjen, to pomeni, da mora otrok znati izraziti svoje potrebe in želje (pokaže s prstom ali s pogledom ciljnj simbol, smiselno odgovarja z DA ali NE, odgovarja z mimiko).
- Število simbolov se s šolskim delom veča, zato se tudi povečuje simbolni slovar v mapi ali pripomočku.
- Pouk mora potekati zelo nazorno in v miru, saj so ti otroci praviloma zelo prikrajšani za osebne izkušnje.
- Paziti je treba na čas dela, kdaj in koliko lahko otrok dela.
- Poseben pomen ima motivacija, ohranjanje pozornosti, stalno prilagajanje, potrpljenje in zmožnost empatije terapevta-učitelja.

Na začetku poučevanja smo izdelovali komunikacijske mape pretežno ročno, s pomočjo fotokopij, barvanja, striženja in lepljenja. Vzporedno smo prevajali napise iz angleškega jezika v slovenščino in določene simbole preuredili za slovensko govorno področje. Nato smo začeli uporabljati enostavna stikala in enostavne komunikatorje/Chat Box, Alpha Talker...).

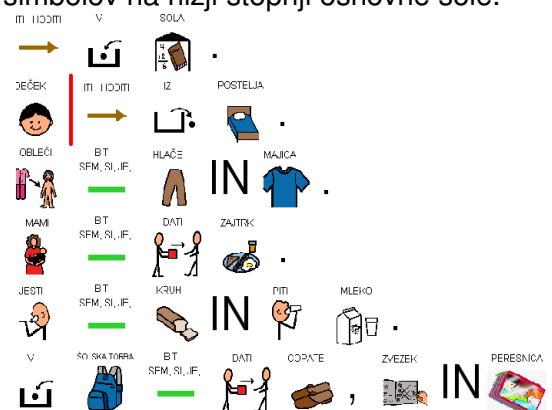
Razvoj komunikatorjev je pripeljal do elektronske oblike "Springboarda", ki je že nudil več možnosti za sporazumevanje.

V našem Centru smo z leti razvili tudi program za NAK z imenom "Govorim tekoče" v več stopnjah. Program deluje v okviru programa "Boardmaker with Speaking Dynamically" za PC računalniški sistem. Računalniški program "Govorim tekoče" je nadgrajen z večjim številom simbolov za področje okoljske vzgoje, socialnih fraz, slovenskega jezika, matematike in angleščine za prvo in drugo triado.

Program je sestavljen iz osnovne table ter iz različnih podtabel. Vsako področje se ob ukazu z miško ali z različnimi stikali odpre v podtablo na kateri uporabnik izbere ustrezen simbol. Tako lahko v kombinaciji simbolov in zapisa izrazi željeno sporočilo. Samo sporočilo se izpiše na ekranu računalnika ter se lahko večkrat ponovi. Program omogoča, da se lahko govor izbrane osebe posname preko mikrofona v računalnik. Barvo glasu (moški, ženski, otroški glas) lahko prilagajamo želji uporabnika. Tudi različne ukaze kot npr.: izbrisi zadnji ukaz, izbrisi vse, preberi, shrani, odpri, izhod... učenec lahko upravlja sam.

Uporabnik lahko program upravlja z različnimi miškami, sledilnimi krogli (track ball) ali z različnim izborom žičnih ali brezžičnih stikal. Možen je tudi priklop različnih vmesnikov, ki služijo kot smerne tipke ali kot simulacija miške.

Program omogoča, da sistem prilagajamo različni starostni skupini otrok. Služi za osnovno sporazumevanje z okoljem, kot tudi za učenje simbolov na nižji stopnji osnovne šole.

1. Računalniški program: »Govorim tekoče«

2. Zapis s simboli

Z nadgradnjo programa, z izborom ustrezne tipkovnice in slovarja pa program služi kot didaktični pripomoček pri opismenjevanju otrok. Namenjen je uporabnikom NAK kot tudi učencem s specifičnimi učnimi težavami na področju branja in pisanja, govora in jezika.

Besednjak je izbran v povezavi s šolsko snovjo, v njem so korenške besede, ki nudijo možnost večstranske uporabe. Vnos je opravljen po abecedi in po pogostosti z dodatkom končnic za spregatve glagolov v vseh treh časih (predpretekli čas ni zajet).

Istočasno pa služi kot didaktični pripomoček na področju slovenskega jezika za usvajanje slovnice in bogatenja besednega zaklada.

3. Ekranska tipkovnica

3. Rdeča kapica v slovenskem jeziku

Program je tudi močno motivacijsko didaktično sredstvo za učenje komunikacije preko računalnika. Nenazadnje lahko služi kot didaktično orodje osebam z artikulacijskimi težavami

na področju govora. S ponavljanjem določenih besed oziroma stavkov, učenec ublaži ali odpravi govorno- jezikovno težavo.

Sočasno pa se je s programom oblikoval tudi prvi učbenik in delovni zvezek za poučevanje NAK v slovenskem prostoru.

Delo je novost v slovenskem prostoru, saj je ustvarjen nov vzgojno izobraževalni element, sistem nadomestne komunikacije, prilagojen šolskemu programu. Ne gre le za učenje komunikacije ampak tudi za izvajanje obveznega programa, ki vsebuje več elementov jezika.

Delo je v prvi vrsti namenjeno poučevanju simbolov za negovoreče otroke. Prvim komunikacijskim elementom sledijo zahtevnejši elementi za področje jezika (glagol, samostalnik, pridevnik...).

Center za sluh in govor Maribor
Vinarska ulica 6
2000 Maribor

ZMOREM – POMAGAM – ZMAGAM, TUTORSTVO MED UČENCI S POSEBNIMI POTREBAMI 2010–2011

Vodja inovacijskega projekta: Kristina Mlinarič, prof. ang. in nem.

Sodelavci: Katja Rojs, prof. def., Simona Ulamec, prof. mat. in zgo.

Konzulent: dr. Franci M. Kolenc, Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Povzetek:

Pozitivni učinek nudenja pomoči ali asistence nekemu, ki je pomoči potreben, je znanstveno dokazan. Na pozitivni učinek nudenja pomoči ne vpliva niti starost pomočnika niti obseg pomoči, ki jo nudi. Tutorstvo je, v svoji osnovi, vrsta nudenja pomoči oziroma asistence, tutorji pa nadarjeni posamezniki, ki se vključijo v izobraževanje drugih. Tutorji niso zgolj vzgled drugim ampak nudijo svojo pomoč tistim, ki se želijo nečesa naučiti ali pridobiti določeno veščino.

A če razmislimo, ali nima vsak človek vsaj enega talenta? Ker menim, da je temu tako, sem začela s projektom tutorstva na osnovni šoli Centra za sluh in govor Maribor. Projekt z naslovom Zmorem – pomagam – zmagam, tutorstvo med učenci s posebnimi potrebami vključuje učence s posebnimi potrebami v vlogi tutorja. Projekt se je začel v šolskem letu 2009/2010 s 3-mesečno pilotsko študijo in se nadaljeval kot inovacijski projekt v šolskem letu 2010/2011. Tutorstvo smo izvajali kot izvenšolsko dejavnost pri različnih predmetih in z učenci različnih starostnih skupin. Urnik tutorstva je bil odvisen od urnika vključenih učencev in je predstavljal precejšen izziv. V tutorstvo se je lahko vključil vsak učenec, ki je želel s svojim znanjem ali veščinami pomagati drugim.

Abstract:

The positive effect of helping or assisting someone in need is scientifically proven. Neither the helper's age nor the extent of help provided makes any difference in the positive effect of the act itself. Tutoring is, in its essence, a sort of assistance and tutors are talented intelligent individuals involved in the education of others. They are not merely a role model for others but also providers of help and assistance in studying a specific topic or developing a certain skill.

On the other hand, don't we all possess at least one talent? I believe we do and this inspired me to start an elementary school tutoring project at the Centre for hearing and speech in Maribor. The project entitled I can – I help – I win, peer tutoring among children with special needs involves children with special needs as tutors. It started as a 3-month-pilot study in school year 2009/2010 and continued as an innovative project in school year 2010/2011. Tutoring was carried out in different school subjects and in different classes as an extra-curricular activity. Its schedule depended on the lesson plan of each individual participating student so the planning was quite a challenge. Project welcomed students who expressed an

interest in helping others and possessed a talent which coincided with the need of the tutored student.

Ključne besede: tutorstvo, otroci s posebnimi potrebami, pomoč, inovativni projekt.

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Velik odstotek naših učencev prihaja iz neurejenih in nespodbudnih družinskih razmer, kjer ni osebe, ki bi jim pri učenju pomagala. Pomoč pri učenju zaradi svojih posebnih potreb na področju poslušanja in govora zelo potrebujejo. Poleg tega se na šoli soočamo z izzivi reševanja vedenjskih težav učencev, ki v določeni meri izvirajo iz njihovih učnih težav. Usposobiti učence, ki imajo sami učne težave, da uspešno pomagajo svojim vrstnikom s podobnimi težavami, je zahtevna naloga.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Tutor je lahko vsak posameznik pripravljen pomagati, vlogo tutorja lahko prevzame že s petimi leti starosti. Tutorstvo ima veliko pozitivnih učinkov a brez ustrezne priprave in vodenja lahko tutor med izvajanjem tutorstva naredi več škode kot koristi zato je strukturirana zasnova in uvajanje tutorstva nujna.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Zakaj tutorstvo med učenci s posebnimi potrebami ustvarja učinkovito učno okolje?

Kako lahko učenci s posebnimi potrebami kljub lastnim učnim težavam pomagajo svojim sošolcem pri učenju?

Kako tutorstvo vpliva na učenčevo samopodobo, medosebne odnose in uresničevanje ciljev vzgojnega načrta na šoli?

Kako motivirati učence za tutorstvo?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Tutorstvo je priložnost, da učence naučimo učiti se in hkrati pomagati drugim, s tem pa ne izboljšamo zgolj njihovega učnega uspeha temveč pripomoremo k izboljšanju samopodobe učencev, odnosov med njimi, in šolske klime.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Na šoli smo opazili, da učenci, ki imajo učne težave prihajajo iz družin, kjer podpore pri učenju nimajo, prav tako se šolsko delo ne spodbuja in posledično jim znanje ne predstavlja nobene vrednote. Kot možno rešitev vidimo usposobitev učencev, da pomagajo sebi in drugim. Pripravljalna faza je zajemala predstavitev ideje učiteljem in izbor učiteljev, ki bodo v prijektu sodelovali. Prav tako je bilo potrebno pojem tutorstva predstaviti učencem, ki vloge tutorja do sedaj še niso poznali. V času izvajanja tutorstva so bili potrebni posveti in sestanki z ostalimi učitelji in tudi s sodelujočimi učenci, ko so naleteli na težave.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Zaradi občasnih dnevov dejavnosti, nadomeščanj odsotnih učiteljev ali lastnih bolniških oz. drugih odsotnosti (tudi odsotnosti učencev) smo bili včasih primorani preoblikovati naš urnik in smo odpadle ure tutorstva izvedli med poukom, kar se je izkazalo za zelo pozitivno. Opazili smo, da je nekaterim učencem ljubše, če jih zaradi njihovega tutorstva ne izpostavimo pred sošolci ampak jih motivira pohvala učitelja. Tako smo nekatere ure tutorstva (tiste, ki so odpadle zaradi zgoraj omenjenih objektivnih razlogov) zastavili kot pomoč med učenci v času pouka. Vlog (tutor, učenec) nismo določili ampak so jih učenci prevzeli spontano. Število tutorjev se je posledično povečalo, tutorstvo pa postaja čedalje bolj spontano, kar nas posebej veseli.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Prvi cilj je bil konkretno zastavljen, zato smo ob zaključku šolskega leta brez težav ugotovili, da je bil izpolnjen. Učenci, ki so bili vključeni v tutorstvo, so svoj uspeh izboljšali. Čeprav sta bila preostala dva zastavljena cilja splošna in težko merljiva, smo lahko ob evalvaciji kljub temu ugotovili, da sta bila delno izpolnjena. Pozitivni rezultati tutorstva niso bili vidni le v uspehu učencev ampak tudi v izboljšanju njihovih medsebojnih odnosov. Tudi samopodoba učencev raste, ko spoznajo, da lahko pomagajo sošolcu pri predmetu, kjer so sami uspešni.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V raziskavo so bili vključeni učenci, ki so imeli pri določenem predmetu učne težave ter učenci, ki so pri istem predmetu izkazovali nadarjenost.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Po rednih timskih sestankih smo sproti ugotavljali ali dosegamo cilje, ki smo si jih zastavili ob začetku projekta. Evalvacijo smo izvedli tudi ob zaključku posameznega ocenjevalnega obdobja.

Metode obdelave podatkov

Podatke smo obdelali opisno, statističnih rezultatov in grafičnih prikazov nismo izdelali. Prvi cilj projekta je bil realiziran 100 odstotno, saj so učenci, ki so bili vključeni v tutorstvo, izboljšali svoj uspeh. Drugi in tretji cilj projekta sta bila zastavljena precej splošno, zato smo evalvacijo lahko izvedli na podlagi opažanj učiteljev, ki so poročali, kako pogosto se učenci, vključeni v tutorstvo, zapletajo v konflikte in kako njihova samopodoba raste. Na podlagi teh opažanj smo ugotovili, da sta bila tudi drugi in tretji cilj delno realizirana.

Prikaz rezultatov

Kot sem zapisala pri Metodah obdelave podatkov, smo rezultate evalvirali opisno, rezultati so opisani pri prejšnji točki (Metode obdelave podatkov).

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Dosežki inovacijskega projekta so: dvig uspešnosti učencev, ki so vključeni v tutorstvo, zmanjšanje konfliktnih situacij med učenci, ki sodelujejo v okviru projekta tutorstvo in dvig samopodobe teh učencev. S tutorstvom bomo zaradi vsesplošnega pozitivnega odziva učencev vsekakor nadaljevali tudi v prihodnjih šolskih letih, saj predstavlja velik pozitiven doprinos k pozitivni šolski klimi.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Za tutorstvo so se začeli zanimati tudi učenci, ki v projekt niso bili vključeni. Vlogo tutorja smatrajo za odgovorno in se želijo v njej preizkusiti tudi sami. Prav tako jih v tutorstvo privablja dejstvo, da so vključeni učenci pri šolskem delu uspešnejši.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Tutorstvo se sicer v izobraževanju pogosto pojavlja, novost je v tutorstvu med učenci s posebnimi potrebami.

Možnosti uvajanja v druga področja

Tutorstvo se lahko uvede kjerkoli v izobraževanju, ne glede na starost in sposobnosti udeležencev. Pomembna je dobra priprava, vodenje in pripravljenost vključenih, da pomagajo drugim.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

V pomoč drugim so lahko naše izkušnje, pridobljene tekom projekta.

Literatura

Topping K. (online). (University of Illinois at Chicago): *Tutoring*. IAE Educational Practices Series – 5. (citirano 30. 06. 2011). Dostopno na naslovu: www.iaoed.org/files/prac05e.pdf

Ross, Michael T., Cameron. *Peer assisted learning: a planning and implementation framework*. Helen S. Dundee: AMEE, 2007. ISBN 1-903934-38-9 978-1-903934-38-8

Center za usposabljanje, delo in varstvo Dolfke Boštjančič, Draga
Draga 1
1292 Ig

ŽIVAL IN UČENEC S POSEBNIMI VZGOJNO- IZOBRAŽEVALNIMI POTREBAMI

2009–2011

Vodja inovacijskega projekta: Nataša Škrbinc, prof. def.

Sodelavci: dr. Valerija Bužan, uni. dipl. psih, spec. klin. psih., Barbara Hegeduš, prof. def., Nika Tevž Cizej, dr. med. spec. FMR, Silva Bajde, dipl. delovna terapevtka, terapevtka RNO, Alenka Japelj, dipl. fizioterapevtka, hipoterapevtka, Nataša Škrbinc, prof. def., Lucija Trabos, uni. dipl. ped. in soc. kul., Lidija Pavlin, prof. def., Marjana Šmigoc, spec. ped., Andreja Škorjanc-Marinč, prof. def., logopedinja, Mitja Bernard, vodnik konja, pomočnik terapevta s pomočjo konja

Konzulent: Petra Štrus, dr. med. specializantka pedopsihiatrije, Psihiatrična klinika Ljubljana

Povzetek:

Številne študije kažejo na povezanost med človeško-živalskimi interakcijami in kakovostjo človekovega življenja v smislu vsesplošnega telesnega in duševnega zdravja. Terapija s pomočjo živali je dejavnost, pri kateri ob prisotnosti izšolane živali, vodnika in ustreznega strokovnega delavca, želimo pri posamezniku doseči izboljšanja na različnih področjih njegovega delovanja. Terapija s pomočjo živali, so aktivnosti, kjer sodelujejo živali in dajejo možnosti za motivacijske, izobraževalne, sprostitvene in terapevtske koristi, ki izboljšujejo kvaliteto življenja. V timskem sodelovanju med profesorjem defektologije, delovnim terapevtom, fizioterapevtom, logopedom in vodnikom konja, smo iskali nove vzgojno izobraževalne metode in oblike dela z učenci z zmerno, težjo in težko motnjo v duševnem razvoju in drugimi dodatnimi motnjami. Učenci 5. in 3. skupine vzgoje in izobraževanja v CUDV Draga so se dve leti enkrat tedensko srečavali z živalmi – konj, pes in druge male živali. Kot osnovni instrumenti so predstavljeni: evalvacijski list srečanja, test po spretnostih skupaj z MOPI (Measurement of pet intervention) testom. Največji napredek se kaže na vseh področjih MOPI testa (usmerjenost na nalogo, motorika, komunikacija, sledenje nalogi). Takšen način dela kaže na prednost interdisciplinarnega sodelovanja, kar pripomore k večji stopnji sodelovanja in participacije učenca. Učinek takšnega načina dela se lahko prenese tudi v učenčevo vsakodnevno življenje. Iz dobljenih rezultatov lahko sklepamo, da stik z živaljo pripomore k usvajanju novih učnih vsebin v posebnem programu vzgoje in izobraževanja.

Abstract:

Several studies have shown links between human-animal interactions and the quality of human life in terms of overall physical and mental health. Animal assisted therapy is an activity in which the presence of trained animals, a guide and an appropriate practitioner, we want to achieve improvements in various areas of its operation. The team co-operation between teacher for children with special needs, occupational therapist, physiotherapist, and a guide horse, speech and language therapist to seek for new educational methods and forms of educational work with pupils with severe and profound disabilities and other additional problems. Two years once a week, the pupils had meetings with different animals -

horses, dogs and other pets. As the basic instruments are presented: an evaluation sheet of the meeting, a test of skills and MOPI (Measurement of five intervention) test. Most progress is reflected in all areas of MOPI test (orientation to the task, motor skills, communication, tracking orders). Such type of work shows the advantage of interdisciplinary cooperation, which contributes to a higher level of cooperation and participation of the pupil. The effect of this way of working can also be transferred into the pupil's daily life. The results obtained suggest that contact with the animal contributes to acquisition of new learning content in a special educational program.

Ključne besede: učenec s posebnimi vzgojno-izobraževalnimi potrebami, stik z živaljo, inovacijski projekt

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Posebni program vzgoje in izobraževanja opredeljuje VI program in načine prilagajanja učencem z motnjami v duševnem razvoju, ki temelji na timskem sodelovanju s strokovnimi delavci, ki poznajo način sodelovanja z gibalno oviranimi učenci.

Žival in njeno naravno okolje predstavlja najboljšo učilnico za učenca s posebnimi vzgojno-izobraževalnimi potrebami. Opredelili smo kaj lahko delamo ob različnih živalih, zato smo naredili program dejavnosti. Želeli smo napredovati v načinu sodelovanja znotraj tima med strokovnimi delavci in v načinu sodelovanja z učenci ter opredeliti merilne instrumente pri učencih s težjo in težko motnjo v duševnem razvoju in drugimi dodatnimi motnjami.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Povezanost med ljudmi in živalmi je temelj za razumevanje terapij z živalmi (Fine 2000a). Takšna povezanost je del širšega okvira v naši evolucijski zgodovini, v kateri je naravno okolje imelo pomembno vlogo pri preživetju in drugih oblikah človekovega razvoja. Povezave med ljudmi in naravo, so jedro Wilsonovega (1984) koncepta o biophilii, ki je opisan kot prirojena nagnjenost ljudi do narave in sožitja z živalmi. (Animal Assisted Therapy and Young People, 2003). Wilsonova (1984) hipoteza temelji na predpostavki, da izvira naša povezanost z živalmi iz potrebe po človekovem preživetju v naravi. Od tod izhaja velika verjetnost, da je človekovo preživetje odvisno od signalov živali v okolju. Biophilia govori o tem, če vidimo živali v mirovanju ali stanju počitka, je to lahko signal varnosti, zaščite in občutka dobrega počutja, ki v nas lahko posledično sproži osebne spremembe, lahko tudi zdravljenje (Schafer, 2002). Številne študije kažejo na povezanost človeško-živalskih interakcij in kakovosti življenja v smislu splošnega telesnega in duševnega zdravja. (Animal Assisted Therapy and Young People, 2003)

Terapija s pomočjo živali (Animal-Assisted Therapy; AAT) je aktivnost, pri kateri ob prisotnosti izsolane živali, vodnika in ustreznega strokovnega delavca (fizioterapevta, psihologa, delovnega terapevta, logopeda,...) želimo pri uporabniku doseči izboljšanja na različnih področjih njegovega delovanja (Aubrey, 2000). Terapija s pomočjo živali, so aktivnosti, kjer sodelujejo živali in dajejo možnost za motivacijske, izobraževalne, sprostitvene in terapevtske koristi, ki izboljšujejo kvaliteto življenja (Marišek; Tušak, 2007)).

Terapija s pomočjo živali vpliva na telesni, psihični in socialni nivo.

- ❖ **Telesni nivo:** znižanje krvnega tlaka in frekvence bitja srca, globlje dihanje, povečanje apetita, sprostitvev mišic, sproščanje endorfinov (lajšanje bolečin), krepitev imunskega sistema; bolj zdrav življenjski slog; manjša poraba protibolečinskih zdravil (Aubrey, 2000).
- ❖ **Psihični nivo:** sredstvo za motivacijo, zmanjšanje napetosti, tesnobe, depresivnosti, boljše samopodoba, občutek sprejetosti, varnosti, skrb za lastno

žival naj bi bil zelo dober preventivni dejavnik pri samomorilno ogroženih, "brezpogojna ljubezen", usmerjanje pozornosti, pomiritev, čustveni katalizator, prehodni objekt (Aubrey, 2000).

- ❖ **Socialni nivo:** izboljša in poveča komunikacijo (žival kot predmet pogovora), manjši občutek osamljenosti, več stikov z zunanjim svetom, postavljanje meja (Aubrey, 2000).

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Ali stik z živaljo pripomore k usvajanju novih učnih vsebin v posebnem programu vzgoje in izobraževanja?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

- Razvijanje novih oblik dela z učenci s težjimi in težkimi motnjami v duševnem razvoju in dodatnimi motnjami v telesnem razvoju.
- Razvijanje ocenjevalnih instrumentov, ki kažejo na napredek pri posameznem učencu in načinov evalvacije.
- Primerjava rezultatov ocenjevanj med dvema različnima skupinama učencev.
- Razvijanje novih programov za učence ob živalih, ki so prilagojeni sposobnostim posamezne skupine.
- Preverjanje učinkovitosti in primernosti programa iz šolskega leta 2009/10 z in ob konju ter psu v skupini vzgoje in izobraževanja z učenci z boljšimi motoričnimi sposobnostmi.
- Vključevanje metod dela, ki temeljijo na individualiziranem timskem pristopu.
- Vključevanje podporne in nadomestne komunikacije pri vseh dejavnostih.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Pojavilo se je vprašanje kako učence z težjimi in težkimi motnjami v duševnem razvoju vključiti v dejavnosti s konjem in drugimi živalmi. Zbrala se je manjša skupina, 2 specialni pedagoginji, ki sva želeli razviti nove načine dela s takšnimi učenci. V projekt sva povabili delovno terapevtko in fizioterapevtko, ki sta imeli izkušnje s konji in psi. Pripravili smo okvirni načrt dela ga predstavili strokovnemu vodstvu (direktorici in ravnateljici) ki sta idejo podprli in nudili strokovno podporo v obliki supervizijskih srečanj. Izbrana je bila skupina učencev, pridobljena soglasja s strani zdravstvene službe, program predstavljen staršem in pridobljena pisna soglasja za izvajanje dejavnosti. Skupina se je v šolskem letu 2010/2011 razširila na 12 učencev oz. 2 skupini vzgoje in izobraževanja in razširila število sodelavcev za 2 specialni pedagoginji. Ob aktivnostih se je občasno vključevala tudi logopedinja in nam pomagala z podporo s pomočjo PECS sličic. Pripravili smo PROGRAM SREČANJ prilagojen posamezni skupini glede na predhodne izkušnje in posebnosti učencev.

Teme so se nanašale na:

1. KDO JE KONJ (pes, koza, zajec)
2. HRANJENJE KONJA-(pes, koza, zajec)
3. NEGA IN UREJANJE KONJA (pes, koza, zajec)
4. KAJ KONJ DELA - VODENJE KONJA (pes, koza, zajec)
5. PRIPRAVA KONJA ZA JAHANJE, JAHANJE, IN JAHANJE in druge dejavnosti s psom, zajcem in kozo

Teme so bile ponovljene pri vseh živalih. Izpostavili smo kaj želimo meriti med projektom. Izbrali in pripravili ter prilagodili smo ocenjevalne instrumente, jih razširjali glede na potrebe.

V dveh letih smo v okviru projekta izvedli 17 srečanj s konji, 15 s psom, 10 z ostalimi živalmi, imeli zaključni piknik in izvedli šolo v naravi na Turistični Kmetiji Urška z eno skupino otrok v okviru projekta v šolskem letu 2009/10. V načrtu imamo izvedbo druge šole v naravi konec avgusta 2011 z isto skupino na Pohorju. Izvedli smo 4 srečanja v okoljih izven Centra. Pripravili smo poročila o poteku srečanja, participaciji (sodelovanju) posameznika in izvedli ocenjevalne instrumente (MOPI, test motoričnih, procesnih in komunikacijskih sposobnosti po vsakem srečanju na evalvacijski uri, ter se pogovorili o poteku naslednjega srečanja ter potrebnih prilagoditvah za posameznika). Pripravili smo rezultate posameznih srečanj ter naredili primerjalno analizo. Pripravili smo 2 polletni in 2 letni poročili. Pripravili smo strokovni prispevek. Delne rezultate dela ob konju smo predstavili na Srečanju terapevtov s pomočjo konja v decembru 2009 in v aprilu 2011.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

- Komunikacija.
- Seznanitev strokovnih delavcev z živaljo in njenimi značilnostmi.

Priprava na srečanje z živaljo:

- Seznanitev z živaljo že v razredu.
- Individualiziran pristop.
- Prilagojene oblike dela in sodelovanja.
- Prilagojene oblike komunikacije.
- Analiza srečanj in sprotne dopolnitve ter video-analize.
- Timske evalvacije.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta
Ocenjevanje motoričnih, procesnih in interakcijsko komunikacijskih spretnosti pri vseh učencih ob vsakem srečanju. Opredeljenih je bilo 5 motoričnih, 8 procesnih in 5 komunikacijsko interakcijskih spretnosti pri učencu v vsakem srečanju z živaljo z ocenami od 1-3.

Opredelitev stopnje usmerjenosti na nalogo, komunikacije, grobe in fine motorike, sledenje nalogam in navodilom v primerjavi z običajno učno situacijo. Uporabljen je bil MOPI test (MEASUREMENT OF PET INTERVENTION (CHRISANN SCHIRO-GEIST)). Uporabljen je v številnih drugih študijah Animal assisted therapy and child with severe disabilities (Heimlich 2001). Rezultati kažejo na pozitiven vpliv živali na osebe z motnjami v duševnem razvoju in dodatnimi motnjami.

Kako žival vpliva na posameznikove vitalne funkcije in posledično na funkcioniranje. (vpliv živali na otroka njegov pulz in količino kisika v krvi). Opravljene so bile meritve funkcijskih znakov pred in po srečanju s konjem pri eni skupini učencev VI (merjenje pulza in količine kisika v krvi).

Dnevniški zapis posameznega srečanja in potek učne ure in ocenjevanje participacije posameznika v vsakem srečanju pri posamezniku v vsakem srečanju. Po vsakem srečanju je sledil zapis poteka srečanja. Pri vsakem učencu smo opredelili kaj je dosegel in kako je srečanje potekalo.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V letu 2009/ 2010 je raziskovalni vzorec obsegal 6 učencev. V šolskem letu 2010/11 smo projekt razširili. Svoje izkušnje iz lanskega leta smo nadgradili, program prilagodili in vključili

v projekt nove učence in nove sodelavce. V raziskovalni vzorec je bilo zajetih 12 otrok v starosti med 5 in 14 let. Obiskujejo dve skupini vzgoje in izobraževanja. Poleg osnovnih motenj v duševnem razvoju imajo še dodatne motnje.

Tabela 1: Prikaz raziskovalnega vzorca

	3 skupina	5 skupina
<i>motnje v duševnem razvoju</i>	6	6
<i>motnje drže in gibanja, ki onemogočajo samostojno gibanje skozi prostor</i>	4	0
<i>epilepsija</i>	4	3
<i>avtizem</i>	2	3
<i>motnje vida</i>	3	3

Vsi učenci imajo motnje v duševnem razvoju (zmerna, težja, težka) ter dodatne motnje drže in gibanja (štirje učenci so vezani na voziček v sposobnosti gibanja skozi prostor), sedem učencev ima epilepsijo, pet učencev motnje vedenja in osebnosti z elementi spektrotivistične motnje in šest učencev dodatne motnje vida.

Metode zbiranja podatkov

MOPI TEST (MEASUREMENT OF PET INTERVENTION (CHRISANN SCHIRO-GEIST))

Instrument se uporablja za oceno funkcioniranja posameznika ob živali. Ocenjuje se: usmerjenost na nalogo, fizično gibanje, komunikacijo ter sledenje nalogi in navodilom. Vključuje Likartovo 7 stopenjsko lestvico. Ocena 4 pokaže da otrok na tem področju funkcionira enako kot v običajni situaciji. Ocena nižje kaže na nižjo stopnjo funkcioniranja, višje po obratno.

Usmerjenost na nalogo se nanaša na stopnjo pozornosti in motivacijo za dejavnost pri posamezniku.

Gibanje/fina in groba motorika se nanaša na uporabo grobe motorike in uporabo rok pri dejavnosti.

Komunikacija se nanaša na stopnjo izražanja z obliko komunikacije – neverbalno izražanje, verbalno izražanje. Pri obeh skupinah so bila navodila in sodelovanje podprta s PECS simboli..

Sledi navodilom in nalogi se nanaša na stopnjo koncentracije in pozornosti dejavnosti pri posamezniku.

TEST PO SPRETNOSTIH (motorične, procesne, komunikacijske)

Test sestavljajo trditve iz treh področij spretnosti: motoričnih, procesnih in komunikacijskih). Ocenjevalo se je 18 trditev iz teh področji: 5 motoričnih spretnosti, 8 s področja procesnih spretnosti in 5 s področja komunikacijskih spretnosti.

MERJENJE SATURACIJE (KOLIČINA KISIKA V KRVI) IN PULZA

V šolskem letu 2010/11 smo pri učencih 5. skupine VI merili tudi saturacijo in pulz pred srečanjem in po njem pri stiku s konjem in psom.

DNEVNIŠKI ZAPIS POTEKA SREČANJA Z ŽIVALJO je vseboval naslednje: datum srečanja, kraj srečanja, vzgojno-izobraževalne cilje srečanja, metode in oblike dela, potek srečanja, največji dosežki srečanja pri učencih, refleksijo posameznega člana skupine ter cilj naslednjega srečanja.

Metode obdelave podatkov

Podatki so bili preneseni v programsko orodje Excel in so prikazani v tabelarni ali grafični obliki. Izračunana je bila aritmetična sredina.

Prikaz rezultatov

Analiza rezultatov primerjava med skupinama (3 in 5) vzgoje in izobraževanja

Primerjanih je 181 ocenjevanj med dvema skupinama vzgoje in izobraževanja v CUDV Draga.

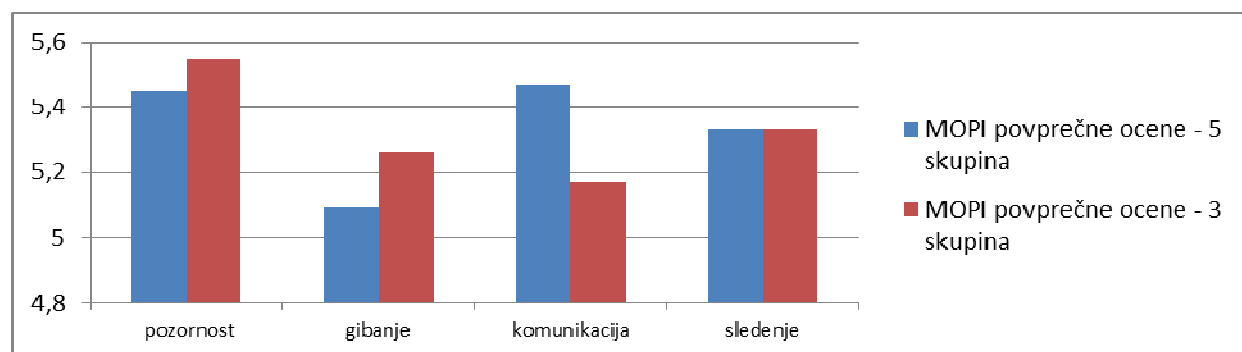
Tabela 2: Prikaz števila ocenjevanj v posamezni skupini

5. skupina	124 ocenjevanj
3. skupina	57 ocenjevanj

REZULTATI MOPI TESTA V 3. IN 5. SKUPINA VI

Tabela 3: Prikaz MOPI testa povprečnih ocen v 3. in 5. skupini VI

	pozornost	gibanje	komunikacija	sledenje	Skupaj/ povprečje
MOPI povprečne ocene - 5 skupina	5,45	5,09	5,47	5,33	5,34
MOPI povprečne ocene - 3 skupina	5,55	5,26	5,17	5,33	5,32

Histogram 1: Povprečne ocene MOPI testa v 3 in 5 skupini

V povprečju je 5. skupina VI boljša od 3. skupine VI, kar je pripisati daljšemu obdobju vključenosti v inovacijski projekt. 5. skupina VI dosega boljše rezultate na področju komunikacije.

OCENJEVANJE PO SPRETNOSTIH V 3. in 5. SKUPINI VI

Tabela 4: Prikaz povprečnih ocen po spretnostih v 3. in 5. skupini

Skupina VI	motorične spretnosti	procesne spretnosti	komunikacijske spretnosti
3. skupina	2,44	1,88	2,29
5.skupina	2,48	2,29	2,31

Ocenjevala se je stopnja participacije. Kriterij za oceno je bila stopnja napredka in ne dosega popolne izvedbe. Iz rezultatov je razvidno da sta skupini dosegli podobne rezultate (višje rezultate na področju motoričnih in komunikacijskih spretnosti). Razlika je majhna, izstopa 5 skupina VI, ki je bila v projekt vključena dlje časa. Pri 5 skupini VI se kažejo višji rezultati na področju procesnih spretnosti v primerjavi s 3 skupino VI, kjer je razlog v možnosti ocenjevanja preko prilagojenih testov.

5. skupina vzgoje in izobraževanja

(v nadaljevanju 5. skupina VI)

Izvedenih je bilo 26 srečanj in 124 ocen v dveh šolskih letih.

- 12 srečanj s konjem (6 srečanj s konjem Miškom, 6 z konjem Lusingerjem)
- 10 s psom (5 s Skayem in 5 z Ajlo)
- 4 z malimi živalmi (koze,zajčki)

Tabela 5: Prikaz števila ocen v 5 skupini VI

konj	59 ocen
pes	46 ocen
druge živali	19 ocen

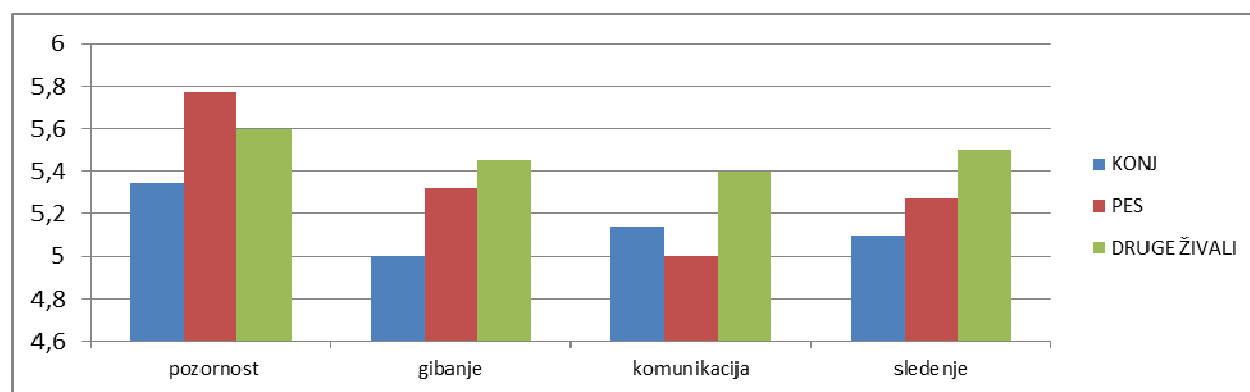
MOPI test 5. skupina VI

Tabela 6: Prikaz rezultatov MOPI testa (skupna povprečna ocena in varianca)

MOPI test	pozornost	gibanje	komunikacija	sledenje
aritmetična sredina	5,55	5,23	5,17	5,34
varianca	0,42	0,61	0,37	0,57

Tabela 7: Prikaz rezultatov MOPI TESTA (povprečna ocena) primerjalno med živalmi v 5. skupini VI

MOPI test	pozornost	gibanje	komunikacija	sledenje
KONJ	5,34	5,00	5,14	5,10
PES	5,77	5,32	5,00	5,27
DRUGE ŽIVALI	5,60	5,45	5,40	5,50

Histogram 2: Prikaz rezultatov MOPI testa glede na posamezno žival

Varianca ali razpršenost podatkov je najvišja na področju gibanja in sledenja nalogam in navodilom, in najnižja na področju komunikacije. Najvišje odstopanje od šolske situacije je opaziti na področju usmerjenosti na nalogo in pozornosti ter sledenju nalogam in navodilom. Rezultati kažejo na višje ocene na področjih, ki vključuje dejavnosti grobe in fine motorike ter pri sledenju nalogi in navodilom. Odstopanje na področju pozornosti in usmerjenosti na aktivnosti ter na področju gibanja. Najvišje ocenjena žival s pomočjo MOPI testa je pes.

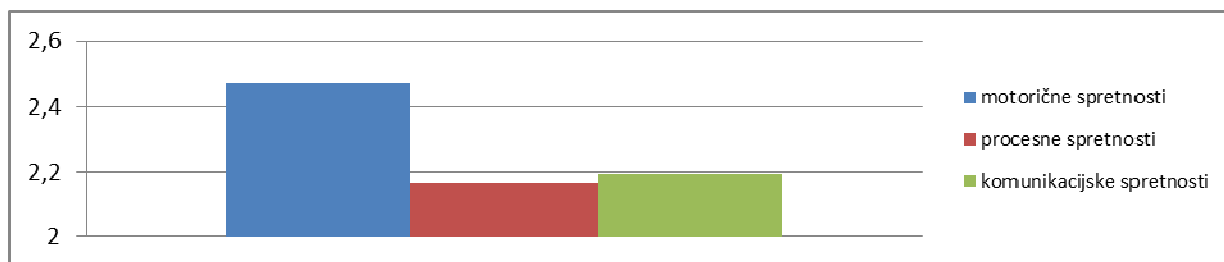
TEST PO SPRETNOSTIH V 5 SKUPINI VI

Izračunana je aritmetična sredina, saj je število podatkov glede na področje spretnosti različno. Ocenjevalo se je 18 postavk iz treh področji; 5 na področju gibanja in motorike, 8 s področja procesnih spretnosti in 5 s področja komunikacijsko interakcijskih spretnosti .

Tabela 8: Prikaz aritmetičnih sredin posameznih spretnosti v 5. skupini VI

spretnosti	motorične spretnosti	procesne spretnosti	komunikacijske spretnosti
skupaj	2,47	2,17	2,20

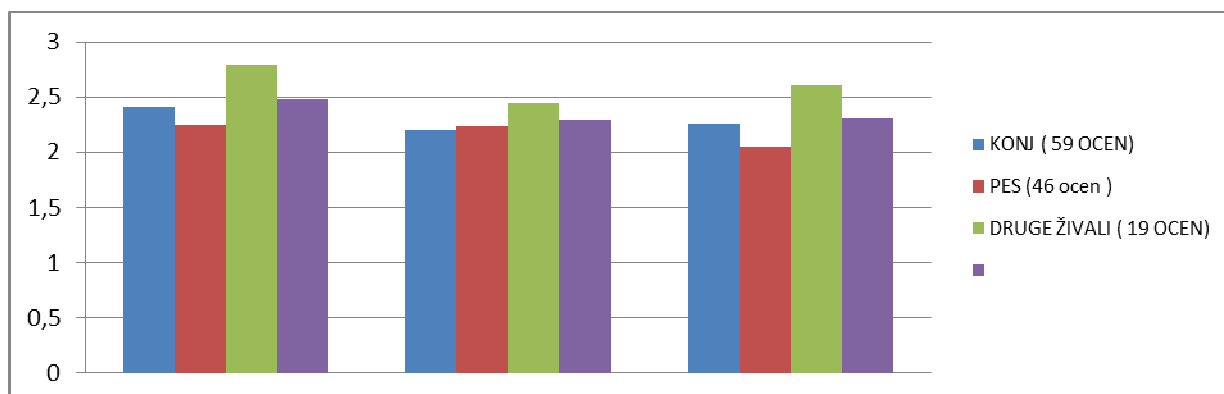
Najvišje ocene so na področju motoričnih spretnosti, ki se nanašajo na: pogleda, spremlja, poseže, drži, spusti, ...

Histogram 3: Prikaz povprečnih vrednosti po spretnostih v 5 skupini VI

Tabela 9: Prikaz rezultatov po spretnostih (povprečna ocena) – primerjalno med živalmi v 5. skupini VI

	motorične spretnosti	procesne spretnosti	komunikacijske spretnosti
KONJ (59 OCEN)	2,41	2,20	2,26
PES (46 ocen)	2,24	2,24	2,05
DRUGE ŽIVALI (19 OCEN)	2,79	2,44	2,61

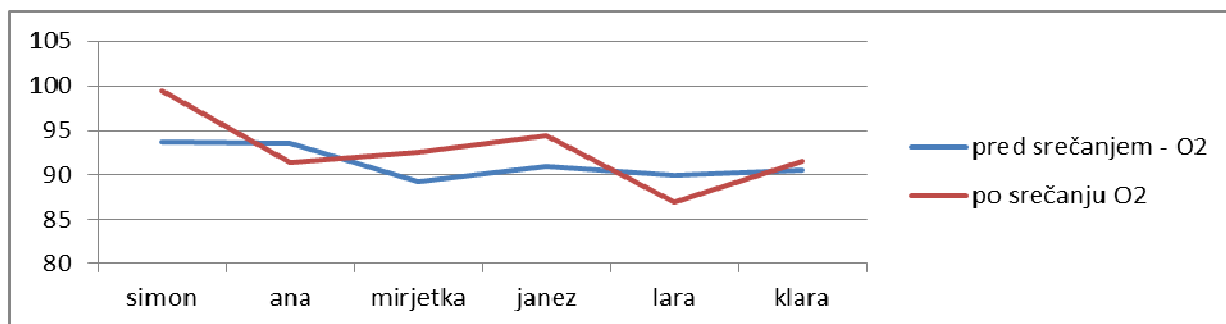

Histogram 4: Prikaz rezultatov testa spretnosti pri posamezni živali v 5. skupini VI

Najvišje ocene so na področju motoričnih spretnosti. Najmanjše odstopanje je na področju procesnih spretnosti (gibalna oviranost otežuje sodelovanje posameznika na področju procesnih spretnosti). Izstopajo druge živali (koza, zajec), ker je pripisati temu da so bile to živali ob koncu projekta. Učenci so že poznali in osvojili metode, pristope dela pri srečanju z živaljo, katere so spoznavali in osvajali tekom dveletnega trajanja projekta.

MERJENJE KOLIČINE KISIKA V KRVI IN PULZA V 5. SKUPINI VI

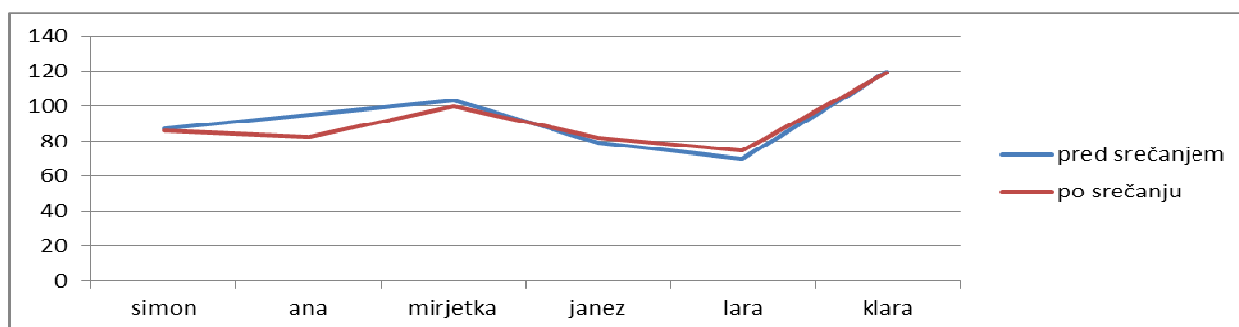
Pulz po srečanju je bil v povprečju manjši kot pred srečanjem, kar kaže da žival umirja človeka (pulz pred srečanjem je bil skupaj med vsemi izmerjenimi učenci 2015 in je padel na 1933 (51 %:49 %).

Graf 1: Količina kisika v krvi pred in po srečanjih pri učencih 5. skupine VI

Grafični prikaz količine kisika v krvi pred in po srečanju pokaže da se je pri večini otrok koncentracija kisika povečala kar kaže na večjo preskrbljenost s kisikom kar pozitivno vpliva na stopnjo sodelovanja. Le pri dveh učenkah vrednosti odstopata. V tem srečanju sta bili vznemirjeni že pred prihodom živali in se nista uspeli umiri skozi srečanje.

Količina kisika v krvi je bila po srečanju višja kot pred srečanjem (2016 pred srečanjem in 2054 po srečanju).

Graf 2: Pulz pred in po srečanjih pri učencih 5. skupine VI

Pulz je bil po srečanjih z živalmi nižji.

3. skupina vzgoje in izobraževanja

(v nadaljevanju 3. skupina VI)

3. skupina VI, vključuje 6 učencev z večjimi težavami na področju govorno-jezikovne komunikacije in z zmernimi do težjimi motnjami v duševnem razvoju.

Izvedenih je bilo 13 srečanj in 47 ocen v enem šolskem letu:

- 5 srečanj s konjem (6 srečanj s konjem Miškom, 6 z konjem Lusingerjem)
- 5 s psom (5 s Skayem in 5 z Ajlo)
- 3 z malimi živalmi (koze, zajčki)

Tabela 10: Prikaz števila ocen v 3. skupini VI

konj	17 ocen
pes	13 ocen
druge živali	17 ocen

MOPI test 3. skupina VI

Tabela 11: Prikaz rezultatov MOPI testa (skupna povprečna ocena)

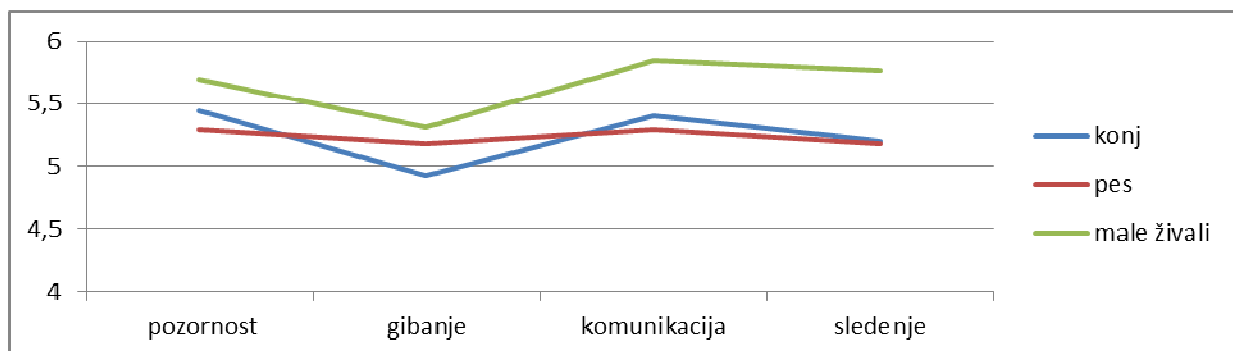
MOPI test	pozornost	gibanje	komunikacija	sledenje
Skupaj	5,45	5,091	5,47	5,33

Najvišje ocene so na področju pozornosti in komunikacije.

Tabela 12: Prikaz rezultatov MOPI TESTA (povprečna ocena) primerjalno med živalmi v 3 skupini VI

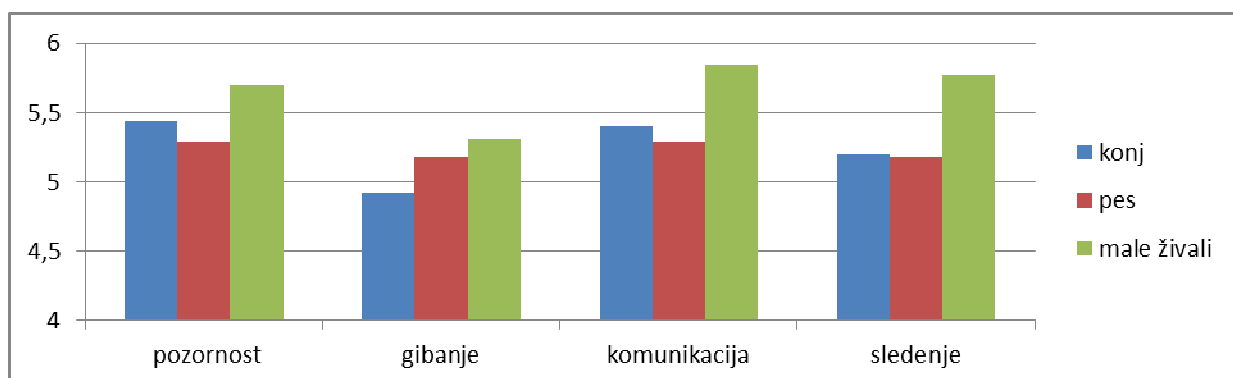
MOPI test	pozornost	gibanje	komunikacija	sledenje
konj	5,44	4,92	5,40	5,20
pes	5,29	5,18	5,29	5,18
male živali	5,69	5,31	5,85	5,77

Najvišje odstopanje od šolske situacije je opaziti na področju usmerjenosti na nalogo in pozornosti ter komunikaciji. Stik z živaljo daje usmerja pozornost, je večja motivacija za izvršitev določenih nalog.

Graf 1: Prikaz rezultatov MOPI testa pri posamezni živali v 3. skupini VI

Rezultati kažejo na višje ocene na področjih, ki vključujejo dejavnosti grobe in fine motorike ter pri sledenju nalogi in navodilom. odstopanje na področju pozornosti in usmerjenosti na aktivnosti ter na področju gibanja. Najvišje ocenjena žival s pomočjo MOPI testa so male živali.

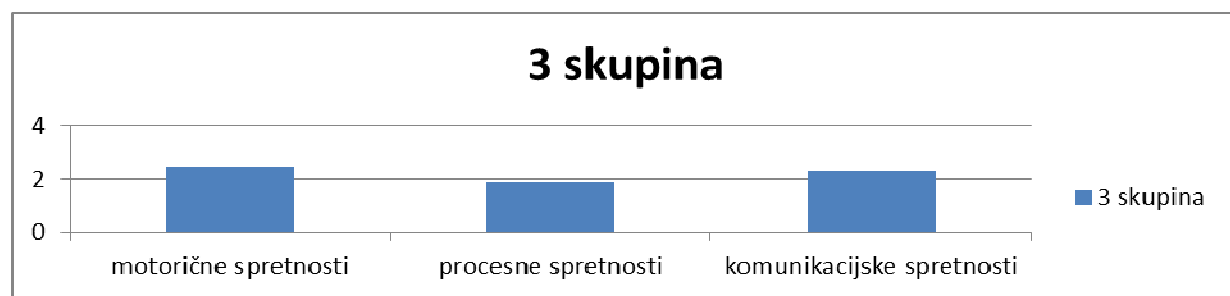
Histogram 5: Prikaz rezultatov MOPI testa glede na posamezno področje MOPI testa

TEST PO SPRETNOSTIH (motorične, procesne in interakcijske) v 3. skupini VI

Tabela 13: Prikaz aritmetičnih sredin posameznih spretnosti v 3. skupini VI

spretnostih	motorične spretnosti	procesne spretnosti	komunikacijske spretnosti
skupaj	2,44	1,88	2,29

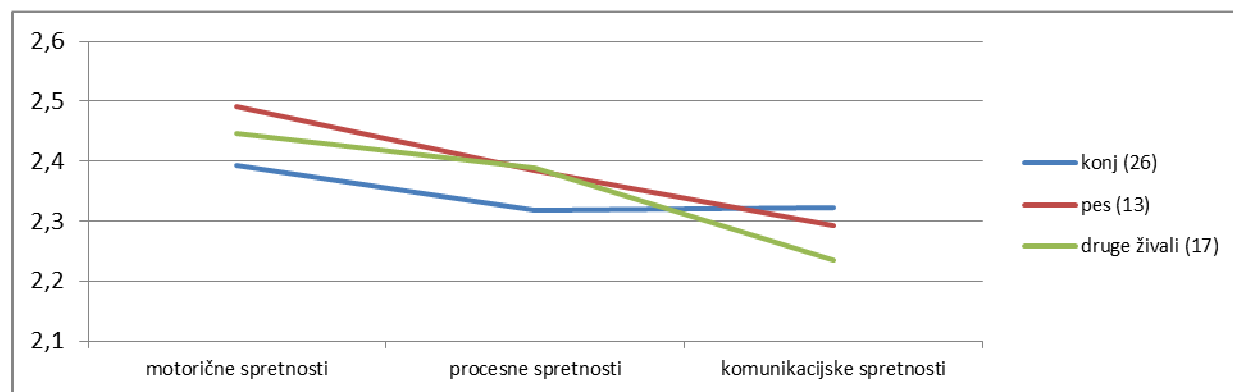
Najvišje ocene so na področju motoričnih spretnosti, ki se nanašajo na: pogleda, spremlja, poseže, drži, spusti, ...

Histogram 6: Prikaz povprečnih vrednosti po spretnostih v 3 skupini VI

Tabela 14: Prikaz rezultatov po spretnostih (povprečna ocena) – primerjalno med živalmi v 3. skupini VI

spretnosti	motorične spretnosti	procesne spretnosti	komunikacijske spretnosti
konj (26)	2,39	2,32	2,32
pes (13)	2,49	2,38	2,29
druge živali (17)	2,45	2,39	2,24

Graf 2: Prikaz rezultatov testa spretnosti pri posamezni živali v 3. skupini VI

Najvišje ocene so na področju motoričnih spretnosti. Najmanjše odstopanje je na področju procesnih spretnosti. Izstopajo druge živali (koza, zajec), kar je pripisati temu, da so bile to živali ob koncu projekta. Učenci so že spoznali načine in pristope dela pri srečanjih z živaljo.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

MOPI test se je pokazal kot dober instrument za hitro in enostavno spremljanje napredka posameznika. Primerjalna študija izvedena v drugih državah kaže na podobne rezultate, kot so bili izpostavljeni pri nas. Dejavnosti ob živalih so primerne tudi za učence z motnjami v duševnem razvoju in dodatnimi motnjami, če si učenci želijo sodelovati, na kar kažejo tudi naši rezultati. Pri tem pa je pomembno individualno prilagajanje posameznikovim željam, sposobnostim in drugim motnjam (vida, razumevanju, gibanja). Žival kot živo bitje da učencem z motnjami v duševnem razvoju veliko in lahko postane objekt povezovanja strokovnih delavcev.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Člani projektne skupine so pridobili izkušnje in uvid v delo posameznika in tako napredovali v timskem sodelovanju in v oblikovanju novih načinov dela ter evalvacije napredka pri posamezniku.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

S sistematičnim individualnim pristopom k učencu in strokovnimi pripravami na srečanje ter analizami po srečanjih, nam je uspelo napraviti še korak naprej v iskanju novih poti vzgoje in izobraževanja učencev z motnjami v duševnem razvoju in drugimi dodatnimi motnjami. Korak naprej pa smo naredili v okviru timskega sodelovanja in iskanju kvantitativnih oblik ocenjevanja uspeha pri posamezniku. Okolje samo, prisotnost živali, strukturiran program in timsko sodelovanje prineseta uspeh-večjo stopnjo participacije (sodelovanja) pri posamezniku in znotraj skupine.

Možnosti uvajanja v druga področja

Predstavitev aktivnosti s pomočjo živali kot dejavnosti v okviru fizioterapevtske in delovno terapevtske stroke, saj žival predstavlja medij za izboljšanje drže, večje stopnje participacije, ne glede na obstoječe deformacije. Kontraindikacije so vezane na alergije na živalsko dlako, seno,... Gibalni problem ni več kontraindikacija. Vključevanje v skrb za živali v VDC-ju ali kot delovne vzgoje. Vključitev tovrstne dejavnosti kot načinu druženja (srečanje ob konju, ovci, psu).

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Razširitev programa na druge oddelke vzgoje in izobraževanja v okviru CUDV in prenos izkušenj v druge ustanove.

Predstavitev načina dela in metod na srečanjih fizioterapevtov, delovnih terapevtov in specialnih pedagogov, srečanjih terapevtov s pomočjo živali.

Literatura

Aubrey, H. F. (2000): *Handbook on animal-assisted therapy : theoretical foundations and guidelines for practice*. San Diego. Academic Press.

Marinšek M., Tušak, M.(2007): *Človek – žival: zdrava naveza*. Maribor.

Schiro-Geist, C. & Heimlich, K. (1997). *Evaluating the Effects of Animal-Assisted Therapy on Severely Disabled Children*. Paper presented to the Delta Society Sixteenth Annual Continuing Education & Training Conference. Atlanta, Georgia.

Animal Assisted Therapy At the Children's Specialized Hospital
http://www.rci.rutgers.edu/~bizntech/root_media/mcquirk.pdf (citirano 7.7. 2011)

Animal Assisted Therapy And Young People A Review Of Selected Literature
Prepared for Menzies Inc. by RHMSS Pty Ltd February 2003 Therapeutic use of animals.
<http://tranquilitytanks.net/Documents/ANIMAL%20ASSISTED%20THERAPY%20Young%20people.pdf> (citirano 6.7. 2011)

Heimlich, K.,(2001): [Animal-assisted therapy and the severely disabled child: a quantitative study - Graduate Literary Award Winner - Abstract](#). Find Articles/ Health/ Journal of Rehabilitation/ Oct-Dec, 2001.
http://findarticles.com/p/articles/mi_m0825/is_4_67/ai_81759719/ (citirano 22.3. 2011).

Dijaški dom Murska Sobota
Tomšičeva ulica 15
9000 Murska Sobota

PRISPEVEK DIJAŠKEGA DOMA K SPODBUDNEMU UČNEMU OKOLJU DIJAKA

2010–2011

Vodja inovacijskega projekta: Rozika Kolar, vzgojiteljica

Sodelavci: Irena Škarica – vzgojiteljica, Janez Kolar – vzgojitelj, Biserka Ričnik – vzgojiteljica;

Konzulent: mag. Olga Dobrnjič Dečman, Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Povzetek:

V času srednješolskega obdobja je za tiste dijake, ki bivajo v dijaškem domu le ta pomemben življenjski prostor. Ni le ustanova, ki nudi bivanje in oskrbo dijakom, je njihov drugi dom.

Organizacija dela in življenja v dijaškem domu vpliva na celotno osebnost posameznika. V dijaškem domu Murska Sobota živijo mladi, različni po spolu, starosti, po interesih, prihajajo iz različnih socialnih okolij. Različna je njihova poklicna usmeritev, različen je njihov sistem vrednot. Vsa ta raznolikost je izziv vzgojiteljem, da jih učimo ta določen čas živeti pod isto streho drug z drugim. . Postavi se vprašanje, kako delovati, da je zadovoljen vsak – vsi. Uspešnost dijakov na učnem področju je prioriteta v okviru vzgojnega dela v dijaškem domu Pomemben člen pri uspešnosti šolanja posameznika je tudi okolje v katerem živi in dela, učno okolje. V letošnjem šolskem letu smo želeli nekoliko podrobneje opredeliti pojem učnega okolja, kaj vse je učno okolje za dijaka in kako delovati, da bo le-to čim bolj spodbudno.

Učno okolje si posamezniki različno predstavljajo, različno razumejo in različno dojemajo. V dijaškem domu pa bi radi ustvarili za dijaka spodbudno učno okolje. V ta namen smo anketirali dijake in njihove starše, izvedli smo debatne večere na to temo in izvedli nekaj kreativnih delavnic. Dijaki so preko teh aktivnosti dojeli, da učno okolje ni le prostor, soba v kateri živijo in delajo, ampak so tu še medsebojni odnosi, njihovo počutje, skupek socialnih aktivnosti brez katerih ni možno sobivanje ljudi na skupnem prostoru. S pomočjo različnih delavnic smo dosegli napredek pri socialnem komuniciranju dijakov z okolico in spoznavanju posameznih procesov v družbi, katere član so. Preko delavnic – kreativnih in športnih, se je razvijala medsebojna komunikacija, prijateljstvo, medosebni odnosi, bogatil se je besedni zaklad, spoznavale so se nekatere nove vrednote, fizična aktivnost pa pripomogla k boljši psihofizični kondiciji, ki je nujno potrebna za uspešno učno delo.

Abstract:

/

Ključne besede: učni uspeh, učno okolje, dijak

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Pri delu z mladostniki želimo vedno doseči čim boljše rezultate na vseh področjih. Tudi za dijake in njihove starše je učni uspeh najpomembnejši. Skozi izvajane aktivnosti smo poskušali ustvarjati takšno učno okolje, ki bi spodbujalo mlade k učenju in uspešnosti.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Učno okolje igra pomembno vlogo pri metodah učenja. Vzgojitelji v dijaškem domu vplivamo na dve področji:

- A) *Fizično okolje*
- B) *Psihično okolje dijaka*

Fizično okolje bi naj bilo čim bolj prijetno, udobno, privlačno-vabljivo in vznemirljivo. Fizično okolje precej pripomore tudi k boljšemu psihičnemu počutju dijaka. To pa je v veliki meri odvisno od vzgojne skupine, velikosti skupine, strukture, vključenost in sprejetost posameznika v skupini, raznolikosti članov skupine itd). Veliko vlogo pa ima zagotovo tudi vzgojitelj.

V dijaškem domu Murska Sobota smo s projektom želeli izboljšati fizično in psihično okolje preko skupnih dejavnosti, pogovorov, aktivnosti – vse to z namenom, da bi pripravili dijaku čim bolj spodbudno, motivacijsko učno okolje in s tem tudi boljši učni uspeh!

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Učno okolje je eden od dejavnikov uspešnosti dijaka.

Kaj vse je učno okolje, kaj vpliva nanj, kako zagotoviti ustrezno učno okolje in kje so možnosti vpliva dijaškega doma za oblikovanje spodbudnega učnega okolja dijaka?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Želeli smo doseči boljši učni uspeh dijakov, popestriti njihov prosti čas z aktivnostmi, s katerimi bi razvijali svoje sposobnosti, talente in pridobivali izkušnje za življenje.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Projekt je potekal v več fazah.

- **Prva faza** je bila priprava anketnega vprašalnika in izvedba ankete za dijake in njihove starše.
- **Druga faza** je bila ogled DVD »Učenje učenja« ter razprava na to temo. Z debatnim večerom
- **Tretja faza** priprava in izvedba kreativnih delavnic (izdelki iz buč in jesenskih plodov, božično novoletne delavnice, delavnica »Pozdrav pomladi«) ter razvijanje medsebojne komunikacije v okviru športno-družabnega srečanja dijakov iz dijaških domov (kostanjev piknik).
- **Četrta faza** – evalvacija; na skupnem zaključnem večeru vseh dijakov so bili predstavljeni zaključki iz ankete in povzetki ugotovitev ter priporočena literatura za tiste dijake, ki bi želeli izvedeti še kaj več na temo učno okolje in učenje.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekt

Pravilni pristopi k učenju in primerno, spodbudno učno okolje so eden od glavnih elementov uspešnosti dijaka v šoli. Vsakoletni cilj v dijaškem domu je, doseči čim boljše rezultate v šoli in v okviru vsestranskega razvoja mlade osebnosti. Dijaki v okviru delavnic sodelujejo med seboj, se družijo, izmenjavajo izkušnje in krepijo medsebojne odnose, spoznavajo svoje talente, pridobivajo samozavest in ipd.

Ključni problem: pomanjkanje delovnih navad, nezainteresiranost

Z različnimi delavnicami na temo »učimo se učiti« in nenehnim sprotim spremljanjem opravljanja šolskih obveznosti, individualnim preverjanjem naučenega, smo skušali vsi člani projektne skupine slediti reševanju navedenega problema.

Pogostejši pogovori o načinu in metodah učenja s posameznikom, s povezovanjem pri izvajanju interesnih dejavnosti, skrb za dobro počutje posameznika v skupini, so začeli kazati prve rezultati uspešnosti v šoli že med šolskim letom in še bolj ob koncu šolskega leta.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Najbolj pomemben kazalnik pri tem je % uspešnosti dijakov ob koncu šol.l. in na zaključnem izpitu, kjer se je pokazalo, da smo uspeli, saj je bil rezultat za 0,9 % boljši od preteklega leta, čeprav je to relativno, saj je vsako leto drugačna skupina v dijaškem domu.

Zelo dober kazalnik je tudi dobra ocena kakovosti našega dela s strani staršev in drugih, ki prihajajo v dijaški dom.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V dijaškem domu je v preteklem šol.l. bivalo 46 dijakov in dijakinj. Anketo smo razdelili vsem, vendar je izpolnjeno anketo vrnilo 16 dijakov in 14 dijakinj, ki obiskujejo srednješolske VIP v mestu Murska Sobota in to od prvega do četrtega letnika.

Obdelani vzorec je bilo tako 65 % celotne populacije dijakov, ki biva v dijaškem domu

Anketirali smo tudi med starši dijakov; anketne vprašalnike so prejeli vsi, vendar se je vrnilo le 18 vprašalnikov, kar pomeni, da smo zajeli tu le 39 % populacije.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Pisno anketiranje dijakov in staršev.

Intervjuji s posameznimi dijaki zaključnih in prvih letnikov

Metode obdelave podatkov

- Analiza ankete
- Analiza izjav, pridobljenih z intervjuji

Prikaz rezultatov

Rezultate smo statistično obdelali posebej za dijake in dijakinje ter njihove starše. V anketi nas je zanimalo, kaj je za njih učno okolje, kakšne so njihove navade pri učenju, katere spremembe predlagajo, kaj lahko sami storijo za to in kakšna so njihova pričakovanja od dijaškega doma!

Analiza ankete - dijakinje

Na vprašanje, kaj je za njih učno okolje, je 9 dijakinj to je 64.29 % odgovorilo, daje to soba oz. prostor, kjer se dobro počutijo. Na drugo mesto so postavili mir, ki je pomemben dejavnik učnega okolja (10 dijakinj oz. 71.43 %)

Nekaj dijakinj je napisalo, da je to postelja, pisalna miza, dve sta napisali, da pod pojmom učno okolje nič ne predstavljajo!

Katere so navade uspešnega učenja: 4 oz. 28.57 % napisalo, da je to pisanje zapiskov,

5 (oz. 35.71 %) sproščenost, spočitost. Ostali so navedli, da je to sprotno učenje, glasno učenje, učenje ob glasbi in pisanje zapiskov.

Mladi si želijo miru, doslednosti, zaupanja in spoštovanja! Njihovo največje pričakovanje pa je uspešnost v šoli, dobri medsebojni odnosi, sklepanje novih prijateljstev.

Analiza ankete - dijaki

Glede opredelitve učnega okolja, so bili odgovori enaki kot pri dekletih! Za njih je učno okolje še postelja, internet, stol in pisalna miza!

Za dobro navado uspešnega učenja jih je 5 (to je 31.25 %), opredelilo glasbo! Svoje navade uspešnega učenja so še navedli: ponavljanje, sprotno učenje, učenje v postelji. Glede predlogov sprememb uspešnega učenja jih je 11 (68.75 %) odgovorilo, da nič ne bi spremenili, vse je v redu 2 oz. (12.5 %), hitrejši internet, izhod po 21. uri, klimatizirana soba;

Tudi pričakovanja dijakov, od bivanja v domu, so enaka kot pri dijakinjah (da uspešno končajo šolo (56.25 %), spoznal nove prijatelje, lepa doživetja. Nekaj redkih posameznikov pa je napisalo, da bi se radi več zabavali in bili dlje pokonci!

Analiza ankete - starši

Vseh 18 anketiranih staršev (100 %) je pritrdilno (smo zadovoljni) odgovorilo na vprašanje glede namestitve (s sobo in drugimi pogoji bivanja v Dijaškem domu)

Pri obrazložitvi zakaj so zadovoljni so odgovorili:

- pomoč pri učenju (16.16 %)
- možnost inštrukcij (22.4 %)
- ima dobre pogoje bivanja in učenja
- spodbujanje k učenju
- spoštovanje osebnosti
- varno bivanje
- dobro počutje
- nekaj jih ni obrazložilo odgovora

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Spoznanje, da mladi imajo vedno manj delovnih in s tem tudi učnih navad, nas je vodilo iz izvajanju tega projekta. Za boljši učni uspeh smo želeli najprej pripraviti ugodno, spodbudno učno okolje in s tem pogoje za uspešno učenje.

Ugotovitev, da pri nekaterih mladih obstaja želja in interes za spremembo, za pripravo boljših pogojev za učenje. Da jim ni vseeno, kakšen bo uspeh, se je potrdilo tudi skozi obiske debatnih večerov in delavnic. Menim, da rezultati kažejo, da si dijaki želijo napredka in

boljšega uspeha, kar so tudi dokazali. Vse to pa zagotovo spodbudno vpliva tudi za delo in učenje v prihodnosti.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Z inovacijskim projektom nam je uspelo ugotoviti, da v dijaškem domu relativno dobro skrbimo za učno okolje dijakov, da pa kljub temu moramo v prihodnosti več poudarka dati preverjanju rezultatov učenja posameznika (še posebej nekaterih) in doslednemu spoštovanju dogovorjenega.

Mladi si želijo red, pričakujejo od nas- vzgojiteljev odločnost in doslednost. Prav s takimi pristopi uspehom dijakov v šoli, z organizacijami različnih srečanj, z organizacijo različnim tudi medgeneracijskih delavnic, pa opozorimo na delo v dijaškem domu tudi širšo skupnost in se z njo povezujemo

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Učno okolje je v dijaškem domu Murska Sobota v najbolj osnovnem delu zagotovljeno kot – primeren prostor in oprema, toplota, svetloba.

Spodbudno učno okolje pa je veliko več – dobro počutje in sprejetost v skupini, osebno zadovoljstvo posameznika v dijaškem domu, šoli in doma, enaka obravnava vzgojitelja vseh dijakov, red, mir, doslednost.

Možnosti uvajanja v druga področja

Določena spoznanja se lahko prenesejo tudi v vsakdanje dnevno življenje tako v šoli kot doma v družini ali kje drugje.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

V dijaškem domu znamo strokovno voditi mlade pri načinih in metodah učenja, organizaciji pomoči pri učenju; mladim lahko ponudimo pestre aktivnosti za pridobitev znanj z različnih interesnih področij.

Literatura

Jerala Zver Vesna: Vse je v glavi ali umetnost učenja

Sean Covey: 6 najpomembnejših odločitev v najstniških letih

Sean Covey: 7 navad zelo uspešnih najstnikov

Umetnost učenja -DVD

Dijaški dom Ptuj
Arbajterjeva 6
2250 Ptuj

PREVENTIVNO DELOVANJE NA PODROČJU NEZDRAVEGA ŽIVLJENJA PRI UČENCIH S POSEBNIMI POTREBAMI 2010–2011

Vodja inovacijskega projekta: Darka Jurgec, vzgojiteljica v domu

Sodelavci: Klementina Pulko, vzgojiteljica v domu, Stanka Kuhar, medicinska sestra, Saša Krefl, vzgojiteljica v domu, Nadja Požek, učiteljica za duševno prizadete

Konzulent: mag. Olga Dečman Dobrnjič

Povzetek:

Z dejavnostmi smo dosegli, da učenci spoznajo nevarnosti, ki jih povzroča kajenje. Odvrniti smo jih želeli od prvega poskusa kajenja, ki zelo hitro privede do rednega kajenja.

Učenec, kateri je kadil, je bil pri odvijanju deležen podpore ostalih učencev in vzgojiteljev. Menimo, da nam je uspelo doseči zadani cilj projekta, nadaljevati bi morali tudi z osveščanjem o nevarnostih kajenja pri starših, da bodo lahko vplivali na otroke v smeri preventive.

Abstract:

The activities we have achieved that students learn about the dangers caused by smoking. We want to discourage them from smoking in the first experiment, which very quickly lead to regular smoking.

Pupil, where the smoke was caused by received support from other students and educators. We believe that we managed to achieve this objective the project would also need to continue raising awareness about the dangers of smoking with their parents so that they can affect children in the direction of prevention.

Ključne besede: učinki kajenja, ozaveščenost, preventiva

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Problemsko stanje nam je bilo v izziv, kako lahko pripomoremo k izboljšanju problema v praksi. Glavno vodilo za načrtovanje aktivnosti nam je bilo doseči pri učencih s posebnimi potrebami ozaveščenost o nevarnostih kajenja. Ob izvajanju vzgojnega dela, kjer že delujemo preventivno, smo želeli vključiti tudi starše in z njimi delovati preventivno. Pri učencih smo zaznavali pojav kajenja oziroma nagnjenost do tega.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Problem kajenja med mladimi je velik, saj veliko mladostnikov začne kaditi že pri 13. letih. Raziskave kažejo, da se je prvič pojavilo zmanjšanje iniciacij kajenja v letu 2003, kar je rezultat preventivnega delovanja vseh institucij.

Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije je izvedel raziskavo, kaj vpliva na to, da mladostniki začnejo kaditi. Zmotno je njihovo mnenje, da poskus kajenja ne privede do odvisnosti. Prepričani so, da kadi večina vrstnikov, kar pa ne drži, saj v raziskavi kadi manj kot 25 odstotkov 15 letnikov (enkrat ali večkrat na teden). Prav tako menijo, da lahko prenehajo s kajenjem, ko se oni za to odločijo. Vendar se zasvojenost začne nezavedno in je za prenehanje potrebno vložiti veliko truda.

V vzgojno-izobraževalnih zavodih je nujno, na mladim primeren način, posredovati informacijo o škodljivosti kajenja v obdobju mladostništva. S pomočjo mladih (nekadilcev) je potrebno vplivati na starše (kadilce) in še zlasti na vrstnike (kadilce).

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Ali nam bo s preventivno dejavnostjo pri učencih s posebnimi potrebami uspelo zmanjšati nezdrav način življenja (kajenje).

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

V vzgojnem delovanju smo opazili, da se pri učencih znižuje starostna meja prvega poskusa kajenja. Prav tako ti ne uvidijo nevarnosti zasvojenosti in posledic le-te. Ob opozarjanju na nevarnosti so kazali ravnodušnost, v pogovorih z njimi pa smo ugotavljali da so v družinskem okolju izpostavljeni pasivnemu kajenju.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Na pedagoški konferenci smo predstavili program inovacijskega projekta. Sledila je predstavitev učencem, priprava anketnega vprašalnika ter sama izvedba. Člani projektne skupine smo analizirali rezultate anketnega vprašalnika ter pripravili in izvedli delavnico o nevarnostih kajenja.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Kot enega od dejavnikov, ki so prispevali k uspešnemu zaključku projekta je ta, da se je pojavil vpliv učenca na učenca; neprestani nadzor nad učencem ki je kadil, neprestano opozarjanje na nevarnosti kajenja. Učenci so aktivno sodelovali na delavnicah, kjer so zelo natančno opredelili učinke kajenja (poškodovana pljuča, lahko umreš, povzroča raka, zavira telesno rast in lahko poškoduje možgane,...).

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Eden od pomembnih kazalcev, ki prispeva k doseganju cilja projekta, je prenehanje kajenja učenca, ki je pred začetkom izvajanja aktivnosti redno kadil. Žal je bila udeležba staršev na roditeljskem sestanku, ko smo predstavljali aktivnosti, zelo slaba. To nam je izziv za bodoče delo s starši, da dosežemo pri njih večjo odzivnost. Pri izvedbi aktivnosti smo pogrešali finančna sredstva, ki jih v domu, glede na trenutno finančno situacijo, trenutno ni.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Anketni vprašalnik je izpolnilo 15 otrok (8 oz. 53,4 % deklet in 7 oz. 46,6 % fantov), starih 8 do 21 let. Učenci so nameščeni v dijaškem domu ves teden, čez vikende in v počitnicah pa se vračajo v domače okolje.

Metode obdelave podatkov

Podatke smo pridobili s pomočjo analize podatkov anketnega vprašalnika. Veliko so nam bile v pomoč delavnice, kjer so učenci govorili o nevarnostih, zapisali negativne učinke kajenja ter se med sabo pogovarjali o možnostih odvajanja od kajenja. Člani projektne skupine smo naše delo evalvirali. Ocenili smo, da je bilo uspešno ter da moramo z podobnimi aktivnostmi nadaljevati.

Prikaz rezultatov

Na podlagi anketnega vprašalnika smo ugotovili, da kadi večina staršev anketiranih otrok, je pa vzpodbudno, da jih več kot polovica kadi zunaj stanovanja. Po tem lahko sklepamo, da večina učencev doma ni izpostavljena nepasivnemu kajenju.

Skoraj polovica anketiranih otrok je že poskusilo kaditi, večina zelo zgodaj (stari deset let). K temu so jih spodbudili prijatelji. Zavedajo se posledic kajenja za zdravje.

Danes redno kadi eden anketirani otrok, eden pa občasno.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Ugotovitve, do katerih smo prihajali preko izvedbe projekta, so učenci posredno prenašali tudi na starše ter tako vplivali tudi na njihovo osveščenost. Spoznali smo, da bi bilo potrebno izvajati delavnice ozaveščenosti nevarnosti kajenja tudi s starši.

Učenci so se že zavedali nevarnosti kajenja, kar so pokazali rezultati anketnega vprašalnika. Na osnovi pridobljenih podatkov smo načrtovali izvajanje delavnic za učence. O aktivnostih smo se pogovarjali vsi strokovni delavci v domu. Na roditeljskem sestanku smo o projektu seznanili prisotne starše. Žal je bila udeležba zelo nizka. S pomočjo delavnic smo dosegli spoznanje o dodatnih nevarnostih, ter o dolgoročnih posledicah kajenja. V tem času je tudi učenec, ki je v anketnem vprašalniku označil odgovor, da kadi, prenehal kaditi. Poleg delavnic smo celo leto vsakodnevno načrtno preventivno delovale z vzgledom in pogovorom.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

V evalvaciji smo ugotovili, da je imela zelo pomembno vlogo pri prenehanju kajenja enega učenca medsebojna kontrola in vplivanje učenca na učenca.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Kot novost lahko navedemo uvajanje tako imenovane »dobre prakse« v naš dijaški dom.

Pri realizaciji načrtovanih aktivnosti smo ugotavljali določene podatke z anketiranjem, kar je bila osnova za izbiro izvedenih dejavnosti. Uvajali smo nove oblike dela.

Po evalvaciji smo prišli do ugotovitve, da so izvedene aktivnosti vplivale na večjo ozaveščenost o nevarnostih kajenje za zdravje pri učenkah in učencih (v nadaljevanju: učenci).

Možnosti uvajanja v druga področja

Doseženi rezultati projekta (nove metode dela), so uporabne tako v dijaškem domu pri načrtovanju dela za naslednje šolsko leto, kot tudi za populacijo na splošno.

Ugotovitve, do katerih smo prihajali preko izvedbe projekta, so učenci posredno prenašali tudi na starše ter tako vplivali tudi na njihovo osveščenost. S tem se izboljšuje delo s starši.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Na osnovi ugotovitev rezultatov anketnega vprašalnika bi morali doseči večjo odzivnost pri starših. O nevarnostih kajenja bi bilo potrebno osveščati tudi starše, saj določen odstotek staršev še kadi v stanovanju, ob otrocih; to bi lahko izvajali s pomočjo delavnic za starše, kar pa je povezano z dodatnimi finančnimi sredstvi, katerih pa trenutno žal nimamo.

Literatura

Navajanje literature po sistemu ISO

www.knjiznica-celje.si/raziskovalne/4200904184

www.pozitivke.net/article.php/Kajenje-Zdravje-Film-Cigareta

sites.google.com/site/kajenje-in-mladi

www.zzv-lj.si/aktualno/prispevektomazacaksa.doc

Koprivnikar, H., Miti o kajenju, 2007

(<http://www2.arnes.si/~ljotks2/gzm/dokumenti/literatura.html>)

Druga osnovna šola Slovenj Gradec
Kopališka ulica 29
2380 Slovenj Gradec

SEM TUJEC – POČUTIM SE KUL

2010–2011

Vodja inovacijskega projekta: Katja Jenko

Sodelavci: Helena Gaberšek, Nada Žunec, Alenka Puc, Tatjana Glavič

Konzulent: mag. Marta Novak, Zavod RS za šolstvo, OE Novo mesto

Povzetek

S ciljem vključiti otroka tujca v sistem vzgoje in izobraževanja in navaditi otroke na življenje in sobivanje drug z drugim smo na šoli sprejeli izziv in se odločili za izvedbo inovacijskega projekta Sem tujec – počutim se kul.

Namen projekta je bil vključevanje učenca tujca v sistem vzgoje in izobraževanja, navajanje na življenje in sobivanje drug z drugim (učenci – učenci tujci), razvijanje medkulturnih kompetenc/zmožnosti, razvijanje osebne, narodne in državljske identitete ter ključnih zmožnosti vseživljenjskega učenja - predvsem sporazumevanje v slovenskem jeziku, socialno, kulturno in medkulturno zmožnost, načrtovanje in izvajanje ter evalvacija individualnega programa - portfilio.

Z izvedbo načrtovanih vsebin smo cilje uspešno realizirali. Učence – tujce smo s pomočjo pripravljavnice pripravili na slovenski sistem vzgoje in izobraževanja ter jih z začetnim tečajem slovenščine kot jezika okolja uvajali v sporazumevanje v slovenskem jeziku. Vse učence naše šole smo na Sončkovem dnevu navajali na sobivanje drug z drugim in to tako, da so v različnih delavnicah spoznavali različne kulture, od koder prihajajo učenci tujci, vključno s kulturo okolja, kjer bivamo. Učitelji smo se izobraževali na področju preverjanja in ocenjevanja znanja učencev tujcev, na podlagi veljavnih zakonov. Tekom izvajanja projekta smo nadaljevali z izvajanjem individualnih programov za učence – tujce, kar smo na šoli že izvajali v preteklosti, prav tako z nudenjem individualne pomoči v okviru dodeljenih ur pomoči za učence – tujce.

Glede na spoznanja, ki smo jih dobili na šoli v okviru projekta Sem tujec – počutim se kul, bomo tudi v prihodnosti dejavni na področju izobraževanja učencev tujcev.

Abstract

With the aim to include a foreign pupil in our educational system and to adjust our pupils to live together with one another, at our school a challenge was taken and an innovative project called »I am a foreign pupil – I feel cool« was carried out.

The aim of the project was to include a foreign pupil in our educational system, to adjust the children to live with one another (our pupils - foreign pupils), to develop an intercultural competence, to develop one's personal and national identity, basic competences of lifelong learning – mainly communication in Slovene language, social, cultural and intercultural competence, planning, carrying out and evaluation of an individual plan – portfolio.

By carrying out all the planned contents the aims were successfully reached. We enabled the foreign pupils to participate in the Slovene educational system and in the communication in the Slovene language – we offered them basic lessons of the Slovene language. All the pupils at our school got some experience of coexisting with children from foreign countries, in

several workshops they got to know, along with the activities about our culture, the cultural backgrounds of the countries our foreign pupils come from.

The teachers were educated in the field of testing and evaluating foreign pupils according to applicable law. Along with the performing of the project we were carrying out individual plans for foreign pupils, which was also part of our previous work. We were also offering individual help to foreign pupils.

At our school we are planning to continue carrying out activities connected with the education of foreign pupils also on the basis of the results of our project »I'm a foreign pupil – I feel cool«.

Ključne besede: učenci – tujci, slovenščina kot jezik okolja, pripravljavnica, individualni program, razvijanje medkulturne kompetence.

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Na šoli se zadnjih petnajst let srečujemo z vpisovanjem učencev tujcev na našo šolo. V zadnjih letih smo na tem področju zaznali dvig števila vpisov učencev tujcev na našo šolo. V vedno več primerih učenci tujci prestopijo prag šole v začetku septembra in to z ničelnim znanjem slovenščine kot jezika okolja. Učenci tujci so različnih starosti in tako se vključujejo k pouku na različnih stopnjah izobraževalnega sistema (od prve do tretje triade). Za razliko od učencev tujcev, ki se vključijo v izobraževalni sistem na nižji stopnji, imajo učenci tujci, ki se vključijo v izobraževalni sistem na višji stopnji, več težav.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Pravzaprav ugotavljamo na šoli stanje, ki ga najdemo zapisanega v Smernicah za izobraževanje otrok tujcev v vrtcih in šolah.

»Slovenija postaja križišče številnih političnih, ekonomskih, socialnih in kulturnih tokov, značilnih za sodobni svet. Spremembe vplivajo na oblikovanje vrste novih družbenih razmerij, ki še zlasti zadevajo mlade. V slovenski vzgojno – izobraževalni sistem se vsako leto vključujejo otroci tujcev, beguncev, prosilcev za azil in osebe za začasno zaščito. Analize kažejo, da otroci tujcev težje sledijo pouku in drugemu dogajanju v vrtcu in šoli. Slabše vključevanje v širše socialno okolje je posledica pomanjkljivega znanja slovenščine, neizoblikovanih strategij in instrumentov za vključevanje otrok tujcev v sistem vzgoje in izobraževanja na vseh ravneh šolanja.«¹

Rešitve problema so prav tako podane v Smernicah za izobraževanje otrok tujcev v vrtcih in šolah. Obvezujoče za šole je sledeče:

»Za otroke tujce, ki zaradi neznanja oziroma pomanjkljivega znanja slovenščine potrebujejo pomoč, se ob vstopu v šolo v skladu z možnostmi organizira učenje in spopolnjevanje slovenščine; prilagodi se ocenjevanje znanja v skladu z določili veljavnih pravilnikov; pri ocenjevanju znanja se upošteva otrokova raven znanja slovenščine; skrb za učenje slovenščine otroka tujca je domena vseh strokovnih delavcev; ob vstopu v šolo se omogočijo različne možnosti učenja in poglobljanja slovenščine za otroka tujca, stopnja (predhodno znanje ali pomanjkljivo znanje) in obseg se prilagodi potrebam otroka tujca; Spodbuja se sprejemanje drugačnosti in anakosti z namenom kakovostnega sobivanja; pri stiku s straši otrok tujcev se spoštuje njihovo zasebnost, kulturo, jezik, svetovni nazor in vrednote.«²

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako izboljšati sprejetost učencev tujcev v šoli (razvijanje medkulturne kompetence)?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

V zadnjih letih se na našo šolo vpisuje vedno več učencev tujcev. V tem trenutku smo ena izmed šol v Sloveniji z večjim številom učencev tujcev. Na šoli smo se odločili, da v največji meri zagotovimo sprejetost učencev tujcev v šoli in s tem vplivamo na klimo šole. Z različnimi načini smo želeli spodbuditi interakcijo med učenci in učenci tujci. Ob tem smo želeli najti možnosti za sodelovanje staršev, učiteljev in učencev ter lokalno skupnostjo, z namenom najti najboljšo rešitev za vse.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Šolsko leto 2010/2011 se je za učence tujce začelo že v mesecu avgustu, natančneje zadnji teden v mesecu avgustu, pred začetkom pouka. Preko vabil poslanih na dom smo učence tujce povabili k vključitvi v pripravljalnico, kjer bi spoznavali osnove slovenščine kot jezika okolja. Z veseljem so prišli. Bilo je nekaj takih, ki smo jih že poznali iz prejšnjega leta, nekaj čisto novih, ki so šele prispeli v Slovenijo, pridružili so se nam njihovi starši in sestre. Ob tem smo jim predstavili tudi njihove nove razredničarke, ogledali so si šolske prostore in izvedeli so lahko tudi kaj o našem kraju.

Pripravljalnici je sledilo oblikovanje individualnih načrtov za vsakega posameznega učenca tujca. Pri izdelavi individualnega načrta so sodelovali svetovalna služba, razredničarka, učitelj in knjižničarka, ki je tem otrokom tudi nudila pomoč pri učenju slovenščine kot jezika okolja.

Knjižničarka je v okviru ur, ki so preko ministrstva dodeljene šoli prav za pomoč učencem tujcem, pomagala učencem tujcem, jih učila slovenščine po metodi zgodnjega učenja tujega jezika (metode spoznavala preko hospitacij pri tujem jeziku angleščine). Bila je tudi vez med učenci tujci, svetovalno službo in učitelji.

V razredih, kjer so bili učenci tujci, so razredniki oblikovali pomoč v obliki tutorstva. Eden od učencev je bil tutor učencu tujcu in mu je bil v pomoč tako pri pouku kot pri vključevanju v življenje na šoli.

Starši učencev tujcev so aktivno prispevali k prepoznavanju težav, s katerimi se soočajo. Predvsem z nerazumevanjem jezika okolja. Nekaj staršev je prišlo k pouku v razrede, kjer so bili učenci tujci in v tujem, neznanem jeziku pripovedovali pravljico. Učenci so se soočili z zadrego, ki so je deležni učenci tujci pri pouku.

Na dan migrantov, v mesecu decembru, so učenci tujci, pod vodstvom knjižničarke, pripravili šolsko radijsko oddajo, s katero so se predstavili tudi na lokalnem radiu. Tam smo tudi predstavili projekt Sem tujec – počutim se kul in pomen razvijanja medkulturne kompetence.

Učitelji smo morali pridobiti znanje o preverjanju in ocenjevanju znanja učencev tujcev glede na veljavne zakone in možnosti. Tako smo lažje in brez strahu prilagodili preverjanje in ocenjevanje znanja.

Ob koncu leta smo projekt zaključili na Sončkovem dnevu, dnevu šole, Na ta dan izvedli številne delavnice, na katerih smo spoznavali različne kulture in jih povezali s prireditvijo. Na Evropski vasi smo se predstavili pod naslovom Tujci v Evropski uniji, kjer smo želeli

izpostaviti problematiko migracije v Evropi, ki je nastala po možnosti prostega pretoka delovne sile.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Že julija 2010 smo po pogovoru s konzulentko določili prioritete dejavnosti. Poudarek smo dali pripravljalnici pred samim začetkom pouka, ki se je izkazala za zelo dober način priprave na novo šolsko leto in so jo tako učenci tujci kot njihovi starši zelo dobro sprejeli.

Eden pomembnejših ciljev je bil oblikovanje individualnih načrtov za učence tujce, s pomočjo pisanja le-teh so se na delo z njimi pripravili razredniki in učitelji, ki so jih poučevali. Ob tem pa nismo smeli pozabiti na prilagojeno preverjanje in ocenjevanje znanja ter na uskladitev le-tega.

Poskusno smo tudi izpeljali učne ure v jeziku učenca tujca, da so se učenci imeli možnost postaviti v kožo učenca tujca, s tem smo vplivali na razvijanje medkulturne kompetence.

Razgovori z učenci tujci, njihovimi starši in učitelji.

Obdelava podatkov

Čez celo šolsko leto so potekali razgovori z učenci tujci, njihovimi starši in učitelji, ki so jih poučevali. Spremljali smo njihov učni napredek in kako je na njih vplivala pripravljalnica za učenje slovenščine kot jezika okolja ter dodatne ure pomoči med šolskim letom. Lastna in ustna refleksija učencev tujcev in njihovih staršev je bila, da imajo učenci manj težav ob vsej dodatni pomoči in boljšo samopodobo, ker sošolci poznajo njihove občutke v novem okolju in vedo za težave pri sporazumevanju v njim tujem jeziku.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Na šoli je celo šolsko leto vladalo pozitivno naravnano vzdušje. Spoznali smo, da je za učence tujce zelo pomembno čimprejšnje učenje slovenščine kot jezika okolja po metodah zgodnjega učenja tujega jezika, v kombinaciji s prilagojenim preverjanjem in ocenjevanjem znanja, kar poskrbi za boljšo samopodobo učencev tujcev. Pozitiven sprejem v razredu in pozitivno naravnana šolska klima jim je pri tem še v posebno pomoč.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Šola se je imela možnost doizobraziti na področju dela z učenci tujci. Učitelji smo ob tem postali bolj samozavestni in z manj strahu pričakujemo nove učence tujce, ki so se že vsolali na našo šolo v novem šolskem letu.

Širjenje novosti

Inovacijo lahko uporabijo šole širom Slovenije kot primer dobre prakse dela z učenci tujci.

Literatura

Novak, Marta at al. Smernice za izobraževanje otrok tujcev v vrtcih in šolah. Ljubljana, Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2009.

Gimnazija Franca Miklošiča Ljutomer
Prešernova c. 34
9240 Ljutomer

KONCEPTUALNI PRISTOP K POUČEVANJU FIZIKE 2010–2011

Vodja inovacijskega projekta: Simon Ülen - mag. fizike, prof.

Sodelavci: Projekt je izvedel avtor prispevka, brez sodelavcev.

Konzulent: Projekt je bil izveden brez sodelovanja izbranega konzulenta.

Povzetek:

Tradicionalni pristopi, ki bolj ali manj postavljajo učenca v položaj pasivnega poslušalca, ne sledijo stalnim spremembam v sodobno razvitem svetu. Številni projekti doma in po svetu kažejo, da se vedno več srednjih šol zaveda potreb po spremembah v poučevanju, tudi na področju fizike. V zadnjih dveh desetletjih raziskovalci zelo intenzivno iščejo nove, inovativne pristope v poučevanju, ki bi učence skozi izobraževalni proces čim bolje pripravili na poznejše uspešno udejstvovanje v sodobni družbi. Vpeljava konceptualnega pristopa poučevanja in učenja fizike (Conceptual Learning of Science – Colos) je postala, ob izrednem napredku sodobne tehnologije, zelo aktualna tudi v slovenskem prostoru. V prispevku je predstavljena raziskava konceptualnega pristopa poučevanja fizike v gimnaziji s poudarkom na uporabi sodobne tehnologije oz. računalnika. Konceptualni pristop je obetajoč inovativni učni pristop in zato primerna izbira vsakega učitelja fizike. Osnovni cilj projekta je bil preveriti uspešnost konceptualnega pristopa v primerjavi s tradicionalnim frontalnim poukom v primeru poglavij iz področja Magnetizma, ki je za dijake običajno bolj zahtevno.

Abstract:

Traditional approaches, in which pupils are more or less just passive listeners, do not follow the changes in the modern, developed world. Many projects in Slovenia and all over the world show that more and more secondary schools are becoming aware of the necessity to make changes in teaching, also in the domain of Physics. In the last two decades researchers have been searching intensively for new, innovative teaching approaches, which could take pupils through the educational process, as well as possible, and prepare them to participate successfully in modern society. Because of the rapid progress of modern technology, the Conceptual Learning of Physics is fast becoming a common teaching approach in Slovenia. In the article is presented the research of the conceptual approach in teaching Physics in the Gimnazija programme with emphasis on the usage of modern technology and the computer. The conceptual approach is a very promising innovative teaching approach and therefore the suitable choice of each teacher of Physics. The main goal of the project was to check the successfulness of the conceptual approach in comparison with the traditional ex cathedra teaching in the case of the topics from the domain of Magnetism, which is for pupils usually more difficult.

Ključne besede: tradicionalni frontalni pouk, konceptualni pouk fizike, primerjava dveh učnih pristopov.

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Izreden napredek moderne družbe in sodobne tehnologije postavlja učitelje, tako v osnovnih kot srednjih šolah, v položaj, ko moramo razmišljati o novih učnih pristopih, s katerimi bi se bolj približali novim generacijam dijakom. Pogosto učitelje težko prepričamo, da so spremembe nujne, nihče pa si noče predstavljati, da bi se npr. razvoj avtomobilske industrije ustavil pred 20. leti. Menim, da je prav tako razmišljanje, da pa poučevanje lahko ostane enako kot pred 10. ali 20. leti, popolnoma zgrešeno. Sodobni pouk se nikakor ne sme osredotočati zgolj na informacijsko raven, ampak mora vsebovati učne elemente, ki učencem omogočajo kreiranje novih možnosti mišljenja, doživljanja in vrednotenja. Težišče pouka se mora prenesti na učenca, na njegovo samostojno in zavestno iskanje novih spoznanj.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Frontalna oblika pouka fizike z metodo razlage, četudi podprta z demonstracijskimi poskusi, je oblika pouka, kjer imajo učenci malo možnosti za ustvarjalni miselni in osebni razvoj (Strmčnik, 1992). Konstruktivisti opozarjajo, da je temeljni problem tradicionalnega pristopa posredovanje znanja pasivnim učencem (von Glasersfeld, 1990). Pri tem opozarjajo, da znanja ni mogoče posredovati, ampak si ga mora posameznik konstruirati sam z lastno aktivnostjo. Rešitev za omenjene težave bi lahko predstavljale inovativne oblike v poučevanju z uporabo sodobne informacijsko-komunikacijske tehnologije. Obstajajo številne študije o uporabi računalniških simulacij pri pouku fizike (Chang in drugi, 2008). O pozitivnih straneh uporabe interaktivnih simulacij poroča tudi Wieman s sodelavci, ki je z raziskovalno skupino raziskoval učinkovitost računalniških simulacij pri pouku fizike (Wieman, Perkins, 2006).

Colos projekt (Konceptualno poučevanje naravoslovja), ki promovira konceptualno poučevanje naravoslovja in tehnike (Härtel, 1995), daje velik poudarek uporabi sodobne komunikacijske in informacijske tehnologije (IKT) oz. računalnika v sodobnem pedagoškem procesu. Glavni cilji projekta so izboljšati poučevanje naravoslovja in tehnike s pomočjo sodobne, interaktivne programske opreme, poiskati nove možnosti uporabe računalnika oz. IKT pri poučevanju ter izboljšati razumevanje snovi. Prav zaradi napredka računalniške tehnologije je postalo konceptualno poučevanje zelo aktualno in konceptualni pristop zelo obetaven inovativen učni pristop, tudi na področju pouka fizike. Bistvo konceptualnega pouka je izkustveno doživeti določen naravoslovni pojav ali zakon pred njegovo kvantitativno obravnavo (Gerlič, 2006).

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

S projektom oz. raziskavo sem želel, na primeru izbranih poglavij iz Magnetizma, preveriti učinkovitost konceptualnega pristopa učenja in poučevanja fizike v srednji šoli.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Ob razlogih, katere sem ob opisu problema v praksi navedel v uvodu prispevka, je bistveni razlog za izpeljavo raziskave ideja, da bi s pedagoškim eksperimentom lahko primerjal inovativni konceptualni pristop v poučevanju fizike s tradicionalnim frontalnim poukom fizike.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Pedagoški eksperiment sem izvedel iz naslednjih ključnih faz:

- Seznanitev obeh razredov 3. letnika s potekom raziskave.

- Izvedba učnih ur iz Magnetizma:
 1. Magnetno polje trajnih magnetov in elektromagnetov
 2. Gostota magnetnega polja
 3. Gibanje nabitih delcev v magnetnem polju
 4. Masni spektrometer

Vsaka učna ura je bila izvedena na dva načina. V 3. A razredu (kontrolna skupina) sem pouk izvajal na tradicionalni način, s frontalno obliko pouka in metodo razlage. V 3. E razredu (eksperimentalna skupina) sem pouk izvajal s konceptualnim pristopom, s poudarkom na uporabi računalniških simulacij in samostojnim raziskovanjem dijakov.

- Po-test iz obravnavane snovi za preverjanje znanja dijakov na posameznih taksonomskih nivojih: znanju, analizi, primerjavi, sklepanju in ovrednotenju.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Posebnih problemov v projektu ni bilo, ključno je bilo striktno izvajanje vseh faz projekta.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Učinkovitost konceptualnega pouka fizike sem preveril s strategijami presoje (Phye, 1997), ki omogočajo preveritev možnosti doseganja višjih taksonomskih nivojev znanja dijakov (analize, primerjave, sklepanja in ovrednotenja).

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V raziskavi so sodelovali dijaki 3. letnika Gimnazije Franca Miklošiča Ljutomer, dijaki 3. A razreda (N=33) so predstavljali kontrolno skupino, dijaki 3. E razreda (N=26) pa eksperimentalno skupino.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

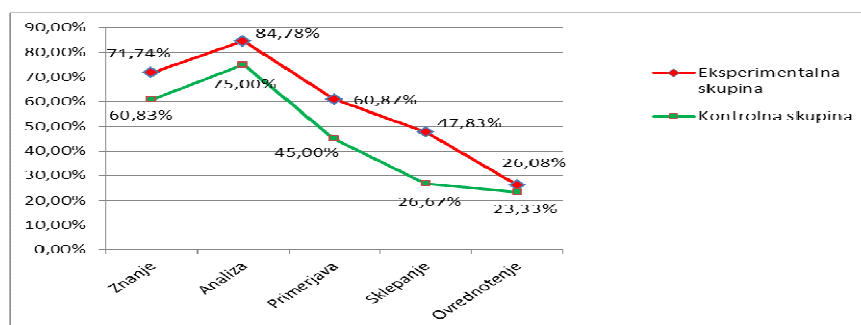
Podatke sem zbral s pisanjem testa znanja (po-testa) po izvedbi učnih ure. Po-test je bil sestavljen iz 12 nalog objektivnega tipa s štirimi možnimi odgovori. Vsaka naloga je bila ovrednotena z 1 točko, posamezni dijak je lahko zbral 12 točk, kar je predstavljalo 100 %.

Metode obdelave podatkov

Zaradi manjšega vzorca sem se omejili na deskriptivno obdelavo podatkov in grafično predstavitev le-teh.

Prikaz rezultatov

Na sliki 1 so rezultati raziskave:

Slika 1: Rezultati dijakov obeh skupin na posamezni taksonomski stopnji.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Rezultati dijakov eksperimentalne skupine so boljši od rezultatov dijakov na vseh taksonomskih stopnjah, tako na nižji (znanje), kot na vseh višjih stopnjah – analizi, primerjavi, sklepanju in ovrednotenju.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Konceptualno poučevanje fizike v srednji šoli lahko predstavlja pozitivno dopolnitev ali v izbranih primerih alternativo tradicionalnemu pouku fizike.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Konceptualni pouk je problemsko zasnovan pouk, ki vključuje samostojno reševanje problemov. Dijaki določen zakon ali pojav najprej spoznajo kvalitativno, šele nato sledi nadaljnja teoretska obravnava. Učitelj ni podajalec znanja, ampak organizator in povezovalac celotnega učnega procesa. Dijaki samostojno, npr. v tem projektu s pomočjo interaktivnih učnih in delovnih listov, raziskujejo izbrani fizikalni pojav oz. zakon.

Možnosti uvajanja v druga področja

Konceptualno poučevanje naravoslovja je smiselno uvajati tudi pri pouku matematike, kemije in biologije.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Osebna izkušnja pri načrtovanju in izvedbi konceptualnega pouka fizike.

Literatura

Chang K.-E., Chen Y.-L., Lin H.-Y., Sung Y.-T. Effect of learning support in simulation-based physics learning. *Computer&Education* 51. 2008.

Gerlič, I., Udir, V. Problemski pouk fizike v osnovni šoli. ZRSS. 2006.

Härtel, H. CoLoS: Conceptual Learning of Science. IPN-Institute for Science Education at the University Kiel. 1995.

Phye, G.D. Handbook of Classroom Assessment: Learning, Adjustment and Achievement. Academic press, ZDA. 1997.

Strmčnik, F. Problemski pouk v teoriji in praksi. Didakta, 1992.

von Glasersfeld, E. An Exposition of Constructivism: Why Some Like it Radical. Monographs of Journal for Research in Mathematics Education, #4. Reston, VA: National Council of Teachers of Mathematics. 1990.

Wieman, C., Perkins, K. Prenova poučevanja fizike - 1. Del. Obzornik mat. fiz., Vol. 53, No. 4. 2006.

Gimnazija Šiška
Aljaževa 32
1000 Ljubljana

REGENERACIJA ORGANIZMA ŠPORTNIKOV IN PSIHOLOŠKA PRIPRAVA V NOGOMETNIH ODDELKIH 2010–2014

Vodja inovacijskega projekta: Desa Kapelj Gorenc, svetnica

Sodelavci: mag. Aleš Vičič, svetovalec, Polona Tabar, svetovalka, mag. Danilo Emberšič, svetnik, Tomaž Urbančič, svetovalec, mag. Mojca Zupan, mentorica

Konzulent: Breda Lorenci, ZRSS

Povzetek:

Športni oddelki morajo poskrbeti, da bo športnik napredoval v svojem razvoju, tako na športnem kot na šolskem področju. To se lahko uresniči le takrat, ko je športnik zdrav ter ima optimalne pogoje za športni razvoj in učenje. V oddelkih internatskega tipa Gimnazije Šiška, smo zato poskrbeli za celosten sistem vzgoje, ki poudarja športni stil življenja, preventivo pred poškodbami, regeneracijo po treningu in možnost psihološke priprave. Športna vzgoja v teh oddelkih ni samo učni predmet, ki obsega šest ur tedensko, ampak je rdeča nit prepletena z mnogimi aktivnostmi v okviru celostne oskrbe, ki jo nudimo od ponedeljka do petka, z namenom dijakom športnikom omogočiti optimalne pogoje za uspeh v športu in pridobivanje širokega srednješolskega znanja s poudarkom na vsebinah, ki so povezane s športom.

Abstract:

Sports departments must ensure that the athlete progressed in our development, both as a school and on sports field. This can only be achieved when the athlete is healthy and he has an ideal conditions for sports development and learning. In sport college class Gimnazije Šiška we therefore provide a comprehensive system of education that emphasizes sporty lifestyle, from injury prevention, recovery after training and the possibility of psychological preparation. Physical education in these departments is not only a subject, comprising six hours a week, but the common thread woven with many activities in the context of integrated care that we offer from Monday to Friday. Our purpose is to enable students athletes optimal conditions for success in sport and getting a broad secondary skills with an emphasis on topics that are related to sport.

Ključne besede: regeneracija, psihološka priprava, preventivna vadba, celovita oskrba športnikov, usklajevanje šole in športa

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Kot edini oddelek internatskega tipa v Sloveniji nimamo urejenih normativov in standardov za celodnevno in celotedensko delo z dijaki. Vse delo je namreč planirano za populacijo, ki se šola v športnih oddelkih, živi doma pri starših, trenira pa v svojih klubih. Internatski oddelek je ostal na stopnji projekta in je v celoti živel do letošnjega leta, zaradi zagnanosti posameznikov, ki so povezali šport in šolo v skupni instituciji, šoli. Za treninge je skrbela Nogometna zveza Slovenije, za šolanje Gimnazija Šiška, v zraku pa so obvisela mnoge dejavnosti, ki so v tujini v domeni šol z internatskimi oddelki z dolgo tradicijo, pri nas pa v domeni klubov. Ker so naši dijaki od ponedeljka do petka v naši oskrbi in naš šolski sistem tega ne predvideva, saj nimamo tradicije in množičnosti oddelkov internatskega tipa, smo se odločili, da potrebno izvedemo v obliki inovacijskega projekta, saj smo edini, ki ta problem občutimo.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Žal virov ni, saj je sistem pripravila in izvedla naša šola. Predlagana rešitev pa je, da se v štirih letih preizkusi izvedljivost in učinkovitost projekta. Želimo si, da bi ob koncu našli sistemsko rešitev za izvajanje in financiranje takega načina dela v internatskih oddelkih.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Aktivnosti, ki se izvajajo v projektu vpeljati, kot redno prakso. Projekt ni klasično raziskovalen, temveč je namen praktična izpeljava in izboljšava sistema, ki v Sloveniji ni tradicionalen, temveč je unikatni in inovativni.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Izboljšali bi možnosti športnikov za kvalitetno šolanje in športni napredek na enem mestu, v internatskem oddelku, v srednji šoli. Model, ki je v tujini tradicionalen, želimo modificirati in prilagoditi Slovenskim potrebam in razmeram.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Aktivnosti v projektu

V prvem letu projekta smo postavili sistem dela, ki ga bomo v naslednjih štirih letih preizkusili in nadgrajevali.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev bo prispevala k uspešnemu zaključku projekta

Predstavitev organizacije in praktične izvedbe aktivnosti

Regeneracijski treningi in preventivna vadba pred poškodbami

Vsaki ponedeljek zjutraj prve štiri šolske ure potekata regeneracijska treninga v okviru športne vzgoje za 3. in 4. letnik, vsaki petek prve štiri šolske ure pa za 1. in 2. letnik. Vsebinsko so treningi sestavljeni iz preventivnih vaj za stabilizacijo trupa in sklepov, pilatesa, joge, razteznih vaj, tehnik sproščanja (dihalnih vaj, vizualizacije, meditacije) in masaže. V prvem in drugem letniku pri vseh urah športne vzgoje ob petkih poučujeta dva profesorja (sodelovalno poučevanje), kjer regeneracijski trening kombiniramo s treningom športne gimnastike. S tem zagotavljamo večjo kvaliteto in varnost pri elementih gimnastike ter navajamo dijake na regeneracijo, preventivno kompenzacijsko vadbo proti poškodbam, ki naj

bi postala stalnica v njihovi športni karieri. Vsak četrtek pri urah športne vzgoje v okviru atletike poteka preventivna vadba za stabilizacijo sklepov in hrbtenice za dijake 1. in 2. letnika, ter pri športni vzgoji v fitnessu za dijake 3. in 4. letnika. Vsak dijak vadi po individualnem programu, ki ga pripravi športna koordinatorica po posvetu s trenerjem in dijakom.

Medpredmetne povezave

V sklopu medpredmetnih povezav v drugem letniku izvajamo tehnike sproščanja pri pouku psihologije, ki jih dijaki praktično preizkusijo pri pouku športne vzgoje. Pri pouku biologije in kemije spoznajo delovanje imunskega sistema, pri športni vzgoji pa določijo aktivnosti, ki nanj delujejo pozitivno. Aktivnosti umestijo v svoj tedenski rokovnik - določijo protokol (npr. spanje, zračenje sob, minute za sproščanje, prehrana za krepitev imunskega sistema, večerni napitek za krepitev imunskega sistema). Pri biologiji spoznajo presnovne procese, značilnosti posameznih hranil in njihovo vlogo pri telesni aktivnosti in obnovi tkiv. Na podlagi tega pri športni vzgoji sestavijo svoje jedilnike. Pri pouku fizike spoznajo kako racionalizirati določena gibanja v izbrani panogi, da prihranijo energijo, pri športni vzgoji pa teoretično znanje prenesejo v prakso.

Delo s športnim psihologom

V tretjem letniku v septembru organiziramo tečaj psihološke priprave športnika, pod vodstvom športnega psihologa. Vsem dijakom je športni psiholog na razpolago celoletno, trikrat tedensko. Dijaki se naročijo na razgovor in obravnavo.

Skrb za medicinska oskrbo dijakov

Vsi dijaki imajo v prostorih dijaškega doma vsakodnevno fizioterapevtsko oskrbo. Stroške petnajstih terapij v višini 70 % krije Ministrstvo za šolstvo in šport, ostalo je samoplačniško.

Masaža za regeneracijo

V vsakem nadstropju dijaškega doma je opremljena soba z masažno mizo, namenjena dijakom posameznega letnika. Tretji in četrti letnik se izobražuje za masažo vsak ponedeljek, v okviru treninga regeneracije. Prvi in drugi letnik, pričneta s prvimi učnimi urami že v mesecu juliju na pripravah na Rogli in v Kranjski gori. Tečaj masaže poteka tudi v oktobru v večernih urah. Poleg tega znanje redno dopolnjujejo na petkovih treningih regeneracije, v sklopu športne vzgoje celoletno. Želimo, da dijaki pridobijo osnovno znanje športne masaže, ki ga uporabijo za medsebojno pomoč pri regeneraciji. Dijaki s poškodbami ali manjšimi zdravstvenimi težavami imajo vsak ponedeljek, torek in četrtek masažo, ki jo izvaja maserka, prof. športne vzgoje. V ta namen je opremljen kabinet za regeneracijo v prostorih šole.

Skrb za celovit pristop k prehrani dijakov za boljšo regeneracijo

V okviru razvojnega tima šole smo pripravili projekt »Prehranska podpora organizmu«. Organiziramo predavanja s področja prehrane. Dijaki v internatskih oddelkih si s pomočjo športne koordinatorice izdelajo osebni jedilnik in ga v okviru prehranjevanja v šolski kuhinji prilagodijo s samopostrežno ponudbo razpoložljive hrane v šolski jedilnici. Izbiramo take načine dela, ki podpirajo mnoge dejavnike za razvoj ključnih kompetenc kot so: kritično mišljenje, ustvarjalnost, dajanje pobud, reševanje problemov, ocena tveganj, prejetje odločitev. V lastni šolski kuhinji v okviru organizacijskih in finančnih zmožnosti ponujamo kvalitetno prehrano prilagojeno potrebam športnikov. Za kvaliteto prehrane v šoli skrbi posebna delovna skupina, ki mesečno pregleda in dopolni jedilnike. Šolski kuhinji predlaga spremembe in dopolnitve v okviru finančnih in organizacijskih možnosti. Preko oglasnih desk in dodatnega izobraževanja dijakov poizkuša izboljšati prehranske navade športnikov. Vsakoletno pripravi anketo za uporabnike, upošteva utemeljene pripombe in zbira predloge za izboljšave. Osnovni cilj letošnjega leta je izboljšati delovanje imunskega sistema dijakov s pomočjo prehrane.

Skrb za pravilno in zadostno rehidracijo organizma

Dobra rehidracija je osnova vsake regeneracije, zato na vseh športnih aktivnostih poudarjamo njen pomen in zagotavljamo pogoje zanjo.

Izobraževanje dijakov za kvalitetno in samokritično delo v športu

Teoretične vsebine v posameznih letnikih so predelane različno: na rednih urah ŠVZ, na skupnih treningih v sklopu NZS, na taborih v okviru OIV, ki so organizirane za celoten razred dvakrat letno in so za dijake teh letnikov obvezne, pri drugih predmetih v sklopu medpredmetnih povezav in sodelovalnega poučevanja ter v večernih urah v internatu v sklopu celotedenske oskrbe v okviru šole. Dijaki imajo na spletni strani šole dostop do vseh gradiv, ki so bila pripravljena za potrebe teoretičnih vsebin. Za dijake smo pripravili tudi video predstavitev vaj, predvsem za preventivno vadbo in vadbo po poškodbah, za čim hitrejši povratek v trenajni proces. Pri založbi Intelego smo izdali priročnik »Šport tvoja izbira«, ki je ogrodje teoretičnih vsebin in ga dijaki prejmejo v prvem letniku pri predmetu športna vzgoja. Priročnik nadgradimo z aktualnimi temami specifičnimi za posamezen šport ali za posamezno skupino dijakov. Dijaki prvega letnika imajo svojo športno mapo, v katero vpenjajo vse teoretične vsebine, delovne liste, individualne programe vadbe, rezultate, slikovno gradivo in evalvacije svojega dela. S sistematičnim zbiranjem gradiv, ki so vezana na šport želimo pri dijakih spodbuditi razmišljanje, da nam šport lahko v povezavi z mnogimi področji ponudi široko paleto znanja.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta
Dijaki imajo zgoraj opisane aktivnosti v šoli, v sklopu šolanja. Sama praktična realizacija aktivnosti je zadostila cilj projekta.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

88 dijakov nogometnih oddelkov od 1 do 4 letnika Gimnazije Šiška.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Evidenca izvedenih aktivnosti, refleksije dijakov pri posameznih aktivnostih, intervju profesorji, ki so sodelovali v projektu.

Metode obdelave podatkov

Evidence, refleksije (statistika). Opis vtisov profesorjev.

Prikaz rezultatov

Izvedenih je bilo 280 regeneracijsko, preventivnih treningov od 1. do 4. letnika. Dijaki so imeli 23 ur timskega poučevanja v sklopu medpredmetnih povezav. 3. letnik je imel 12 urni tečaj psihološke priprave športnika. Opravljenih je bilo 114 ur individualnih svetovanj športnega psihologa, 23 dijakov je bilo v medicinski oskrbi v ordinaciji na šoli, dijaki so imeli 12 urni tečaj masaže, opravljenih je bilo 250 individualnih masaž, mesečno je bil prilagojen jedilnik v šolski kuhinji, dijaki prvih letnikov so imeli delavnice za pripravo in prilagoditev lastnega jedilnika šolskemu jedilniku, dijaki prvega letnika so imeli dodatnih 50 ur teoretičnih vsebin za kvalitetno in samokritično delo v športu, dijaki drugega in tretjega letnika pa 22 ur teoretičnih predavanj. Izvajalci so izpostavili, da so zelo zadovoljni z izvedenimi aktivnostmi, vendar imajo precej več prostovoljnega dela, kot pred uvedbo projekta, zato podpirajo prizadevanja, da se sistemsko uredi izvajanje. Dijaki so brez izjeme nad projektom navdušeni.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Specifičen pristop dela v nogometnih internatskih oddelkih poteka skoraj brez večjih zapletov, ker so sodelujoči pristopili k izvajanju z velikim zanosom in delovno vnemo, pomaga pa nam tudi Nogometna zveza Slovenije, ki je prispevala sredstva za nakup masažnih miz ter nas moralno podpira pri vseh prilagoditvah.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Dijaki so s takim načinom dela zelo zadovoljni, kar se pozna tudi pri medsebojnih odnosih in odnosih s profesorji. Sistem daj – dam deluje zelo dobro, saj je delo z dijaki prijetnejše, v odnosih pa prevladuje zadovoljstvo, spoštovanje, vzajemna pomoč in pripravljenost na osebni napredek. Za prilagajanje in spreminjanje že obstoječe prakse je potrebna predvsem volja, ideje in vztrajnost pri realizaciji. Če naletimo na problem, ga vzamemo kot izziv, vsak izziv pa rodi nove ideje, ki omogočajo, da je naše delo zanimiva nikoli dokončana zgodba.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Celoten projekt je celostna ponudba in je novost, težko bi izpostavila, samo določen del.

Možnosti uvajanja v druga področja

Če bi bila volja in resnična želja pomagati mladim športnikom na njihovi poti, bi tako kot v močnih športnih sredinah v tujini taka oblika dela postala praksa. Ker pa je v Sloveniji večina projektov stvar trenutnega navdiha in politike vladajočih strank, zaenkrat ne vidim realnih možnosti, da bi se primeri dobrih praks, ki potrebujejo financiranje in sistemsko ureditev lahko obdržali. Bojim se, da bomo samo eden od predstavljenih projektov, ki bo zamrl z zatonom intuziastov, ki ga izvajajo.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Smo strokovni, delavni, inovativni, samoiniciativni, z dvajsetletnimi izkušnjami dela z mladimi športniki. Ponudimo lahko primer dobre prakse in strokovno pomoč pri uvajanju novosti v druge sredine, če bo v interesu odgovornih za šport na državnem nivoju, da se mladim ponudi optimalne možnosti za maksimalen napredek v šoli in športu.

Literatura

Interna gradiva na Gimnaziji Šiška

Glasbena šola Trbovlje
Keršičeva cesta 50A
1420 Trbovlje

INDIVIDUALNI POUK KOT OSNOVA ZA NADALJNE SKUPINSKO MUZICIRANJE

2010–2011

Vodja inovacijskega projekta: Dominik Hribovšek, učitelj klarineta, dirigent pihalnega orkestra

Sodelavci: Danijela Djordevič, učiteljica violine, Urška Meglič Sadiki, učiteljica klavirja, korepetitorka, Anton Šemrov, učitelj trobil, Alojz Stradar, učitelj harmonike, dirigent harmonikarskega orkestra, Božena Grum, učiteljica predšolske glasbene vzgoje, glasbene pripravnice, nauka o glasbi, Ana Kralj, učiteljica kitare, Sergej Čamer, učitelj kitare, Maja Lebar Kotar, učiteljica violine, Julija Klančičar, učiteljica klavirja, korepetitorka, Igor Podpečan, učitelj diatonične harmonike in pozavne, Daliborka Podboj, učiteljica plesne pripravnice in sodobnega plesa, Barbara Černe, učiteljica flavte in kljunaste flavte, Tanja Božiček, učiteljica klavirja, korepetitorka, Magda Klančičar, učiteljica flavte, kljunaste flavte, Katja Mikula, ravnateljica in učiteljica violine, dirigentka godalnega orkestra, Miha Koritnik, učitelj tolkal

Konzulent: dr. Dimitrij Beuermann, Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Povzetek:

Vsak učenec je individuuum, in tako je tudi način, pristop za doseg cilja pri vsakem individualnem. Cilj pa je priprava posameznika, na osvojitve glasbenih zmožnosti instrumenta, razvoj osebnih potencialov, kot tudi spoznavanje samega sebe, predvsem svojih lastnosti. Otrok ima rad naloge, ki jih lahko izpolni. Učitelj je tisti, ki posameznemu učencu določi način in naloge. Učitelj je v vlogi nekoga, ki spremlja razvoj in učencu daje vedno nove naloge. Učitelj ima skozi cel proces in v procesih otroka skozi vaje vlogo pedagoškega vodje in pa največjo vlogo motivatorja.

Cilj je razviti otrokove glasbene sposobnosti do tiste mere, ki mu omogočajo čim hitrejše in uspešnejše vključevanje v nadaljne glasbene aktivnosti.

Individualno delo z učencem vodi učitelja k iskanju novih pedagoških pristopov na podlagi opazovanja igranja in razvoja učenca. Pri individualnem pouku se vzporedno dogaja veliko procesov. Tako kot pri učencu, kot pri učitelju. Vloga učitelja je pripraviti učenca na samostojno in skupno muziciranje. Vsak učenec je drugačen, ima svoje lastnosti. Z individualnim poukom vodimo in izoblikujemo posameznika. Učenca učimo spoznavati samega sebe kot celoto, hkrati pa ga moramo pripraviti na sodelovanje v ostalih glasbenih skupinah.

Učitelji za točke koncerta izberejo učence, ki bodo sodelovali. Učitelj si pripravi načrt dela z učencem. Pri tem upošteva že predvideno znanje, zmožnosti učenca. Učitelj načrt dela tudi po potrebi spremeni glede na razvoj učenca.

Učitelj si pomaga z že znanimi orodji, učnimi pripomočki, izkušnjami. Hkrati pa glede na razvoj vaje ustvarja nove in tako ustvarja ugodno okolje za učenje učenca.

Abstract:

Each student is an individual, and so method for achieving the knowledge for each individual. The aim is to prepare the individual to win the musical capabilities of the instrument, the development of personal potential, as well as learn about themselves, particularly their properties. A child loves the tasks which he can complete. A teacher is the one who determines how the individual learns and chooses tasks. A teacher as someone who monitors the development of a student and a student is always given a new task. A teacher has throughout the process and through exercises, role of educational leader and being motivator the biggest role.

The aim is to develop children's musical abilities to the extent that it can expediently and successfully use in musical activities further.

Individual work with the student lead teacher too search for new pedagogical approaches based on observation of playing and development of the learner. During individual lesson a lot of processes are active. Teacher's role is to prepare students for independent and ensemble music making. Every student is different, has its own characteristics. With personalized instructions we lead and we establish an individual. Student is also taught to recognize himself as a whole, but at same time it must be prepared to participate in other musical groups.

Teachers choose students who will participate in concert. Teachers prepare work plan for the student. In this account teacher uses the knowledge and ability of the learner. Teacher changes plan work, if necessary, depending on the student's development.

Teachers help with the familiar tools, teaching aids. At the same time he creates new tools based on practice development, thereby creating a favorable environment for learning.

Ključne besede: individualno delo, ustvarjalno okolje, raznolikost pristopov, medosebna komunikacija

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Učni program je zastavljen tako, da učenci preko izvajanja skladb različnih skladateljev osvajajo glasbene prvine. Predvsem klasičnih skladateljev. Pri tem pa je cilj razviti otrokove glasbene sposobnosti za vključevanje v glasbene skupine. Vsak otrok pa je individuum in tako je tudi vaja posameznika individualna kot tudi način, pristop za doseg cilja pri vsakem individualen.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Vsak učenec je individuum in tako je tudi pristop za doseg cilja pri vsakem drugačen. Proces, ki se odvijajo pri posamezniku so individualni. Cilj pa je priprava posameznika na osvojitve glasbenih zmožnosti in razvoj osebnih potencialov. Učitelj je tisti, ki posameznemu učencu določi način in naloge. Učitelj je v vlogi nekoga, ki spremlja in učencu daje vedno nove naloge. Učitelj ima skozi cel proces in v procesih otroka skozi vajo vlogo pedagoškega vodje in največjo vlogo motivatorja.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kateri procesi spremljajo glasbeni razvoj otroka pri individualnem pouku?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Poiskati in opisati procese, komunikacijo, nove pristope, pedagoške načine, ter spremljati proces učenja učencev, njihovega razvoja, sposobnosti za učenje, njihov odziv in spremljanje ponujenega ter njihovih občutkov.

Potek dela

<i>Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve</i>	<i>Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta</i>	<i>Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta</i>
Priprava projekta (nastopa)	<ul style="list-style-type: none">- dogovor o aktivnostih med učitelji- razdelitev nalog med učitelje- učitelji pripravijo individualni načrt dela z učenci, predvidijo možne težave	Uspešna razdelitev nalog med učitelje, učence. Priprava individualnih načrtov dela.
Priprava in usvajanje notnega materiala	<ul style="list-style-type: none">- individualno delo z učenci po načrtu- po potrebi prilagajanje oz. spreminjanje načrta dela- dodatne vaje- spremljanje sprejemanja, odziva učenca- medosebna komunikacija učitelj učenec	Učitelji z učenci vadijo. Spremljanje dela z učnim načrtom. Učenci s pomočjo učitelja napredujejo k zastavljenemu cilju.
Priprave na koncert	<ul style="list-style-type: none">- dodatni napotki učitelja pred koncertom- po potrebi dodatne vaje	Dokončno izdelane skladbe. Učenec je maksimalno pripravljen na nastop.
Nastop	<ul style="list-style-type: none">- nastop učenca- občutki ob nastopu	Pozitivna izkušnja učenca ob dobri pripravljenosti. Potrditev predhodnega dela, vaje učenca in načrta učitelja.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Podatke za spremljanje inovacijskega projekta smo pridobili s pogovorm s strani učencev, učiteljev in staršev.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Delo učencev smo sproti preverjali. Učence, učitelje in starše smo povprašali o mnenju, občutkih. Te smo primerjali med sabo individualno glede na dejansko delo in napredka učenca.

Metode obdelave podatkov

Iz vseh skupin so se oblikovala mnenja, kritičen način razmišljanja o preteklem delu in novi predlogi za naprej. Učitelj te podatke uporabi za svoj nadaljni individualni načrt dela z učencem.

Prikaz rezultatov

Po potrebi spremenjen načrt dela iz dobljenih podatkov je pripeljal do zastavljenega cilja. Primarno osvojen program za nastop, vzporedno tudi osvajanje glasbenih prvin in glasbeni razvoj učenca.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Projekt je pripomogel, k novimi spoznanji o pedagoškem pristopu. Učitelju in učencu. Vsak učenec je zgodba zase. Tako je tudi vsak individualen učni načrt drugačen. Učenec skozi vadenje spoznava tudi samega sebe, učitelj pa spoznava nove učne pristope, išče nove pedagoške pristope in učne pripomočke, medpredmetne povezave.

Učenci aktivno sodelujejo pri vsakodnevni vaji v šoli, kot tudi doma. Spoznavajo svojo osebnost. O svojem napredku si ustvarjajo kritično mnenje (kaj je dobro, kaj bi se dalo izboljšati, po potrebi spremeniti, o čem razmišljati vnaprej). Učenci imajo radi izzive, ki jih lahko izpolnijo, svoje delo pa radi tudi pokažejo, z nastopom.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Na takšen način dela se učenca aktivno vključi v glasbeni razvoj, spoznavanje samega sebe. Pri domačem delu, vaji se učenec uči tudi samokontrole in vodenju samega sebe do željenega cilja pri domači vaji. Pedagoško vodenje, motivacijski momenti, medosebna komunikacija pa je delo učitelja. Želja učenca pa je ob takšnem načinu dela, okolju zelo velika.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Individualno delo z učencem vodi učitelja k iskanju novih pedagoških pristopov na podlagi opazovanj igranja učenca. Pri individualnem pouku se vzporedno dogaja veliko procesov. Vloga učitelja je pripraviti učenca na samostojno delo, muziciranje. Učenca učimo spoznavati samega sebe.

Možnosti uvajanja v druga področja

Pedagoška znanja, kot tudi načine, pristope lahko uporabimo v okoljih kjer je učenec aktiven na svoji poti do zelenega cilja. Končno lahko vse to uporabi tudi sam učenec pri samostojni domači vaji.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Individualno delo, medosebna komunikacija doprinese k novim pristopom, učnih pripomočkov, načinu dela, uporabe medpredmetnih povezav, nova pedagoška spoznanja.

Literatura

Programski list Božičnonovoletnega koncerta, koncerta Naš svet glasbe

Video posnetek Božičnonovoletnega koncert, koncerta Naš svet glasbe

I. gimnazija v Celju
Kajuhova 2
3000 Celje

NOVA KULTURA PREVERJANJA IN OCENJEVANJA ZNAJANJA 2009–2011

Vodji inovacijskega projekta: Andrejka Lorenčak, prof. nemščine in francoščine, in Maja Medvešek, prof. športne vzgoje.

Sodelavci: mag. Mojca Alif, pomočnica ravnatelja, profesorica kemije, Nataša Marčič, profesorica geografije, Lea Gornjak, svetovalna delavka, profesorica psihologije, Klara Pavšer Stropnik, profesorica slovenščine, Nataša Zabukovšek, profesorica fizike, Tatjana Jagarinec, profesorica biologije, Damjana Rebek, profesorica nemščine in angleščine, Simona Magdalenc Lindner, profesorica informatike, Katja Orož, profesorica matematike, Dunja Čurkovič Peperko, profesorica zgodovine in geografije.

Konzulentka: mag. Sonja Zajc, Zavod RS za šolstvo, OE Celje.

Povzetek:

Naše raziskovalno vprašanje se je posvečalo ocenjevanju znanja v gimnazijskem programu. Zanimalo nas je, kako naj dijak dokaže, da je dosegel cilj in kako oceniti različne oblike povratne informacije dijakov.

Cilj projekta je ugotoviti videnja, doživljanja, stališča učiteljev, dijakov in staršev o trenutnem stanju pri ocenjevanju na naši šoli. Ugotovili smo, da je treba uvajati čim več avtentičnih nalog in šolsko delo povezati z resničnimi življenjskimi situacijami. Za uspeh pa je tudi nujno potrebno poudarjati, kako se učiti. Spoznali smo, da ni več stroge delitve na posamezne predmete ter da je projektno delo treba vključiti v redno učno vsebino, saj za dodatno delo ni velikega zanimanja.

Začeli smo povezovati vsebine. Ugotovili smo, da dijaki, ki pred preverjanjem in ocenjevanjem znanja poznajo kriterije ocenjevanja, pripravijo kvalitetnejše izdelke, aktivnosti so skrbno načrtovane, učencem so predstavljeni cilji jasni, hkrati pa je končno znanje večplastno, kar kaže na spodbujanje in razvijanje kompleksnega mišljenja. Takšen način dela vodi v bolj procesna oz. vseživljenjska znanja. Ker smo v prvih dveh letih projekta ugotovili, da obstajajo vrzeli pri učenju, smo se v zadnjem letu projekta posvetili predvsem učenju učenja ter omogočiti dijakom samovrednotenje znanja. Učne navade dijakov smo analizirali skupaj z dijaki. Izdelali smo »zlata pravila učenja« in spoznavali različne strategije učenja.

S projektom smo veliko pridobili. Spremembe pri ocenjevanju so dijaki z veseljem sprejeli in spoznanja, do katerih smo prišli v projektu, so postala del naše stalne prakse.

Abstract:

Our research question focused on the assessment of knowledge in the grammar school programme. We were interested in how students can demonstrate that they have achieved the objective and how to assess the different forms of feedback provided by the students.

The aim of the project was to establish the visions, experiences and viewpoints of teachers, students and parents regarding the current situation in the field of assessment in our school. It has been established that authentic tasks need to be introduced in a broad scope and that school work needs to be connected to real-life situations. In order to guarantee success it also has to be emphasized how to learn. We have found out that the strict division between individual subjects has disappeared and that project work needs to be included within the regular subject matter, as there is no real interest in additional work.

We started to link subject matters and discovered that students who know about the assessment criteria before the actual verification and assessment prepare products of higher quality, plan their activities more carefully and clearly understand the presented objectives. At the same time, the final knowledge has a multilayered character evidently showing the encouragement and development of mental habits. Such work leads to more process-oriented and lifelong knowledge. In the first two years of the project we noticed that there were deficiencies in the learning process itself, so the final year of the project focused on discovering how to learn and on enabling students to self-assess their knowledge. We analysed students' learning habits together with the students, prepared the "golden rules of learning" and learned about different learning strategies.

We gained a lot from the project. The changes in the assessment of the knowledge were accepted by our students with pleasure and the realisations obtained through the project have become an essential part of our everyday practice.

Ključne besede: ocenjevanje, medpredmetne povezave, avtentične naloge, samoocenjevanje, različne strategije učenja.

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Veliko ocenjujemo, premalo o ocenjevanju razpravljamo. Ocenjevanje je stresno za dijaka, velikokrat pa tudi za učitelja. Poleg tega dijaki vsako leto pišejo ogromno testov, čeprav bi lahko njihovo število zmanjšali. Dijakom je treba omogočiti, da pridobijo oceno ne le na »klasičen« način. Uvajati je treba čim več avtentičnih nalog in šolsko delo povezati z realnimi življenjskimi situacijami. Za uspeh pa je tudi nujno potrebno poudarjati, kako se učiti.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev

Temeljni namen ocenjevanja v šoli je spodbujanje razvoja učenčevih sposobnosti. Institucionalizirana merila formalno – zakonsko določajo obliko doseženega znanja, a prav zaradi institucionaliziranega izobraževanja se pogosto pozablja na vzgajanje vrednotenja znanja. Ni smiselno dajati veljave le določanju statusa učenca (namen klasičnega ocenjevanja), ampak ga je treba uravnotežiti s skupnim vrednotenjem in samovrednotenjem; cilj tega sta kakovostno učenje in predstavljanje naučenega sebi in drugim. Šola prihodnosti učencev ne bi smela predvsem razvrščati, marveč bi jih morala predvsem naučiti učiti se in s tem vrednotiti svoje učenje in rezultate oz. dosežek (Komljanc, 2010, str. 20).

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako naj dijak dokaže, da je dosegel učni cilj in kako oceniti različne oblike povratne informacije dijakov?

Kako so dijaki motivirani za učni predmet in kako se učijo?

Kako uspešno dijaki spremljajo in samovrednotijo svoje znanje?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Kot učitelji in vzgojitelji se velikokrat vprašamo, kako pri dijakih izboljšati delovne navade, kako jim privzgojiti večjo odgovornost za lastno učenje in hkrati kako dijake spodbuditi, da bi pridobili več uporabnega znanja za življenje. Najpomembnejši dejavnik pri izobraževanju je merjenje ali ocenjevanje pridobljenega znanja, ki pa je predvsem stresno za dijake in tudi učitelje. Torej: kako ocenjevati, da ugotovimo, kaj smo dijake uporabnega naučili pri posameznih predmetih? Ocenjevanja je v šolskem letu veliko, verjetno še preveč. Največkrat ostajamo pri klasičnih testih in ocenjevanju in premalo iščemo možnosti za bolj ustvarjalno ocenjevanje. Pri tem včasih pozabljamo, kako pomembno je, da v proces načrtovanja ocenjevanja vključimo tudi dijake.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

V prvih dveh letih inovacijskega projekta smo se seznanili z različnimi pristopi k preverjanju znanja, poiskali primerne nove oblike ocenjevanja znanja, jih vsi posamezniki v timu proučili ter individualno in skupinsko analizirali. Izpeljali smo projektne dneve, ki smo jih v preteklosti že izvajali ter v njihovem sklopu dali poudarek iskanju procesnega znanja in na podlagi tega postavili nove kriterije za ocenjevanje znanja pri dijakih. Poleg dela v projektnih dnevih smo isti način ocenjevanja znanja izvajali pri rednem pouku. Na podlagi medpredmetnega povezovanja smo lahko iste vsebine preverjali in ocenili pri različnih predmetih. Posvetili smo se izdelavi in primerjavi opisnih kriterijev za ustno ocenjevanje. Pri izdelavi kriterijev igra pomembno vlogo skupna refleksija, kjer smo iskali skupne točke, ki se nam zdijo pri ocenjevanju posebno pomembne. Že izdelane kriterije za ocenjevanje projektne dela smo posredovali sodelavcem v presojo in preizkus v praksi. Pri tem smo se dogovorili, da je treba ohraniti avtonomijo posameznika (na bomo izdelovali receptov za sodelavce, lahko jim posredujemo osnovne kriterije, ki jih oblikujejo glede na svoje načine dela in ocenjevanja), hkrati pa moramo poudariti, kako pomembno je, da pri ocenjevanju razvijamo strategije mišljenja. V zadnjem letu smo se posvetili predvsem učenju učenja in možnosti, da dijaki samoocenijo znanje.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevala k uspešnemu zaključku projekta

Ključni problemi so bili predvsem iskanje drugačnih oblik poučevanja in ocenjevanja, iskanje novih didaktičnih pristopov, predvsem pa, kako izkustveno usmerjati delo dijaka pri pouku. Svoje delo smo usmerili predvsem v inovativno raziskovanje novih didaktičnih prijemov, učenje dijakov za večjo odgovornost do učenja in iskanja znanja, iskali smo kritično povratno informacijo in ugotovili, da s spreminjanjem načinov ocenjevanja uvajamo tudi nove strategije učenja.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Izvedli smo veliko medpredmetnih povezav, v katere so bili vključeni različni predmeti. Projektne dneve, ko smo ju uvedli, sta postala tradicionalna. Kriterije, ki smo jih primerjali, in naša spoznanja smo predstavili tudi celotnemu kolektivu. Povratne informacije dijakov po opravljenih aktivnostih so bile spodbudne, saj so povedali, da so za delo bolj motivirani, da je njihovo znanje trajnejše. Dijaki so bili tudi zadovoljni, da smo se osredotočili nanje in jim pomagali pri učenju učenja. Izdelali smo brošuro za dijake, v kateri smo predstavili naše delo v inovacijskem projektu.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V vzorec je bilo vključenih 300 dijakov prvih, drugih in tretjih letnikov splošne in športne gimnazije.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Podatke smo zbirali z intervjuji z učenci, izvajali smo individualne pogovore, opazovali smo reakcije učencev, izdelali smo anketne vprašalnike, zbirali smo izdelke, ki so nastali v okviru projekta in jih skupaj analizirali.

Metode obdelave podatkov

Podatke smo obdelali s kvalitativno in kvantitativno analizo.

Prikaz rezultatov

Rezultat našega dela je brošura z nasveti za učenje različnih predmetov, primeri avtentičnih nalog in kriteriji za ocenjevanje.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Za uspešno posodabljanje ocenjevanja je pomembno uspešno posodabljanje pouka in tako smo spremenili tudi didaktične metode dela pri pouku in načine ocenjevanja. Spremenila se je tudi taksonomija nalog, naloge smo dvignili na višjo taksonomsko raven in izbirali avtentične vsebine.

Ugotovitve:

- dijaki so veliko bolj motivirani za delo;
- spoznali so, da ni več stroge delitve na posamezne predmete. Začeli so povezovati vsebine;
- spoznali smo tudi, da je projektno delo treba vključiti v redno učno vsebino, za dodatno delo ni velikega interesa;
- dijaki morajo pred preverjanjem in ocenjevanjem znanja nujno poznati kriterije ocenjevanja, saj so potem njihovi izdelki in predstavitve nalog kvalitetnejše;
- znanje je večplastno, kar kaže na spodbujanje in razvijanje kompleksnega mišljenja. Takšen način dela vodi v bolj procesna oz. vseživljenjska znanja;
- ugotovili smo, da je dijake težko prepričati, naj spremenijo svoj način učenja, saj so večinoma prepričani, da se znajo dobro učiti. Razloge za slabšo oceno vidijo dijaki bolj v pomanjkanju časa ali lenobi kot v slogu učenja.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Vse sodelavke v projektu menimo, da je treba spremeniti načine ocenjevanja, s tem pa tudi oblike poučevanja, vendar dokler maturitetne naloge predstavljajo klasičen način preverjanja znanja, težko uvajamo spremembe ocenjevanja pri pouku. Novosti zahtevajo veliko časovnega prilagajanja in s tem usmerjajo učitelje v dodatno delo, oziroma se delo učitelja podvaja na uvajanje novosti in pripravljanje dijakov za maturo. Ravno tako pa večjo težavo predstavlja oblikovanje kriterijev, po katerih lahko dosežke dijakov preverjamo ali ocenjujemo, saj morajo biti tudi avtentični, kar pomeni, da jih ne moremo posplošiti in so veljavni samo za konkretno situacijo, točno določenega dijaka in tudi učitelja. Strinjamo pa se, da naj bi obstajali grobi kriteriji, ki bi pomagali pri konkretizaciji zapisov oziroma elementov spremljanja. Kriteriji naj bi bili znani tudi dijakom, da jih lahko uporabijo pri samovrednotenju in odigrajo funkcijo preverjanja učiteljev. S projektom smo razvili aktivne metode dela in strategije učenja ter sprožili kvalitetno pedagoško komunikacijo. Drugačne oblike in metode ocenjevanja so postale stalnica pri našem delu.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Glavne novosti so:

- uvajanje avtentični nalog in medpredmetnih povezav ter njihovo ocenjevanje;
- dijak z enim izdelkom lahko pridobi več ocen;
- velik poudarek smo dali primerjavi kriterijev o ocenjevanju in refleksiji o ocenjevanju;
- učitelji smo prevzeli vlogo usmerjevalca, ki ustvarja možnosti za samostojno reševanje problemov, aktivnosti so skrbno načrtovane, učencem pa so predstavljeni jasno določeni cilji;
- zavzemamo se za avtentične oblike dela;
- oceno smo dopolnili z navodili, kako bolje naučiti;
- začeli smo bolj ustvarjalno sodelovati.

Možnosti uvajanja v druga področja

Novosti lahko smiselno uporabijo vsi učitelji v srednješolskem izobraževanju, ki poskušajo vpeljati novosti pri ocenjevanju znanja in učenju učenja.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Močni smo pri iskanju smiselnih medpredmetnih povezav. Vemo, da ne smemo iskati povezav za vsako ceno. Stekla je bolj odprta pedagoška komunikacija med učitelji. Lažje najdemo naloge, ki omogočajo dijakom, da lahko z eno nalogo pridobijo več ocen. V projektu je sodelovalo 300 dijakov, ki jim bo v pomoč za nadaljnje delo brošura, v kateri smo opisali nove strategije učenja, primere avtentičnih nalog in kriterije za ocenjevanje.

Literatura

Rutar Ilc, Z. Pristopi k poučevanju, preverjanju in ocenjevanju. 1. natis. Ljubljana, Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2003. ISBN 961-234-474-4.

Komljanc, N. et al. Didaktika ocenjevanja znanja: vrednost povratne informacije za učenje in poučevanje: zbornik 3. mednarodnega posveta v Celju. 1. natis. Ljubljana, Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2010. ISBN 978-961-234-836-6.

O'Brien, D. Skrivnosti hitrega in uspešnega učenja. 1. natis. Ljubljana: Rokus, 2004. ISBN 961-209-400-4.

Ažman, T. Učenje učenja – kako učiti in se naučiti spretnosti vseživljenjskega učenja. 1. natis. Ljubljana, Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2008. ISBN 978-961-234-635-5.

Luogo-Orlando, K. Drugačno preverjanje znanja: predlogi za avtentično sledenje napredka učencev. 1. natis. Ljubljana: Rokus Klett, 2008. ISBN 978-961-209-892-6.

Jerala-Zver, V. Vse je v glavi ali umetnost učenja. 1. natis. Maribor: Obzorja, 2009. ISBN 978-961-230-333-4.

Požarnik, B. M. Psihologija učenja in pouka. 1. natis. Ljubljana: DZS, 2008. ISBN 978-86-341-2624-2.

**III. Gimnazija Maribor
Gospodsvetska cesta 4
2000 Maribor**

S FILMOM DO RAZUMEVANJA VSAKDANJEGA ŽIVLJENJA

2010–2011

Vodja inovacijskega projekta: Katja Stošič, prof.

Sodelavci: Jasna Ul Može, prof., Darija Golob Malenšek, prof., Irena Šket Fakin, prof., Mojca Fajt, prof., Samo Pajek, akad. slikar.

Konzulent: Mitja Reichenberg, status samozaposlenega v kulturi

Povzetek:

V želji usposobiti dijake razločevati filmsko življenje od vsakdanjega (problemi najstnikov) je projektna skupina organizirala izobraževanje učiteljev, izobraževanje dijakov, praktično delo s kamero in montažo. Za delo s kamero so se dijaki teoretično usposobili s spoznavanjem zakonitosti snemanja, osvetlitve, zvoka, slike in glasbe za film. Predavanja so izvedli zunanji sodelavci, ki so dijakom tudi pomagali pri pisanju scenarija za kratek film, pri snemanju in montaži. Končni izdelki dijakov so predstavljeni na šolski spletni strani.

Pridobljeno znanje o filmski govorici smo želeli prenesti na vse dijake in učitelje, zato smo organizirali filmske delavnice na ravni cele šole. Projektna skupina je načrtovala, izvedla in evalvirala obsežno filmsko delavnico na tematiko filma Lunapark. Model izvedbe filmske delavnice lahko postane didaktično orodje poučevanja posameznih predmetov. Izkušnje vodenja filmske delavnice smo prenesli na šolski projekt Zdrava prehrana.

Motivacijski film Supersize me so si dijaki ogledali dvakrat; prvič brez vodenja, drugič z vodenjem po vzoru filmske delavnice. Ugotavljamo, da so bili dijaki pri drugem ogledu filma pozornejši na posamezne elemente filma, kot kritični opazovalci so znali izpostaviti obravnavane problematike, predlagati konstruktivne, zadovoljujoče rešitve. Navedli so tudi povsem konkretne korake, ki bi jih lahko naredili v smeri izboljšanja stanja.

Z veseljem ugotavljamo, da dijaki izkušnje pridobljene v projektu Filmska kultura, vse pogosteje nezavedno prenašajo v svoje okolje in vsakdanje življenje. Njihovi pogovori o filmih so sedaj usmerjeni k iskanju podrobnosti, h karakterizaciji likov, iz česar se pogosto razvijejo razprave o življenjskih modrostih. Tako sporočila filmov povezujejo z vsakdanjimi dogodki.

Abstract

The main goal of our project is educating students in films, especially teaching them how to distinguish reality from dreams, film life. Project team has organized firstly a workshop for teachers and students to learn about the three stages of making films: pre-production, production and post-production. Attention was paid on cinematic and lighting techniques, sound and sound effects. Associates also helped students at writing script for a short movie. Students' film was put on school web side.

We also organized film workshops for the entire school. Therefore the project team planned and organized workshop based on a film Lunapark. The evaluation of the workshop was also held. This particular workshop could be the educational model of teaching.

Experiences gained by film workshop helped us at the school project Zdrava prehrana (Healthy nutrition). Students saw a film Supersize me twice. Firstly they saw it without any knowledge of film theory or film language. Then we organized a workshop on film language and performed the film again.

We found out that students were more aware of some film elements and its influences, they pointed out some themes of the film as critical observes, suggested constructive solution to the problems.

We are pleased that workshops gave good results. Students are more aware of film influences on real life, they are enabled to discuss about film details, to characterize different roles. These discussions often make them aware of life wisdom. Therefore the messages of films are linked with the understanding of life.

Ključne besede: teorija filma, snemanje, montaža, filmska delavnica, uporaba filmskih delavnic

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Dijaki se pogosto poistovetijo s filmskimi junaki. Njihove vrednote se približujejo nerealnim filmskim.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Dijakom smo poskušali osvetliti vedenje o tem, kako osnovni filmski elementi vplivajo na sprejemanje filma pri gledalcu.

Kadar dijaki gledajo film brez osnovnega vedenja o vplivu filmskih elementov na gledalca, lahko sprejemajo film kot vsakdanje, resnično življenje, posledično pa ga živijo virtualno.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kolikšen je vpliv filma na vsakdanje življenje ljudi?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Dijaki naj bi bili sposobni ločiti vsakdanje življenje od filmskega. Dijaki se bodo naučili izmenjati različne poglede o vplivu filma na življenje, prepoznavati teme filmskih zgodb, karakterizirati like, prepoznavati vrednote in stališča filmskih junakov in oblikovati lastna stališča do obravnavane tematike. Spoznali bodo tudi filmske žanre, govorico in glasbo.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

- Izobraževanje učiteljev s pomočjo literature in predavanj zunanjih sodelavcev.
- Izdelava načrta in kompletne dokumentacije za izpeljavo filmskih delavnic na ravni šole.

- Evalvacija filmskih delavnic.
- Izdelava načrta in izpeljava teoretičnih predavanj zunanjih sodelavcev za dijake.
- Snemanje in montaža kratkega filma.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

- Ustvarjanje učnega okolja za spodbujanje kritičnega razmišljanja o izbrani tematiki filma; rešitev problema: teoretično usposabljanje članov projektnega tima, seznanitev sodelavcev na ravni šole z napotki za pripravo na filmsko delavnico, od priprave na spremljanje filma, na ogled filma, na izvedbo delavnice, priprava končnih izdelkov ter evalvacijo.
- Dijaki so imeli možnost spoznati filmske žanre, filmsko govorico in glasbo ter izdelati film; rešitev: organizacija predavanj in delavnic zunanjih sodelavcev ter zagotovitev pogojev za delo.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

- Kompletno pripravljeno gradivo za filmsko delavnico (za učitelje na ravni šole).
- Končni izdelki filmskih delavnic: plakati, elektronske prosojnice, listi vrednot za razred, pisni sestavki.
- Izdelava kratkih filmov.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

- Dijaki ožje skupine projektne tima.
- Dijaki in profesorji cele šole.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

- Anketni vprašalnik odprtega tipa.
- Napotki za pripravo na filmsko delavnico na RU.
- Pogovori z dijaki na sestankih projektne skupine.
- Sodelovanje z zunanjimi sodelavci.

Metode obdelave podatkov

- Obdelava anketnega vprašalnika.
- Delo s tekstom.
- Demonstracija.

Prikaz rezultatov

- Objave na šolski spletni strani: končni izdelki dijakov – kratki filmi.
- Objave na šolski oglasni deski.
- Nagrade.
- Zapis v šolski kroniki.
- Objave v dnevnem časopisju.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

S filmskimi delavnicami na ravni cele šole se je sprožil proces drugačnega dojetanja filmov. Dijaki sedaj tudi v svojem okolju razširjajo pridobljeno znanje in spontano spodbujajo h kritičnemu gledanju filma.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Zaradi kratkih filmov na šolski spletni strani jo obišče več dijakov. Teoretičnih predavanj so se udeležili tudi učenci osnovnih šol iz bližnje okolice in pokazali velik interes za sodelovanje v prihodnje. Sodelovanje z zunanjimi sodelavci je prineslo tudi osebne kontakte in obljubo za nadaljnje sodelovanje. Povezali smo se z Zavodom Udarnik. Dijaki izkušnje, pridobljene v filmski delavnici na ravni cele šole, pogosteje prenašajo v svoje okolje.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Za našo šolo je bila novost delo v delavnicah z zunanjimi sodelavci in priprava ter izpeljava filmskih delavnic na ravni cele šole (33 oddelkov).

Možnosti uvajanja v druga področja

Sodelovanje v šolskih projektih, medpredmetno povezovanje, uvajanje elementov filma kot del pouka.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Naše močno področje je pri načrtovanju, organizaciji in izpeljavi delavnic na ravni cele šole: časovni načrt, prostorski načrt, povezovanje z zunanjimi sodelavci, kar lahko ponudimo drugim.

Literatura

Reichenberg, M., predavanje Poslušanje filma od montaže do zvočnega plana, III. gimnazija Maribor, januar 2011

Reichenberg, M., predavanje Delavnica, III. gimnazija Maribor, januar 2011

Vrdlovec, Z., Zgodovina slovenskega filma, Didakta, 2010

Budihna, A., predavanje Govorica filma, ZRSS, Portorož, junij 2007

Budihna, A., predavanje Govorica filma: Možnosti uporabe filma pri pouku, ZRSS, Portorož, junij 2007

Štempihar, M. predavanje Film pri pouku. Kako nas filmi vzgajajo?, ZRSS, Portorož, junij 2007

Katalog izbranih filmov za izobraževalne ustanove, šolsko leto 2010/2011, Filmska vzgoja in program za otroke in mlade Kinobalon, Ljubljana (2010)

Rutar, D., Psihologija filmske kulture, samozaložba, Ljubljana, 2007

Rutar, D., Mož, ki bere filme, samozaložba, Ljubljana 2007

Pelko, S. Filmski pojmovnik za mlade, Založba Aristej, Maribor, 2005

JVI in VVZ OŠ Cerkvjenjak-Vitomarci
Cerkvenjak 34
2236 Cerkvenjak

S PROSTOVOLJSTVOM RASTEM IN SE RAZVIJAM - KO SE SKUPAJ UČIVA, NAJU UČENJE BOGATI

1. LETO: Ko pomagam, se dobro počutim.
2. LETO: Ko mi pomagaš, se dobro počutim
3. LETO: Ko se skupaj učiva, naju učenje bogati

2008–2011

Vodja inovacijskega projekta:

1. leto: Jasna Lipovž, socialna delavka
2. leto: Simona Bojnec univ. dipl. psih.
3. leto: Štefka Vidovič, univ. dipl. ped.

Sodelavci: Anica Borko, predmetna uč., Viktorija Caf, prof. RP

Konzulent: mag. Tanja Bezić, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor

Povzetek:

V prispevku je predstavljen triletni inovacijski projekt, ki je temeljil na aktivnosti prostovoljstva, kot motivacijske dejavnosti učenja socialnih veščin. Glavni namen projekta je bil izboljšanje medosebnih odnosov in klime v šolskem prostoru. Izhodišče je bilo temeljno spoznanje, da sodobno prostovoljstvo deluje po svoji lastni paradigmi, ki jo je treba upoštevati od pridobivanja prostovoljcev preko njihovega usposabljanja in izvajanja prostovoljskega dela, vse do skrbi za vzdrževanje dobre prostovoljske kondicije. Z uporabo deskriptivne metode so v prispevku na kratko predstavljene teoretične osnove prostovoljstva kot dejanja, ki je zdravo za prostovoljca in koristno za tiste, ki jim je ponujena pomoč. V našem primeru so bili to učenci prve in druge triade. V drugi polovici prispevka so grafično in opisno predstavljeni izsledki projekta. Ugotovljeno je bilo, da se z dobro načrtovanim programom prostovoljstva dosežejo pozitivne spremembe pri prostovoljkih in učencih. Projekt je pozitivno vplival na osebno rast prostovoljk, predvsem na razvoj socialnih veščin, kakor tudi na bogatitev njihovih interesov in poklicnih inspiracij za poklice katerih prednostna naloga je vzpostavljanje dobrih medosebnih odnosov pri delu z ljudmi. Dejavnost prostovoljstva je bila v zadnjem letu projekta nadgrajena z medvrstniško učno pomočjo s katero so prostovoljke pridobile in ponotranjile učne strategije kar so uspešno prenesle na učence.

Abstract:

/

Ključne besede: prostovoljstvo, socialne veščine, medvrstniška učna pomoč

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Šolski prostor predstavlja polje srečevanja interesov različnih skupin ljudi. Tukaj s srečujejo učitelji, učenci, starši, zunanje institucije. Že med samimi učenci prihaja do uresničevanja več različnih interesov na majhnem prostoru. Velikokrat vodijo takšne situacije do konfliktov, ki jih moramo reševati. Razmišljali pa smo nekoliko dalje in sicer v smeri, da delujemo preventivno in s tem zmanjšamo število konfliktnih situacij oz. učence učimo sobivanja in ustreznega odzivanja v konfliktnih situacijah.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

1. Opis šolskega prostora

Šolski prostor je obenem učni in vzgojni dejavnik vsakega mladega človeka. Nudi nadaljevanje učnega in vzgojnega procesa, ki se najprej začne v družini. Lahko trdimo, da ima glede tega še večjo možnost dajati otroku in mladostniku podporo pri doseganju funkcionalne odraslosti. Če v šolskem prostoru uporabljamo metodo (prostovoljstvo) in orodja (učenje socialnih veščin), ki jih bo mladostnik znal uporabljati, ko se bo znašel v socialnih interakcijah smo šoli dodali tako imenovano dodano vrednost.

2. Pomen prostovoljstva, kot motivacijske dejavnosti za učenje socialnih veščin

Pri proučevanju literature o prostovoljstvu, nam je za naš slovenski prostor najbližje pojmovanje dr. Jožeta Ramovša, ki se je s tem pojmom pri nas poglobljeno ukvarja.

Eno temeljnih spoznanj je, da sodobno prostovoljstvo deluje po svoji lastni paradigmi, ki jo je treba upoštevati od pridobivanja prostovoljcev prek njihovega usposabljanja in izvajanja prostovoljskega dela in akcij vse do skrbi za vzdrževanje dobre prostovoljske kondicije. Vsi ti procesi na prostovoljskem področju se torej zelo razlikujejo od vzporednih procesov na profesionalnem, čeprav gre za isto polje dela. Temeljna značilnost prostovoljske paradigme je samokrmilnost in samospodbujevalnost ali avtopoetičnost (Stritih, Možina 1992) vseh procesov, ki s opovezani s prostovoljstvom.

To pomeni, da vse dogajanje izhaja iz osebne odločitve, se odvija v človeškem dvogovoru in pogovoru med vsemi udeleženci, zajema celega človeka in dosega najgloblje človeško jedro prostovoljca.

Ramovš meni, da je za nepoklicno in neplačano socialno in pedagoško delo dobro uporabljati prostovoljsko socialno delo, za splošen pojem te dejavnosti pa prostovoljstvo. Besedi povesta, da gre za ljubiteljsko, nepoklicno in neplačano, volontersko dejavnost, ki je povsem v duhu slovenskega besedotvorja, zlahka sprejme nov pojmovni poudarek, za katerega gre.

Vsebinsko pa pomeni prostovoljstvo osnovno obliko osebne solidarnosti v socialnem delovanju. Je specifično postmoderna oblika solidarnosti, ker gre za osebno izbiro smiselne solidarnostne socialne dejavnosti, ki ji človek posveti del svojega prostega časa ob rednih službenih in življenjskih obveznostih.

Prostovoljstvo pa ni samo delanje dobrega drugemu, ampak enako tudi sebi. Prostovoljec se mora zavedati svoje motivacije, ki je vedno tudi zadovoljevanje lastnih potreb s prostovoljstvom. Prostovoljstvo je zdravo za prostovoljca in koristno za tiste, ki jim ponuja socialno pomoč, če je prostovoljec zavestno prostovoljec zaradi samega sebe, ker ve in doživlja, da njegovo prostovoljsko socialno delo koristi njemu samemu, obenem pa je v enaki meri zavestno prostovoljec zato, ker doživlja v sebi solidarnost do ljudi s potrebo ali v stiski.

Skrivnost dobrega prostovoljstva je torej uravnovešena dvocentričnost motivacije iz samopomoči in solidarnosti.

3. Pomen in učenje socialnih veščin

Splošna definicija opredeljuje socialne veščine kot pomoč ljudem za doseganje bolj kakovostnega življenja z namenom, da bi posvetili večjo skrb sebi in svojemu življenju (Hopson, Scally, 1981).

Socialne veščine v splošnem pomenu so predstavljene tudi kot spretnost reševanja problemov, ki jih postavlja pred ljudi konkretno življenje (Spence, Sheperd, 1983).

Pomen učenja socialnih veščin ali socialnih treningov je v tem, da mladim pomagajo, da se naučijo bolj kakovostno in manj obremenilno srečevati s težkimi situacijami, ki jih prednje postavlja življenje. Potreba po obvladovanju socialnih veščin se torej postavlja ob bok zahtevam po akademskem znanju.

Socialno uspešen mladostnik je na primer tisti mladostnik, ki se zaveda samega sebe, ljudi okoli sebe in družbe v širšem smislu. Ima postavljen nek osnovni sistem vrednot, ki jih je sčasoma privzel za sebi lastne in pomembne in se jih v svojem življenju tudi skuša držati. Zna si zastavljati kratkoročne in dolgoročne cilje; zanje se je pripravljen potruditi, zna pa se tudi odrekati stvarim, ki bi ga pri tem ovirale. Zna se spopasti s problemi, ki mu prihajajo na pot; zaveda se, da so rešljivi, da je vedno mogoče izbirati med več rešitvami in se zna odločiti ustrezno.

Cilji projekta:

- dvig kvalitete medosebnih odnosov

Raziskovalno vprašanje

1. leto: Kako s prostovoljnim delom razvijati socialne veščine
2. leto: Kako lahko s prostovoljstvom prispevamo k boljšemu počutju mlajših učencev pri navajanju na delo in življenje v osnovi šoli
3. leto: Kako lahko medvrstniška učna pomoč pripomore k pridobivanju učno delovnih navad in usvajanju ustreznih učnih strategij

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Zavedamo se, da je šolski prostor pomemben dejavnik razvijanja otrokove osebnosti in, da ima lahko močan vpliv na razvoj pozitivnih človeških vrednot.

Menimo, da lahko to dosežemo z dobrimi medčloveškimi odnosi, katerih temelj pa je razvijanje socialnih veščin. Pričakujemo, da bo projekt prispeval k bogatenju medosebnih odnosov, razvoju odgovornega vedenja, osebne rasti in povečanju zadovoljstva med učenci. Verjamemo, da je naš inovacijski projekt dobra smernica za uresničitev teh pričakovanj.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

1. POSNETEK STANJA:

Izhodišče projekta so predstavljale potrebe po izboljšanju klime v šolskem prostoru. Anketa med učenci in opazovanja medosebnih interakcij in odnosov učencev so pokazali, da učenci potrebujejo dodatna znanja in podporo v socialnih interakcijah.

2. NAČRTOVANJE PROJEKTA

Osnovna smernica nam je bila želja, da učenci na socialnem in učnem polju pridobivajo nova znanja in veščine drug od drugega. Zato smo se odločili za projekt, ki je temeljil na prostovoljnem delu učencev. Načrtovali smo triletni projekt v okviru katerega smo si za vsako leto zastavili svoje raziskovalno vprašanje, ki je izhajalo iz osnovnega cilja, s prostovoljstvom dvigniti kvaliteto medosebnih odnosov na šoli. Prvo leto nas je zanimalo, ali bomo z načrtovanimi aktivnostmi v okviru projekta izboljšali socialne veščine prostovoljk. V naslednjem letu nas je zanimalo, kako prostovoljstvo prispeva k boljšemu počutju mlajših učencev. Zadnje leto smo obliko prostovoljnega dela učencev razširili še na učeno polje.

3. IZVEDBA PROJEKTA Z VMESNIMI EVALVACIJAMI

Aktivnosti:

- motiviranje učencev za sodelovanje v nudenju prostovoljne pomoči,
- anketiranje in obdelava vprašalnikov;
- tedenske delavnice z izkustvenim učenjem po načrtovanih sklopih pridobivanja novih veščin na socialnem in učnem polju prostovoljk;
- vmesne evalvacije na tedenskih srečanjih prostovoljk z mentoricami (izmenjava izkušenj, mnenj, občutkov);
- spremljava izvedbe programa prostovoljne pomoči s strani mentoric (opazovanje, snemanje).

4. KONČNA EVALVACIJA

Po vsakem zaključenem šolskem letu smo izvedli končno evalvacijo glede na zastavljeno raziskovalno vprašanje ob začetku šolskega leta. Na koncu šolskega leta smo z enakimi vprašalniki kot na začetku ugotavljali, ali je prišlo do pričakovanih sprememb.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Že v fazi načrtovanja projekta smo pričakovali, da bo prišlo do občasnega upada motivacije učenk za opravljanje prostovoljne aktivnosti. V ta namen smo načrtovale in izvajale številne aktivnosti, ki so pripomogle k temu, da v vseh treh letih trajanja projekta ni bilo zaznati težav z motivacijo prostovoljk. Največji pomen pripisujemo rednim tedenskim srečanjem z mentoricami, kjer so v krogu zaupanja prostovoljke brez zadržkov spregovorile o svojih občutkih, dvomih in težavah, ki so se pojavljale.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Uporabili smo slučajnostni vzorec konkretne populacije.

Vzorec učencev uporabnikov programa, ki so bili med odmori in v oddelkih OPB deležni druženja s prostovoljkami, smo določili med učenci 1. in 2. triade. Med odmori se je dejavnost prostovoljstva 1. in 2. leto projekta izvajala v vseh oddelkih do 4. razreda. V tretjem letu, ki je bilo namenjeno izvajanju medvrstniške učne pomoči, pa so bili ciljna populacija učenci 4. in 5. razreda v oddelku OPB, ki so se s prostovoljkami družili že v preteklih 2 letih.

Vzorec prostovoljk so predstavljale učenke 3. triade, ki so se samoiniciativno odločile za prostovoljno dejavnost.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Uporabili kvantitativne in kvalitativne metode zbiranja podatkov.

Najpogosteje smo podatke zbirali z anketiranjem. Večina anketnih vprašalnikov z vprašanji zaprtega tipa smo glede na zastavljene hipoteze oblikovali sami. V 2. letu pa smo za posnetek stanja uporabili še standardizirani vprašalnik IRI (po T. Lamovec, 1988).

Podatke smo zbirali še z metodo opazovanja, snemanja in refleksijami prostovoljk.

Metode obdelave podatkov

Z anketnim vprašalnikom zbrane podatke smo obdelali po kvantitativni metodi frekvenčne distribucije. Za obdelavo ostalih zbranih podatkov pa smo uporabili kvalitativno metodo.

Ugotovitve in spoznanja

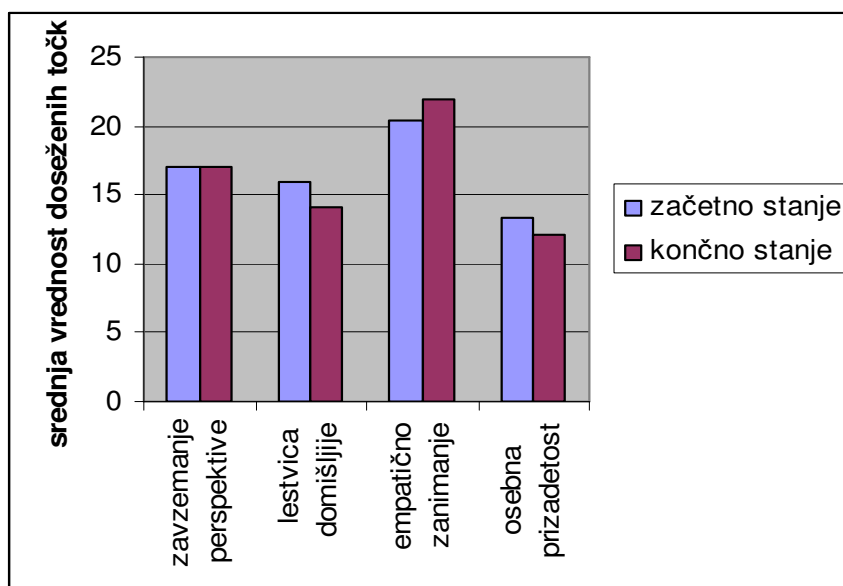
Prikaz rezultatov in interpretacija spoznanj

PRVO LETO PROJEKTA: Ko pomagam, se dobro počutim (Kako s prostovoljstvom razvijamo socialne veščine prostovoljk?)

Analiza vprašalnika 1: Indeks medosebne odzivnosti (T. Lamovec)

Primerjava rezultatov prostovoljk na začetku in na koncu projekta

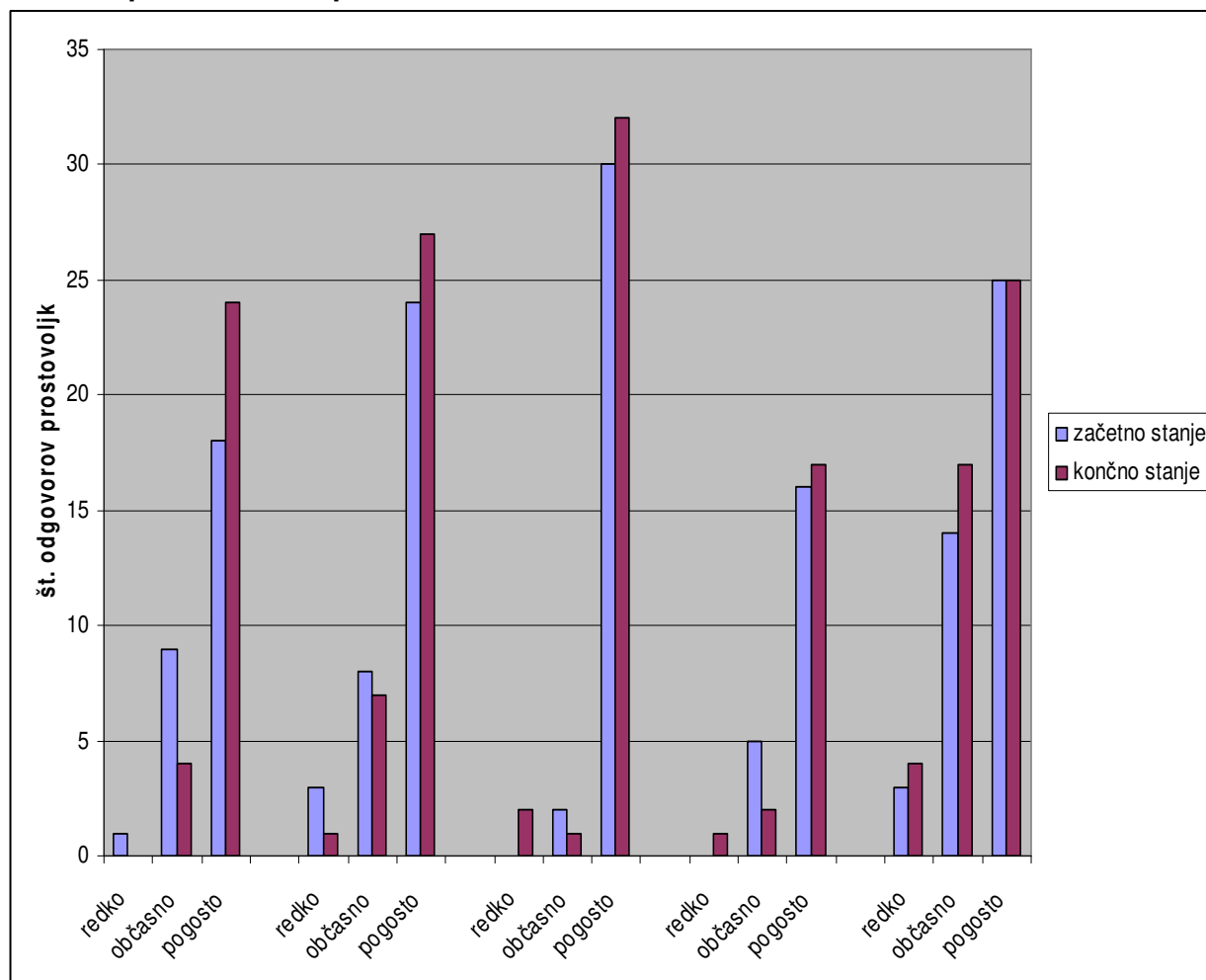
(N=8 učenk)

Grafikon 1: Grafični prikaz srednje vrednosti doseženih točk prostovoljk na vprašalniku IRI po posameznih dimenzijah lestvice.

S standardizirano lestvico Indeks medosebne odzivnosti smo merili predvsem sposobnost empatije, ki ima več dimenzij (prikazane v grafu). Iz rezultatov je razvidno, da se je ob koncu projekta pri prostovoljkah dvignila vrednost na dimenziji empatično zanimanje, ki je najbolj bistven pokazatelj sposobnosti empatičnega vživljanja in vključuje čustva naklonjenosti, skrbi in sočutje do drugih oseb.

Analiza vprašalnika 2: Vprašalnik socialnih veščin

socialna udeležba

razumevanje emocij

prosocialno vedenje

veščine komuniciranja

veščine reševanja konfliktov

Grafikon 2: Grafični prikaz števila odgovorov prostovoljk po posameznih področjih socialnih veščin.

Analiza vprašalnika pokaže, da smo z načrtovanim programom uspeli vplivati predvsem na sledeče socialne veščine: socialna udeležba, razumevanje emocij in prosocialno vedenje. Omenejene ugotovitve so prostovoljke izražale tudi pri rednih evalvacijah, kjer so ugotavljale, da se učijo potrpežljivosti, medsebojne odzivnosti in čutijo, da opravljajo dobro delo. Postajajo bolj odprte za emocije, socialne probleme in lastno vedenje. Lažje vzpostavljajo različne socialne interakcije. Navajale so le težave pri vzpostavljanju avtoritete in obvladovanju agresivnih situacij, kjer so se počutile najmanj kompetentne.

DRUGO LETO PROJEKTA: Ko mi pomagaš, se dobro počutim (Kako lahko s prostovoljstvom prispevamo k boljšemu počutju mlajših učencev pri navajanju na delo in življenje v šoli?)

V drugem letu projekta nas je zanimalo, kako bodo mlajši učenci sprejemali prostovoljno dejavnost starejših učenk in kakšne učinke bo to imelo na področju njihovih čustev, igre in socialnih veščin.

Opaznejše spremembe smo zaznali na področjih čustev in igre.

Analiza vprašalnika 3:

Sistematično načrtovan program učenja socialnih veščin je prispeval k razvoju socialnih veščin prostovoljk.

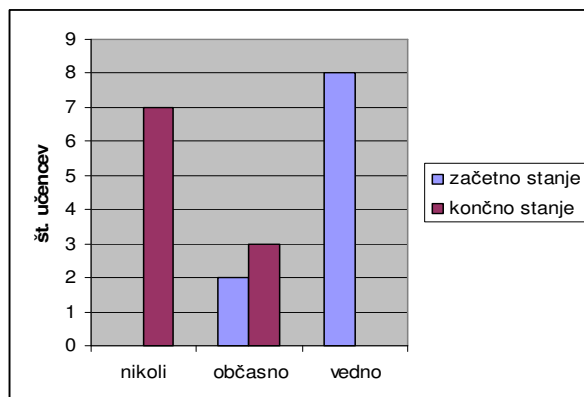
Redne evalvacije s prostovoljkami med projektom so še pokazale, da je, ob sistematičnem učenju socialnih veščin v delavnicah, učenje skozi lastno izkušnjo prostovoljstva v veliki meri pomembno vplivalo na osebnostno rast prostovoljk, predvsem na razvoj socialnih veščin, bogatitev njihovih interesov in poklicnih aspiracij.

TRETJE LETO PROJEKTA: Ko se skupaj učiva, naju učenje bogati (Kako lahko medvrstniška učna pomoč pripomore k pridobivanju učno delovnih navad in usvajanju ustreznih učnih strategij?)

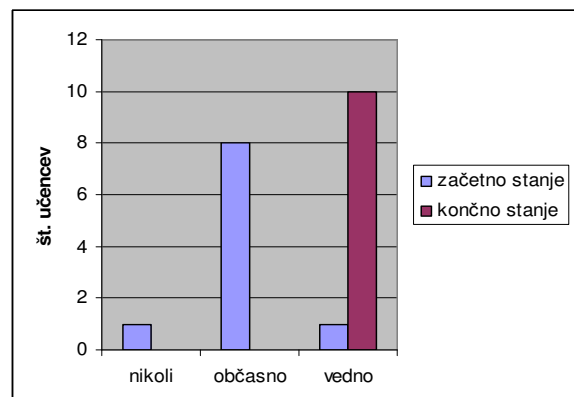
Analiza vprašalnika 4: Vprašalnik za prostovoljke

Ciljna populacija so v tretjem šolskem letu bile učenke prostovoljke (N=10) in učenci uporabniki programa (N=12). Z anketnim vprašalnikom smo pri učenkah prostovoljkah spremljali spremembe na področju čustev, strategij učne pomoči in sprostivte.

Po obdelavi podatkov dobljenih z anketiranjem na začetku in koncu šolskega leta smo največji napredek prostovoljk zaznali na področju usvojenih in uporabljenih strategij medvrstniške učne pomoči. Tako smo potrdili hipotezo v kateri smo predvideli, da bodo prostovoljke učencem na začetku šolskega leta kar povedale odgovor na zastavljeno učno vprašanje, na koncu šolskega leta pa bodo učence usmerjale na samostojno iskanje odgovorov in jim po potrebi razložile učno snov.

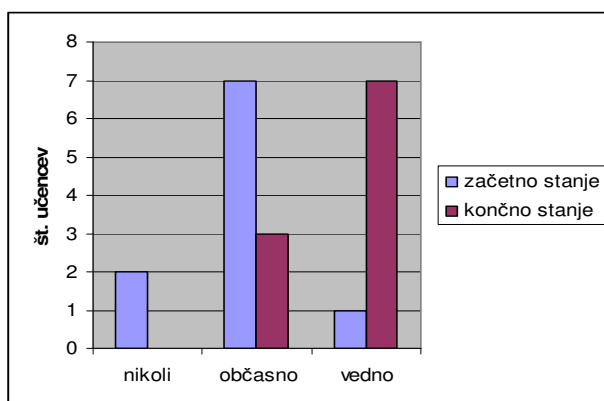

Grafikon 3: Grafični prikaz števila učenk prostovoljk, ki učencem povejo odgovor na zastavljeno vprašanje, ki se nanaša na učno snov.

Grafikon 4: Grafični prikaz števila prostovoljk, ki pri opravljanju domačih nalog učencem učno snov najprej razložijo in ga nato spodbudijo k samostojnem reševanju.

Iz grafikonov je razvidno, da so pri opravljanju domačih nalog učenke na začetku šolskega leta učencem kar povedale odgovor na zastavljena vprašanja. Proti koncu šolskega leta pa večina učenk učencem odgovora neposredno ni povedala, ampak je ocenila potrebo po dodatni razlagi učne snovi in nato usmerila učenca na samostojno reševanje nalog. Učenke so povedale, da so na začetku izhajale iz lastnih izkušenj, ki so jih pridobile pri učenju s sošolci in nekatere celo s starši.

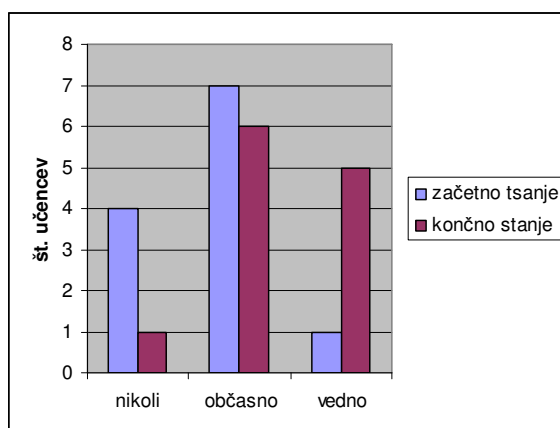

Grafikon 5: Grafični prikaz števila učenk prostovoljk, ki so spodbujale učence, da so pred opravljanjem domačih nalog najprej sami ponovili in se naučili učno snov.

Obdelava podatkov tega vprašanja je pokazala, da so učenke prostovoljke pridobile ustrezne strategije medvrstniške učne pomoči, ki temeljijo ne samo na vsebinski učni pomoči, ampak tudi pomoči pri usvajanju ustreznih učnih tehnik in strategij. V delavnicah so z izkušenskim učenjem razvile in pridobile spretnosti za motiviranje učencev pri učenju in njihovem vodenju.

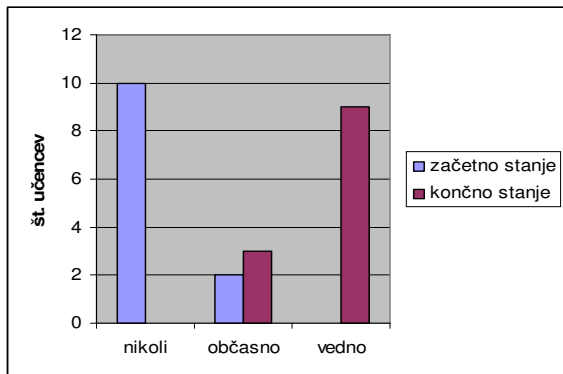
Analiza vprašalnika 5: Vprašalnik za učence uporabnike programa

Pri učencih uporabnikih programa smo spremljali spremembe na področju usvajanja ustreznih strategij in tehnik učenja ter motivaciji za opravljanje domačih nalog in učenja. Največji napredek je bilo zaznati na področju opravljanja domačih nalog. Na koncu šolskega leta so namreč učenci domače naloge opravljali rajši pri delu pa so bili tudi bolj uspešni.

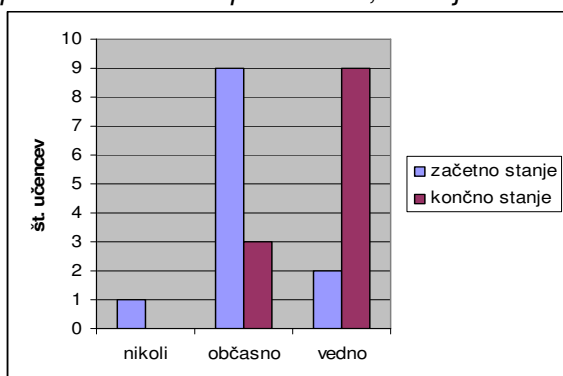

Grafikon 6: Grafični prikaz števila učencev, ki radi opravljajo domačo nalogo.

Obdelava podatkov tega vprašanja je pokazala, da se je povečalo število učencev, ki so začeli v večjem veseljem pisati domače naloge. Omenjeno pripisujemo uspešni motivaciji prostovoljk za delo, razvitim učinkovitejšim strategijam dela in tudi pohvali učiteljic v razredu za opravljene naloge. Učiteljice so namreč projekt zelo dobro sprejele in v njem tudi aktivno sodelovale.

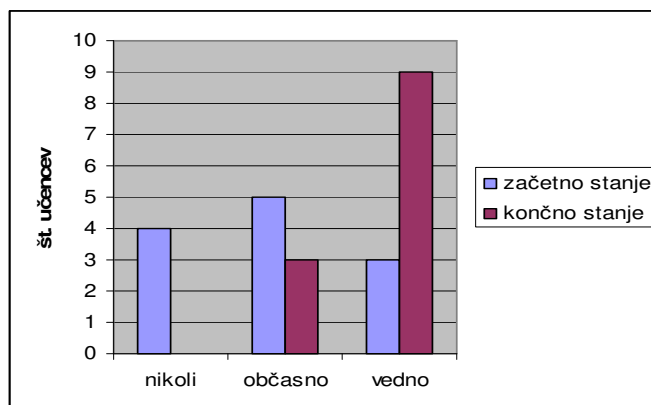

Grafikon 7: Grafični prikaz števila učencev, ki pred pisanjem domače naloge pregledajo šolske potrebščine vseh predmetov, ki so jih imeli tisti dan v šoli in

Grafikon 8: Grafični prikaz števila učencev, ki si pri opravljanju domačih nalog pomagajo z zapisano snovjo si določijo vrstni red predmetov za opravljanje domačih nalog

Iz grafikonov je razvidno, da si učenci na koncu šolskega leta mnogo bolje organizirajo delo pri domačih nalogah kakor na začetku. Na omenjeno organizacijo so jih navajale prostovoljke. Učenci so s časom spoznali, da tako pozabijo manj domačih nalog, si olajšajo delo in so pri njem bolj uspešni. Zraven tega istočasno z domačo nalogo ponovijo in obnovijo učno snov.

Grafikon 9: Grafični prikaz števila učencev, ki pri opravljanju domačih nalog prosijo za pomoč prostovoljke.

Večina učencev uporabnikov programa je občasno ali vedno že na začetku šolskega leta za pomoč pri domačih nalogah prosila prostovoljke. Na koncu se je odstotek učencev, ki prosijo za pomoč še povečal. Slednje je mogoče pripisati predvsem zaupanju, ki so ga vzpostavili s prostovoljkami. Ugotavljamo pa, da so bile te prošnje za pomoč pogosto bolj opravičene kakor na začetku šolskega leta, saj so se učenci obračali na prostovoljke pretežno v primerih, ko so resnično potrebovali pomoč in ne le zato, da jim prostovoljke olajšajo delo, kar je bilo mogoče zaznati na začetku šolskega leta.

Sklepne ugotovitve

Ob zaključku projekta ugotavljamo, da smo z načrtovanim programom prostovoljstva dosegli pozitivne spremembe pri prostovoljkah – izvajalkah programa in učencih – uporabnikih programa. Zraven kvantitativne analize z anketiranjem zbranih podatkov, smo prišli do pomembnih ugotovitev tudi s kvalitativnimi analizami refleksij prostovoljk in zapisov učiteljevih opazovanj. Projekt je pozitivno vplival na osebno rast prostovoljk, predvsem na razvoj socialnih veščin kakor tudi na bogatitev njihovih interesov in poklicnih inspiracij. Zraven tega so učenke pridobile in razvile še potrebne veščine za nudenje medvrstniške učne pomoči. S svojim delovanjem so prostovoljke pozitivno vplivale na učence uporabnike programov, predvsem na področju čustev, igre in učenem področju. Učenci so se naučili bolje izražati in kontrolirati predvsem negativna čustva jeze, žalosti in strahu. Preko skupinskih iger so se bolje povezali med seboj, kar je pozitivno vplivalo na klimo in njihovo počutje. Na učenem področju se je izboljšal odnos učencev do domačih nalog, pri njihovem opravljanju pa so bili bolj sproščeni in hkrati uspešni.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Glede na to, da je bil projekt pozitivno sprejet s strani vseh udeležencev vzgojno-izobraževalnega procesa, smo se odločili, da bo tovrstna oblika dela postala naša kontinuirana in prednostna naloga v vzgojnem načrtu.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Bistvenega pomena pri izvajanju prostovoljske dejavnosti v šolskem prostoru je sistematično načrtovanje programa usposabljanja prostovoljk. V delavnicah se prostovoljke najprej seznanijo s potrebnimi znanji s področja razvojne psihologije in skupinske dinamike. Sledi izkustveno učenje socialnih veščin preko katerega ponotranjijo potrebna znanja za opravljanje prostovoljske aktivnosti. Naslednji bistveni korak so redna tedenska evalvacijska srečanja z mentorji, kjer imajo v krogu zaupanja možnost izražanja svojih občutkov in odzivov na njihovo interakcijo z učenci uporabniki programa. Šele ko prostovoljke usvojijo potrebna znanja in pridobijo občutek lastne kompetentnosti za opravljanje prostovoljnih aktivnosti, se dejavnost lahko nadgradi z zahtevnejšimi oblikami dela, kot je medvrstniška učna pomoč.

Možnosti uvajanja v druga področja

Ocenjujemo, da bi prostovoljsko aktivnost osnovnošolk lahko razširili na delovanje v lokalni skupnosti in sicer v sodelovanju z društvom Zveze prijateljev mladine in RK. Smiselno je tudi motiviranje prostovoljk za nadaljevanje aktivnosti prostovoljstva predvsem z vidika medvrstniške učne pomoči v nadaljnjih ravneh izobraževanja.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Ocenjujemo, da smo bili v projektu najbolj uspešni na naslednjih področjih delovanja:

- motiviranje učenk za opravljanje prostovoljne dejavnosti;
- sistematično načrtovanje programa usposabljanja prostovoljk;
- koordiniranje dejavnosti na različnih nivojih (učenci, strokovni delavci, starši, zunanje institucije);
- oblikovanje in vzdrževanje zaupne klime med mentorji in prostovoljkami.

Literatura

Ramovš, J. () Prostovoljstvo pri delu z ljudmi in za ljudi

Socialne veščine - orodje za večjo socialno uspešnost

JZ Otroški vrtec Šmarje pri Jelšah
Slomškova ul. 13
3240 Šmarje pri Jelšah

SKUPAJ IZDELAJMO ČUTNO POT 2009–2011

Vodja inovacijskega projekta: dipl. vzg. Ksenija Šket svetovalka

Sodelavci: dipl. vzg. Jelka Čujež svetovalka, vzg. Irena Artnak

Konzulent: Urška Stritar, Zavod RS za šolstvo, oddelek za predšolsko vzgojo

Povzetek:

V lanskem šolskem letu smo skupaj z otroki, starši in lokalno skupnostjo izdelali čutno pot na velikem travnatem igrišču pri vrtcu. Otroci so načrtovali že v samem izhodišču. Najprej smo se pogovarjali o čutilih, čutila raziskovali in jih preizkušali na najrazličnejše načine, nato smo se usmerili na izvedbo čutne poti. Postavili smo si raziskovalno vprašanje: **Kako aktivno vključevati otroke, njihove starše, zaposlene in okolje v načrtovanje in izvedbo čutne poti?** Čutna pot je še v nenehnem nastajanju in spreminjanju.

Letos smo želele to obliko sodelovanja prenesti na celoten vrtec, ker smo ugotovile, da smo premalo vključili delavce vrtca, zato smo mesec januar namenili projektu: **Svet zaznavam z vsemi čutili**, v katerem smo tako zaposlenim kot vsem otrokom, ki se bodo igrali na čutni poti, prikazali čemu bo služila in zakaj se tako imenuje. Najprej smo spoznavali vsa čutila, kasneje pa je vsaka igralnica v vrtcu pripravila vsaj pet koticov z različnimi materiali na določeno čutilo. Tako je 49 strokovnih delavcev pripravilo več kot 95 koticov za 405 otrok. Vsako jutro smo za eno uro zamenjali igralnice po določenem vrstnem redu in tako v dveh tednih prepotovali ves vrtec, obogateli z izkušnjami, ki so jih tako otroci kot strokovne delavke pridobili ob tem.

V mesecu juniju smo svečano odprli čutno pot z otroki, njihovimi starši in drugimi donatorji.

Ključne besede: čutna pot, čutila, otroci, starši, strokovni delavci.

Abstract:

In the previous school year in our nursery school we have created a sensory path in the cooperation with children, parents and the local authority on the huge outdoor playground covered by grass. The children were involved in the project from the beginning and they were asked to give their ideas and initiatives. The project was started by talking about the 5 senses. Children were given the material to explore the 5 senses in all different ways and situations. The next step was the creation of the sensory path. Our starting-point and the problem to solve was: **How to include children, parents, colleagues and the local community in the planning process as well as in working process of the sensory path?** The sensory path

has not been completed yet but it is in the constant process of changing and making it more adapted to the children.

This school year we were trying to pass our knowledge of the project to all nursery school classes because we found out that our colleagues should be more included in the project. The whole month of January 2011 were dedicated to the project: **I am exploring the world with all 5 senses**. With this project we were trying to pass the importance of the sensory path and of the 5 senses on the children that will play on the sensory path, as well as on our colleagues. We were trying to make them understand why we call it sensory path and how to use it. The monthly project was started with the understanding of the 5 senses (to be aware of them). On the second step of the project the teacher of each class prepared 5 different corners with different material with the main goal to explore one of our 5 senses. All together 49 teachers and teacher assistants created more than 95 corners or areas for 405 children. Each morning children could change the class for one hour and so in 2 weeks time every child had a chance to play in every class. By doing so, children have improved their knowledge of the 5 senses and the colleges got more experiences how to offer different activities to the children in order to improve children's awareness of their 5 senses.

In June 2011 on the special inauguration the sensory path were opened in the presence of children, parents, colleagues and other donators.

Key words: sensory path, senses, children, parents, colleagues (nursery-teachers)

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Veliko travnato igrišče brez igral, ki ga je vrtec dobil v uporabo, je predstavljalo neizkoriščene možnosti za igro otrok. Ker sem že sodelovala pri inovacijskih projektih, sem slišala predstavitev vrtca, ki je že uredil čutno pot. Ta možnost je bila ob pomoči donatorjev cenovno ugodna.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

- Omogočanje spodbujanja in uporabe vseh čutil otrok ter vseh oblik izražanja;
- Spodbujanje projektne pristopa kot strategije spodbujanja participacije otrok k učenju in soustvarjanju življenja v vrtcu;
- Vzpodbujanje timskega dela in samoevalvacije;
- Uporaba prostora kot tretjega vzgojitelja, ki daje otokom nove razsežnosti v njihovem učnem procesu in jim omogoča še več različnih stimulacij za dejavnosti;
- Kompleksno okolje je urejeno s čutnih kontrastov in nasprotij – zaznamuje ga drugačnost, ki spodbuja otroke k aktivnosti.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako aktivno vključevati otroke, njihove starše, zaposlene in okolje v načrtovanje in izvedbo čutne poti?

Izdelati želimo uporabno in zanimivo čutno pot za otroke in pri tem vključiti njihova mnenja in zamisli. Preko otrok želimo doseči tudi njihove starše in okolje ter zaposlene v vrtcu kot aktivne udeležence v projektu.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Veliko število otrok na majhnem prostoru igrišča z igrali in velik neizkoriščen del travnatega igrišča brez sence, nas je vzpodbudilo k izpeljavi raziskave in izvedbi projekta.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

V tem šolskem letu smo sicer odprli popolnoma urejeno čutno pot, a bistvo letošnjega inovacijskega projekta je bilo vključevanje zaposlenih k sodelovanju v projektu. Vključili smo jih postopoma z načrtovanjem na pedagoških konferencah in aktivih.

1. FAZA: V vseh igralnicah smo se prvi teden izvajanja projekta z otroki pogovarjali o čutilih ter z njimi naredili akcijski načrt in izdelali plakat našega telesa. Upoštevali smo ideje otrok, zapisovali njihove izjave, dokumentirali na različne načine (digitalni fotoaparati, beleženje izjav, zanimivosti, opažanja) ter negovali, spodbujali in razvijali čutno doživljanje z usmerjanjem povečane pozornosti v občutenje telesa - ravnotežje, tipanje, opazovanje, vonjanje, okušanje in poslušanje. Ob literaturi, ki smo si jo izposodili v knjižnici in jo pregledovali, pa so svoje znanje in zanimanje še povečali in nadgradili.

Tako so igralnice 1, 2, 3 poglobljeno razvijale kinestetični občutek, igralnici 4 in 5 čutilo za vid, 6 in 7 čutilo za okus, 8 in 9 čutilo za vonj, 10 in 11 čutilo za sluh, 12, 13 čutilo za tip. Podružnične enote in dislocirani oddelki so si lahko izbrali katero koli čutilo.

O projektu smo obvestili starše ter jih poprosili, da nam pomagajo pri zbiranju najrazličnejšega materiala. Starši so se na prošnjo zelo dobro odzvali. Prinašali so različne materiale, predmete, ki za vrtec ravno niso vsakdanji. Tako so nastajali in še nastajajo zelo zanimivi kotički po igralnicah.

2. FAZA: Drugi teden projekta smo namenili postavitvi in urejanju kotičkov in igri v njih. Tako smo vsak dan nudili otrokom nov kotiček in vsak otrok se je lahko igral v njem koliko časa je želel. Tudi vse ostale kotičke, ki smo jih pri tem že postavili, so otroci obiskovali z zanimanjem.

Sodelovali smo pri izbiri in zbiranju materiala in se v dejavnosti sproščeno in aktivno vključevali. Otroke smo spodbujali, da verbalno izražajo probleme in možne rešitve nanje, da zaupajo v lastne intelektualne zmožnosti ter okrepijo dispozicije za nadaljnje učenje.

Otroke sta delavki v oddelku opazovali, fotografirali in tako dnevno spreminjali kotičke glede na interese in potrebe otrok.

17.1. 2011 se je pričelo popotovanje otrok iz igralnice v igralnico.

Z vzgojiteljicami smo se dogovorili, da bomo krožili po igralnicah dva tedna, tako da je vsaka skupina obiskala vsako igralnico v vrtcu. Od 9.00 do 10.00 smo raziskovali in se igrali v zanimivem in spodbudnem okolju nove igralnice in tako izkoristile možnost tretjega vzgojitelja – prostora.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Dejstvo, da so strokovni delavci stopili v tem projektu korak nazaj, nas je spodbudilo, da jim približamo projekt z drugačne luči in jih motiviramo za sodelovanje. Prikazati smo jim želeli pomen čutil na vsestranski razvoj otrok in pomen prostora kot tretjega vzgojitelja.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta
S participacijo otrok in njihovih staršev ter donatorjev iz okolja smo uredili cca. 200 kvadratnih metrov čutne poti. Sedem metrov dolg tunel, glasbeno hišico, hribček z jagodami in zelišči ter rožami, ki jih negujejo otroci. Leseno korito iz češnjevega debla za vodo, meter široke poti z različnimi materiali...

V letošnjem šolskem letu pa smo vključili devetinštirideset strokovnih delavcev in pripravili petindevedeset koticov z različnimi materiali za raziskovanje in razvijanje čutil štiristopetih otrok.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Opazovanje, snemanje, fotografiranje otrok in beleženje njihovih izjav.

Pregled zapisa projektov posamezne skupine in obdelava podatkov.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

- Participacija otrok pri načrtovanju koticov.
- Zbiranje materiala skupaj z otroki in starši ter okoljem ter ureditev koticov.
- Opazovanje otrok pri igri v koticih ter sprotno preurejanje in dodajanje ali odvzemanje določenih materialov ipd.
- Opazovanje, snemanje, fotografiranje otrok in beleženje njihovih izjav.

Metode obdelave podatkov

Pregled in evalvacija izjav otrok, fotografij po tandemih in kasneje na sestankih vzgojiteljic in pomočnic vzgojiteljic, ki smo ji med trajanjem projekta izvajale vsak dan.

Prikaz rezultatov

Pripravile smo 95 koticov z ogromno možnostmi za razvoj različnih čutnih vzpodbud. Vseh 405 otrok je imelo možnost igranja povsod.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Vključile smo vse strokovne delavke in jih vzpodbudile k sodelovanju. Sedaj se tudi one zavedajo pomena čutne poti.

V teh treh letih smo ugotovile kako pomembno je vključevati otroke v vse dele projekta od načrtovanja do zaključka. Otroci so na svoje delo in dosežke zelo ponosni. V tem projektu so otroci pridobili več, kot smo pričakovali. Ne le izkušnje pri načrtovanju in izdelavi čutne poti, ampak tudi pri sodelovalnem učenju in timskem delu. Tudi mi smo se od njih naučili marsikaj.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Vrtec ima čudovito čutno pot, ki je trajna pridobitev. Obiskujejo jo lahko vsi otroci dopoldan in tudi obiskovalci igrišča popoldan. Določile smo letnega oskrbnika, ki s svojo skupino skrbi zanjo vse leto. Učijo se na podlagi lastnih izkušenj, seznanjajo se z nego in varstvom rastlin ter uporabe zdravih zelišč.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Čutna pot predstavlja izzive za vsa čutila. Za čutilo okus imamo posajeno češnjo, rdeči ribez, jagode in začimbnice. Za vonj in vid rože in zelišča. Sluh preizkušamo v glasbeni hišici, kjer z glasbenimi kamenčki izvabljammo zvoke iz urejenih kovinskih piščali. Ravnotežje pa razvijamo skoraj povsod, predvsem pa na ozkih klopeh, ki so namenjene temu čutilu. Otroci pa se najraje zadržujejo ob »pastirčkovem koritu«, kjer jih čaka voda. Ta je namenjena čutilu za tip, skupaj z vsemi materiali, ki so nasuti na poti.

Možnosti uvajanja v druga področja

Vsa področja dejavnosti se na tej poti lahko prepletajo med seboj ali pa se načrtno izvajajo le eno.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Ureditev se je skoraj v celoti financirala iz donacij staršev in okolja. Stroški vrtca so bili zanemarljivi. Okolje in starši so z veseljem sodelovali pri načrtovanju in ureditvi poti.

Z dobro prakso uvajamo novo učno okolje za otroke. Čutna pot, ki je nastala v sodelovanju z otroki, starši in zaposlenimi služi kot učni pripomoček v naravi. Vseskozi sicer potrebuje nego, a otroci komaj čakajo, da pridejo do nje in pričnejo z delom – igro.

Literatura

Devjak Tatjana, Skubic Darja, Izzivi pedagoškega koncepta Reggio Emilia, Ljubljana, 2009

Devjak Tatjana, Maarcela Batistič Zorec, Vogrinc Janez, Skubic Darja, Berčnik Sanja; Pedagoški koncept Reggio Emilia in Kurrikulum za vrtce: podobnosti in različnosti, Ljubljana, 2010

Giulio Ceppi, Michele Zini; Children, spaces, relations, 1998, Grafiche Mattei

OŠ Angela Besednjaka
Celjska 11
2000 Maribor

KONCEPT UČNE TEŽAVE V PRAKSI 2008–2011

Vodja inovacijskega projekta: Nataša Babič, specialna pedagoginja

Sodelavci:

Šolsko leto: 2008/2009: Vanesa Princl, Majda Majhenič, Dušanka Lugarič, Dalja Čosič, Barbara Novak, Lidija Sadek, Ivanka Đukić, Nataša Breznik, Martina Puhar, Danijela Marjanović, Manuela Knezoci Kop, Aleksandra Stojanović, Peter Fakin, Simon Puklavac, Tomaž Pozne in Sandra Caf. Vsi sodelavci so po profilu učitelji.

Šolsko leto 2009/10: Diana Trifunovič, Dalija Čosič, Majda Majhenič, Vanesa Princl, Nataša Breznik, Janja Kajnik, Dušanka Lugarič, Manuela Knezoci Kop.

Vsi sodelavci so po profilu učitelji, razen Janje Kajnik, ki je knjižničarka.

Šolsko leto 2010/11: Vanesa Princl, Anja Kompan, Janja Kajnik, Dijana Trifunović, Majda Majhenič, Nataša Breznik, Peter Fakin, Dušanka Lugarič, Dalija Čosič.

Vsi sodelavci so po profilu učitelji, razen Janje Kajnik, ki je knjižničarka

Konzulent: mag. Vera Bevc, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor

Povzetek:

Na OŠ Angela Besednjaka smo izvajali inovacijski projekt Koncept učne težave v praksi. Naš osnovni namen je bil se približati soustvarjanju učenju, pri katerem učitelji ne delajo za učenca ampak z učencem. V šol. l. 2008/09 so učenci s pomočjo pogovorov razvijali odgovornost za lasten uspeh. V šol. l. 2009/10 so učitelji delali z enim učencem in mu pomagali uresničevati zastavljene cilje. V šol. l. 2010/11 so učenci in učitelji naredili dogovor o sodelovanju, preverjali so doseganje dogovora ter načrtovali delo za naprej. Izkušnje, ki so jih dobili učitelji z enim učencem z učnimi težavami, so poskusili prenesti v delo z ostalimi učenci z učnimi težavami.

Ugotovili smo, da učenci z učnimi težavami imajo voljo in željo, da bi uresničevali cilje, ki so si jih zastavili, vendar potrebujejo pomoč in podporo učitelja, da lahko te cilje realizirajo.

Abstract:

At Primary School Angel Besednjak an innovatory project Concept of work The Learning difficulties in Primary School has been implemented. Our main intention has been to approach to the co-creation learning where teachers do not work for the pupil but with the pupil. In the school year 2008/09 pupils with help of talks developed responsibility for their success. In the school year 2009/10 teachers worked with (one) a single pupil and helped him achieve the planned objectives (goals). In the school year 2010/11 pupils and teachers made agreement

about cooperation, checked its achievement and planned work in the future. Experience obtained by working with a single pupil (with learning difficulties) teachers tried to implement in their work with other pupils with learning difficulties.

We came to the conclusion that pupils with learning difficulties have the will and the wish to achieve their (planned) waggoned objectives (aims, goals) however they need the help and support of the teacher.

Ključne besede: Učenci z učnimi težavami, koncept dela Učne težave v osnovni šoli, izvirni delovni projekti pomoči, soustvarjanje učenja

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Naš osnovni problem oz. izziv je bil, kako pri učencih doseči, da bodo aktivno sodelovali pri nastajanju in izvajanju Izvirnega projekta pomoči in pri tem bili odgovorni za svoj lasten uspeh.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Izhajali smo iz koncepta Učne težave v osnovni šoli in sicer iz tistega dela, ki vzpostavi odnos soustvarjanje učenja. V smislu soustvarjanja je učenec slišan sogovornik in dejaven sodelavec. Na tak način se vzpostavi novo sodelovanje z učencem in poudari se vloga učenca. Tako učenec pri pomoči zase sodeluje s svojimi izbirami in odločitvami (Koncept Učne težave v praksi, str. 72 -78).

Cilji projekta:

Aktivno sodelovanje učencev z učnimi težavami pri oblikovanju in izvajanju izvirnega delovnega projekta pomoči (IDPP)

Raziskovalno vprašanje

Katere oblike aktivnega sodelovanja učencev z učnimi težavami pripomorejo k razvijanju odgovornosti za lasten uspeh.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Na Osnovni šoli Angela Besednjaka smo pričeli delati po konceptu Učne težave v osnovni šoli dve leti preden smo se prijavi na Inovacijski projekt. Najpomembnejši razlog za to obliko dela, je bilo naše vprašanje, kako bi lahko izboljšali aktivno sodelovanje in odgovornost učencev pri izvajanju pomoči zanje.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

V šol. l. 2008/09 smo izvedli anketo s katero smo skušali ugotoviti, če učitelji verjamejo v kompetentnost učenca in v premagovanje učnih težav. Kako bi po njihovem mnenju lahko razvijali vlogo učenca pri izvajanju Izvirnega delovnega projekta pomoči (IDPP)? Katere načine so uporabljali do takrat? Kateri načini so bili uspešni in kateri neuspešni ali celo nesmiselni?

Ugotovili smo, da je na šoli prevladovalo pesimistično prepričanje glede aktivne vloge učencev pri sodelovanju pomoči in prevzemanju lastne odgovornosti. V ta namen smo izdelali vprašalnik, ki so ga razredniki izvedli z vsemi učenci, ki imajo IDPP.

Hoteli smo ugotoviti, če se lahko prepričanje učiteljev spremeni, kadar se aktivno vključijo v delo skupaj z učencem. Vprašalnik je vseboval naslednja vprašanja: Če pomagamo drug drugemu, smo bolj uspešni, s pomočjo katerega so se razredniki pogovarjali z učenci, ki so imeli IDPP. Vprašalnik vsebuje naslednja vprašanja: Pri čem sem dober in zakaj? Na kaj sem še posebej ponosen? Kje vidim svoje težave? Kje se kaže moja nemoč? Česa ne razumem? Česa ne zmorem? Na kakšen način si lahko pomagam? Kdo mi lahko še pomaga? Na kakšen način mi lahko pomagajo starši? Na kakšen način mi lahko pomagajo učitelji? Na kakšen način mi lahko pomagajo sošolci? Kaj bi pri sebi spremenil/a? Kaj bi pustil/a tako kot je? Pri čem bi lahko jaz drugim pomagal/a? S pomočjo teh vprašanj so se razredniki pogovarjali z učenci in iskali rešitve pomoči. Ugotovitve evalvacije za šol. l. 2008/09 kažejo na mnenje učiteljev, da učenci predmetne stopnje lahko soustvarjajo, medtem ko učenci razredne stopnje še niso dovolj zreli za soustvarjanje učenja.

Na podlagi te ugotovitve smo sklepali, da je potrebno z vsakim učencem delati še bolj poglobljeno. Tako smo se v šol. l. 2009/10 odločili za individualni pristop k vsakemu učencu.

Vsak učitelj, ki je sodeloval v projektu je skupaj z učencem oblikoval en cilj in ga skupaj z učencem poskušal uresničevati skozi šolsko leto. Z njim je razvijal idejo soustvarjanja učenja po svoji lastni strokovni presoji. Ugotovili smo, da je potrebno naše izkušnje povezati z ustaljenim ali preverjenim modelom. Tako smo v šol. l. 2010/11 povezali naše enoletne izkušnje individualnega dela na področju soustvarjanja z znanji iz projekta: Soustvarjanje učenja, ki je potekal na Fakulteti za socialno delo. V ta namen smo tudi dobili dovoljenje dr. Gabi Čačinovič Vogrinčič za uporabo obrazcev. V šol. l. 2010/11 smo poglobljeno razvijali soustvarjanje učenja, kjer nam je uspelo, da je učenec postal slišan sogovornik in aktivni sodelavec. Učitelji so skupaj z učencem naredili dogovor o sodelovanju, preverjali so doseganje dogovora ter načrtovali delo za naprej.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Ključni problem je miselnost učiteljev, da učenci ne morejo biti aktivni pri pomoči zase. Ko se ta miselnost spremeni, začnejo samodejno delovati tako, da učenca vzpodbujajo, da prevzame zase odgovornost in da postane aktiven.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Uresničevanje cilja: Aktivno sodelovanje učencev z učnimi težavami pri oblikovanju in izvajanju IDPP, se je kazalo na individualni ravni z dogovorom o sodelovanju med učiteljem in učencem, s spremljanjem uresničevanja tega dogovora in s spremljanjem učnega napredka. Učenci, ki so sodelovali v projektu v šol. l. 2009/10 in 2010/11 so napredovali na učnem področju, postali so bolj samozavestni in iskali so načine, kako si lahko sami pomagajo, oz. kdo jim lahko pomaga.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V šol. l. 2008/09 je vzorec sestavljal 32 učencev z učnimi težavami in 11 učiteljev, razrednikov. V šol. l. 2009/10 je vzorec sestavljal 8 učencev z učnimi težavami in 8 učiteljev.

V šol. l. 2010/11 je vzorec sestavljal 9 učencev z učnimi težavami, 9 učiteljev

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Vsak primer smo obravnavali posebej in ga spremljali kvalitetno. Za vsakega učenca so se vodili individualni pogovori na skupnih srečanjih. Zapisi so se v prvem letu zapisovali v za to pripravljen vprašalnik: Če si pomagam sam, mi lahko pomagajo drugi. Delo je bilo opisano v končnem poročilu razrednika.

V drugem letu so učitelji uporabljali isti vprašalnik, le da so ga večkrat ponovili. Sami so po svoji presoji iskali poti, kako bi učenci postali bolj aktivni in jih vodili k temu. Postavili so individualne cilje za vsakega učenca posebej. Na vsakem od srečanj so poročali o pogovorih z učencem in o približevanju cilja. V tretjem letu so delali po izdelanih obrazcih soustvarjanja Fakultete za socialno delo. Z učenci so najprej sprejeli dogovor o sodelovanju, nato so preverjali doseganje ciljev iz prejšnjega dogovora ter naredili načrt pomoči in dogovor za naprej.

Metode obdelave podatkov

Vsak primer smo spremljali na skupnih srečanjih. Vsak učitelj je natančno opisal dogovor z učencem, koliko učenec sam sodeluje, v kolikšni meri potrebuje vzpodbudo in na katerih razvojnih področjih je napredoval. Uporabili smo metodo opisa posameznega primera in spremljali učenčev napredek.

Prikaz rezultatov

Šol. l. 2008/09 so vsi učenci s pomočjo postavljenih vprašanj začeli razvijati zavest o svoji aktivni vlogi. V šol. l. 2009/10 je 8 učencev poglobljeno in aktivno delalo na tem, kako postati aktiven pri pomoči samemu sebi ob vodenju učiteljev. V šol. l. 2010/11 je 9 učencev aktivno samostojno sodelovalo pri soustvarjanju učenja, skupaj z učitelji so raziskovali, kaj je možno in procesno uresničevali dogovore.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

V šol. letu 2008/09 smo ugotovili, da učenci razredne stopnje ne morejo razvijati soustvarjanje učenja, predmetne stopnje pa lahko. V šol. l. 2010/09 smo ugotovili, da so vsi učenci sposobni soustvarjanja učenja, če so zato dani pogoji: individualno vodenje in dodatni čas učiteljev. V šol. l. 2010/11 smo ugotovili, da so vsi učenci sposobni soustvarjanja ob sprejetju dogovora, ki se ob vsakem srečanju preverja. Potrebno je vodenje in vzpodbuda. V zadnjem letu so tudi učitelji ugotovili boljši stik in odnos s temi učenci.

Po treh letih dela smo prišli do splošne ugotovitve, da k soodgovornosti za lasten uspeh pripomore individualni razgovor v katerem učitelj pokaže učencu, da mu je mar zanj, da je učenec za učitelja pomemben, da mu bo stal ob strani, da se nanj vedno lahko obrne in da učitelj verjame v učenčev uspeh. Razvijanje soodgovornosti je tem boljše pri tistih učencih, ki imajo doma vzpodbudo in podporo.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Ugotovili smo, da je na šoli vedno več učiteljev, ki verjamejo, da so učenci lahko aktivni, da lahko soustvarjajo učenje, da so kompetentni za lasten uspeh in da zmorejo omiliti učne težave. Ugotovili smo, da so učenci s katerimi razvijamo soustvarjanje učenja bolj motivirani in

hkrati bolj sodelujejo pri pouku, pri tistem učitelju s katerim so razvijali soustvarjanje. Ugotovili smo tudi, da učenci potrebujejo našo pomoč pri realizaciji tistih ciljev, ki so si jih sami zastavili.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Novost iz inovacijskega projekta smo uporabili pri izdelavi obrazcev za IDPP za vse učence z učnimi težavami. Tako da smo v šol. l. 2009/10 dodali v obrazec pogovor s starši in učencem.

V katerem oba pripovedujeta kako vidita učne težave, močna področja, kdo bi lahko učencu pomagal in kaj bo naredil tudi sam. V šol. l. 2010/11 smo še dodali naloge učenca in starša. V šol. l. 2011/12 pa bomo na podlagi ugotovitev vodili bolj poglobljene sestanke za učence z UT, na katerih bo vedno prisoten tudi učenec. V sam obrazec smo tudi vključili dogovor o sodelovanju.

Možnosti uvajanja v druga področja

Ta spoznanja bi lahko vključevali na področje dela z učenci s posebnimi potrebami, tudi nadarjenimi, seveda ob upoštevanju specifične doživljanja, funkcioniranja in motiviranja nadarjenih učencev.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Močni smo pri sistematični pomoči učencem z učnimi težavami. Ponudimo lahko izdelane obrazce in vprašalnike za delo po IDPP, ter delimo izkušnje iz prakse.

Literatura:

Magajna, L. et al. Koncept dela Učne težave v osnovni šoli. 1.natis. Ljubljana, Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2008. ISBN 978-961-1-234-652-2.

OŠ borcev za severno mejo
Borcev za severno mejo 16
2000 Maribor

ROMPOMPOM - IGRA KOT SREDSTVO VZAJEMNEGA RAZVIJANJA SOCIALNIH KOMPETENC MED UČENCI ROMI IN NE-ROMI

2010–2011

Vodja inovacijskega projekta: mag. Barbara Vraničar, univ. dipl. soc. ped.

Sodelavci: Katja Viltušnik, prof. razrednega pouka, Mateja Draškovič, prof. razrednega pouka, Natalija Čerček, prof. razrednega pouka, Petra Hernah, vzg. predšol. otr., Valbone Haliti, romska pomočnica

Konzulent: mag. Marta Novak, Zavod RS za šolstvo

Povzetek:

Socialno-kulturno okolje in življenjske razmere, v katerih odraščajo romski otroci, pogosto ne zagotavljajo možnosti za vrstnikom vzporeden socialni razvoj. Učenci Romi zato učno in socializacijsko pogosto negativno izstopajo in potrebujejo veliko pomoči pri premagovanju svojih primanjkljajev.

Na šoli se že vrsto let srečujemo z romsko problematiko, ki jo obravnavamo skozi različne projekte, tudi skozi letošnjega inovacijskega, v katerem smo ugotavljali, v kolikšni meri lahko ciljno usmerjena igra prispeva k vzajemnemu razvijanju socialnih kompetenc med učenci Romi in ne-Romi. Z uvajanjem razrednih nalog, izbranih socialnih iger, spodbujanjem vrstniškega učenja, individualnimi pristopi k specifikam posameznih učencev, omogočanjem situacij za uspeh, načrtno uporabo pohvale in nagrade ter uporabo drugih metod za krepitev skupinske pripadnosti in sprejetosti v razredu smo poskušali ustvariti učinkovitejše učno okolje, v katerem bi z uporabo ugotovitev o razredni dinamiki, pridobljenih s sociometrično tehniko, krepili pozitivno socialno integracijo vseh učencev, še posebej Romov.

Ugotavljamo, da je socialno dožemanje romskih učencev v primerjavi z začetkom šolskega leta nekoliko pozitivnejše, in sicer jih sošolci opisujejo z manj negativnimi trditvami kot na začetku leta. Prav tako Romi svoje sošolce Rome v primerjavi z ostalimi sošolci opisujejo negativnejše. Opažamo, da so učenci pri reševanju sociometričnega vprašalnika zelo samokritični, saj izrazito veliko otrok sebe in svoje vedenje opisuje negativno.

Menimo, da je pričujoči inovacijski projekt le eden izmed majhnih korakov pri izboljševanju razredne klime posameznih oddelkov in spodbujanju pozitivne socialne integracije stigmatiziranih učencev. Z delom bomo zato nadaljevali tudi v prihodnje.

Abstract:

Roma children are raised in social and cultural surroundings and living circumstances, which only occasionally provide conditions for a peer-related social development. That is why Roma students academically and socially need lots of help to overcome their deficits and often socially differ from their peers.

We have encountered above mentioned problems for years. Our school has approached the situation through various projects. We have participated in an innovation project whose goal was to establish to what extent a goal-oriented play contributes to mutual development of social competences among Roma students and other children. By introducing class assignments, goal-oriented social games, by implementing peer-learning, approaches to deal with individual student's specific problems, by enabling situations to guarantee success, by using planned praise and reward and by using other methods to strengthen peer-group membership and a sense of belonging we have tried to establish more efficient learning environment. By using findings about classroom dynamics gathered with sociometric technique we have built the positive social integration of all students, especially Roma students.

We have discovered that the social understanding of Roma pupils has improved. Their classmates describe them with less negative statements compared to the beginning of the school year. What is more, Roma students have started using negative statements when describing their Roma classmates. We have noticed that the students have been extremely self-critical while answering the sociometric questionnaire. They have described themselves and their behaviour as negative.

We believe that the innovation project has been the first step towards the classrooms' climate improvement and towards the implementation of stigmatized pupils' positive social integration. We strongly hope to continue our work.

Ključne besede: učenci Romi, socialne igre, socialna integracija

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Skrb za učence Rome v osnovni šoli v zadnjih letih močno narašča. Omogočena jim je učna pomoč, na razpolago so jim posebna finančna sredstva, na šolah pa se jim v pomoč zaposlujejo romski pomočniki. Kljub temu Romi še vedno ostajajo stigmatizirana etnična skupnost, njihovi otroci pa imajo številne težave pri integraciji v razredno skupino. Mnogi učenci Romi s težavo govorijo in razumejo slovenski jezik, praviloma redno ne obiskujejo pouka in doma ne opravljajo šolskega dela, po vzoru staršev znanja ne razumejo kot vrednote, hkrati pa imajo največkrat drugačne življenjske izkušnje kot otroci Slovencev, zaradi česar niso razvili sposobnosti in spretnosti, potrebnih za uspešno šolsko delo. Vsi ti dejavniki botrujejo težjemu socialnemu vključevanju v vrstniško skupino sošolcev, čeprav tudi sami premorejo mnogo specifičnih spretnosti in veščin, iz katerih je mogoče črpati snov za motivacijo romskih učencev, krepitev njihove samozavesti in sprejetosti med sošolci.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Ob proučevanju vzrokov za pogosto učno in socializacijsko neuspešnost romskih učencev v osnovni šoli so se izkristalizirale številne posebnosti, ki kažejo na drugačnost teh učencev in

njihovo potrebo po drugačnem pristopu. Te specifikke lahko v grobem strnemo v sledeče: »pojmovni svet učencev Romov se zaradi drugačnega načina življenja v najširšem smislu pogosto ne sklada z našim; pogosto smo priča pomanjkljivo razvitim osnovnim sposobnostim, spretnostim, navadam in znanjem, ki so predpogoj za uspešno delo v šoli; nižja motivacija za učenje in šolsko delo, saj doma pogosto nimajo pozitivnih vzorov in spodbud; kratkotrajnejša koncentracija in vztrajnost pri šolskem delu narekujejo drugačne didaktično-metodične pristope; večja potreba po gibanju, saj jih zaprti prostor in monotono delo utesnjuje; slabše poznavanje slovenskega jezika ob vstopu v šolo, tudi jezikovna zmožnost v maternem jeziku je po navadi skromna.« (Stankovič, 1999 str. 1; v Petek in sod., 1999)

Šola mora biti do učencev Romov »pravična v smislu, da jih ne segregira, kar pomeni, da se jih ne poučuje ločeno, v posebnih razredih ali šolah. Pa vendar ostaja vprašanje, kako organizirati pouk v razredu, da bodo tudi učenci, ki ne razumejo slovenščine, dejansko vključeni. /.../ Učitelji bi morali pri učencih iz manjšinskih kulturno-jezikovnih okolij individualizirati pouk vsaj pri jeziku, to pa bi lahko naredili le, če bi znali poučevati slovenščino na različnih nivojih, torej tudi slovenščino kot drugi jezik.« (Peček in Lesar, 2006, str. 94)

Pri zagotavljanju ugodnejših pogojev šolskega dela za romske učence je bistvenega pomena tudi delo s starši, saj "romski starši še vedno niso preveč naklonjeni dejstvu, da bi njihovi otroci redno prihajali v šolo ter tako prišli do poklica in se zaposlili. Le redki v tem vidijo spodbudo ali motivacijo, s katero bi jim zagotovili boljšo prihodnost.« (Grabovac Morse, 2011, <http://www.dnevnik.si/novice/slovenija/1042441722>)

Delo s kakršnokoli drugačnostjo pri učencih zahteva veliko senzibilnosti in motiviranosti učitelja, ki je glavni akter izvajanja učnega procesa. »Toda senzibilnosti za problematiko otrok priseljencev in romskih učencev ni moč zaznati niti na formalnem nivoju. /.../ Naša šolska zakonodaja je sama v sebi protislovna, z vidika splošnih načel sicer govori o pravičnosti šole, načelu enakih možnosti s pravico posameznika do drugačnosti, vendar to v konkretnih izvedbah povsem zanemari in kaže pričakovanje, naj se priseljenci in Romi čim hitreje in čim bolj popolno prilagodijo obstoječemu sistemu in asimilirajo v okolje. V formalni strukturi šolskega sistema bi bil torej nujen razmislek o novih oblikah šolanja teh učencev. Tu imamo v mislih tečaje slovenščine, pouk slovenščine kot drugega tujega jezika, pouk v materinščini in tudi v nekaterih primerih prehodne oblike segregiranega poučevanja.« (Peček in Lesar, 2006, str. 95)

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

V kolikšni meri lahko ciljno usmerjena igra prispeva k vzajemnemu razvijanju socialnih kompetenc med učenci Romi in ne-Romi?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Tudi na naši šoli se srečujemo s problemom slab(š)e socialne integracije učencev Romov v vrstniško skupino posameznega oddelka, posledično tudi učni neuspešnosti, zato smo se odločili napraviti premik v smeri, da postane razred spodbudno in ustvarjalno učno okolje vzajemnega razvijanja socialnih kompetenc med učenci Romi in ne-Romi. Izhajamo iz predpostavke, da boljša razredna klima in intenzivnejša vključenost v razredno vrstniško skupino lahko pripomoreta k boljšemu učnemu uspehu učencev, boljšemu počutju učencev v razredu in medsebojnega učenja med otroci z različnimi izkušnjami.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

1. Problem/izhodiščna ideja/raziskovalno vprašanje (Že predstavljeno.)

2. Opis/razlaga dejstev (Že predstavljeno.)

3. Načrtovanje (Projektna skupina je delo sprotno načrtovala vzročno-posledično. Izhajali smo iz konkretnega problema in načrtovali konkretne rešitve. Glede na ugotovljene izboljšave smo načrtovano izpeljali ali opustili in načrtovali nove akcije.)

4. Uvajanje akcije

Mesec:	Izvedene akcije:
september 2010	načrtovanje dela
oktober 2010	načrtovanje dela, izobraževanje o akcijskem raziskovanju, predstavitev projekta sodelavcem
november, december 2010	posnetek stanja
januar-junij 2011	konkretno delo v oddelkih (delavnice, socialne igre ...)
februar 2011	svetovalna storitev konzulentke
marec 2011	izobraževanje o dokončanju inovacijskih projektov
junij 2011	posnetek stanja, evalvacija projekta, urejanje dokumentacije
avgust 2011	uporaba podatkov – seznanitev razrednikov

5. Spremljanje učinkov

a) Metode (Kako?): Posluževali smo se posrednih (opazovanje učencev – v razredu, med odmori, pri samostojni igri, ob dnevih dejavnosti ...) in neposrednih metod (pogovor z učenci in starši, pogovor z učitelji, ki ne sodelujejo v projektu ...).

b) Tehnike (S čim?): uporaba sociometričnega vprašalnika kot posnetek stanja in evalvacija

6. Razlaga učinkov (Ugotavljali smo učinke izvajanja socialnih iger kot sredstva za razvijanje socialnih kompetenc na izboljšanje socialne sprejetosti učencev Romov in ne-Romov v posameznih razrednih sredinah.)

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Osrednji problemi dela v projektu so bili: poiskati močna področja posameznih učencev Romov ter iz njih črpati elemente za razvijanje pozitivnejše samopodobe teh učencev in boljšega slovesa/ugodnejše socialne vloge v razredu (pri dekletih je bil to pogosto trebušni ples, pri fantih šport); ustvariti ugodno učno okolje za medvrstniško učenje in poučevanje, in sicer tako v relaciji med Romi in ne-Romi, kot tudi med Romi in ne-Romi samimi; poiskati in

izvesti ustrezne socialne igre za razvijanje socialnih kompetenc; izbrati najustreznejšo metodo ugotavljanja trenutnega stanja.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Cilj:	Kazalci, ki kažejo doseženost cilja:	Napredek:
S pomočjo ciljno usmerjene igre ustvariti kreativno in učinkovito učno okolje za učence Rome in ne-Rome.	Učitelj v svoje delo vnaša socialne igre.	da
	Učitelj načrtno uporaba pohvalo, nagrado in pozitivno podkrepljevanje vedenja.	da
	Učitelj uporablja podatke sociograma.	da
Z uporabo različnih vrst igre odkriti socialne kompetence učencev Romov in ne-Romov ter jih vzajemno krepiti.	Vsi učenci v razredu sodelujejo v igri.	da
	Učenci ubesedijo močna področja sošolcev.	delno
	Učenci Romi sošolcem predstavijo elemente svoje kulture.	delno
Na igriv način pripomoči k učinkovitejši integraciji učencev Romov v sistem osnovnošolske vzgoje in izobraževanja.	Učitelj pri igri usmerja pozornost učencev na močna področja sošolcev.	da
	Učenci Romi pri igri sodelujejo s sošolci ne-Romi in obratno.	da
	Učitelj spodbuja vrstniško pomoč med učenci Romi in ne-Romi.	da

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V projekt sta bila vključena dva prva razreda (41 otrok, od tega 4 romski), en drugi (18 otrok, od tega 2 romska), trije tretji (57 otrok, od tega 10 romskih) in dva četrta razreda (32 otrok, od tega 3 romski). Med šolskim letom so se trije Romi prešolali, nekateri pa so tako pogosto neupravičeno izostajali od pouka, da jih razred nujno ni upošteval pri pripisovanju lastnosti v sociometričnem vprašalniku, kar je negativno vplivalo na rezultate.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Podatke smo zbirali s sociometričnim vprašalnikom, opazovanjem v razredu in preko pogovora z učenci.

Metode obdelave podatkov

Podatke smo obdelali z analizo sociometričnih vprašalnikov posameznih razredov, opazovanja v razredu in pogovore z učenci smo sproti beležili.

Prikaz rezultatov

Rezultati analize sociometričnih vprašalnikov so sociogrami posameznih razredov.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Ustvarjanje učinkovitejšega učnega okolja je potekalo z uvajanjem razrednih nalog, izbranih socialnih iger, spodbujanjem vrstniškega učenja, individualnimi pristopi k specifikam posameznih učencev, omogočanjem situacij za uspeh, načrtno uporabo pohvale in nagrade ter uporabo drugih metod za krepitev skupinske pripadnosti in sprejetosti v razredu.

Ugotavljamo, da so sociogrami razredov uporabni pripomočki, ki učitelju pomagajo prepoznavati socialne vloge posameznih učencev v razredu in implicitna stališča učencev do sošolcev, ki bi utegnili ostati prikrita, čeprav lahko imajo izraziti vpliv na skupinsko dinamiko v razredu. Sociogrami razredov izkristalizirajo α in Ω učence, kar je učitelju v pomoč pri posluževanju pozitivnega socialnega vplivanja med učenci.

Rezultati zadnje sociometrične tehnike kažejo, da učenci Romi ob koncu šolskega leta med sošolci ne-Romi niso bistveno bolj pozitivno ocenjeni (še vedno jih praviloma ne definirajo s pozitivnimi trditvami), toda so vendarle ocenjeni manj negativno (z bistveno manj negativnimi trditvami). Ugotavljamo, da učenci Romi svoje sošolce Rome opisujejo bolj negativno kot sošolce ne-Rome. Opažamo, da učenci samokritično ocenjujejo svoj položaj v razredu (izrazito veliko učencev sebe in svoje vedenje v razredu opisuje negativno).

Ker se kažejo pozitivne spremembe, bomo z delom nadaljevali tudi v prihodnje, saj menimo, da potrebujemo več časa za realizacijo ideje. Skozi projekt smo prepoznali stigmatizirane učence, ki jim želimo omogočiti spodbudnejše učno okolje za razcvet njihovih potencialov.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Romski učenci kot stigmatizirana skupina otrok v šolskem okolju potrebujejo zagovornike oziroma mediatorje, ki jih bodo podprli pri vključevanju v slovensko kulturno okolje vrstnikov. Ugotavljamo, da pozitivno sprejemajo različne oblike pomoči na šoli, s čimer se počasi spreminja odklonilno razumevanje šole med Romi. Menimo, da lahko z vplivanjem na posamezne generacije romskih otrok čez leta dosežemo pozitivne premike v vrednotenju pouka, rednega obiskovanja šole in opravljanja šolskega dela, v širšem smislu morda večjo zaposljivost romskih otrok. Hkrati pa vsak projekt vpliva tudi na miselnost Slovencev, učencev, staršev in učiteljev, saj osvetli močna področja Romov, s čimer je sčasoma mogoče preseči ali omiliti predsodke do teh, za katere mislimo, da so takšni in takšni – pa niso.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

V projektu smo si prizadevali preseči pomanjkljivosti obstoječega učnega okolja, in sicer s poudarkom na iskanju ugodnejših pogojev za vključevanje učencev Romov v razredno skupnost. Dobro prakso smo prilagajali aktualni problematiki šole in potrebam učencev. Novost je sistematično uvajanje razrednih nalog, izbranih socialnih iger, spodbujanjem vrstniškega učenja, individualnimi pristopi k specifikam posameznih učencev, omogočanjem

situacij za uspeh, načrtno uporabo pohvale in nagrade ter uporabo drugih metod za krepitev skupinske pripadnosti in sprejetosti v razredu.

Možnosti uvajanja v druga področja

V projektu smo idejo novosti uporabili med učenci od prvega do četrtega razreda, pri čemer prepoznavamo korist uporabe tudi na predmetni stopnji. Menimo, da bi Romi potrebovali pomoč pri socialni integraciji v razredno sredino ne le v osnovni, temveč (prilagojeno starosti) tudi v srednji šoli.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Med projektom smo se izurili v uporabi sociometrične tehnike pri ugotavljanju socialnih vlog posameznih učencev v razredu. Pripravili smo nabor socialnih iger, razrednih nalog in pristopov učitelja. Na nivoju šole smo močni v sprejemajočem odnosu do učencev Romov, ki jim bomo tudi v prihodnje nudili pomoč pri učenju in socialni integraciji v razredno skupino.

Literatura

Grabovac Morse, B. (2011). Romski učenci pogosto zaostajajo za svojimi vrstniki. Pridobljeno 12. 7. 2011 s svetovnega spleta: <http://www.dnevnik.si/novice/slovenija/1042441722>

Horvat Muc, J. Romski jezik – osnova za razumevanje zgodovine in kulture Romov. Murska Sobota: Zveza Romov Slovenije, 2011.

Miklič, B. (ur.). Cigani nekoč, Romi danes. Murska Sobota: Zveza Romov Slovenije, 2007.

Peček, M. in Lesar, I. Pravičnost slovenske šole: mit ali realnost. Ljubljana: Založba Sophia, 2006.

Petek, A. et al. Učno-socializacijski vidik dela z romskimi učenci na začetku šolanja. Črenšovci: Osnovna šola Franceta Prešerna, 1999.

VIZ Braslovče
Rakovlje 15 b
3314 Braslovče

PREPOZNAVANJE ČUSTEV IN USVAJANJE TEHNIK ZA VZPOSTAVLJANJE UGODNE RAZREDNE KLIME 2008–2011

Vodja inovacijskega projekta: Ana Rehar, učiteljica RP

Sodelavci: Mateja Trop, vzgojiteljica, Anita Rojnik, učiteljica RP, Vlasta Svatina, prof. RP, Petra P. Petrovič, svetovalna delavka, Simona Lukanc, vzgojiteljica, Mateja Gradič, vzgojiteljica, Andreja Zupan, ravnateljica, odgovorni nosilec projekta.

Konzulent: Darinka Jazbinšek, Zavod RS za šolstvo, OE Celje

Povzetek:

Šola je socialni prostor, kjer se stikajo poti spoznavnega, socialnega in čustvenega učenja. Učenec v šoli razvija svoje vedenje in doživljanje, se osebno oblikuje. Razvijajo se posameznikove sposobnosti zaznavanja, uporabe in izražanja čustev, ter sposobnost uporabe čustev pri reševanju problemov in odločanju v situacijah. Otrokov čustveni in kognitivni razvoj je povezan z otrokovo sposobnostjo samouravnavanja (samoregulacije), ki se kaže kot sposobnost učinkovitega spoprijemanja s problemskimi situacijami in konflikti. Brez zmožnosti nadziranja in uravnavanja čustvenih impulzov otrok ne zmore primerno socialno delovati. Učenci, ki znajo svoja čustva bolje uravnati, se obnašajo bolj sprejemljivo in so bolj priljubljeni. Učiteljeva vloga v razredu je, da sooblikuje odnose v razredu in sooča posameznika z lastnimi čustvi in čustvi drugih. Daje zgled in poučuje učence o tem, kako naj nadzorujejo svoja destruktivna čustva (jeza, ljubosumje, zavist..), spoštujejo čustva drugih ljudi in razrešujejo konflikte na sprejemljiv način. Tako se ustvarja spodbudno, sproščeno in ustvarjalno razredno vzdušje, ki bistveno prispeva k zadovoljstvu učencev. Oblikovati takšno razredno vzdušje pa je za učitelja velik izziv. Poti, ki bi pripeljale do razvijanja ugodne, spodbudne razredne klime, smo želeli na lasten, inovativen način poiskati v inovacijskem projektu. V procesu razvijanja, preizkušanja in plemenitenja inovacijskega procesa smo tako prehajali preko posameznih faz »inovacijskega kroga« in izoblikovali novost, ki se je pokazala kot uporabna v razredu in vzgojnih oddelkih.

Abstract:

The school is a social space, where path is the intersection of cognitive, social and emotional learning. A pupil in the school develops its own behavior and experience, the personal form. Develop the individual skills of perception and expression of feelings, emotions and ability to use problem-solving and decision-making situations. The child's emotional and cognitive development is related to the child's ability to self-regulation (self), which translates as the ability to effectively deal with problem situations and conflicts. Without the ability to control and regulate emotional impulses children are unable to function socially. Students who are able to better regulate their emotions, behave more acceptable. The teacher's role in the classroom is

to shape the relations in the classroom and confront the individual with their own feelings and emotions of others. Lead by example and teaches students how to control their destructive emotions (anger, jealousy, envy ..), to respect other people's emotions and resolve conflicts in an acceptable manner. Thus creating a supportive, relaxed and creative classroom atmosphere, which contributes significantly to student satisfaction. To create such a classroom atmosphere is a major challenge for the teacher. We wanted to find own, innovative way with our innovation project - path that would lead to the development of positive, supportive classroom climate. In the process of developing, testing and refinement of the innovation process, we also pass through various stages of the "innovation cycle" and generate the innovation that has proved useful in the classroom and educational sections.

Ključne besede: ugodna razredna klima, učenci, prepoznavanje čustev, socialne veščine

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

V razredih in oddelkih najbolj razdiralno na socialne odnose delujejo pogosti, nerazrešeni konflikti, ki so posledica nesprejemljivih čustvenih odzivov, neustreznih reakcij in socialnih nespretnosti. Otroci se ne počutijo varne, upade učna storilnost, pojavlja se nizka motivacija in tako se vzpostavlja »začaran krog«. Nekateri otroci svojih čustvenih pulzov ne obvladujejo, zato jih je to potrebno naučiti, da postane njihovo vedenje socialno. V našem vzgojno izobraževalnem zavodu smo pogostokrat zasledili konfliktna situacije, napetosti v razredu, zato smo želeli to stanje izboljšati.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Če otrok občuti in goji negativna čustva, ga to zavira pri učenju. Nedvomno obstaja neposredna povezava med čustvi in učenjem (spoznanja neurologije), zato vedenje in zavedanje, kako ustvariti ugodno, spodbudno razredno klimo, prinese dobre rezultate, šolske uspehe in boljši pouk. Uporaba spoznanj s področja čustvene inteligentnosti vodijo k boljšemu pouku: učenec se razvija celostno in prevzema odgovornost za svoje lasno vedenje in učenje. Čustva učenca vplivajo na pripravljenost in zmožnost za učenje, zato mora biti učitelj sposoben in znati pozitivno odreagirati ter vplivati na čustva učenca. Učitelj razvija svojo in učenčevo čustveno inteligentnost. Ko začnemo spoznanja s področja čustvene inteligentnosti uporabljati v razredu, se odnosi med učenci začnejo spreminjati. Reševanje težav postaja lažje, otroci se želijo naučiti načinov sprejemljivega ravnanja in razvijanja socialnega vedenja zato, ker se otroci želijo počutiti sprejeto, varno, prijetno in zadovoljno v razredu ali skupini.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje Kako učinkovito prepoznavati čustva in usvajati tehnike za vzpostavljanje ugodne razredne klime?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave Po zaznavi pogostih konfliktnih situacij, slabih odnosih med učenci, nerazrešenih konfliktih, nesprejemljivih ozračjih v razredih in oddelkih smo izvedli najprej »posnetek stanja«. Namen te prve raziskave je bil pravilneje diagnosticirati težave in opredeliti možne vzroke. Povzetek domnev(ugotovitev) prve raziskave nas je vodil do oblikovanja »poti in orodja«, ki bi nas potencialno lahko pripeljal do kakšne rešitve. Zastavili smo strategijo naše »poti« posnetka stanja do delnih rešitev. Akcijsko raziskovanje nam je tako omogočalo, da se je novost, oplemenitena z nekaj teoretičnimi spoznanji, lahko

implementirala nazaj v šolsko prakso, se preizkusila v dodani, oplemeniteni obliki, in na pridobljeni refleksiji smo novost dopolnili, izboljšali, dodali nova teoretična spoznanja in jo ponovno uvedli v prakso. Ključna je zagotovo refleksija na posameznih korakih, ker usmerja delovanje inovacijskega procesa za naprej, saj vseskozi osvetljuje cilj. Naravnana je k izboljšavam obstoječe prakse.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Faze v procesnem krogu

Posnetek stanja - analiza stanja – diagnosticiranje problema/opredelitev problema – pridobitev teoretičnega znanja – iskanje rešitev/izoblikovanje novosti – uvedba novosti v prakso – refleksija novosti – izboljšava novosti – dodajanje novih teoretičnih spoznanj – izboljšana novost – nova uporabna spoznanja

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Neugodna razredna klima – pogosti konflikti med otroki, nerešeni spori, nizka motivacija in učna storilnost zaradi neugodnega počutja otrok.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Kazalci, ki kažejo v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta: povratna informacija otrok v razredih in oddelkih po koncu prvega vrtljaja »inovacijskega kroga« kaže na to, da je otrokom prijetneje in ugodneje v razredu in oddelkih ob jasno in skupaj določenih pravilih ravnanja in vedenja s podporo tehnike »semaforiziranja«. Otrok se čuti varnejšega zaradi zavedanja, da smo mu pripravljene pomagati se naučiti takega načina ravnanja, da bo v skupini sprejet in imel prijatelje. Učenci so se začeli bolj zavedati posledic svojega ravnanja, imajo pozitiven odnos do šole in učenja.

Povratna informacija staršev, ki so naše »korake do ugodne razredne klime« prilagodili stanju doma (analiza stanja doma, opredelitev težav, iskanje rešitve, uvedba prilagojene novosti, izvajanje novosti, refleksija, izboljšanje novosti in nova prilagoditev).

Povratna informacija učiteljev, ki so potrdili izboljšanje razredne klime, saj je v razredih in oddelkih prihajalo manjkrat do sporov, če pa so se že pojavili, so se razrešili konstruktivno.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V inovacijskem procesu so sodelovali 4 razredi učencev (81 učencev, 1.-3. r) OŠ Braslovče in 2 oddelka predšolskih otrok, starostnih skupin 5-6 let (42 otrok), vrtca Braslovče.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Metode zbiranja podatkov: anketni vprašalnik, akcijsko raziskovanje, intervjuji, pogovori, vprašalniki.

Metode obdelave podatkov

Analiza stanja, sinteza ugotovitev, obdelava vprašalnikov (statistične metode).

Prikaz rezultatov

REZULTATI, ki so jih po koncu prvega vrtljaja inovacijskega kroga prikazali vprašalniki so: v razredih in oddelkih je za 37, 82 % manj nerešenih konfliktov. Konflikti so se za 28 % reševali bolj konstruktivno. 34 % učencev in otrok iz vrtca se v šoli in vrtcu bolje počuti. Učitelji so opazili dvig učne storilnosti in učenčeve motivacije za šolo. Za skoraj 24 % je bilo manj izvršenih disciplinskih ukrepov. Starši in učitelji so zasledili bolj odgovorno vedenje.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Inovacijski krog (posnetek stanja \Rightarrow analiza stanja-diagnosticiranje, opredelitev težav, problema \Rightarrow pridobitev teoretičnega znanja, iskanje poti do hipotetičnih rešitev izoblikovanje novosti \Rightarrow uvedba novosti v prakso-refleksija \Rightarrow izboljšava novosti, pridobivanje teoretičnih spoznanj \Rightarrow refleksija \Rightarrow novo uporabno spoznanje) »korakov do ugodne razredne klime« lahko prinese izboljšanje stanja, v primeru, da se večkrat »zavrti«. Ob tem pa je potrebno imeti vseskozi pred očmi cilj, da otroke poskušamo naučiti učinkovito razumeti in obvladovati svoja čustva. Če otrok zmore pravilno prepoznavati svoja čustva, bo posledično njegovo ravnanje in vedenje bolj odgovorno in sprejemljivo. Vendar samo prepoznavanje in nadzor čustev ni dovolj, otrok se mora še opremiti s socialnimi veščinami, ki mu bodo pomagale razvijati konstruktivne socialne odnose. Posledica dobrih socialnih odnosov v skupini in razredu pa je spodbudna, ustvarjalna razredna klima.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Najpomembnejše posledice IP je izboljšanje počutja otrok v šoli in vrtcu, uspešnejše delovanje učiteljev, kvalitetnejša izvedba pouka, boljši učni rezultati zaradi dviga razredne klime ter osebni razvoj udeležencev (učiteljev, vzgojiteljev, staršev, učencev in predšolskih otrok).

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Novost »Korak za korakom do ugodne razredne klime« 1. Prepoznavanje in obvladovanje čustev 2. Postavitev skupnih razrednih pravil 3. Uvedba »semaforja« 4. Refleksija »semaforiziranja« 5. Učenje socialnih veščin.

Možnosti uvajanja v druga področja

Nekateri starši so prilagodili, nekoliko preoblikovali novost in jo implementirali v domače okolje. Uvede se lahko v drugo triado osnovne šole (s specifično prilagoditvijo in preoblikovanjem).

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Pridobljeno znanje s področij psihologije, pedagoške psihologije, pedagogike, socialne pedagogike in didaktike nam je pomagalo oblikovati inovacijo, ki je uporabna v praksi in prenosljiva v šolsko prakso.

Literatura

Panju, M. Strategije za spodbujanje čustvene inteligentnosti v razredu. 1. Izdaja. Ljubljana: Modrijan založba, 2010. ISBN 978-961-241-401-6

Clanfield, L., Prodromou, L. Premagovanje težav v razredu. Kako preoblikovati probleme v priložnosti. 1. izdaja, Ljubljana: Rokus Klett, 2010. ISBN 978-961-209-903-9

Glasser, W. Vsak učenec je lahko uspešen. Radovljica, 2001. ISBN 961-90809-4-7

Glasser, W. Učitelj v dobri šoli. Radovljica: regionalni izobraževalni center, 1994. ISBN 961-6107-05-4

Weisbach, C., Dachs, U. Kako razvijemo čustveno inteligenco. Ljubljana: DZS, 1999. ISBN 86-341-2272-7

Osnovna šola Braslovče
Rakovlje 15b
3314 Braslovče

HURA ZA POŠ-EVCE

2010–2011

Vodja inovacijskega projekta: Damjana Lukman, učiteljica RP

Sodelavci: Polona Jančič, Vlasta Korent, Marija Savinek

Konzulent: Darinka Jazbinšek, Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Povzetek:

Po raziskavi v kraju smo predvideli in izvedli aktivnosti, ki so posledično vzpostavile in okrepile odlične medgeneracijske odnose in vez med občino, krajevno skupnostjo in šolo. Izvedli smo športne igre, odkrivali in razveseljevali osamljene in ostarele krajanke, obiskovali naše sovaščane v domovih za ostarele, organizirali prireditve in aktivno sodelovali z vsemi generacijami na kulturnih nastopih, predelovali odpadni material v likovne, uporabne in dekorativne izdelke, ločevali odpadke in uredili ekološki otok pred šolo. Kot višek projekta in popoln uspeh bi izpostavili sobotno poslikavo podvoza, za kar smo pridobili soglasje DARS-a. Po izvedenih aktivnostih smo izvedli evalvacijo in dobili pozitivno povratno informacijo, da je tovrstno sodelovanje potrebno, da kraj zaživi. S tem inovacijskim projektom je Podružnična osnovna šola Trnava dala navdih kraju in njihovim krajanom, da so začeli razmišljati o ustanavljanju različnih društev, kar je pozdravila tudi občina Braslovče. Vse naše delovanje je bilo predstavljeno širši javnosti v različnih medijih.

Abstract:

According to a study in place, we anticipate and implement activities that are subsequently set up and strengthen intergenerational relationships and the excellent relationship between the municipality, local community and school. We carried out the games, discovered and cheered the lonely and elderly villagers, visited our villagers in nursing homes, organised events and actively worked with all generations of cultural performances, processed waste material in the fine arts and decorative products, separated organic waste and regulated eco island in front of school. As a culmination of the project and as complete success we can expose painting underpass. After those activities were carried out we got positive feedback that such cooperation is necessary for quality living. With this innovative project Trnava elementary school gave inspiration to their local people that they started talking about the creation of various societies, which are welcomed by the Municipality Braslovče. All our work has been presented to the public through various media.

Ključne besede: Medgeneracijski odnosi, podružnična osnovna šola, novost, gibalno krogi.

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

V kraju ni aktivno delovalo nobeno društvo, krajanje nimajo primernih prostorov za druženje in zato družabnega življenja v kraju ni bilo. Odnos prebivalcev do okolice je bil neprimeren in velikokrat neodgovoren. Medgeneracijsko sodelovanje je bilo šibko oz. ga ni bilo.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Inovacijski projekt smo izvajali v praksi in se zato nismo posluževali posebne strokovne literature, saj za naše konkretno problemsko stanje nismo našli ustrezne. Naslonili smo se lahko na šolsko kroniko, krajevne in občinske zapisnike, s katerimi smo lahko potrdili razbrano obstoječe problemsko stanje iz okolice.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Ali imajo učenci podružničnih šol kakšne prednosti?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Razlogov za izpeljavo raziskave je bilo več. Izpostavili bi gradnjo medgeneracijskega mostu, povezavo šole s krajem, polepšanje okolice in navsezadnje spodbuditi prebivalce, da bodo zgoraj naštetu ohranjali in razvijali naprej.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

1. Zbiranje podatkov in pregled virov
2. Obdelava podatkov
3. Načrtovanje izboljšav
4. Realizacija
5. Evalvacija in refleksija vrednosti spoznanj

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Kot ključni problem bi izpostavili gradnjo medgeneracijskega mostu, za katerega menimo, da je zelo pomemben za življenje v kraju. Pri vseh izvedenih dejavnostih smo vključevali vse generacije prebivalcev in s tem druženjem rešili enega ključnih problemov naše raziskave.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Učenci so vodili športne igre, ki smo jih izvedli skupaj s starši.

Učenci odkrivajo osamljene sovaščane in jim z različnimi dejavnostmi lepšajo jesen življenja.

Obiskali smo dom za ostarele in jim pripravili kulturni program in našim bivšim sovaščanom naklonili še posebno pozornost.

Na šoli smo ob različnih praznikih in dogodkih pripravili kulturni program v katerega smo poleg učencev aktivno vključili tudi krajanje.

Predelali smo odpadni material v likovne, uporabne in dekorativne izdelke, ki smo jih poklonili.

Spodbujanje ločevanja odpadkov, uvedba ekološkega otoka pred šolo, skupno čiščenje kraja in poslikava podhoda pod križiščem avtoceste.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V vzorcu raziskave so zajeti vsi prebivalci kraja, ki so neposredno sodelovali v raziskavi.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Podatke smo pridobili iz šolskih kronik, krajevnih zapiskov, občinskih zapisnikov in krajše ankete ob pričetku in zaključku projekta.

Metode obdelave podatkov

Zbiranje, urejanje in nazorna predstavitev podatkov.

Prikaz rezultatov

Rezultati so bili predstavljeni širši javnosti s pomočjo regionalnih medijev. Naše aktivnosti so spremljali in objavljali lokalni novinarji v časopisih. Učenci pa so skupaj z vodjo projekta celoten projekt predstavili tudi v živo na VTV v oddaji Dobro jutro.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Učenci so vodili športne igre, ki smo jih izvedli skupaj s starši.

Učenci odkrivajo osamljene sovaščane in jim z različnimi dejavnostmi lepšajo jesen življenja.

Obiskali smo dom za ostarele in jim pripravili kulturni program in našim bivšim sovaščanom naklonili še posebno pozornost.

Na šoli smo ob različnih praznikih in dogodkih pripravili kulturni program v katerega smo poleg učencev aktivno vključili tudi krajanje.

Predelali smo odpadni material v likovne, uporabne in dekorativne izdelke, ki smo jih poklonili.

Spodbujanje ločevanja odpadkov, uvedba ekološkega otoka pred šolo, skupno čiščenje kraja in poslikava podhoda pod križiščem avtoceste.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Prebivalci kraja so navdušeno sprejeli inovacijo v kraju. Vključevali so se v vse aktivnosti in dajali svoje predloge za nadaljnje delo in sodelovanje.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Vse naše aktivnosti lahko pojmuje kot novost v našem kraju, saj so bile v takšni obliki sodelovanja vse izvedene prvič. Vrhunec je predstavljala poslikava podhoda pod križiščem avtoceste.

Možnosti uvajanja v druga področja

S poudarkom na medgeneracijskem sodelovanju in sodelovanju POŠ s krajem si predstavljamo podobno delovanje na turističnem in gospodarskem področju.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Glede na naše aktivnosti nas je občina pozvala, da bi v naslednjem šolskem letu centralna šola z vsemi podružnicami polepšala vse podhode v občini. Naše delo so opazile sosednje občine, ki že razmišljajo o izvedbi podobnih akcij.

Literatura

Šolske kronike POŠ Trnava od leta 1995 – 2010

Zapisniki krajevne skupnosti Trnava

Zapisniki Občine Braslovče

Osnovna šola Brusnice
Velike Brusnice 101
8321 Brusnice

RAZLAGA FIZIKALNIH VSEBIN S POMOČJO INTERAKTIVNE TABLE PRI POUKU NARAVOSLOVJA V 4., 6. IN 7. RAZREDU 2010–2011

Vodja inovacijskega projekta: Manica Kolar, prof. matematike in fizike

Sodelavci: Zdenka Mrak, prof. razrednega pouka; Darja Fink, prof. biologije in gospodinjstva

Konzulent: mag. Rado Wechtersbach, višji svetovalec na Zavodu RS za šolstvo

Povzetek:

Trenutno živimo v obdobju, ko informacijsko komunikacijska tehnologija (računalniki, interaktivne table...) nakazujejo bodočo obliko poučevanja v šolah. Z njimi želimo učitelji posodobiti pouk, ga narediti zanimivejšega in učencem privlačnejšega. Pri našem projektu se je pokazalo, da je motiviranost učencev pri pouku z interaktivno tablo večja, problem se pojavi, ko je pri naravoslovju potrebno pokazati eksperiment. V tem primeru pa v večini primerov interaktivna tabla ni primerna, saj si učenci bolje zapomnijo postopek poskusa, če ga naredijo sami, kot pa če jim ga učitelj pokaže kot animacijo s pomočjo interaktivne table. Znanje, pridobljeno pri urah, kjer smo uporabljali interaktivno tablo, se je pokazalo za kvalitetnejše, trajnejše in obširnejše, z izjemo eksperimentov. Pri preverjanju znanja so učenci, ki so bili deležni razlage s pomočjo interaktivne table, pokazali dobro znanje, ki je bilo podprto z mnogimi podrobnostmi. Ugotovili smo, da je uporaba interaktivne table pri urah naravoslovja z fizikalnimi vsebinami dobra. Potrebno je le zelo natančno načrtovati potek ure ter uporabo table vključevati čimbolj pogosto, na smiseln način in v kombinaciji z eksperimentiranjem.

Abstract:

Nowadays, it is important to find ways to integrate computer networks and other technologies (interactive boards) into curriculum. It is believed that ICT can improve the quality of teaching and learning in schools. To provide effective learning environment we used the interactive board. The students included in the project showed increased motivation in learning. However, the problem appeared at science lessons when the teacher tried to demonstrate an experiment. We consider that in this case it is not appropriate to use the interactive board. We found out that students learn more if they make the experiment by themselves rather than watch it as the animated demonstration on the interactive board. To conclude ICT enables effective learning and it raises standards in the classrooms. To achieve this aim, teachers should include ICT equipment in the classroom as much as possible. On the other hand, lessons that blend technology and content need careful planning from the beginning to the end.

Ključne besede: naravoslovje, fizika, interaktivna tabla

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Fizikalne vsebine pri pouku naravoslovja v 4., 6. in 7. razredu so učencem precej zapletene in težko razumljive. Na šoli imamo najnovejšo informacijsko tehnologijo – interaktivno tablo. Kako povezati uporabo interaktivne table in pouk naravoslovja? Kako učencem približati fizikalne vsebine? Kako narediti pouk naravoslovja še bolj zanimiv za učence? Kako jih motivirati za delo?

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Naše delo smo začeli z ugotavljanjem in določanjem vsebin, ki bi bile primerne za obravnavo s pomočjo interaktivne table. Udeležili smo se usposabljanja za uporabo omenjene table. Didaktična uporaba interaktivne table seveda ne nadomešča tradicionalen način poučevanja, vendar ga kvalitetno dopolnjuje in omogoča boljše razumevanje pojmov ter možnost kvalitetne vizualizacije.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Ali bodo učenci s pomočjo interaktivne table pri obravnavi fizikalnih vsebin boljše reševali naloge s fizikalnimi vsebinami pri naravoslovju v 4., 6. in 7. razredu?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Na naši osnovni šoli imamo zelo dobro opremljenost z informacijsko tehnologijo. Želeli smo, da bi jo učenci čimbolj spoznali, še posebej pri obravnavi snovi, ki jim je za spoznanje manj zanimiva. Želeli smo, da občutijo in vidijo, kako je lahko pouk s pomočjo interaktivne table zanimiv.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

- zaznavanje problema, opis problema in prijava za sodelovanje v inovacijskem projektu,
- oblikovanje delovne skupine, dogovori o delovanju,
- seznanitev z akcijskim raziskovanjem,
- seznanitev delovne skupine z uporabo interaktivne table Smartboard,
- samoizobraževanje učiteljev,
- določitev učnih sklopov in oblikovanje učnih gradiv,
- uporaba gradiv pri pouku,
- zbiranje podatkov – preverjanje znanja in beleženje učiteljevih opazovanj,
- refleksija, izmenjava mnenj, načrtovanje dela v naslednjem akcijskem krogu,
- predstavitev inovacijskega projekta na pedagoški konferenci šole, aktivu matematikov šole in strokovnem aktivu matematikov in fizikov .

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

- dvom v pozitivne učinke na znanje učencev pri uporabi interaktivne table – kar nekaj rezultatov projekta kaže, da uporaba interaktivne table vsekakor pozitivno vpliva na znanje učencev,
- strah pred uporabo interaktivne table – s projektom smo vsi sodelujoči pridobili ogromno izkušenj pri delu z interaktivno tablo,
- opremljenost šole z interaktivno tablo – skoraj v vsaki učilnici imamo interaktivno tablo in jo redno uporabljamo.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

- učenci se veselijo ur, pri katerih uporabljamo interaktivno tablo,
- pri urah, kjer je prisotna uporaba interaktivne table, je sodelovanje učencev za pouk, večje,
- učitelji se velikokrat poslužujejo uporabe interaktivne table, tudi prvi triadi.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Za vzorec smo izbrali učence 4., 6. in 7. razreda. V posameznem razredu smo jih razdelili približno na polovico, nato pa so poslušali isto snov na različna načina: prva skupina standardno, druga pa z uporabo interaktivne table.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Ob končani razlagi snovi so učenci pisali pisno preverjanje znanja, ki je vključevalo različne tipe nalog.

Metode obdelave podatkov

Diagnoza stanja: učenci so bili brez razloženega predznanja.

Preverjanje znanja: pridobljeno znanje učencev smo preverjali s pisnim preverjanjem znanja. Rezultate smo analizirali, primerjali in vrednotili.

Prikaz rezultatov

Rezultate smo prikazali s pomočjo diagramov. Naloge smo analizirali ločeno po posameznih pisnih preverjanjih in po nalogah.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Učenci, ki so poslušali razlago z uporabo interaktivne table, so večina nalog reševali bolj uspešno. Do odstopanj pride pri nalogah, kjer je bilo potrebno analizirati oziroma opisati eksperiment. Pri teh nalogah so bili ostali učenci včasih uspešnejši. Prišli smo do spoznanja, da je uporaba interaktivne table pri pouku nujna, obvezno pa je treba zraven vključiti eksperimente. S projektom smo želeli učencem približati fizikalne vsebine. Menim, da nam je uspelo, čeprav se bo pokazal še večji učinek mogoče šele kasneje pri urah fizike.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Prišli smo do spoznanja, da je uporaba interaktivne table pri pouku nujna, obvezno pa je treba zraven vključiti eksperimente. Zelo dobrodošla bi bila uporaba table pri pouku angleščine, zgodovine, geografije, biologije. Pri teh predmetih bi bilo zanimanje za pouk najbrž še večje. Mislim, da smo navdušili za uporabo interaktivne table tudi ostale učitelje v šoli, saj učenci večkrat povprašajo, če bodo pri urah uporabljali interaktivno tablo.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Uporaba interaktivne table pri pouku naravoslovja je smiselna in koristna. Učencem je interaktivna tabla zanimiva, zato jo je dobro čim več uporabljati. Upamo in želimo, da bi jo uporabljali tudi pri ostalih predmetih.

Možnosti uvajanja v druga področja

Uporabo interaktivne table smo začeli uporabljati tudi pri ostalih predmetih, pri razrednikovih urah, prav tako pa smo jo vključili v vrtec. Sicer se uporaba table v omenjenih primerih dogaja še redko, vendar verjamemo, da bo uporabe iz dneva v dan več.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Interaktivno tablo Smartboard smo med izvajanjem projekta podrobno spoznali. Prav tako smo spoznali njene dobre in tudi slabe strani. Za uporabo table pri pouku navdušujemo sodelavce, jih povabimo k uram in jim pokažemo, da je smiselno iti s časom naprej.

Literatura

[Krnj, Bajd](#). NARAVOSLOVJE 6, učbenik za naravoslovje v 6. razredu osnovne šole. Modrijan.

Mihelič. [NARAVOSLOVJE 6, učbenik za naravoslovje v 6. razredu osnovne šole](#). DZS.

Mati, Kolman, Pintar. [NARAVOSLOVJE 7, učbenik za naravoslovje v 7. razredu osnovne šole](#). DZS.

Mati, Kolman, Klanjšek Gunde. [NARAVOSLOVJE 7, delovni zvezek za naravoslovje v 7. razredu osnovne šole](#). DZS.

OŠ Destrnik-Trnovska vas
Janežovski Vrh 45
2253 Destrnik

IKT PO MERI UČITELJA?

2010–2011

Vodja inovacijskega projekta: Dragica Pešaković, prof. sociologije in PTHV

Sodelavci: Tina Vrhovšek, prof. sociologije in pedagogike, Lilijana Pisar, prof. pedagogike in kemije, Milena Širec, učiteljica razrednega pouka, Vida Gajser, prof. razrednega pouka, Stanka Drobnak, prof. kemije in matematike, Nataša Zebec, prof. biologije in kemije, Jasmina Caf, prof. biologije in kemije, Janko Marinič, prof. likovne umetnosti, Mirjam Pleteršek, prof. telesne vzgoje

Konzulent: mag. Sonja Zajc, Zavod RS za šolstvo, OE Celje

Povzetek:

Ali znam uporabiti razpoložljivo informacijsko tehnologijo? je bilo raziskovalno vprašanje, ki si ga je zastavila razvojna skupina na začetku projekta. Osnovni cilj je bil razvoj in dvig zanimanja za uporabo razpoložljive informacijske tehnologije pri učiteljih in drugih strokovnih delavcih tako, da le ta ne bi bila v breme ampak v pomoč pri pedagoškem procesu. Poskrbeli smo, da je bila predstavljena in uporabljena vsa razpoložljiva tehnologija na šoli. Člani skupine so pridobili koristne informacije glede rokovanja posamezne tehnologije na preprost in enostaven način. S tem smo premagali strah pred marsikatero napravo ki je prej sploh nismo znali ali upali uporabiti. Učitelji so postali veliko bolj samozavestni pri uporabi IKT, kar je imelo pozitiven odziv tudi pri učencih. Učitelji so dosegli visoko raven pridobljenega znanja s področja IKT tehnologije. Vso razpoložljivo tehnologijo znajo uporabljati in jo smiselno vključujejo pri pouku in drugih dejavnostih. Ker nas je bilo v projekt vključenih več učiteljev se je s tem izboljšala tudi komunikacija znotraj učiteljskega kolektiva. Inovacija je prenosljiva na vse primere poučevanja in dela z učenci. Prav tako je uporabna za vsa predmetna področja. Ker naš cilj ni bil visoko zastavljen, smo ga vsi pedagoški in strokovni delavci dosegli. Zanimiv je prav zato, ker je povezoval učitelje in druge strokovne delavce iz različnih področij. Le ti pa so veliko pridobili na lastnem profesionalnem razvoju.

Abstract:

Do I know how to use available information technology? This was the main research question pursued by the development team at the beginning of the project. The primary goal was to develop and increase interest in the use of information technology available to teachers and other professionals so that this would not be a burden but to assist in the teaching process. We presented and used all available technology at the school. Group members have gained valuable information regarding the handling of each technology in a simple and easy way. In this way we have overcome the fear of many a device that previously did not know how, or dare to use. Teachers have become much more confident in using ICT, which has had a positive response from students. Teachers had reached a high level of knowledge of ICT technologies. All available technology and the knowledge how to use it make sense for

teaching and other activities. Since many teachers have been involved in this project, this has also improved communication within the teaching staff. Innovation is transferable to all situations of teaching and working with students. It is also useful for all subject areas. Since our goal was not too ambitious, all teaching and professional staff has achieved it. Moreover, it is interesting precisely because it was moderated by teachers and other professionals from various fields. They have obtained a lot in their own professional development.

Ključne besede: informacijsko – komunikacijska tehnologija (IKT), pouk, ključne kompetence, profesionalni razvoj

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Zelo pomembno je kako prikažemo delo z IKT učitelju. Informacijska tehnologija in računalnik morata biti namreč orodje za pomoč pri delu, ne pa dodatna obremenitev. Pri novih naložbah v izobraževalno tehnologijo mora vodstvo šole hkrati misliti na tehnične pripomočke in programe, na didaktično gradivo in centre, kjer bodo učitelji lahko dobili potrebna učila in svetovanje.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Empirične raziskave stanja in trendov uporabe računalnika oz. sodobne informacijske tehnologije v slovenskih osnovnih in srednjih šolah kažejo, da so bile v večini šole uspešnejše pri razreševanju problemov računalniške strojne in programske opreme kot pri zagotavljanju potrebnega števila usposobljenih učiteljev za izvajanje rednega, izbirnega - fakultativnega pouka, interesnih dejavnosti in še posebej uporabe računalnika oz. sodobne informacijske tehnologije pri pouku. Učiteljem primanjkuje predvsem specialno-didaktičnih znanj za uporabo IKT pri pouku.

Omenjene slabosti niso vezane samo na sistemske in strokovne službe Zavoda RS za šolstvo oz. Ministrstva za šolstvo in šport, saj analize kažejo, da še v sedanjem času večkot četrtna rednih programov za usposabljanje pedagoških delavcev osnovnih in srednjih šol nima vključenega splošno izobraževalnega predmeta za poznavanje vsebin informatike in računalništva v izobraževanju, večkot polovica pa v vsebine specialnih didaktik posameznih usmeritev še ne vključuje vsebin o uporabi računalnika pri pouku. Zato ugotavljamo, da je ob ustrezni korekciji rednih študijskih programov potrebno urediti in tudi striktno izvajati sistem dopolnilnega in permanentnega izobraževanja pedagoških delavcev za to področje, ki bo omogočal pridobitev naslednjih nivojev znanj: nivo splošne računalniške pismenosti, nivo pedagoške računalniške pismenosti (obvladanje računalnika in sodobne informacijske tehnologije kot pedagoškega orodja) in avtorski nivo (obvladanje postopkov za sestavljanje izobraževalne programske opreme, gradnjo in upravljanje pedagoških informacijskih sistemov itd.). Vsi ponudniki strojne IKT opreme bi v prvi vrsti morali poskrbeti za legalno programsko opremo, prav tako pa tudi za izobraževanje njihovih uporabnikov.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Ali znam uporabiti razpoložljivo informacijsko tehnologijo? Osnovni cilj projekta je bil razvoj in dvig zanimanja za uporabo razpoložljive informacijske tehnologije tako, da ne bo učitelju v breme ampak v pomoč pri pedagoškem procesu.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Šola je zelo dobro opremljena z IKT tehnologijo. Učitelji imajo na voljo strojno (računalniki z vso avdio-vizualno opremo, kamere in interaktivne table) in programsko opremo. Ta pa se je zelo malo uporabljala. Pri učiteljih in drugih strokovnih delavcih je bilo moč čutiti nek strah, predvsem zaradi neznanja rokovanja ali bojazni, da kaj pokvarijo.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Po sestavi inovacijske skupine smo naredili analizo močnih in šibkih področij glede uporabe IKT pri pedagoškem procesu posameznega člana. Določili smo skupno temo za izdelavo spletne učilnice, kjer bi naj učitelji vključevali vso razpoložljivo IKT na šoli. Vsak član si je izbral svojo IKT s katero je izvedel in predstavil učno uro (delo z interaktivno tablo, snemanje s kamero, sodelovanje v videokonferenci, delo z Power Point, navodila za izdelavo spletne učilnice). Izvedba in predstavitev učne ure z uporabljenimi razpoložljivimi IKT tehnologijami. Vsi člani so opravili seminar in izdelava učne ure za uporabo interaktivne table in poskrbeli za individualno strokovno izobraževanje na tem področju. Medsebojno smo se dopolnjevali, si pomagali in svetovali. Pri tem smo morali paziti, da se nismo oddaljili od začrtane poti. Z vprašalnikom na koncu projekta smo ugotovili stanje glede uporabe IKT.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Poskrbeli smo, da je bila predstavljena in uporabljena vsa razpoložljiva tehnologija, tako, da so člani dobili koristne informacije glede rokovanja posamezne tehnologije na preprost in enostaven način. S tem smo premagali strah pred marsikatero napravo ki je prej sploh nismo uporabili. Učitelji so postali veliko bolj samozavestni pri uporabi IKT, kar je imelo pozitiven odziv tudi pri učencih.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Povečalo se je zanimanje učiteljev za uporabo IKT tehnologije pri pouku in dnevnih dejavnosti. Učitelji so dosegli visoko raven pridobljenega znanja s področja IKT tehnologije. Vso razpoložljivo tehnologijo znajo uporabljati in jo smiselno vključujejo pri pouku in drugih dejavnostih.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Inovacijsko skupino je sestavljalo 10 članov, 8 učiteljev in 2 strokovni delavki.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Podatke smo zbirali s pomočjo evalvacijskega vprašalnika in neposrednega opazovanja članov inovacijske skupine v razredu.

Metode obdelave podatkov

Pridobljene podatke smo statistično obdelali in primerjali stanje pred in na koncu projekta. Iskali smo skupne ugotovitve in oblikovali zaključke in poročilo.

Prikaz rezultatov

Rezultate, ki smo jih dosegli s pomočjo dejavnosti izvedenih v okviru inovacijskega projekta, smo predstavili s pomočjo analiz in grafičnih prikazov in s predstavitvami na srečanjih vodij inovacijskih projektov. Delo posameznih članov inovacijske skupine je predstavljeno tudi na šolski spletni strani.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Učne ure, ki so jih izpeljali posamezni učitelji, so bile zanimivejše. Pridobljeno znanje učencev je tako širše in praktično uporabno. Izvedene primere lahko ponavljamo in nadgrajujemo skozi leta, izkušnja je uporabna ter prenosljiva v novih primerih. Učitelji so razširili in poglobili lastno znanje ne samo na področju IKT tehnologije, ampak tudi na posameznih predmetnih področjih. Ker nas je bilo v projekt vključenih več učiteljev se je s tem izboljšala tudi komunikacija znotraj učiteljskega kolektiva. Oblika pouka z uporabo IKT tehnologije sicer pomeni temeljito pripravo, več medsebojnega dogovarjanja in usklajevanja z ostalimi učitelji ter poznavanje različnih učnih načrtov, značilnosti in posebnosti predmeta. Odzivi učencev so bili zelo pozitivni, zato si takšnega dela še želijo. Vsi člani projektne skupine menijo, da so se veliko naučili in s tem prispevali k svojemu profesionalnemu razvoju.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Vsekakor je naše delo v inovacijskem projektu vplivalo na naš odnos do IKT tehnologije. Analize so pokazale, da se je ta odnos spremenil v pozitivno smer.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Uspelo nam je z enostavnim pristopom povečati zanimanje učiteljev in drugih strokovnih delavcev za uporabo IKT pri pouku in drugih dejavnostih.

Možnosti uvajanja v druga področja

Inovacija je prenosljiva na vse primere poučevanja in dela z učenci. Prav tako je uporabna za vsa predmetna področja. Ker naš cilj ni bil visoko zastavljen, smo ga vsi pedagoški in strokovni delavci dosegli. Zanimiv je prav zato, ker je povezoval učitelje in druge strokovne delavce iz različnih področij. Le ti pa so veliko pridobili na lastnem profesionalnem razvoju.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Naša močna točka je predvsem uporaba interaktivne table. Učne ure so bile vzorčno pripravljene in izpeljane. Vsa nova znanja in spretnosti pa bomo s pridom prenašali tudi na ostale člane kolektiva in tudi na učence.

Literatura

Arh, T., Kokalj, R., Dinevski, D., Jerman Blažič, J. (2008). Pregled stanja na področju e-izobraževanja v Sloveniji. Organizacija, letnik 41.

Gerlič, I. (2004). Vzgoja in izobraževanje za informacijsko družbo – didaktični vidiki problematike. Vzgoja in izobraževanje v informacijski družbi: Moderna organizacija Kranj.

Gerlič, I. (2005). Uporaba informacijske in komunikacijske tehnologije v slovenskih šolah. Vzgoja in izobraževanje v informacijski družbi: Moderna organizacija Kranj.

Gerlič, I. (2009). Izzivi novih tehnologij in šola bodočnosti. Vzgoja in izobraževanje v informacijski družbi: Moderna organizacija Kranj.

OŠ Frana Kranjca Celje
Hrašovčeva 1
3000 Celje

DREVO = ŽIVLJENJE

2010–2012

Vodja inovacijskega projekta: Dragica Milojević, prof. ped.

Sodelavci: Danica Šalej, prof. RP; Mateja Rokavec, prof. SJK in ZGO; Alja Žekar, prof. RP; Kristina Radoš Janežič, prof. SJK

Konzulent: Mojca Dolinar, Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Povzetek:

Unesco je obdobje od leta 2005 do 2014 razglasilo za desetletje trajnostnega razvoja z namenom, da vrednote trajnostnega razvoja postanejo del človeške zavesti. Osnovni cilj nacionalnega projekta Unesco ASP DREVO = ŽIVLJENJE je učenje trajnostnega načina življenja. Projekt je del šolskega kurikula. Zasnovan je interdisciplinarno in nadpredmetno, je del pouka in drugih oblik šolskega dela. Viden je iz treh vidikov: odgovoren odnos do okolja, medkulturno učenje, ozaveščanje o pomenu medsebojne pomoči in prostovoljstva ter lastne aktivnosti v odnosu do sveta. Vanj so vključeni vsi učenci, učitelji, strokovni delavci, starši in predstavniki zunanjih institucij. Izvajamo ga z različnimi skupinami učencev in temu ustrezno prilagajamo etapne cilje, metode dela, stopnjo zahtevnosti. Vsako šolsko leto razpišemo novo temo in povabimo k sodelovanju šole Unesco ASP, ostale vzgojno-izobraževalne ustanove iz Slovenije in tujine ter se povežemo z ustreznimi zunanjimi institucijami. Trajnostni razvoj je med drugim odvisen od spoznavanja samega sebe v svetu, seznanjanja z različnimi kulturami in tradicijami, medkulturnega razumevanja in spoštovanja, učenja strpnosti in vzgoje za mir. Zato je naslov letošnje teme Enaka in različna – skupaj rasteva. S procesom ozaveščanja in zaščite človekovih pravic želimo postopno zvišati kakovost življenja posameznika, z raziskavo pa ugotoviti ali in koliko sploh vplivajo šolske aktivnosti na učence.

Abstract:

UNESCO has the period of 2005 to 2014 declared as a decade of sustainable development in order to internalise the sustainable development values. The main goal of the national UNESCO project TREE = LIFE is to learn the sustainable way of life. The project is part of the school curriculum. It is planned interdisciplinary, it can be involved in lessons and other school activities. It has three aspects: responsible attitude to the environment, intercultural learning, awareness of the importance of mutual assistance and of volunteering and our own collaboration in relation to the world. It includes all students, teachers, professionals, parents and representatives of external institutions. Various groups of students are involved in the project and, accordingly, we adapt the goals, the methods, the level of complexity. Each school year a new theme is opened and other Unesco schools are invited to participate in the project, as well as other educational institutions in Slovenia and from abroad, we also connect with suitable external institutions. Sustainable development also depends on the recognition of oneself in the world, getting to know different cultures and traditions, intercultural

understanding and respect, learning the tolerance and peace. Therefore, the title of this year's theme is the same and different — we grow together. With a process of awareness and protection of human rights we want to gradually raise the quality of life of the individual, and with the survey we would like to determine whether and how much do school activities affect students.

Ključne besede: trajnostni razvoj, človekove pravice, strpnost, ozaveščanje, Unesco

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Trajnostnega načina življenja se moramo učiti vsi – otroci in odrasli. Smo pred enakim globalnim učnim problemom in vsi si pridobivamo novo kompetenco, kako se naučiti živeti trajnostno. Učni načrti v osnovni šoli sicer vključujejo učenje o človekovih pravicah, šola pa že kot institucija sama zase kaže na pomen izobraževanja posameznika v današnjem globalnem svetu. Proces učenja poteka v socialnih okoljih, kjer otroci živijo in od koder prinašajo specifične vzorce mišljenja in vedenja. V praksi zaznavamo močan upad osnovnih človeških vrednot, kot npr. znanje, strpnost do drugačnosti, humanost, prostovoljstvo, lastna aktivnost, okoljska zavest ipd.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

»Šolsko okolje ne nudi ustreznega okvira za vzgojo za strpnost, za mirovno vzgojo in seveda posebno ne za umetniško vzgojo, če deluje po svojih ustaljenih, hierarhični strukturah«* (Šlibar, str. 26). Ob zavedanju vseh kritičnih dejavnikov napredujoče globalizacije našega edinstvenega in edinega sveta pa šole Unesco ASP usmerjamo svoje dejavnosti med drugimi tudi v vzgojo za trajnostni razvoj. Dejavnosti morajo temeljiti na načelih celovitosti, medsebojne povezanosti in soodvisnosti, podpiranja interesov in sposobnosti, odgovornosti, dialoga, medsebojnega spoštovanja znotraj kulturne raznolikosti, solidarnosti in ustvarjalnosti. »Poleg učnih disciplin so enakovredna sestavina vzgojno-izobraževalnega procesa interdisciplinarna proučevanja segmentov realnega življenja, znotraj nje same in v povezavah z okoljem. Unescove šole namenjajo posebno pozornost uporabi znanja, ko se mladi in učitelji povežejo v interesne skupine okoli izluščenih življenjskih nalog. Če se te povezave ne udejanjijo, ostaja šola tradicionalna poučevalnica, nepovezana z življenjem, neučinkovita in dolgočasna. Pomembno je, da mladi doživijo moč združenega znanja in dela skupine, da ustvarjajo medsebojno zaveznitvo.«* (Aškerc Mikeln, str. 73)

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kaj je trajnostni razvoj in kako se lahko naučimo živeti trajnostno?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Projekt je viden iz treh vidikov: odgovoren odnos do okolja, medkulturno učenje, ozaveščanje o pomenu medsebojne pomoči in prostovoljstva ter lastne aktivnosti v odnosu do sveta. Trajnostni razvoj je med drugim odvisen od spoznavanja samega sebe v svetu, seznanjanja z različnimi kulturami in tradicijami, medkulturnega razumevanja in spoštovanja, učenja strpnosti in vzgoje za mir. Zato je naslov letošnje teme Enaka in različna – skupaj rasteva. S procesom

osveščanja in zaščite človekovih pravic želimo postopno zvišati kakovost življenja posameznika, z raziskavo pa ugotoviti ali in koliko sploh vplivajo šolske aktivnosti na učence.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Vsako šolsko leto izberemo novo področje trajnostnega razvoja in temu ustrezno temo leta. K sodelovanju povabimo šole širše celjske regije in šole Unesco ASP. Predstavimo potek dela po korakih. Omejitev glede načina dela na posameznih šolah, števila učencev in razredov ni. Na ta način želimo ohraniti svobodo, inovativnost in avtonomnost vsake šole in z različnimi pristopi širiti pomen trajnostnega razvoja. Enoten je le končni cilj oz. izdelek kot predstavitev letne teme. Vsebinsko izhodišče za raziskovanje sta 1. in 2. člen Splošne deklaracije o človekovih pravicah. Raziskovanje je aktualizirano z 2. globalnim ciljem in 26. členom Splošne deklaracije o človekovih pravicah. S ciljno, vsebinsko in časovno usklajenostjo ter operativno raznolikostjo vseh udeležencev projekta, se znotraj našega oblikuje še en akcijski raziskovalni krog. Potek dela: Izberemo si literarno zgodbo (eno ali več, odvisno od starosti sodelujočih učencev, dijakov) na temo spoznavanja kulturne raznolikosti in promocije strpnosti. Učence seznanimo z zgodbo. Zelo zaželeno je, da jo še enkrat preberejo tudi sami. Pripravimo jim doživljanje in vživljanje v zgodbo s pomočjo različnih oblik dela, kot npr: delavnice, igre, igre vlog, dramatizacije, lutkovne igre; likovno, plesno, glasbeno, literarno izražanje; pogovori, okrogle mize, debate. Če želimo projekt razširiti, lahko k sodelovanju povabimo predstavnike drugih kultur, ki živijo v našem okolju, organiziramo humanitarno akcijo zbiranja prispevkov za izobraževanje otrok iz revnejših predelov sveta ipd. Potek projekta dokumentiramo s fotografijami. Iz izbranih fotografij in drugih izdelkov izdelamo kolaž. Približna velikost formata je A1. Projekt vsebinsko zaključimo s poslanico, ki predstavlja sporočilo vsake šole o pomenu strpnosti za prihodnost našega planeta, in ki naj ne bo daljša od 5 povedi. Ob svetovnem dnevu okolja projekt zaključimo s prireditvijo, razstavo naših izdelkov, z zaključno prireditvijo na OŠ Frana Kranjca Celje ter ogledom razstave Alma Karlin – Poti v Pokrajinskem muzeju v Celju.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Na naši šoli smo izbrali štiri literarne zgodbe glede na starostno stopnjo na temo spoznavanja kulturne raznolikosti in promocije strpnosti. Delavnice s pogovori in z igrami vlog so se izkazale kot izredno uspešne. Projekt smo razširili z navezavo partnerstva z indijsko šolo Piali Ashar Alo. Učencem želimo prikazati drugačno stran sveta, kjer pravica do izobraževanja ni samoumevna. Z lastno aktivnostjo v okoljsko humanitarni akciji zbiranja starega papirja pa so učenci lahko spoznali, da vendarle lahko prispevajo svoj delež za doseg prave do izobraževanja.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Projekt je v celoti naravnano interdisciplinarno in nadpredmetno. S specifičnostjo izstopamo iz šolskih običajnih in predvidljivih načinov dela in vstopamo v področje osebne rasti in ozaveščanja posameznika v okolju. Vsako šolsko leto temo zaključimo z evalvacijo, ki je skupek rezultatov anket in izjav vseh udeležencev. Dokaz za kakovostno, sistematično in načrtno delo je sodelovanje vedno večjega števila partnerskih šol in zunanjih Projekt promoviramo v medijih in na spletni strani <http://www2.arnes.si/~oscefk1s/index.htm>, redno pa se vključujemo tudi v akcije na nacionalnem nivoju, odvisno od teme.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V projekt smo uspeli vključiti 22 VI institucij (17 OŠ, 4 SŠ in 1 vrtec) in navezali partnerstvo z indijsko šolo Piali Ashar Alo, to je 141 mentorjev in 1461 učencev. Za mentorje smo v zaključni fazi projekta izvedli anketo za mentorje o vtisih in predlogih, na vzorcu 28 udeležencev.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Vsi udeleženci projekta smo ciljno delovali enako, metode za doseg enotnega končnega izdelka, pa so odvisne od vsake institucije posebej. Na naši šoli je projekt vpet v šolski kurikulum. Vsebine so del pouka in drugih dejavnosti, kot KIZ, raziskovalna naloga, okoljsko humanitarna akcija, predstavitev Indije, širjenje partnerstva, objave v medijih. Na podlagi metod dela, kot so interaktivnost, akcijsko učenje, raziskovalno delo, problemsko učenje, biblioterapija, smo rezultate evalvirali.

Metode obdelave podatkov

Anketni vprašalnik za mentorje smo obdelali po deskriptivno neeksperimentalni metodi. Mnenja oz. vtise učencev smo zbrali v obliki izjav.

Prikaz rezultatov

Projekt je bil s strani mentorjev ocenjen kot zelo dober v 82,14 %. Nihče ga v petstopenjski lestvici v razponu od zelo slabo do zelo dobro, ni ocenil z zelo slabo ali slabo. Predlagali so, da se ohrani povezava med vzgojo za strpnost in literaturo, kot sredstvom za doseg cilja. Večini, to je 67,86 % se je zdela sama organizacija zelo dobra. Na osnovi neformalnih pogovorov z mentorji, predvidevam, da so nekateri pričakovali še bolj natančna navodila za izvedbo projekta na lastni šoli. Učenci so v svojih izjavah izpostavljali pozitivne vtise, kot: pridobitev novega znanja, izkušenj, vpogled v delo drugih šol, spoznavanje vrstnikov, prijateljstvo kot vrednoto, socialne in komunikacijske veščine, sodelovanje, estetski doživljanje ...

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Kot nosilci projekta sledimo ciljem z instrumenti raziskovanja in metodami evalvacije. S sodelovanjem učencev, staršev, krajanov in zunanjih institucij v humanitarni akciji, smo opozorili na odgovornost do okolja, vrednost prostovoljstva in solidarnosti. Z anketami, delavnicami človekovih pravic in raziskovalno nalogo Na razpotju (ne)strpnosti, smo potencirali dosednji proces ozaveščanja. Projekt se vse bolj širi v slovenski prostor in izven, saj beležimo porast vključenih VI institucij, utrjujemo sodelovanje z zunanjimi institucijami in idejo promoviramo z objavami v medijih. Projektno skupino poleg učiteljev sestavlja tudi skupina učencev, ki se aktivno vključuje v vse faze projekta: od spoznavanja problema, načrtovanja dela, praktične izvedbe, predstavitve akcije javnosti in evalvacije. Skupina ima delegirajočo in motivacijsko vlogo. Ostali učenci šole imajo možnost aktivnega vključevanja v vse oblike dela v različnih dejavnostih. Na drugi strani pa se ustvarjalna komponenta pri otrocih razmahne tudi povsem konkretno, pri oblikovanju končnega izdelka, za vse šole udeleženske po dogovorjenih merilih.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Na podlagi opravljenih evalvacij izjav učencev, ankete učiteljev, odzivov staršev, lokalne skupnosti in ostalih, spoznavamo določen napredek v konkretnih situacijah, kot: boljša

komunikacija, krepitev empatije, solidarnosti, širjenje prostovoljstva, zanimanje za druge kulture in tradicije, odgovoren odnos do okolja.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Projekt poteka v Unescovem desetletju izobraževanja za trajnostni razvoj (2005–2014). Zasnovan je interdisciplinarno, zato je lahko vključen v pouk ali druge oblike šolskega dela (interesne dejavnosti, raziskovalne naloge, šolske projekte, projektne dneve ...). Lahko se izvaja z različnimi skupinami učencev (vsi učenci šole, določena triada, razred, interesna dejavnost, raziskovalna skupina ipd.) z ustreznim prilagajanjem operativnih ciljev, obsega in globine vsebin, stopnje zahtevnosti itd. Cilj projekta narekuje razvoj aktivnosti iz lokalnega in regijskega na nacionalni nivo. Zato se vsako leto lahko k sodelovanju prijavijo šole iz ožje in širše regije ter vzgojno izobraževalne institucije iz mreže Unesco ASP.

Možnosti uvajanja v druga področja

Trajnostnega načina življenja se moramo učiti vsi, tako otroci kot odrasli. Primarno vlogo pri uresničevanju trajnostnega razvoja imata tako vzgoja kot izobraževanje na vseh stopnjah. Šola bi v svoji viziji morala imeti opredeljene vrednote za trajnostni razvoj. Vrednot se je treba učiti, jih pojasnjevati, utemeljevati, doživljati in ponotranjiti. Učni proces bogatijo številne vsebine, oblike in metode dela, s katerimi učenci razvijajo spretnost opazovanja, komuniciranja, vrednotenja mnenj, argumentiranja, sodelovanja, reševanja problemov, povezovanja teorije in prakse, predvidevanja posledic, načrtovanja dejavnosti za odpravljanje negativnih posledic.

Inovacija ima široke aplikativne možnosti glede na skupino (starostna stopnja, velikost), dejavnost (pouk, interesna dejavnost, projektni dan, druge dejavnosti), metod in oblik dela, svobodne izbire sredstev za doseg skupnega cilja. Projekt je zasnovan po fazah, ki so uporabne za katero koli področje učenja trajnostnega razvoja.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

»Naučila sem se, da je vsak izmed nas drugačen in poseben na svoj način in, da ravno te posebnosti bogatijo naš svet, čeprav jih nekateri niso pripravljeni sprejeti,« je izjava gostujoče učenke, ki potrjuje, da je to seme padlo na plodna tla.

Literatura

Barva kože: zgodbe o rasizmu. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2006. Zbirka Sinji galeb. ISBN 86-11-17482-8

Philipps, C. *Bela kava in Posipanec*. 1. natis. Dob pri Domžalah: Miš, 2009. Zbirka Prva zorenja. ISBN 978-961-6630-78-8

Podgoršek, M. *O dečku, ki se je bal vode = Palu čhau, so daralahi le panjistar*. 1. natis. Kranj: Damodar, 2009. ISBN 978-961-91829-7-0

Said. *Nekoč je živela bela roža*. Ljubljana: Epta, 2005. ISBN 961-6375-40-7

Šlibar, N. Zakaj in kako preko književnosti vzgajati za strpnost, sprejemanje drugačnosti in tujosti? V: *Barve strpnosti, besede drugačnosti, podobe tujosti: vzgoja za strpnost in sprejemanje drugačnosti preko mladinske književnosti*. Ljubljana: Center za pedagoško izobraževanje, Filozofska fakulteta, 2006, str. 13-46. ISBN 961-237-144-X

Divjak, M. *Šola in človekove pravice: vzgoja in pouk za človekove pravice v osnovni šoli*. Ljubljana: Informacijsko dokumentacijski center Sveta Evrope pri NUK, 1999. ISBN 961-6285-03-3

Prvi koraki: metodični priročnik za poučevanje človekovih pravic. 2., dopolnjena izd. Ljubljana: Amnesty International Slovenije, 2009. ISBN 978-961-6544-07-8

Kompas: priročnik za učenje mladih o človekovih pravicah. 1. izd., 1.natis. Ljubljana: DZS, 2005. ISBN 86-341-3885-2

Aškerc Mikeln, A. Unesco associated schools – Unesco ASPnet. V: *Vzgoja in izobraževanje za trajnostni razvoj: primeri dobre prakse v Sloveniji*. 1. izd. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2007, str. 71-82. ISBN 978-961-234-617-1

Vzgoja in izobraževanje za človekove pravice: predstavitev različnih pogledov na vzgojo za človekove pravice. Ljubljana: Pedagoški inštitut, 2008. ISBN 978-961-6086-73-8

Konvencija o otrokovih pravicah. Ljubljana: Slovenski odbor za Unicef, 1997.

Gore, A. *Neprijetna resnica: svetovna nevarnost globalnega ogrevanja in kako lahko ukrepamo*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2007. Zbirka Esenca. ISBN 978-86-11-17815-8

Youthxchange: izobraževalni priročnik za odgovorno potrošnjo: vodnik k trajnostnemu načinu življenja. 2. dopolnjena izd. Ljubljana: Ministrstvo za okolje in prostor, 2007. ISBN 92-807-2128-3

UN Decade of Education for Sustainable Development: 2005 – 2014 (online). (citirano 10. 9. 2010). Dostopno na naslovu: <http://unesdoc.unesco.org/images/0014/001416/141629e.pdf>

Razvojni cilji tisočletja (online). (citirano 10. 9. 2010). Dostopno na naslovu: <http://www.milenijski-cilji.org/razvojni-cilji.html>

Piali Ashar Alo (online). (citirano 10. 9. 2010). Dostopno na naslovu: <http://pialiasharalo.org/>

Osnovna šola Frana Kranjca
Hrašovčeva 1
3000 Celje

UČENJE IN PREVERJANJE ZNANJA V SPLETNI UČILNICI 2009–2011

Vodja inovacijskega projekta: Bojan Rebernak, prof. ZGO in GEO

Sodelavci:

Danica Šalej, prof. RP, Vlasta Prevolšek, p.u. RP in univ. dipl. org., Cveto Prevodnik, p.u. LVZ, Kristina Radoš Janežič, prof. SJK, Sergeja Lončar, prof. RP, Marjana Draksler, prof. MAT, Aleksandra Velenšek, prof. ANG in NEM, Nevenka Brežnik, prof. RP, Mateja Rokavec, prof. SJK in ZGO, Klavdija Krbavac, prof. RP, Veronika Jelen Polak, prof. ANG in SOC, Anja Kunej, prof. RP, Mateja Štor, prof. RP

Konzulent: mag. Radoslav Wechtersbach, Zavod RS za šolstvo

Povzetek:

V današnjem času se od učitelja se pričakuje, da v vzgojno-izobraževalni proces vključuje informacijsko-komunikacijsko tehnologijo (IKT). Z vključevanjem IKT učitelj izboljša kakovost poučevanja in ostaja konkurenčen na trgu delovne sile. Učenci danes pridobivajo mnogo informacij preko sodobnih medijev kot je svetovni splet. Učitelj zato ni več le posredovalec znanja, ampak mora tudi razvijati sposobnost otrok za samostojno učenje in iskanje rešitev na zastavljene probleme. Spletno učno okolje učitelju v tej vlogi pomaga, saj popestri pouk, motivira učence in jih usposablja za vseživljenjsko učenje.

Spletno učilnico učitelji uporabljamo kot dodatek k rednim uram pouka. Učenci so te metode pouka najpogosteje uporabljali doma ali ob odsotnosti učitelja za samostojno učenje, preverjanje znanja in tudi zabavo.

Pod okriljem Šolskega centra Velenje smo izvedli projekt izdelave e-gradiv za poučevanje šolskih predmetov. S projektom je poučevanje v spletni učilnici aktivno zaživel. Učenci so za učenje imeli pripravljene različne dodatne učne aktivnosti. Vaje so bile pripravljene za tiskanje in so jih uporabljali za dodatno preverjanje znanja. Interaktivna e-gradiva so učenca zaposlila z vpisovanjem, prenašanjem ali klikanjem besedila. E-gradiva ponujajo učencu tudi takojšnjo povratno informacijo.

Projekt na šoli je pokazal, da se je pojavila potreba po nadgradnji že obstoječih in izdelavi novih-e-gradiv, ki bodo usklajena z veljavnim učnim načrtom. Končni cilj je pridobiti kakovostna e-gradiva za poučevanje v spletni učilnici.

Abstract:

A modern teacher is expected to include a modern information-communication approach in his/hers teaching methods to improve the quality of the educational process. This new

approach improves the quality of learning process and gives the teacher an opportunity to be competitive on labour market. The quantity of information is rising every day with the use of Internet. The teacher is no longer just a transmitter of common knowledge but should encourage development of pupils' independent learning and searching for the solutions on previously set problems. Internet learning is very helpful for the teacher because it makes learning more diverse, motivates the pupils and prepares them for lifelong learning. We use virtual classroom as an addition to regular classes. Pupils usually use those learning methods at home or in the absence of the teacher for independent learning, testing their knowledge or for fun.

Under supervision of Šolski center Velenje a project of making e-materials for school lessons. In this project web classroom came to life. Exercises on the school web classroom, prepared for printing, were used for extra learning activities. Interactive e-materials, mainly exercises, keep pupils occupied to communicate with a computer with filling in the missing text or clicking the mouse. The computer instantly offers a return information. A requirement for upgrading the current as well as development of e-materials synchronised with the valid curriculum has appeared. The final goal of makers of the e-materials is to make a quality e-handbook.

Ključne besede: Moodle spletna učilnica, SCORM/AICC e-gradiva, e-učenje, virtualno učno okolje.

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Živimo v času, ko IKT posega v vse segmente našega življenja. Zato je srečevanje učiteljev in učencev z IKT v današnjem pedagoškem procesu neizogibno. Bistvena naloga projekta je bila izdelava in uporaba različnih IKT medijev in gradiv pri pouku (e-gradiv, elektronskih power point prosojnic, slikovni material iz spleta, uporaba brezplačnih programov in proste programske opreme, komunikacija preko elektronske pošte ...) ter pouk s tem popestriti in obogatiti. Učenci so spoznali različne oblike komunikacije, krepili znanje pri uporabi IKT in s tem širili lastno računalniško pismenost.

Ugotavljamo, da prihajajoče generacije učencev slabše sprejemajo klasične metode in oblike dela v razredu. Dobro pa obvladujejo IKT. Novim generacijam je potrebno poleg klasičnih učnih metod ponuditi posebej oblikovano, za samostojno učenje prilagojeno učno gradivo. Zagotoviti in vzpostaviti je potrebno ustrezne nivoje in področja komunikacije z učiteljem, sošolci, skupino, informacijsko bazo ipd. Širše pa je potrebno spremeniti pojmovanje poučevanja in iskati podporo v tinskem delu in skreirati novo virtualno učno okolje – spletno učilnico. Za tovrstno delo potrebujemo predvsem motiviranega in izpopolnjenega učitelja. Biti mora mentor, moderator dela in dober poznavalec strokovnega področja, ki obvladuje uporabo IKT.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

1. Uporaba IKT tehnologije in e-gradiv pri pouku je smiselna, ko z njeno uporabo dosežemo boljše rezultate pri učenju. Pred vključitvijo IKT v pouk moramo:

- določiti prednosti, ki jih prinaša izboljšava
- določiti cilje in načine ocenjevanja
- načrtovati izvedbo
- predvideti IKT učno okolje (npr. spletna učilnica Moodle)

- vrednotenje dosežkov, stalno nadgrajevanje in dopolnjevanje e-gradiv (Rugelj, 2007)

Vrednotenje izdelanih učnih okolij in orodij – učnih e-gradiv moramo načrtovati že v začetnih fazah procesa, ki ga opisujemo. Pri vrednotenju in ocenjevanju je zaželeno sodelovanje zunanjih ocenjevalcev (svetovalcev iz zavoda, ocenjevalcev mature, didaktikov iz fakultete..). (Rugelj, 2007)

2. Ocenjujemo, da je klasične pedagoške metode moč nadgraditi z IKT (spletna učilnica, interaktivna e-gradiva, spletni testi znanja, dinamične spletne strani, interaktivna tabla). Zametki tovrstnega virtualnega učnega prostora so bili že narejeni v spletni učilnici Osnovne šole Frana Kranjca, ki je gostovala na strežniku Šolskega centra Velenje. V pričujočem inovacijskem projektu smo pripravili lastne e-učne vsebine v lastni virtualni spletni učilnici, ki gostuje na arnesovem strežniku.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Klasične pedagoške metode v sodobni šoli stežka vzdržijo učne potrebe prihajajočih generacij učencev. V pouk je potrebno vključiti več IKT (spletna učilnica, interaktivna e-gradiva, spletni testi znanja, dinamične spletne strani, interaktivna tabla).

Domnevamo, da je uporaba sodobne IKT tehnologije za učence zanimiva, priročna, da omogoča aktivno usvajanje znanj in veščin, spodbuja aktivnosti in ustvarjalnost, omogoča visoko motivacijo, sprotno aktualizacijo, učno diferenciacijo ter s tem uresničevanje več učnih ciljev.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Z raziskavo smo želeli ugotoviti pozitivne in negativne učinke oblik in metod dela na primeru celostne uporabe IKT. Želeli smo načrtovati in simulirati učenje v spletni učilnici ter evalvirati tovrstno učenje in z refleksijo rezultatov funkcionalizirati postopke in faze tovrstnega učenja.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Projekt smo razdelili na dve fazi. V začetku smo sestavili strokovni tim, pripravljali učna gradiva, pripravljali učence na nov način dela, ter izvedli simulacijo učenja v spletni učilnici. Sledila je evalvacija dela ter sestava načrta izboljšav, poprava materiala in ponovna izvedba učenja ter ponovna evalvacija dela. Analiza izboljšav je v veliki meri sledila prvotni evalvaciji. Ta postopek pa se nadaljuje in nadgrajuje, kljub temu da je IP formalno zaključen.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Ključni problem je bilo pomanjkljivo znanje uporabe spletne učilnice udeležencev IP. Pomanjkljivo znanja je bilo potrebno nadoknaditi z usposabljanjem – strokovnimi seminarji. Na le-teh smo se naučili osnovnih aplikacij, ki jih ponuja spletna učilnica:

- povezava na datoteko (word, ppt, filmski izsek, animacija...) ali spletno stran
- vzpostavitev foruma ali pisanje bloga za udeležence (učitelje in učence)

- dajanje naloge učencem in pridobitev povratne informacije (napredno nalaganje datoteke)
- urejanje blokov v spletni učilnici
- sestavljanje osnovnih tipov nalog za preverjanje znanja (kviz)
- nalaganje »sposojenega« ali lastnega e-gradiva (paket SCORM/AICC)

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta
 Odvisno od zmožnosti, ki jih daje spletna učilnica in interesa udeležencev (učiteljev in učencev):

- učenci uporabljajo gradiva v spletnih učilnicah tudi za neobvezno delo, iščejo nova e-gradiva za potrebe pouka,
- pri urah v spletni učilnici učenci medsebojno sodelujejo,
- uporaba strojne in programske opreme na šoli se je povečala,
- v projekt se vključuje vse več učiteljev na šoli,
- osebna rast vseh vključenih, saj rešitve iščemo skupaj in spreminjamo lastno prakso.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Učne predloge v spletnih učilnicah so namenjene vsem učencem v vseh treh triadah devetletne osnovne šole. Vzorec, ki je bil pri IP posebej izpostavljen, so bili učenci 9. razreda.

Za vzorec smo vsako leto izbrali paralelki - aktivni in kontrolni razred. V aktivnem razredu smo pri poučevanju uporabljali več IKT, v kontrolnem pa smo več poučevali po klasičnih metodah. Ker oddelka nista enakovredna, smo se po prvem letu izvajanja projekta odločili, da oddelka zamenjata vlogi aktivnega in kontrolnega razreda.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

V vsakem letu izvajanja projekta smo izvedli diagnozo stanja. Z nekaj kratkimi vprašanji ali nalogami smo preverili predznanje obeh razredov. Ob koncu poglavja in ponovno čez mesec dni smo izvedli preverjanje znanja v obeh razredih. Naloge smo izbirali tako, da jih je nekaj bolj ustrezalo klasičnim metodam, nekaj pa uporabi IKT. S tem smo preverjali naše domneve, kje bodo učenci aktivnega in kje učenci kontrolnega razreda bolj uspešni. Občasno smo učencem dali anketni vprašalnik o uporabi spletne učilnice pri pouku. Ves čas smo z opazovanjem in zapiski učitelja beležili počutje in stanje v razredih.

Metode obdelave podatkov

Učencem smo pisno zastavili nekaj vprašanj in nalog, ki so jih reševali na začetku poglavja. Odgovore smo analizirali in naredili primerjavo po razredih.

Preverjanje znanja: prikazano znanje učencev smo primerjali po posameznih nalogah in v skupnem seštevku točk ter povprečno oceno.

Anketa: zbrali smo odgovore učencev, jih razvrstili in ovrednotili.

Opazovanja in zapiske učitelja smo v delovni skupini predstavili, med seboj primerjali in vrednotili. Ta del je bil precej subjektiven, a so bila mnenja kljub temu precej enotna.

Prikaz rezultatov

Podatke iz strukturiranega opazovanja učitelja ter analize anketnega vprašalnika za učence smo kvalitativno in kvantitativno obdelali. Z analizo anketnih odgovorov in rezultatov opazovanj smo ugotavljali specifičnosti, ki se pri učenju na daljavo pojavljajo, ter izluščili tiste elemente, ki jih moramo pri tovrstnem delu nujno upoštevati. Analizirali pa smo tudi evalvacijo po izboljšanju sistematike dela in učnih gradiv.

Priloga: diagram – statistični pokazatelj obiska v spletni učilnici naše šole

Statistika obiska učencev 9. razreda v spletni učilnici OŠ Frana Kranjca (september 2010 - maj 2011)

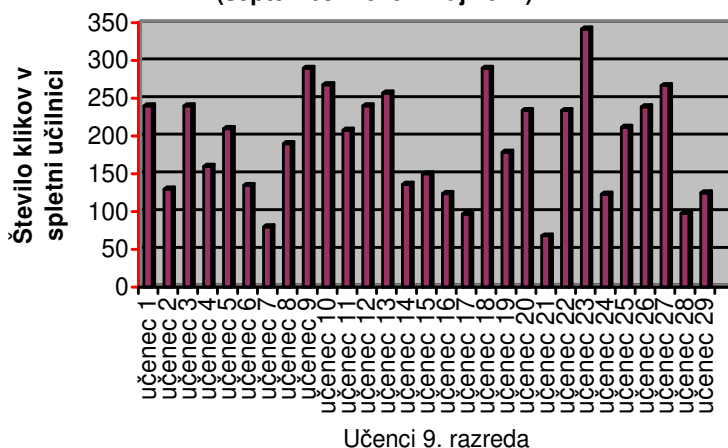

Diagram 1: Obisk učencev v spletni učilnici – evalvacija dela

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

V sodobni pedagogiki otroku prilagojeno učenje temelji na spremenjenem odnosu učitelj-učenec, samostojnem pridobivanju bogatih virov znanj in kurikulumu učenja, s poudarkom na aktivnostih. V projektu smo želeli postaviti skupni imenovalec spremenjenim pogojem učnega okolja in tempa dela, spremenjenim oblikam in metodam dela, spremenjenemu odnosu med učiteljem in učencem, specifičnim učnim sredstvom in učilom ter nekaterim reakcijam učencev in jih primerjati v prvi izvedbi ter po prenovi.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Spremembe pouka so bili deležni naši učenci. Njim so prvotno namenjene učne vsebine v spletni učilnici. Pozitivne odmeve dobivamo tudi od njihovi staršev in prijateljev iz drugih celjskih šol, ki se v spletno učilnico prijavijo kot gosti, kjer si pogledajo preverjanja znanja, vaje za NPZ, spletne kvize... Starši lahko tudi preverijo aktivnosti svojih otrok v spletni učilnici. Gradiva, ki so obešena v spletni učilnici uporabljajo tudi drugi učitelji npr. predmetno področje GEO-ZGO (pozitiven odmev na študijskih skupinah in konferencah - simpozijih, kjer je bila naša invencija predstavljena). V spletno učilnico, pa v okviru specialne didaktike zaidejo tudi študenti (dobili smo pozitiven odmev po elektronski pošti).

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Izvedba in evalvacija učenja v spletni učilnici predstavlja v eno redkih celostnih študij primera učenja v virtualnem učnem okolju. Večina tovrstno delo enači z delom z e-gradivi; le-ta so sicer katerakoli elektronska gradiva (učbenik, delovni zvezek, vaje, zapiski idr.), učenje v spletni učilnici v ožjem pomenu besede predstavlja kompleksno simulacijo učnega in vzgojnega procesa z sodobnimi informacijsko-komunikacijskimi tehnologijami. Evalvacija predstavlja kompleksno analizo celotnega procesa učenja in vzgojnega dela s pomočjo IKT, od načrtovanja, simulacije, popravkov, analize izboljšav, komunikacije, najučinkovitejših sredstev, konkretnih nasvetov in je vzorčni primer tovrstnega dela.

Možnosti uvajanja v druga področja

Uporaba IKT je možna pri vseh predmetih in različnih skupinah, potrebno je le razmisliti o količini in načinu uporabe.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

V okviru projekta smo poiskali precejšnje število uporabnih programov, spletnih strani in e-gradiv. Nabrali smo izkušnje z uporabo IKT pri pouku, spoznali pasti njene uporabe in se prepričali v njene dobre plati.

Literatura

Batagelj, V. (2000). Analiza možnosti uporabe IKT pri podpori izobraževanja na daljavo v osnovni in srednji šoli. Pridobljeno 4/8-2011, iz <http://www.educa.fmf.uni-lj.si/izodel/dela/mirk/MirkAnap.htm>

Bregar, L. (1998). Študij na daljavo in spreminjanje izobraževalne paradigme. V A. Makuc (Ur.), Mednarodna izobraževalna računalniška konferenca MIRK '98 (str. 17-22). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport.

Gerlič, I. in Krašna, M. (2004). Didaktični vidiki uporabe informacijske in komunikacijske tehnologije. Maribor: Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta.

Spletni zvezek Delavnica »Akcijski krog«, pridobljeno avgusta 2011 iz [www.zrss.si/zvezekAR/L14 Milan Koželj Akcijski krog.ppt](http://www.zrss.si/zvezekAR/L14_Milan_Koželj_Akcijski_krog.ppt)

Šolska spletna stran kot učno središče (on-line), citirano julij, 2011. Dostopno na: <http://www2.arnes.si/~oscefk1s/ucno/index.htm>

Muha, S., Mušič, I. (2007): Uporaba e-gradiv in njihovo vključevanje v pouk (seminarsko gradivo), Šolski center Velenje, Velenje.

Muha, S., Mušič, I. (2007): Koncept e-gradiv in izobraževanja, Mednarodna konferenca Splet izobraževanja in raziskovanja z IKT SIRIKT 2007, Kranjska gora 19. – 21. april 2007, M. Vreča, Arnes, Ljubljana.

Rugelj, J., (2007): Nove strategije pri uvajanju IKT v izobraževanje, Mednarodna konferenca Splet izobraževanja in raziskovanja z IKT SIRIKT 2007, Kranjska gora 19. – 21. april 2007, M. Vreča, Arnes, Ljubljana.

Zabukovec, A. (2006): Vodnik po spletnih učilnicah Moodle, Zavod Republike Slovenije za šolstvo, Ljubljana.

Spletna povezava do spletne učilnice (IP): <http://321.gvs.arnes.si/moodle/>

*Uporabniško ime: **ucenec**

*Geslo: **geslo2010**

*Opomba: Vsebine spletnih učilnic so z zgornjim uporabniškim imenom in geslom dostopne - vidne iz zornega kota učenca – udeleženca spletne učilnice.

Osnovna šola Glazija
Oblakova ulica 15
3000 Celje

SODELOVANJE UČENCEV S POSEBNIMI POTREBAMI S STAROSTNIKI V DOMU UPOKOJENCEV 2009–2011

Vodja inovacijskega projekta: Irena Gorenjak

Sodelavci: Elizabeta Fijavž

Konzulent: mag. Sonja Zajc, Zavod RS za šolstvo, OE Celje

Povzetek:

V projektu so sodelovali učenci s posebnimi potrebami in starostniki iz Doma ob Savinji v Celju. Glavni namen je bil poglobljati pri učencih že obstoječa znanja in pridobivati nova, ki so potrebna v okviru vseživljenjskega učenja. Delo je potekalo v obliki delavnic, ki so zajemale sodelovanje učencev s starostniki. Pri tem smo uporabljali skupinske metode dela in nove pristope pri učenju. Vsebina posameznih delavnic se je navezovala na izbrane teme iz učnega in vzgojnega načrta oz. vseživljenjskega učenja.

Načrt dela sva z izvajalko projekta dopolnjevali glede na trenutne potrebe in zmožnosti učencev. Ob koncu določene teme so učenci ustno, pisno ali s pomočjo risbe izrazili svoje občutke o delavnicah. Delavnice so imele pozitiven vpliv na samo šolsko delo, saj so predstavljale dodatno motivacijo učencem. Pridobili so veliko novih izkušenj na področju komunikacije, vzpostavljanja ustreznega odnosa do starejših ter si pridobili nova znanja tudi na ostalih področjih izobraževanja.

Abstract:

The project involved pupils with special needs and elderly from »Dom ob Savinji Celje«. The main purpose was to deepen the student's existing skills and acquire new, which are needed in the content of lifelong learning.

Work was conducted out through the workshops, which covered the participation between pupils and elderly. We used group work method and new approaches to learning. The content of each workshop was related to selected topic in curriculum, educational plan and lifelong learning. The work plan was complemented according to current needs and abilities of pupils. At the end of each topic pupils expressed their feelings about the workshops in writing, orally or through drawings. The workshops had a positive impact on school work because they have an additional motivation on pupils. They acquired many new experiences of communication, established an appropriate attitude towards older people and gained new skills at the other areas of education.

Ključne besede: Učenci s posebnimi potrebami, starostniki, delavnice

Problemsko stanje

Učenci na višji stopnji posebnega programa potrebujejo spodbudo in različne priložnosti za razvijanje svojih potencialov. Vedno iščemo čim več takšnih oblik in metod dela, s katerimi jim lahko to omogočimo. Učenci potrebujejo čimveč praktičnih izkušenj, saj je takrat njihovo pomnjenje tudi boljše in trajnejše.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

S pomočjo čutov spoznavamo svet in druge ljudi ter dojemamo sebe kot posameznika (Landa, 1997). Čuti so prepleteni med seboj. Posredujejo nam različne vidike ene in iste stvari. Človeški čutni aparati so v bistvu enako grajeni, zaradi česar si lahko izmenjavamo vtise o tem, kar vidimo, slišimo, čutimo, vohamo in okušamo.

Ker pa imamo ljudi različne sposobnosti, različne izkušnje in nagnjenja, pa zaradi tega vsak posameznik razpolaga s čisto osebno čutno resničnostjo. O tem, ali bo naš spoznavni svet diferenciran ali preprost, bogat ali reven, ne odločajo le talenti, ampak tudi vzgoja in šolanje. Šolati oko ali uho pomeni končno tudi šolati duha. Pri otrocih vpliva šolanje čutov na celotno osebnost. To pomeni, da je pomembno, da otroci sprejemajo informacije oz. znanje po različnih poteh oz. z različnimi čuti (preko sluha, tipa, vida, okušanja...). Tako je zelo pomembno, da dobi otrok veliko različnih informacij iz okolja preko različnih čutil in da se uči uporabljati čutila.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako lahko s pomočjo sodelovanja učencev s starostniki izboljšamo šolsko prakso oz. z njihovo pomočjo pridobivamo, utrjujemo in poglobljamo znanja, ki so zajeta v učnem in vzgojnem načrtu?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Razlogi so naslednji:

- izboljšanje šolske prakse
- vključevanje učencev v širšo okolje
- iskanje novih možnosti za razvijanje učenčevih potencialov
- izboljšanje kakovosti življenja učencev s posebnimi potrebami

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Prvo leto sodelovanja v projektu

V mesecu septembru 2009 sva z izvajalko projekta sestavili načrt dela, s katerim sva opredelili natančen potek dejavnosti, ki se bodo izvajale v okviru projekta. Izbrali sva tudi vsebine iz učnega in vzgojnega načrta, ki nam bodo vodilo pri izvajanju delavnic, na katerih bodo sodelovali učenci dveh skupin posebnega programa in prav tako dve skupini starostnikov. Po pogovoru z zaposlenimi v Domu ob Savinji Celje, sva se odločili, da bomo izvajali delavnice

vsak teden z eno skupino učencev in eno skupino starostnikov. Z vodjo dnevnega centra smo se pogovorili tudi o samem poteku delavnic in pripravi starostnikov na izvedbo le teh. Vsaka skupina učencev je tako prišla na vrsto vsakih 14 dni.

V mesecu oktobru, novembru in decembru smo tako z obema skupinama izvedli 8 delavnic. Mesec januar je bil namenjen evalvaciji srečanj oz. delavnic ter načrtovanje dela za naprej. Z izvajalko projekta sva v mesecu januarju tudi sestavili program za nadaljnje delo.

Ob koncu prvega dela srečanj, sva obe izvajalki dali učencem nalogo, da narišejo, napišejo ali kako drugače izrazijo občutke in doživetja v domu upokoencev.

Z izvajalko sva ocenili, da imajo srečanja pozitiven vpliv na samo šolsko delo. Učenci so v delavnicah pridobili veliko novih izkušenj na področju komunikacije in na vzpostavljanju ustreznega odnosa do starejših. V novem okolju so na drugačen način kot običajno pridobivali nova znanja na različnih področjih (splošna poučenost, razvijanje samostojnosti, razvoj delovnih navad...). V drugem delu izvajanja delavnic (meseci februar, marec, april in maj) smo z vsako skupino učencev izvedli še 5 delavnic. Skupaj je bilo izvedenih 26 delavnic.

Osrednje teme so bile naslednje: družabne igre nekoč in danes ter spoznavanje širšega okolja. Ob koncu srečanj so ponovno učenci sami evalvirali svoje delo tako, da so napisali, narisali ali samo povedali svoje občutke in doživetja v domu upokoencev.

Drugo leto sodelovanja v projektu

Projekt smo še dopolnili oz. izboljšali sodelovanje v obliki delavnic s starostniki. Izbrali smo drugačne teme in zahtevnejše tehnike pri izdelavi praktičnih izdelkov. Več časa smo namenili samemu spoznavanju in komunikaciji med učenci in starostniki. Srečanja smo prav tako izvajali z dvema skupinama učencev in starostnikov. V mesecu septembru in oktobru 2010 sva z izvajalko pripravili načrt za delo in se dogovorili z zaposlenimi v domu upokoencev o nadaljnjem poteku sodelovanja. Učenci so se pripravljali na srečanja s starostniki v obliki delavnic, ki so potekale v razredu. Veliko smo se pogovarjali o vedenju do starejših. V mesecu novembru 2010 smo začeli izvajati delavnice s starostniki na temo »Ustvarjamo z jesenskimi plodovi in semeni«. Skupaj smo izdelali različne jesenske izdelke. V mesecu decembru smo izdelovali novoletno dekoracijo, ki je bila namenjena krasitvi doma upokoencev. Starostnike smo tudi povabili na božično prireditev na naši šoli. Mesec januar 2011 je bil namenjen evalvaciji srečanj in sestavi programa za naprej. V mesecu februarju, marcu in aprilu smo namenili pozornost izdelavi dekorativnih izdelkov iz slanega testa ter izdelavi različnega dekorativnega cvetja. Zadnji mesec sodelovanja (maj)) pa smo se odločili za temo »Razgibajmo telo«. Tako smo delavnice namenili kegljanju.

Učenci so tudi v tem letu dvakrat ovrednotili naše sodelovanje.

Dve delavnici smo namenili nastopu učencev, ki so s plesom, petjem in branjem pesmic polepšali dan starostnikom. Ena delavnica pa je bila namenjena tudi dramatizaciji znane pravljice (Rdeča Kapica). Vsega skupaj smo v drugem letu sodelovanja izvedli 17 delavnic.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V projektu je v prvem letu sodelovalo 15 učencev s posebnimi potrebami starih od 15 do 21 let in 15 starostnikov, v drugem letu pa 12 učencev s posebnimi potrebami starih od 13 do 21 let in 12 starostnikov.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Vsako delavnico oz. srečanje smo evalvirali v pisni obliki glede na zastavljene cilje. Zanimive dogodke smo posneli s kamero oz. fotografiali. Učenci so dvakrat letno izrazili na njim želen oz. možen način svoja občutja pri sodelovanju s starostniki.

Metode obdelave podatkov

Fotografije in posnetke različnih delavnic smo primerjali med seboj in ugotavljali napredek posameznih učencev glede na določene cilje. Primerjali smo tudi izdelke otrok, ki so izražala občutke ob obiskih v domu upokojencev.

Prikaz rezultatov

Prvo leto sodelovanja v projektu

Ob koncu meseca decembra je s pomočjo samoevalvacije 12 učencev izrazilo pozitivno mnenje o obiskih v domu upokojencev, 3 učenci pa so izrazili negativno mnenje o obiskih v domu upokojencev in jim tam ni bilo všeč. Ko smo enako ponovili konec meseca junija so vsi učenci izrazili pozitivno mnenje o obiskih v domu upokojencev.

Drugo leto sodelovanja v projektu

Ob koncu meseca decembra je s pomočjo samoevalvacije 9 učencev izrazilo pozitivno mnenje o obiskih v domu upokojencev, 2 učenca pa sta izrazila mnenje, da jima te delavnice niso všeč. Ob koncu meseca junija je pozitivno mnenje izrazilo 10 učencev, samo enemu pa se te delavnice niso zdele zanimive. Na osnovi ustne in pisne ankete je tudi večina starostnikov pozitivno ocenila naše sodelovanje, še posebej radi so prihajali na obiske na našo šolo.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Ugotovitev refleksije zadnjega akcijskega kroga je, da so učenci največ pridobili na področju **socializacije, čustvovanja in govora oz. komunikacije**. Učili so se strpnega in spoštljivega odnosa do starejših.

Pomembni dosežki projekta so še naslednji:

- Učenci so pridobivali, utrjevali in poglobljali znanja in spretnosti, ki so v učnem načrtu, na drugačen način (s pomočjo starostnikov)
- Projekt je pripomogel k večji strpnosti ter spoštljivemu in pozitivnemu odnosu učencev do starejših
- Učenci so popestrili preživljanje prostega časa starostnikom v domu (ples, prepevanje, dramatizacija, namizne igre, kegljanje.....)
- V komunikaciji so se učili zaznati in upoštevati govorne in slušne težave starostnikov (govoriti glasno, razločno, počasi...)
- Učenci so preizkušali naučene socialne spretnosti v novi situaciji
- Učenci so s pomočjo projekta razvijali orientacijo v širšem okolju
- Učenci so razvijali časovno orientacijo (delavnice so potekale ob četrtkih)
- Učenci so se učili samoevalvacije srečanj s starostniki

Na koncu izvajanja projekta sklepamo, da so se vsi sodelujoči v projektu dobro počutili, izjemno dobro sodelovali. Zelo pozitivni so bili tudi odzivi starostnikov, ki so izrazili željo po nadaljnjem druženju.

Kljub temu, da s projektom zaključujemo v tem šolskem letu, bomo glede na želje učencev in starostnikov ohranjali stike med nami tudi v bodoče in še naprej izvajali različne delavnice.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Zaradi projekta so se učenci bolj povezali z okoljem v svoji neposredni bližini. Navezali so stike s posameznimi starostniki v domu upokoencev. Tudi v domu upokoencev so se veselili naših obiskov in izrazili željo po nadaljnjem sodelovanju.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Novost je v novem oz. drugačnem načinu podajanja učne snovi in samem metodičnem postopku. Cilje iz določenih tem iz učnega načrta, ki bi jih sicer realizirali v okviru pouka v učilnici, smo s pomočjo projekta realizirali v novem okolju. Delo je potekalo v obliki delavnic, ki so zajemale sodelovanje učencev s starostniki.

Pri tem smo uporabljali skupinske metode dela in nove pristope pri učenju:

- določene teme iz učnega načrta obravnavati v drugem, učencem povsem novem okolju, v novem okolju izkoristiti vse možnosti in potencialne, ki jih le to ponuja
- s skupinskimi in individualnimi oblikami dela, ki jih delavnice ponujajo, čim bolj motivirati in vzpodbujati učence k učenju in sodelovanju.

Dosežena je 3. raven t. i. »dobre prakse«.

Možnosti uvajanja v druga področja

Inovacijo lahko uporabijo tako učitelji v osnovnih šolah s prilagojenim izobrazbenim standardom, kot tudi učitelji v posebnem programu. Delavnice, ki smo jih izvajali, so lahko primerne tudi za učence v rednih osnovnih šolah.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Kot pravi Damjana Stamejčič (2006) v svojem članku :»Z mladostjo jih zabavajo, z modrostjo pa bogatijo«, tako bi tudi jaz lahko na kratko strnila naša močna področja. Učenci prinesejo starostnikom veselje, razigranost, jim popestrijo in polepšajo dan. Starostniki pa delijo z učenci svoje izkušnje, zrelost in modrost.

Literatura

Landa, N.(1997). Z vsemi čuti. Radovljica: Didakta

Stamejčič, D. Medgeneracijsko sodelovanje v Špesovem domu v Vojniku: Z mladostjo jih zabavajo, z modrostjo jih bogatijo. Delo, 2006, št. 300, str. 6

Učni načrt za posebni program vzgoje in izobraževanja (4.in 5. stopnja), šolsko leto 2009/2010 in 2010/11

Vzgojni načrt OŠ Glazija Celje, šolsko leto 2009/2010 in 2010/2011.

Osnovna šola Glazija
OŠ Glazija
Oblakova ulica 15
3000 Celje

SKUPINA STARŠEV ZA SAMOPOMOČ 2010–2011

Vodja inovacijskega projekta: Gabrijela Žlof Leskovšek, univ.dipl.soc.del.

Sodelavci: Suzana Rednak, prof.def.

Konzulent: Božena Stritih, Vrtec Najdihojca

Povzetek:

Skupina za samopomoč je neformalna, osebna oblika skupine oseb, ki temelji na samopobudi zaradi skupnih potreb, težav in stisk.

Za večino staršev pomeni otrok s posebnimi potrebami veliko življenjsko preizkušnjo. Izpostavljeni so številnim problemom in stiskam, zato potrebujejo veliko časa, da se prilagodijo in da se čustveno in vrednostno »prebijejo« skozi proces sprejemanja izgube. Mnogokrat se dogaja, da v korist svojega otroka zanemarijo svoje osebne potrebe, partnerstvo in otroke, ki so zdravi. Pogosto zaupajo svoje stiske razredniku in se tako govorilne ure namenjene otroku »spremenijo« v pomoč staršu.

V skupini staršev za samopomoč smo ustvariti varen, zaupen prostor, kjer so udeleženske našle zaupne sogovornike, vodji skupine pa sva njihove izkušnje podkrepili s teoretično podlago.

Občutek krivde, ali imam še sploh čas zase ali sem celo popoldne inštruktor in terapevt svojemu otroku so ključna vprašanja, s katerimi se starši soočajo.

Srečanja skupine so potekala 1 x na mesec po 2 šolski uri. Vodji skupine sva po sproščujoči meditaciji staršem ponudili temo, na katero so potem udeleženske dodale svoje izkušnje, sledila sta refleksija in feedback.

V raziskavi je bilo postavljeno vprašanje, kako lahko obiskovanje skupine staršev za samopomoč pripomore k boljšemu sprejemanju otroka s posebnimi potrebam in prispeva k kvalitetnejšemu in bolj zadovoljnemu življenju družine.

Rezultat je pokazal, da je skupina v 80 % pripomogla k boljšemu sprejemanju otroka s posebnimi potrebami, udeleženske skupine v 90 % odhajajo iz srečanj zadovoljne, sproščene, polne energije.

V 50 % so udeleženske poskrbele, da imajo 1 x na teden vsaj po 2 uri časa za svoje potrebe, kar prej niso imele, ostala polovica si še ni uspela tedensko najti tega časa. 70 % udeleženk je

po zaključku skupine ugotavljalo, kako je pomemben odnos s partnerjem in čutilo, da morata na odnosu graditi.

Abstract:

A self-help group is an informal, personal form of a group of people which is based on a self-initiative because of joint needs, problems and distress.

For most of parents a child with special needs means a huge life ordeal.

They are exposed to numerous problems and distress, which is why they need a lot of time to adapt and to emotionally and valuably break through the process of accepting the loss. It happens many times that to avail of their child they neglect their personal needs, partnership and healthy children. They often confide their distress to a class teacher and so school sessions intended for the child turn into sessions to help their parents.

In the self-help group for parents we created a safe, confidential area where the participants found confidential co-speakers and the two leaders of the group supported their experiences with a theoretical foundation.

The feeling of guilt, whether I even have time for myself or am I supposed to be an instructor and a therapist to my child for the entire afternoon are key questions that these parents face.

The group meetings were attended once per month after the second school hour. The group leaders offered a subject of a conversation to parents after a relaxing meditation on which the participants added their experiences followed by reflexion and feedback.

In the research we raised a question on how attending the self-help group for parents can aid to a better acceptance of a child with special needs and contribute to a family life filled with quality and satisfaction.

The results showed that the group contributed to a better acceptance of a child with special needs in 80 % and that participants leave the meetings satisfied, relaxed and full of energy with 90 %.

50 % of participants made sure that they take once a week at least two hours for their needs, which they did not have before, the other half of the group has not found a way to find these two hours yet.

70 % of participants found out after the end of group meetings how important the relationship with their partner is and felt that they need to build on that relationship.

Ključne besede: Sprejemanje otroka s posebnimi potrebami, skrb zase in za partnerstvo, skupina za samopomoč

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Za večino staršev pomeni otrok s posebnimi potrebami veliko življenjsko preizkušnjo. Izpostavljeni so številnim problemom in stiskam, zato potrebujejo veliko časa, da se prilagodijo

in da se čustveno in vrednostno »prebijejo« skozi proces sprejemanja izgube. Mnogokrat se dogaja, da v korist svojega otroka zanemarijo svoje osebne potrebe, partnerstvo in otroke, ki so zdravi. Pogosto zaupajo svoje stiske razredniku in se tako govorilne ure namenjene otroku »spremenijo« v pomoč staršu. V skupini staršev za samopomoč smo ustvarili varen, zaupen prostor, kjer smo o stvareh, ki jih doživljajo, lahko spregovorili med starši, ki imajo podobne, a h krati drugačne izkušnje. V skupini bo priložnost najti zaupne sogovornike, ki jih bodo resnično razumeli.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Skupina za samopomoč je neformalna, osebna oblika skupine oseb, ki temelji na samopobudi zaradi skupnih potreb, težav in stisk. Druženje v skupini za samopomoč pomaga vsakemu posamezniku v smislu, da ni sam s težavami in stiskami.

Iz strokovne literature izhaja:«da so starši otrok s posebnimi potrebami ali kronično bolnih otrok precej pogosteje popolnoma izčrpanih da je delež ločitev med njimi znatno večji kot v družinah z zdravimi otroki« (Jull,2010:12).

Nekateri izmed staršev se spopadajo z občutkom krivde in so nagnjeni k temu, da poskušajo kompenzirati tako, da vso svojo energijo namenjajo k temu, da bi otroku dali vse, s tem pa zanemarijo svoje potrebe.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako lahko obiskovanje skupine staršev za samopomoč pripomore k boljšemu sprejemanju otroka s posebnimi potrebam in prispeva k kvalitetnejšemu in bolj zadovoljnemu življenju družine?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Kot sem že v opisu problema v praksi zapisala so starši otrok s posebnimi potrebami v stiski in rabijo prostor, kjer lahko to podelijo. Govorilne ure za otroka se nadaljujejo v poslušanje stisk starša in iskanje rešitev. Iz teh razlogov sva s sodelavko želeli ustanoviti skupino, ki bi staršem omogočila prostor, kjer lahko stiske delijo, jih ojačala... Predvsem pa naj bi s temami ki sva jih staršem ponudili osvetlili pomembnost ohranjanja dobrobiti vse družine in kako se upreti temu, da bi vso energijo in pozornost posvetili otroku s posebnimi potrebami.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

1. faza: srečanje s konzulentko in predstavitev najinih zamisli o skupini staršev za samopomoč, konzultacija o tem, podaja videnja konzulentke, razlaga teoretične podlage; kaj je pomembno za to, da se vsak v skupini počuti enakovrednega člana, kako izpeljati posamezno srečanje
2. faza: izdelava plakata v obliki vabila v skupino staršev za samopomoč
3. faza: 1. srečanje udeležencev skupine, spoznavanje, dogovor o skupnih pravilih delovanja skupine, pogovor o temah, ki ju vodji ponujava, dopolnitev tem s strani članov skupine

4. faza: mesečna srečanja od 2-7 (z vmesno evalvacijo, refleksijo, kje smo, kam gremo, kako se počutimo)
5. faza: zadnje, 8 srečanje intervjuji in zaključek ob prigrizku

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Govorilne ure namenjene spremljanju otrokovega procesa učenja in sodelovanja so postale namenjene bolj staršem kot otrokom, pri starših, ki so se vključili v skupino, se je ta fokus spremenil oz. vsaj zmanjšal.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

- govornilne ure- fokus je zopet otrok
- sprememba o tem, kako udeleženske skupine sprejemajo otroka sedaj, po naših srečanjih in pred tem
- ugotovile so pomembnost poskrbeti za svoj prosti čas in partnerstvo

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Vzorec predstavlja vsaka posamezna članica skupine, devet članic in vodji projekta.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Na prvem srečanju sva članicam skupine razdelile vprašalnike, razdeljene v več sklopov. Na začetnem srečanju sva s kolegico vodili delno voden intervju, kjer so udeleženske podelile z nami zgodbo o svojem otroku. To sta objektivno uporabljeni metodi. Po srečanjih pa je sledila samorefleksija in feedback.

Po zaključku so udeleženske ponovno izpolnile vprašalnik, dodan je bil sklop kaj vam pomeni obiskovanje skupine za samopomoč.

Metode obdelave podatkov

Podatke sem analizirala tako, da sem naredila primerjavo začetnega in končnega stanja. Ugotavljala sem, koliko je obiskovanje skupine staršev za samopomoč pripomoglo k boljšemu sprejemanju otroka s posebnimi potrebami in prispeva k kvalitetnejšemu in bolj zadovoljnjemu življenju družine.

Prikaz rezultatov

Skupina je v 80 % pripomogla k boljšemu sprejemanju otroka s posebnimi potrebami, udeleženske skupine v 90 % odhajajo iz srečanj zadovoljne, sproščene, polne energije.

V 50 % so udeleženske poskrbele, da imajo 1 x na teden vsaj po 2 uri časa za svoje potrebe, kar prej niso imele, ostala polovica si še ni uspela tedensko najti tega časa. 70 % udeleženk se je na začetku srečevanja skupine spraševalo o tem, kako je pomemben odnos s partnerjem in čutilo, da morata nekaj na tem narediti.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Obiskovanje skupine staršev pomeni neko vodeno aktivnost, proces teče po principih, postavijo se pravila delovanja, s časoma se vse bolj oblikuje varen prostor, kjer lahko vsak udeleženec prispeva v skladu s svojimi potrebami po načelu prostovoljnosti.

Na ta način skupina pripomore k zaupnosti.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Razredničarke učencev, katerih matere so obiskovale skupino staršev za samopomoč so v šestih primerih povedale, da so starši na govorilni uri povedali, da obiskujejo skupino staršev za samopomoč, štiri matere so rekle, da jim to veliko pomeni, da so dobile podporo in da sedaj drugače gledajo na svojega otroka, v treh primerih so se tudi govorilne ure fokusirale na otroka in ne več na stisko starša. Dve materi sta se »pohvalili«, da sta že precej dobro opravili z občutkom slabe vesti, prav zaradi naše skupine.

6 udeleženk je povedalo, da se doma počutijo bolje, kadar si vzamejo čas zase in da to sedaj počno brez občutka slabe vesti, tri pa so povedale, da imajo občasno še vedno občutek slabe vesti.

Staršem je skupina pomagala pri čustveni razbremenitvi, boljšemu razumevanju otrokovih potreb, vedenje, da niso sami.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Za našo šolo predstavlja skupina staršev za samopomoč novo obliko - metodo sodelovanja s starši, ki je povsem drugačna kot ostale, intimna in negujoča.

Možnosti uvajanja v druga področja

Skupina staršev za samopomoč bi lahko bila tudi v vrtcih, morebiti v srednji h šolah.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Naša skupina je močnejša v prepoznavanju svojih lastnih potreb, vedenju, da je partnerstvo pomembno za ohranjanje ravnovesja sprejemanju svojega otroka s posebnimi potrebami. To vedenje je pomembno in ga članice skupine širimo.

Naša skupina je kot model drugačnega načina dela s starši, izkušnje tega načina so zelo pozitivne, zato je vredno poskusiti s to obliko.

Literatura

Jull, J. Družine s kronično bolnimi otroki. Ljubljana: Inštitut za sodobno družino Manami. 2010

Zapiski iz seminarjev organiziranih preko Familylaba Slovenija v Ljubljani: 2009, 2010

OŠ Gradec
Bevkova 3
1270 Litija

EN, DVA, TRI, IGRAJ SE TI!

2010–2011

Vodja inovacijskega projekta: Darja Rajšek

Sodelavci: Vesel Tanja, Marinka Eltrin, Špela Lajovic

Konzulent: Mihaela Kerin, Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Povzetek:

V prispevku predstavljam projekt pri katerem smo se sodelujoče učiteljice ukvarjale s problemom motivacije za učenje matematike, ki je pri nekaterih mlajših učencih manj priljubljen predmet. Kot vemo, je motivacija zelo pomembna za uspešno učenje. Naša naloga pa je dvigniti kakovost motivacije pri učencih, kar bo pripeljalo do tega, da bodo učenci vztrajali pri dejavnostih, razvijali pozitiven odnos do sebe, hkrati pa dvignili nivo znanja, ki bo trajno in kakovostno.

Vse to smo poskušale doseči s projektom z matematičnimi vsebinami, ki usmerja k učenju matematike skozi igro. V projekt so bili vključeni učenci od prvega do petega razreda devetletne osnovne šole. Potekal je kontinuirano skozi celo leto.

Ob zaključku smo ugotovile, da so učenci dejavnosti sprejeli pozitivno, interes za vključevanje je bil visok, zato bomo aktivnosti vključili v redni učni proces.

Abstract:

This paper presents the project in which the participating teachers dealt with the problem of motivation for learning mathematics, which with some younger students is not a very popular subject. Motivation, as generally known, is very important for effective learning. Our aim is to raise the quality of pupils' motivation, which will enable pupils to insist on doing activities that will both increase their self-esteem and raise the quality and permanence of knowledge.

Our goals were achieved by establishing a mathematical project, with emphasis on learning mathematics through games. Primary school pupils from the first to the fifth grade participated in the project which ran continuously throughout the year.

Finalizing the project, we realized that the pupils accepted the activities positively, showed high interest in activities, which, for this reason, will be incorporated into regular classes.

Ključne besede: motivacija, matematika, uspešno učenje, igra, trajno znanje

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Zadnja leta opažamo, da imajo učenci v nižjih razredih več težav pri matematiki, kot v preteklih letih. Učiteljice na naši šoli menimo, da je to posledica premalo utrjenih številskih predstav v obsegu prve desetice, kar pripelje do težav pri računanju do sto. Posebno mesto zavzema učenje poštevanka do avtomatizacije, ki pa zahteva tudi veliko utrjevanja doma. Matematična znanja se v vsakem razredu nadgrajujejo, zato je še toliko bolj pomembno, kakšno je osnovno znanje učenca. Ugotavljamo tudi, da je matematika manj priljubljen predmet, učenci so manj motivirani za dodatno delo, izmikajo se nalogam, jih prepisujejo in delajo po liniji najmanjšega odpora. Tudi pričakovanja staršev so različna. Nekateri doma, poleg domačih nalog, otrokom nalagajo še dodatne naloge, od njih veliko zahtevajo, drugi pa učenje prepuščajo otrokom samim in jim šola ter učenje nista pomembna.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Učitelji se zavedamo, kako pomembna je motivacija za učenje. Vse pogosteje opažamo, da se učenci učijo le za ocene oz. testne rezultate, kar je še bolj vidno v prvi triadi, ko so ocene opisne in učencem ne pomenijo toliko kot številske ocene. Vemo, da obstajajo različna pojmovanja o tem, kaj otroke spodbuja k učenju, predvsem pa nam je pomembno, da je otrok notranje motiviran za delo, da bo želel doseči neko znanje, obvladoval določeno spretnost ter spoznal in razumel nekaj novega.

Učitelj naj ravna tako, da pripisovanje uspeha ali neuspeha usmeri na notranje dejavnike, na katere je moč vplivati; da učenci povežejo uspeh z lastnim naporom, neuspeh pa s pomanjkanjem navora, ne pa s prenizkimi sposobnostmi. (Marentič Požarnik 2003)

Ker so učenci različni, si zato pri nekaterih zastavimo cilj, da jih pripravimo do učenja, pri drugih pa, da jim spodbudimo interes za dolgotrajnejše cilje.

Učenje ni le spoznaven, ampak hkrati tudi čustveno obarvan proces; med učenjem se ob razmišljanju aktivirajo tudi čustva; pozitivna čustva v učni situaciji večajo interes in notranjo motivacijo ter povečujejo trajnost in uporabnost naučenega. (Marentič Požarnik, 2003)

Pomembno za otrokovo šolsko uspešnost je tudi, zlasti v prvih letih šolanja, nadzor staršev. Starši se morajo osredotočiti na šolsko delo, saj je pomembno da otrok začuti interes staršev za njegovo delo in počutje v šoli. Na otrokov razvoj v mladosti in kasneje v zrelem obdobju pomembno vplivajo čustvene izkušnje, ki so jih pridobili ob starših. (Jelenc, Novljan 2001)

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako spodbujati motivacijo učencev za matematiko?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Učiteljice, ki smo sodelovale v projektu menimo, da je matematično znanje zelo pomembno, da je v čim večji meri potrebno doseči, da učenci brez prisile, z vztrajanjem, avtomatizirajo posamezne računske dejavnosti ter, da spoznajo uporabo le teh v vsakdanjem življenju, hkrati pa, da postanejo odporni proti neuspehom in razvijejo pozitiven odnos do sebe. S projektom želimo matematiko prikazati kot zabavno aktivnost, ki se jo lahko učimo tudi skozi igre, z vsakdanjimi dejavnostmi, na spontan način.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Projekt se je izvajal celo leto. Sodelovali so učenci in njihovi starši.

1. akcijski krog

V prvem akcijskem krogu smo s histogramom (najljubši predmet) izvedle opis stanja po razredih. Na prvem roditeljskem sestanku smo staršem predstavile projekt ter analizo histograma. Dogovorili smo se, kdaj bomo izvedli matematični večer. V tednu otroka smo imeli naravoslovni dan, na katerem smo učencem predstavile dejavnosti, ki so v matematičnih škatlah. Vsak razred ima svojo, z aktivnostmi, ki so primerne učni snovi. V škatlah je tudi zvezek, kamor učenci beležijo svoje vtise o igrah. Izdelovali smo tudi didaktične igre in pripomočke, ki so jih učenci sami predlagali in načrtovali. Učenci so se dogovorili, katere dneve bodo odnašali škatle in po kakšnem vrstnem redu.

V decembru smo imele sodelujoče učiteljice timski sestanek na katerem smo analizirale delo ter načrtovale drugi krog.

2. akcijski krog

Nadaljevali smo z matematičnimi škatlami. V OPB so učenci prvega razreda tekmovali v igri Človek ne jezi se, učenci tretjega razreda pa so igrali karte in s tem pokazali znanje poštevanke. Izvedli smo matematično srečanje s starši v treh delih:

- **Uvodne aktivnosti:** Rojstni dnevi (vsak udeleženec na koledarju zabeleži svoj rojstni dan), Tabela – najljubše sadje, Koliko kock je v lončku?
- **Matematika s čajem:** po razredih so pripravljene različne aktivnosti, starši se lahko pridružijo otrokom, ali pa se pogovorijo z učiteljicami.
- **Zaključek:** Pogovor s starši, analiza dejavnosti, smernice za nadaljnje delo. Plakat: Kaj mi je bilo všeč? Kaj mi ni bilo všeč?

Marec – timski sestanek – analiza, refleksija, dogovor za 3. krog

3. akcijski krog

Matematične škatle – izbira naj igr. Pregled zvezka z vtisi učencev. Zaključna refleksija – individualni razgovori z učenci, pregled rezultatov matematičnih testov.

Projekt smo predstavili na zaključni prireditvi OŠ Gradec.

Maj – timski sestanek – analiza, refleksija

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Učenci so na igriv, neprisiljen način pridobivali in utrjevali matematično znanje, starši pa so prišli do spoznanj, da je lahko učenje zabava za celo družino.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

- Po pogovorih z učenci ob zaključku šolskega, ter glede na njihove zapise v zvezku, ki je bil prisoten pri matematičnih škatlah, lahko sklepamo, da je cilj pri večini učencev dosežen.
- Učenci so sami posegali po igrah v matematičnih škatlah, se ob njih zabavali tudi ob koncih tedna, kar je spodbudilo tudi sodelovanje med učenci.

- Anketa za starše, ki smo jo v zvezi s šolskim delom izvedli v aprilu je potrdila, pozitiven odnos staršev do projekta.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V projektu so dodelovali učenci od prvega do petega razreda POŠ Jevnica ter njihovi starši.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

- Histogram – najljubši predmet,
- Zapisani vtisi učencev o igrah v matematičnih škatlah,
- Analiza po srečanju s starši,
- Anketa za starše.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Z načrtovanimi dejavnostmi smo dosegli, da so učenci postali motivirani za učenje matematike na »zabaven« način skozi igro. S tem, ko so domov odnašali matematične škatle, v katerih so bile različne matematične aktivnosti, smo popestrile družinske popoldneve, saj se je lahko z nalogami zabavala cela družina, učenci pa so se skozi igre učili. V okviru projekta smo organizirali tudi dan odprtih vrat za starše, kjer smo preko delavnic prikazali različne aktivnosti, ki lahko učence privedejo do boljšega znanja na zanimiv način. S tem smo posredno pripomogli tudi k izboljšanju domačega učnega okolja in motiviranosti učencev za učenje matematike. Starši so spoznali pomen pozitivne spodbude in notranje motivacije, ki je pomembna za uspešno učenje in kvalitetno znanje. Učenci so aktivnosti sprejeli kot del rednega procesa zato jih bomo vključile v vsakodnevni učni proces.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Razvijali smo t.i. »dobro prakso«.

Dejavnosti izvedene v okviru projekta so pripomogle k pridobivanju novega znanja in osebni rasti tudi nas, udeleženk projekta. Ugotovile smo, da je pomembno učencem posredovati spretnosti in informacije, ki so uporabne in življenjske, predvsem pa jim je potrebno dati možnost vključevanja v samo načrtovanje aktivnosti, kar tudi povečuje njihovo motiviranost za delo.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Izdelale smo zbirnik zabavnih matematičnih nalog, primernih za učence prve in druge triade. Naloge so uporabne za dodatno delo pri pouku, učenci jih lahko odnašajo domov, z njimi se lahko zabava cela družina. Uporabne so tudi pri dodatnem pouku.

Literatura

Marentič Požarnik, Barica: Psihologija učenja in pouka, DZS, 2003

Jelenc, Novljan, Učitelj svetuje staršem 1 MATEMATIKA, Didakta, 2001

Glasser, William: Učitelj v dobri šoli, Regionalni Izobraževalni Razvojni Center Radovljica, 1994

Glasser, William: Vsak učenec je lahko uspešen, Regionalni Izobraževalni Razvojni Center Radovljica, 2001

Perške, Josip, Prokeš, Matematika = zabavna 2, Mladinska knjiga, 2009

Familjematematik, Nationellt Centrum for Matematikutbildning, 2004

Osnovna šola III
Trstenjakova ul. 73
9000 Murska Sobota

UČIMO SE SREČE

2009–2011

Vodja inovacijskega projekta: Suzana Varga, svetovalka

Sodelavci: Dominika Sraka, ravnateljica, svetovalka, Sonja Čerpnjak, pomočnica ravnateljice, svetnik, Ingrid Hari, svetovalka, Marija Veren, svetovalka, Nataša Sečko Kutoš, mentor, Milena Vigali, svetovalka

Konzulent: ga. Vesna Vršič, ZRSS, OE Murska Sobota

Povzetek:

V okviru inovacijskega projekta smo se na naši šoli lotili problema izboljšave klime v odvisnosti zadovoljevanja osnovnih otrokovih potreb in učenja reševanja konfliktnih situacij. Projekt je zajemal učence 1. in 2. razredov. Učenci te starostne skupine zelo težko ohranjajo daljšo koncentracijo pri učnih zaposlitvah. Zaradi tega prihaja pogosto do nemirnosti pri pouku in posledično do pogostejših konfliktnih situacij v razredu. Z inovacijskim projektom UČIMO SE SREČE smo želeli izboljšati klimo v razredu. S sodelavci v projektu smo se odločili, da nam bo v pomoč pri projektu Glasserjeva metoda zadovoljevanja osnovnih potreb; po LJUBEZNI, MOČI, SVOBODI in ZABAVI. Skozi sprostitvene igre smo poskušali zadovoljiti različno število potreb in hkrati z merilnimi listi merili nemirnost in glasnost v razredu. Prišli smo do pričakovanih rezultatov. Klima v razredu je bila na najvišjem nivoju, ko so bile skozi sprostitvene dejavnosti zadovoljene vse štiri osnovne potrebe.

Z inovacijskim projektom smo prav tako želeli izboljšati komunikacijo in zmanjšati konfliktnost v razredu. Zavedali smo se, da je spoštovanje razrednih pravil, ki smo si jih skupaj z učenci zadali na začetku šolskega leta, eden od temeljev zmanjševanja konfliktnosti in pot k izboljšanju klime v razredu. Učenci so bili navdušeni nad lutkama MISLI in STORI, ki sta jim pomagali pri dejavnostih s področja konfliktov in komunikacije. Za vse kršitelje razrednih pravil pa smo uvedli t.i. »POGRUNTOVALNICO« kjer so v miru razmišljali o tem, kaj so naredili narobe in kako to popraviti. Otroci in starši so jo sprejeli zelo pozitivno.

Konfliktnih situacij je bilo čedalje manj. Najpomembnejše pa je, da so še tisto malo konfliktnih situacij, ki so nastale bili sposobni rešiti učenci sami.

S projektom so bili seznanjeni tudi starši in večina staršev ga je izvajala tudi doma. Rezultati merjenja učinkovitosti inovacijskega programa so pokazali na občutno izboljšanje klime v razredu in posledično s tem se je izboljšalo kakovostno delovanje šole.

Abstract:

At our school we started an innovation project concerning climate improvement depending on satisfying children's basic needs and learning how to cope with conflicts. The project involved

first and second grade learners. These learners have difficulties with being concentrated for a longer time when studying. This is the reason why the children are often less concentrated during lessons and therefore are more often involved in the conflicts in the class. With innovation project "UČIMO SE SREČE" we wanted to improve classroom climate. We decided to follow Glasser's method of satisfying basic needs for LOVE, POWER, FREEDOM and FUN. Throughout the relaxation games we tried to satisfy different number of needs and at the same time measure noise and restlessness in the classroom. The results were as expected. The climate in the classroom was at the highest level when all four needs were satisfied through those relaxation activities. We also wanted to improve the communication and decrease the conflicts. We had in mind that following the classroom rules written together with the learners at the beginning of the school year, is one of the basics for decreasing conflicts and a way to improve classroom climate. The learners were enthusiastic over two dolls "MISLI" and "STORI", which helped them when doing activities concerning conflicts and communication. For those who did not obey the rules we introduced "POGRUNTOVALNICO«, where they could think in peace about what they have done wrong and how to correct it. It was well accepted both by learners and their parents. Conflict situations were minimal and were resolved by learners themselves.

The project was presented to the parents and most of them tried it at home. The results have shown that the climate in the classroom relevantly improved and consequently the quality of lessons improved as well.

Ključne besede: Misli, Stori, pogruntovalnica, Učimo se sreče

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Na šoli smo se lotili problema kako izboljšati disciplino in posledično konfliktnost v razredu. Ugotovili smo namreč, da iz leta v leto prihajajo v šolo učenci, ki so preveč glasni, kršijo razredna pravila, ne znajo poslušati učiteljic, ne drug drugega, se prepirajo...

Ugotovili smo, da se stanje v razredu slabša sorazmerno s časom trajanja pouka. Predvidevali smo, da učencem pri tej starosti (6-7 let) pada koncentracija glede na čas trajanja zaposlitve. Posledica tega je bila nedisciplina in nemirnost v razredu, kar je vodilo tudi v večje število konfliktnih situacij.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Problema kako izboljšati upoštevanje razrednih pravil in izboljšanja discipline v razredu smo se lotili tako, da smo si zastavili pravo vprašanje. S pomočjo tega, smo si zastavili cilj kako to uresničiti v praksi. Zbrali smo sodelavce, ljudi, ki so tem učencem najbližje – razrednike in učitelje PB. Nato smo se lotili načrtovanja prvega akcijskega kroga. Naredili smo evalvacijo in se lotili naslednjega akcijskega kroga. Po vsakem krogu se je klima v razredu izboljšala, učenci so bili bolj umirjeni, motivirani in manj konfliktni.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako osvojene socialne veščine (zadovoljevanje potreb po dr. Glasserju) vplivajo na izboljšanje klime in zmanjšanje konfliktov v razredu?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Odločili smo se, da naredimo raziskavo na področju izboljšanja razredne klime. Razlogi za raziskavo so bili: nemirnost, neposlušnost, konfliktnost, pad koncentracije...v razredu.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Najprej smo člani tima pripravili delavnice za starše. Predstavili smo jim Glasserjevo teorijo izbire in IP, ki bo potekal v 1. In 2. razredih v času PB. Seznanili smo jih tudi z načinom njihove spremljave in vplivom dejavnosti projekta na učence. Nato smo s pomočjo lutke

Misli in Stori predstavili projekt še učencem. Zmenili smo se, da bosta lutki prihajali v razred vsak teden, se z njimi pogovarjali in izvajali različne dejavnosti s področja konfliktov in komunikacije. S pomočjo teh dejavnosti smo želeli učencem zadovoljiti osnovne potrebe: po LJUBEZNI, MOČI, ZABAVI in SVOBODI. Z zadovoljitvijo osnovnih potreb učencem smo želeli izboljšati nemirnost, neposlušnost, in zmanjšati število konfliktov v razredu. S pomočjo različnih dejavnosti s področja konfliktov in komunikacije pa smo želeli pridobiti pri učencih uporabne spretnosti za reševanje konfliktnih situacij. Po uvedbi teh dejavnosti smo s sprotno evalvacijo ugotovili, da se je klima v razredu izboljšala.

Učenci so vse ponujene dejavnosti dobro sprejeli in jih radi izvajali predvsem zaradi lutk Misli in Stori. Dejavnosti so bile zanimive in zabavne, ter prilagojene njihovi starostni stopnji.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Člani tima smo si zastavili cilje:

1. ugotoviti obstoječe stanje v razredu
2. ugotoviti želje in potrebe učencev glede bivanja v času PB
3. izboljšati počutje učencev v času PB
4. razviti uporabne spretnosti za reševanje konfliktnih situacij v razredu

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

1. Z opazovanjem učencev v času PB smo ugotovili, da so le-ti zaradi dolžine trajanja pouka, nemirni, preglasni, dekoncentrirani, hitro zaidejo v konfliktno situacije...
2. S ponudbo dodatnih dejavnosti, ki naj bi zadovoljevale osnovne potrebe smo jim popestrili in izboljšali kvaliteto dela v PB.
3. Skozi dejavnosti si pridobiti spretnost komuniciranja na načine, ki lajšajo konflikt.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Za vzorec smo vzeli vse učence 1. In 2. razredov na naši šoli.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Pri raziskavi smo uporabljali različne metode zbiranja in obdelave podatkov. Največ smo uporabljali anketo, učiteljev opazovalni list, zapisov otrok v zvezke«Sreče» in spremljanje projekta s strani staršev z zapisi o potovanju lutke Stori na dom učencev. Trudili smo se, da bi izbirali predvsem kvalitetne tehnike zbiranja podatkov.

Metode obdelave podatkov

Zbrane podatke smo interpretirali in s pogovorom z akterji dosegli dogovor in pripravili načrt za reševanje problema. Večkrat smo se posvetovali z učitelji razredniki in šolsko svetovalno službo ter celim učiteljskim zborom, jim predstavili podatke in upoštevali njihov mnenja.

Prikaz rezultatov

Rezultate smo predstavili učencem, staršem in celemu učiteljskemu zboru.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Učitelji smo s pomočjo opazovalnih listov spremljali vedenje učencev pri dejavnostih usmerjenega prostega časa. Zanimalo nas je predvsem vedenje oziroma konfliktnost posameznikov v odnosu do njihove zadovoljitve osnovnih potreb in pridobitve spretnosti za obvladovanje konfliktov.

Ugotovitve so bile podobne kot pri predhodnem izvajanju projekta ko smo spremljali glasnost in nemirnost v razredu. Z opazovanjem 40 učencev smo zbrali naslednje rezultate:

- 1. Ob izvajanju dejavnosti, s katerimi smo omogočili zadovoljevanje ene potrebe in delno pridobljenih spretnosti obvladovanja konflikta:** 22,50 % učencev je konfliktnih
- 2. Ob izvajanju dejavnosti, s katerimi smo omogočili zadovoljevanje dveh potreb in delno pridobljenih spretnosti obvladovanja konflikta:** 12,50 % učencev je konfliktnih
- 3. Ob izvajanju dejavnosti, s katerimi smo omogočili zadovoljevanje treh potreb in večino pridobljenih spretnosti obvladovanja konflikta:** 7,50 % učencev je konfliktnih
- 4. Ob izvajanju dejavnosti, s katerimi smo omogočili zadovoljevanje vseh štirih potreb in večino pridobljenih spretnosti obvladovanja konflikta:** 5,00 % učencev je konfliktnih

Glede na ugotovitve, ki smo jih zaznali, tim IP predvideva, da so učenci v PB že precej utrujeni od dopoldanskega učnega dela in potrebujejo še več sprostitvenih dejavnosti, ki še bolj zadovoljujejo osnovne potrebe. Iz rezultatov spremljanja učencev pa lahko ugotovimo, da več kot je sprostitvenih dejavnosti, ki zadovoljujejo osnovne potrebe in dajejo učencem spretnosti obvladovanja konfliktov, bližje smo zadanemu cilju, in učenci so čedalje manj konfliktni.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Posledice:

- Manj konfliktov v razredu,
- Večja zbranost pri zaposlitvah
- Boljša povezanost med učitelji in učenci - boljša komunikacija
- Izboljšalo se je sodelovanje s starši

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Novost – dvig kvalitete dela v času PB. Različne, zanimive aktivnosti, ki potekajo enkrat tedensko in s pomočjo katerih želimo zadovoljiti vse štiri osnovne otrokove potrebe. Z zadovoljitvijo le teh dosežemo pri učencih želeno vedenje in dosežemo cilje našega IP.

Možnosti uvajanja v druga področja

Inovacijo lahko uporabljajo strokovni delavci v razredu z učenci, lahko jo uporabljajo tudi starši ali kdor koli izven razreda za svojo osebno rast. Uporablja se lahko tudi v vrtcih. Dejavnost pa se lahko uporablja tudi kot interesna dejavnost.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Menim, da je že sama ideja kako s pomočjo različnih dejavnosti, dr. W. Glasserja, otroke naučiti nadzorovati lastno vedenje ter s tem posledično izboljšati klimo v razredu dobra in zanimiva, da jo lahko ponudimo drugim. Izboljša se komunikacija in medsebojni odnosi na celotni ravni: učenec – učenec – učitelj – starši.

Literatura

Mag. Marija Kramer, mag. Milan Koželj (2007): Spletni zvezek akcijskega raziskovanja, ZRSS.

Dr. Barica Maretič Požarnik (2007): Nekatero dilemo konzulentove vloge v načrtovanju, spremljanju in evalvaciji projektov na šolah. Vzgoja in izobraževanje, št. 5/ 2007, str. 12- 18.

Mag. Maša Marič (2007): Inovacijski projekt- proces raziskovanja in razumevanja lastne prakse učitelja. Vzgoja in izobraževanje, št. 5/ 2007, str, 25- 29.

Robert A. Sullo (1996): Učite jih sreče!, Regionalni izobraževalni center Radovljica

Dr. Wiliam Glasser (1994): Kontrolna teorija, Ljubljana: Taxus

Shapiro, Daniel (1996) Konflikt in komunikacija: Vodnik skozi labirint obvladovanja konfliktov. Ljubljana: Zavod za odprto družbo.
Obseg prispevka do 4 strani.

OŠ Ivana Cankarja Ljutomer
Cankarjeva cesta 10
9240 Ljutomer

Z ROKO V ROKI

2010–2011

Vodja inovacijskega projekta: Valerija Osterc, profesorica razrednega pouka

Sodelavci: Alenka Helena Tancoš, prof. defektologije, Sanja Kovačič, prof. defektologije, Nataša Slana, prof. raz. pouka, Marija Zanjkič, prof. defektologije, Vida Klun, unv. dipl. psih.,

Konzulent: Irena Kumer, Zavod RS za šolstvo, OE Murska Sobota

Povzetek:

Z inovacijskim projektom, v katerem so sodelovali učenci redne OŠ in učenci OŠ s prilagojenim programom (v nadaljevanju OŠPP), smo želeli prikazati kako z različnimi skupnimi dejavnostmi učenci 2. razreda OŠ in učenci od 1. do 3. razreda OŠPP z nižjim izobrazbenim standardom spoznavajo, da smo vsi ljudje različni, razlike sprejemajo in spoštujejo ter razvijajo strpnost, toleranco in s tem spreminjajo stereotipna stališča.

Na začetku smo se osredotočili na razlago, kako pride do stereotipnih vzorcev in v nadaljevanju podali tudi možne rešitve za odpravo le teh. Dotaknili smo se tudi pozitivnih stvari, ki jih prinašajo inkluzivno oblikovani oddelki.

Nadalje smo predstavili rezultate analize konkretnih srečanj učencev obeh šol. Prikazali smo rezultate anketnega vprašalnika za učence, lestvice stališč za starše in spoznanja tima učiteljic, ki je bil vključen v ta projekt.

Ključne besede: spreminjanje stereotipov, sprejemanje in spoštovanje drugačnosti, osnovna šola in osnovna šola s prilagojenim programom, timsko delo

Abstract:

The purpose of the innovative project which involved the students from the regular primary school and the students from the primary school with the lower educational standard is to show that, by taking part in various common activities, the 2nd grade students from the primary school, and the 1st to 3rd grade students from the school with the lower educational standard recognize that all people are different. They also accept and respect the differences and develop tolerance, and thus change stereotypical views.

At the beginning we have focused on the explanation what causes stereotypical patterns and offered possible solutions to abolish them. We have also touched on the positive things of the inclusive-shaped departments.

Furthermore, we presented the results of the analysis of specific meetings between students of both schools. We presented the results of a questionnaire for students, the scale of

viewpoints for the parents, and the recognition of the teachers that were involved in this project.

Key words: change stereotypical views, accept and respect the differences, regular primary school, primary school with the lower educational standard, team work

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Kadar ljudje srečajo osebo, ki ni po merilih večine, pogosto raje pogledajo v tla ali strahoma odhitijo. Nepoznavanje nekaterih motenj, težav in drugačnosti v ljudeh vzbuja strah in povzroča oblikovanje stereotipov.

Tudi otroci, ki se še nikoli niso srečali z osebo, ki bi se vidno razlikovala od njega, se počutijo ogrožene in prestrašene. In iz tega izvira, da se s to osebo ne želijo soočiti ali pa razvijejo negativne občutke ter jih dražijo in zmerjajo (Kesič 2010).

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Kako učence brez težav v razredu pripravimo na inkluzijo

Učence v razredu, kjer se izvaja program inkluzije, je treba na zdrav in razumen način poučiti o težavah, ki so povezane z določenimi vrstami nezmožnosti. Učenci so do inkluzije navadno bolj odprti kot nekateri odrasli, še zlasti tisti, ki se v življenju niso srečevali z osebami s težavami. Drug drugemu so lahko velika opora, še posebno, če so deležni pozitivnega in odločnega učiteljevega vodenja. Pogosto morajo učitelji postaviti meje, kako naj otroci pomagajo sošolcu s težavami, saj so včasih še preveč uslužni. S programi socialnega vključevanja lahko učitelji skupaj s strokovnjaki odpravljajo stereotipe o prizadetosti, povečujejo tolerantnost in zavedanje o težavah učenca. Učence v razredu je treba poučiti o tem, da sočustvovanje in pretirana zaščita ne prispevata k razvoju spretnosti, ki so potrebne za samostojno življenje (Schmidt 1999).

V inkluzivnih oddelkih pridobivajo oboji, otroci brez posebnih potreb in otroci s posebnimi potrebami. Za otroke s posebnimi potrebami pomeni biti član skupine vrstnikov nekaj zelo pomembnega, saj jim pomenijo njihovi prijatelji model in vzor za komuniciranje. Okrepljeni družabni stiki pomagajo otrokom oblikovati prijateljske odnose in pozitivne socialne odnose. Veliko pridobijo tudi njihovi vrstniki, ki nimajo posebnih potreb. Razvijajo razumevanje za težave, ki jih imajo otroci s posebnimi potrebami, ter postanejo bolj občutljivi za potrebe drugih in bolj dovezetni za drugačnost in razlike (Daniels 2003).

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako z različnimi skupnimi dejavnostmi učenci 2. razreda OŠ Ivana Cankarja in učenci od 1. do 3. razreda OŠPP Cvetko Golar z nižjim izobrazbenim standardom spoznavajo, da smo vsi ljudje različni, razlike sprejemajo in spoštujejo ter razvijajo strpnost, toleranco in spoštovanje do raznolikosti in s tem spremeniti negativna stališča, predsodke, stereotipe.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Ugotoviti preko katerih dejavnosti otroci navežejo več stikov, med seboj bolj komunicirajo in razumejo oz. sprejemajo drugačnost drug drugega.

Da učenci brez težav spoznajo učence, učitelje in šolo na OŠ s prilagojenim programom.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Pred raziskavo smo se sestale učiteljice OŠ in OŠPP in se dogovorile o ciljih, katere želimo doseči in preko katerih dejavnosti. Skozi ta projekt se je ta tim večkrat sestal, predvsem pred posameznim srečanjem (načrtovanje) in po srečanju (analiza).

V raziskavo je bilo vključenih 25 učencev iz redne OŠ drugega razreda in 7 učencev iz OŠ s prilagojenim programom. Pripravili in izvedli smo štiri skupna srečanja za učence in eno skupno srečanje za starše.

Po vsakem srečanju smo z učenci opravili analizo in zapisali učenčeva opažanja in mnenja. Po tretjem srečanju so učenci obeh šol izpolnili vprašalnik zaprtega tipa. Po četrtem srečanju smo staršem obeh šol predstavili naš projekt in jim ponudili lestvico stališč.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Pri preveč vodenih dejavnostih (izdelovanje različnih izdelkov, poslušanje pravljic) so bili učenci omejeni, glede stikov in komuniciranja med seboj. Pri dejavnostih, ki vključujejo več spontanosti, ustvarjalnosti in gibanja pa so učenci večkrat navezali stike in komunicirali. Zato smo se odločili, da v druga srečanja vpletemo več socialnih iger, v katerih se bodo lažje spoznavali.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Vprašalnik za otroke

1. Kdaj ti je bilo srečanje bolj všeč?
 - a) Ko smo bili mi na obisku?
 - b) Ko smo bili mi gostitelji?

OŠ	OŠPP
9	1
15	5

Učenci so se bolj sproščeno počutili v znanem okolju.

2. Katera oblika druženja ti je bila najbolj všeč?

- a) delavnice
- b) skupni pouk
- c) priprava jedi v učni kuhinji
- d) Socialno-rajalne igre

OŠ	OŠPP
2	0
1	0
9	3
13	3

Učenci so bili bolj sproščeni in raje sodelovali v socialno-rajalnih igrah, tudi učna kuhinja jim je bila zelo všeč - novost.

3. Kdaj si se z učenci druge šole največ družil?

- a) delavnice
- b) skupni pouk
- c) priprava jedi v učni kuhinji
- c) socialno-rajalne igre

OŠ	OŠPP
2	0
2	0
2	3
18	3

Največ so se družili pri socialno rajalnih igrah.

4. Koliko novih prijateljev si spoznal?

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) 4
- e) ali več

OŠ	OŠPP
1	2
2	0
2	1
1	2
1	2

Več kot pol razreda redne OŠ je obkrožilo, da so spoznali več novih prijateljev, pet učencev pa, da so spoznali le enega ali tri nove prijatelje. Na OŠPP pa so spoznali večina štiri ali več prijateljev.

5. Bi se še rad udeležil kakšnega srečanja z učenci druge šole?
 a) Da
 b) Ne

OŠ	ŠPP
15	6
9	0

Učenci OŠPP nimajo zadržkov, so bolj odprti in so vsi pripravljeni se srečati z novimi prijatelji.

Pri učencih OŠ pa je devet učencev, ki niso pripravljeni na nadalno sodelovanje, kar petnajst učencev pa želi še ponovnega srečanja z učenci OŠPP.

6. Ali si se doma, s starši pogovarjal o srečanjih z učenci druge šole?
 a) Da
 b) Ne

OŠ	OŠPP
15	5
9	1

Večina učencev se je doma pogovarjala o srečanjih, le majhno število učencev se doma nič ni pogovarjalo.

LESTVICA STALIŠČ ZA STARŠE

1	2	3	4	5
Sploh se ne strinjam	Delno se strinjam	Niti da niti ne	Večinoma se strinjam	Popolnoma se strinjam

Povezovanje učencev redne OŠ in učencev prilagojenega programa se mi zdi zelo koristno.	1	2	3	4	5
Zdi se mi smiselno, da se tako povezovanje nadaljuje tudi v naslednjem šolskem letu.	1	2	3	4	5

Vaši predlogi, ideje.

Vsi prisotni starši so pri obeh trditvah obkrožili popolnoma se strinjam.

Njihovi predlogi:

Le tako naprej., Ste na dobri poti, le tako naprej!, Kar pogumno naprej!, Morda bi poskusili z lažjimi učnimi vsebinami, predvsem spoznavanje drugačnosti sploh skozi to izkušnjo, več skupnih srečanj tudi s starši. Še več druženj in lepih uric skupaj.

Starši podpirajo in se strinjajo takšne oblike druženja, predvsem starši otrok s PP, saj je po njihovem mnenju to korak od segregacije do integracije. Želijo si, da bi tudi sami bili bolj vključeni.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

25 učencev 2. razreda OŠ Ivana Cankarja iz Ljutomera, starost 8 let

7 učencev 1., 2. in 3. Razreda OŠ PP Cvetka Golar iz Ljutomera, starost od 6 do 10 let

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

- opazovanje (tim učiteljic),
- anketa zaprtega tipa (učenci),
- lestvica stališč (starši).

Metode obdelave podatkov

Izvedli smo kvalitativno empirično pedagoško raziskavo.

Prikaz rezultatov

Rezultate smo predstavili deskriptivno in tabelarično ter jih ustrezno interpretirali.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Kaj naredite, ko se srečate iz oči v oči z otrokom ali odraslim, ki ni po merilih večine? Ste mogoče bili v dilemi, kam pogledati? Kako reagirati? Ste pogledali v tla ali strahoma odhiteli?

Tudi jaz se znajdem v taki, meni neprijetni, situaciji in se jezim, zakaj me tega nihče ni naučil? Zakaj mi niso pokazali, kako se naj obnašam, kaj naj govorim.

Zato sem se, kot učiteljica prve triade, odločila, da svojim učencem ponudim možnost, pridobiti si izkušnje in svoje mnenje o učencih s posebnimi potrebami, da se v podobnih situacijah ne bodo počutili nelagodno, zmedeno kot se nekateri od nas.

S tem, ko otrok spozna otrokovo drugačnost, jo bo lažje razumel in sprejel vse okoliščine, povezane z njo. Neznani strahovi se tako spremenijo v povsem običajne dogodke v življenju.

Otroci (v prednajtistiškem obdobju) se vzorcev sprejemanja učijo od svojih bližnjih.

Pri sprejemanju drugačnosti imajo zato veliko vlogo starši, sorodniki, vzgojitelji in starši, saj se od njih otroci učijo vzorce sprejemanja in oblikovanja predsodkov.

Za uspešno sodelovanje učencev OŠ in OŠPP je pomembno pozitivno stališče učiteljev in pozitiven vzgled, dobro timsko sodelovanje učiteljev OŠ, specialnih pedagogov z OŠPP in vodstvenih delavcev šole ter podpora in sodelovanje staršev.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Viri navajajo (Schmid 1999), da imajo nekateri učitelji odpor do inkluzije, zaradi premalo izkušenj pri delu z otroki s PP, prevelika pričakovanja učiteljev, da bi vsi učenci morali usvojiti učni načrt, učiteljeva nemoč, ko v družini prevladuje alkohol, droga ali nekooperativnost staršev.

S tem, ko smo izvajali ta projekt, so drugi učitelji opazovali, spraševali in ob koncu šolskega leta smo slišali predloge za naslednje šolsko leto, da se bodo tudi nekateri učitelji na višji stopnji povezali s podružnično šolo s prilagojenim programom.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Učenci brez težav sodelujejo z učenci s posebnimi potrebami ob bolj sproščeni šolskih dejavnostih (naravoslovni, kulturni, športni dnevi, ekskurzije, obisk pri rokodelcu,...). Ugotovili smo, da je povezovanje učencev najboljše na področjih, kjer so med njihovim funkcioniranjem najmanjše razlike (vzgojni predmeti, igra, prosti čas) in najmanj možno na intelektualnih področjih (SLJ, MAT).

Možnosti uvajanja v druga področja

Sprejemanje drugačnosti lahko izvedemo tudi v domu ostarelih, pri določenih prireditvah oz. zbiralnih akcijah in še kje.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Ob izvajanju tega projekta opažam, da sem postala bolj potrpežljiva, prej opazim majhen napredek in sem z njim zadovoljna, predvsem pri učencih, ki rabijo več pozornosti in časa. Dobro timsko delo z različnimi sodelavci (defektolog, psiholog) te obogati in se ti širi strokovno znanje. Čeprav se ta projekt konča, ker učenci napredujejo v višje razrede in s tem k drugi učiteljici, bom takšno povezovanje nadaljevala z naslednjo generacijo učencev in tudi njim nudila priložnost, da se z učenci OŠPP z nižjim izobrazbenim standardom spoznajo, da izkusijo da smo vsi ljudje različni, da razlike sprejemajo in spoštujejo ter razvijajo strpnost, toleranco in s tem spreminjajo stereotipna stališča. Menim, da je tako povezovanje vedno dobrodošlo, saj daje učencem možnost, da se naučijo tistih spretnosti, ki se jih lahko naučijo le med enakimi. Omogoča boljše sprejemanje drugih, strpnost, spoštovanje občutkov in vedenja drugih članov skupine.

Drugim učiteljem sem pripravljena svetovati iz lastnih izkušenj in znanj, ki jih pridobivam na osnovi povezovanja učencev brez težav in učenci s posebnimi potrebami.

Literatura

Daniels, E. R. (2003). Oblikovanje inkluzivnih oddelkov. Ljubljana: Pedagoški inštitut, Razvojni- raziskovalni center pedagoških iniciativ Korak za korakom.

Kesič Dimić, K. (2010). Vloga staršev in učiteljev pri sprejemanju drugačnosti med otroki. Viva (23. November). Dostopno na: <http://www.viva.si> (pridobljeno: 3. 3. 2011).

Schmidt, M. (1999). Prihodnost inkluzivnih šolskih programov. Sodobna pedagogika - (50/116)/številka 5. december). Dostopno na: <http://www.sodobna-pedagogika.net> (pridobljeno: 10. 8. 2011).

OŠ Janka Padežnika Maribor
Iztokova 6
2000 MARIBOR

BRANJE ZA ZNANJE 2010–2011

Vodja inovacijskega projekta: Koraljka Čeh, knjižničarka

Sodelavci: Marija Črnčič, razredni pouk, Dragica Mlinarič, razredni pouk, Nevenka Pušnik, razredni pouk, Nina Malajner, razredni pouk, Petra Lebar Kac, razredni pouk, Andreja Krstić, slovenski jezik

Konzulent: Leonida Novak, ZRSS

Povzetek:

Opazili smo, da je nivo bralne pismenosti zelo nizek oz. da so tehnike branja in razumevanja prebranega nerazvite. Ker je branje podlaga za samostojno in uspešno učenje, smo se lotili projekta urjenja glasnega branja. Projekt smo seveda prilagodili starosti učencev. V projekt so se vključile predvsem učiteljice 1. triade ter po ena učiteljica iz 2. in 3. triade. V razredih smo vsakodnevno posvetili 15 min. branju. Brali smo na glas, posamezno ali v dvojicah, umetnostna in neumetnostna besedila. Učenci so projekt sprejeli in tudi sami opozarjali na čas za branje. Nekateri so se tudi samostojno lotili branja. Drug drugega so popravljali in opozarjali na napake. Vsakega učenca smo v začetku leta posneli s kamero ali samo z mikrofonom. Postopek smo ponovili sredi in na koncu šolskega leta. Ugotovili smo, da vsakodnevno glasno branje vpliva na izboljšanje bralnih spretnosti pri večini učencev.

Abstract:

We noticed that the level of literacy is very low, and that reading strategies as well as reading comprehension techniques are almost undeveloped. Since reading is the basis for independent and successful learning, we decided to set up a project and practise reading aloud. The project was adapted to the age of pupils. Teachers involved in this project are mostly the ones who teach in the first three years of primary school, there are only two of them who teach older pupils. We dedicated 15 min a day to reading aloud in the classroom. We were reading aloud different types of texts, individually or in pairs. Pupils accepted our project and reminded us that it was time for reading in case we forgot. Some of them even started to practise reading on their own. They corrected each other and noticed the mistakes. At the beginning of the year each pupil in our class was recorded either with a camera or just a microphone. The process was repeated in January (midterm) and at the end of the school year (in June). We came to the conclusion that reading aloud daily improved reading skills of most of our pupils.

Ključne besede: bralna pismenost, razumevanje, urjenje, bralne strategije

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Tehnike branja in razumevanja prebranega so zelo nizke. To se kaže predvsem pri učencih, ki bi že morali brati tekoče in z razumevanjem.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Branje je zapleten proces. Bralno pismen (Pečjak, Gradišar 2002)

je tisti, ki bere tekoče, prebrano razume in je sposoben informacije, dobljene z branjem, uporabljati pri reševanju učnih in življenjskih problemov ter za osebnostno rast; sposoben je prilagajati tehniko branja glede na vrsto bralnega gradiva in cilj branja.

Eden izmed ciljev branja v šoli je, da ga lahko uporabimo pri učenju.

Nell K. Duke in P. David Pearson (Grosman 2006: 73-74; po Duke, Pearson 2002) menita, da je dober bralec tisti, ki izpolnjuje naslednje pogoje:

- **dobri bralci so dejavni bralci,**

- od samega začetka se **jasno zavedajo cilja svojega branja**, ves čas ocenjujejo, če je besedilo in njihovo branje skladno z njihovim ciljem,
- besedilo pred branjem pregledajo in zaznajo strukturo besedila in tiste dele besedila, ki so za njihovo branje najbolj pomembni,
- med branjem pogosto napovedujejo, kaj bo sledilo,
- berejo tudi selektivno in se ves čas odločajo o lastnem branju: kaj je treba skrbno prebrati in kaj hitro, česa ni treba prebrati in kaj je potrebno ponovno prebrati,
- pomen, ki ga tvorijo med branjem, zavestno gradijo, popravljajo in se o njem sprašujejo,
- poskušajo določiti pomen neznanih besed in konceptov ter po potrebi razmišljajo o nekonsistentnosti in belih lisah besedila,
- gradivo v besedilu primerjajo in vključujejo v svoje prejšnje znanje, ki ga ves čas uporabljajo,
- razmišljajo o piscih besedil, njihovih stilih, prepričanjih, namenih, zgodovinskem okolju,
- svoje razumevanje besedila nadzorujejo in branje po potrebi prilagajajo,
- ocenjujejo kakovost in vrednost besedila in se na besedilo odzivajo na različne načine, tako intelektualno kot tudi čustveno,
- prebirajo razne vrste besedil na različne načine,
- pri branju pripovednih besedil pozorno opazujejo dogajalno okolje in osebe,
- kadar berejo razlagalna besedila, taki bralci pogosto napišejo povzetke prebranega in te tudi revidirajo,
- pri dobrih bralcih procesiranje besedila ne poteka samo med branjem, kot so tradicionalno mislili, marveč tudi med kratkimi presledki med branjem in celo po zaključku branja,
- **razumevanje je trajna, naporna in zahtevna dejavnost**, vendar je za dobre bralce hkrati vir zadovoljstva in ustvarjalnosti.

Iz vsega tega lahko na več mestih razberemo, kako pomembna je avtomatizacija bralne tehnike. Za urjenje bralne tehnike pa je potrebna motivacija za branje. Termin bralna motivacija pomeni, da moramo učence spodbuditi k branju na tak način, da bodo brali z veseljem. Pomembno vlogo pri tem imajo šole, ki morajo prispevati k temu, da učenci razvijejo interes za branje. Če pa želimo doseči rezultate, se moramo osredotočiti na posameznika. Poglavitno vprašanje, ki se pojavlja pri bralni motivaciji, je, na kakšen način naj učitelji približajo učencem branje.

Raziskava, ki jo je izvedla Mirjana Ule leta 2000, Socialna ranljivost mladih, je pokazala, da se v Sloveniji 37 % mladih v prostem času ne ukvarja z branjem, 41 % jih za to dejavnost porabi manj kot uro na dan in le 16 % eno do dve uri. Le 20 % jih redno bere knjige, 55 % pa revije.

Kar 23 % osnovnošolcev pravi, da knjig nikoli ne bere. Na bralno motivacijo ima velik vpliv šola in razredne okoliščine. Večina učiteljev meni, da so za slabo branje krivi učenci sami, pa tudi starši, saj jim puščajo preveč svobode pri popoldanskih aktivnostih, nekateri menijo, da je branje stvar učiteljev razrednega pouka in jezikovnega pouka, presenetljivo mnogo učiteljev ne čuti potrebe, da bi brali leposlovje, sebe ne vidijo kot učiteljev branja.

Šole lahko načrtujejo dodatno izobraževanje učiteljev na tem področju, organizirajo notranje šolske programe za spodbujanje branja pri učencih in učiteljih, podpirajo učitelje, da sodelujejo pri izdaji učbenikov za posamezne predmete, poskrbijo, da so njihove knjižnice napolnjene z različnimi viri za bralno poučevanje in bralno ocenjevanje tudi na višjih stopnjah šolanja, poskrbijo, da si učitelji izmenjajo znanje o bralnih strategijah na strokovnih srečanjih ter spodbujajo pogovore učiteljev o novih pristopih pri poučevanju branja (Pečjak, Gradišar 2002).

Besede imajo veliko moč. Če bo učitelj le govoril, da je branje pomembno, bodo učenci kmalu njegove besede preslišali.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako lahko 15 minut vsakodnevnega glasnega branja v šoli vpliva na izboljšanje bralne pismenosti.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Branje je podlaga za uspešno in samostojno učenje. Ugotavljamo težave pri učencih, ki bi že morali tekoče brati.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Celoletno urjenja branja po zastavljenih načrtih v vsakem razredu. Snemanje branja otrok novembra 2010, januarja 2011 in junija 2011.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Opaziti je bilo, da zaradi slabo razvitih tehnik branja in nerazumevanja besedil ni motivacije za učenje pri vseh učnih predmetih.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta
Izboljšanje znanja, boljše ocene pri učnih predmetih.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Učenci 2. a, 2. b, 3. a, 3. b in 5. a.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Snemanje učencev pri branju v različnih časovnih obdobjih.

Metode obdelave podatkov
Primerjava posnetkov istega otroka.

Prikaz rezultatov
Posnetek istega otroka.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Učenci so vsakodnevno glasno brali 15 minut. Zaradi nadzora pri branju in vsakodnevne vaje glasnega branja je večina učencev pokazala napredek. Ugotovili smo, da 15 minut glasnega branja dnevno povečuje motivacijo za branje in izboljšuje bralne tehnike.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Pri večini učencev je napredek viden, pri nekaterih pa ne. Gre za projekt, za katerega je potrebno več časa, da bodo izboljšave bolj vidne.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

15 minut glasnega branja dnevno povečuje motivacijo za branje, izboljšuje bralne tehnike in razumevanje prebranega.

Možnosti uvajanja v druga področja

Novost se lahko uporabi pri vseh predmetih in na vseh stopnjah osnovnošolskega izobraževanja.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Motivacija za branje in doslednost pri izvajanju.

Literatura

Doupona Horvat, Marjeta, 2004: Mednarodna raziskava bralne pismenosti PIRLS 2001 in šolske knjižnice. Šolska knjižnica 14/3. 125-131.

Findeisen, Dušan, 2006: Funkcionalna pismenost. Pridobljeno 20. 4. 2008, iz <http://www.pismenost.acs.si/razprava>.

Grginič, Marija, 2006: Družinska pismenost. Domžale: Izolit.

Haramija, Dragica, 2004: Književna, knjižna in knjižnična vzgoja v vrtcu in v prvem triletju osnovne šole. Slovenščina v šoli 9/1. 13-19. <http://www.zurnal.org/Pozor-pravljice/novice/kultura/102248>.

Novljan, Silva, 2002: Informacijska pismenost. Knjižnica 46/4. 10.

Pečjak, Sonja in Gradišar, Ana, 2002: Bralne učne strategije. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Purg, M. (2009). Osnovnošolska knjižnica kot motivacija za branje. Pridobljeni 1.7. 201, iz <http://www.ig33k.com/Predogled/2460>.

Kropp, Paul, 2000: Vzgajanje bralca: naj vaš otrok postane bralec za vse življenje. Tržič: Učila.

Osnovna šola Jurija Vege Moravče
Vegova ulica 38
1251 Moravče

RAZVIJANJE METAKOGNICIJE PRI UČENCIH Z UČNIMI TEŽAVAMI

2007–2011

Vodja inovacijskega projekta: Andreja Kosirnik, prof.defektologije

Sodelavci: Nuša Pohlin Schwarzbartl, ravnateljica, Terezija Juvan, prof.matematike, Marjeta Merela, prof. defektologije, Bernarda Mal, prof.slovenščine, Vanja Šmid, prof.matematike

Konzulentka: Mihaela Kerin, Zavod RS za šolstvo, OE Ljubljana

Povzetek:

Učenci z učnimi težavami potrebujejo v višjih razredih osnovne šole pomoč pri učenju učenja ter pri razvijanju metakognitivnih spretnosti. Poleg že utečenih oblik pomoči se je kot zelo učinkovit pristop izkazala skupina za učenje učenja, kjer je bil poudarek na razvijanju kognitivnih in metakognitivnih strategij pred, med in po učenju. Učenci so imeli posebne zvezke, dnevnike učenja, kamor so beležili naloge, čas učenja in vrednotili svoje delo in učenje. S poučevanjem uporabe metakognitivnih strategij na konkretni učni snovi, z delom v manjših skupinah, tutorstvom ter s sprotim vrednotenjem dela, učenja in mišljenja so vključeni učenci z učnimi težavami vidno izboljšali svoje metakognitivno zavedanje.

Abstract:

Students with learning disabilities need in higher grades of elementary school learning support for learning and the development of metacognitive skills. In addition to already known forms of aid a group for learning learning skills has proved as a very effective approach. Students were developing cognitive and metacognitive strategies in all phases of learning process, before, during and after learning. Students had special notebooks, called diaries for learning where the tasks were recorded, the time of learning and evaluations of their work and learning were made. The teaching of metacognitive strategies in concrete learning materials, working in small groups, tutoring, and through ongoing evaluation of work, learning and thinking has significantly improved metacognitive awareness of included students with learning disabilities.

Ključne besede: učenci z učnimi težavami, metakognicija, dnevnik učenja, opore v procesu učenja

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Delo specialnega pedagoga v osnovni šoli je zelo zahtevno, saj dela tako z učenci s specifičnimi učnimi težavami kot tudi z učenci, ki imajo splošne učne težave. V prvih razredih

je delo najbolj usmerjeno v razvijanje osnovnih spretnosti branja, pisanja in računanja, kasneje nekje od petega razreda dalje pa za pridobivanje znanja postane najbolj pomembno učenje. Snovi je čedalje več, potrebno jo je razumeti, jo povezovati s predznanjem, si jo zapomniti ter naučeno znanje čim bolj pravilno pokazati pri pisnem preizkusu ali spraševanju. Za to potrebujemo razvito metakognicijo, ki nam omogoča, da spremljamo in uravnavamo lasten proces učenja.

Na naši šoli smo ugotavljali, da imajo učenci z učnimi težavami pogosto pomanjkljivo razvite učne in delovne navade ter šibko metakognitivno zavedanje o lastnem učenju. Posledica tega so bili vase zaprti, nesamozavestni učenci z veliko negativnimi ocenami. Učitelji smo želeli zaustaviti število negativnih ocen, obenem pa tem učencem pomagati, da bi se znali čim bolj samostojno učiti, se zavedali lastnega učenja ter da bi s tem pridobili tudi na pozitivni učni samopodobi.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev

S pojavom kognitivne perspektive v pedagoški psihologiji, ki pojmuje učenje kot aktiven proces, v katerem učenci iščejo nove informacije ter preurejajo svoje staro znanje, so se začela pojavljati vprašanja o tem, zakaj so nekateri učenci bolj uspešni pri učenju, drugi pa ne. S to problematiko se je ukvarjal John Flavell (1976), ki je učence, ki poznajo določene strategije ponavljanja, vendar jih ne priključijo spontano, označil kot učence s težavami v izvajanju naučenega, kot vzrok teh težav pa je navedel pomanjkljivo razvito metakognicijo (Butler 1995, str. 278). Flavell (1987) je metakognicijo razdelil na metakognitivno znanje in metakognitivno kontrolo, ki jo izvajamo z metakognitivnimi procesi (v Butler 1995). Za strateško učenje so pomembni sledeči metakognitivni procesi: načrtovanje, predelovanje informacij, spremljanje, popravljanje napak in vrednotenje (Livingstone 1997). Ob uporabi metakognitivnih strategij izboljšujemo svoje metakognitivno znanje, torej znanje o sebi, o nalogah in o strategijah, ki so potrebne za učenje. Z razvijanjem tega znanja se izboljša metakognitivno zavedanje posameznika. Raziskave kažejo, da imajo učenci z učnimi težavami pogosto slabšo razvito metakognicijo, mnogi ne poznajo učinkovitih strategij za sprejemanje, obravnavanje, zapomnitev in razumevanje informacij (Tancig 2002). Zato je potrebno pri teh učencih načrtno razvijati metakognitivne spretnosti.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako izboljšati metakognitivno zavedanje učencev z učnimi težavami?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Ob ugotovitvi, da se učenci z učnimi težavami ne znajo učiti ter imajo slabo razvite delovne in učne navade ter da trenutne oblike pomoči (dopolnilni pouk, svetovalno delo, individualna in skupinska oblike pomoči ter pri nekaterih dodatna strokovna pomoč) ne pomagajo dovolj pri razvijanju aktivnega učenja, smo se odločili, da poiščemo nove oblike pomoči. Na šoli smo bili že do sedaj uspešni pri prepoznavanju učencev z učnimi težavami, premalo pa smo bili pozorni na strategije pri učenju učenja - zlasti učitelji pri pouku, specialni pedagogi pa smo pri svojem delu časovno omejeni, saj se od nas pričakuje, da učenca naučimo določeno snov v čim krajšem času. Vsi učitelji, ki delamo z učenci z učnimi težavami, smo tako premalo časa namenjali učenju učenja ter razvijanju metakognitivnega zavedanja.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

V začetku smo s projektom seznanili učitelje, učence z učnimi težavami ter njihove starše. Začetno stanje smo zajeli z opazovanjem ter vprašalniki, ki so jih reševali vsi vključeni. Tako smo lažje načrtovali naše delo v skupinah učne pomoči, ki smo jih kasneje preimenovali kar v skupine učenje učenja. Tu smo v prvem letu dali največji poudarek na organizacijo učenja. Učenci so svoje delo vodili in evalvirali v mapah po sistemu portfolia. Strategije učenja so poudarjali tudi učitelji pri pouku ter specialni pedagogi pri urah dodatne strokovne pomoči. Učitelji in starši so projekt zelo pozitivno sprejeli, izkazalo se je, da starši ne vedo dovolj o učenju učenja, učitelji pa tej tematiki do sedaj niso posvečali dovolj pozornosti. Najbolj pozitivno so nas presenetili učenci. Na učenju učenja so aktivno sodelovali, večinoma so z veseljem sprejemali različne kognitivne in metakognitivne strategije učenja. Kot večja težava se je izkazalo domače delo učencev, učitelji smo imeli tu premalo kontrole, starši pa niso vsi dosledno spremljali dela svojih otrok. Tako se strategije, ki smo jih uporabljali v šoli, niso dovolj prenesle v domače okolje, premalo poudarka so učenci dajali na redne evalvacije svojega dela. Portfolio, učenčeva mapa za vlaganje različnih listov, se pri naših učencih ni izkazala za dovolj učinkovito, listi so bili premalo pregledni, večkrat se je tudi kaj izgubilo. Izvajalci skupin učenje učenja smo ugotavljali, da je urjenje metakognitivnih strategij uspešno le, če je dovolj pogosto in intenzivno (najmanj enkrat tedensko). Velik problem so predstavljale tudi evalvacije, kljub vodenemu vrednotenju so jih učenci izredno slabo reševali, kar je pokazatelj manj razvitega metakognitivnega zavedanja. Priprave na ure učenja so bile pregledne, pri vsaki uri smo ob učenju vedno urili tudi vsaj en metakognitivni cilj. V naslednjem šolskem letu smo začeli z načrtnim razvijanjem metakognitivnih strategij pred, med in po učenju ter na razvijanju samoevalvacije s pomočjo dnevnika učenja, da je nadomestil portfolio v obliki mape. Učenci so imeli vse v malem zvezku, ki je služil kot beležka za zapisovanje nalog, preverjanj in ocenjevanj, vanj smo v šoli vpisovali sporočila za starše, starši so zapisali sporočila za nas učitelje, obenem pa so učenci vanj lepili različne opore za učenje ter male listke za sprotno vrednotenje dela. Ugotavljamo, da se je s tem načinom dela izboljšalo domače delo in učenje. Z oporo za učenje, ki ima vprašanja, ki učenca vodijo pri načrtovanju, spremljanju in vrednotenju učenja, se je zelo izboljšalo samo načrtovanje učenja. Učenci so bili sedaj pozorni na snov, ki so se jo morali naučiti, obenem so uspešno uporabljali različne tehnike učenja. Kljub velikemu napredku v drugem letu projekta smo ugotavljali, da so učenci še vedno preveč pasivni pri učenju, velik problem pa je ostajalo tudi vrednotenje naučenega. Učenci niso znali preveriti, kaj in koliko znajo, zavedanje lastnega znanja je bilo v večini primerov premajhno. V tretjem letu izvajanja projekta smo obdržali dnevnik učenja ter vse opore pri učenju, ki so se izkazale za učinkovite. Glavni poudarek je bil na učenju različnih strategij učenja ter na vrednotenju naučenega. Pri uporabi kognitivnih in metakognitivnih strategij smo si izbrali kot najbolj pomembne iskanje ključnih besed, natančno branje navodil, uporabo miselnih vzorcev, reševanje besedilnih nalog ter izpisovanje. Za dopolnitev našega dela smo v projekt vključili tudi tutorje, ki so delali na enak način kot mi. Učenci so tudi s pomočjo tutorjev ponovno napredovali. Zadovoljni smo bili tudi s sodelovanjem staršev in učiteljev. V zadnjem letu smo se usmerili predvsem na dosledne refleksije in vrednotenje naučenega, saj so bile vse druge stopnje že uspešno osvojene. Obenem smo spodbudili učitelje, da so tudi sami pomagali učencem pri izdelavi različnih opor. Za boljše domače delo pa smo oblikovali tudi skupine za domače naloge. Letos smo ob koncu leta zopet opravili pregled stanja. Z veseljem ugotavljamo, da je večina vključenih učencev dosegla zastavljeni cilj, zmorejo se samostojno učiti, uspešno uporabljajo opore, svoje učenje načrtujejo, aktivno uporabljajo različne strategije učenja, vedo pa tudi, kako naj naučeno preverijo. Projekt smo v zadnjih dveh letih razširili na celotno populacijo - s strategijami učenja smo v okviru delavnic

seznanjali vse učence 4. razredov in njihove starše, v petih razredih smo za starše pripravili predavanje o učenju, v šestih razredih pa so imeli vsi učenci dan dejavnosti Učim se učiti.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Portfolio smo zamenjali z dnevnikom učenja, ta se je v našem projektu izkazal kot zelo uporabna beležka za beleženje vsega. Na ta način smo izboljšali domače delo ter učenje, saj so si učenci z nalepljenimi oporami lahko pomagali doma, izboljšalo pa se je tudi vrednotenje. Tudi sodelovanje s starši preko dnevnika je bilo dobro.

Opora za učenje z vprašanji, ki učenca vodijo pred, med in po učenju, je učencem zelo pomagala pri razvijanju zavedanja, kaj vse je potrebno narediti na posamezni stopnji učenja, prav s to oporo smo najbolj vplivali na razvoj metakognicije pri vključenih učencih.

Dolgo časa smo potrebovali, da so učenci uspešno reševali evalvacije. To dokazuje, da potrebujejo učenci z učnimi težavami več časa in več usmerjenih vaj, da lahko aktivno razmišljajo o svojem učenju.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Večina vključenih učencev samostojno pristopa k učenju, pri tem so aktivni, vedo, kako morajo svoje učenje načrtovati, katere tehnike morajo uporabiti, da se bodo določeno snov naučili, obenem tudi vedo, kako morajo preveriti, koliko so se naučili. Pri učenju so tudi bolj samozavestni, vedo, česa ne znajo in hitreje poiščejo pomoč ali prosijo za vaje. Med učno uro zastavljajo vprašanja učitelju, so za učno delo odprti, pripravljeni sodelovati, saj jim že pridobljeno znanje daje možnost in osnovo za novo usvajanje znanja. Učenci se veselijo svojih uspehov, tako pozitivnih ocen kot tudi svojega znanja, njihova učna samopodoba je sedaj pri veliki večini pozitivna.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V projekt je bilo vsako leto vključenih od 30 do 40 učencev, v zadnjem letu 42 učencev z učnimi težavami od 5. do 9. razreda. Vključeni so bili tudi njihovi starši ter učitelji na predmetni stopnji. Zadnji dve leti je pri projektu redno sodelovalo tudi od 8 do 12 tutorjev.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Podatke smo zbirali z opazovanjem, evalvacijami učencev in učiteljev, s prikazom stanja v začetku šolskega leta, ob polletju ter ob koncu šolskega leta, z vprašalniki, z delovnimi zapisi ter spremljanjem in primerjanjem ocen v redovalnici.

Metode obdelave podatkov

Vprašalnike smo obdelali z opisno statistiko, medtem ko smo delovne zapise, evalvacije ter zapise opazovanj vrednotili kvalitativno.

Prikaz rezultatov

Učenci- večina si želi obiskovati še naprej učenje učenja, vseč jim je, da se ponavlja snov, da imajo možnost dodatne razlage, da se učijo na različne načine, niso pa vsi zadovoljni s časom (pred oz. po pouku), nekatere moti klepetanje, želijo si več individualnega dela ter da bi imeli učenje učenja večkrat na teden.

Starši-so zadovoljni s to obliko pomoči, tisti učenci, ki so redno hodili na učenje učenja, so tudi najbolj napredovali. Starši si želijo manjše skupine otrok ter učenje učenja večkrat na teden, pohvalili pa so možnost dodatne razlage, vaj ter ponavljanje za ocenjevanja.

Učitelji- vsi podpirajo delo v projektu, večina vsaj občasno pri pouku uporablja metakognitivne strategije, njihova uporaba izboljša delo pri pouku ter tudi samo znanje in ocene učencev.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Ugotavljamo, da učenci z učnimi težavami potrebujejo sistematično poučevanje metakognitivnih strategij, da se izboljša njihovo metakognitivno zavedanje. Z uporabo opore za samospraševanje in samovrednotenje v procesu učenja se učenci sedaj bolje zavedajo, kaj se morajo naučiti, načrtujejo in spremljajo svoje učenje, vedo, s katerimi načini se najlažje naučijo določeno snov ter da morajo vedno preveriti, kaj so se naučili. Napredek je večji pri tistih učencih, ki so vključeni v projekt že dalj časa (dve leti in več). Z uporabo dnevnika učenja se je izboljšala organizacija domačega dela in učenja, učenci svoje delo in učenje bolje spremljajo in ga večina že samostojno uravnava. Pridobili so tudi starši, saj so lahko dnevno spremljali otrokovo šolsko delo, ga spodbujali in so bili v dnevnem stiku z učitelji.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Naša šola je prijazna za učence z učnimi težavami in njihove starše. Učenje učenja in tutorstvo je že 2 leti vključeno v letni delovni načrt naše šole, vodstvo šole podpira projekt.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Novost projekta je v tem, da je za razvijanje metakognitivnih spretnosti učencev z učnimi težavami razvil dnevnik učenja, ki učencem pomaga organizirati učenje in jih vodi pri konkretnem učenju z različnimi oporami. Kot zelo učinkovita opora se je izkazala tabela za samospraševanje pred, med in po učenju, ki učenca vodi in usmerja pri delu. Novost projekta je tudi v tem, da so vanj povabljeni in vključeni vsi učenci z učnimi težavami na predmetni stopnji (od petega do devetega razreda), in sicer takoj, ko se za to izkaže potreba. Skupina učenje učenja pripomore k razvijanju metakognitivnih spretnosti teh učencev, učenci postanejo bolj aktivni in kompetentni pri učenju, dosegajo pozitivne ocene, hkrati pa jim raste pozitivna učna samopodoba, učenci v tem prepoznavajo korist in si želijo te oblike pomoči tudi v bodoče. Projekt so uspešno dopolnili učenci tutorji, ki nadaljujejo delo učiteljev, tako da učence z učnimi težavami vodijo in spremljajo pri učenju – zaradi vseh teh novosti in njihove kombinacije smo pri učencih z učnimi težavami vidno izboljšali metakognitivno zavedanje o njihovem učenju.

Možnosti uvajanja v druga področja

Način dela, ki smo ga uporabljali v našem projektu, je primeren za vse osnovne šole, zlasti za predmetno stopnjo. Pri nas smo imeli učenje učenja kot interesno dejavnost, lahko pa se naših dejavnosti poslužujejo učitelji pri pouku, dopolnilnemu pouku ter vseh drugih oblikah pomoči, ki jih je osnovna šola dolžna izvajati za učence z učnimi težavami.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Imamo veliko praktičnih izkušenj, obenem pa smo teoretično dobro podkovani, naše delo smo pripravljene predstaviti tudi drugim šolam. V okviru projekta smo izdelali domišljene in spretno oblikovane pripomočke (dnevnik dela, tabela za samoevalvacijo učenca, različne opore ...).

Literatura

Ažman, T., (2009). Učenje učenja - kako učiti in se naučiti spretnosti vseživljenjskega učenja. Priročnik za učence, dijake, učitelje, razrednike in svetovalne delavce

Butler, D.L (1995). Metacognition and learning disabilities. V Wong, B. Y. (1995) Learning about learning disabilities. San Diego. Academic Press

Fender G. (2004); Learning to learn – strengthening the study skills, Nashville

Kobolt A., Žorga S. (2000); Supervizija –proces razvoja in učenja v poklicu, Pedagoška fakulteta , Ljubljana

Kolb. K, Miltner F. (2005); Otroci se zlahka učijo, Mladinska knjiga, Ljubljana

Koncept dela UČNE TEŽAVE V OSNOVNI ŠOLI. (2008), Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Livingstone, A.J. (1997). Metacognition- An overview. Eric - The Educational resources information center

Woolfolk, A. (2002); Pedagoška psihologija, Ljubljana, Educy

Tancig, S. (2002). Metakognitivni programi za otroke s specifičnimi učnimi težavami. V Razvijanje potencialov otrok in mladostnikov s SUT, str. 93-96

Osnovna šola Jurija Vege
Vegova ulica 38
1251 Moravče

DA BRANJE NE BO MUKA

2006–2010

Vodja inovacijskega projekta: Marjeta Merela, prof. defektologije

Sodelavci: Nuša Pohlin Schwarzbartl, ravnateljica, Terezija Juvan, prof. matematike, Andreja Vavpetič, prof. RP, Barbara Fale, prof. RP, Saša Igrec, prof. RP, Daša Bokal, dipl. vzgojiteljica, Francka Pačnik, prof. RP, Martina Končar Cerar, prof. RP, Ksenija Volf, prof. RP, Barbara Železnik Stegnar, prof. RP, Marija Zibelnik, prof. RP, Tina Grabnar, prof. RP, Tanja Apšner, prof. RP, Metka Koprivšek, dipl. vzgojiteljica, Inge Ivartnik, prof. lik. ped., Martina Razoršek, prof. defektologije.

Konzulent: Marija Sivec, Zavod RS za šolstvo, OE Ljubljana

Povzetek:

V prispevku je opisano, kako smo se učenja branja lotili na OŠ Jurija Vege iz Moravč. Težave posameznikov zgodaj zaznamo in jim nato strokovno pomagamo. Z učenci izvajamo različne aktivnosti, ki kažejo na morebitne težave pri opismenjevanju. Vse starše seznanimo z načini učenja branja in jih naučimo, kako lahko svojim otrokom pomagajo. Kadar ugotovimo, da pri določenem učencu pri učenju branja ni napredka, starše povabimo na govorilne ure, kjer se dogovorimo o načinih dela doma, ali o napotitvi k drugim strokovnjakom (če npr. otrok potrebuje logopedsko obravnavo). Zelo veliko pozornosti namenjamo izdelavi različnih materialov za pomoč pri učenju branja, saj se zavedamo, da bodo rezultati veliko boljši, če bomo učence motivirali za učenje, učenci pa veliko bolj zadovoljni. V projekt so vključeni učenci od najstarejše skupine vrtca (otroci, ki bodo naslednje leto prišli v osnovno šolo) pa vsi razredi do konca 4. razreda osnovne šole. V pomoč so nam tudi izkušnje pretekle prakse ali pa izkušnje pridobljene z drugimi projekti. Informacije za orientacijo in nadaljnje delo na projektu pridobivamo z razgovori z vsemi učitelji otrok (pri pouku, pri interesnih dejavnostih, v podaljšanem bivanju, itd.), s starši, z otroki in tudi s pomočjo anket. Naše izkušnje so zelo pozitivne in rezultati dela v okviru projekta so zelo dobri.

Abstract:

This paper describes how we deal with learning to read at an elementary school Jurij Vega in Moravče. We early detected individual's problems and then we give professional help. With pupils we perform various activities which indicate their potential problems with learning how to read and write. All parents we acquainted with the methods of learning to read and learn them how they can help their children. When we find that for a given pupil in learning to read there is no progress, we invite parents to office hours, where we agree on how to work at home, or about referral to other professionals (if, for example pupil needs speech therapy treatment). Very much attention is devoted to the manufacture of various materials to assist in learning to read, because we know that the results will be much better if we motivate pupils to learn and they are much more satisfied. The project includes the oldest group of pupils from

kindergarten (children who will come next year in primary school) and all grades till the end of fourth grade. For our help we have experience of the past practice, or experience gained in other projects. Information's that orientates our future work at the project we obtain by interviews with all teachers of pupils (in the classroom, in extracurricular activities, an extended stay, etc..), with parents, children, and also through surveys. Our experience is very positive and the results of the project are very good.

Ključne besede: branje, opismenjevanje, motivacija za branje, bralne urice.

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Pri svojem delu z učenci z učnimi težavami opažam, da veliko učnih težav izhaja iz težav z branjem. Tu gre tako za učence, ki so po ZUOPP usmerjeni v program prilagojenega izvajanja z dodatno strokovno pomočjo, za učno šibkejše učence, ki nimajo odločbe o usmerjanju, vendar imajo pri učenju večje težave od večine sošolcev pa tudi za učence, ki navidezno nimajo težav z učenjem, pa za to porabijo veliko več časa kot je to običajno. Pri tem gre lahko za zelo bistre otroke s specifičnimi učnimi težavami, ki težave velikokrat tako prikrijejo, da so opažene šele v višjih razredih ali pa sploh ne. Vsem omenjenim skupinam je skupno to, da nimajo radi branja. Prvi znaki težav se kažejo že na samem začetku učenja branja, kar bi radi čim bolj omilili.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

O branju in pisanju je bilo že veliko napisanega. Učenje branja je proces, ki traja več let in gre skozi različne stopnje. S. Pečjak (2007) razlaga model razvoja branja in pisanja skozi pet stopenj, ki ga opisujejo Gillet idr. (2003). Po tem modelu smo se lotili poučevanja otrok na naši osrednji šoli v Moravčah, v vrtcu Vojke Napokoj, ki je v neposredni bližini šole in na podružnični šoli. Avtorji (prav tam) navajajo, česa se mora bralec na posamezni stopnji naučiti. Na prvi stopnji v starosti od 2 do 5 let se pismenost začne porajati, na drugi stopnji v starosti od 5 do 7 let otrok začne brati in pisati, na tretji stopni v starosti od 7 do 8 let vadi tekočnost branja, na četrti stopnji v starosti od 8 do 18 let uporablja branje za učenje in razvedrilo, na zadnji, peti stopnji, prav tako v starosti od 8 do 18 let pa imamo t.i. zrelo branje, kar pomeni kritičnega bralca različnih vsebin in iste vsebine različnih avtorjev. B. Hanuš (2007, str. 62) ugotavlja, da so bolj pismeni tisti, ki veliko berejo. Pri tem opozarja, da ni dovolj le branje neumetnostnih besedil, ampak tudi umetnostnih. S. Jerčič Pšeničnik (2007, str. 121) opozarja na probleme, ki se pojavljajo v šoli zaradi težav, ki onemogočajo razvoj bralne pismenosti. V višjih razredih osnovne, in kasneje tudi v srednji šoli, se od bralcev pričakuje, da to večino obvladajo. Ker so pri vsakem predmetu besedila drugačna, bi morali učitelji predmetov posvetiti nekaj časa razvijanju bralne zmožnosti, saj je bralno razumevanje pogoj za usvojitev določenega znanja. Avtorica rešitev ponuja v timskem delu, med-predmetnem povezovanju in sodelovanju. Če bi se učenci učili branja pri več predmetih hkrati, bi jim to omogočilo urjenje določenih metod branja na različnih besedilih, hkrati pa še razvijanje bralne zmožnosti. Seveda pa ne smemo pozabiti na diferenciacijo. S. Jerčič Pšeničnik (2007) navaja, da v šoli prevladujejo tisti učenci, ki še pri 12 letih nimajo usvojene bralne tehnike. Ravno to opaža tudi M. Grosman v svoji knjigi z naslovom Zagovor branja (2004). Sprašuje se, kako preprečiti bralne zaostanke. Predlaga zgodnje ugotavljanje bralnih težav in dodatno pomoč primerno usposobljene osebe (prav tam).

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Katere strategije bi pomagale, da otrok s težavami nebi zasovražil branja?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Veliko učnih težav izhaja iz težav z branjem in razumevanjem prebranega, trenutne oblike pomoči (dopolnilni pouk, svetovalno delo, ISP, DSP,...) pri nekaterih učencih ne pomagajo dovolj, zato smo se odločili, da poiščemo nove oblike pomoči. Odločili smo se, da se bomo lotili predvsem zgodnjega odkrivanja in tudi odpravljanja težav z branjem, izdelavi konkretnih materialov na različnih stopnjah za boljšo motivacijo in sistematičnim delom s starši. Velikokrat staršem povemo, da je branje potrebno vaditi, malokdo pa pove na kakšen način naj starši to delajo. Če bomo sodelovali, bomo vsi veliko bolj uspešni.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

V prvem letu so bili v projekt vključeni le učenci drugega in tretjega razreda, saj učenje branja v teh dveh razredih poteka najbolj intenzivno. V naslednjem letu smo se odločili in tudi izpeljali kratka predavanja v času vsakih govorilnih ur za starše otrok drugega razreda. To nam je vzelo res veliko časa za strokovno pripravo in organizacijo, vendar je bil obisk zelo skromen. Zato sedaj pripravimo manj predavanj in nekoliko daljša. V zadnjem letu vrtca in v prvem razredu povabimo na šolo logopedinjo, ki staršem na poljudnoznanstven način razloži razvoj govora in njegove motnje. V drugem razredu imamo še vedno tri predavanja, saj učenje branja v tem obdobju poteka najbolj intenzivno. Dvakrat starši poslušajo razlago, enkrat pa poleg povabimo tudi otroke in imamo skupno delavnico. V tretjem razredu starši poslušajo o pomembnosti učenja poštevanke in o motnjah vedenja. V četrtem razredu pa smo se odločili za skupen roditeljski sestanek učencev in staršev, saj je govora o strategijah učenja in ob tem tudi strategijah branja. Ta sestanek poteka v obliki delavnice konkretnega načina učenja. Na tak način vsem staršem predstavimo teme, za katere menimo, da je pomembno, da jih slišijo. Odziv staršev je vedno večji in vedno bolj pozitiven. Vsako leto učiteljice razredničarke predlagajo, kateri učenci naj bodo vključeni v interesno dejavnost Bralne urice. Na začetku je potekala samo v drugem, sedaj pa tudi v tretjem in četrtem razredu. Na začetku je bil obisk bolj skromen, sedaj pa imamo, v drugem razredu redno, v ostalih pa občasno tudi dve skupini. Zelo velik napredek pa je viden v izdelavi konkretnih materialov za učenje branja, vse od začetnega prepoznavanja glasov pa do razumevanja prebranega. Pri tem delu je sodelovalo največ različnih strokovnih delavcev šole. Materiale so izdelovali tako pri urah angleščine, kot pri izbirnem likovnem snovanju in tudi v podaljšanem bivanju. Materialov je nastalo res veliko. Učenci jih lahko uporabljajo v šoli ali pa si jih izposodijo za domov.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Več krajših predavanj smo zamenjali za manj daljših, ki so del roditeljskega sestanka. Tako na predavanje pride veliko več staršev. Menim, da se je na ta način mnogo izboljšalo sodelovanje s starši, hkrati pa so dobili občutek in informacijo, da je na šoli več strokovnjakov, ki se ukvarjamo z njihovimi otroki in veliko vemo o učenju branja ali o učenju na splošno. Bistveno je, da se zavedajo, da lahko po informacije in nasvete pridejo tudi k nam. Interesna dejavnost Bralne urice v drugem, tretjem in četrtem razredu so postale nepogrešljive. Gre tudi za nekakšen družaben dogodek. Zelo se trudimo, da to ni ura pri kateri bi učenci pretežno brali,

vendar vsako uro učitelj prebere neko besedilo, ki ga učenci poslušajo nato pa izvajajo dejavnosti vezane na to besedilo ali pa nepovezane s tem besedilom.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta
Rezultati izvedene ankete med učenci drugih, tretjih in četrth razredov so zelo pozitivni. Anketirali smo 176 učencev. Branje sovražijo 3 učenci izmed vseh, 7 jih ne mara brati, 27 pa jih bere ker morajo. To pomeni 21 % vseh vprašanih učencev. Vsi ostali radi (37 %) ali zelo radi (42 %) berejo. Predavanja in delavnice za starše so se izkazala za zelo smiselno in pravo odločitev, saj večini učencev pri učenju branja pomagajo starši (57 %) ali drugi domači (7 %). Če staršem na predavanjih povemo, kako naj svojim otrokom pomagajo, je njihova pomoč bistveno bolj učinkovita. Pri tem je dobro, da se starši lahko obrnejo na različne strokovnjake v šoli, ki dobro poznamo načine učenja in pomoči in smo jim pripravljene pomagati. Na šoli si lahko izposodijo različne materiale. Opažamo, da smo z rezultati projekta zadovoljni prav vsi udeleženci učnega procesa (učenci, starši in učitelji).

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V projekt so bili vključeni vsi učenci od prvega do četrtega razreda, kasneje se je pridružila še najstarejša skupina otrok iz vrtca. Interesno dejavnost Bralne urice je vsako leto obiskovalo od 30 do 40 učencev. Vključeni so bili tudi njihovi starši, vzgojiteljice v vrtcu ter učitelji prve triade in četrth razredov. Sodelovali so tudi učenci pri različnih izbirnih predmetih, v podaljšanem bivanju in njihovi učitelji.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Podatke smo zbirali z opazovanjem, evalvacijami učencev in učiteljev, z anketami, z analizami delovnih listov, individualnimi razgovori z učenci in starši.

Metode obdelave podatkov

Ankete smo obdelali z opisno statistiko, medtem ko smo delovne liste vrednotili kvalitativno.

Prikaz rezultatov

Večina učencev si še naprej želi obiskovati Bralne urice. Všeč jim je, da berejo različno zahtevna besedila, da učitelj bere, da imajo možnost izbire vsebine in dejavnosti povezane z branjem, niso pa vsi zadovoljni s časom (po pouku), nekatere moti klepetanje in neresno delo posameznikov, želijo si več individualnega dela ter da bi imeli te dejavnosti večkrat na teden. Starši so zadovoljni s to obliko pomoči, všeč jim je, da jim nekdo razloži kako naj se lotijo dela doma. Všeč so jim predavanja v obliki delavnic in možnost individualnih razgovorov. Nekateri starši, katerih otroci nimajo nikakršnih težav, so izrazili nezadovoljstvo, ker so morali poslušati stvari, ki jih ne potrebujejo. Vsi učitelji podpirajo delo v projektu, večina vsaj občasno pri pouku uporablja določene strategije učenja branja ali učenja. Vsi tudi občasno uporabljajo materiale, ki so jim na voljo ali pa jih posodijo za delo doma.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Ugotavljamo, da učenci, ki se težje naučijo brati potrebujejo sistematično poučevanje branja. Ker pa je pri njih običajno problematična tudi motivacija za branje, potrebujejo motivacijske pripomočke, ki jim pomagajo pri učenju. V veliko pomoč staršem je, da vedo na kakšne načine

lahko svojim otrokom pomagajo oz. kam se lahko obrnejo po pomoč. Tudi učitelji so zelo zadovoljni, saj vedo, da niso sami, da z njimi sodeluje cela ekipa strokovnih delavcev, hkrati pa imajo materiale in pripomočke, ki jih lahko uporabijo pri ali po pouku, ali pa posodijo učencu za domačo rabo.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Naša šola je prijazna do učencev, ki težje osvajajo znanja in do tistih z učnimi težavami. Prav tako do njihovih staršev. Da branje ne bo muka in Bralne urice je že 2 leti vključeno v letni delovni načrt naše šole, vodstvo šole podpira projekt.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Novost projekta je v tem, da smo na šoli izdelali ogromno različnih materialov, ki učencem pomagajo pri učenju branja. Izdelali smo jih pri pouku, pri interesnih dejavnostih, pri izbirnih predmetih in v podaljšanem bivanju. Učenci jih lahko uporabljajo pri pouku, v podaljšanem bivanju, pri interesni dejavnosti ali pa si jih izposodijo za delo doma.

Novost projekta je tudi v tem, da so vanj povabljeni in vključeni vsi starši otrok najstarejše skupine vrtca ter učencev prve triade in četrtega razreda. Če se učenci naučijo dobro brati, kar pomeni, da predvsem razumejo kar preberejo, jim je kasneje prihranjenih kar precej težav z branjem in učenjem. Takoj, ko učiteljice opazijo težave z branjem, učenca vključimo v eno od oblik pomoči in mu poskušamo pomagati. Na govorilne ure povabimo tudi starše, da se dogovorimo za delo doma. Na šoli jim je na voljo strokovna skupina, kamor se lahko kadarkoli obrnejo po pomoč.

Možnosti uvajanja v druga področja

Način dela, ki smo ga uporabljali v našem projektu, je primeren za vse osnovne šole, zlasti za prvo triado in četrti razred. Pri nas so Bralne urice interesna dejavnost, lahko pa se naših dejavnosti, materialov in pripomočkov poslužujejo učitelji pri pouku, dopolnilnemu pouku ter vseh drugih oblikah pomoči, ki jih je osnovna šola dolžna izvajati za vse učence.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Imamo že precej izkušenj, hkrati pa se še vedno izobražujemo. Za nastale probleme iščemo teoretične in tudi praktične rešitve. Svoje izkušnje in ugotovitve smo pripravljani deliti tudi z drugimi, saj menimo, da bi naš model dela bil uspešen tudi v drugem okolju.

Literatura

Gillet, J. W., Temple, C., Crawford A., Cooney, B. (2003). Understanding reading problems: Assessment and instruction (5th ed.). Boston: Ally and Bacon.

Grosman, M. (2004). Zagovor branja. Bralec in književnost v 21. stoletju. Ljubljana: Založba Sophia.

Hanuš, B. (2007). Kako pišemo. V: Grosman, M. (ur). Stopenjskost pri ustvarjanju pismenosti. Postopen pouk bralne pismenosti na vseh ravneh šole. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, str. 48-64.

Pečjak, S. (2007). Stopenjskost pismenosti – kaj je in kako jo udejanjati v naših šolah. V: Grosman, M. (ur). Stopenjskost pri ustvarjanju pismenosti. Postopen pouk bralne pismenosti na vseh ravneh šole. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, str. 12-19.

Jerčič Pšeničnik, Simona, (2007). Učitelj, učenec in branje v osnovni šoli, ki omogoča vseživljenjsko pismenost. V: Grosman, M. (ur). Stopenjskost pri ustvarjanju pismenosti. Postopen pouk bralne pismenosti na vseh ravneh šole. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, str. 118-126.

OŠ Jurija Vege Moravče, vrtec Vojke Napokoj
Vegova 38
1251 Moravče

OD KORAKA DO BESEDE

2010–2011

Vodja inovacijskega projekta: Lea Štrukelj, prof. šp. vzgoje, vzgojiteljica

Sodelavci: Romanca Božič, vzgojiteljica, Barbara Mihelčič, dipl. vzgojiteljica

Konzulent: Bernarda Mal

Povzetek:

Inovacijski projekt Od koraka do besede zajema predpripravo staršev in vzgojiteljic na vstop otroka v vrtec. Starši pred vstopom otroka v vrtec doživljajo stresno obdobje, ki se prenaša na njihove otroke, prav tako njihovi dvomi, strah,... V projektu smo se ukvarjale z raziskovalnimi vprašanji, kako starše pripraviti na otrokov uspešen vstop v vrtec, kako vzpostaviti čimprejšnje zaupanje med starši in vzgojiteljicami ter kako uvajati otroke, da bo čim manj stresno tako za otroke, kot tudi za njegove starše in vzgojiteljice. Od koraka do besede je inovacijski projekt, ki ima za rezultat protokol uvajanja otrok v vrtec. Protokol sestavljajo dejavnosti: uvodni roditeljski sestanek z vzgojiteljicami in starši, ki so svojega otroka že uvedli v vrtec brez težav in s težavami (predavanje zunanje strokovnjakinje, priporočila vzgojiteljic za uvajanje, delitev po skupinah k posameznim vzgojiteljicam, podpisovanje pogodb), evalvacijska okrogla miza 4 mesece po uvajanju, dan odprtih vrat prvega starostnega obdobja in zgibanka s priporočili za uspešno in nestresno uvajanje. Dosežki so bili merjeni z intervjujem staršev, anketo o njihovih občutkih, podatki o udeležbi na srečanjih.

Abstract:

Innovational project titled From the first step to the word covers the preparation for parents and educators at the child's admission in the kindergarten. The period before the admission is stressful for the parents and their fears and doubts have often a substantial impact on the children. The project deals with research questions, how to prepare parents for the child's successful entry into kindergarten, how to establish trust between the parents and teachers and how to introduce a child to the educational system to be less stressful for him and his parents, kindergarten teachers. From the first step to the word is a project that covers the protocol of introduction of children to kindergarten. Protocol consists of the following activities: introductory meeting with educators and parents who have already introduced their child to kindergarten without any problems or difficulties (expert lecture, transfer of recommendations for the deployment of teachers, assignment into groups, signing contracts), evaluation round table with the parents one month after deployment, an open day for the youngest age groups and leaflet with recommendations for a successful and stress-free introduction. Achievements were measured by parent interviews, a survey about their feelings as well as data on participation in meetings.

Ključne besede: uvajanje otrok v vrtec, stres, starši, vzgojiteljice, sodelovalni odnos.

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Ob vsakem ponovnem uvajalnem obdobju si vzgojitelji vedno znova zastavljamo vprašanja: kako uvajati čim manj stresno in kako v čim krajšem času pridobiti čim več zaupanja staršev in otrok.

Vemo, da vsak proces zahteva čas. Kljub temu stremimo k temu, da se da postoriti marsikaj na področju uvajanja. Da stres, ki ga doživljamo tako starši, njihovi otroci in vzgojitelji, ublažimo, ga s skupnimi močmi omilimo in tako uvajalno obdobje preživimo znošno.

Ob poplavi literature, člankov in medijev imajo starši možnost sebe in otroke pripraviti na prve korake vstopa v vrtec. Menimo, da je kljub temu ključna komunikacija med vzgojitelji in starši, ki jo je potrebno vzpostaviti še pred prvim vstopom otroka v vrtec. Z njo pridobivamo vsi koristne informacije, s katerimi zadovoljujemo otrokove trenutne potrebe. Ko otrok prehaja iz varnega domačega okolja v njemu trenutno neznanu in tuje, je naloga vzgojiteljev in staršev, da njegovo stisko razumemo, ga tolažimo in mu izkazujemo veliko mero ljubezni. S tem mu novo okolje približamo, ter mu damo tisti občutek varnosti, ki ga nujno potrebuje za uspešno prilagajanje na nov način preživljanja v vrtcu.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Mandič, M. meni, da mlajši ko je otrok, bolj travmatično izraža svojo stisko. Ker je ni sposoben ubesediti, veliko joče. Če starši otroka postopno pripravljajo na spremembo in mati ob ločitvi nanj ne prenaša strahu in lastne negotovosti, se bo otrok v vrtec hitreje vključil. Zato je prav, da se mati pred vstopom otroka v vrtec o slednjem pozanima ter se z bodočo vzgojiteljico pogovori o navadah in posebnostih otroka, tako da si sama pridobi zaupanje v novo obliko varstva za svojega malčka. Otroku pomaga, če mu doma približamo dnevni red, ki velja v vrtcu (čas igre, kosila, počitka). Omogočimo mu, da ima s seboj priljubljeno igračko, dudo, stekleničko, nekaj takega, kar »diši« po domu. Tako imenovani »prehodni objekti« mu pomagajo premostiti odsotnost matere, zato jih prav nikoli ne pozabimo doma. Če je otrok zdrav, naj hodi v vrtec redno, saj se tako lažje privadi na stalni dnevni ritem ter pridobi občutek varnosti in zaupanja (Mandič, 2002, str.40-41).

Po Bojanu Varjačiču tesnobnim staršem tesna vez z otrokom veliko pomeni in zato otroka le stežka spustijo od sebe. Občutek imajo, da so edini, ki lahko ustrezno zadovoljijo otrokove potrebe, zato so do vrtca nezaupljivi, iščejo napake in preobčutljivo reagirajo ob najmanjši otrokovi stiski. Po drugi strani se lahko počutijo tudi nekompetentne, računajo na izkušnje osebja in so hvaležni za vsak nasvet (Varjačič, 2008).

Flegmatični starši, meni Varjačič, otroku in vrtcu popolnoma zaupajo. Delujejo izjemno hladnokrvno. Vsakršno »kompliciranje« glede uvajanja se jim zdi nepotrebno in ga doživijo kot podcenjevanje njihovih čustvenih kapacitet. Ne zaznavajo otrokovih negativnih čustev, zato otrok nima možnosti, da bi jih izrazil in predelal, starše pa lahko preseneti z negativno reakcijo.

Starši, ki stežka zaupajo vrtcu, si lahko pomagajo tako, da se z osebjem vrtca čim večkrat srečajo in o pomislekih odkrito spregovorijo, ali pa se pogovorijo s starši, ki že imajo otroka v izbranem vrtcu. Vsaka informacija ima moč, da zniža stopnjo nezaupanja (Varjačič, 2008).

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje in cilj projekta

Na kakšen način do čim manj stresnega uvajanja, uspešnega nadaljnjega sodelovanja ter popolnega zaupanja med vzgojitelji in starši? Za cilj smo si zastavile izdelavo protokola za uvajanje otrok in staršev v vrtec ter vzpostavitev popolnega zaupanja med vzgojitelji in starši.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Pri vsakoletni praksi opazamo skupne imenovalce staršev, ki prvič uvajajo otroka v vrtec. To so nezaupanje, dvomi, skrbi, strah... Posebej je to značilno za starše, natančneje za mame, ki uvajajo otroke stare od 1-2 let.

Naravni proces je, da je mama prvo leto po otrokovem rojstvu del njega. Še bolj ju povezuje dojenje, zato je kakršna koli ločitev lahko zelo stresna tako za mamo, kot za otroka.

Vsekakor vzgojitelji težimo k temu, da z obojestransko komunikacijo vzpostavimo zaupanje. To je temelj tako za kasnejše delo, kot za dobro sodelovanje med starši in vzgojitelji v korist otroka.

Menimo, da bodo otroci sprejeli vrtec in vzgojiteljice takrat, ko bodo to storili starši.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Vse sodelujoče smo si izmenjale izkušnje in mnenja o uvajanju otrok v vrtec in izbrale ključna in pomembna priporočila za starše, kako naj bi uvajanje v vrtec potekalo. Na prvem sestanku za novince smo jih staršem posredovale. Vsaka vzgojiteljica je imela s starši individualne razgovore, na katerih smo spoznale značilnosti otrok in se individualno dogovorile o uvajanju njihovega otroka. S starši smo po končanem uvajalnem obdobju naredile intervju. Pripravile smo tudi okroglo mizo, na kateri so starši povedali svoje mnenje in občutke o uvajanju. Na podlagi celoletnih izkušenj vzgojiteljic in staršev smo pripravile uvodni roditeljski sestanek za starše bodočih novincev. Vsak je na sestanku dobil obširno zgibanko s priporočili za uvajanje.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Ugotovile smo, da je najpomembnejše, da starši zaupajo vrtcu in vzgojiteljicam in s tem pozitivno vplivajo na svojega otroka. Tako je uvajalno obdobje lažje in krajše.

Pomemben je tudi protokol uvajanja otrok v vrtec in seznanitev staršev s tem protokolom vsaj mesec pred začetkom uvajanja, da se lahko starši in otroci pripravijo na vrtec in spremembe.

Vse te na novo pridobljene informacije smo strnile in organizirale uspešen sestanek za starše bodočih novincev, na katerem so le ti pridobili pomembne informacije, tako da lažje zaupajo svojega otroka vzgojiteljicam in vrtcu.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Cilj je bil dosežen. Otroci so se uvedli v vrtec v zelo kratkem času z malo joka.

Starši so zaupali vrtcu in predvsem vzgojiteljicam. To so povedali na okrogli mizi in pri intervjuju. Predvsem so poudarili, da so bile informacije, ki so jih pridobili na uvodnem

sestanku, zelo pomembne in koristne. Bile so jim v veliko pomoč in da so konkretna navodila, kako oddati otroka in kako ga pripraviti na vrtec, zanje najpomembnejša. S starši smo skozi celo leto lepo sodelovali, čutili je bilo zaupanje staršev in otrok, ki so z veseljem prihajali v vrtec.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Letno se v našem vrtcu uvaja približno 30 novincev. Vsako leto se pri starših opaža isti problem oz. vzorec: nezaupanje, dvom, strah in skrb pred vstopom otroka v vrtec.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

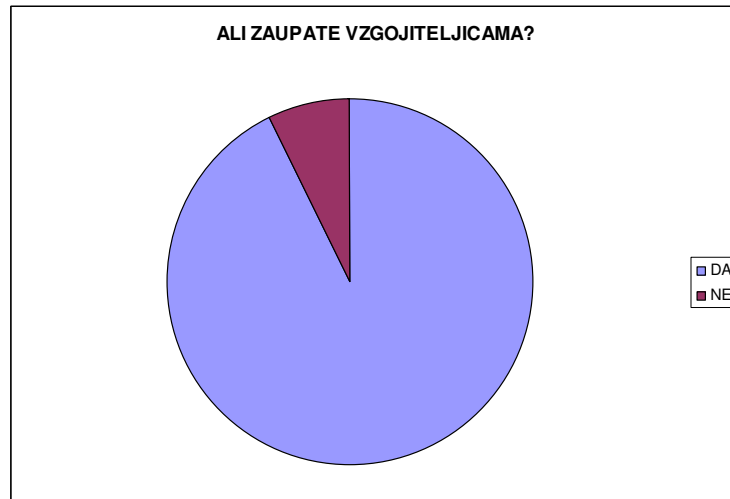
- prebiranje strokovne literature,
- snemanje izjav staršev novincev,
- okrogla miza s starši,
- anketa (za uvajalno leto 2010) -odgovori vseh 28 staršev, ki so se uvajali v leto 2010 so bili zelo pozitivni,
- opažanja vzgojiteljic in odzivi staršev (za uvajalno leto 2011),
- sestanki udeleženk IP, pogovori in izmenjave mnenj.

Metode obdelave podatkov

- poslušanje posnetkov izjav staršev,
- zapis informacij, ki smo jih pridobile na okrogli mizi,
- pogovor udeleženk IP o informacijah staršev, pridobljenih na okrogli mizi,
- vse zbrane podatke smo uporabile pri pripravi in izvedbi sestanka za starše bodočih novincev.

Prikaz rezultatov

- intervju s starši ob koncu uvajalnega obdobja: starši so bili zelo zadovoljni z uvajanjem, poudarili so, da so se strahovi, ki so jih imeli, hitro izgubili. Nekateri so bili presenečeni, ker je njihov otrok tako z lahkoto sprejel vrtec in vzgojiteljice,
- okrogla miza: starši so bili z načinom uvajanja zelo zadovoljni, veseli so bili vseh konkretnih informacij na uvodnem sestanku. Spoznali so, da je pomembno, da sami zaupajo vzgojiteljicam, ker potem zaupa tudi otrok,
- anketa: rezultati so bili enaki kot na okrogli mizi.

GRAF 1: Ali zaupate vzgojiteljicama?

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Cilj našega projekta je bil, da naredimo protokol uvajanja otrok in staršev v vrtec ter vzpostavljanje popolnega zaupanja med vzgojitelji in starši. Naši dosežki se vidijo v organizaciji uvodnega roditeljskega sestanka. Za starše je uvod naredila predavateljica go. Zdenka Zalokar Divjak, nadaljevale smo vzgojiteljice, ki sodelujemo v projektu z jasnimi navodili staršem za uvajanje po sklopih (splošno, hranjenje, predaja). Naša spoznanja smo predstavile staršem, in sicer pod sklopom splošno:

- v mesecu pred vstopom otroka v vrtec postopno navajajo otroka na ritem vrtca (hranjenje, spanje),
- otroka doma ne uspavajo z dojenjem, spanjem v naročju, v avtu,... saj to onemogoča normalen potek dela vzgojiteljic v vrtcu, saj otrokom določenih pogojev kljub željam ne moremo zagotoviti,
- z otrokom naj se o vrtcu veliko pogovarjajo, pridejo na obisk (Dan odprtih vrat),
- na pričetku se bodo pojavljale spremembe v otrokovem obnašanju tudi doma (otrok ne želi pustiti mame niti za minuto same, joka zaradi malenkosti, lahko ponovno zahteva dudo, plenico ...),
- uvaja naj starš, na katerega je otrok manj navezan,
- uvajanje v kosu traja največ 2 tedna, v prvem tednu je kratka (do max. 1h) prisotnost zaželeno, z vsakim dnem se prisotnost starša v oddelku krajša in podaljšuje samostojna prisotnost otroka,
- v igralnici naj se starši ukvarjajo z otrokom, ga hranijo, previjejo ... vzgojiteljica čaka, da otrok pride sam do nje.

V sklopu hranjenja smo se dotaknile naslednjih točk:

- priporočljivo je, da mama otroka ne doji več v času otrokovega bivanja v vrtcu, pred prihodom v vrtec. Navaja naj ga daljše časovno obdobje, ta odtegljaj naj se ne zgodi en dan pred prihodom otroka v vrtec,
- otroke naj v mesecu pred vstopom navajajo na samostojno hranjenje in pitje iz skodelice, na trdo hrano,...

V sklopu predaje pa smo predstavile:

- naj pri predaji otoka (če je otrok v naročju) obrnejo stran od sebe oz. k vzgojiteljici,
- naj starši upoštevajo nasvete vzgojiteljic, ko jim svetujejo, da lahko zapustijo igralnico, to storijo odločno, hitro, se poslovijo in odidejo,
- naj otrokom ne dajejo lažnih obljub (npr. »grem samo na stranišče«,...),
- naj starši ob odhodu iz oddelka (med uvajanjem) zapustijo vrtec in njegovo okolico ter ne stojijo za vrati igralnice, saj otroci čutijo njihovo navzočnost,
- dejstvo, da večina otrok med uvajanjem, ko zagleda svojega starša, prične jokati.

Z upoštevanjem in sprejemanjem praktičnih navodil vzgojiteljic, bo uvajanje za starše, otroke ter vzgojiteljice manj stresno, krajše in vzpostavljen bo pristen zaupen odnos vzgojiteljica-starš-otrok. Starši kot dober zgled lahko dajo otroku občutek, da vzgojiteljici zaupajo, tako jim bodo tudi otroci sami prej zaupali ter začeli radi hoditi v vrtec.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

V prejšnjem šolskem letu smo izpeljale uvajanje s polovičnimi priporočili, brez tako obširnega uvodnega roditeljskega sestanka, pa so bile posledice naših dobrih namenov videti že takrat. Letos bodo bolj vidne v času poletnih počitnic oz. s prvim septembrom, ko se bo uvajala ena skupina otrok.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Novosti, ki smo jih uvedle v uvajalno obdobje prihajajočega šolskega leta, so bile:

- **Uvodni roditeljski sestanek s starši novincev:**
 - o s predhodnim predavanjem predavateljice go. Zdenke Zalokar Divjak o razvojnih značilnostih in postavljanju meja za otroke do 3. leta starosti. Predavanje je temeljilo na praktičnih primerih,
 - o praktičnimi, zelo direktnimi navodili vzgojiteljic staršem otrok, ki bodo svoje otroke uvajali s 1. 7. 2011, prisotnost 3 staršev, ki so svoje otroke že uvedli v preteklem šolskem letu,
 - o delitev po skupinah k posameznim vzgojiteljicam,
 - o podpisovanje pogodb.
- **Dan odprtih vrat** v prvem starostnem obdobju (tudi letos, prav tako kot lani, se dogodka na žalost ni udeležil nihče od staršev. Razloga za to še nismo ugotovile,
- **Intervju staršev** (marec 2011), snemanje z diktafonom (vprašanja so se nanašala na septembrsko uvajanje),
- **Okrogla miza s starši**, ki so svoje otroke uvajali v preteklem šolskem letu, izpraševale smo jih za pripombe, misli, ideje...
- **Zgibanka za starše.**

Možnosti uvajanja v druga področja

Projekt bi lahko širile po drugih vrtcih v Sloveniji, morda nekoč tudi v tujini, saj imamo zelo dodelan koncept uvodnega roditeljskega sestanka (podkrepitev z zunanjim strokovnjakom), podamo direktna navodila staršem za uvajanje in ko jih upoštevajo, se otrok uvede z najmanjšimi problemi, ki bi v tem obdobju lahko nastali.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Vzgojiteljice smo uspešne pri praktičnih napotkih za uvajanje, pri organizaciji in izvedbi uvodnega roditeljskega sestanka ter spretne v komunikacijskih veščinah.

Literatura

Mandič, M. Prvi dnevi v vrtcu. *Otrok in družina*, 2002, LII, 9, str. 40–41.

Varjačič, R., Bojan. Prvič v vrtec. *Otrokov vstop v vrtec – prelomnica. Ringarajine iskrice* (online). 2010. (citirano 5. 7. 2011)., Avgust/September 2008. Dostopno na naslovu: http://www.ringaraja.net/clanek/prvic-v-vrtec_1023.html?page=2.

Osnovna šola Milana Majcna Šentjanž
Šentjanž 58a
8297 Šentjanž

KAKO MOTIVIRATI UČENCE, DA BODO OPRAVLJALI DOMAČE NALOGE IN DELO DOMA ZA ŠOLO?

2009–2011

Vodja inovacijskega projekta: Nada Jazbec, profesorica razrednega pouka, mentorica

Sodelavke v inovacijskem projektu: Nataša Možic, svetovalna delavka, Helena Hribar, profesorica razrednega pouka, mentorica, Gordana Bregar, profesorica razrednega pouka, mentorica, Nada Lindič, diplomirana vzgojiteljica, svetovalka

Konzulentka: mag. Marta Novak, Zavod RS za šolstvo, OE Novo mesto

Povzetek

RAZLOGI ZA DELO NA INOVACIJSKEM PROJEKTU

Leta 2009 smo se odločili za projekt Kako motivirati učence, da bodo opravljali domače naloge in delo doma za šolo?. Razlog za projekt so bila opažanja, da učenci neredno opravljajo domače naloge in se doma premalo pripravljajo za šolo. Opažali smo, da je problem nerednih opravljenih domačih nalog in priprave na pouk izrazitejši v 2. in 3. triadi.

CILJI INOVACIJSKEGA PROJEKTA

- Povečati odgovornosti za opravljanje domačih nalog in izboljšanje učnega uspeha.
- Vzpodbujati in graditi na medsebojni pomoči ter razvijati pozitivno podobo učencev tutorjev in učencev prejemnikov tutorske pomoči.

Abstract:

REASONS TO WORK ON INNOVATION PROJECT

In 2009 we decided to work on the project "How to motivate pupils to do homework and assignments at home for school?" Pupils do not do the homework regularly and they do not prepare enough for school. These are the reasons for the Innovation Project. This problem is more distinctive in the 5th – 9th class.

GOALS OF THE INNOVATION PROJECT

- To increase responsibility for doing homework and the knowledge and improve the abilities and skills for better grades.
- To motivate and develop a positive self-esteem, to build mutual relationship between the Pupil Tutor and the pupil who receives help.

Ključne besede: Motivacija za domačo nalogo

Potek dela

Učitelji:

- Srečanje s strokovno konzulentko in strokovnim timom.
- Izobraževanje učiteljev na temo domače naloge in domače delo ter diferenciacija domačih nalog.
- Anketa, analiza in načrtovanje nadaljnjih dejavnosti.
- Domače naloge s poudarkom na diferenciaciji.
- Redno spremljanje opravljenih domačih nalog (vsebinsko) in beleženje.
- Sprotno obveščanje staršev na govorilnih urah in roditeljskih sestankih.
- Poimenovanje »frajerjev« meseca, za vse opravljene domače naloge v tekočem mesecu.
- Razredne ure na temo domačih nalog.
- Izbira učencev tutorjev in učencev prejemnikov tutorske pomoči, spremljanje njihovega dela.
- Individualni razgovori s šolsko svetovalno službo.
- Vzpodbuda in pomoč pri opravljanju domačih nalog v OPB.

Starši:

- Roditeljski sestanki - informiranje o projektu, predavanja na temo domače naloge/domače delo.
- Anketa za starše.
- Vzpodbuda in pomoč otroku pri domačih nalogah.
- Redno spremljanje opravljanja domačih nalog.
- Obiskovanje govorilnih ur in roditeljskih sestankov.

Učenci:

- Razredne ure na temo domače naloge in domače delo, izdelava plakatov na temo Domača naloga ni več nadloga.
- Sestajanje šolskega parlamenta na temo Medsebojna pomoč pri domačih nalogah.
- Anketa za učence.
- »Frajerji« meseca za vse opravljene domače naloge.
- Podpis kodeksa tutorske pomoči, izvajanje tutorstva.
- Redno opravljajo domačo nalogo in se sprotno pripravljajo za šolsko delo.
- Samoevalvacija: po preverjanju in ocenjevanju znanja primerjajo razmerje med opravljenimi domačimi nalogami in uspešnostjo.
- Individualni pogovori s šolsko svetovalno službo (po potrebi).

Ugotovitve in spoznanja

- Ozaveščanje in razvijanje odgovornosti pri učencih za opravljanje domačih nalog/domačega dela.
- Osveščanje staršev o pomenu domačih nalog/domačega dela in njihovi vlogi (odgovornost).
- Z doslednim spremljanjem domačih nalog/domačega dela učence navajamo na dosledno opravljanje obveznosti.
- Tutorstvo pozitivno vpliva na medsebojne odnose – več komunikacije z učitelji, razvija odgovornost vseh udeleženi.

- Z diferenciacijo domačih nalog omogočamo učencem, da je pri delu uspešnejši.
- Projekt vzpodbuja in razvija pri učiteljih zavedanje pomena diferenciranih domačih nalog in izvajanje diferenciacije pri poučevanju.

KAJ LAHKO PONUDIMO DRUGIM ZAVODOM?

Ponudimo lahko predstavitev naših izkušenj (informacije, nasveti)

VPLIV INOVACISKEGA PROJEKTA NA DELO IN VZDUŠJE V ZAVODU

Inovacijski projekt je povečal osveščenost učiteljev za načrtovanje diferencirane domače naloge in doslednost pri pregledovanju (vsebinsko) in beleženju opravljenih domačih nalog.

Staši bolj redno spremljajo delo svojega otroka, mu nudijo vzpodbudo in pomoč pri opravljanju domačih nalog.

Na podlagi opravljenih diferenciranih domačih nalog so učenci spoznali, da je njihova uspešnost povezana z njihovim rednim delom za šolo.

Tutorstvo je krepilo pozitivne odnose med učenci, učitelji in starši.

Literatura:

Iz prakse za prakso; DOMAČA NALOGA – izziv ali obveza, Ljubljana: Supra 2007

Iz prakse za prakso; DIFERENCIACIJA IN NIVOJSKI POUK V PRENOVLJENI ŠOLI, Ljubljana: Supra; Maribor: Poslovna skupnost osnovnih šol 2004

Nada Nedeljko; DOMAČA NALOGA DA, VENDAR PREMIŠLJENO IN Z NAMENOM, Vzgoja in izobraževanje, l. 37, št. 6 (2006), stran 4-6

Nada Nedeljko; SVEŽ PRISTOP K DOMAČIM NALOGAM; Fleksibilni predmetnik – pot do večje avtonomije, strokovne odgovornosti in kakovosti vzgojno-izobraževalnega dela; FANI NOLIMAL...[et.al.] – Ljubljana: ZRSS 2008, stran 155 – 165

Ivana Mori; DOMAČE NALOGE VČERAJ, DANES IN JUTRI, Razredni pouk, l. 11 (oktober 2009), stran 1

Jasna Korbar; TUTORSTVO: MEDVRSTNIŠKA POMOČ; Vzgoja: revija za učitelje, vzgojitelje in starše, l.10, št.39, september 2008; stran 39-41

OŠ Miška Kranjca
Kamnogoriška 35
1000 Ljubljana

LJUDSKO GLASBENO IZROČILO IN MI 2010–2011

Vodja inovacijskega projekta: Adriana Gaberščik, prof. razrednega pouka

Sodelavci: Sonja Bregar Mazzini prof. zgodovine, Brigita Kumer Rener prof. geografije, Tatjana Kreč prof. zgodovine, Darka Hlaj prof. slovenskega jezika

Konzulent: Ada Holcer, Zavod RS za šolstvo

Povzetek

Slovenska ljudska glasbena dediščina je pomemben del narodove kulture, zato je potrebno, da ji tudi v učnem procesu namenimo svoje mesto. Glede na raziskave je poznavanje slovenske ljudske glasbe med mladimi slabo, zato smo želeli z našimi projektom to izboljšati. Zaradi časovne obremenjenosti učencev in učiteljev smo to želeli storiti v okviru obstoječega učnega načrta in pri rednem pouku.

S timskim delom in medpredmetnim sodelovanjem smo uspešno pripravili nove, kreativne in domiselne izvedbe učnih ur pri različnih predmetih. S tem, da smo integrirali slovensko ljudsko glasbeno dediščino v pouk raznih predmetov, smo povezovali spoznanja posameznih predmetov in gradili celostno znanje po celotni vertikali.

Ugotovili smo, da lahko slovensko ljudsko glasbeno izročilo in otroško igro uspešno vključujemo v redni pouk pri večini predmetov v osnovni šoli od 1. do 9. razreda. Postane lahko kreativen del učne ure tako na razredni stopnji kot pri pouku slovenščine, zgodovine, zemljepisa, fizike, etike, likovne vzgoje na predmetni stopnji. Ob tem se poleg ciljev posameznega predmeta uresničujejo tudi medpredmetni in kroskurikularni cilji. Nadgradnja so bile delavnice o ljudskih glasbilih in ljudskem plesu ter oblačilni kulturi, ki so jih prispevali zunanji kulturni sodelavci.

Z enakim delom in sodelovanjem pri posameznih urah bomo v prihodnjem šolskem letu nadaljevali. Pri izvedbi ur so se odpirale še dodatne zamisli in možnosti, ki jih bomo uresničevali še v prihodnje.

Ključne besede: ljudska glasba , kurikulum, medpredmetno poučevanje

Abstract

Slovenian traditional folk music heritage plays an important role in the nation's culture and therefore needs the place in the curriculum. The research has shown that young people have a poor knowledge of the traditional folk music. Our project is aimed to raise the awareness of it in the young population.

As we did not want to add more teaching/learning hours to both teachers and students, the activities were organised within the existing timetable.

We managed to prepare new, creative and challenging lessons for various subjects and grades through team work and cross-curricular cooperation. By integrating Slovenian traditional folk music heritage into various school subjects we connected different specific knowledge that helped students achieve deeper understanding of the topic area.

We realised that Slovenian traditional folk music heritage as well as traditional children's games can be successfully integrated into most primary school subjects – from grade 1 to 9. It could be a creative part of any lower grade lesson as well as upper-primary subjects such as: Mother tongue, History, Geography, Physics, Ethics or Art. It helps achieving subject goals as well as cross-curricular and other goals set across the curriculum. We upgraded the project with workshops on traditional folk instruments, dancing and clothing history culture contributed by different culture workers.

We will continue the work and cooperation during the following academic year. While working on the project new ideas and solutions appeared and we are going to realise some of them in future.

Key words: traditional folk music, cross-curricular teaching, curriculum

Problemsko stanje

Ljudska ustvarjalnost in kultura in s tem tudi ljudska pesem in ples sta temelj vsakega naroda, zato je skrb za njuno ohranjanje in nadaljevanje naša dolžnost. Z moderno tehnologijo in spremenjenim načinom življenja sta začela slovenska ljudska pesem in ples počasi in nezadržno izginjati iz ljudske sredine. Pesmi in plesi niso več živeli, utonili so v pozabo, kar pa je ostalo, je začelo izgubljati svojo prvobitno vlogo (Kumer, 2002, Ramovš 1992). Z romantično mislijo o ljudski umetnosti kot temeljni kulturi naroda je ljudska glasba našla pot tudi v šole. A glede na znanje učencev o njej ne moremo biti zadovoljni.

Da je potrebno v šolah spremeniti odnos do ljudske glasbe, nas opozarjajo tudi splošni svetovni trendi, kot sta globalizacija in vključitev v združeno Evropo, saj moramo kot narod obstati, to pa bomo le, če se bomo zavedali in cenili svoje korenine, kulturo in jezik. »Ni prav, da pustimo rasti rod, ki bo poznal vse popevkarje sveta, ne bo pa znal zapeti niti ene domače pesmi.« (Kumer, 1978, 359) S tem se najbrž strinjamo vsi, a nemočni obstanemo, ko je treba narediti odločilne korake. Prvo znanje o ljudski glasbi in odnos do nje se otroku začne oblikovati v družini. V toku izobraževanja se z ljudsko glasbo najprej sreča v vrtcu, osnovna šola pa je prav gotovo pomembna pri prenašanju ljudskih pesmi in plesa in vedenja o njih, saj se tu formalno izobraževanje o ljudski glasbi tudi konča. Tega se žal premalo zavedamo in premalo naredimo.

Zdi pa se, da je v zadnjem času začela zavest o pomembnosti ljudske glasbe v šoli ponovno rasti in učitelji se začenjajo zavedati, da je poleg izobraževalne tu še bolj pomembna vzgojna komponenta. Ni dovolj, da ostaja ljudska glasba le kot informacija pri predmetu glasbena vzgoja, ampak bi jo bilo potrebno vključevati kot del pouka tudi pri drugih predmetih.

Cilji projekta

Raziskave (Gaberščik, 2004, Breznik, 2004, Črčinovič Rozman, 2004) kažejo, da sta slovenska ljudska pesem in ples kljub njuni pomembnosti v šoli zapostavljena, da je odnos do slovenske ljudske pesmi in plesa preveč indiferenten in da je ljudskega petja in plesa premalo. Pričujoče stanje ni dobro, saj vemo, da se ravno v osnovnošolskem obdobju otrokovega razvoja izoblikuje odnos do glasbe in razvijejo glasbene sposobnosti, da ne omenjamo pomembnosti glasbe pri celostnem razvoju človeka. (Sicherl-Kafol, 2001)

Zato smo zasnovali projekt, kako vključiti slovensko ljudsko glasbeno dediščino horizontalno in vertikalno v medpredmetnem poučevanju. Namen projekta je bil, da bi učenci od 1. do 9. razreda spoznavali slovensko ljudsko glasbeno dediščino skozi različne učne vsebine v povezavi s šolskimi predmeti (slovenščina, zgodovina, geografija, fizika, športna, likovna in glasbena vzgoja). Z medpredmetnim povezovanjem bi učenci doživljali ljudsko glasbo celostno na čutnem, čustvenem in kognitivnem področju.

Potek dela

Učitelji posameznih predmetov in razredni učitelji so glede na učni načrt pripravili seznam ur, kjer bi bilo smiselno povezovati in vključevati slovensko ljudsko glasbeno izročilo in otroško igro. Potem so te ure timsko načrtovali in jih posamezno ali pa skupaj izvedli. Med letom pa so se odpirale še druge priložnosti in ideje, kako povezovati posamezne predmete in slovensko ljudsko glasbo.

Nekaj primerov za ilustracijo:

- V drugem razredu so se učenci ob spoznavanju poklicev igrali tudi ljudsko plesno igro Prišla majka s kolodvora;
- v tretjem so otroško igro »polž« povezali z likovno in športno vzgojo;
- v šestem razredu se ob obravnavi ljudskega slovstva naučijo zapeti ljudsko balado Desetnica;
- v osmem razredu so se pri zgodovini ob spoznavanju Valvazorjeve Slave vojvodine Kranjske naučili ljudska plesa štajriš in trojko;
- v devetem razredu so pri geografiji spoznali življenje Slovencev v zamejstvu tudi ob porabskih plesnih vižah in ob pesmi Buja se je ženila, pri obravnavanju Rezije pa so spoznali značilni rezijanski način petja in zanimivo obliko plesa;
- pri predmetu fizika pa so ob vrtenju pri Pobreški polki ugotavljali centrifugalno silo in računali obodno hitrost.

Pripravili in izvedli smo tudi delavnice, pri katerih sta sodelovala zunanji strokovnjak in kulturno društvo:

- Pravljlična, plesna in likovna delavnica (za prvo triletno)
- Tomaž Rauch prof. glasbe – Ljudska glasbila in plesne viže na slovenskem, (za drugo in tretje triletno)
- AFS France Marolt – Ljudski ples in oblačilna podoba po slovenskih pokrajinah (za drugo in tretje triletno)

Učenci so prikazali pridobljeno znanje na prireditvi, katere izkupiček je šel v dobrotne namene. Povabili smo tudi ustvarjalce in poustvarjalce slovenske ljudske glasbe: AFS France Marolt – pevce in plesalce, pevko Evo Hren in Moški oktet »Žetev« iz Luč.

Ugotovitve in spoznanja

Slovenski ljudski ples in slovensko ljudsko pesem ter otroško igro se da uspešno vključevati v redni pouk pri večini predmetov v osnovni šoli od 1. do 9. razreda. Ni potrebno, da posegamo izven učnega načrta in puščamo prostor slovenskemu ljudskemu plesu, pesmi ter igri le pri glasbenem pouku in športni vzgoji ali pa samo v okviru dnevov dejavnosti, ampak lahko postanejo kreativen del učne ure pri mnogih predmetih. Tu ne gre le za medpredmetno povezovanje na razredni stopnji, temveč za uspešno vključevanje tudi pri pouku slovenščine, zgodovine, zemljepisa, fizike, etike, likovne vzgoje tudi na predmetni stopnji. Ob tem se poleg ciljev posameznega predmeta uresničujejo tudi medpredmetni in kroskurikularni cilji.

Ugotavljali smo pozitiven odziv učencev ob izvajanju pouka, kakor tudi staršev ob predstavitvi projekta na prireditvi.

Širjenje novosti

Povezovanje predmetov, še zlasti na predmetni stopnji, z ljudsko glasbeno dediščino je v naših šolah redkost. Medpredmetno povezovanje in timsko delo ni novost, res pa je, da se tega načina dela lotevamo manj, kot bi bilo zaželeno. Od učiteljev terja več načrtovanja in dela, a je zadovoljstvo ob rezultatih tem večje. Pozitivne izkušnje ob projektu so nas prepričale, da bomo s podobnimi aktivnostmi nadaljevali in jih priporočali in delili tudi z drugimi. S timskim pristopom in znanjem o slovenski ljudski pesmi in plesu ter ob sodelovanju kulturnih delavcev in kulturnih društev na tem področju lahko učitelji obogatijo učni proces in znanje učencev v osnovnih, pa tudi v srednjih šolah, saj vemo, da v večini srednjih šol ni več formalnega glasbenega izobraževanja. Podoben način dela pa lahko razširimo na vsa kulturno-umetniška področja.

Literatura

Breznik, I., (2004): Učitelji glasbene vzgoje o ljudski glasbi v tretjem triletju osnovne šole v Sloveniji. V: Glasba v šoli, letnik IX, št.2/3, str. 39-43. Ljubljana.

Črčinovič Rozman, J., (2004): Prisotnost ljudskih pesmi med bodočimi učiteljicami razrednega pouka. V: Glasba v šoli, letnik IX, št.2/3, str. 25-31. Ljubljana.

Gaberščik, A. (2004): Kako približati ljudsko glasbo učencem v prvem triletju osnovne šole. V: Glasba v šoli, letnik IX, št.2/3, str. 32-37. Ljubljana.

Kumer, Z. (2002): Slovenska ljudska pesem. Ljubljana. Slovenska matica.

Kumer, Z. /1986): Izročilo ljudske otroške pesmi na Slovenskem. V: Otrok in knjiga, 23-24. str. 5-19. Ljubljana.

Kumer, Z. (1978): Ljudska pesem v sodobnosti. V: Pogledi na etnologijo. Ljubljana. Partizanska knjiga, 335-364.

Kuret, M.: (1942): Veselja dom I. Ljubljana. Slovenčeva knjižnica.

Ramovš, M. (1994): Ljudski ples v osnovni šoli. Glasnik Slovenskega etnološkega društva, 34, št. 4, str. 43-45.

Ramovš, M. (1992): Polka je ukazana. Ljubljana. Založba Kres.

Ramovš, M. (1991): Otroške igre z odvzemanjem in privzemanjem na Slovenskem. Traditiones, 20, str. 127-141.

Ramovš, M. (1982): Ljudsko izročilo v estetski vzgoji predšolskega otroka. V: Odkrivajmo, doživljajmo! Estetska vzgoja 3. Ur. Bergant, M. Ljubljana. Zveza prijateljev mladine Slovenije.

Ramovš, M. (1980): Plesat me pelji. Plesno izročilo na Slovenskem. Ljubljana. Cankarjeva založba.

Sicherl-Kafol, B. (2001): Celostna glasbena vzgoja: srce, um, telo. Ljubljana. Debora.

OŠ Rada Robiča Limbuš
Limbuška cesta 62
2341 Limbuš

GIBALNICA

2009–2011

Vodja inovacijskega projekta: Simona Cvilak, prof. def.

Sodelavci: Maja Ferčič, univ. dipl. soc. ped., Mojca Kirbiš, univ. dipl. psih., Karolina Vidmar, univ. dipl. ped., Rado Wutej, prof. bio. in kem., Nina Povšič Trantura, prof. raz. pouka, Katica Vezjak, prof. raz. pouka, Marjana Lamprecht, učiteljica raz. pouka, Alenka Zemljič, prof. raz. pouka, Majda Dajčman, prof. raz. pouka, Anita Ranc, prof. raz. pouka, Ksenija Šešerko, učiteljica raz. pouka, Jasna Caf, prof. raz. pouka, Aleksandra Polič, prof. raz. pouka, Simona Lobnik, prof. raz. pouka in dipl. vzg. pred. otrok, Trauda Bahčič, vzg. pred. otrok, Jasna Antolinc, ak. slikarka in prof. lik. ped., Dragica Sernc, dipl. vzg. pred. otrok, Martina Kukovec, vzg. pred. otrok, Manuela Pšunder, dipl. vzg. pred. otrok, Kristina Vračko, dipl. vzg. pred. otrok, Grozdana Puhič, dipl. vzg. pred. otrok, Rosanda Jelen, vzg. pred. otrok, Romana Holc, dipl. vzg. pred. otrok, Zdenka Zakelšek, vzg. pred. otrok.

Konzulent: Bernarda Gaber, ZRSŠ OE Celje

Povzetek:

Ustvarili smo novo učno okolje t. i. gibalnico, in jo opremili s številnimi pripomočki. Kreativno učno okolje zadovoljuje osnovno otrokovo potrebo po gibanju in igri, hkrati pa omogoča multisenzorno učenje in individualizacijo in diferenciacijo dela. Na telesno gibalni način izvajamo številne dejavnosti osnovnega in razširjenega programa osnovne šole in kurikula vrtca. S spremljevalnimi dejavnostmi inovacijskega projekta smo povečali znanje strokovnih delavcev in tako pomembnost spoznavanja otroka kot posameznika: učni stil, dominantni profil, učne inteligence, močna in šibka področja.

Ugotavljamo, da učenje z gibanjem v novem učnem okolju vpliva na počutje otrok, motiviranost, ustvarjalnost, na učenje, sposobnosti, odnose in osebni razvoj. Gibalnica nudi tudi številne možnosti za delo z otroki s posebnimi potrebami.

Abstract:

We created a new learning area, called »Gibalnica« and we equipped it with numerous resources. A primary need for children is moving and playing. A creative learning area satisfies it and at the same time it enables multisensory learning, individualisation and differentiation of our work. We perform numerous activities in primary and secondary programme of primary school and kindergarten curriculum on the physical-motional way. We put the knowledge of our professional workers to a higher level with accompanying activities of the innovative project and thus the importance of recognising a child as an individual: learning style, dominant profile, learning intelligence, strong and weak fields of every individual.

We have found out that learning with moving in a new learning area affects children condition, their motivation, creative mind, learning process, their relationships with others and personal development. »Gibalnica« also presents numerous opportunities for working with children with special needs.

Ključne besede: novo učno okolje, gibalno učenje, gibalnica

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Ob vsakodnevnem spremljanju delovanja učencev, tako v šolskem, kot tudi v širšem socialnem okolju, opažamo težave z usmerjanjem pozornosti in zmanjšano koncentracijo, vedenjske in čustvene težave in zmanjšano gibalno spretnost. Le-te razumemo kot posledice sodobnega načina življenja (storilnostna naravnost, vpliv medijev in sodobnih tehnologij, pomanjkanje gibalnih aktivnosti) na telesno gibalni razvoj. Z izvajanjem inovacijskega projekta – vpeljavo novega učnega okolja, želimo spodbuditi željo po gibanju in uvajanju telesno-gibalnega stila učenja ter odkrivanju različnih možnosti uporabe novega učnega okolja v šolskem prostoru ter pridobivanje novih znanj strokovnih delavcev.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Pri načrtovanju novega učnega okolja t. i. gibalnice smo izhajali iz več dejstev. V ospredje smo postavili potrebo vsakega otroka po gibanju in igri, saj gibanje in manipuliranje z različnimi predmeti oz. pripomočki nudi otrokom zdrav vir senzorne integracije. Senzorno integracijo razumemo kot način, na katerega naš živčni sistem procesira informacije, ki jih dobi od čutil. Za spodbujanje senzorne integracije obstajajo številne dejavnosti, ki vključujejo celotno telo in stimulirajo taktilna, vestibularna in propioceptivna čutila. (Viola, 2007).

Nato smo izhajali iz teorije o učnih stilih, ki govori o tem, da 35 % učencev uporablja vizualni učni stil, 25 % učencev avditivni učni stil in 40 % kinestetični učni stil, kar pomeni, da najlažje sprejemajo informacije z gibanjem in z različnimi ročnimi dejavnostmi oz. z manipuliranjem s predmeti. Učno snov si najbolje zapomnimo, če jo sprejemamo po čim večjem številu senzornih poti. Človek si zapomni 90 % tega, kar vidi, sliši, pove in stori (Colin in Goll, 1993). Gardner (1995) prav tako govori o več vrstah inteligenc, med katere spada tudi telesno-gibalna inteligenca. S pomočjo ankete o več vrstah inteligenc (Heacox, 2009) lahko odkrijemo prevladujoče inteligence in tako močna področja funkcioniranja vsakega posameznika.

Pomembno je zavedanje, do katerega so prišli mnogi raziskovalci, ki so preučevali učenje in sicer, da obstajata dva glavna učna stila. Prvi je, kako informacije najlažje zaznamo; drugi pa kako te informacije urejamo in predelujemo, torej katera možganska polovica prevladuje. Posameznikov učni stil je torej kombinacija zaznavanja, obdelovanja in vrednotenja informacij in izkušenj (Tomić, 1999). Posebej se z dominantnimi profili ukvarja Carla Hannaford, Ph.D. v knjigi *The Dominance Factor* (1997).

S pedagoško kineziologijo, vedo, ki raziskuje gibanje in njegovo povezanost z učenjem, pa se ukvarjata Paul E. Dennison in Gail E. Dennison, ki sta razvila svojo blagovno znamko *Brain Gym*®.

Frostigova (1989) navaja, da se z gibanjem lažje učimo, saj je le-to vir sprostitve in zadovoljstva. V takšnem stanju pa se lažje in učinkoviteje učimo. Navaja tudi, da gibalna spretnost vpliva posredno na celotno sposobnost učenja, ker deluje na telesna čutila in na

temeljne sposobnosti, kot so spomin, zaznavanje, pozornost, orientacijo v prostoru in času, asociativno mišljenje in sposobnost reševanja problemov.

Krofličeva (1999) navaja, da se ustvarjalni gib kot metoda dela na razredni stopnji, uvaja v vsakdanjo prakso v zadnjih letih. Učenci z gibanjem izražajo, ustvarjajo različne učno-vzgojne vsebine. Ker gre za naravno gibanje, učitelji potrebujejo le metodično znanje, različne načine spodbujanja in izvirnosti. Gibalna metoda omogoča sproščeno počutje, lajša vzgojno-izobraževalni proces in spodbuja otrokov emocionalni, socialni in intelektualni razvoj.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje:

Kako kreativno in učinkovito izrabiti možnosti, ki nam jih ponuja novo učno okolje t. i. gibalnica?

Kako vpliva novo učno okolje in telesno gibalni stil učenja na učence s težavami s pozornostjo in koncentracijo?

Cilj projekta

Uporaba novih metod in tehnik dela pri usvajanju znanj, spretnosti in veščin v novem učnem okolju in kreativna uporaba telesno gibalnega stila učenja v novem učnem okolju - gibalnici in spremljanje otrok s težavami s pozornostjo in koncentracijo:

Pridobivanje novih znanj in izkušenj s področja učenja pri strokovnih delavcih;

Uporaba telesno-gibalnega stila učenja pri usvajanju učnih vsebin pri posameznih predmetih (s poudarkom na spremljanju otrok s težavami s pozornostjo in koncentracijo);

Razvijanje motoričnih spretnosti, pozornosti in koncentracije, prostorske orientacije, socialnih veščin, ustvarjalnosti itd.;

Usvajanje učnih vsebin in strategij pri urah DSP in ISP za učence s posebnimi potrebami na telesno-gibalni način;

Izvajanje nekaterih interesnih dejavnosti, različnih aktivnosti kot usmerjenega prostega časa v podaljšanem bivanju, izvajanje dopolnilnega in dodatnega pouka ter ur oddelčnih skupnosti s telesno-gibalnim stilom učenja;

Iskanje še novih idej in možnosti uporabe gibalnice;

Predstavitev dela izvedb dejavnosti v gibalnici.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Povečanje strokovnega znanja udeležencev IP z izkustvenim učenjem, spoznavanje učencev kot edinstvenih posameznikov, možnost uvajanja gibalne metode in spremljanje učinkovitosti le-te.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Šolsko leto 2009/10:

Ureditev prostora in nakup potrebnih didaktičnih pripomočkov ter opreme za izvajanje dejavnosti. Sodelovanje na razpisu za donatorska sredstva Koraki za korakce, udeležba na pohodu in predstavitev za medije.

Analiza stanja: izvedba delavnic za učence na temo: osebna izkaznica (dominantni profili učencev), anketni vprašalnik za strokovne delavce.

Delavnice za strokovne delavce z namenom spoznavanja učnih stilov, dominantnih profilov, učnih inteligenc ter močnih in šibkih področij z metodo izkustvenega učenja.

Izvajanje dejavnosti z učenci s telesno gibalnim načinom učenja in poučevanja:

- izvajanje učno-vzgojnih vsebin pouka in DP,
- ustvarjalne gibalne urice in sproščanje v času PB,
- izvedba delavnic za nadarjene učence,
- izvajanje DSP in ISP za razvijanje različnih funkcijskih področij otrok s posebnimi potrebami,
- izvajanje dejavnosti za gibalno ovirane otroke,
- izvajanje ur oddelčne skupnosti z izvedbo socialnih iger,
- sproščanje nemirnih otrok v odmoru,
- gibalne ure za nemirne učence 7. razredov,
- izvedba nekaterih interesnih dejavnosti.

Evalvacija: analiza dominantnih profilov učencev, analiza anketnega vprašalnika strokovnih delavcev, sprotne samorefleksije strokovnih delavcev po izvedeni uri, samoevalvacija otrok z obrazki, ki prikazujejo različna čustvena stanja, priprava polletnega in letnega poročila.

Šolsko leto 2010/11:

Analiza stanja:

Srečanje s strokovnimi delavci šole in iskanje poti in možnosti uporabe gibalnice in spremljanja otrok v novem šol. letu. Prepoznavanje otrok s težavami s pozornostjo in koncentracijo ter nemirnih otrok – s pomočjo lestvice s simptomi. Izvedba delavnice Osebna izkaznica za učence 1. razredov in analiza dominantnih profilov učencev.

Aktivnosti:

Izobraževanje strokovnih delavk (Taktilna integracija - MNRI®, Double Doodle Play® in Brain Gym®), izvajanje načrtovanih dejavnosti v gibalnici, sodelovanje s strokovnimi delavci vrtca pri izvajanju dejavnosti v gibalnici, nove možnosti uporabe gibalnice (izvedba delavnic šol. projekta Jaz – Martin Krpan in vreča soli, dejavnosti v tednu otroka – Disco aerobika, gibalni odmori po programu tedenske tematike), srečanje s strokovnimi delavci šole in vrtca z namenom osebnih refleksij dela v gibalnici in navajanje prednosti in pomanjkljivosti ter glavnih ugotovitev spremljav dela otrok s težavami s pozornostjo in koncentracijo, izvedba delavnice za strokovne delavce na temo: Pozornost, koncentracija, hiperaktivnost. Predstavitev IP Gibalnica na študijski skupini mobilnih specialnih pedagogov Podravske in Pomurske regije.

Novosti:

Izvajanje Gibalnice 2 za učence 2. in 3. razredov s težavami s pozornostjo in koncentracijo, izvajanje ciljno usmerjenih dejavnosti za razvijanje pozornosti in koncentracije pri pouku in DP,

izvajanje PACE –a (Brain Gym®) v 1., 2. in 3. razredih kot pripravo na pouk, gibalni odmori so namenjeni učencem predmetne stopnje po seznamu, izvajanje Taktilne integracije - MNRI® dr. Svetlane Masgutove.

Evalvacija:

Sprotne samorefleksije strokovnih delavcev po izvedeni uri, samoevalvacija otrok z obrazki, ki prikazujejo različna čustvena stanja, anketiranje strokovnih delavk, anketiranje učencev 2., 3. in 4. razredov, intervju za učence 1. razredov, primerjava lestvice s simptomi z začetnim stanjem, priprava polletnega in letnega poročila ter strokovnega prispevka.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevala k uspešnemu zaključku projekta

Menim, da je novo učno okolje s številnimi pripomočki pripomoglo k ustvarjalnosti posameznikov, k učenju in iskanju novega. Samoevalvacije otrok z obrazki in njihovi komentarji so pripomogli k sprotni povratni informaciji učitelju. Otroci so bili motivirani in so se dobro počutili v gibalnici. Sprotne samorefleksije so še dodatno pripomogle pri analizi dela in osebnemu zadovoljstvu učitelja. Novo znanje, izkustveno učenje, pa je pripomoglo vsem pri razumevanju lastnega učnega stila in učnega stila učencev ter pripomoglo k razumevanju otrok kot edinstvenih posameznikov z različnimi učnimi stili, še posebej otrok s posebnimi potrebami. Povečalo se je zavedanje in razumevanje pomena multisenzornega učenja, celostnega učenja, vnašanja gibalne metode. Končne analize anketnih vprašalnikov za otroke in strokovne delavce so prav tako pokazatelj, da je novo učno okolje – gibalnica, nov vzgojno –izobraževalni element šolskega prostora, ki nudi številne učinkovite možnosti uporabe.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Novo učno okolje – gibalnica je urejena in opremljena s številnimi pripomočki. Strokovni delavci so znanje pridobivali na delavnicah v šoli, s prebiranjem različne strokovne literature in s strokovnimi izobraževanji, delo samo pa je prinašalo številne izkušnje. Poteke učnih ur smo beležili na posebej pripravljene obrazce, ki smo jih opremili s fotografijami učnih ur, s samoevalvacijo učitelja ter zabeležili samoevalvacijo otrok z obrazki. Povratno informacijo pa nam dajejo tudi izvedene ankete in intervju. Predstavitve IP Gibalnica je potekala na šoli, na študijski skupini mobilnih specialnih pedagogov Pomurske in Podravske regije ter v medijih ob predaji donatorskih sredstev Koraki za korake.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V projekt so bili vključeni učenci 1., 2., 3., 4. in 5. razredov, učenci s posebnimi potrebami in strokovni delavci šole. V šol. letu 2010/11 so se projektu pridružili še strokovni delavci vrtca ter predšolski otroci v starosti od 3. do 6. let.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija):

opazovanje, sprotna refleksija dela po izvedbi dejavnosti v gibalnici, samoevalvacija počutja učencev z obrazki po izvedbi ure, aktivno učenje, intervju, anketa, testiranje, lestvica s simptomi čustvovanja in vedenja.

Metode obdelave podatkov

Analiza dominantnih profilov učencev, kvalitativna in kvantitativna analiza anketnega vprašalnika za učitelje in anketnega vprašalnika za učence ter analiza intervjuja za učence 1. razredov.

Prikaz rezultatov:

1. ANALIZA DOMINANTNIH PROFILOV UČENCEV – OSEBNA IZKAZNICA

Z analizo dominantnih profilov smo ugotavljali za vsakega posameznika njegovo prednostno oz. dominantno roko, nogo, oko, uho in možgansko hemisfero. Tako smo dobili njegovo dominantno hemisfero in njegov dominantni profil, ki nam daje pomembno informacijo o tem, po kateri poti učenec najlažje sprejema učno snov in kako jo dominantno procesira. V vzorec je bilo zajetih 145 učencev. Navajam le skupne vrednosti kot orientacijo: pri 64,14 % otrok je dominantna leva hemisfera (ponavadi logična), pri 35,86 % otrok je dominantna desna hemisfera (ponavadi celostna). Mešan profil ima 41,38 % otrok, enostranski profil ima 18,62 % otrok in 40 % otrok ima enotni profil.

2. ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA ZA UČITELJE

Vzorec: začetno stanje: 13 strokovnih delavk
končno stanje: 11 strokovnih delavk

Navajam pomembnejše rezultate ankete za učitelje in sicer začetno stanje ob pričetku izvajanja IP in končno stanje ob koncu šolskega leta 2009/10.

- Svoj učni stil je v začetnem stanju poznalo 69,23 % anketiranih, ob koncu pa 100 % anketiranih, ki so svoj učni stil znali tudi ustrezno poimenovati.
- Svoj dominantni profil je poznalo 38,46 %, ob koncu šol. leta pa 90 %.
- 92,31 % anketiranih meni, da je poznavanje dominantnega profila in učnega stila pomembno v začetnem stanju in navaja predvsem predvidevanja, zakaj je to pomembno. Končno stanje je pokazalo, da se 100 % anketiranih strinja s pomembnostjo poznavanja dominantnega profila in učnega stila ter navaja pomembne razlage.
- 15,38 % učiteljev je v začetnem stanju poznalo učne stile svojih učencev. Končno anketiranje pa je pokazalo, da vsi učitelji (100 %) poznajo učne stile svojih učencev.
- 23,07 % učiteljev je poznalo dominantne profile svojih učencev na začetku, končna evalvacija pa je pokazala, da 100 % poznajo dominantne profile svojih učencev.
- Učitelji so v začetnem stanju s 76,92 % ocenili, da bi poznavanje učnega stila in dominantnih profilov učencev pomembno vplivalo na njihovo poučevanje. Ob koncu so se s to trditvijo strinjali vsi (100 %) učitelji in navajali pomembne razlage.

3. ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA ZA UČENCE

Vzorec: 104 učenci 2., 3. in 4. razredov

Temeljne ugotovitve se nanašajo na izvedbo ur v gibalnici:

- 60,58 % učencev bi se učilo v gibalnici 1X na teden.
- 97,12 % učencem je učenje z gibanjem v gibalnici všeč.
- 83,65 % učencev se strinja, da učiteljica pripravi zanimivo učno uro.
- 83,65 % učencev se strinja, da so pri delu sproščeni in se dobro počutijo.

- 78,85 % učencev se strinja, da lahko uporabljajo številne pripomočke na različne načine.
- 75 % učencev se strinja, da snov dobro razumejo, saj je predstavljena tako, da jo lahko slišijo, vidijo in otipajo.
- 73,08 % učencev se strinja, da se pri učenju lahko gibajo.
- 73,08 % učencev se strinja, da lahko veliko sodelujejo z drugimi učenci.
- 72,12 % učencev se strinja, da lahko dalj časa vztrajajo pri delu.
- 69,23 % učencev se strinja, da jim ni dolgčas in da ves čas nekaj delajo.
- 62,5 % učencev se strinja, da bolje slišijo in razumejo navodila.
- 57,69 % učencev se strinja, da lahko takoj ugotovijo, če so nalogo naredili pravilno ali ne.

Navedeni odstotki, so odstotki odgovorov, kjer se učenci popolnoma strinjajo s trditvijo. Delno se strinja s trditvijo še velik odstotek učencev. Tako, da se popolnoma strinja in delno strinja večina vseh anketiranih učencev.

4. ANALIZA INTERVJUJA ZA UČENCE 1. RAZREDOV

Intervju je potekal skupinsko v vsakem oddelku. Odgovarjali so učenci, ki so želeli podati svoje mnenje. Navajam najpogostejše odgovore učencev:

V gibalnici jim je najbolj všeč: »kopanje« v bazenčku z žogicami, vožnja z vozički, plezanje po plezalni steni, boksanje v boksarsko vrečo, plesanje s trakci, družabne igre...

V gibalnici jim ni všeč, kadar morajo sedeti na blazinah, se postavljati pred obrazke (samoevalvacija z obrazki).

V gibalnici se počutijo super, odlično, zelo dobro, fantastično.

Večina otrok se raje uči v gibalnici, ker se lahko igrajo, ker je v gibalnici lepše in lažje, ker ni mizic in lahko delajo na tleh. Nekateri se raje učijo v razredu zato, ker imajo mizice in stole, ker je tišje in bolj mirno, ker lahko delajo v delovne zvezke.

Večina otrok bi se učila v gibalnici 1x na dan, nekaj 1x na teden in malo 1x na mesec.

5. ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA ZA UČITELJE

Vzorec: 11 strokovnih delavk

Temeljne ugotovitve:

- 54, 55 % pozna večino, 36, 36 % pa skoraj vse znake, 9, 09 % pa nekaj znakov nepozornosti, hiperaktivnosti in impulzivnosti.
- 54,55 % pozna veliko, 27, 27 % vse oz. večino, 18, 18 % srednje dobro prilagoditve za nepozorne, hiperaktivne in impulzivne učence.
- 63,63 % upošteva veliko, 9, 09 % vse oz. večino in 27,27 % srednje metodično didaktična navodila za delo z nepozornimi, hiperaktivnimi in impulzivnimi učenci.
- 90,91 % ocenjuje kot zelo pomembno in 9, 09 % kot pomembno sodelovanje s strokovnimi službami na šoli pri delu z nepozornimi, hiperaktivnimi in impulzivnimi učenci.

- 54,55 % strokovnih delavcev je uspešno, 18, 18 % zelo uspešno in 9, 09 % delno uspešno vnašalo in izvajalo vaje za razvijanje pozornosti in koncentracije pri učenju v gibalnici.
- 72, 73 % meni kot zelo uspešno, 18, 18 % kot uspešno in 9, 09 % kot delno uspešno gibalno metodo poučevanja za nepozorne, hiperaktivne in impulzivne učence.
- 54,55 % zelo uspešno in 45, 45 % uspešno prenaša učenje z gibanjem iz gibalnice v razred in obratno.
- 81, 82 % ocenjuje kot zelo smiselno in 18, 18 % kot smiselno učenje z gibanjem v gibalnici.
- 81,82 % ocenjuje kot zelo koristno in 18, 18 % kot koristno učenje z gibanjem v gibalnici.
- 63, 64 % je zelo ustvarjalnih, 18,18 % povsem ustvarjalnih in 18, 18 % delno ustvarjalnih pri pripravi in izvedbi učnih ur v gibalnici.
- 81, 82 % se v gibalnici počuti zelo dobro in 18,18 % dobro.
- 54,55 % meni, da so pridobili zelo veliko, 45,45 % pa veliko kot člani IP Gibalnica.
- 63,64 % bo po zaključku IP uporabljalo gibalnico 1x tedensko, 18, 18 % 1x mesečno in 18, 18 % nekajkrat na leto.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Uredili smo prijeten prostor – gibalnico in jo opremili s številnimi pripomočki, ki jih je možno zelo kreativno uporabiti.

Strokovni delavci so z lastno izkušnjo spoznali pomembnost spoznavanja otroka kot posameznika: učni stil, dominantni profil, učne inteligence, močna in šibka področja. Šele tako lahko razumejo pomen multisenzornega učenja in hemisferične dominantnosti. Gibalnica, kot novo učno okolje, s številnimi pripomočki pa ponuja prav slednje. Kreativno učno okolje, ki zadovoljuje osnovno otrokovo potrebo po gibanju in igri, hkrati pa omogoča multisenzorno učenje in individualizacijo in diferenciacijo dela.

V novem učnem okolju lahko izvajamo številne dejavnosti osnovnega programa in razširjenega programa. Ugotavljamo, da učenje z gibanjem vpliva na počutje otrok, motiviranost, ustvarjalnost, na učenje, sposobnosti, odnose in osebni razvoj.

Strokovni delavci so pridobili tudi znanje s področja pozornosti, koncentracije, hiperaktivnosti (znaki, prilagoditve, metodično-didaktična navodila za delo). Večina je uspešno izvajala vaje za pozornost in koncentracijo v gibalnici in tudi v razredu.

Večina se strinja, da je gibalna metoda zelo uspešna pri delu z nepozornimi, hiperaktivnimi in impulzivnimi učenci. Vsi ocenjujejo učenje z gibanjem v gibalnici kot zelo smiselno ali smiselno, kot tudi zelo koristno ali koristno. Večina je lahko zelo ustvarjalna pri delu v gibalnici. Udeleženci menijo, da so zelo veliko ali veliko pridobili kot člani inovacijskega projekta Gibalnica in bodo po zaključku projekta uporabljali novo učno okolje še naprej, večina 1x na teden.

Novo učno okolje – gibalnica je povsem primerno tudi za vrtčevske otroke.

Iz rezultatov ankete in intervjuja za učence je razvidno, da učenci radi obiskujejo gibalnico in se v njej dobro in sproščeno počutijo. Radi se učijo z gibanjem in so motivirani za delo. Učne

ure so zanimive, uporabljajo lahko številne pripomočke, prav tako dobro razumejo snov in navodila.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

V šoli pojmuje gibalnico kot kvalitetno, kreativno učno okolje in jo vidimo kot trajen element šolske prakse. Dodana vrednost je tudi uspešno sodelovanje z vrtcem.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Ustvarili smo nov vzgojno-izobraževalni element – novo učno okolje – gibalnico.

V novo učno okolje kreativno vnašamo telesno gibalni stil učenja v osnovnem in razširjenem programu in v kurikulum vrtca.

Možnosti uvajanja v druga področja

Gibalnica kot novo učno okolje in gibalna metoda dela sta primerna tudi za izvajanje osnovnošolskega programa s prilagojenim programom, za izvajanje prilagojenega programa z nižjim izobrazbenim standardom in za izvajanje kurikula vrtca.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Drugim ponujamo možnost ogleda gibalnice in pripomočkov ter predstavitev učnih ur. Prav tako svetujemo pri kreativni izvedbi učnih ur in nudimo pomoč pri ustvarjanju gibalnic v novih okoljih.

Literatura:

Passolt, M. (uredil); prispevki Altherr, P...et. al. Hiperaktiven otrok: psihomotorična terapija. Ljubljana: Zveza Sožitje – zveza društev za pomoč duševno prizadetim Slovenije, 2002.

Viola, S. G. Senzorna integracija – smernice za ocenjevanje in intervencije za učitelje in druge strokovne delavce. V: Učenci s specifičnimi učnimi težavami: skriti primanjkljaji – skriti zakladi. Ljubljana: Društvo Bravo, 2007.

Dennison, P. E. in Dennison, G. E. Telovadba za možgane: 26 vaj za boljši učni uspeh. Ljubljana: Rokus Klett, 2007.

Frostig, M. Gibalna Vzgoja, Nove poti specialne pedagogike. Ljubljana: Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše, 1993.

Kavčič, R. A. Učenje z gibanjem pri matematiki. Ljubljana: Društvo Bravo, 2005.

Heacox, D. Diferenciacija za uspeh vseh: predlogi za uspešno delo z učenci različnih zmožnosti. Ljubljana: Rokus Klett, 2009.

Gardner, H. Razsežnosti uma: teorija o več inteligencah. Ljubljana: Tangram, 1995.

Zurc, J. Biti najboljši: pomen gibalne aktivnosti za otrokov razvoj in šolsko uspešnost. Radovljica: Didakta, 2008.

Hannaford, C. Ph.D. The Dominance Factor. Atlanta, Georgia, ZDA, 1997.

Levec, A. To smo mi: priročnik za učenje socialnih veščin. Ljubljana: Center Kontura, 2000.

Peternel, S. Prvih pet minut. Nova Gorica: Melior: Založba Educa, 2005.

Srebot, R. in Menih, K. Na krilih domišljije, Domišljajska potovanja. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport, 1993.

Srebot, R. in Menih, K. Potovanje v tišino, Sprostitutvena vzgoja za otroke. Ljubljana: DZS, 1996.

Mravlje, F. Pozorno poslušanje z razumevanjem. Nova Gorica: Educa, 1999.

Bessinger, L. Dejavnosti s števili. Radovljica: Didakta, 2005.

Galeša, M. Specialna metodika individualizacije. Radovljica: Didakta, 1995.

Baptist, B. Moj očka je presta (Joga za starše in otroke). Kranj: Damodar, 2007.
Interna gradiva s seminarjev:

Brain Gym® je zaščiten blagovna znamka,

Brain Gym® International/Educational Kinesiology Foundation,

info@braingym.org, www.braingym.org

Taktilna integracija - MNRI® dr. Svetlane Masgutove,

© 2000 »Ascent« Razvojni inštitut psihološke in Edu-K asistence (Rusija)

© 2002, 2005, 2007 Mednarodni inštitut Dr. Svetlana Masgutove za gibalni razvoj in refleksno integracijo™ (Poljska)

© 2006, 2007 Izobraževalni inštitut Svetlane Masgutove za nevro-senzorno-motorično in refleksno integracijo (ZDA),

www.masgutovamethod.com, www.masgutovainstitute.com

OŠ Rodica
Kettejeva 13
1230 Domžale

POMEN UMETNIŠKIH DEJAVNOSTI ZA MOTIVACIJO UČENCEV ZA DELO PRI POUKU IN PREPREČEVANJE MOTEČEGA VEDENJA 2009–2011

Vodja inovacijskega projekta: Tatjana Holy Kovačič

Sodelavci: Draga Jeretina Anžin, učiteljica razrednega pouka, Alenka Pavlin, učiteljica slovenskega in angleškega jezika, Marija Pepelnak Arnerič, učiteljica glasbe, Štefka Ramovš, učiteljica razrednega pouka, Katarina Škofic, učiteljica likovne vzgoje, Marija Hafner, učiteljica razrednega pouka, Jožica Tomelj, učiteljica razrednega pouka, Tatjana Holy Kovačič, učiteljica slovenskega jezika

Konzulent: mag. Milan Koželj

Povzetek

S projektom smo želeli raziskati, kako umetniško ustvarjanje vpliva na motivacijo učencev za učenje in šolsko delo, dojetanje lastnih ustvarjalnih potencialov ter hkrati na preprečevanje motečega vedenja pri pouku. Ob spremljanju ter izvajanju umetniških dejavnosti smo ugotovili, da na učence delujejo pomirjevalno, agresivnost preusmerjajo v konstruktivno delovanje, povečujejo učno sposobnost, pomagajo pri razvijanju osebnosti, spodbujajo pozitivno samopodobo, pomagajo pri ustvarjanju dobrih medsebojnih odnosov in so odličen način za vzpodbujanje ustvarjalnosti mladih, s tem pa novo polje motivacije za sodelovanje pri pouku. Učiteljice, ki smo v IP sodelovale, smo projekt izvajale v okviru rednih ur pouka. Načrtno smo v nekaj urah izvedle različne ustvarjalne delavnice (literarne, glasbene, likovne), pri čemer smo posebno pozornost posvetile opazovanju doživljanja predvsem tistih učencev, ki veljajo za »težavnejše«. Neposredno po dejavnosti so učenci v eni sami besedi ali kratki povedi izrazili svoje občutke. Ugotovile smo, da so učenci v večini primerov radi sodelovali pri ustvarjanju, čeprav so nekateri imeli težave pri vživljanju, nekaj jih je celo izrazilo odpor. Nekateri so povedali, da jim na začetku ni bilo prijetno, potem pa so uživali. Iz zapisanega lahko zaključimo, da ustvarjanje nudi učencem možnost izražanja, spodbuja pa tudi samo ustvarjalnost in je eden izmed prijetnih načinov, ki pri učencih vodi k uspešnemu doseganju zastavljenih ciljev.

Abstract

With this project we tried to research how artistic activity affects motivation of pupils to learn and do school work, to comprehend their own creative potentials and at the same time to prevent disturbing behaviour during class. During observation and pursuance of artistic activity we came to a conclusion that they affect pupils soothingly, aggressiveness is redirected to a constructive behaviour, they increase learning ability, help develop personality, increase positive self-image, help creating relations and are a great way to encourage creativity of

youth and a new field of motivation to participate at school work. The teachers that have taken part at IP performed the project during regular classes. They performed different creativity workshops (literate, musical, fine arts) where a special attention was paid to observing experience mostly of pupils with behavioural difficulties. The pupils have in one word or sentence expressed their feelings after the class. The conclusion was made that pupils liked to participate at creative activities in most cases even though some had problems getting accustomed, some of them have even expressed unwillingness to participate. Some have told they didn't feel comfortable at first but started to enjoy later. The conclusion is that creative process offers the possibility to express yourself, increases creativity and is one of the pleasant ways to encourage pupils to achieve self-imposed goals.

Ključne besede: ustvarjalnost, motivacija, moteče vedenje

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Ob umetniškem ustvarjanju smo želeli raziskati, kako le-to vpliva na motivacijo učencev za učenje in šolsko delo, dožemanje lastnih ustvarjalnih potencialov ter hkrati na preprečevanje motečega vedenja pri pouku.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Po navedbah strokovnjakov, katerih teoretična izhodišča smo uporabili za podkrepitev teoretičnega dela (Schmidt, 1987, Haber, 1990, Csikszentmihalyi (1997, M. Zupančič, 2004, Gardner, 1995, M. Blažič, 1992 idr.), in ob spremljanju ter izvajanju umetniških dejavnosti lahko sklepamo, da na učence delujejo pomirjevalno, agresivnost preusmerjajo v konstruktivno delovanje, povečujejo učno sposobnost, spodbujajo razvoj divergentnega mišljenja, aktivirajo obrambne sposobnosti, pomagajo pri razvijanju osebnosti, spodbujajo pozitivno samopodobo, razširjajo zavest, pomagajo pri ustvarjanju dobrih medsebojnih odnosov in so nosilke različnih sugestij, ki vplivajo na skoraj vsa področja človekovega bivanja. Izkušnje so nas pripeljale do spoznanja, da bi lahko bilo izvajanje umetniških dejavnosti tudi odličen način za vzpodbujanje ustvarjalnosti mladih, s tem pa novo polje motivacije za sodelovanje pri pouku. O tem, kaj je ustvarjalnost, ni enoznačne definicije. Tudi o vlogi ustvarjalnosti v osebem in družbenem življenju ljudi obstajajo različna mnenja. Csikszentmihalyi (1997) se nagiba k stališču, da vodi k ustvarjalnosti sinergija več virov, ne pa samo razum ene osebe, s tega stališča je tudi lažje prilagajati okolje in s tem spodbujati ustvarjalnost, kot pa razvijati osebnost k večji ustvarjalnosti, čeprav je ustvarjalnost osrednjega pomena za naše življenje. Drugi vidik je zmožnost izpolnitve samega sebe skozi življenje, ki omogoča občutek, da smo del nečesa večjega. Ustvarjalnost je pri tem tudi pot k bogatejši in kompleksnejši prihodnosti. Razvijanje ustvarjalnosti torej lahko na šolskem polju pelje do vsaj dveh ciljev: večje ustvarjalnosti in večje zmožnosti samoobvladovanja in ustreznega razreševanja konfliktov. Zupančič (2004) navaja Arlina, da »ustvarjalnost namreč poleg sposobnosti konvergentnega in divergentnega mišljenja implicira tudi unikatno spoznavno sposobnost, t.j. sposobnost oblikovanja novih, kulturno smiselnih problemov in poudarjanje pomembnih vprašanj, ki prej še niso bila postavljena.« (M. Zupančič, 2004, str. 686)

Našteti razlogi zadostujejo, da je interes za uporabo in raziskovanje vpliva umetniških dejavnosti na motivacijo in preprečevanje motečega vedenja pri pouku dovolj velik.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Ob umetniškem ustvarjanju smo raziskovali, kako le-to vpliva na motivacijo učencev za učenje in šolsko delo, dojetanje ustvarjalnih potencialov učencev ter hkrati na preprečevanje motečega vedenja pri pouku.

Cilj inovacijskega projekta je bil raziskati pomen umetniških dejavnosti (literarne, likovne in glasbene) za motivacijo učencev za delo pri pouku, dojetanje lastne umetniške ustvarjalnosti in preprečevanje motečega vedenja pri pouku.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

V vsakodnevem življenju šole ni posebnih možnosti za ustvarjalnost oz. jih je malo, tudi pri predmetih, pri katerih bi ustvarjalnost lahko v veliki meri pričakovali, npr. glasbeni, likovni pouk, slovenščina. Hkrati smo opazili, da nekateri učenci niso motivirani za delo pri pouku, k sodelovanju jih ne privabijo niti metode dela, kot so npr. sodelovano učenje, delo v dvojicah ali skupinah ipd., s pomočjo katerih sicer skušamo motivirati tudi manj motivirane ali celo moteče učence. Ob tem se pojavlja tudi moteče vedenje učencev, ki radi pozornost vrstnikov zbujajo z motenjem pouka. Ob redkih priložnostih umetniškega ustvarjanja pa se je pokazalo, da so prav ti moteči učenci pri delu uživali in motivirano sodelovali. Predvidevali smo, da bi več ustvarjalnega dela te (in tudi ostale) učence bolj motiviralo za pouk, poeg tega aktivnost, pri kateri lahko učenci in učitelji skupaj v igrivi obliki razvijajo svojo ustvarjalnost, vpliva tudi na psihično in fizično počutje učencev, s tem pa je tudi motivacija za delo večja, hkrati pa se pojavlja manj neželenega vedenja. Želeli smo ugotoviti utemeljenost naših predpostavk.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Pri pouku smo v nekaj urah izvedli različne ustvarjalne delavnice (literarne, glasbene, likovne), pri čemer smo posebno pozornost posvetile opazovanju doživljanja učencev. Neposredno po dejavnostih so učenci v eni besedi ali kratki povedi izrazili svoje občutke. Ob koncu prvega akcijskega koraka smo ugotovili, da so bili cilji doseženi.

V drugem akcijskem koraku smo ustvarjalne dejavnosti ponovno izvedle na podoben način, kot v prvem koraku. Pri tem so učenci, ker so že imeli izkušnjo dejavnosti izvajali brez težav.

V prvi fazi so bili izvedeni naslednji koraki:

- definiranje problema in ciljev raziskave,
- načrtovanje raziskave,
- pridobivanje udeležencev,
- prva izvedba samoocenjevalne lestvice,
- izvedba dejavnosti,
- poročanje učiteljev o izvedbi in urejanje ostalega gradiva,
- ugotovitve prvega akcijskega koraka.

V drugi fazi so bili izvedeni naslednji koraki:

- izvedba dejavnosti,
- druga izvedba samoocenjevalne lestvice
- urejanje gradiva,
- obdelava podatkov,
- predstavitev rezultatov in izdelava poročila.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Zaključimo lahko, da učenci, kadar niso obremenjeni z ocenjevanjem, radi ustvarjajo, celo tisti, ki niso nadarjeni za ustvarjanje ali imajo težave z vedenjem, pozornostjo, sodelovanjem ipd.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Glede na naravo akcijske raziskave, ki zajema ustvarjalnost ter širok spekter subjektivnih podatkov, ki jih pridobimo na podlagi doživetega razumevanja pojavov in na drugi strani objektivnega vidika, ki ga zahteva znanstveno raziskovanje, smo se odločile za akcijsko raziskavo, ki omogoča raziskavo problema, hkrati pa že zasleduje cilj spreminjanja realnosti in glede na vsebino omogoča povezovanje kvantitativnih in kvalitativni metod.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V vzorec, ki smo ga uporabili, je bilo vključenih dvainsedemdeset učencev od petega do osmega razreda. Zaradi dvoletnega trajanja projekta nismo vključili devetošolcev.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

1. Lestvice stališč o vplivu umetnosti za udeležence pri ustvarjalnih dejavnosti pred začetkom in po zaključku dejavnosti. Lestvice je bila preizkušena za eno predhodnih raziskav. Oceno zanesljivosti posameznih spremenljivk (Cronbach alpha = 0,79) je dovolj visoka.
2. Ocenjevalne lestvice za vrednotenje likovnih izdelkov so služile za oceno strokovnjakinj z likovnega področja o izraženi ustvarjalnosti likovnih izdelkov. Temelji na merilih za vrednotenje likovnih del oz. izražanja likovnega doživljanja (Berce, 1993). Lestvice so bile izdelane za eno prejšnjih raziskav. Racionalna validacija je pokazala po nekaj manjših popravkih ustreznost.
3. Zapisi učencev o tem, kaj jim pomeni, da so nekaj ustvarili.

Metode obdelave podatkov

Pridobljeno gradivo smo obdelali z uporabo kvalitativne analize, razen primerjave ocen v lestvici stališč, v kateri so bili podatki kvantitativni (t-test) in obdelani z uporabo statističnega paketa za družboslovje.

Prikaz rezultatov

Tabela 1: Število posameznih kod določenih v opisih učencev ob ustvarjanju

koda	ševilo
sproščanje	31
možnost izražanja	63
zadovoljstvo	1
reševanje konfliktov	1
ustvarjanje	31
užitek	36
pomanjkanje zaupanja vase	4
zabava	7

Tabela 2: Poprečne ocene likovnih izdelkov po 1. akcijskem koraku

domiselnost	izvirnost	ekspresivnost	sugestivnost	ustvarjalnost
2,80	2,88	2,86	2,86	4,11
1,57	1,34	2,06	2,23	1,86
1,86	2,03	2,28	2,17	2,14
2,08	2,08	2,40	2,42	2,70

Tabela 3: Poprečne ocene likovnih izdelkov po 2. akcijskem koraku

domiselnost	izvirnost	ekspresivnost	sugestivnost	ustvarjalnost
2,5	2,61	2,54	2,56	2,60
2,45	2,41	2,72	4,19	2,65
2,67	2,711	2,76	2,97	3,06
2,543	2,58	2,67	3,246	2,78

Tabela 4: T – test – lestvica stališč – začetno in zaključno stanje

stališča	t-test za enakost povprečij						
	t	df	p	povprečna razlika	standardna napaka razlike	95 % interval zaupanja	
						spodnja m.	zgornja m.
Znam peti	-8,740	280	,000	-,979	,112	-1,199	-,758
Rad rišem ob glasbi	-8,740	272	,000	-,979	,112	-1,199	-,758
O vsem se da pogovoriti	-6,879	279	,000	-,792	,115	-1,018	-,565
Sem ustvarjalen	-6,884	278	,000	-,792	,115	-1,018	-,565
Znam si izmisliti kak »rap komad«	-11,265	280	,000	-1,178	,105	-1,383	-,972
Večinoma sem s seboj zadovoljen	-11,259	278	,000	-1,178	,105	-1,384	-,972
Rad poslušam glasbo	-8,255	280	,000	-,986	,119	-1,221	-,751
Če ne pomaga beseda, pridejo na vrsto pesti	-8,255	279	,000	-,986	,119	-1,221	-,751
S pomočjo glasbe se lahko naučim kaj novega	-9,203	280	,000	-,936	,102	-1,136	-,736
Pri poslušanju glasbe se sprostim	-9,203	279	,000	-,936	,102	-1,136	-,736

stališča	t-test za enakost povprečij						
	t	df	p	povprečna razlika	standardna napaka razlike	95 % interval zaupanja	
						spodnja m.	zgornja m.
Rad se pogovarjam z učitelji	-8,021	280	,000	-,971	,121	-1,210	-,733
Rad si izmišljujem kaj novega	-8,021	279	,000	-,971	,121	-1,210	-,733
Znam pisati pesmi	-1,268	279	,206	-,177	,140	-,452	,098
V šoli imam odraslo osebo, ki ji lahko zaupam	-1,268	280	,206	-,177	,140	-,453	,098
Rad se likovno izražam	-8,175	280	,000	-,928	,114	-1,151	-,704

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Po naših ugotovitvah so predmeti, pri katerih je že v učnih načrtih dana večja možnost umetniškega ustvarjanja slovenščina, glasba in likovni pouk. Pri teh smo izvajali akcijske korake. Iz zapisov ob ustvarjanju smo dobili osem kod - sproščanje, možnost izražanja, zadovoljstvo, možnost reševanja konfliktov, možnost za ustvarjanje, užitek, zabava in pomanjkanje zaupanja vase. Največkrat je bilo mogoče izluščiti zainteresiranost za možnost izražanja. Ocenjujemo, da je potreba po izražanju pri učencih velika, je pa pri rednem šolskem delu manj možnosti za večkratno realizacijo dejavnosti, pri katerih ta možnost obstaja. Kar nekaj bi jih lahko opredelili kot veselje do ustvarjanja nekaj novega, izstopa pa tudi priložnost za sproščanje in užitek ob glasbenih dejavnostih. Zaključimo lahko, da ustvarjanje nudi učencem možnost izražanja, in sklepamo, da je spodbujanje ustvarjalnosti s pomočjo umetniškega izražanja eden izmed prijetnih načinov, ki pri učencih vodi k uspešnemu doseganju zastavljenih ciljev.

Razlike v stališčih v izpolnjevanju samoocenjevalnih lestvic pred prvo izvedbo umetniškega ustvarjanja in po drugi izvedbi so statistično pomembne, saj so učenci v odgovorih ob drugem spraševanju bolje ocenjevali praktično vse svoje ustvarjalne sposobnosti. Pomembno pa se nam zdi, da je po izvedbi dejavnosti več učencev navedlo, da ima v šoli osebo, s katero se lahko pogovori in ji zaupa, večjo vlogo pripisujejo tudi pogovoru in več jih je na splošno s seboj večinoma zadovoljnih.

Ustvarjalne, zlasti umetniške dejavnosti, so se med izvajanjem akcijske raziskave izkazale za želene. Učenci so radi ustvarjali in si tega želijo več. Z ustvarjalnostjo se da dokaj učinkovito učence motivirati za delo, jih učiti sprejemljivega vedenja in ustvarjalnega reševanja problemov. V varnem okolju se učenci lahko učijo izražati svoja čustva, uveljavljanja svojih želja na sprejemljiv način, dajanja pobud in upoštevanja pravil. Lahko pa seveda nastane tudi kakšna resnična umetnina

Učenci so v glavnem ob ustvarjanju prepoznavali svoja čustva in jih znali ubesediti. Čustva so neposredno izražali tudi pri pisanju literarnih besedil, igranju na instrumente in likovnem

ustvarjanju, pogosto bolj, kot so se v tistem trenutku sami zavedali. Zato pa je potrebna tudi besedna refleksija takoj po končani dejavnosti, da ozavestijo svoje doživljanje, hkrati pa se tega tudi učijo.

Izkušnja oziroma spoznanje: več »ustvarjalnih delavnic«, in sicer nenamenskih, torej samo zato, da se ustvarja. To učencem popestri pouk, nekatere ure so drugačne, kar pomeni dodatno motivacijo. Hkrati pa lahko pri tem dosegamo tudi nekatere funkcionalne cilje (še bolj kot pri rednem delu, ker se jih učenci ne zavedajo – doseganje z igro). Ker je motivacija boljša, imajo učenci tudi manjšo potrebo po motenju pouka.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Sklepamo lahko, da je interes za umetniško ustvarjanje tako na literarnem, likovnem in glasbenem področju velik. Iz posameznih situacij, ki so omogočale sodelovanje tudi učencem, ki so pogosto moteči in jih za delo pri pouku težko motiviramo, in rezultatov pri ustvarjanju, pa vsekakor lahko sklepamo, je pri umetniškem ustvarjanju tudi prostor, v katerem se lahko učenci v varnem okolju in na ustrezen način učijo prepoznavanja svojih čustev in njihovega obvladovanja.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Možnost doseganja po učnih načrtih zastavljenih standardov znanja in razvijanja čustvene inteligence s pomočjo ustvarjalnosti.

Možnosti uvajanja v druga področja

Razvijanje ustvarjalnosti lahko umestimo na vsa učna in vzgojna področja.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Naše močno področje je vodenje ustvarjalnih dejavnosti pri pouku in možnost posredovanja naših spoznanj drugim strokovnim delavcem.

Literatura

Berce-Golob, H. (1993). Likovna vzgoja. Načini dela pri likovni vzgoji. Priročnik za učitelje na predmetni stopnji osnovne šole. Ljubljana: DZS. ISBN 86-341-1090-7

Blažič, M. (1992). Kreativno pisanje. Ljubljana: ZRSŠŠ. ISBN 86-7759-038- 2.

Csikszentmihalyi, M. (1997). Creativity Flow and psychology of discovery invent. New York: Harper Perennial. ISBN 3-608-91774-8.

Gardner, H. (1995). Teorija o več inteligencah. Ljubljana: Tangram. ISBN 86-81845-29-2

Haber, de la Motte, H. (1990). Psihologija glasbe, Ljubljana: DZS. ISBN 86-341.0937-2

Schmid Peeters, J. (1987). Music therapy. Illinois:Charles Tomas Publisher.

Zupančič, M. in Svetina, M. (2004). Spoznavni razvoj v mladostništvu. V: Marjanovič, Umek, L. in Zupančič, M. (ur.), Razvojna psihologija, (str. 530 –531), Razprave Filozofske fakultete. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete. ISBN 978-86-7207-146

Osnovna šola Staneta Žagarja Kranj
Cesta 1. maja 10a
4000 Kranj

VPLIV UPORABE INTERAKTIVNIH GRADIV PRI POUKU NA ZNANJE IN MOTIVACIJO UČENCEV 2010–2011

Vodja inovacijskega projekta: Lidija (Mohorič) Švigelj, prof. kemije in biologije

Sodelavci: Katarina Kalan, učiteljica geografije in zgodovine, Slađana Samardđija, prof. razrednega pouka, Fani Bevk, prof. razrednega pouka, ravnateljica

Konzulent: dr. Inge Breznik, Zavod RS za šolstvo

Povzetek:

Dandanes otroci rastejo skupaj z razvojem novih multimedijских pripomočkov. Otroke razvoj teh novih tehnologij zelo zanima in navdušuje. V zadnjih letih pa se uvajajo nove IKT tehnologije tudi v pouk v šolah. Večino učencev tako uporaba IKT tehnologije in interaktivnih gradiv pri pouku motivira. Učno snov podano s pomočjo uporabe IKT tehnologije in interaktivnih gradiv učenci lažje razumejo, navadno pa si jo tudi bolje zapomnijo, saj interaktivna gradiva navadno vsebujejo slike, sheme, filme, animacije ipd., kar ustreza različnim kognitivnim tipom učencev, ter omogoča boljše pomnjenje. Vendar pa motivacija zlasti pri starejših učencih ob stalni uporabi enakih interaktivnih gradiv lahko pade. Zato se moramo izogibati enakih učnih oblik dela z interaktivnimi gradivi in omogočiti učencu čim bolj aktivno vlogo pri pridobivanju znanja ter uporabiti nazorna in zanimiva učna gradiva. Učenci navajajo, pouku sledijo raje, če so pri pouku uporabljena interaktivna gradiva in si takega načina poučevanja želijo. Podobno ugotavljamo tudi učitelji.

Abstract:

Nowadays children grow up with developing new multimedia equipment. Childrens are interested and enthusiastic about new technologies. In last few years new ICT technologies are used in school too. Most of the pupils are motivated of using ICT technologies and inteactive learning materials at the lessons. School lessons witch are explained with using ICT technologies and inteactive learning materials are easier to understand for pupils and usually easier to remember too, because inteactive learning material usually contains pictures, schemes, movies, animation ect., which suits to different cognitive types of pupils and make them better remembering. Nevertheless the motivation could drop at the constant use of the same inteactive learning materials, especialiy at older pupils. That is why we should avoid of using always the same form of interacitive lessons and enable pupils to be active at learning as most as possilble. We should use evidence and interested learning materials. Pupils said that they are learning better if the interactive learning materials are used and they wish that that kind of method will be used frequently an the teachers are finding the same.

Ključne besede: interaktivna gradiva, znanje, motivacija, osnovna šola

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Z namenom izboljšanja motivacije in razumevanja se v zadnjih letih v pouk uvaja uporaba interaktivnih vsebin in projekcij podprtih z interaktivnimi tablamami in e-gradivi. S svojo raziskavo smo ugotovljale nivo primernosti novih pristopov pri poučevanju. Zanesljivo uporaba interaktivnih gradiv vpliva na motivacijo in verjetno tudi na znanje, vendar pa opažamo, da se novih pristopov učenci hitro navadijo in jim ne predstavljajo več tolikšne motivacije, zlasti, ko ugotovijo, da uporaba IKT tehnologij ni le igra, ampak učenje. Zanima nas, pri katerih učencih je motivacija za delo z IKT le začasna, ter kako IKT pripomočki vplivajo na učenje izbranih učnih vsebin.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Današnje generacije otrok rastejo in se razvijajo skupaj z različnimi in vedno novimi multimedijskimi pripomočki, kar vpliva tudi na njihovo zaznavanje okolice in učenje (Rebolj 2008). Otroke razvoj in uporaba novih tehnologij na vseh področjih zanima, uporabe novih tehnologij se hitro naučijo, za učenje z novimi multimedijskimi pripomočki pa so navadno zelo motivirani. IKT tehnologije in e-gradiva pri pouku lahko uporabljamo frontalno, individualno, v paru ali skupinsko. Clark (Clark 2005) v svojih raziskavah ugotavlja, da so učenci za delo z IKT gradivi in tehnologijami bolj motivirani, saj jih uporaba le teh spominja na igro, ko pa le-ti ugotovijo svojo zmoto, pa motivacija pade. Večina otrok namreč računalnik sprva uporablja predvsem za igro in ne za učenje. Da bi se izognili temu, menim, da bi pred uporabo IKT tehnologij, zlasti pri individualnem delu ali delu v paru, bilo potrebno učencem jasno predstaviti cilj učne ure, ki ga je potrebno doseči in njegovo vlogo pri učenju. Pri pouku pa bi bilo potrebno uporabljati različne oblike IKT gradiv, da se učenci ne bi prehitro navadili nanje. Poučevanje s pomočjo uporabe IKT tehnologije omogoča uporabo slikovnega, video, zvočnega gradivi, animacij in simulacij. Tako poučevanje vpliva na boljše razumevanje in pomnjenje učne snovi, saj se bolj približa različnim kognitivnim stilom učencev (Clark 2005).

Cilji projekta

Raziskovalna vprašanja

- Kako uporaba interaktivnih gradiv vpliva na motivacijo za učenje v osnovni šoli.
- Kako uporaba interaktivnih gradiv vpliva na razumevanje izbranih učnih vsebin.
- Kakšen je odnos učencev do učenja in poučevanja s pomočjo interaktivnih vsebin.
- Primerjati učinke poučevanja izbranih vsebin z uporabo različnih načinov poučevanja.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Za raziskavo smo se odločile, ker pri pouku uporabljamo interaktivna gradiva in nas zanima kako interaktivna gradiva vplivajo na motivacijo učencev, ki jih poučujemo, ter kakšna oblika interaktivnih gradiv učencem omogoča boljše razumevanje in pomnjenje učne vsebine, saj bi želele interaktivna gradiva, ki jih uporabljamo oziroma izdelujemo same izboljšati tako, da bodo omogočala čim kvalitetnejše delo pri pouku.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Najprej smo si članice projektne skupine izmenjale izkušnje o uporabi interaktivnih gradiv ter pregledale dostopno literaturo in interaktivna gradiva. Nato smo začele uvajati uporabo interaktivnih gradiv v 5. razredu pri naravoslovju in tehniki ter v 6. razredu pri naravoslovju in geografiji. Interaktivna gradiva smo uporabljale tudi v 8. in 9. razredu. Učinke uporabe interaktivnih gradiv smo s pomočjo vprašalnika evalvirale. Dobljena spoznanja smo uporabile pri izdelavi in vpeljavi novih interaktivnih gradiv v pouk, katerih učinke smo ponovno evalvirale in spoznanja uporabile za izdelavo ter uporabo novih interaktivnih gradiv pri pouku.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Starejši učenci so uporabe interaktivnih gradiv navadili do take mere, da jim uporaba interaktivnih gradiv ne pomeni več motivacije, pač pa le pričakovan način učenja pri določenem predmetu. Tako so npr. učenci pri pouku kemije vedno pričakovali, da bo učna snov v primeru frontalne razlage prikazana s pomočjo animacij, slik, shem ipd. preko interaktivne table. Opazile smo da nekaterih učencev uporaba interaktivnih gradiv ne motivira več. To smo reševale na več načinov. Aktivneje smo npr. vključevale učence v razlago, oziroma smo omogočile, da so tudi sami uporabili interaktivno gradivo pri pouku. Včasih smo taki frontalni razlagi dodale sliko, ali zvočni učinek, oziroma drugo nenavadno spremembo, ki je pritegnila pozornost učencev. Spreminjale smo oblike dela z interaktivnimi gradivi. Poskusile smo tudi z manj pogosto uporabo interaktivne table, vendar je delovalo le pri mlajših učencih, pri starejših učencih pa ne.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Uporaba interaktivnih gradiv pozitivno vpliva na motivacijo učencev, saj večina vprašanih učencev navaja, da je učenje s pomočjo uporabe različnih interaktivnih gradiv zanimivejše, učiteljice pa ugotavljamo, da uporaba interaktivnih gradiv omogoča boljšo motivacijo učencev.

Uporaba interaktivnih gradiv omogoča tudi boljše pomnjenje in razumevanje učne snovi. Učenci navajajo, da se lažje spomnijo obravnavane vsebine, saj se spomnijo zvoka, slike ali animacije, ki so jo videli ob razlagi. Le-to smo opazile tudi učiteljice. Opazile pa smo tudi, da imajo učenci z učnimi težavami oziroma učenci, ki so slabše bralno pismeni pri individualnem delu z e-gradivi več težav, da ne znajo poiskati podatkov oziroma ne razumejo napisanega kljub temu, da je besedilo kratko, prikazano s pomočjo shem, barv ipd.

Učenci 8. in 9. razreda so pri pouku geografije tudi sami izdelali in predstavili določeno temo s pomočjo interaktivne predstavitve. Učenci z iskanjem podatkov in slik po medmrežju niso imeli težav, prav tako tudi ne s predstavitvijo, veliko težavo pa jim je predstavljal zapis besedila v predstavitvi. Učenci namreč niso znali izluščiti bistva iz teksta oziroma oblikovati alineje.

Učenci so učenje s pomočjo interaktivnih gradiv označili kot dober in si takega učenja želijo še več. Učiteljice pa ugotavljamo, da je tako poučevanje učinkovitejše.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V raziskavi je sodelovalo 19 učencev 5. razreda, 21 učencev 6. razreda, 25 učencev 8. razreda in 21 učencev 9. razreda.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Podatke smo zbirale s pomočjo vprašalnikov, pogovora z učenci, samoevalvacijo učne ure in testi za preverjanje osvojenega znanja.

Metode obdelave podatkov

Vprašalnike in teste znanja smo pregledale ter rezultate prikazale v odstotkih. Ob pogovoru z učenci pa smo si zapisale njihove pripombe, mnenja in pobude. Pri samoevalvaciji smo si zapisale bistvene ugotovitve, ki smo jih nato v medsebojnih pogovorih primerjale.

Prikaz rezultatov

Ali raje slediš pouku in se učiš, če pri pouku uporabljate različna interaktivna gradiva.

Učenci	NE	KAKOR KDAJ	DA
5. razred			100 %
6. razred		5 %	95 %
8. razred		8 %	92 %
9. razred		24 %	76 %

Ali učno snov razumeš bolje, če je prikazana s pomočjo interaktivnih gradiv.

Učenci	NE	KAKOR KDAJ	DA
5. razred			100 %
6. razred		5 %	95 %
8. razred		4 %	96 %
9. razred		5 %	95 %

Na kratko napiši kaj meniš o učenju in poučevanju s pomočjo interaktivnih gradiv. Nekaj najbolj pogostih odgovorov.

- Takšno učenje je bolj zanimivo.
- Bolje razumem.
- Lažje si zapomnim.
- Je zabavno.
- Tako bi se morali učiti pri več predmetih.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Večina učencev navaja, da je pri pouku boljše motivirana in učno snov razume bolje, če je podana s pomočjo interaktivnih gradiv. Zlasti se to kaže pri mlajših učencih, kjer se interaktivna gradiva pri pouku uporabljajo redkeje. Tudi učiteljice ugotavljamo, da zlasti pri pouku naravoslovnih predmetov in geografije učencev s pomočjo interaktivnih gradiv nazorneje prikažemo učno snov, zato je tudi pomnjenje pri večini učencev boljše. Kaže se tudi prihranek na času, uporaba interaktivnih gradiv pa omogoča tudi veliko aktivnost učencev, kar učence motivira. V primeru upada motivacije ugotavljamo, da pomaga če za uvodno motivacijo uporabimo interaktiven kviz ter uporabljamo različne stile prikaza in oblike uporabe interaktivnih učnih gradiv.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Izdelale smo si nekatera interaktivna gradiva, ki so uporabna za pouk kemije, geografije in naravoslovja in tehnike. Gradiva smo naložile v šolsko interaktivno učilnico, kjer bodo na voljo učencem. Gradiva bomo izdelovale še naprej ter jih uporabljale pri pouku, opažamo pa tudi, da vse več interaktivnih gradiv uporabljajo tudi ostali učitelji na šoli, saj dobivajo pozitivne povratne informacije tako od nas, kot od ostalih učiteljev in učencev.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Pri pouku naravoslovja in tehnike v 5. razredu, naravoslovja v 6. razredu ter geografije in kemije v 8. in 9. razredu smo uporabljale različna interaktivna gradiva. Ugotovile smo, da so se starejši učenci uporabe interaktivnih gradiv navadili do take mere, da jim uporaba interaktivnih gradiv ne pomeni več motivacije, pač pa le pričakovan način dela pri določenem predmetu. Tako so npr. učenci pri pouku kemije vedno pričakovali, da bo učna snov v primeru frontalne razlage prikazana s pomočjo animacij, slik, shem ipd. preko interaktivne table. Opazile smo, da nekaterih učencev uporaba interaktivnih gradiv ne motivira več. To smo reševale na več načinov. Aktivneje smo npr. vključevale učence v razlago, oziroma smo omogočile, da so tudi sami uporabili interaktivno gradivo pri pouku. Včasih smo taki frontalni razlagi dodale sliko, ali zvočni učinek, oziroma drugo nenavadno spremembo, ki je pritegnila pozornost učencev. Spreminjale smo oblike dela z interaktivnimi gradivi. Poskusile smo tudi z manj pogosto uporabo interaktivne table, vendar je delovalo le pri mlajših učencih, pri starejših učencih pa ne.

Ugotovile smo tudi, da učencem ustreza, če so interaktivne vsebine prikazane tako, da so uporabljene različne barve, ki pa jih ne sme biti preveč, ter da je tekst prikazan s shemami, zelo dobro pa si zapomnijo razne filme in animacije, zlasti, če imajo le-te dodane zvočne efekte.

Možnosti uvajanja v druga področja

Interaktivna gradiva se lahko uporabljajo pri vseh predmetih. Bodisi za motivacijo, utrjuje ali nazornejšo razlago učne snovi. Upabljajo se lahko frontalno, v parih, individualno, lahko pa so v obliki interaktivnih gradiv podane tudi domače naloge.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Imamo izdelanih nekaj interaktivnih gradiv in izkušnje z izdelavo interaktivnih gradiv v okolju moodle, smart notebook in power point.

Literatura

Muha, S., Mušič, I. (2007): Uporaba e-gradiv in njihovo vključevanje v pouk (seminarsko gradivo), Šolski center Velenje, Velenje.

Rugelj, J., (2007): Nove strategije pri uvajanju IKT v izobraževanje, Mednarodna konferenca Splet izobraževanja in raziskovanja z IKT SIRIKT 2007, Kranjska gora 19. – 21. april 2007, M. Vreča, Arnes, Ljubljana.

Zabukovec, A. (2006): Vodnik po spletnih učilnicah Moodle, Zavod Republike Slovenije za šolstvo, Ljubljana.

Clark (2005), Five common but questionable principles of multimedia learning. Cambridge handbook of multimedia learning, Cambridge uni, Press.

MŠŠ Razvojna skupina za vzpostavitev načina ocenjevanja kvalitete e-gradiv (2005). Tipi elektronskih gradiv, njihov opis in ocena kakovosti. Zavod za šolstvo in MŠŠ.

Rebolj, V. (2008): E-izobraževanje skozi očala pedagogike, Didakta, Ljubljana.

Gerlič, I. (2000): Sodobna informacijska tehnologija v izobraževanju, DZS, Ljubljana.

OŠ Sveta Ana
Sveta Ana 14
2233 Sveta Ana

NAJ PRAVLJICE OŽIVIJO 2010–2011

Vodja inovacijskega projekta: Ana Šnofl, prof. zgodovine in geografije

Sodelavci: Cvetka Emeršič, učiteljica razrednega pouka; Ivanka Lorenčič, učiteljica razrednega pouka; Lidija Kocbek, knjižničarka in vzgojiteljica; Boris Mlakar, ravnatelj

Konzulent: Petra Cimerman, prof. pedagogike in sociologije, OŠ Sveta Ana

Povzetek:

Pravljica ima pomembno vlogo pri predšolskih in šolskih otrocih, saj jim širi besedni zaklad, razvija domišljijo in hkrati tudi ustvarjalnost. Cilj našega projekta Naj pravljice oživijo je predvsem ohraniti kulturno in bralno dediščino domačega okolja, spodbujati kreativnost pri učencih in učiteljih ter povečati motivacijo do branja pravljic.

Inovativni projekt Naj pravljice oživijo je projekt širšega pomena, saj sta delo šole in muzeja. Naši učenci so sodelovali pri nastajanju knjige Janezkove pravljice, avtorja Franca Senekoviča, domačina, ki je pisal, zbiral, prepisoval ter zapisoval pravljice. Likovna oprema publikacije je delo naših učencev, samo predstavitev knjige pa so popestrili z lutkovno predstavo ene izmed pravljic. Knjiga ima velik pomen za kraj, pravljice so bile s strokovnega vidika obdelana tudi s področja jezika, v katerem je avtor pisal, izvora in pomena pravljic. Publikacija je namenjena širši javnosti, saj nosi podnaslov Pravljice za odrasle.

Dela smo se lotili postopoma, prva faza je bila prebiranje pravljic, pogovor ter ilustriranje njihove vsebine. Kreativnost učencev se je kazala na področju ustvarjalnega pisanja pravljic, domišljjskega nadaljevanja zgodbe oz. spreminjanje lastnosti glavnih junakov, spreminjanje dogodkov in zaključkov pravljic. Učenci so se ustvarjalno likovno izražali na obstoječe pravljice v različnih likovnih tehnikah in zelo uspešno opravili svojo nalogo. V nadaljevanju smo izbrali pravljico, ki je bila najbolj ustrezna za lutkovno predstavo. Učenci so sami izdelali lutke, pripravili sceno, glasbeno opremili ter kreativno oblikovali predstavitev lutkovne predstave. Sodelovali smo na vsaki izmed promocij knjige in popestrili samo dogajanje.

Rezultati našega dela so vidni predvsem v večji motivaciji branja ter pisanja pravljic. Učenci so pravljice samostojno brali in jih ilustrirali. Svoje delo so kot prostovoljno dejavnost nadaljevali tudi doma. Vidni uspeh se kaže predvsem pri mlajših učencih, učencih prve in druge triade, katerim so pravljice bliže, pri starejših se je dober rezultat pokazal predvsem na področju likovnega ustvarjanja.

Abstract:

Fairytales are important for pre-school and school children, because they help them build and improve their vocabulary, imagination and creativity. The main goal of our project Let Fairytales

Come Alive is preserving the cultural and literary inheritance of our area, encourage creativity and motivate both the students and the teachers to read fairytales. The innovative project Let Fairytales Come Alive is very important since it is a product of the school's and the museum's joint efforts. Our students have participated in the creation of Franc Senekovič's book titled Janezkove pravljice (John's Fairytales) in which the author published various fairytales he had written, copied and collected. They have provided the illustrations for the publication and prepared a performance based on one of the fairytales. The book is very important for the community, the fairytales have been studied from various perspectives, for example linguistically and semantically, including the origin and the meaning of the stories. The publication's subtitle is Fairytales for Adults which clearly indicated it is not strictly children literature. We started our work by reading the fairytales, after that we discussed them and then illustrated them. The students' creativity was challenged by various activities, for example creative writing, ending the stories, changing the main characters, modification of events etc.

Illustrations of the fairytales were done in various techniques and very successfully. The next stage of our project was choosing the fairytale that was going to be performed. The students made the puppets themselves, they prepared the scene, music and the presentation of the show. We performed at every single book presentation

The result of our work is a much higher motivation in reading and writing fairytales. The students would read and illustrate the fairytales on their own and would also voluntarily continue the work at home. The most notable results have been detected with younger students (grades 1-6), who are still closer to fairytales, with other students the project has resulted in improved drawing and performing skills.

Ključne besede: pravljice, ilustracije, lutkovna predstava, ustvarjanje, kreativnost

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Na šoli ugotavljamo, da je bralna pismenost učencev šibka, da imajo skromen besedni zaklad ter težave pri oblikovanju samostojnih besedil. Na šoli poteka več dejavnosti z namenom izboljšati branje in pisanje pri učencih in s tem namenom smo se lotili projekta Naj pravljice oživijo, s katerim bi razvijali tudi kreativnost ter motivacijo do branja. Hkrati pa jih pripravili na reševanje svojih življenjskih problemov, vživljanje v vloge pravljичnih junakov in kreativno reševanje nastalih situacij.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Poslušanje pravljic na različne načine spodbuja otroško domišljijo. Najbolj pomembno je slišano pretvoriti v podobe, ki jih bo razumela podzavest. Poslušanje pravljic vzdrami čute kot so tip, okus, voh in vzbudi občutek toplote ali mraza, ter navsezadnje nagovarja čustva in posreduje vrednote. Ta mnogoterost zaznav, ki jih sproži poslušanje pravljic, pomaga pripraviti otrokove čute na dejansko življenje. Čim bolj intenzivno in diferencirano je človekovo zaznavanje, tem bolj varno in uspešno bo šel skozi življenje. (Bauer, 2008, str. 10) Otrok potrebuje veliko svobode, da lahko oblikuje svoje misli. Potrebno ga je spodbuditi, da postavlja vprašanja, vendar mu ne smemo ponujati odgovorov, ki so bolj primerni za razmišljanje odraslega. (Bauer, 2008, str. 12) Vsebine pravljic, v katerih se zavemo izročila, posredujejo varnost, saj so njihove vrednote nespremenljive in zanesljive, konec pravljice pa po navadi pokaže rešitev.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

KAKO PRAVLJICA OŽIVI?

Naš cilj, ki smo si ga zastavili je bil, spodbujati motivacijo do branja pravljic ter povečati kreativnost pri učencih in učiteljih.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Glavni in najpomembnejši razlog za izpeljavo raziskave je bil spodbujati in razvijati kreativnost pri otrocih in učiteljih. Zanimalo nas je kakšno je bralno stanje pri učencih ter ugotovili da je bralna pismenost šibka, da imajo učenci skromen besedni zaklad, da imajo težave pri oblikovanju samostojnih besedil, da vse premalo posegajo po knjigah. Težava v prvi triadi je tudi ta, da starši nimajo dovolj časa, da bi brali skupaj z njimi ali se ta čas najde pozno zvečer, ko so otroci že preutrujeni za takšno delo.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Prva faza je bila prebiranje pravljic domačina Franca Senekoviča. Prebrali smo več pravljic, se o njih pogovarjali, razlagali nerazumljive besede ter spreminjali določene lastnosti posameznih junakov, iskali svoje rešitve nastalih situacij, spreminjali posamezne dele pravljic in jih po svoje zaključevali.

Naslednja faza je bila ilustriranje posameznih pravljic. Otroci so s svojega vidika ilustrirali vsebino, upodabljali pravljичne junake s stališča svojega videnja in razumevanja prebranega besedila. Pri tem smo uporabili različne likovne tehnike, likovni material ter delo prilagodili vsakemu posamezniku in iskali njihova močna področja ustvarjalne kreativnosti.

Nazadnje so se učenci pomeri tudi v vlogi igranja z lutkami, kjer je bila njihova naloga živeti se v vlogo pravljичnih junakov ter interpretirati pravljичne junake. Prav tako so poskrbeli za celotno predstavo od izdelave lutk, scene, glasbene spremljave in samega nastopanja.

Zaključek našega dela je bilo sodelovanje pri promociji knjige, saj smo sodelovali na več javnih nastopih.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Učenci besedilo preberejo in zatrdijo, da ga razumejo, čeprav največkrat temu ni tako. S kreativnim ustvarjanjem lahko dokažejo v kolikšni meri so besedilo razumeli, koliko ob tem razmišljajo in koliko so sposobni v nastalo situacijo vnesti svoje rešitve, ugotovitve, razmišljanja in spoznanja. Pri tem smo upoštevali vsa njihova močna področja in jim dopustili svobodo izražanja. Ugotavljamo, da so se eni izvrstno dokazali na besedilnem področju, drugi na likovnem izražanju in spet eni v vlogi igre. Velika motivacija za učence je bilo sodelovanje pri nastajanju knjige, saj je nekaj njihovih ilustracij tudi v knjigi Janezkove pravljice.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Cilji projekta so doseženi, nastalo je veliko novih pravljic ali različic že obstoječih pravljic, ogromno likovnega materiala ter lutkovna predstava, ki je bila odigrana tudi širši okolici domačega kraja. Z izidom knjige kateri smo prispevali ilustrativni del, smo pomagali k ohranitvi kulturne dediščine, ki je zelo pomembna za domači kraj.

Izboljšale so se bralne navade otrok, kar je razvidno iz njihovih bralnih dnevnikov v katere so pridno beležili prebrane knjige.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Podatki, s katerimi smo operirali so bili predvsem izdelki učencev, pomembne informacije smo dobili s strani staršev, ki so spremljali svoje otroke pri delu doma ter sodelujočih učiteljev. Pred začetkom projekta smo jim razdelili anketne vprašalnike v katerem smo spraševali predvsem kaj pričakujejo od projekta v kolikšni meri so pripravljeni sodelovati. Prav tako so anketni vprašalnik izpolnili tudi ob koncu projekta v katerem so izrazili svojo zadovoljstvo, občutke med delom in po njem. Bralne navade smo učenec so se prikazovale v bralnih dnevnikih.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Podatke smo pridobili od učencev in njihovih staršev ter zunanjih sodelavcev. Učencem smo razdelili anketne vprašalnike v katerih so opisovali svoja doživetja ob projektu, spoznanja in napredek pri njihovem delu. V bralne dnevnike so zapisovali prebrane knjige, kjer so pridno beležili v kolikšni meri so sami brali ali s pomočjo staršev, koliko so prebrano razumeli in njihovo videnje pravljčnih oseb.

Metode obdelave podatkov

Statistično smo obdelali anketne vprašalnike in jih ponazorili v grafih. Podatke smo zbrali iz učenčevih bralnih dnevnikov ter njihovih izdelkov.

Prikaz rezultatov

Rezultati našega dela so nas pozitivno presenetili, saj smo dosegli in presegli zastavljeni cilj. Iz pridobljenih podatkov je razvidno, da so učenci pri delu uživali, se ustvarjalno izražali, razmišljali ob delu in razvijali domišljijo. Vsi so bili z načinom dela zadovoljni, vsak učenec je razvil določeno mero kreativnosti čeprav na različnih področjih. Povečala se je motivacija branja pravljic ter življenje v različne vloge pravljčnih junakov. V projekt so pritegnili tudi svoje starše, hkrati pa so z našimi rezultati nagrajeni tudi domačini, ki lahko posegajo po pravljicah objavljenih v publikaciji.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Projektna skupina je mnenja, da so otroci ob pravilni motivaciji zakladnica idej, njihova domišljija je brezmejna, saj se ustvarjalna kreativnost pokaže na vsakem koraku. Ponosni smo na vsak izdelek, saj smo mnenja, da se je vsak učenec potrudil po svojih najboljših zmožnostih. Nastala je odlična likovna razstava, ki je spremljala promocijo knjige, lutkovna predstava ter objava likovnih izdelkov naših učencev v publikaciji. Prav tako je nastalo ogromno pravljic, ki so jih spisali učenci in so namenjene za interno uporabo na šoli.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Za okolje ima projekt velik pomen. Z izidom knjige se je ohranila lokalna kulturna dediščina neprecenljive vrednosti. Nekaj izvodov Janezkovih pravljic hranimo v šolski knjižnici, prav tako pa so si vsi sodelujoči učenci prislužili po en izvod. Ob predstavitvi knjige v domačem kraju

smo ljudi ozavestili, da je kulturna dediščina velikega pomena za kraj, jih spodbudili k ohranjanju pisnih in ustnih besedil, k zapisovanju le teh, saj bodo prej ali slej prišle v pozabo.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Prišli smo do spoznanja, da iz nezanimivega lahko naredimo zanimivo in ustvarjalno. Vsak učenec lahko pokaže lastno kreativnost na njemu primeren način. Novost na katero smo ponosni je izid Janezkovih pravljic v kateri so objavljena dela naših učencev.

Možnosti uvajanja v druga področja

Sam projekt ima veliko možnosti za v naprej, predvsem na področju ohranjanja kulturne dediščine, ljudskih običajev, ki že tonejo v pozabo in bi jih bilo nujno ohraniti za nadaljnje rodove.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Veliko izkušenj smo si pridobili v medsebojnem sodelovanju med učenci, učitelji in zunanjimi sodelavci. S skupnimi močmi smo iz učencev izvabili njihovo kreativnost ob tem pa se je v veliki meri pokazala tudi ustvarjalnost in kreativnost učiteljev. Naše močno področje je tudi čut do ohranjanja kulturne dediščine, ki smo ga razvili skozi projekt. Ob izvedbi našega dela so se povezovala različna učna področja, ki so se ob koncu povezala v celoto

Literatura

Angeline Bauer, Pravljice zdravijo: Kako pravljice otrokom krepijo samozavest ter jim pomagajo premagovati strahove in skrbi. Ljubljana, Tangram, 2008.

Ronny M. Cole, Ustvarjajte za otroke: Pravljice za lahko noč. Ljubljana, Karantanija, 2009.

Franc Senekovič, Janezkove pravljice: pravljice za odrasle, Murska Sobota, Pokrajinski muzej Murska Sobota, 2011.

Osnovna šola Šoštanj
Koroška cesta 7
3325 Šoštanj

POVEŠ MI, POVEM TI (NEFORMALNI POGOVORI)

2009–2011

Vodja inovacijskega projekta: Sabina Žnidar, prof. zgodovine in sociologije, Martina Žohar, dipl. vzgojiteljica

Sodelavci: Vlasta Črešnik, prof. slovenščine in pedagogike, Brigita Robida, prof. razrednega pouka, Marica Rožič, učiteljica kemije in biologije, Danica Švarc, učiteljica biologije in gospodinjstva, Jožica Razbornik Kukovičič, učiteljica zgodovine in geografije, Tasja Srotič, učiteljica razrednega pouka, Anica Pudgar, učiteljica biologije in gospodinjstva, Lidia Frelih, učiteljica slovenščine, nemščine, knjižničarka, Jožica Andrejč, učiteljica slovenščine in angleščine, pomočnica ravnateljice, Jelka Peterlin, prof., svetovalna delavka, Bogomira Klinc Vrčkovnik, prof. zgodovine, organizator inf. dejavnosti, Saša Kokol, diplomirana vzgojiteljica

Konzulent: Bernarda Gaber, Zavod RS za šolstvo, OE Celje

Povzetek:

Iskrenost, spoštljiv odnos, sočuten in razumevajoč odnos do drugačnosti; strpnost, vljudnost se danes vedno bolj izgubljajo. Mogoče je to posledica načina življenja, morda odraz stanja v družbi. Pomembno se je vprašati, na kakšen način komuniciramo. Pravijo, da se v jeziku zrcali civilizacija in da imajo besede svojo moč. Za trenutek bi se morali ustaviti in se zamisliti, kako naprej, kako izboljšati položaj, da učenci ne bi uporabljali toliko neprimernih besed, da bi imeli spoštljiv odnos do sočloveka, da bi znali na vsakem koraku uporabiti tri magične besede, ki delajo čudeže - prosim, hvala, oprosti.

Učence je potrebno pritegniti k boljšemu pogovoru in rabi le-tega, pri tem pa potrebujejo pomoč učitelja. Vedno več je učencev, ki se preizkušajo v uspešnosti pogovora, se trudijo poslušati in govoriti ter pri tem uporabljati primeren jezik. Tovrstni projekt je izredno zahteven, ker je v današnjem času zelo težko komunicirati, saj delež neposredne komunikacije in osebnih stikov postaja vedno manjši. Ogromen del časa posvetimo komuniciranju z ljudmi preko elektronske pošte, telefona in drugih oblik posredne komunikacije; pravi, pristni medčloveški odnosi pa danes izgubljajo svoj pomen - žal, tudi med odraslimi. S pogovori v odnosih, med odraslimi, med odraslim in otrokom in med otroki, je potrebno zanemarljivo komunikacijsko sedanost osvetliti s toplo govorno prihodnostjo. Pomembno je, da znamo poslušati, da slišimo tudi, kako sogovornik (učenec ali odrasla oseba) posreduje svoje sporočilo. Moramo se posluževati pogovora v prijetnem razpoloženju, nanj moramo biti pripravljeni. Otroci usvojijo vzorec iz domačega okolja, iz različnih situacij pogovorov z odraslimi, zato je potrebno tovrstni tematiki nameniti precejšnjo mero pozornosti.

Spremembe bodo sicer vidne šele čez čas in takrat bomo lahko potegnili črto in se vprašali, ali je bilo vredno.

Abstract:

Sincere, respectful, compassionate and comprehensive attitude towards others as well as tolerance and politeness are losing their role in today's society. Perhaps this is due to the way of life or it reflects the state the society is in. It is important to know how we communicate. It is said, that language reflects civilisation and that words have power. People should stop and think about how to improve the situation in schools; pupils should not use as many inappropriate words, they should have a respectful attitude towards others, they should remember to use three magic words: please, thank you and sorry.

Teachers should motivate and help pupils to talk about things in a more appropriate way. More and more pupils take part in different debates where they listen to or talk about specific themes. Communication nowadays can be extremely difficult because of the lack of personal contact, therefore this kind of project can be very exhausting.

People spend a great deal of time communicating using e-mail, telephone and other forms of indirect communication, while genuine relations between people are losing their original value (this also applies to adults). Talking about relations amongst adults, adults and children and children themselves helps to change things for the better in the future. It is important to listen carefully, and to actually hear what the cospeaker (a pupil or an adult) is trying to convey.

People should be prepared and feel positive while communicating with others.

Time will show whether all the energy and effort put in this project have brought positive changes.

Ključne besede: Komunikacija, poslušanje, spoštljiv odnos

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Dandanes v vsakodnevnem pogovoru, in sicer v neformalnih okoliščinah, učenci uporabljajo veliko neprimernih besed, vedno manj je dobrih, spoštljivih odnosov med učenci, spoštljivega odnosa do učitelja (pogovor med otrokom in odraslim). Slabo stanje se kaže že v osnovnem bontonu – pozdravljanje, odzdravljanje, vljudnost, strpno poslušanje, žalitve ... Učenci redko uporabljajo besede prosim, hvala, oprosti. Veliko je agresije in velik del k temu prav gotovo prispeva zgled odraslih. Ta pa vpliva na oblikovanje značaja otrok in njihov vstop v svet odraslih prav gotovo ne bo enostaven.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Odgovore na tovrstno problematiko smo iskali v različni literaturi in organiziranih predavanjih ter tako skupaj iskali vse možne poti, ki bi nas pripeljale k našim ciljem.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako v šoli pritegniti učence k boljšemu pogovoru in rabi le-tega?

Kako učitelji pri tem sodelujemo in pomagamo?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Pritegniti sogovorca k izboljšanju pogovora.

V različnih situacijah se primerno pogovarjati.

Postaviti ustrezen pogovor kot vrednoto v svojem življenju.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Načrtovanje je potekalo v okviru skupine inovacijskega projekta in vseh delavcev na šoli. Izvajale so se različne dejavnosti: zbiranje različnih podatkov, analiza podatkov, obveščanje preko spletne strani, oblikovanje logotipa projekta, šolski radio, objavljanje v lokalnem časopisu, pogovorne ure, različne dejavnosti v okviru oddelčnih skupnosti in pri pouku.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevala k uspešnemu zaključku projekta

Člani inovacijskega projekta smo po združitvi dveh različnih šol začutili, da moramo na šoli storiti korake v smeri izboljšanja komunikacije med učitelji in učenci. Z velikim optimizmom, znanjem in interesom smo zastavljene naloge izvajali individualno in skupno. Cenili smo vsak korak, ki je prinesel napredek pri izvajanju projekta in pripeljal do izboljšanja stanja, čeprav so bili koraki zelo majhni. A to je dolgotrajen proces.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Za ugotavljanje začetnega stanja je bil učencem od 6. do 8. razreda in učiteljem razdeljen vprašalnik.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Anketa z vprašanji odprtega tipa, dnevno beleženje opažanj, anekdotski zapisi, osebni načrti članov inovacijskega projekta.

Metode obdelave podatkov

Kvalitativno raziskovanje: komunikacija med člani inovacijskega projekta, argumentiranje, pogovorne ure učiteljev z učenci, razčiščevanje stališč, analiza vprašalnikov.

Prikaz rezultatov

Analiza anketnih vprašalnikov in predstavitev rezultatov učencem in učiteljem na pedagoških konferencah, preko šolskega radia, šolske spletne strani in na šolskih hodnikih. Člani inovacijskega projekta smo prenesli predloge, mnenja in rešitve v komunikaciji, kot so jih navajali učenci in ki bi lahko spodbujala udeležence k boljši komunikaciji.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Refleksija je pokazala izboljšanje situacije pri pozdravljanju in pogovorih, manj je bilo grdih besed, agresije, netolerance. Osebne načrte smo izpopolnili in izluščili najboljše ideje, hkrati

pa na srečanjih ugotavljali, da je spreminjanje vzorcev komunikacije izredno težko. Prevladalo je zavedanje, da smo za dobro komunikacijo na šoli odgovorni učitelji in učenci in vsi smo začeli razmišljati, kako izboljšati obstoječe stanje. S pridobivanjem znanja, predavanji, smo iskali različne metode pristopa do učencev in obratno in jih aktivno uporabljali. Člani projekta smo postali močnejše povezani, učenci pa so začutili naše prizadevanje za izboljšanje medosebnih odnosov.

Učenci potrebujejo spodbude in vzor za vključevanje v pogovor. Viden je napredek, je pa potrebno poiskati motivacijska sredstva, prostor in znanje, ki bo nadgradilo trenutno stanje. To se s počasnimi koraki zagotovo izboljšuje.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Projekt je doprinesel k izboljšanju šolske klime. Manj je grdih besed, agresije, netolerance in učenci so začeli bolj pozdravljati, se truditi pogovarjati in pri tem uporabljati primeren jezik. Logotip, ki ga imamo na hodnikih in v učilnicah pa učence in učitelje nagovarja k izboljšanju pogovorov.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Projektna skupina je bila usmerjena v spremljanje različnih pogovorov (osebni načrti vsakega člana), spremljanje situacij pri posameznikih in v razredu, načinov in pristopov, ki smo jih uporabili individualno. Iskali smo primerne pristope (pogovorne ure, objave po zvočniku) in metode, da se s primerno komunikacijo približamo učencem in kolegom, izdelan je bil logotip projekta.

Možnosti uvajanja v druga področja

Tovrsten projekt je moč uporabiti povsod, ker le z dobrimi medosebnimi odnosi ustvarjamo dobro klimo. Potrebno je izluščiti problem, nato pa skupaj iskati različne poti, ki bodo vodile k izboljšanju situacije. V neformalnih situacijah so pogovori zelo raznoliki, velikokrat neustrezni in prav bi bilo, da bi v naši družbi tej tematiki namenili več pozornosti.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Vsak od nas je pri uresničevanju ciljev projekta uspešen. Ponujamo ideje in želimo, da v ustreznih okoliščinah nadgradite, kar je nastalo pri nas.

Literatura

Faber, A., Mazlish, E. Kako se pogovarjamo z otroki in kako jih poslušamo. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1996.

Klobučar Rijavec, N. Kako poslušati otroke, da jih bomo slišali? Otrok in družina, 2005, letnik LV, št. 6, str. 38-39.

Brajša, P. Sedem skrivnosti uspešne šole. Maribor: Doba, 1995.

Gordon T. Družinski pogovori. Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše. Ljubljana, 1989.

Faber, A. Kako se pogovarjamo z najstniki in kako jih poslušamo: Zbirka Za starše in vzgojitelje. ISBN 978-961-245-273-5. ISBN 961-245-273-3.

Pečjak, S. Z igro razvijamo komunikacijske sposobnosti učencev. 2009, ISBN 978 961-234-740-6.

Žorž, B. S pravimi vprašanji do rešitve vzgojnih zadreg. Koper: Ognjišče, 2005.

Urban, H. Moč pozitivnih besed. Ljubljana: Tuma, 2008. ISBN 978-961-6682-27-5.

Greenspan, S. I. Izjemni otroci: pomagajte svojemu otroku, da razvije deset osnovnih lastnosti za srečno in zdravo življenje. 1. izd. Tržič: Učila International, 2009, str. 73–94. ISBN 978-961-00-0695-4.

Baseler, M. Lepo vedenje: kako se obnašaš doma, v šoli in na ulici. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2008. ISBN 978-961-01-0461-2.

Osnovna šola Tržišče
Tržišče 35
8295 Tržišče

»BRATI POMENI POČETI PODVIGE« 2009–2011

Vodja inovacijskega projekta: Magda Flajs, učiteljica razrednega pouka

Sodelavci: Andreja Umek, vzgojiteljica; Nataša Dular, učiteljica razrednega pouka; Mihaela Jelenc, učiteljica razrednega pouka; Irena Muzga, učiteljica razrednega pouka; Irena Klugej, knjižničarka; Vera Dragan, učiteljica slovenščine.

Konzulent: mag. Milan Koželj, ravnatelj OŠ Cerkno

Povzetek:

Bralna pismenost je zelo pomembna veščina, ki vpliva na učno uspešnost in s tem tudi na splošno uspešnost človeka. Pomembno je, da v sodobnem času kljub velikemu številu različnih komunikacijskih sredstev še vedno cenimo branje kot vrednoto. Žal pa zaradi pomanjkanja časa prav razvijanju te veščine posvečamo vse premalo časa tako otroci kot tudi odrasli. Otroci imajo vse manj pozitivnih zgledov v svojem družinskem okolju, mladostniki pa večino svojega prostega časa preživijo pred računalniki in televizorji.

Na naši šoli smo ugotovili, da učenci v glavnem ne marajo branja. Pri slabših bralcih pa smo opazili tudi slabši učni uspeh. Krivdo za to smo prelagali na učence in starše, učitelji višjih razredov na učitelje razrednega pouka. Takšno početje je bilo seveda neplodno, zato smo se odločili, da stvari pogledamo z drugega zornega kota – kaj lahko jaz storim, da bi bili učenci za branje bolj motivirani in da bi se ta volja bo branja ohranila skozi vsa leta osnovnega šolanja in tudi še naprej. Pripravili smo različne aktivnosti in ugotovili, da se droben napredek pokaže prav kmalu, seveda pa se je potrebno tudi zavedati, da veselja do branja pač ni mogoče privzgojiti prav vsem. Prav tako pa samo veselje do branja še ne zagotavlja dobre bralne pismenosti, je pa dobra pot za doseg le te.

Abstract:

Literacy is one of the key factors in developing effective learning abilities in pupils. In today's society, where so many different ways of communication is readily available to us, it is absolutely imperative that we acknowledge reading as one of the fundamental necessities for the development of a successful individual.

Unfortunately, due to the lack of free time in our lives, the children, as well as adults, seldom forget to cultivate the skill of reading. The children have less and less positive role models to encourage them to read in their free time, while adolescents prefer the company of computers and televisions to that of books.

We began to notice that children in general do not like to read and, furthermore, we noticed a correlation between those children who do not like to read the most and the "weaker" students in the classrooms – they were usually one and the same children.

We lay the guilt to the pupils themselves, their parents, lower grades teachers and so on. Such actions had absolutely no effect on the quality of reading, so we decided to look at the problem from a different point of view: "What can we do to make the kids more motivated for reading and, perhaps even more importantly, how can we maintain their level of interest throughout their primary education and further on?" We prepared a set of different activities to increase reading awareness and found out that progress can be made even with the smallest effort in the right direction. In our endeavour we had to make allowances that reading cannot be made fun for every single student and that if the student learns to like reading, it does not automatically grant higher literacy in that student, but it certainly does make a good foundation for it.

Ključne besede: branje, bralna pismenost, knjige

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Učitelji smo opazili, da je med učenci naše šole branje malo priljubljeno. Zaradi tega je bilo veliko učencev slabih bralcev, zaradi česar so se težje učili, potrebovali so več časa za naloge, povezane z branjem, težje so se znašli pri iskanju dodatnih gradiv, pri domačem branju so dosegali slabe rezultate, število učencev, ki usvojijo bralno značko je padalo, predvsem pri učencih od 6. razreda naprej.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Motivacija za branje in interes za branje sta dva različna pojma. Več bodo brali učenci z interesom do branja.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako motivirati učence za branje in ohraniti voljo do branja?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Z raziskavo sem želela ugotoviti, katera gradiva si učenci radi izposojajo, ali je na seznamih za domače branje in bralno značko dovolj teh gradiv, ali je naša knjižnica dobro založena s priljubljenimi gradivi in kdaj je opaziti močnejši upad motivacije za branje.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Ugotavljanje obiska šolske knjižnice iz statistike.

Spremljanje učencev, ki osvojijo bralno značko iz kronike.

Pregled seznamov gradiv za bralno značko in domače branje, kjer obstajajo.

Posodobitev seznamov in priprava priporočilnih seznamov.

Posodobitev knjižničnega gradiva – nakup knjig glede na interese učencev.

Aktivnosti za spodbujanje branja: bralni krožek, pravljичni krožek, svetovanje v knjižnici, predstavitev knjižnih novosti, pravljичna jutra, pravljичne delavnice, naj knjiga, naj bralec, darovanje knjig za nagrade in ob posebnih priložnostih...

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Ugotovili smo, da nekateri učenci niso marali branja zaradi tega, ker so bile na seznamu obveznega čtiva knjige, ki so bile zastarele, preobsežne ali kako drugače neustrezne. Z uvedbo priporočilnih seznamov in svetovanja v knjižnici bralec – bralcu, knjižničarka – bralcu, bralci – knjižničarki, so se učenci lažje odločili za knjige in tako pogosteje posegali po njih.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta
Spremljanje obiska knjižnice; glede na statistične podatke je razvidno, da se je precej povečalo število izposojenih gradiv v šolskem letu.

Spremljanje števila učencev, ki usvojijo bralno značko in spremljanje števila zlatih bralcev; trend upadanja se je nekoliko ustavil.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Statistični podatki o izposojenih gradivih za zadnjih 5 let in podatki iz kronike bralne značke za zadnjih 18 let.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Analiza statističnih podatkov, analiza kronike bralne značke, pogovori z učenci.

Metode obdelave podatkov

Ugotavljanje števila izposojenih gradiv za posamezno šolsko leto, ugotavljanje števila učencev, ki so usvojili bralno značko, ugotavljanje mnenja učencev.

Prikaz rezultatov

Število učencev, ki so usvojili bralno značko, je bilo pred leti zelo nizko – manj kot polovica učencev. V zadnjih 6 letih so na nižji stopnji skoraj vsi učenci usvojili bralno značko, število pa se je močno zmanjšalo v 5. razredu. V zadnjih dveh letih je bralno značko tudi na višji stopnji spet usvojilo več kot polovica učencev.

Število izposojenih gradiv v šolski knjižnici se je povečalo.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Dosežki niso vedno merljivi le s številkami. Ko smo pregledali vso statistiko, smo res ugotovili nekoliko višje številke, vendar so nam še več povedale izjave nekaterih učencev. Učenci so večkrat izjavili, da se v knjižnici počutijo dobro in da zato tja radi zahajajo. Radi poklepetajo o knjigah, saj si tako lažje izposodijo primerno zase. Posrečena je bila tudi izjava učenca, ki se je pohvalil, da mu mama sedaj za darila kupuje knjige.

Seveda ni bilo moč spremeniti vseh otrok v knjižne molje, a tisti, ki so že tako radi brali, so bili še bolj zavzeti, slabši bralci pa so lažje našli kaj zase in tako prebrali vsaj nekaj knjig.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Več učencev aktivno obiskuje splošno knjižnico in njene podružnice. Z darovanjem knjig smo obogatili domače knjižnice otrok.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Učence je k branju treba spodbujati na nevsiljiv način. Prisila ne obrodi sadov, zato je potrebno pri otrocih že od ranega otroštva knjigo ponuditi kot zanimivo »prijateljico«.

Možnosti uvajanja v druga področja

V tem obdobju smo se omejili predvsem na branje literature, delo pa bi lahko razširili tako, da bi spodbujali učence k branju vseh vrst besedil.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Branje literature smo uspeli vplesti v proces pouka od predšolske vzgoje (cicibanove urice) pa vse do konca osnovne šole.

Literatura

Grosman, M. Razsežnosti branja, Za boljšo bralno pismenost, Ljubljana, Karantanija, 2006, ISBN 961-226-775-8

Knaflič, L. et. al Branje za znanje in branje za zabavo, Priročnik za spodbujanje družinske pismenosti, Ljubljana, Andragoški center Slovenije, 2009, ISBN 978-961-6130-86-8

OŠ Vide Pregarc
Bazoviška 1
1000 Ljubljana

LJUDSKI PLES JE KUL 2010–2011

Vodja inovacijskega projekta: Sonja Salajko

Sodelavci: Tina Pajnik, Nataša Skok, Katarina Lavrič, Daša Štritof, Jana Čarman, Milena Skalja

Konzulent: dr. Inge Breznik, ZRSŠ OE Kranj

Povzetek:

Ljudski ples je del slovenske kulturne dediščine, zato je primerno, da ga kot posebno vrednoto spoznajo tudi otroci. Želim prenašati ljudsko plesno dediščino na mlajše generacije, to je bil eden od vzrokov, da sem se lotila tega projekta. Sicer na šoli vodim že osmo leto folklorni krožek, vendar so me za pomoč prosile še učiteljice od 2. do 4. razreda, ki imajo v učnih načrtih tudi ljudski ples. Tako sem si mislila, da bom še povečala navdušenje otrok za ljudski ples in tako se bo še več otrok vpisalo v folklorni krožek. Najprej sem se z učiteljico posameznega razreda dogovorila, kdaj bi bilo primerno, da pridem v razred in učence naučim določeno ljudsko pesem, ples ali igro. Ponavadi sva to uro navezali na vsebine pri posameznih učnih predmetih in sicer pri spoznavanju okolja, družbi, slovenščini, glasbeni ali športni vzgoji. Pri teh predmetih srečujemo plese skupaj s pesmimi, oblačilno in materialno kulturo, šegami in navadami. Nekatere učiteljice so potem ples tudi ocenile.

Za otroško plesno izročilo je značilno prvinsko gibanje, ki je na meji med igro in plesom. V prvem triletju je najpomembnejše, da se otroci seznanijo z otroškim plesnim izročilom, ki zajema plesne igre in plese, ki jih otroci pogosto spremljajo s petjem ali zvočili. V drugem triletju se nadaljuje seznanjanje otrok s plesno dediščino; učenci spoznavajo značilnosti plesov posameznih pokrajin, plese pa spremljajo s petjem in glasbili. V tretjem triletju lahko nadgrajujejo znanje slovenskih ljudskih plesov v okviru učnega načrta pri športni vzgoji.

Abstract:

Folk dance is part of Slovenian cultural heritage, it is appropriate to it as well as learn about the special value of children. I want to transfer folk dance heritage to younger generations, this was one of the reasons that I went into this project. While at school I head the eighth year, folklore club, but they asked me to assist teachers in the second to fourth class to have a folk dance. So I think I would have increased the enthusiasm of children to folk dance and so more children will be enrolled in a folklore club. First I have to agree individual class teacher when it would be appropriate to get into a class and pupils learn a certain folklore song, dance or game. Usually we have connected this hour on the content of individual learning subjects: the environment, society, slovene, music or physical education. For these subjects meet dances along with songs, clothing and material culture, customs and habits. Pupils are also evaluated.

The children's dance tradition is characterized by primal movement that is on the border between play and dance. In the first cycle is most important that children know the children's dance traditions, which includes dance games and dances by children, often accompanied by singing, or sound-producing implements. In the second cycle they continue the heritage of dance, pupils learn about the characteristics of individual regions dances, and dances accompanied by singing and music. In the third cycle they can upgrade the knowledge of Slovenian folk dances in the curriculum in physical education.

Ključne besede: ljudski ples, kulturna dediščina, ljudski običaji

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Učiteljice od 1. do 4. razreda imajo v učnih načrtih tudi ljudski ples. Nekatere nekako ne vedo, kako se lotiti poučevanja ljudskega plesa, pa so me prosile, če bi bila pripravljena priti v razred in otroke naučiti določenega plesa. Ponavadi so ta ples navezale na neko učno snov pri družbi, spoznavanju okolja, glasbi ali slovenščini.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Tega problema nisem zasledila v literaturi.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako današnji generaciji otrok približati in priljubiti slovensko ljudsko (plesno in pevsko) izročilo? Kako vnašati te vsebine v vsakdanji pouk (medpredmetno povezovanje)?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Želela sem vzbuditi več zanimanja za slovensko kulturno dediščino, ljudske običaje, plese in pesmi, oblačilno kulturo v preteklosti

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

1. predhodni dogovor z učiteljico, kjer sem nato izvedla učno uro (izbira ljudske pesmi in plesa ali iger, ki se je navezoval na učno snov pri posameznem predmetu)
2. priprava na uro, izbor glasbe, vaj za razvijanje plesnosti, ritma, odrske igre
3. izvedba učne ure v razredu
4. refleksija ure, učinek na učence

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Učitelji in učiteljice lahko zdaj nadaljujejo s poučevanjem vsebin z ljudsko tematiko na podoben način, še vedno jim bom pri tem pomagala. Najprej z učenci predebatirajo določeno temo, nato se naučijo ljudsko pesem, se igrajo igre, zaplešejo ljudski ples, ki so značilni za določeno slovensko pokrajino, spoznajo noše oz. folklorne kostume, ki so značilni za določeno

obdobje v posameznih pokrajinah, spoznajo namen in pomen posameznih ljudskih (kmečkih) opravil.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Učence je snov pri posameznih predmetih bolj pritegnila, saj so jo aktivno sprejemali in nadgradili z vnašanjem ljudskega plesa, pesmi in iger ter s prikazom običajev.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Učenci ne samo poslušajo in pasivno sprejemajo podatke o naši kulturni dediščini, ampak so lahko praktično izkusili, kako je bil ljudski ples del življenja naših prednikov,

Možnosti uvajanja v druga področja

Sodelovanje z učitelji športne vzgoje na predmetni stopnji, kjer je ljudski ples ena od vsebin, ki jih preverjajo in ocenjujejo pri športni vzgoji.

Literatura

Fuchs, B. Ljudski plesi v osnovni šoli: Priročnik za učitelje, mentorje in vaditelje. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2004. ISBN 961-234-480-9.

Osnovna šola Vransko Tabor
OE vrtec Vransko in vrtec Tabor
Vransko 23
3305 Vransko

M,M,M,M,M,.....
2010–2011

Vodja inovacijskega projekta: Klavdija Konečnik, dipl.vzgojiteljica - mentor

Sodelavci: Ožji tim: Mojca Brglez, dipl. vzgojiteljica – svetovalka, Brina Krašovec, Jezernik Mateja, dipl. vzgojiteljica, Nina Mak Lopan, dipl. vzgojiteljica, Laura Fekonja – pomočnica vzgojiteljice.

Ostali sodelujoči strokovni delavci: Irena Aubrecht, dipl. vzgojiteljica – mentor, Tjaša Čoh, dipl. vzgojiteljica, Polonca Fonda, pomočnica vzgojiteljice, Anita Kokovnik, pomočnica vzgojiteljice, Nada Kolar, dipl. vzgojiteljica – svetovalka, Renata Košica, pomočnica vzgojiteljice, Marija Lesjak, dipl. vzgojiteljica, Mojca Lobnikar, pomočnica vzgojiteljice, Doris Lukman, pomočnica vzgojiteljice, Manica Obreza, učitelj razrednega pouka, Nives Orehovec, pomočnica vzgojiteljice, Romana Orehovec, vzgojiteljica, Darja Potočan štrajhar, pomočnica vzgojiteljice, Brigita Reberšek, Mateja Remic, pomočnica vzgojiteljice, Katja Rotar, dipl. vzgojiteljica, Jerneja Roter, pomočnica vzgojiteljice, Barbika Skok, pomočnica vzgojiteljice, Olga Slapnik, pomočnica vzgojiteljice, Lidija Svet, pomočnica vzgojiteljice, Tatjana Travner, Polona Volk, Monika Bergant

Konzulent: Mirjam Senica, Zavod RS za šolstvo

Povzetek:

Projekt prikazuje aktiven in inovativen pristop preživljanja prostega časa že v predšolskem obdobju. Z različnimi metodami smo uspeli predšolskim otrokom približati taborništvo, jih nad tem navdušiti, v to pa aktivno vključiti vse strokovne delavce in starše. Preko aktivnosti na prostem smo razvijali osebnostno rast posameznikov, pridobili so življenjske izkušnje, različna znanja, ter se na nek način tudi izobraževali. Vključena populacija se je učila kako preživeti v naravi, bivati v njej in jo spoštovati. Otroci pogosto preživljajo svoj prosti čas pred televizijo ali so kako drugače gibalno neaktivni. Na to nas opozarjajo strokovnjaki, saj se vedno pogosteje kaže prekomerna telesna teža že pri predšolskih otrocih. Zato se je naša vzgojno izobraževalna ustanova odločila s taborništvom seznaniti vse otroke vrtca Vransko – Tabor. Najstarejši otroci (od 4 – 6 let) so imeli še dodatno možnost se s taborništvom srečevati preko obogatitvene dejavnosti Taborniki skozi celo šolsko leto. Kot zaključek enoletnega projekta je bilo ponujeno taborjenje v Ribnem, ki se ga je udeležilo 17 otrok, za podporo sta z njimi odšli tudi dve naši strokovni delavki, članici tima.

Otrokom smo preko organiziranih skupnih dejavnosti ponudili drugačne možnosti preživljanja prostega časa predvsem v naravi. Na zabaven način so si pridobivali nove izkušnje, pri tem pa smo jim celo leto (kolikor je trajal projekt) zagotavljali strokovno podporo sodelavke z dolgoletno taborniško prakso.

Projekt je bil ves čas evalviran. Ob zaključku so bili z rezultati inovativnega dela seznanjeni vsi udeleženci projekta, okolje, vodstvo našega zavoda in prepričani smo, da smo s tem prispevali k nadaljevanju dela tabornikov v našem kraju.

Abstract:

The project presents an active and innovative approach to spending free time in the preschool age. Different methods enabled us to inspire preschool children to join scouts, where teachers and parents were also included. Through different outdoor activities personal growth of individuals was encouraged, life experience, different knowledge was gained. The included population learnt how to survive and live in nature and to respect it. Children too often spend their time in front of television sets and are therefore inactive. Experts are giving out warnings as overweight can be observed at preschool aged children. This was the reason for our kindergarten Vransko - Tabor to present scout movement to all the children. The oldest children (4 to 6 years) had an additional possibility to join scouts as one of the enriching activities for the whole school year. As a conclusion of this one-year project children were offered to join a camping trip in Ribno. 17 children and two team members made the experience.

With organised activities children had the opportunity to get to know different possibilities of spending free time (above all) in nature. They were guided with the help of a co-worker, who has years of experience of being a scout, and so children could gain new experience in a safe but fun way throughout the school year.

The project was constantly evaluated and results were forwarded to all the members of the project, management and everybody who was included in any way. We are positive that our effort will show in continuation of scout movement in our local community.

Ključne besede: taborniki, taborništvo, gibanje, narava

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Neaktivno preživljanje prostega časa.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

DEFINICIJA ZDRAVJA: zdravje je telesno, duševno in socialno blagostanje in ni le odsotnost od bolezni.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako približati taborništvo predšolskemu otroku?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

- Vzgoja najmlajših otrok se začne z gibanjem. »Z igro se uči gibati, uči pa se tudi z gibanjem.«
- Pojavlja se problem prekomerne telesne teže pri otrocih, na kar nas opozarjajo strokovnjaki, mediji,....

- Starši so obremenjeni s socialno varnostjo svojih družin, in so tako primorani sprejeti službo z delovnim časom, ki ni usklajen z bioritmom družine.
- Premajhna je osveščenost glede kvalitetnega in aktivnega preživljanja prostega časa
- V kraju ni več prisotnega taborništva.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

1. Seznanitev sodelavk in staršev z naslovom inovacijskega projekta in pridobitev mnenj in informacij o tem.
 - 1.1. Navdušiti in seznaniti sodelavke s taborništvom
 - 1.2. Z anketo pridobiti od staršev informacije o tem koliko in na kakšen način preživljajo prosti čas
2. Izvedba orientacijskega pohoda po potnih znakih s kontrolnimi točkami
 - 2.1. Seznaniti otroke s potnimi znaki (naučiti jih, da se bodo znali orientirati v naravi in okolici)
 - 2.2. Nočni pohod
 - 2.3. Taborniški krožek skozi celo šolsko leto (51 otrok)
3. Starši so imeli možnost vpisati svoje otroke na letovanje v Ribno, vpisalo se je 17 otrok iz kraja.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Gibalna neaktivnost in sedeči način življenja postajata novodobni epidemiji, ki ogrožata zdravje otrok in mladostnikov. Zato je naloga vseh nas odraslih pripraviti zanimive, dinamične in zabavne športne dejavnosti, ki bodo vključevale tudi bivanje zunaj.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta
Izjemen odziv otrok in staršev, saj je taborniški krožek skozi celo leto obiskovalo 51 otrok, pet dnevnega letovanja v Ribnem se je udeležilo 17 otrok.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Starši otrok starih od 4 do 6 let.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Za zbiranje podatkov smo uporabili metodo pisnega anketiranja. Med vzorec smo razdelili vprašalnike z zaprtimi in enim odprtim vprašanjem.

Metode obdelave podatkov

Oblikovanje končnih rezultato meritev in obdelava le-teh

Prikaz rezultatov

Raziskavo končamo z analizo informacij in pridobljenih rezultatov in njeno predstavitvijo.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

- Navdušitev sodelavk, staršev in otrok
- Visoka udeležba otrok pri taborniškem krožku skozi celo leto (51 otrok)
- Petdnevno taborjenje v Ribnem (17 otrok)

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Zanimanje staršev in otrok za naslednja leta. Otroci so se skupaj s starši navdušili nad taborništvom in želijo, da se to nadaljuje tudi v osnovni šoli.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Taborniki v kraju so noviteta, ki je bila zelo dobro sprejeta, zato je smotrno širiti njihovo poslanstvo še naprej.

Možnosti uvajanja v druga področja

Zajeta so vsa področja kurikula in smotrna je širitev na osnovnošolsko populacijo.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Okolica nam ponuja aktivno bivanje v naravi, ki je raznolika in neokrnjena. Sodelavka ima dolgoletno taborniško prakso in ravno v tem vidimo prednost, ki jo lahko ponudimo tudi drugim.

Literatura

FIT SLOVENIJA »Svet gibanja, svet veselja« (2007): 3. Fit mednarodni kongres. Zbornik prispevkov, svet gibanja, svet veselja.

Konda, Barbara (2005): FIT SLOVENIJA » Svet gibanja, svet veselja«, Preventiva – otroci, Pomen gibanja v razvoju otroka 1.del.

Rajtmajer, Dolfe (1990): Metodika telesne vzgoje, predšolska vzgoja – 1. knjiga, 2. izdaja

Javni zavod Otroški Vrtec
Slomškova 13
3240 Šmarje pri Jelšah

VODENA VIZUALIZACIJA 2010–2011

Vodja inovacijskega projekta: Ksenija Čuješ dipl. vzg.

Sodelavci: Jelka Čujež, dipl. vzg.

Konzulent: Mirjam Senica, Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Povzetek:

- Razvijanje sposobnosti predstavljalnosti, ustvarjalnosti, domišljije

Vodena vizualizacija nas odpelje v svet domišljije.

Z vizualizacijo si lahko preko predstav v glavi pričaramo občutke ugodja in sprostitve, tako za otroke, kot za odrasle. In to kjerkoli in kadarkoli.

Zapremo oči in si v domišljiji prikličemo pokrajino ali prizor, ki nas osrečuje in pomirja.

Na primer: Sprehod po dolgi, mirni in topli plaži ali mirno plavanje v toplem morju, sprehajanje po cvetočem travniku, opazovanje sončnega zahoda... Karkoli kar nas pomirja in nam ugaja.

Počasi in zbrano poslušamo izbrani prizor in vse njegove podrobnosti.

Dlje se ustavimo pri podrobnostih, ki so nam še posebno ljube.

Vodeno vizualizacijo lahko beremo ali si sproti izmišljujemo. Pripovedovati moramo zelo počasi in doživeto.

Najboljši položaj, v katerem izvajamo vizualizacijo je, da udobno ležimo ter, da imamo z zaprte oči.

Abstract:

- Developing skills, creativity, imagination

Guided visualization take us into a fantasy world.

With visualization, you can head over performances conjure up feelings of pleasure and relaxation for both children and adults. And it anywhere and anytime.

Close your eyes and summon the imagination of the landscape or scene that makes us happy and calm.

For example: Walk down the long, quiet and warm beach or a peaceful swim in the warm sea, walking on the flowering meadow, watching the sunset ... anything that calms us and we like it.

Slow down and listen to the selected scene collected and all its details. Longer stop at the details of which are particularly dear to us. Guided visualization can be read or keep you invent. We must tell a very slow and lively. The best situation in which visualization is performed to a comfortable lying, and that we have with their eyes closed.

Keywords: relaxing, calming, imagination, senses

Ključne besede: sprostitiv, umirjanje, domišljija, čutila

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

V začetku šolskega leta so bili otroci zelo nemirni, agresivni in imeli smo 2 otroke s posebnimi potrebami. Potrebno je bilo to nekako uskladiti. Vodena vizualizacija je bila najbolj primerna rešitev za pomirjanje otrok, ki so si med seboj tako različni. Otroci niso priznavali drugačnosti, med njimi je bilo veliko diskriminiranosti, saj so tako vzgojeni od doma. Pri vodeni vizualizaciji se je vedno nekaj našlo za njih, so doživljali, podoživljali različne občutke, začeli so sprejemati drugačnost. Ampak to je bil dolgotrajen proces. Šele nekje v januarju so se začeli kazati rezultati.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Najboljši položaj, v katerem izvajamo vizualizacijo je, da udobno ležimo ter, da imamo zaprte oči. Opazila sem, da jih Vodena vizualizacija pomirja, sprošča in da otroci zelo hitro zaspijo. Vodeno vizualizacijo se lahko tudi uporablja med dejavnostmi za sprostitiv na preprogi v igralnici, kadar so nemirni. Opazila sem, da so otroci veliko bolj umirjeni po vodeni vizualizaciji tekom celotnega dneva. Sedaj že sami otroci izrazijo željo po umiritvi oz. sprostitvi. Bistvo vodene vizualizacije je, da se otroci resnično umirijo in sprostijo ter, da doživljajo različne občutke, saj imajo nekateri otroci zatrta svoja čustva, zaradi okolja v katerem živijo.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako in na kakšen način umiriti otroke?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Živimo v vse bolj stresnem času, kar se pozna tudi na otrocih. Otroci so velikokrat nemirni, agresivni in nekateri nervozni. Vodeno vizualizacijo lahko uporablja kdorkoli ali za sprostitiv, pomirjanje ali da nas odpelje v svet domišljije, tako odrasli, kot otroci. Vodena vizualizacija v nas prebudi občutke, čustva, ki včasih ne vemo za njih in se kasneje lažje odpremo. Sprostitiv otrok z tehniko sproščanja- Vodeno vizualizacijo. Umiritev otrok-tudi tistih, ki izhajajo iz nekompetentnega okolja oz. družin.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

- a) vodena vizualizacija pri vseh dejavnostih najprej pri spanju- Prve 4 mesece, kasneje pri vseh dejavnostih
- b) različne individualne in socialne igre (šepetanje, branje iz ustnic, poslušanje samega sebe, igra zrcala, sence,...)
- c) poslušanje zvokov narave (gozd, petje ptic, žuborenje vode, poslušanje prometa, vetra,...)
- d) program joge za otroke
- e) različne masaže za otroke

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Zatemnitev prostora, mehke blazine, plišaste igrače, vzglavniki, lučke v temi, različne pomirjajoče glasbe. Ker je bil projekt uspešen ga bodo vzgojiteljice izvajale v naslednjem šolskem letu. Lahko tudi individualno v sobi za pomiritev (ko se bo sprostil prostor), kjer se bodo otroci pomirjali in sproščali.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

- iskanje literature;
- načrtovanje projekta;
- ureditev prostora;
- zbiranje orodja in materiala;
- evalvacija;
- vloga kritičnega prijatelja (skupna evalvacija);
- bolj se posvetimo otrokom, ki so vzgojno problematični.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Poiskali smo vire in si teoretično osvetlili problem. Uredili smo prostor (blazine, lučke, glasba, vzglavniki). Vodeno vizualizacijo sva izvajali v začetku samo pri spanju, kasneje vedno, ko so bili otroci nemirni- preproga, igralnica ob mizi, v gozdu, na travniku,....

Metode obdelave podatkov

Skupna evalvacija sodelujočih v projektu in pa sprotna vsakodnevna evalvacija s sodelavko.

Prikaz rezultatov

Projekt je bil zelo uspešen. Otroci so bili v začetku šolskega leta resnično zelo agresivni in vzgojno problematični. Vodena vizualizacija jih je pomirila. V začetku jim je bila smešna, vendar je pozitivno vplivala nanje. Otroci so si pridobili zaupanje med seboj, ko imajo zaprte oči, razvoj čustev, čutil, da so drugačni, naučili so se poslušati drug drugega,... V začetku sva ugotovile, da je fantke manj zanimal projekt. Kasneje smo uvedli zgodbe, ki o bili bližje fantom, ki jih je odpeljalo v domišljjski svet.

Rezultat projekta pa je radi počivamo v lučkah, se poslušamo, smo drugačni. .

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Sprva je bilo zelo težko začeti s projektom, ker s pomočnico nisva vedeli kako začeti. Začeli sva resnično postopoma. Trajalo je 4 mesece, da so spoznali in se vživeli v vodeno vizualizacijo pri spanju. Potem je šlo hitreje. Začeli sva jo uvajati med dejavnostmi, kasneje v naravi in sedaj vedno kadar so bili nemirni.

Opazila sem, da jih Vodena vizualizacija pomirja, sprošča in da otroci zelo hitro zaspijo. Vodeno vizualizacijo se lahko tudi uporablja med dejavnostmi za sprostitvev na preprogi v igralnici, kadar so nemirni. Opazila sem, da so otroci veliko bolj umirjeni po vodeni vizualizaciji tekom celotnega dneva. Sedaj že sami otroci izrazijo željo po umiritvi oz. sprostitvi. Bistvo vodene vizualizacije je, da se otroci resnično umirijo in sprostijo ter, da doživljajo različne občutke, saj imajo nekateri otroci zatrta svoja čustva, zaradi okolja v katerem živijo.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Jih ni bilo.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Vodeno vizualizacijo lahko uporablja kdorkoli ali za sprostitvev, pomirjanje ali da nas odpelje v svet domišljije, tako odrasli, kot otroci. Vodena vizualizacija v nas prebudi občutke, čustva, ki včasih ne vemo za njih in se kasneje lažje odpremo.

Možnosti uvajanja v druga področja

Vodeno vizualizacijo lahko uporabljamo kjerkoli in kadarkoli. Izhajamo lahko iz vseh področij- matematika, družba, umetnost, gibanje,... samo nadgradimo.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

V našem vrtcu se trudimo, da bi čimbolj razvijali otrokova in naša čutenja-vonj, okus, tip, ravnotežje, sluh. Vse to lahko z vodeno vizualizacijo dosežemo.

Literatura

Gordana SCHMID: Vodena vizualizacija

Gordana SCHMID: Joga za otroke

Gordana SCHMID: Tibetančki

Srednja ekonomska šola Celje
Vodnikova 10
3000 Celje

IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI POUKA IN UČENČEVEGA ZNANJA S POMOČJO VREDNOTENJA PRISOTNOSTI IN DOMAČEGA DELA PRI ZAKLJUČNI OCENI

2010–2011

Vodja inovacijskega projekta: Andreja Leskovar

Sodelavci: Vlasta Krštinc Budna, prof., Ivan Poklič, ravnatelj

Konzulent: mag. Sonja Zajc, ZRSŠ OE Celje

Povzetek:

Vsak začetek novega šolskega leta pomeni za učence in učitelje nova pričakovanja, nove obljube in zaobljube. Sodobne družbene in gospodarske razmere, posebno vzpon pobesnelega kapitalizma, je v zadnjih letih pustil posledice tudi v šoli. Dijaki niso motivirani in nimajo delovnih navad. Zato smo se na Srednji ekonomski šoli odločili, da se bomo dijakom približali na drugačen način in vzpostavili delovno osebno odnos in jih poskušali naučiti razumevanja in pomena domačih nalog in prihoda v šolo in vzpostaviti pozitiven odnos do znanja.

Abstract:

The beginning of every school year starts with new expectations, promises and vows for students and teachers. Modern social and economic circumstances, especially the rise of raging capitalism, have left consequences also in school. Students are not motivated and do not have any working habits. Therefore the teachers of Srednja ekonomska šola Celje have decided to approach our students in a way to establish a working – personal relationship and teach them the understanding and meaning of homework and consequently make their day reasonable and re-establish the positive attitude to knowledge.

Ključne besede: domače naloge, delovne navade, diferenciacija, individualizacija, sodelovalno delo, medpredmetno povezovanje

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

V zadnjih letih opazamo, da dijaki prihajajo v srednjo šolo brez delovnih navad, ne opravljajo domačih nalog, se ne učijo sproti in kot posledica se tudi prisotnost pri pouku precej znižuje. To vodi do nenehnega ponavljanja šolskih nalog, nakopičenega neznanja, slabih ocen in velikega števila popravnih izpitov. Povečuje pa se nezadovoljstvo in obupavanje na strani

dijakov, njihovih staršev, učiteljev in vodstva šole. Učence je težko motivirati za opravljanje domačih nalog, saj le-te pomenijo odvzem prostega časa. Glavni cilj domačih nalog je prvotno utrjevanje snovi, drugotno pa tudi pridobivanje delovnih navad, uporabljanje različnih strategij, ustvarjalnost, dvigovanje samozavesti ter izboljšanje samopodobe. Rešitev smo videli v tem, da učence naučimo razvijati in vzpostaviti pozitiven odnos do znanja, spoštovanja in vrednotenja znanja. Ko bodo dijaki začutili veselje do znanja, bodo tudi domače naloge postale sestavni del njihovega življenja in razredi bodo spet polni.

»Najboljša motivacija za opravljanje domačih nalog je, da učenec dela nekaj, kar ga veseli, kar mu je blizu in kar zmore, vsebina naloge pa je prilagojena njegovemu predznanju in sposobnostim.« (Senekovič, 2007)

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Prebrali smo Partnerstvo med šolo in domom in vrsto strokovnih člankov, ki so nam bili v pomoč pri iskanju idej. Veliko smo se pa tudi pogovarjali in črpali ideje iz nas samih. Ugotovili smo, da naj bi šola postala dijakom delovni projekt, ki mora biti osmišljen in na katerega pomembno vpliva odnos med učiteljem in učencem, ki naj bi bil delovno oseben, torej učitelj in dijak postaneta partnerja v skupnem delovnem projektu. Ko se bo učenec naučil odgovornosti, bo postal aktiven član tega delovnega projekta in domače naloge ne bodo več prikrajšale učenca prostega časa, učenci bodo raje hodili v šolo. Snov si bodo upali razumeti in znati in vzrokov za neznanje ne bo več.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Izboljšanje kakovosti pouka, manjše število negativnih ocen ob koncu šolskega leta, navajanje na sprotno pripravo na pouk in redno obiskovanje pouka ter večja motivacija pri pouku.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Razlog za prijavo projekta je bilo naše nezadovoljstvo nad delom dijakov doma – neopravljanje domačih nalog, njihovim nezanimanjem za domače delo in sprotno učenje ter izostajanje od pouka, kar je posledično vodilo v vse večje neznanje, slabe ocene ter kazni za izostajanje od pouka ter nezadovoljstvo z njihove in naše strani

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Dijaki se zavedajo pomena nalog, sproti pa jih ne rešujejo, ker ni doslednega pregledovanja in kazni. Izdelali smo vprašalnik, s katerim smo dobili informacije koliko se dijaki zavedajo pomena domačih nalog, kako pogosto jih opravljajo, ali jim le-ta služi kot opora za pripravo na šolsko nalogo in ali najdejo povezavo med šolsko in domačo nalogo. Na podlagi izsledkov ankete smo člani projektne skupine začeli načrtovati razne tipe domačih nalog (pisne, individualne, obvezne, predpisane, kratkoročne, nediferencirane, ustne, skupinske, prostovoljne, nepredpisane, dolgoročne, diferencirane, kvalitativne, uporabe v iskanih primerih,...), načrtno spremljati in preverjati domače naloge (vsebinsko) ter beležiti prisotnost pri pouku in vršiti evidence opravljenega domačega dela za vsakega posameznega dijaka, dijakovega napredka in domačih nalog ter analizo načrtovanih aktivnosti.

Najprej smo naloge diferencirali, naloge iz domačih nalog so se pojavljale na testih (kar smo sicer počeli že prej) kajti vsak dijak je imel svoj zvezek opravljenih nalog. Nerešene naloge so služile kot povratna informacija učitelju in dijaku, da obravnavana snov ni osvojena. Uvedli smo tudi nivojski pouk za dijake 1. letnikov in jih diferencirali pri matematiki in angleščini.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Na našo šolo se v zadnjih letih vpisujejo tudi dijaki z nižjim učnim uspehom, zato smo pouk (1–krat tedensko) in tudi domače naloge diferencirali. Naloge smo razdelili po namenu (vzgojni, izobraževalni) in cilju (ponavljanje, utrjevanje, raziskovanje). Slabost pregledovanja domačih nalog različnih tipov je časovna stiska, saj samo pregledovanje odvzame veliko časa. Rezultati so se poznali šele ob koncu prve konference, ko so uvideli namen opravljanja domačih nalog, rednega obiskovanja pouka in sprotnega dela.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Zastavljen cilj je bilo 75 % opravljanje domačih nalog in enako, kar se tiče izostajanja od pouka. Cilj smo dosegli šele proti koncu šolskega leta. Dijaki so najraje reševali naloge izbirnega tipa, kakor tudi naloge na spletu. Ker smo v domače naloge vključili tudi medpredmetno povezovanje pri pouku, jim je bilo zelo zanimivo opravljati domače naloge, ki smo jih ovrednotili pri različnih predmetih.

Dijaki so zelo dobro sprejeli izvajanje raznih tipov domačih nalog, saj smo do sedaj v večini primerov načrtovali domače naloge z uporabo raznih učnih listov, uporabe učbenika,...

Zelo pomembno je spremljanje dijakovega dela in redno beleženje prisotnosti pri posameznem predmetu, ter opravljanja količine domačih nalog, kakor tudi kvaliteta opravljanja domačih nalog (pravilnost). Domače naloge smo vključili tudi v pisno in ustno ocenjevanje znanja, kar je prav tako dvignilo motivacijo pri opravljanju nalog. Na ta način so se izboljšale tudi ocene, saj so dijaki na ta način sproti opravljali svoje obveznosti in na ta način so imeli manj težav pri usvajanju nove snovi, prav tako so bili pri svojem delu uspešnejši. Enako velja tudi za izostajanje od pouka, dijaki, ki so manj izostajali, so bili bolj uspešni pri pouku.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Dijaki, ki so sodelovali v raziskavi, so bili dijaki ekonomske gimnazije in ekonomski tehniki.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Podatke smo zbirali člani in vodja IP vsak zase (beleženje opravljanja domačih nalog in količine domačih nalog, kvalitete domačih nalog ter beleženje prisotnosti pri pouku).

Metode obdelave podatkov

Zabeležene podatke smo analizirali ter oblikovali skupne rezultate.

Prikaz rezultatov

Rezultate smo dijakom predstavili ob koncu šolskega leta. Menimo, da so k boljšim rezultatom pripomogle različne vrste domačih nalog (pisna, individualna, obvezna, predpisana, kratkoročna, nediferencirana, ustna, skupinska, prostovoljna, nepredpisana, dolgoročna, diferencirana, kvalitativna, uporaba v iskanih primerih,...), načrtno spremljanje in preverjanje

domačih nalog (vsebinsko) ter beleženje, spremljanje prisotnosti pri pouku, spremljanje evidence opravljenega domačega dela za vsakega posameznega dijaka, spremljanje dijakovega napredka in domačih nalog ter analiza načrtovanih aktivnosti.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Pri razvijanju dobre prakse smo se ukvarjali predvsem z načrtovanjem raznih tipov domačih nalog (pisna, individualna, obvezna, predpisana, kratkoročna, nediferencirana, ustna, skupinska, prostovoljna, nepredpisana, dolgoročna, diferencirana, kvalitativna, uporaba v iskanih primerih,...), načrtnim spremljanjem in preverjanjem domačih nalog (vsebinsko) ter beleženjem, spremljanjem prisotnosti pri pouku, spremljanje evidence opravljenega domačega dela za vsakega posameznega dijaka, spremljanjem dijakovega napredka in domačih nalog ter analizo načrtovanih aktivnosti.

Dijaki so zelo dobro sprejeli izvajanje raznih tipov domačih nalog, saj smo do sedaj v večini primerov načrtovali domače naloge z uporabo raznih učnih listov, uporabe učbenika,...

Zelo pomembno je spremljanje dijakovega dela in redno beleženje prisotnosti pri posameznem predmetu, ter opravljanja količine domačih nalog, kakor tudi kvaliteta opravljanja domačih nalog (pravilnost). Domače naloge smo vključili tudi v pisno in ustno ocenjevanje znanja, kar je prav tako dvignilo motivacijo pri opravljanju nalog.

Na ta način so se izboljšale tudi ocene, saj so dijaki na ta način sproti opravljali svoje obveznosti in na ta način so imeli manj težav pri usvajanju nove snovi, prav tako so bili pri svojem delu uspešnejši. Enako velja tudi za izostajanje od pouka, dijaki, ki so manj izostajali, so bili bolj uspešni pri pouku.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Dijakom se je zdela vključitev v projekt zelo zanimiva. Na ta način so si dvignili samospoštovanje, samopodobo in kar je najbolj bistveno - boljše rezultate.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

V sodobni družbeni situaciji, ki preko staršev in učencev vpliva na šolo, smo se učili oboji učitelji in učenci. Učenci so se s pomočjo reševanja domačih nalog naučili in upali povedati, česa ne znajo. Nastala je prva izkušnja, ki je nedelovnega učenca gnala naprej. S tem smo tudi učitelji odkrivali novo znanje, kar pa je najpomembnejše in učenci so v veliko manjši meri rekli, da jim težimo. Pridobili so tudi izkušnjo s sprejemanjem napora in pridobivanja delovnih navad.

Možnosti uvajanja v druga področja

Naša dognanja in spoznanja so prenosljiva na vse ostale predmetne skupine in učitelje. Če bomo učitelji enotni in se znali prilagajati spremembam, upoštevali drugačnost vsakega posameznika, bo naše delo prinašalo boljše rezultate.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Naš projekt v katerem smo se učitelji in tudi učenci naučili delati drugače, nam je pokazal, da učenci, ki niso imeli razvitih delovnih navad, potrebujejo učitelja, ki je njihov zaveznik. Učenci so se naučili misliti s svojo glavo, povedati kaj mislijo, da znajo, če hočejo in da to ne skrivajo. Angleščino in matematiko lahko dobro povežemo z mnogimi strokovnimi in splošno – izobraževalnimi predmeti in tako naše dijake bolje pripravimo na študij ali poklicno pot.

Literatura

JAKELJ M. (1999). Brez domačih nalog ne gre. *Otrok in družina*. 10, str. 22.

LEKŠE, I. (1999). Kakšne naj bodo domače naloge? *Šolsko svetovalno delo*, št. 2, str. 22-31.

BUKOVEC, J. (2007) *Domača naloga-izziv ali obveza*. Ljubljana: Supra.

MENCIGAR, A./ ČERPNIJAK, A. M. (2008). Inovacijski projekt domače naloge OŠ Sveti Jurij. *Sveti Jurij*

RIBIČ - HEDERIH, B. (2004). Domače naloge- pa zakaj? *Otrok in družina*. 10, str

SENEKOVIČ, J. (2007). Domače naloge in poučevanje matematike. *Matematika v šoli*.13 (3-4), str. 186-195.

ŽERDIN, T. (1992). *Domača naloga - nagrada ali kazen?: kje vas in nas šola žuli*. Ljubljana: Šolski razgledi, št. 19.

ŠR (2008), *DOMAČE NALOGE V VLOGI VODENJA ZA UČENJE* (mag. A. Širec, Šola za ravnatelje, M. Bizjak, STPŠ, N. Gams, gimnazija Moste, mag. B. Kampl Regvat, Ekonomska šola Ptuj, T. Krapše, OŠ Milojke Štukelj Nova Gorica, N.Lamut, OŠ Brod, mag. T. Šček Prebil,

BIC Živilska šola, M. Tancer, OŠ Bratov Polančičev Maribor, mag. B. Urbanija, OŠ Toneta Okrogarja Zagorje ob Savi, B. Furlan, OŠ Renče, T. Virant, OŠ Vavta vas), str. 12-26

PLEŠNIK H., VERHOVNIK B. (2009). *Raziskovalna naloga. Domače naloge – kako in zakaj*. Osnovna šola Šoštanj

Srednja šola Slovenska Bistrica
Ul. Dr. Jožeta Pučnika 21
2310 Slovenska Bistrica

CILJNO VODENJE ODDELČNE SKUPNOSTI (UPORABA PDCA MODELA)–KLIMA V ODDELKU 2008–2011

Vodja inovacijskega projekta: Ivana Moškotevc, prof. bio in kem.

Sodelavci: Mateja Petrič Podvršnik, prof. mat in geo.; Violeta Vivod prof, bio. in kem.; Urška Krušič, prof. mat.; Lidija Pahič, univ. dipl. ekon.; Cirila Hajšek Rap, univ. dipl. ekon.; Mateja Lešnik, prof. nem.; Rok Dragič, prof. lv.; Sibili Simonič, univ. dipl. ekon.; Anita Ivačič, prof. slo in ang.; Pika Smogavec, prof ang. in nem.; Meta Suhadolnik Seljak, prof. švz.; Tanja Lehner, prof. psih.

Konzulent: mag. Tanja Bezič, prof. ped.in psih., Zavod RS za šolstvo, OE Maribor

Povzetek:

Na naši šoli smo ta projekt izvajali tri šolska leta z namenom, da ugotovimo kakšna je klima v posameznih oddelkih in da poskusimo uvesti nekaj novih dejavnosti s katerimi bi uspeli klimo v oddelkih dvigniti na višji nivo. V ta namen smo izdelali pet vzorcev za izvajanje tematskih razrednih ur in jih začeli izvajati. V drugem šolskem letu smo začeli z izvajanjem dveh projektov (decembra božično-novoletni in aprila ekološki), ki smo jih izvedli tudi tretje šolsko leto. Uvedli smo medsebojno učno pomoč v oddelkih, ki je začela dijakom krepiti občutek za sočloveka in jim dala izkušnje prostovoljstva. Tretje šolsko leto smo začeli izvajati uvodne delavnice na temo Klima za vse oddelke prvih letnikov. Med šolskim letom so dijaki v oddelkih izdelali različne izdelke kot so osebne mape, kronike, osebne izkaznice oddelkov...

Dejavnosti, ki smo jih začeli izvajati v okviru projekta so se izkazale za dobre, zato jih želimo obdržati tudi po izteku projekta.

Ugotovili smo, da je za dobro klimo v oddelkih in na celotni šoli potrebno načrtno delo, veliko idej, volje, truda in vztrajnosti. Ustvarjanje dobre klime je dolgotrajen in nenehno spreminjajoč proces, ki zahteva precej vložene energije, predvsem razrednika in dijakov v oddelku.

Abstract:

This project has been carried out at our school for three school years in order to find out what kind of working climate in individual classes we have and to try to implement some new activities which would help us to lift working climate in classes on higher level. To achieve these goals we prepared five samples for thematic class meetings and started to carry them out. In the second school year we prepared two projects (in December the Christmas-New Year's project and in April the ecological project), and they were also carried out in the third school year. In addition we introduced a mutually didactic help in each class, which enabled students to strengthen their feeling for people in need and gave them some experiences of

volunteering. In the third school year we started to carry out workshops with the theme Working climate for all first year classes. During the school year students also made different products such as personal folders, chronicles, class identity cards ... Activities, which were carried out as a part of the project, have been proved as good, and therefore we would like to continue with them after the project's expiry.

We found out, that planning on the level of the entire school, is essential for good working climate in classes, as well as a lot of ideas, willingness, effort and persistence. The creation of good climate is a lasting and constantly changing process, demanding a lot of class teacher's energy, and of course students' as well.

Ključne besede: klima, projektno delo, razredne ure, medsebojna učna pomoč, tematske delavnice

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Eden izmed ciljev naše šole je, da bi se dijaki in učitelji počutili dobro. Želeli smo ugotoviti trenutno stanje klime v oddelkih in kako vpliva klima posameznih oddelkov na zadovoljstvo dijakov. Želeli smo tudi dvigniti dobro klimo v oddelkih in posledično na celotni šoli, zato smo poskusili z izvajanjem različnih dejavnosti.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev

Za uspešno delo vsakega posameznika ima dobro počutje v delovnem okolju velik pomen. V dobrem delovnem okolju, kjer se posameznik dobro počuti, je zmožen pokazati in uveljaviti veliko več svojih talentov kot v okolju, kjer se ne počuti dobro. Zato je potrebno namensko ustvarjati dobre pogoje v posameznih oddelkih, ki so v šolah osnovne celice, kjer posamezniki največ delujejo.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kakšna je klima v oddelkih in s katerimi dejavnostmi jo lahko dvignemo?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

- ugotoviti trenutno stanje klime v posameznih oddelkih;
- dvigniti dobro klimo v oddelkih in jo razširiti na celotno šolo;
- spodbuditi učitelje in učence, da bi se trudili za dobro klimo v delovnem okolju;
- izdelati model dejavnosti primernih za dvigovanje klime v oddelkih in na šoli.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Prvo leto smo veliko načrtovali in iskali primerne metode za doseg ciljev, drugo leto smo uvedli nekaj dejavnosti, za katere smo menili, da bi lahko pripomogle k dvigu klime v oddelkih

(projektno delo, medsebojna učna pomoč, tematske razredne ure). Drugo leto smo s pomočjo vprašalnikov izmerili klimo v oddelkih na začetku in ob koncu šolskega leta. Tretje leto smo dejavnosti ponovno izvedli in ugotovili, da so bile dobro sprejete. Izvedli smo še uvodne delavnice za dijake prvih letnikov na temo Klima.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Uvedli smo nekaj dejavnosti, za katere smo ugotovili, da uspejo dvigniti dobro klimo v posameznih oddelkih. Začeli smo se zavedati, da je potrebno dobro klimo ustvarjati že od samega začetka nastanka novih oddelkov in se skozi vsa leta šolanja truditi, da se ohranja ali dviguje nivo klime. V ta namen smo izvajali delavnice na temo Klima za vse prve letnike tretji teden v septembru. Za ustvarjanje in ohranjanje dobre klime pa smo začeli izvajati tematske razredne ure in izvajati projektno delo.

S projektom smo uspeli uvesti medsebojno učno pomoč v oddelkih, kar je dijakom spodbudilo čut za prostovoljstvo in sodelovanje.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Sodelujoči učitelji so potrdili, da so dijaki radi izvajali projektno delo in ob tem ustvarili dobro klimo v oddelkih. Z nekaj dijaki iz oddelkov smo opravili kratke intervjuje, ki so pokazali, da jim je ta način dela všeč. Bili so mnenja, da tovrstno delo prispeva k dvigu klime v oddelkih.

V lanskem in predlanskem šolskem letu je bil končni učni uspeh dijakov nekoliko višji kot v prejšnjih letih, kar lahko delno pripisujemo medsebojni učni pomoči dijakov.

Dijaki in učitelji so izrazili željo, da ohranimo božično-novoletni in ekološki projekt tudi v naslednjih šolskih letih.

Večina razrednikov je izvedla vsaj nekaj tematskih razrednih ur, kar je razvidno iz zapisov v dnevnikih. Učitelji so navajali, da je potrebne precej energije, da motivirajo dijake za tovrstno delo.

Nastalo je nekaj izdelkov, kot so osebne mape, kronike, izkaznice razreda, skrinjice želja, ki so jih dijaki in učitelji izdelali z namenom, da dvignejo nivo dobre klime.

Učitelji, ki so izvajali uvodne delavnice za prve letnike so mnenja, da je potrebno tovrstne delavnice izvajati tudi v prihodnje, ker so opazili pozitivne učinke v svojih razredih. Opazili so, da so se dijaki bolje spoznali in posledično bolje sodelovali.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Prvo leto smo začeli projekt izvajati v desetih oddelkih na šoli. Potem smo ugotovili, da bi bilo smiselno projekt izvajati v vseh oddelkih na šoli (21 oddelkov).

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Anketni vprašalnik za dijake, metoda dela z viri, anketiranje razrednikov in dijakov

Metode obdelave podatkov

Podatke smo obdelali po metodi opisani v priročniku Merjenje razredne klime.

Prikaz rezultatov

Opisno, v obliki grafov, izdelki

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Dosegli smo, da smo dijaki in učitelji začeli zavestno razmišljati o klimi v svojih delovnih okoljih in se začeli truditi, da bi klimo dvignili na čim višji nivo. Ugotovili smo, da je najprej pomembno dvigniti klimo v posameznih oddelkih in posledično se dvigne klima tudi na nivoju celotne šole. Kot uspešno metodo dviga klime ocenjujemo projektno delo v posameznih oddelkih z rdečo nitjo na nivoju šole. V drugem in tretjem letu smo izvedli po dva projekta v vsakem šolskem letu. Enega v mesecu decembru na temo Božič in drugega aprila z ekološko tematiko. V projektno delo smo vključili vse oddelke in ugotovili, da je pomembno dati razrednikom in dijakom samo smernice in cilje projekta, načrtovanje in izvedbo pa prepustiti dijakom in učiteljem samim. Po vsaki izvedbi smo naredili kratke evalvacije z učitelji, razredniki pa z dijaki v svojih oddelkih.

Kot pomembno smo spoznali spodbujanje medsebojne učne pomoči znotraj oddelkov. V ta namen so dijaki vsakega oddelka izbrali koordinatorja medsebojne učne pomoči. S koordinatorji smo imeli sestanke vsaka dva meseca, kjer so povedali, kako jim uspe koordinirati učno pomoč in na kakšne težave naletijo. Kot največjo težavo so navajali nesprejemanje učne pomoči s strani dijakov, ki to pomoč potrebujejo. Z veliko vztrajnostjo so jih koordinatorji mnogokrat prepričali o potrebnosti pomoči in na ta so način popravili precej negativnih ocen. Tudi večja učna uspešnost in dajanje pomoči sta pomembna spodbujevalca razredne klime.

Kot tretjo metodo smo uspeli vpeljati izvajanje tematskih razrednih ur. Sodelavci, ki smo koordinirali projekt, smo pripravili pet tematskih razrednih ur na temo ljubezen, spoštovanje, dobrot, moč misli in besed in hvaležnost. Ta izdelana priporočila za izvedbo tematskih razrednih ur so bila razrednikom v veliko pomoč. Tudi to metodo želimo izvajati v naslednjih šolskih letih.

Tretje šolsko leto smo uvedli 3 urne delavnice na temo Klima v oddelkih za vse oddelke prvih letnikov. Izvedli smo jih v tednu dejavnosti, v mesecu septembru. V teh delavnicah smo želeli dijake prvih letnikov že na začetku opozoriti, da ni samoumevno, da se bo v oddelku ustvarila dobra klima. Želeli smo jih spodbuditi, da bi sami čim več pripomogli k ustvarjanju dobre klime v oddelku in posledično tudi na šoli. Tudi ta metoda se je izkazala za dobro, ker smo dijake hitro opozorili na en izredno pomemben element neke skupnosti.

Prvo leto smo izvedli anketiranje vseh dijakov s pomočjo vprašalnika Učno okolje, kar se je izkazalo za zahtevno. Imeli smo težave z obdelavo podatkov, zato smo se drugo leto odločili ta vprašalnik nekoliko preurediti in skrajšati. Iz dobljenih rezultatov nismo razbrali bistvenih razlik med začetkom in koncem šolskega leta, zato smo anketiranje v tretjem letu opustili. Mnenja smo, da dijaki ankete rešujejo preveč površno, zato s to metodo ni moč dobiti pomembnih in uporabnih podatkov; obdelava le teh pa je dolgotrajna in zahtevna.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Menimo, da je triletna izpeljava projekta pozitivno vplivala na samo klimo v posameznih oddelkih in posledično tudi na šoli. Vpliv projekta seže tudi izven naše šole, saj sta, predvsem projekta v mesecu decembru in v spomladanskih mesecih, povezana s širšo okolico. Na decembrskem projektne delu ustvarjamo izdelke za dobrodelni bazar, ki ga imamo ob božično novoletnem koncertu. Ta koncert je v našem mestu zelo odmeven in se ga udeleži veliko krajanov, ki z nakupom izdelkov prispevajo v dobrodelne namene. Ekološki projekt pa tudi vpliva na celotno naše okolje, saj ga v določeni meri izvedemo kot čiščenje našega mesta, en del pa kot ekološke delavnice.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Vpeljali smo nekaj metod (projektno delo, medsebojna učna pomoč, tematske razredne ure, delavnice za vse oddelke prvih letnikov na temo Klimate), ki smo jih uspešno izvedli in jih nameravamo izvajati še naprej.

Možnosti uvajanja v druga področja

- prostovoljstvo;
- razredne ure
- dobrodelnost

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Ponudimo lahko naš model načrtnega spodbujanja dobre klimate v oddelkih in na šoli.

Literatura

Vtič Tršinar, D.: Iskalci biserov, Priročnik za razredne ure, Ekološko- kulturno društvo za boljši svet, Maribor, 2004.

Vtič Tršinar, D.: Pri nas doma se pogovarjamo, Priročnik za razredne ure, Ekološko- kulturno društvo za boljši svet, Maribor, 2006.

Zabukovec, V.: Merjenje razredne klimate: priročnik za učitelje, Center za psihodiagnostična sredstva, Ljubljana, 1998.

Polak, Z.: Timsko delo v vzgoji in izobraževanju, Modrijan, Ljubljana, 2007.

Ščuka, V.: Šolar na poti do sebe, Didakta d.o.o., Radovljica, 2007.

Škobalj, E. in G.: Od človeka do sonca, Društvo za boljši svet, Maribor, 2010.

Ayers, H., Gray, F.: Vodenje razreda: priročnik učitelje za učinkovito delo v vzgoji in izobraževanju, Educy, 2002.

Zabukovec, V.: Merjenje razredne klimate, Priročnik za učitelje, Center za psihodiagnostična sredstva, Ljubljana, 1998.

Srednja šola za gostinstvo in turizem Celje
Levec 26 c
3000 Celje

SESTAVLJAMO MOZAIK KAKOVOSTNIH RAZREDNIH UR 2010–2011

Vodja inovacijskega projekta: Lidija Tolič Vidrgar, mentorica

Sodelavci: Tatjana Goršek, svetovalka

Konzulent: Zdenka Čemažar

Povzetek:

Zastavljen cilj projekta je bil ugotoviti vpliv izvajanja opredeljenih razrednih ur na klimo v oddelku in na šoli. S kvalitetno vsebino razrednih ur skozi celotno šolsko leto lahko razredniki z dijaki gradijo dobre medsebojne odnose, pozitivno in delovno klimo ter dobro počutju na šoli, ustvarijo human pogled na življenje v šoli in izven nje. Ob tekoči problematiki (izostajanje, ocene, vzgojna problematika, projektni dnevi, strokovne ekskurzije) ostaja le malo časa za druge še kako pomembne teme razrednih ur: spominski dnevi, državljanska vzgoja, aktualna politična dogajanja in dogodki tekočega tedna.

Večino razrednih ur v mesecu vodi kar sam razrednik, pa še mnogo nedorečenega žal prenese v čas poučevanja svoje programske enote. Srednje poklicne in srednje strokovne šole pa kot vemo veliko časa pri razrednih urah namenjamo vzgojnim temam in izostajanjem od pouka. V tistih oddelkih, kjer je čas dopuščal še za preostale dijakom zanimive vsebine razrednih ur in so bili s strani razrednika motivirani v aktivno sodelovanje, se je pokazala pozitivna, sproščena klima ter veliko zadovoljstvo tako na strani dijakov kot razrednika.

Prav bi zagotovo prišla podpora Ministrstva za šolstvo glede priznane še katere dodatne razredne ure v obvezni tedenski učni obveznosti učitelja razrednika oziroma programska enota v odprtem kurikulumu posameznega izobraževalnega programa.

Abstract:

The aim of the project was to find out about the influence of defined class periods upon the climate in the classes and at school as a whole. By means of qualitative contents of class periods throughout the school year, the good intercourse, positive work climate as well as wellbeing of students at school can be built by classteachers and the humane attitude can be established. Apart from current affairs such as absentness, grades, discipline, project days, excursions, there remains little time for other important topics such as remembrance days, civics, actual political events and the events of the current week.

The majority of class periods are led by the classteacher, who, unfortunately, has to deal with a lot of the unfinished topics within his or her own subject. As we are all well aware of,

secondary vocational and technical schools have to pay a lot of attention to discipline and absentness of the students, particularly at the time of class periods. In the classes, where there was time available for other student oriented topics, the students were motivated by class teachers to actively participate in cooperation, the positive and relaxed atmosphere was observed on the side of the classteacher as well as on the side of the students.

We would certainly appreciate the support of the Ministry of Education by means of integration of some additional class periods into the weekly obligation of the classteacher or an additional subject in the open curriculum of the specific educational programme.

Ključne besede: razredne ure, dijaki in razredniki, pozitivna klima

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Ugotoviti vpliv izvajanja opredeljenih razrednih ur na klimo v oddelku in na šoli.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

S kvalitetno vsebino razrednih ur skozi celotno šolsko leto lahko razredniki z dijaki gradijo dobre medsebojne odnose, pozitivno in delovno klimo ter dobro počutju na šoli, ustvarijo human pogled na življenje v šoli in izven nje.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Do katere mere se je izboljšala razredna klima z uvedbo kurikula razrednih ur?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

- motivacija dijakov za aktivno sodelovanje pri izvedbi razrednih ur
- realizacija posameznih razrednih ur z različnimi vodji in različnimi načini ter oblikami dela
- boljša informiranost dijakov s strani razrednikov o neposrednih aktivnostih in dogajanjih na šoli

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Z metodo načrtovanja sva s kolegico ga. Tatjano Goršek zastavili temeljna izhodišča načrtovanja in izvajanja razrednih ur.

S predstavitvijo v PowerPoint-u sva sodelavcem na uvodni konferenci predstavili ideje, cilje, navodila, teme,

Z metodo razlage sva sodelavcem še enkrat v pisni obliki preko elektronske pošte podali nekaj dodatnih navodil, pojasnil in priporočil za izvajanje razrednih ur v prihajajočih mesecih.

Z metodama motivacije in skupinske aktivnosti smo učitelji razredniki vključevali dijake pri izvajanju razrednih ur.

V začetku meseca sva pregledali oddana poročila o izvedbah načrtovanih in realiziranih razrednih ur posameznih oddelkov preteklega meseca.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

/

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta
Ob tekoči problematiki (izostajanje, ocene, vzgojna problematika, projektni dnevi, strokovne ekskurzije) ostaja le malo časa za druge še kako pomembne teme razrednih ur: spominski dnevi, državljanska vzgoja, aktualna politična dogajanja in dogodki tekočega tedna,.... Tako večino razrednih ur v mesecu vodi kar sam razrednik, pa še mnogo nedorečenega žal prenese v čas poučevanja svoje programske enote. Srednje poklicne in srednje strokovne šole pa kot vemo veliko časa pri razrednih urah namenjamo vzgojnim temam in izostajanjem od pouka. V tistih oddelkih, kjer je čas dopuščal še za preostale dijakom zanimive vsebine razrednih ur in so bili s strani razrednika motivirani v aktivno sodelovanje, se je pokazala pozitivna, sproščena klima ter veliko zadovoljstvo tako na strani dijakov kot razrednika.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Glej prilogo

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Oddelčna predstavnika naj bi do 5. v mesecu, ki sledi, napisala poročilo – izpolnila obrazec o izvedbah načrtovanih in realiziranih razrednih ur, ga izročila razredniku, ki ga podpiše in odda vodji projekta.

Metode obdelave podatkov

V začetku meseca sva z ga. Tatjano pregledali oddana poročila o izvedbah načrtovanih in realiziranih razrednih ur posameznih oddelkov preteklega meseca.

Prikaz rezultatov

/

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Večino razrednih ur v mesecu vodi kar sam razrednik, pa še mnogo nedorečenega žal prenese v čas poučevanja svoje programske enote. Srednje poklicne in srednje strokovne šole pa kot vemo veliko časa pri razrednih urah namenjamo vzgojnim temam in izostajanjem od pouka.

V tistih oddelkih, kjer je čas dopuščal še za preostale dijakom zanimive vsebine razrednih ur in so bili s strani razrednika motivirani v aktivno sodelovanje, se je pokazala pozitivna, sproščena klima ter veliko zadovoljstvo tako na strani dijakov kot razrednika.

Podpora Ministrstva za šolstvo glede priznane še katere dodatne razredne ure v obvezni tedenski učni obveznosti učitelja razrednika oziroma programska enota v odprtem kurikulumu posameznega izobraževalnega programa bi še kako prav prišla.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Kaže se velika birokracija pri učiteljih ob vseh njegovih nalogah in pripravah na poučevanje, tako da so projekt sprejeli kot svojo dodatno nalogo ob vsem svojem delu.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Sodelovanje vseh strokovnih delavcev z dijaki na razrednih urah in jih redno seznanjati z novostmi ter dogajanja na šoli in v svetu.

Možnosti uvajanja v druga področja

/

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Z dobro motivacijo izkoristiti vsako tedensko razredno uro, ki bi v prvi vrsti temeljila na vrednotah medčloveških odnosov.

Literatura

Vtič Tršinar Darja, 2009. Iskalci biserov. Priročnik za razredne ure, Maribor, Ekološko-kulturno društvo Za boljši svet

Evropska unija, 2010. Evropski rokovnik. Izbira je tvoja

Sankovič Nina, STUDIO 3S d.o.o. in Predstavništvo Evropske komisije v R Sloveniji, 2006. EUfora, Predstavništvo Evropske komisije v R Sloveniji

http://www.stat.si/tema_splosno_posebnidnevi.asp

Jeromen Tina, Kajtna Tanja, 2008. Sproščanje + CD z vajami sproščanja, Samozaložba

Šolski center Ptuj, Ekonomska šola
Volkmerjeva 19
2250 Ptuj

POHAJKOVANJE S HAIKUJI 2008–2011

Vodji inovacijskega projekta: Melita Šemrl, mag. matematike, Danica Kmetec, profesorica slovenščine in nemščine

Sodelavci: Vesna Emeršič, profesorica likovne pedagogike, Silvija Javornik, profesorica slovenščine, Aljoša Bradač, profesor angleščine, Marjana Rajh, profesorica nemščine, Milica Selinšek, profesorica slovenščine, Andrejka Horvat, profesorica slovenščine

Konzulent: mag. Majda Naji, Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Povzetek:

Komunikacija gradi temelje človekovega bivanja, uspešna komunikacija je pogoj za gradnjo mostov med ljudmi različnih narodnosti, ver, prepričanj, značajev..., z uspešno komunikacijo lahko rešujemo številne zadrege in probleme sodobnega človeka sodobne družbe. Spremlja nas v vseh življenjskih obdobjih. Mladostnik – srednješolec se v zelo občutljivih letih odraščanja sooča z različnimi konfliktnimi situacijami, zato smo si v projektu zastavili cilj, ki izhaja iz potrebe po razvijanju uspešne komunikacije kot naložbe za vseživljenjsko učenje, torej za uporabo pridobljenega znanja v komuniciranju brez predsodkov in z ustreznimi znanji za vse življenje. Pri tem se teorija povezuje s prakso oz. šolsko delo iz učnega načrta z »življenjem«, torej z življenjskim in delovnim okoljem. Hkrati smo si učitelji in dijaki postavili cilj razvijanja komunikacijske sposobnosti v medkulturnem dialogu (povezovanje s šolami in mladostniki izven državnih meja – širjenje projekta v Zagreb, Sarajevo ...), zraven strokovnih znanj pa dijaki odkrivajo in razvijajo »skrite« talente in nadarjenosti. Vse se je torej začelo s pisanjem haikujev v različnih jezikih in nato z druženjem, predstavljanjem in uzaveščanjem preraslo v model komuniciranja, vseživljenjskega učenja in medkulturnega dialoga.

Abstract:

Communication is the basis of human existence; successful communication is the key to the establishment of connections between people of different nationalities, religions, beliefs, characters etc. Successful communication enables us to clear up misunderstandings and resolve problems in the modern society. Communication makes an important part of our life in any of its stages. A teenager – student, will be, at a very sensitive time of his/her life, faced with conflicts in various situations, thus the goal of our project was based upon the need of developing successful communication skills as an investment into lifelong learning, or in other words, to enable students to use the acquired knowledge without prejudice and with all the necessary skills throughout all their life. With this vision we have combined theory with practice or in other words, the curriculum with »life« - the living and working environment. At the same time the teachers and students set themselves the goal of developing communication skills in international situations (cooperation with schools and teenagers beyond the borders of Slovenia – in Zagreb and Sarajevo), while in addition to learning and developing practical

knowledge, the students also discovered their »hidden« talents and interests. It all started with writing haikus in different languages, continued with socializing, presenting and naturalizing; finally it grew into a model of communication, lifelong learning and intercultural dialogue.

Key words: lifelong learning, creativity, cooperation of school and its community

Ključne besede: vseživljenjsko učenje, spodbujanje ustvarjalnosti, povezovanje šole z okoljem

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Opažamo zmaterializiran svet mladostnika s premalo vrednotami, zato želimo odpirati mlade v svet različnosti in vrednot ter opozoriti na osebno odgovornost posameznika za sprejemanje sveta okrog njega in vživljanje vanj.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Spodbuda ne pride sama po sebi, saj je učenje dolgotrajno dogajanje, vezano na napor, ne sodi med kratkoročne zadovoljitve ali užitke. Spodbuda za šolsko delo je zavestna motivacija, ki jo oblikujejo kulturni vzorci in vrednote, od katerih so odvisna prepričanja in stališča v zvezi z znanjem in osebnostnim napredovanjem. (Povzeto po članku Viljema Ščuke, Šolar na poti do sebe, Didakta, Radovljica, 2007).

Cilji projekta

Splošni cilji, ki sva si jih zastavili na začetku projekta, so bili:

- a. Razvijanje in ozaveščanje jezikovnih, komunikacijskih in ustvarjalnih sposobnosti dijaka (v povezavi materni jezik s tujimi jeziki).
- b. Uvajanje novih oblik in metod dela v vzgojno-izobraževalni proces -izboljševanje kvalitete pedagoškega dela
 - Učenje iz konkretne življenjske situacije – povezovanje teorije s prakso
 - Izvajanje konkretne učne situacije - predstavitev na mednarodnih konferencah projekta ACES, predstavitev na svečani akademiji ob 50-letnici šole.
 - Razvijanje komunikacijskih sposobnosti, govorništva in javnega nastopanja
 - Razvijanje socialnih kompetenc in vrednot
 - Razvijanje ustvarjalnosti in kritičnega mišljenja
 - Aktivnejša vloga posameznika pri učenju in odgovornosti za dosežek

Raziskovalno vprašanje

Kako se haikuji najdejo pri različnih predmetih?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

- nepovezanost šolske učne situacije z življenjsko učno situacijo
- spodbuditi ustvarjalnost pri dijakih

Potek dela

1. Analiza stanja - analiza projektne dela
2. Iskanje načina prenosa metode projektne dela v pouk
3. Timsko delo pri pouku – razvijanje ustvarjalnosti
4. Vnašanje projektne dela v razred - priprava projektne ure:
Čez celo šolsko leto smo pripravili projektne ure, najprej v razredu, kjer smo z metodo skupinskega dela in timskega dela pripravili teoretična izhodišča za posamezne teme, recimo:
 - Kaj je komunikacija?
 - Kaj je medkulturni dialog?
 - Katera so načela govornega nastopanja?
 - Kako se lotiti ustvarjalnega pisanja?
 - Kako lahko povežemo različne ustvarjalne vzgibe(besedne, likovne, glasbene predstavitvene)?
 - Kako izpeljati celostno predstavitev ustvarjalnosti?
 - Kako povezati praktična znanja z ustvarjalnostjo?
5. Medpredmetno povezovanje:
Izpeljevanje timskega poučevanja v različnih oddelkih in programih EŠ; povezovanje predmetov slovenščina, nemščina, angleščina, bosanščina, umetnosti (likovna, glasbena, dramatizacija, gledališko-scenska), uporaba IKT-tehnologije;
6. Predstavitve dosežkov na mednarodnih konferencah ACES, na slavnostni akademiji ob 50. obletnici naše šole;

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Problem zavrte ustvarjalnosti – odpreti poti ustvarjalnosti

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

- Posnetek razvijanja in stanja projekta: dokumentiranje posameznih faz (fotografiranje, analiza ustvarjenega, iskanje novih poti v reprezentaciji ...)
- Evalvacija po posameznih delih – nastopih; izmenjava mnenj, občutkov, želj in zadreg, težav.

Obdelava podatkov

Najpomembnejša sprotne evalvacija po posameznih korakih dela v obliki pogovora, v manjši ali večji skupini ali individualno; na ta način smo uspešno vzpodbudili cilj – ustvarjalnost dijakov.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitve dosežkov in interpretacija spoznanj

- S srečanji na konferencah Aces smo razvijali medkulturni dialog med dijaki in učitelji, se vključevali v vseživljenjsko učenje, razvijanje jezikovnih zmožnosti sporazumevanja;
- Uvajali smo nove oblike in metod dela v vzgojno-izobraževalni proces in s tem izboljševali kvaliteto pedagoškega dela;
- Povezovali smo šolo z okoljem – z iskanjem partnerstva med šolami

- a. Povezovali smo teorijo s prakso
- b. Razvijali smo komunikacijske sposobnosti, tudi govorništvo in javno nastopanje
- c. Razvijali smo socialne kompetence in vrednote (zmožnost sprejemanja drugačnosti v mišljenju in kulturi, prijateljstvo, gostoljubje ...)
- d. Razvijali smo ustvarjalnost in kritično mišljenje
- e. Dali smo aktivnejšo vlogo posamezniku pri učenju in odgovornosti za dosežek

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Inovacija prinaša nove oblike in metode dela v razredu in izboljšuje kvaliteto pedagoškega dela, povezuje teorijo in prakso, razvija komunikacijske spretnosti, socialne kompetence in kritično mišljenje. Z zapisom učnih priprav in načrtov smo podali pot učiteljem, kako uvajati nove načine poučevanja in pridobivanja znanja – posodobitev šole.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Inovacijo nameravamo nadaljevati s sodelovanjem na projektih s povezovanjem šol drugih, predvsem sosednjih držav; širjenje projekta z obravnavo in analizo s stališča stroke.

Možnosti uvajanja v druga področja

Doseženo lahko širimo na področja, ki so zajeta pri strokovnih predmetih.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Naše močno področje je razvijanje in ozaveščanje jezikovnih, komunikacijskih in ustvarjalnih sposobnosti dijaka (v povezavi materni jezik s tujimi jeziki). Ponudimo lahko, kako razvijati komunikacijske sposobnosti, tudi govorništvo in javno nastopanje, umetniško izražanje, pri tem pa razvijati socialne kompetence in vrednote.

Literatura

Marentič Požarnik, B. Psihologija učenja in pouka, Ljubljana 2000.

Podgornik, V. Refleksivno poučevanje kot dejavnik učiteljevega profesionalnega razvoja, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta, 2003.

Naji, M. METODE POUČEVANJA IN UČENJA ZA TRAJNOSTNI RAZVOJ, dostopno na spletnem naslovu: www.zrss.si/doc/NAR_METODE%20POUC%20EVANJA%20IN%20UCENJA%20ZA%20TRAJNOSTNI%20RAZVOJ.doc.

Ščuka, V. Šolar na poti do sebe, Radovljica 2007

Šolski center Slovenske Konjice-Zreče
Srednja poklicna in strokovna šola Zreče
Tattenbachova ulica 2 a
3210 Slovenske Konjice

NOČ BRANJA

2009–2011

Vodja inovacijskega projekta: Marjana Cenc Weiss

Sodelavci: Oskar Krevh, profesor fizike; Mateja Smolar Tič, profesorica angleščine in slovenščine, Branka Vidmar Primožič, profesorica slovenščine in sociologije

Konzulent: mag. Sonja Zajc, Zavod RS za šolstvo, OE Celje

Povzetek:

Bralni užitek lahko dosežemo, če si za branje vzamemo čas, če pridobljene informacije uporabimo v vsakdanjem in v poklicnem življenju ali če se ob branju družimo. V šolah posebno pozornost posvečamo razvijanju bralne zmožnosti in širjenju bralne kulture. A na osnovi raziskav se zdi, da smo pri tem neuspešni. Kako doseči, da bo branje ob poplavi medijev vseeno predstavljalo užitek in da bodo asociacije ob besedi branje dobile še drug pomenski odtenek kot domače branje, dolgčas?

Noč branja nedvomno nudi niz sodobnih didaktično-metodičnih pristopov, ki otrokom približajo branje, spodbujajo kreativnost, predvsem pa občutek, da branje ni zgolj dolgočasno, ampak je lahko dogodek in priložnost za druženje.

Posebnost našega bralnega projekta je predvsem ta, da smo dijakom želeli dokazati, da berejo in da se z branjem srečujejo na vsakem koraku. Na osnovi izbranih metod in oblik dela smo jim vedno znova na nevsiljiv način nastavljali »pasti« za branje.

Branja nismo osredotočili samo na preživeto noč ob knjigi v šoli, kar je osnovna ideja projekta, za katerega sem dobila idejo v Nemčiji in jo ponesla v Slovenijo. Tokrat smo branje vključevali predvsem v redni pouk in projektni teden, ustvarjanje šolskega časopisa, multimedijško gledališko predstavo, natečaje, lokalni tisk, obisk razstave v Gradcu in odkrivanje mesta, prireditve in srečanja s kulturnimi ustvarjalci.

Izbrani pristopi so izboljšali kvaliteto pedagoškega dela, dijaki so pridobili več znanja, postali bolj odprti za učenje in posredovanje znanja.

Abstract:

We can reach the pleasure of reading, if we take time to read, if we think about what we have read, and if we use the gained information in daily or professional life. At school we pay attention to developing the reading ability and expanding the reading culture. But as it seems on the basis of researches we do not do it successfully. What should we do to keep the pleasure of reading among the flood of media and to avoid the negative associations of the word reading such as required reading and boredom?

"Reading night" undoubtedly offers a series of didactic and methodical approaches, which draw reading closer to children, promote creativity and especially the feeling that reading is not merely boring but it can be a great event and an opportunity to socialize.

The peculiarity of the project of reading is mainly the striving to prove to the students that they can read and encounter with reading on every step. On the basis of chosen methods and forms of work we again and again unobtrusively set 'traps' for students to read.

We did not focus the reading only on the reading night at school, which was the basic idea of the project, the conception of which I got in Germany and passed it on to Slovenian schools. This time we included reading in school lessons and project week, creating of the school magazine, multimedia theatrical performance, competitions, local press, the visit of an exhibition in Graz and discovering the same city, events and meetings with cultural creators. The chosen approaches raised the quality of pedagogical work, the students gained more knowledge, and studying and imparting of knowledge became more acceptable to them.

Ključne besede: branje, bralna kultura, ustvarjalnost, metode, projekt, vseživljenjsko učenje

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Kot mnogo drugih šol smo tudi mi od večine dijakov dobili odgovor, da je branje dolgočasno in da ne berejo radi. S to ugotovitvijo se nismo strinjali, ampak smo dijakom hoteli skozi »pasti«, na nevsiljiv način, dokazati, da je branje zabavno in koristno.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Obstaja ogromno strokovnih priročnikov o pomembnosti branja in o razvijanju bralne oz. sporazumevalne zmožnosti. Šole in mediji poudarjajo pomen branja in se pritožujejo, da mladi ne berejo. Iz rezultatov raziskav je razvidno, da mladi ne berejo radi in da bralna pismenost v Sloveniji (predvsem na višjih ravneh) ne dosega povprečnih rezultatov.

Vendar menimo, da bi dijake lažje pridobili za branje in dvignili raven bralne pismenosti, če:

- jih ne bi silili k branju;
- bi pregnali strah pred zapisano besedo;
- bi se o prebranem pogovarjali;
- bi jim zapisana besedila približali z izbiro ustreznih metod in oblik dela.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako inovativno širiti bralno kulturo?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Dijakom smo želeli dokazati, da je branje zanimivo in koristno, da to počnejo vsak dan in da je branje lahko tudi dogodek ali priložnost za druženje. Ob tem smo želeli razvijati kreativnost in jim približati še branje strokovnih besedil.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Inovacijski projekt smo izvajali v programu strojni tehnik. S pomočjo zbranih podatkov smo oblikovali ideje, kako dijakom približati branje oz. dokazati, da berejo. Branje smo zavestno, a

hkrati nevsiljivo vključevali pouk in ga uporabili za medpredmetno povezovanje. Sprotno smo analizirali rezultate in preizkušali novosti. Zaradi novih pristopov so se dijaki navduševali za branje, postali sprejemljivejši za učenje in pokazali boljše rezultate.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Dijakovo razmišljanje, da ne bere in da je branje dolgočasno. Kako dokazati nasprotno?

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Z nevsiljivo motivacijo za branje so dijaki pogosteje posegali po knjigi in drugih oblikah zapisane besede, tudi tujejezičnih, in tako pridobili več znanja in kompetenc.

Na dosežene rezultate (šolsko glasilo, gledališko igro, sodelovanje v posvetih) so bili ponosni in se samozavestneje vključevali v pouk.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V projekt so bili vključeni dijaki programa strojni tehnik. V nekatere dejavnosti smo vključili še gimnazijce. Tako smo dosegli uspešnejše sodelovanje in druženje med dijaki obeh šol tudi v okviru šolskih dejavnosti.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Podatke smo zbirali z opazovanjem, s pogovorom, s terenskim delom in z izdelki.

Metode obdelave podatkov

Pridobljene podatke (misli, ideje, fotografije, izdelke) smo opazovali in sprotno analizirali.

Prikaz rezultatov

Rezultat našega dela neposredno kažejo naslednje metode in dosežki: šolski časopis Koraki, uspešno sodelovanje na natečajih – nagrada za najboljši haiku, multimedijška gledališka predstava Galaksija SPSS Zreče, ustvarjanje logotipa za noč branja, projektno delo (Posameznik, družina, družba, Ljubzenska poezija po izboru dijakov), razredni posvet Srečanje mladih inovatorjev, angleški posvet Kako deluje?, projektna tedna (Kovine nekoč in danes, Od ideje do izdelka), medpredmetno sodelovanje (Sanje robotov – ogled razstave v Gradcu, diskusija o interakciji med človekom in tehniko, pisna interpretacija besedil na temo roboti), domače branje po metodi šest klobukov razmišljanja.

Za pristope so bili dijaki navdušeni, v vzgojno-izobraževalni proces so se vključevali aktivneje in se posredno pripravljali na vseživljenjsko učenje.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Trditev, da mladi ne berejo, ne drži. Imajo pa do branja precej odklonilen odnos, predvsem dijaki s slabšimi učnimi rezultati. Pogosto je vzrok negativna izkušnja s knjigo. Zanimanja za branje ni mogoče doseči s prisilo, ampak s sodobnimi pristopi.

Inovacija prinaša:

- uvajanje novih oblik in metod dela v vzgojno-izobraževalni proces in tako izboljšuje kvaliteto pedagoškega dela;

- povezovanje splošnih in strokovnih predmetov;
- povezovanje šole z drugimi ustanovami;
- razvijanje inovativnosti in kreativnosti;
- razvijanje sporazumevalnih zmožnosti v različnih jezikih, tudi o strokovnih temah;
- aktivnejšo vlogo posameznika pri učenju ter pripravo na poklicno pot in vseživljenjsko učenje.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Projekt noč branja je na Slovenskem postal zelo odmeven, za kar smo poskrbeli z objavo v medijih in z izvedbo seminarjev. Noč branja organizirajo že na več kot tridesetih šolah, predvsem na osnovnih, a tudi na srednjih.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Za branje je mogoče navdušiti vsakogar, le pravilni pristop je treba izbrati.

Možnosti uvajanja v druga področja

Noč branja odpira nove možnosti in oblike širjenja bralne kulture, predvsem med mladimi. Šolam, ki se odločijo za izvedbo projekta, obogati šolski vsakdan. Prav tako je lepo slišati, če se učenci pohvalijo, da so najlepšo noč preživel v šoli. Razen v šolah, se noč branja lahko izvaja tudi v drugih ustanovah.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Svoje ideje z veseljem posredujemo tudi drugim, ker se zavedamo, da je branje pomembno za razvoj posameznika in družbe.

Literatura

Ambrož, D. et al. Od branja do znanja 1: književnost 1: učbenik za slovenščino v 1. letniku srednjega strokovnega izobraževanja. 1. natis. Ljubljana: DZS, 2008. ISBN 978-86-341-4206-8.

Cenc Weiss, M. Noč branja. Šolska knjižnica: Delavnice, 2010, letnik 20, številka 3/4, str. 261.

<http://www.zrss.si/default.asp?link=predmet&tip=46&pID=225&rID=1851>

Šolski center Velenje
Elektro in računalniška šola
Trg mladosti 3
3320 Velenje

RAZLIČNI VIDIKI ORGANIZACIJE IN IZVEDBE PROJEKTHNIH TEDNOV 2009–2011

Vodja inovacijskega projekta: Marjetka Herodež, učiteljica matematike

Sodelavci: Biserka Ledinšek, učiteljica matematike, Jolanda Melanšek, učiteljica angleščine in nemščine, Simona Diklič, učiteljica angleščine, Simon Konečnik, ravnatelj, Sašo Gnilšek, učitelj fizike, Peter Vrčkovnik, učitelj strokovnoteoretičnih predmetov, Islam Mušić, učitelj strokovnoteoretičnih predmetov, Ivan Škoflek, učitelj praktičnega pouka, Miran Zevnik, učitelj strokovnoteoretičnih predmetov

Konzulent: Tomaž Kranjc, ZRSS

Povzetek:

Sodobna družba spodbuja nenehen razvoj posameznika na različnih področjih, kar se na področju vzgoje in izobraževanja kaže v posodabljanju in kreativnem nadgrajevanju različnih pristopov in mednje prav gotovo sodijo tudi projektni tedni. Z vse večjim številom oddelkov v prenovljenih programih je bilo potrebno poiskati najustreznejšo obliko organizacije in izvedbe projektnih tednov. Razvili, organizirali in izvedli smo štiri oblike projektnih tednov, izmed katerih sta izstopali dve; edukativno preživetje v naravi in skupni projektni teden, v katerem so udeleženi vsi dijaki in učitelji hkrati z vnaprej določeno tematiko in možnostjo samostojne izbire teme po lastnem interesu dijaka. Ugotovili smo, da je izmed vseh štirih izvedenih oblik najbolj ustrezen tako imenovani skupni projektni teden. Dijaki in učitelji so bili zelo motivirani, kreativni in zadovoljni z doseženim. Tako pridobljena znanja in veščine so kvalitetnejše, obširnejše in trajnejše, s tem pa je izobraževanje bolj pestro in zanimivo. Zato bomo s to obliko projektne tedna nadaljevali tudi v prihodnje. Prav tako je možna nadgradnja organizacije z nivoja šole na nivo celotnega šolskega sistema. Na podlagi pridobljenih izkušenj smo usposobljeni ponuditi to obliko projektne tedna tudi ostalim srednjim šolam.

Abstract:

The modern society encourages constant development of each individual in different fields. The field of education is no exception in modernizing and creative upgrading of different approaches, the project weeks being their integrative part. Due to a higher number of classes in school modernization programs, we searched for the most appropriate form of the project week organization and implementation. We developed, organized and carried out four different forms of project weeks, among which two deserve a special intention, the educational survival in nature and the so-called 'common project week'. The latter includes all the students and teachers at the same time, with the topics chosen by the students according to their interests beforehand.

Among all four implemented forms, the common project week turned out to be the most appropriate one. Students and teachers were highly motivated, creative and pleased with the achieved results. Knowledge and skills acquired within the project week are of more quality, tend to be more creative and last longer, which consequently makes education more versatile and interesting. We intend to continue with this form in the future.

There is also a possibility of upgrading the organization from the school level to the whole school system. On the basis of acquired skills we are qualified to offer this form of the project week to other secondary schools throughout Slovenia.

Ključne besede: izvedba, organizacija, projektni teden

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

S prenovo programov je bil v kurikulum zajet tudi nadstandard izvedbe projektnih tednov. Ker je to čisto nov segment v okviru izvedbe pouka in ker s strani ZZŠ ali CPI ni bilo nobenih konkretnih navodil, smo naleteli na težave pri organizaciji in izvedbi. Težave z obliko izvedbe, kadrovska zasedba, prostorski pogoji so se še posebej izrazile potem, ko je bilo vključenih v projektni teden vedno več oddelkov.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Član skupine je moderator v projektu MUNUS 2 in nam je posredoval informacije, pridobljene na izobraževanjih in srečanjih.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Predstaviti različne oblike izvedbe projektnih tednov, jih analizirati in poiskati najustreznejšo.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Pripraviti najučinkovitejšo obliko in izvedbo projektnih tednov glede na kadrovske zasedbe, prostorske in materialne pogoje; pomemben dejavnik je pa tudi zadovoljstvo in kreativnost dijakov in učiteljev.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Prvi projektni tedni, ki smo jih organizirali in izvedli, so bili umerjeni v izdelavo praktičnega izdelka. Izvedba zahteva prilagoditev urnika in prostorov ter vključenost le določenega števila učiteljev. Organizacijsko je bilo veliko težav, in sicer: poiskati nadomeščanje, spremeniti urnik, urediti prostore, določeni učitelji so bili bolj obremenjeni (predvsem učitelji prakse), drugi posledično manj; takšna organizacija je lahko primerna za manjše skupine, težko izvedljiva za večje skupine, za celo šolo pa je neizvedljiva.

Zaradi težav pri organizaciji in izvedbi prve oblike projektnih tednov, smo potem razvili drugo obliko, pri kateri predstavlja osnovo utečen urnik. Vključeni so vsi učitelji, vsakdo pa vsebine usmeri v temo projekta. Dijaki in učitelji so bili nezadovoljni s tako obliko izvedbe, saj vsi učitelji niso prilagodili svojih ur temi projektne tedna, in sicer zaradi različnih okoliščin, npr.: zaradi premajhnega števila ur prakse niso mogli dokončati izdelka. Dijaki zaradi nespremenjenega urnika po predmetniku niso imeli občutka, da se izvaja projektni teden, kajti delo ni bilo izvajano drugače kot pri rednih urah pred tem; prav tako je prihajalo do časovne neuskladenosti predmetov glede na izvajano temo.

Za en oddelek smo organizirali in izvedli tretjo obliko projektne tedna, in sicer edukativno preživetje v naravi. Priprave na projektni teden so se pričele v začetku šolskega leta. Vsak dijak oz. skupina dijakov je prejela navodilo za izdelavo praktične naloge, ki jo bo izvedla v projektne tednu. Tema nalog so bili alternativni viri, pri tem so dijaki izdelali in praktično uporabili sistem za ogrevanje sanitarne vode – uporaba sončnih kolektorjev, talnih kolektorjev, izdelava hidroelektrarne, napajanje sistema s pomočjo fotovoltaičnih modulov, izdelava sončne peči in izdelava vetrne elektrarne. Izvedba tedna je potekala v taboru v Ribnem pri Bledu, kjer so dijaki bivali v šotorih, sami urejali prehrano in praktično izdelali nalogo. Delo je bilo zanimivo, dijaki so bili zelo motivirani, saj so praktično videli prenos teorije v prakso... Vendar se takšen projektni teden lahko izvede istočasno le z majhnim številom dijakov – največ do 30. Dijaki morajo prispevati višjo vsoto denarja, kot če je projektni teden izveden v domačem šolskem okolju. Učitelji in dijaki so celodnevno bolj obremenjeni, kar pa ne vpliva na njihovo pozitivno naravnost in motivacijo pri delu, vendar je organizacijsko in izvedbeno neprimerna za organizacijo projektne tednov celotne šole.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevala k uspešnemu zaključku projekta

Glede na vse dane ugotovitve, pridobljena znanja izvedb in organizacije projektne tednov se je porodila ideja in uvedli smo novost pri izvedbi projektne tednov – t.i. »skupni projektni teden«.

Priprave na projektni teden so se začele že v začetku šolskega leta. Vsak učitelj ali skupina do treh učiteljev je pripravila svoje vsebine projektne tedna. Dijaki so bili vnaprej seznanjeni z vsebinami; glede na svoj interes so se lahko odločili, kam se bodo prijavi. Prijava je pomenila tudi korak naprej, saj so dijaki računalništva pri praktičnem pouku pripravili spletno aplikacijo, ki je omogočala elektronsko prijavo. Aplikacija je bila odprta dva tedna in je omogočala prijavo na tisto dejavnost projektne tedna, ki je dijaku najbližje, in sicer po načelu, »prej kot se prijaviš, več možnosti imaš, da se lahko udeležiš najbolj zaželenih tem«. Ponujene vsebine so bile zelo različne: inteligentne inštalacije, fotovoltaika, digitalna fotografija, spletno programiranje, angleščina z zabavno komunikacijo, prevajanje in podnaslavljanje filmov, tečaj smučanja na Rogli, šola v naravi v Planici ali v Libeličah... V pestri izbiri 22-ih ponujenih tem in dobro pripravljenih vsebinah je lahko našel prav vsak dijak svojo najljubšo tematiko. Zaključek projektne tedna je predstavljal izdelek ali storitev posameznega dijaka ali skupine, ki jo je pregledal tudi mentor oz. skupina mentorjev. Pogoje in kriterije za delo so dijaki poznali vnaprej, zato je bil motiv za odgovoren pristop z zaključno nalogo in udeležbo toliko večji. Poudariti je potrebno, da je bilo število udeležencev dijakov na t.i. »skupnem projektne tednu« zelo visoko v primerjavi s klasičnim poukom.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Dijaki in učitelji so bili navdušeni nad takšnim načinom izvedbe projektne tedna. V delo so bili vpeti vsi dijaki in učitelji. Zaradi možnosti proste izbire so bili dijaki bolj zainteresirani in motivirani za delo; posledično pa so bili zadovoljni z delom dijakov tudi učitelji.

Organizacijsko so bili s takšno izvedbo projektnega tedna postavljeni temelji za naslednje izvedbe: ni bilo težav z nadomeščanjem, obremenitve z urnikom. Pozitivna stran je tudi integracija ključnih kompetenc, kar pri klasičnem pouku ni izvedljivo.

Postavitev organizacijskih temeljev je dosti zahtevnejša kot pri ostalih izvedbah projektnih tednov; prav tako bi izpad večjega števila učiteljev (npr. nepredviden bolniški izostanek) povzročil nemalo preglavic.

Učitelji in dijaki so bili s skupnim projektним tednom najbolj zadovoljni v primerjavi s predhodnimi oblikami, saj izstopajo zgoraj omenjene pozitivne lastnosti, medtem ko štejemo za negativne samo začetno zahtevno postavitev organizacijskih temeljev. Sklepe je potrdila tudi zaključna evalvacija.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Vzorec je zajel vse dijake in učitelje, ki so sodelovali v projektnih tednih.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Po vsakem izvedenem projektnem tednu je sledila spletna anketa, ki so jo izpolnili dijaki in učitelji.

Metode obdelave podatkov

Zbrane podatke smo obdelali z analizami, z razlago rezultatov, iskanjem skupnih ugotovitev, oblikovanjem zaključkov in poročil. Povprašali smo tudi starše o njihovem mnenju.

Prikaz rezultatov

Staršem in učiteljem smo predstavili rezultate anket. Rezultate, ki smo jih dosegli s pomočjo dejavnosti, izvedenih v okviru inovacijskega projekta, smo predstavili celotnemu kolektivu na pedagoških konferencah, staršem pa na sestanku Sveta staršev. Delo projektne skupine je bilo predstavljeno tudi na šolski spletni strani ter v šolski publikaciji.

Učitelji in dijaki so bili zadovoljni z organizacijo in izvedbo projektnega tedna, katerega ciljna naravnost je bila usmerjena v praktični izdelek, ki zahteva prilagoditev urnika in prostorov ter vključenost samo določenega števila učiteljev, organizacijsko pa je neprimerna za izvedbo projektnih tednov celotne šole.

Učitelji in dijaki so bili nezadovoljni z izvedbo projektnega tedna, katerega osnova predstavlja utečen urnik, vključeni so vsi učitelji, vsakdo pa vsebine usmeri v temo projekta.

Učitelji in dijaki so pri edukativnem preživetju v naravi celodnevno bolj obremenjeni, kar pa ne vpliva na njihovo pozitivno naravnost in motivacijo pri delu, vendar je organizacijsko in izvedbeno neprimerna za organizacijo projektnih tednov celotne šole.

Učitelji in dijaki so bili s skupnim projektним tednom najbolj zadovoljni v primerjavi s predhodnimi oblikami.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Dijaki so pri izvedbi projektne tedna, kjer je bila ciljna naravnost usmerjena v praktični izdelek, imeli občutek, da je delo drugačno kot po ustaljenem urniku. Prav tako je bil izdelek v času projektne tedna dokončan. Opazna je velika motiviranost dijakov pri izvajanju vsebin (ker so jih sami izbrali – niso vsiljene). Učitelj kvalitetno in uspešno izvede vsebine (izvaja vsebine, ki jih obvlada). Dijaki nadgrajujejo znanje, spretnosti (kompetence) tudi na drugih področjih, ki jih izberejo na osnovi svojih želja in potreb.

Pri edukativnem preživetju v naravi sprememba okolja pozitivno vpliva na motivacijo dijakov pri delu; prav tako so pri delu bolj samostojni, svoje znanje uporabljajo v realnem okolju in ne na modelčkih. Dodatne aktivnosti, kot na primer šport, so lažje integrirane v delo.

Pri t. i. »skupnem projektne tednu« so bili dijaki in učitelji navdušeni nad takšnim načinom izvedbe projektne tedna. V delo so bili vpeti vsi dijaki in učitelji. Zaradi možnosti proste izbire so bili dijaki bolj zainteresirani in motivirani za delo; posledično pa so bili zadovoljni z delom dijakov tudi učitelji.

Organizacijsko so bili s takšno izvedbo projektne tedna postavljeni temelji za naslednje izvedbe: ni bilo težav z nadomeščanjem, obremenitve z urnikom. Pozitivna stran je tudi integracija ključnih kompetenc, kar pri klasičnem pouku ni izvedljivo.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Rezultati projekta so do sedaj pokazali, da so izvajanje projekta in vse z njim povezane aktivnosti pozitivno vplivale na zaposlene, dijake in tudi starše; timsko delo se je krepilo in izboljševalo. Predstavljene izvedbe projektne tednov so lahko v pomoč in uporabljene kot model v srednješolskem izobraževanju na področju cele države. Za najbolj ustreznega glede organizacije in izvedbe se je izkazala četrta oblika »skupni projektne teden«, ki pa je navdušila tako izvajalce projektne tednov kot dijake.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Projektne skupina je zasnovala novo obliko izvedbe projektne tedna, ki smo jo aktualizirali, sprotno preverjali in ob zaključku evalvirali. Izmed vseh štirih oblik izvedb projektne tedna se je »skupni projektne teden« izkazal za najbolj primerne tako pri učiteljih kot pri dijakih in bo že v naslednjem šolskem letu vključen v letni delovni načrt vseh srednjih strokovnih in poklicnih šol Šolskega centra Velenje.

Možnosti uvajanja v druga področja

Pestrost ponujenih vsebin omogoča integracijo ključnih kompetenc, kar posledično vpliva na dijakov pozitivni osebnostni, socialni in poklicni razvoj.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Ponudimo lahko odlično spletno aplikacijo za prijavo (izdelek naših dijakov in mentorja) na določeno temo, spletne ankete z avtomatsko obdelavo podatkov in strokovno svetovanje pri organizaciji in izvedbi projektne tednov.

Literatura

Virov literature ne navajamo, ker je celotno delo, ki smo ga opravili pri inovacijskem projektu izrecno rezultat našega avtorskega ustvarjanja, pomagali smo si s smernicami, ki smo jih našli na:

www.cpi.si/files/cpi/userfiles/.../SASAGRASIC-DRUGI%20DEL.doc

Šolski center Ravne na Koroškem
Gimnazija Ravne
Na gradu 4
2390 Ravne na Koroškem

»SKUPAJ ZMOREMO VEČ« - MEDPREDMETNO ZASNOVAN IZBIRNI PREDMET V DRUGEM LETNIKU GIMNAZIJE 2009–2011

Vodja inovacijskega projekta: Simona Vreš, univ. dipl. inž. matematike; svetovalka

Sodelavci: Dragomir Benko, prof. matematike; svetnik, odgovorni nosilec projekta, Maksimiljan Kotnik, prof. fizike; svetovalec, Darinka Furman, prof. matematike; svetovalka, Hedvika Popič, univ. dipl. inž. kemijske tehnologije; svetovalka, Judita Čas Krneža, univ. dipl. inž. kemijske tehnologije; mentorica, Ivanka Karner, prof. biologije; svetovalka, Dragica Dervodel Moškon, univerzitetni diplomirani biolog; svetovalka, Bernarda Vrečko, prof. nemščine; svetovalka

Konzulent: Anita Poberžnik, Zavod RS za šolstvo

Povzetek:

Medpredmetne in kurikularne povezave ter timsko poučevanje so prav gotovo zelo pomembni elementi razvoja sodobne šole. Namen inovacijskega projekta »SKUPAJ ZMOREMO VEČ« - medpredmetno zasnovan izbirni predmet v drugem letniku gimnazije, je bil pridobivanje naravoslovnih znanj skozi avtentično in izkustveno učenje ter razvijanje možnosti za ustvarjalno in učinkovito uporabo naravoslovja. V sklopu naravoslovja so dijaki na nivoju medpredmetnih povezav spoznavali vlogo naravoslovja v vsakdanjem življenju. S projektom smo posegli v gimnazijski predmetnik in dijakom drugega letnika ponudili izbirni predmet v obsegu dveh ur tedensko. 70 ur smo si enakomerno porazdelili štirje naravoslovni predmeti. V projekt se je uspešno in izvirno vključila profesorica nemščine. Dijaki so pri nekaj urah timskega poučevanja spoznavali strokovno terminologijo v nemškem jeziku. Skozi celo šolsko leto so se pri posameznih urah vključevali tudi drugi profesorji, ki pa niso bili člani projektnega tima.

Povezovalni element vseh vključenih predmetov je bila vsebina. 41 dijakov je gibanje pri športu obravnavalo z matematičnega, fizikalnega, biološkega in kemijskega vidika, posamezne strokovne izraze pa so usvojili tudi v nemškem jeziku. Kljub temu, da opredeljuje pouk posameznih vključenih predmetov njihova specialna didaktika, smo globalno gledano s skupno načrtovanimi in timsko izpeljanimi dejavnostmi ustvarili pogoje za bolj učinkovito prenosljivost in povezanost znanja.

Pri pouku smo izvajali sodobne metode dela kot so timsko poučevanje, medpredmetne povezave, eksperimentalno raziskovalni pristop, delo z viri in uporaba IKT (informacijsko komunikacijske tehnologije). Del pouka pa je potekal tudi na terenu, kjer so dijaki pridobivali podatke za kasnejšo obdelavo v razredu.

Doseganje ciljev smo merili z vprašalniki, ki so jih dijaki izpolnili na začetku in ob koncu izvajanja projekta. Analiza vprašalnika kaže, da smo pri dijakih dosegli uvid v povezanost naravoslovnih predmetov in uvid v uporabnost naravoslovja v vsakdanjem življenju. Dijaki so na vprašalnikih našeli številne primere konkretne uporabe pridobljenih znanj v vsakdanjem življenju.

Mnenje projektnega tima in vključenih dijakov je, da smo razvili učno okolje, ki bi ga veljalo vključiti v učni proces, v kar nas je prepričala zaključna predstavitev. Na njej smo gostili predstojnico enote Zavoda republike Slovenije za šolstvo v Slovenj Gradcu ga. Nevenko ŠTRASER, našo konzulentko ga. Anito POBERŽNIK, ravnatelja g. Dragomirja BENKA ter člane našega profesorskega zbora. Dijaki so odlično pripravili povzetke svojih projektnih nalog z glavnimi ugotovitvami, ki nakazujejo razvijanje naravoslovnih in matematičnih kompetenc pri dijakih.

Vsekakor bo Naravoslovje na Gimnaziji Ravne v naslednjih šolskih letih predmet, ki ga bomo ponudili drugošolcem v okviru izbirnih predmetov kot alternativa Družboslovju in tretjemu tujemu jeziku.

Abstract:

Team teaching, intersubject and intercurricular cooperation are definitely the most important elements in the progress of the modern school. That is why our team's preset goal in the innovative project named "TOGETHER WE CAN ACHIEVE MORE" - an intercurricularly based optional subject in 2nd class of gimnazija, was creative and effective use of science subjects. Through the intercurricular cooperation of the science subjects the second class students got acquainted with the role of science in their everyday life. Our project "TOGETHER WE CAN ACHIEVE MORE", based on the gimnazija second class syllabus, was offered to our students as a two-hour optional subject per week.

Seventy lessons were equally shared by four science subjects, which were successfully implemented by the team-teaching method of a German language teacher who in an original way enabled the students to get acquainted with the adequate German language terminology. Also other teachers were frequently involved in the project, but they did not become members of the team.

The topic of the project functioned as the joining element of all the subjects involved in the project. Forty- one students involved in the project researched the movement at sports from mathematical, physical, biological and chemical aspects and they also got acquainted with the adequate German language terminology in this field. Although each subject has its own specific teaching methods, considered globally, using intercurricular cooperation with science subjects we have nevertheless achieved a better transfer of the knowledge and its better correlation.

The lessons were carried out in various modern ways as we used modern approaches, such as team-teaching, intercurricular co-operations, experimental researches, use of sources and modern ICT, etc. A part of lessons took part outside the school where students did some research work and acquired some information, which they later on processed during the lessons at school.

The project goal achievements were measured by questionnaires given to our students at the start and at the end of the project. The analysis of the questionnaires shows, the students got

the insight into the interconnection of the science subjects as well as the insight into to the use of science in everyday life as the students filling in the questionnaires enumerated numberless examples of concrete use of the acquired knowledge of science in everyday life.

The team members and the students involved in the project share the opinion that the project was successful and it should become a consistent part of teaching in future, in which was confirmed also by the final presentation of the project that was attended by the Head of the Board of Education from Slovenj Gradec, Mrs Nevenka Štraser, our consultant Mrs Anita Poberžnik, the Headmaster of Gimnazija Ravne na Koroškem and teachers of Gimnazija Ravne na Koroškem. The students did their excellent job in presenting the summaries and findings of their project tasks, which most evidently showed their numerous science and mathematical competences.

In any case, science will also in future be offered to Gimnazija Ravne second class students as an optional subject.

Ključne besede: naravoslovje, timsko delo, medpredmetno povezovanje, eksperimentalno delo, IKT, avtentično in izkustveno učenje.

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

V zadnjih letih je zanimanje za naravoslovje med našimi gimnazijci v upadanju. Ugotavljamo, da dajejo dijaki vse večji pomen družboslovju, hkrati pa imajo pri matematiki in naravoslovnih predmetih več težav, kot so jih imeli pred leti. Dijaki se vse prevečkrat učijo matematiko, fiziko ali kemijo na pamet, brez nekega globljega razumevanja in brez videnja uporabnosti v življenju. Zato je njihovo znanje zgolj površinsko, brez prenosljivosti in povezanosti pridobljenih znanj. Posledično se tudi vse manj dijakov naše gimnazije (pa tudi najbrž marsikatero druge v Sloveniji) odloča za študij na naravoslovnih fakultetah. Na Gimnaziji Ravne se nastalega problema zavedamo, razmišljamo o vzrokih, ki so privedli do takega stanja in iščemo nove pristope za vzpodbujanje veselja do naravoslovnih predmetov in uvid v njihovo uporabnost.

Razlogov za nastalo situacijo je najbrž veliko. Omenili bi le tri možne razloge za nastali problem.

1. V zadnjih letih se je zanimanje za gimnazijski program močno povečalo, posledično so se ustanovljale nove gimnazije. Število gimnazijskih oddelkov na našem območju se je povečalo in na našo gimnazijo so se začeli vpisovati tudi dijaki z nižjim učnim uspehom v osnovni šoli. Ti dijaki imajo pogosto učne težave ravno pri naravoslovnih predmetih, zato učitelji vedno več časa namenijo ponavljanju in utrjevanju snovi, kar pa ob neustrezni diferenciaciji pouka lahko uspava boljše dijake. Tako kaj hitro postanejo naravoslovní predmeti za nekatere dijake prezahtevni, za druge pa nezanimivi.
2. Prav gotovo so generacije, ki se sedaj vpisujejo v gimnazijski program drugačne, predvsem bolj radovedne in inovativne. Internet in sodobna tehnologija sta jim dosegljiva 24 ur na dan, zato od nas pričakujejo drugačna znanja. Današnji mladostniki se ob frontalnem podajanju snovi (kamor seveda sodi tudi uporaba Power Point prezentacij) dolgočasijo. Namesto transmisijskega pouka si želijo sodobnih metod, aktivnega sodelovanja v učnem procesu, uporabe sodobne tehnologije pri pouku, eksperimentiranja. Dijaki danes od učitelja pričakujejo predvsem, da jim je mentor pri njihovem lastnem raziskovanju. Drugačno učno okolje, ki omogoča dijakom izkustveno pridobivanje znanja za reševanje realističnih situacij, bi prav gotovo pri marsikaterem dijaku vzpodbudilo

veselje do naravoslovnih predmetov ter pripomoglo k razvijanju njegovih naravoslovnih in matematičnih kompetenc.

3. Današnji gimnazijec si želi uporabnih znanj. Zelo pogosto je med dijaki vprašanje »Kdaj bom pa kasneje v življenju to potreboval?«. Dijaki pri klasičnem načinu poučevanja ne vidijo pomembne vloge naravoslovja v vsakdanjem življenju. Doseganje ciljev posameznih predmetov skozi reševanje realističnih problemov in celosten pogled z različnih zornih kotov na problem nudita dijaku možnost uvida v uporabnost naravoslovja v življenju. Dijakom lahko s skupno načrtovanimi in timsko izpeljanimi dejavnostmi ustvarimo pogoje za bolj učinkovito prenosljivost in povezanost znanja.

Na Gimnaziji Ravne smo se odločili, da z medpredmetnimi povezavami, timskim poučevanjem, uporabo IKT in eksperimentalnim delom razvijemo učno okolje, ki bi ga veljalo vključevati v učni proces.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Naraščajoča diferenciacija in mladostniki, ki so zrasli s televizijo, računalnikom ter internetom, ki stvarnost doživljajo kot celoto, ne pa strukturirano po kriterijih posameznih disciplin, terjajo od nas večjo avtentičnost pouka. Le ta že po definiciji terja intenzivnejše in globlje povezave med šolskimi predmeti.

Tradicionalni pristop¹ k izvajanju kurikula omogoča zgolj minimalne povezave tako znotraj posameznih predmetov (dejstveno znanje, veščine, odnosi in vrednote) kot med predmeti, razumevanje in znanje pa ostajata nepopolna. Zaradi izoliranega poučevanja ločenih predmetov so učne poti linearne in divergentne.

Obogateni tradicionalni kurikulum² sicer temelji na vsebinskem oziroma tematskem pristopu k povezovanju predmetov, vendar sta razumevanje in znanje še vedno fragmentirana in minimalno povezana tako znotraj predmetov kot med predmeti. Poučevanje je še vedno pretežno izolirano, učne poti ostajajo linearne, vendar imajo tu in tam zaradi sodelovanja učiteljev različnih predmetov pri izvajanju učnega procesa skupno stekališče.

Zdi se, da klasični načini poučevanja rezultirajo v vse večjo fragmentiranost znanja, namesto v usposobljenost za reševanje realističnih problemov. Reševanje problemov v resničnem življenju zahteva celovita, integrirana znanja in veščine, za kar je potrebno tesnejše povezovanje med predmeti in predmetnimi področji.

Ena izmed možnih rešitev opisanega problema bi bil integrativni kurikulum 3, ki temelji na konceptualnem pristopu k povezovanju znotraj predmetov in med predmeti. V integrativnem kurikulumu učni proces osmišlja in usmerja skupni problem oziroma iskanje odgovora na problemsko vprašanje. Razumevanje in znanje sta povezana znotraj predmetov in med predmeti. Poučevanje in učenje sta sodelovalna in potekata po krožnih in vijačnih konvergentnih učnih poteh.

Seveda se moramo tudi takega načina poučevanja lotiti zmerno in previdno, saj to ni nujno rešitev za vse probleme sodobne šole. Integracija naj bo le sredstvo za doseg ciljev kurikula, ne pa končni cilj. Vse povezave morajo biti izpeljane tako, da vodijo tako do uresničevanja

¹ Gl. Bloom, Jeffrey W. (2006). Curriculum and Integrated Curriculum. The Exploring Science Site.

² Prim. Bloom, Jeffrey W. (2006). Curriculum and Integrated Curriculum. The Exploring Science Site.

³ Prim. Bloom, Jeffrey W. (2006). Curriculum and Integrated Curriculum. The Exploring Science Site.

skupnih ciljev kot ciljev posameznih predmetov. Neustrezno izpeljane povezave lahko učni proces otežijo in ga ob poenostavljanju disciplinarnih standardov celo osiromašijo.⁴

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kakšno učno okolje lahko nudi boljše možnosti za razvoj naravoslovno matematičnih kompetenc (znanje, veščine, odnos)?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Glavni razlogi za izpeljavo raziskave na Gimnaziji Ravne so:

- Iskanje novih vsebin in pristopov, ki bodo vključevali izkustveno in avtentično učenje z medpredmetnim načrtovanjem in timskim sodelovanjem. Ugotavljali smo namreč, da dijaki nimajo razvitega pozitivnega odnosa do naravoslovja in da pridobljenega znanja pri posameznih predmetih ne znajo uporabiti pri drugih predmetih. Konkretno nas je zmotilo, da npr. dijak določene računske operacije pri matematiki izvede brez posebnih težav, pri fiziki ali kemiji pa v podobni situaciji odpove.
- Ustvarjanje novega učnega okolja za poučevanje naravoslovnih vsebin, ki omogoča dijakom izkustveno pridobivanje znanja za reševanje realističnih situacij. Opazili smo, da imajo dijaki težave pri transferju teoretičnega znanja v uporabno znanje in zmožnost reševanja realističnih problemov. Znanje, pridobljeno po tej poti, bo kakovostnejše in trajnejše.
- Dvig motivacije in odkrivanje skritih potencialov tako dijakov kot učiteljev. Z ustrezno načrtovanimi makrodejavnostmi in smiselno uporabo sodobne tehnologije lahko naredimo pouk atraktivnejši, z akcijskim raziskovanjem pa postopoma spreminjamo način razmišljanja in uvajamo spremembe.
- Z interdisciplinarnimi povezavami lahko bistveno pripomoremo k realizaciji cilja razvoj naravoslovnih in matematičnih kompetenc, ki je sicer zapisan kot cilj štiriletnega poučevanja posameznih strokovnih predmetov.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

1. Načrtovanje in prvo leto izpeljave:

Ideja o novem izbirnem predmetu v drugem letniku gimnazije se je porodila v šolskem razvojnem timu (ŠRT) že v šolskem letu 2008/2009 med rednim evalviranjem vzgojno izobraževalnega dela na šoli. Skupaj z vodstvom šole in nosilci naravoslovnih predmetov smo se odločili, da dijakom drugega letnika v naslednjem šolskem letu ponudimo naravoslovje kot izbirni predmet v obsegu dveh ur tedensko. 70 ur naravoslovja v celem šolskem letu bi si enakovredno razdelili štiri predmeti in sicer FIZIKA, MATEMATIKA, BIOLOGIJA in KEMIJA. Vodstvo šole je idejo sprejelo z odprtimi rokami in nam zagotovilo prilagoditev urnika.

V šolskem letu 2009/2010 smo izbrali gibanje kot skupno temo za realizacijo ciljev zapisanih v učnih načrtih posameznih predmetov vključenih v projekt. Ločeno smo načrtovali dejavnosti za dijake, skupno nam je bilo ustvarjanje pogojev za izkustveno in avtentično učenje. Uvajali smo aktivne metode in oblike dela, ki temeljijo na aktivnem delu dijakov. Ob tem smo se učitelji

⁴ Medpredmetne in kurikularne povezave, Priročnik za učitelje (ZRSS, 2010)

strokovno razvijali in prešli iz večinoma transmisijskega pouka (ki smo ga bili vajeni) k temu, da smo postali mentorji našim dijakom pri njihovem lastnem raziskovanju. Ob tem smo se osredotočili tudi na didaktično smiselno uporabo IKT. Načrtovali smo, kako se bomo v nadaljevanju interdisciplinarno povezali in dejavnosti tudi timsko poučevali.

Sproti smo evalvirali naše delo in načrtovali dejavnosti za nadgradnjo izvedbe v naslednjem letu. Tako smo zgradili za naslednje šolsko leto (2010/2011) nov pristop za izvajanje izbirnega predmeta, ki vključuje medpredmetno usklajevanje dejavnosti in timsko poučevanje. Odločili smo se, da prijavimo naš pristop za izvajanje medpredmetno zasnovanega izbirnega predmeta kot inovacijski projekt in tako v sodelovanju z Zavodom republike Slovenije za šolstvo poskušamo razviti nov vzgojno izobraževalni element.

Že februarja smo imenovali projektni tim, ki je takoj začel načrtovati delo za naslednje šolsko leto. Zopet smo zaprosili vodstvo šole za prilagoditev urnika in dosegli, da je bilo naravoslovje na urniku vsak torek prvi dve uri. Za vse štiri predmetne sklope smo izdelali časovni plan izvajanja posameznega predmeta. Junija smo se prvič sestali s konzulentko in izpolnili skupno tabelo za načrtovanje, v katero smo zapisali povezovalni element, skupne cilje, skupne dejavnosti, pričakovani skupni rezultat, vsebinske, procesne in funkcionalne cilje po posameznih predmetih, dejavnosti za uresničevanje teh ciljev in pričakovani rezultat. Skupaj s konzulentko smo pripravili vprašalnik za dijake, s katerim smo merili napredek in doseganje ciljev.

Individualno smo pridobivali teoretična znanja z iskanjem in branjem literature o medpredmetnih povezavah in timskem poučevanju. Septembra smo se vsi udeležili seminarja dr. Alenke POLAK Timsko delo v vzgoji in izobraževanju – razvojni pristop.

Ker je naravoslovje kot izbirni predmet v predmetniku za drugi letnik na naši gimnaziji, moramo znanje dijakov tudi ovrednotiti. Dogovorili smo se, da bodo dijaki pri naravoslovju pridobili eno oceno v šolskem letu in sicer bomo ocenili izdelke dijakov. Dijaki bodo pripravili predstavitev, ki bo temeljila na povezavi znanj vseh štirih predmetov. Predstavitev lahko pripravijo v slovenskem ali nemškem jeziku. Dijaki se bodo sami odločili, kateremu predmetu bodo dali poudarek in pri katerem predmetu bodo pridobili oceno.

Skupaj s projektnim trimom za timsko poučevanje na šoli smo pripravili opisne kriterije za pridobitev ocene (izdelava naloge in njena predstavitev).

2. Izvajanje in spremljanje izvajanja:

Prvi teden septembra so vsi dijaki drugega letnika izpolnili vprašalnik.

Izbirni predmet naravoslovje je izbralo 41 dijakov in sicer

Razred	2. a	2. b	2. c	2. d	2. e
Število dijakov	10	14	10	5	2

Dijake smo razdelili v dve skupini po naslednjem ključu:

1. skupina: 2. A razred, 7 dijakov 2. B razreda in 2. D razred

2. skupina: 7 dijakov 2. B razreda , 2. C in 2. E razred

Vsak dijak vključen v projekt je šel skozi vse štiri predmetne sklope po naslednjem terminskem planu:

1. Skupina:
 - 7.9.2010 do 2.11.2010: FIZIKA (nosilec Maksimiljan KOTNIK) – 16 ur
 - 9.11.2010 do 4.1.2011 KEMIJA (nosilka Hedvika POPIČ) - 16 ur
 - 11.1.2011 do 15.3.2011 MATEMATIKA (timsko poučevanje, Simona VREŠ in Darinka FURMAN) – 16 ur
 - 22.3.2011 do 17.5.2011 BIOLOGIJA (nosilka Ivanka KARNER) – 16 ur
2. Skupina:
 - 7.9.2010 do 2.11.2010: KEMIJA (nosilka Judita ČAS KRNEŽA) – 16 ur
 - 9.11.2010 do 4.1.2011 FIZIKA (nosilec Maksimiljan KOTNIK) - 16 ur
 - 11.1.2011 do 15.3.2011 BIOLOGIJA (nosilka Dragica DERVODEL MOŠKON) – 16 ur
 - 22.3.2011 do 17.5.2011 MATEMATIKA (timsko poučevanje, Simona VREŠ in Darinka FURMAN) – 16 ur

Ure od 24.5.2011 do 7.6.2011 so bile namenjene pripravi zaključnih predstavitev, zadnji dve uri 14.6.2011 pa so se dijaki predstavili celotnemu profesorskemu zboru in zunanjim gostom.

Pri vseh predmetih se je timsko vključila profesorica nemškega jezika in dijakom omogočila spoznavanje strokovnih terminov v nemškem jeziku.

Pouk ni potekal na klasičen način, ampak so bile v ospredju sodobne metode dela, kot so timsko poučevanje, medpredmetne povezave, eksperimentalno raziskovalni pristop, delo z viri in uporaba IKT (informacijsko komunikacijske tehnologije).

Zaradi dobre opremljenosti šole smo si pri naravoslovju lahko privoščili marsikaj. Pri fiziki in matematiki je v ospredju uporaba sodobne informacijsko komunikacijske tehnologije. Pri fiziki so se dijaki opremljeni s kamero najprej odpravili na teren (igrišče) in posneli različne primere gibanja tako žoge kot telesa. Opremljeni z dobrimi posnetki so se odpravili nazaj v učilnico obdelat zbrane podatke. Vsak na svojem prenosniku so z uporabo programa Logger Pro raziskovali vlogo fizike pri različnih primerih gibanja v športu.

Tudi pri matematiki smo pozabili na nerešljive enačbe, neživljenjske probleme, zeleno tablo in kredo. Namesto tega smo uporabili računalnike in interaktivno tablo. Ukvarjali smo se z raziskovanjem realističnih problemov. Vsak dijak je na svojem prenosniku z uporabo programa Graph iskal uporabnost matematike v vsakdanjem življenju. Podatke pridobljene pri fiziki so dijaki iz programa Logger Pro prenesli v program Graph in z matematičnega vidika pogledali na gibanje žoge. Kaj res žoga pri odbojki potuje po krivulji, ki je graf tiste zapletene funkcije, katere nikoli ne bom potreboval v življenju?

Pri biologiji in kemiji so bile v ospredju laboratorijske vaje in eksperimentalno raziskovalni pristop. Sodobno opremljen laboratorij na naši šoli nudi veliko možnosti za raziskovanje. Ker smo vključili še računalnike, je bilo delo posebej zanimivo. Pri kemiji so dijaki posebej raziskali pomen prehrane športnika in izvedli različne poskuse na temo hrana in hranila. Pri biologiji pa so s polarijem merili srčni utrip in porabo kalorij.

Vsako zadnjo sredo v mesecu se je sestal projektni tim, po potrebi pa tudi vmes. Delo smo sproti reflektirali in že med letom določene stvari pri drugi skupini izboljšali.

3. Evalvacija:

Dosežke projekta smo evalvirali na različne načine.

Refleksija dijakov:

- ❖ Za dijake smo pripravili vprašalnike. Na podlagi izpolnjenih vprašalnikov dijakov na začetku in nato ob koncu izvajanja projekta, bi izpostavili le nekaj pomembnih dejstev:
 - uvid v povezanost naravoslovnih predmetov,
 - uvid v uporabnost v vsakdanjem življenju,
 - dijaki se s takim načinom dela (izkustveno učenje, uporaba IKT, eksperimentalno delo) veliko več naučijo.
- ❖ Sprotna ustna refleksija dijakov je pokazala zadovoljstvo in visoko motivacijo dijakov za medpredmetne povezave. Posebej nas veseli dejstvo, da so po koncu izvajanja projekta vsi dijaki izjavili, da so ponosni na rezultate svojega dela in bi se, če bi jim ta možnost bila ponujena, takšnega načina pouka še udeležili.
- ❖ Vsak dijak je aktivno sodeloval pri pripravi in izvedbi zaključne predstavitve, na katero smo povabili tudi ga. Nevenko ŠTRASER, predstojnico enote Zavoda republike Slovenije za šolstvo v Slovenj Gradcu in konzulentko ga. Anito POBERŽNIK. Vse dijake smo ocenili na podlagi vnaprej pripravljenih opisnih kriterijih za pridobitev ocene (izdelava naloge in njena predstavitev). Izkazalo se je, da so dijaki večinoma pridobili odlično oceno ali najmanj prav dobro oceno.

Refleksija učiteljev:

Na podlagi sprotne ustne refleksije učiteljev, lahko rečemo, da smo učitelji ob tem dosegli strokovni razvoj za medpredmetno povezovanje, timsko poučevanje, uvajanje aktivnega učenja in uporabo sodobne tehnologije. S pomočjo akcijskega raziskovanja smo postopoma spreminjali način razmišljanja o novih pristopih k načinu poučevanja in uvajali spremembe. S tem projektom smo uspeli izbirni predmet Naravoslovje umestiti v predmetnik na način, da dijakom omogočimo uporabo znanja pridobljenega pri rednih urah za reševanje realnih situacij, pri tem pa ne povečamo njihove tedenske obremenjenosti.

Ugotovili smo, da je vrstni red predmetov pomemben. Tako je dobro, da sta fizika in biologija na vrsti pred matematiko, saj se lahko pri matematiki zelo uspešno navežemo na ta dva predmeta.

Vsekakor pa smo si edini, da je skupno načrtovanje dokaj zahteven proces, ki terja veliko časa in usklajevanja, vendar da zelo dobre rezultate.

Ob zaključku projekta lahko odgovorimo na postavljeno raziskovalno vprašanje »Kakšno učno okolje lahko nudi boljše možnosti za razvoj naravoslovno matematičnih kompetenc?« in našo rešitev ponudimo v šolski prostor kot primer učnega okolja za celostni razvoj naravoslovno matematičnih kompetenc (znanje, veščine, odnos).

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

V prvem letu izvajanja projekta (interno na šoli) smo ločeno načrtovali dejavnosti za dijake. Posledično smo na tak način lahko dosegali le cilje pri posameznih vključenih predmetih, le v manjšem delu pa tudi skupne cilje. Zato smo se že junija prvič srečali z našo konzulentko in predlagala nam je, da se naslednje šolsko leto interdisciplinarno povežemo in vključimo timsko poučevanje. Tako smo izpolnili skupno tabelo za načrtovanje in dobili vpogled v učne načrte vseh vključenih predmetov, hkrati pa smo izluščili skupne elemente, na katerih smo kasneje gradili.

Drug problem, ki se je pojavil, je bil vrstni red izvajanja vključenih predmetov. V prvem letu temu nismo posvečali pozornosti, nato pa smo ugotovili, da matematika in fizika ter kemija in biologija ne smejo potekati istočasno, ker uporabljamo isto opremo in ker pri matematiki potrebujemo podatke pridobljene pri fiziki. Zato smo v naslednjem šolskem letu skrbno načrtovali terminski plan izvajanja posameznih predmetov.

V prvem letu izvajanja smo imeli težave pri ocenjevanju. Tako smo dijake ocenili ločeno pri posameznih predmetih po kriterijih za ocenjevanje, ki so veljali pri posameznih predmetih. Dijaki so se lahko sami odločili, ali si bodo oceno vpisali ali ne. Zato smo skupaj s projektnim timom za timsko poučevanje v začetku naslednjega šolskega leta izdelali opisne kriterije za ocenjevanje. Vsak dijak je dobil oceno za interdisciplinarni dosežek in sicer smo mu jo vpisali pri tistem predmetu, ki je največ prispeval k skupnemu dosežku.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Kazalci, ki kažejo, da je projekt uspel in so postavljeni cilji v glavnem doseženi, so naslednji:

- Anketni vprašalnik, ki so ga dijaki izpolnili ob začetku in koncu projekta. Na koncu projekta so dijaki našli številne primere konkretne uporabe pridobljenih znanj v realističnih situacijah.
- Ocena 4 ali 5, ki so jo skoraj vsi dijaki dobili za samostojno pripravljeno projektno nalogo, katera je vključevala primer uporabe naravoslovja v praksi.
- Zaključna predstavitev dijakov, kjer so dijaki tudi zunanji gostom predstavili povzetke svojih projektnih nalog z glavnimi ugotovitvami, ki nakazujejo razvijanje naravoslovnih in matematičnih kompetenc pri dijakih.
- Ustna refleksija dijakov, ki je pokazala, da so prav vsi dijaki ponosni na rezultate svojega dela in bi se takšnega načina pouka še udeležili.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Vzorec je predstavljalo 41 dijakov drugega letnika v šolskem letu 2010/2011, ki so si za izbirni predmet izbrali Naravoslovje.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Podatke smo zbirali z anketnim vprašalnikom. Na začetku projekta je anketni vprašalnik izpolnilo vseh 41 dijakov, na koncu 35. Izvedli pa smo tudi ustno refleksijo z vključenimi dijaki in učitelji.

Metode obdelave podatkov

Vprašanja in odgovore je vodja projekta vnesla v anketni sistem projekta e-šolstvo in podatke računalniško obdelala.

Prikaz rezultatov

- Po koncu projekta se je večji delež dijakov opredelil za naravoslovne predmete kot najbolj pomembne med vsemi predmeti za njihovo prihodnost. Sprememba gre predvsem na račun tujega jezika (na začetku 14 %, na koncu 8 %).

Začetek projekta:

Hitre statistike

Anketa 25791 'Odnos do naravoslovnih znanj za uporabo v življenju in poklicu'

Povzetek polja za Splošni predmeti

Kateri od predmetov splošne gimnazije ti je najbolj pomemben za tvojo prihodnost?

Odgovor	tevil	Odstotek
MATEMATIKA (MA)	9	21.95%
SLOVENŠČINA (SL)	2	4.88%
ANGLEŠČINA (AN)	6	14.63%
FIZIKA (FI)	2	4.88%
KEMIJA (KEM)	4	9.76%
BIOLOGIJA (BIO)	6	14.63%
NEMŠČINA (NEM)	1	2.44%
ŠPORTNA VZGOJA (V)	3	7.32%
ZGODOVINA (ZG)	0	0.00%
GEOGRAFIJA (GEO)	4	9.76%
Drugo	4	9.76%
Brez odgovora	0	0.00%

Konec projekta:

Hitre statistike

Anketa 63844 'Odnos do naravoslovnih znanj za uporabo v življenju in poklicu-konec projekta'

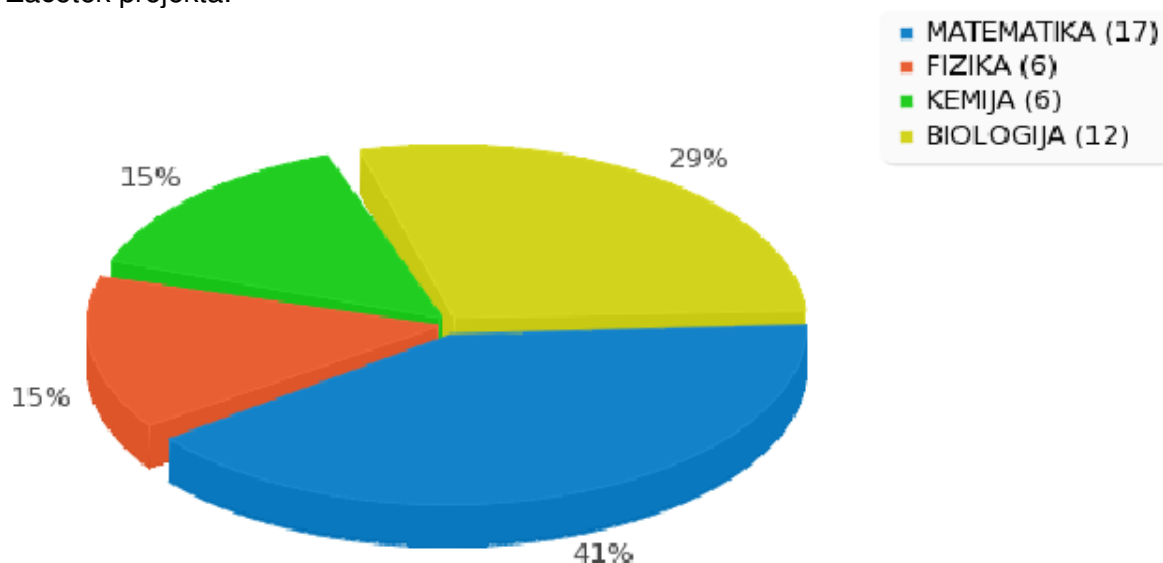
Povzetek polja za Splošni predmeti

Kateri od predmetov splošne gimnazije ti je najbolj pomemben za tvojo prihodnost?

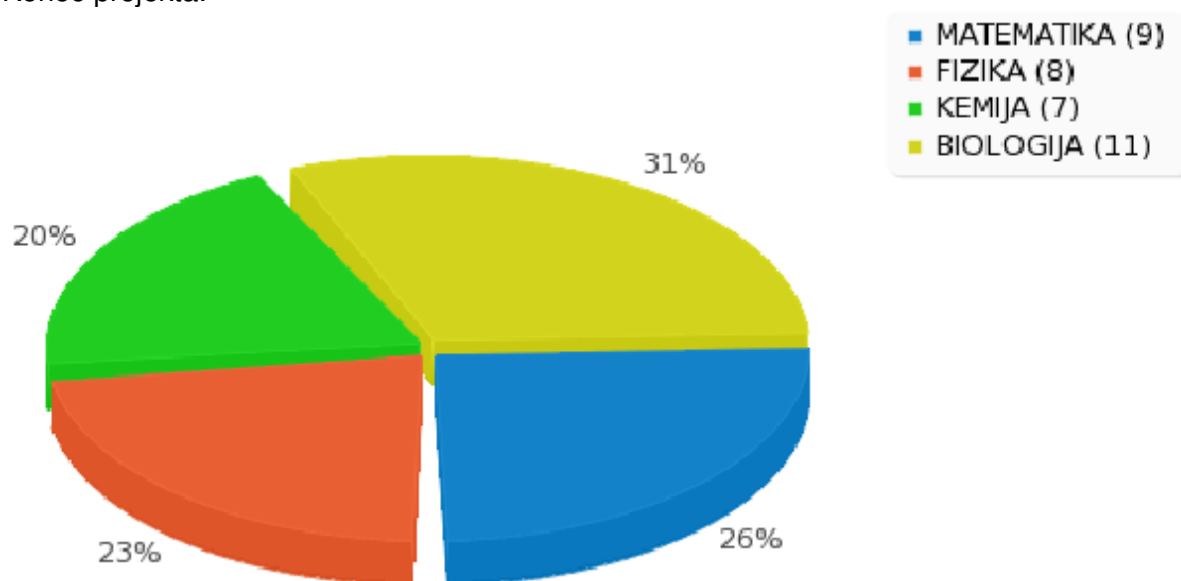
Odgovor	teviló	Odstotek
MATEMATIKA (MA)	8	22.86%
SLOVENŠČINA (SL)	1	2.86%
ANGLEŠČINA (AN)	3	8.57%
FIZIKA (FI)	4	11.43%
KEMIJA (KEM)	6	17.14%
BIOLOGIJA (BIO)	4	11.43%
NEMŠČINA (NEM)	1	2.86%
ŠPORTNA VZGOJA (V)	3	8.57%
ZGODOVINA (ZG)	0	0.00%
GEOGRAFIJA (GEO)	2	5.71%
Drugo	3	8.57%
Brez odgovora	0	0.00%

- Na začetku sta se dijakom najbolj uporabna za življenje in bodoči poklic med naravoslovnimi predmeti zdela matematika in biologija, na koncu pa se je približno enako število dijakov odločilo za vse štiri predmete.

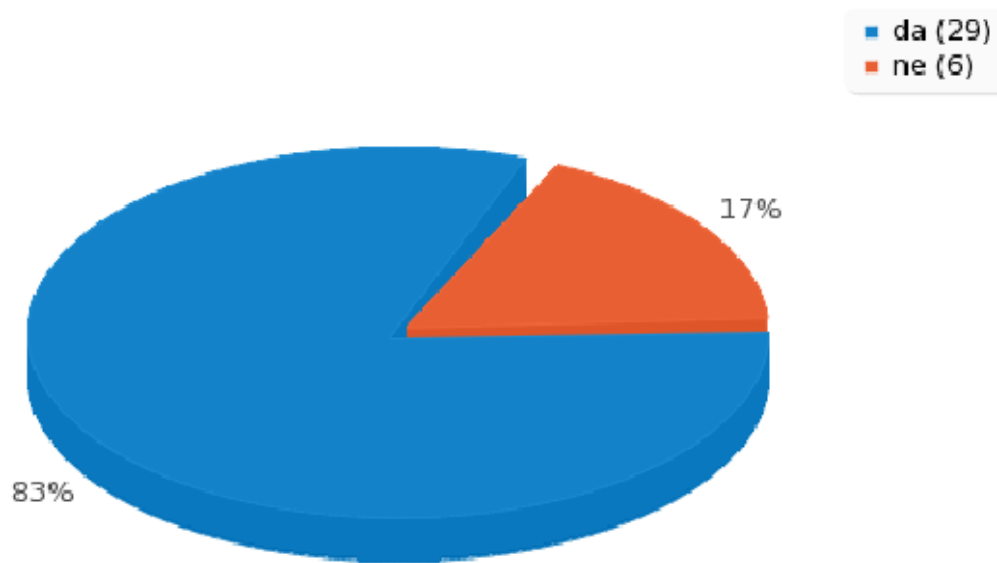
Začetek projekta:

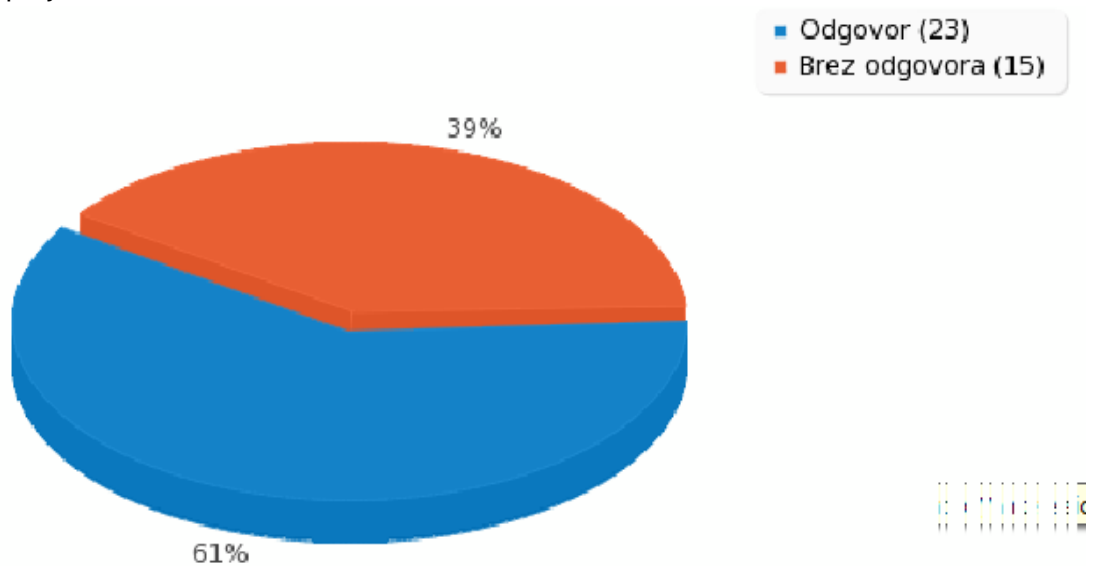
Konec projekta:

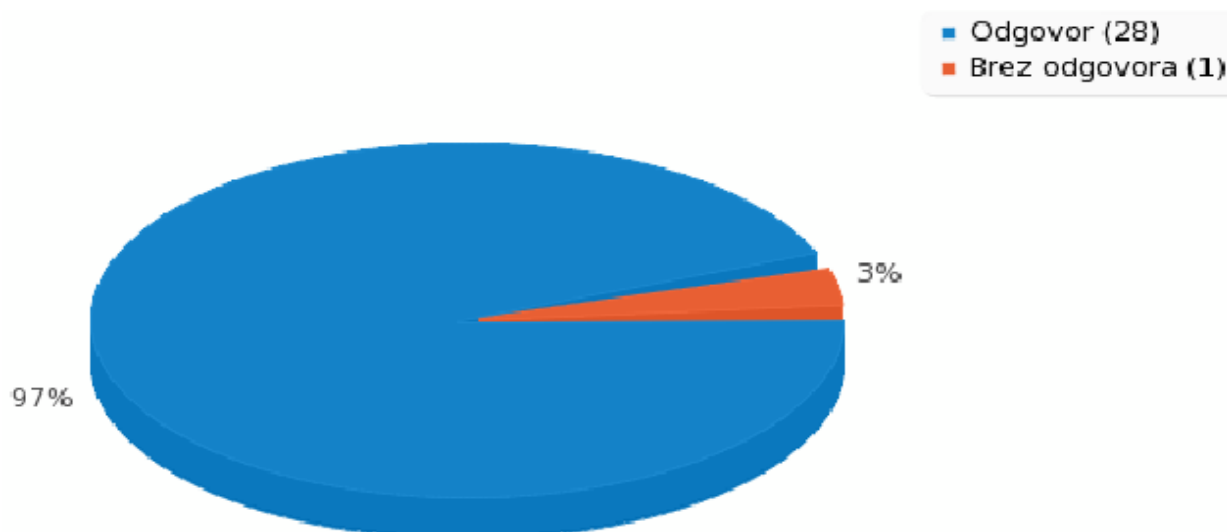
Na koncu projekta so dijaki našli številne primere konkretne uporabe pridobljenih znanj v realističnih situacijah. Rezultati vprašalnika so pokazali uvid v povezanost naravoslovnih predmetov in uvid v uporabnost v vsakdanjem življenju. Na začetku projekta so bili dijaki sicer mnenja, da lahko znanje pridobljeno pri posameznem predmetu s pridom uporabimo tudi pri drugem, niso pa znali svoje odločitve podkrepiti s konkretnimi primeri. Na koncu projekta je bilo takih dijakov le še za vzorec.

Začetek projekta:

Konec projekta:

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitve dosežkov in interpretacija spoznanj

Glavni dosežek projektnega tima je, da smo uspeli Naravoslovje umestiti v predmetnik za drugi letnik kot izbirni predmet. Izborili smo si dve uri tedensko v urniku in s tem dijakov, ki so izbrali naravoslovje nismo dodatno obremenili, saj jim nismo povečali njihove tedenske obveze. Vsekakor bo Naravoslovje na Gimnaziji Ravne v naslednjih šolskih letih predmet, ki ga bomo ponudili drugošolcem v okviru izbirnih predmetov kot alternativa Družboslovju in tretjemu tujemu jeziku.

Med dosežke štejemo tudi, da je vsak dijak izdelal svoj primer uporabe pridobljenega znanja ter primer pojasnil suvereno in prepričljivo. Vsak dijak je svoj primer predstavil z uporabo IKT tehnologije ali eksperimenta in je bil pri predstavitvi samostojen. Znal je odgovoriti na postavljena vprašanja sošolcev in profesorja nosilca predmeta.

Posebej nas veseli dejstvo, da so po koncu izvajanja projekta vsi dijaki izjavili, da so pri Naravoslovju uživali, da so se zaradi uporabljenih sodobnih metod dela, medpredmetnih povezav, timskega poučevanja in zanimive vsebine, veliko več naučili. Vsi dijaki bi še enkrat izbrali Naravoslovje za izbirni predmet.

Ponosni smo, da smo razvili novo učno okolje, ki omogoča dijakom in učiteljem celostni pristop pri realizaciji ciljev naravoslovnih predmetov.

Ob tem smo učitelji vključeni v projekt dosegli strokovni razvoj, v precejšnji meri spremenili svoje mišljenje in z uvajanjem aktivnega učenja ter uporabo tehnologije pri Naravoslovju povsem opustili klasičen način poučevanja.

Spoznali smo, da je usklajevanje lahko tudi problem in da je sprotno načrtovanje dela še kako pomembno. Vsak član tima je enako pomemben in nepogrešljiv, le tim kot celota lahko doseže dobre rezultate.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

V okolju je projekt naletel samo na pozitivne odzive. Že v lanskem šolskem letu smo Naravoslovje predstavili nekaterim profesorjem Škofijske gimnazije v Ljubljani, ki so za predmet pokazali veliko zanimanje.

V letošnjem šolskem letu smo imeli na informativnem dnevu precej zanimanja tako s strani staršev kot bodočih dijakov. Veseli smo bili, da so nas ravno zaradi Naravoslovja obiskali tudi devetošolci iz krajev, ki jim naša gimnazija ni najbližja.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Naravoslovje je predmet, pri katerem dijaki skozi avtentično in izkustveno učenje samostojno odkrivajo uporabnost naravoslovja v vsakdanjem življenju. Predmet je na Gimnaziji Ravne umeščen v gimnazijski predmetnik in sicer kot dve urni izbirni predmet v drugem letniku, s čimer se dijakom ne poveča tedenski obseg ur. Z medpredmetnim in timskim poučevanjem ter izbiro primerne vsebine znotraj Naravoslovja ponudimo dijakom možnost, da dani problem spoznajo z matematičnega, fizikalnega, biološkega in kemijskega vidika, posamezne strokovne izraze pa usvojijo tudi v nemškem jeziku.

Pouk ne poteka na klasičen način, ampak so v ospredju sodobne metode dela kot so timsko poučevanje, medpredmetne povezave, eksperimentalno raziskovalni pristop, delo z viri in uporaba IKT (informacijsko komunikacijske tehnologije). Dijaki večino stvari raziskujejo in odkrivajo samostojno, učitelj jih le usmerja in jim je mentor pri njihovem lastnem raziskovanju. Zaželeno je, da ima za delo vsak dijak na razpolago svoj računalnik.

Možnosti uvajanja v druga področja

Novost, ki smo jo vpeljali, je lahko uporabna za preoblikovanje pouka v gimnazijah, srednjih šolah in tudi v tretji triadi osnovne šole. Na vsaki stopnji si uporabniki izberejo primerno vsebino, ki jo obravnavajo na ustrezni ravni zahtevnosti. Sodobne metode dela, medpredmetno povezovanje, timsko poučevanje in uporaba IKT nudijo izziv, ne samo učencem in dijakom, ampak tudi njihovim učiteljem.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Močni smo pri uvajanju novih metod poučevanja. Medpredmetne povezave in timsko poučevanje nas spremljata že vrsto let. Dobro je tudi to, da smo prilagodljivi, saj delo v timu zahteva disciplino, načrtovanje in prilagajanje drugim.

Tehnično gledano smo zelo močni na področju opremljenosti šole. Poleg dveh sodobno opremljenih računalniških učilnic imamo še mobilno učilnico z 21 prenosniki. Vsak dijak je lahko pri delu uporabljal svoj prenosni računalnik. Pri vseh štirih vključenih predmetih imamo za delo na razpolago interaktivno tablo. Sodobno opremljen laboratorij za kemijo na naši šoli pa nudi veliko možnosti za raziskovanje.

Pripravljeni smo pomagati pri uvajanju novosti tudi na ostalih šolah. Ponudimo lahko pomoč pri organizaciji in izpeljavi ter pripravimo predstavitve novosti za vse zainteresirane.

Literatura

MATEMATIKA

- Posodobitve pouka v gimnazijski praksi MATEMATIKA, didaktični priročnik (ZRSŠ 2010)
- Mirjam Bon Klanjšček, Bojana Dvoržak, Darjo Felda MATEMATIKA 2, učbenik za gimnazije (DZS)
- <http://www.padowan.dk> (31.1.2010)
- http://sl.wikipedia.org/wiki/Indianapolis_500 (24.2.2010)
- <http://myweb.lmu.edu/jmureika/track/splits/splits.html> (7.2.2011)

BIOLOGIJA

- P. Stušek Biologija človeka, Biologija Delovni zvezek za gimnazije Modrijan
- SWAROG Zgradba in delovanje organizmov dostopne spletne strani
- Biologija človeka (več avtorjev)
- Anatomija, fiziologija, zdravje (DZS)
- Anatomski atlas (DZS)
- Navodila za delo s polariji

NEMŠČINA

- <http://www.fitnesswelt.de/news/10202>
- <http://www.youtube.com/watch?v=JcMZ3APnMCc&feature=related>

KEMIJA

- Aleksandra Kornhauser, Marija Perpar: Delovni zvezek za vaje iz organske kemije
- Neva Malek: Živilska kemija z analizo živil
- Andrej Smrdu: Snov in spremembe 2
- Andrej Godec, Ivan Leban: Kemijske reakcije
- Atkins, Frazer, Clugston, Jones: Kemija – zakonitosti in uporaba
- Laboratorijske vaje, pridobljene na različnih seminarjih iz kemije

FIZIKA

- R. Kladnik: Gibanje, sila, snov, fizika za srednješolce
- Navodila za uporabo opreme Vernier in programske opreme Logger Pro (spletna stran Vernier.com)
- Navodila za uporabo različnih video kamer
- Za dijake še: Prosojnice na interaktivni tabli (M. Kotnik)

Medpredmetne in kurikularne povezave, Priročnik za učitelje (ZRSŠ, 2010)

Vrtec Domžale
Savska cesta 3
1230 Domžale

ODPRI OČI, NAPNI MOŽGANE ZGODNJE UČENJE NARAVOSLOVJA 2010–2011

Vodja inovacijskega projekta: Vilma Hrovat, dipl. vzgojiteljica pred. otrok

Sodelavci: Dragica Repanšek, dipl. vzgojiteljica pred. otrok, Jana Ljubi, dipl. vzgojiteljica pred. otrok, Tina Beber, dipl. vzgojiteljica pred. otrok, Anita Kern, vzgojiteljica pred. otrok, Katarina Novak, vzgojiteljica pred. otrok, Darija Pišek, dipl. vzgojiteljica pred. otrok, Jana Strojjan, dipl. vzgojiteljica pred. otrok, Katarina Juhant dipl. vzgojiteljica pred. otrok, Katarina Košenina, vzgojiteljica pred. otrok, Mojca Grojzdek, vzgojiteljica pred. otrok

Konzulent: Nives Zore, Zavod RS za šolstvo, OE Ljubljana

Povzetek:

V vrtcu Domžale smo se vključili v inovacijski projekt, ker smo želeli povečati zanimanje za naravoslovne vsebine pri otrocih in strokovnih delavcih. To je bila tudi ena izmed prioriternih nalog Vrtca Domžale. Z izvajanjem projekta Odpri oči, napni možgane, smo naravoslovje vpeljali v vrtčevski vsakdan, ko so strokovne delavke začutile področje kot nekaj prijetnega, novega, zanimivega in zabavnega in tako navdušile k sodelovanju, raziskovanju in aktivnosti tudi otroke. V projekt so bili vključeni vsi otroci in vsi strokovni delavci Vrtca Domžale. Velik izziv za strokovne delavce je bil izvajanje naravoslovja v prvem starostnem obdobju, kar pa se je izkazalo za zelo pozitivno.

Vsaka vzgojiteljica je naredila oceno stanja svojega dela na področju naravoslovja in na osnovi samorefleksije pripravila individualni načrt izboljšav. Izhajali smo iz globalnega cilja, ki je bil skupen vsem enotam in vsem strokovnim delavkam. Uspešno pa so bili realizirani tudi operativni cilji, ki so bili lastni le posamezni enoti ali strokovni delavki.

Prav vsi zastavljeni cilji so bili realizirani, saj se je z obogatenim programom, novimi pristopi in metodami dela povečalo zanimanje za naravoslovje pri strokovnih delavcih in otrocih. Otroci so bili aktivni, vedoželjni in usmerjeni k samostojnemu raziskovanju. V proces smo vključevali tudi starše, ki so nas popolnoma podpirali in bili pripravljeni tudi sodelovati.

Ugotavljamo, da je inovacijski projekt zelo dobra spodbuda in motivacija za strokovne delavce, ki so pripravljeni na spremembe, nove ideje in izzive.

Abstract:

Kindergarten Domžale took part in an innovative project, because we wished to increase the children's and the staff's interest in natural sciences, which was also one of the most important tasks of Kindergarten Domžale. With the project 'Odpri oči, napni možgane', we introduced

natural sciences into the kindergarten's everyday, and the staff considered the project as something pleasant, new, interesting and entertaining. Thus, they also inspired the children to participate in the activities and to explore. Both, the staff and the children of Kindergarten Domžale, were involved in the project. The biggest challenge for the staff was the implementation of natural sciences in the first age group, which turned out to be quite positive.

Each teacher evaluated the difficulty of his/her work in the area of natural sciences and prepared his/her individual plan of modifications and improvements based on their self-reflections and observations. We derived from the global goal, which was common to all kindergarten units and staff. The operative goals, which were attributed to individual units and staff/teachers, were also successfully realised.

Each objective was realised, because the interest in natural sciences had increased due to the improved syllabus, new approaches and new work methods. The children were active, inquisitive and directed towards independent research. The parents were also included in the process; they were very supportive and willing to cooperate. We have determined that the innovative project was a very positive incentive and motivation for the staff, who are ready for changes, new ideas and new challenges.

Ključne besede: raziskovanje, lastna aktivnost, participacija, načrtovanje, evalviranje

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Ko smo ocenjevali stanje pedagoškega dela, smo ugotovili, da je bilo naravoslovje med manj zastopanimi področji, zlasti fizika in kemija.

Strokovne delavke so se predvsem zaradi nerazumevanja pojavov, procesov in zakonitosti v naravi in strahu pred napakami zatekale predvsem h klasičnim, preverjenim dejavnostim in projektom s področja naravoslovja. Dejavnosti in projekti so bili premalo načrtovani, premalo poglobljeni in premalo evalvirani.

Strokovne delavke so ugotovile, da imajo premalo znanja in idej za izvajanje naravoslovja, še zlasti v prvem starostnem obdobju.

Ugotavljale so tudi, da imajo na razpolago premalo strokovne literature v slovenskem jeziku, ki je namenjena naravoslovnim vsebinam za predšolsko obdobje.

Opazili smo tudi majhen interes otrok za naravoslovne vsebine in majhno participacijo otrok pri načrtovanju dejavnosti, vse to pa smo pripisovali pomanjkanju sredstev, pripomočkov in igrač, ki bi spodbujala in omogočala raziskovanje.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Kurikulum za vrtce pravi, da je narava posebno področje, ki daje poudarek na pridobivanju izkušenj z naravnimi pojavi, živimi bitji ter veselju v raziskovanju in odkrivanju. Področje postopno razvija naravoslovne pojme, naravoslovno mišljenje, sklepanje, zmožnosti za uvidevanje in reševanje problemov ter iskanja in povzemanja bistva. Otrok v vrtcu in izven njega aktivno raziskuje pojave, ki ga zanimajo. Med igro odkriva namembnost in uporabnost stvari ter spoznava, kako delujejo.

Novak in sodelavci (2003) menijo, da otrokovega razvoja ne smemo prepustiti naključju, temveč ga je treba že v predšolskem obdobju sistematično razvijati.

Razvijanje naravoslovne pismenosti pa pomeni, da moramo poskrbeti za razvoj vsaj dveh vidikov znanja: za razvoj pojmovnega znanja in za razvoj procesnega znanja (Harlen – Skribe Dimec, 2005). Za zbirko procesnih znanj se je uveljavilo poimenovanje naravoslovni postopki, to pa so opazovanje, razvrščanje, urejanje, štetje, merjenje, postavljanje hipotez, izvajanje poskusov in povzemanje rezultatov (Krnjel, 2001)

Klasičen potek konstruktivističnega pristopa k poučevanju je zasnovan na treh stopnjah, ki si sledijo v naslednjem zaporedju (Krnjel, 1993)

- elicitacija (odkrivanje otroških zamisli)
- intervencija ali učni poseg in
- uporaba novih zamisli

Cilji projekta

1. Spodbujati samostojno raziskovanje, opazovanje, vedoželjnost
2. Spodbujati k nastajanju naravoslovnih kotičkov
3. Povečati zanimanje za naravoslovne vsebine pri strokovnih delavcih

Raziskovalno vprašanje

Kako predšolske otroke spodbuditi k samostojnemu raziskovanju, opazovanju in razumevanju pojavov, procesov in zakonitosti v naravi?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

V skladu s prioriteto nalogo smo želeli v Vrtni Domžale, približati otroku naravoslovje na zanimiv in privlačen način, ki ga bo spodbudilo k samostojnemu raziskovanju, lastni aktivnosti in vedoželjnosti.

Pri strokovnih delavcih pa povečati zanimanje za naravoslovne vsebine, boljšemu načrtovanju dejavnosti, poglobljenemu izvajanju in večji evalvaciji.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

1. Ocena stanja (kakšne dejavnosti načrtujemo na področju naravoslovja, kaj želimo spremeniti, kje čutimo primanjkljaje, katerim področjem naravoslovja želimo dati večji poudarek...)
2. Vsaka enota pripravi svojo vizijo in rešitve za uresničitev cilja
3. Izobraževanje za strokovne delavce (želje in predloge za dodatna izobraževanja so izrazili zaposleni)
4. Načrtovanje dejavnosti, kjer participirajo tudi otroci
5. Izvajanje naravoslovnih dejavnosti (ki je bolj poglobljeno, v sodelovanju z zunanjimi sodelavci, institucijami, strokovnjaki, v obliki dnevnik, tedenskih dejavnosti, projektov...)
6. Evalvacija in beleženje

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

- Angažiranost in zanimanje za naravoslovne vsebine pri strokovnih delavcih, pomanjkanje idej, strah pred napakami, neznanjem, nerazumevanjem zlasti v prvem starostnem obdobju,
- Premalo dodatnih izobraževanj, strokovne literature in didaktičnih sredstev za eksperimentiranje in raziskovanje
- Načrtovanje, poglobljeno izvajanje in evalvacija

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

1. Povečanje zanimanja za naravoslovje tako pri otrocih, kot pri strokovnih delavcih,
2. Uvajanje novih vsebin, dejavnosti, projektov, metod dela,
3. Večja participacija otrok,
4. Večja aktivnost otrok, sposobnost samostojnega raziskovanja
5. Nastajanje novih naravoslovnih koticov

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V inovacijskem projektu Odpri oči, napni možgane je sodelovalo vseh 740 otrok iz Vrta Domžale, ki so razdeljeni na 9 enot.

Pri projektu so sodelovali tudi vsi strokovni delavci.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

- Evalviranje, refleksija, samorefleksija
- Zbiranje podatkov, gradiva, literature
- Lastne aktivnosti
- Opazovanja

Metode obdelave podatkov

Kvalitativna analiza raziskovanja

Kvantitativna analiza raziskovanja

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Ugotavljam, da so pri načrtovanju v veliki meri participirali tudi otroci, saj so strokovni delavci izhajali iz otrok, njihovih pobud, predlogov, želja, interesov.

Participacija otrok se pri načrtovanju, izvedbi in refleksiji z leti veča.

Načrtovanje dejavnosti je bilo bolj poglobljeno, z več sodelovanja, izmenjave izkušenj in znanja. Naravoslovje smo povezovali z vsemi področji Kurikuluma.

Veliko je bilo povezav in sodelovanja z drugimi ustanovami (Hiša eksperimentov, Botanični vrt, Naravoslovni muzej, Arboretum, Živalski vrt, Osnovna šola, Planetarij...), z različnimi strokovnjaki, starši.

Povečala se je uporaba IKT – informacijsko-komunikacijska tehnologija, zlasti pri odraslih nekaj pa tudi pri otrocih.

Otroci so spoznali veliko novih besed, izrazov in pojmov.
Strokovne delavke opažajo večjo pripravljenost otrok za sodelovanje na vseh področjih (ne le na področju naravoslovja), daljšo pozornost in koncentracijo, večjo motivacijo.

Opažamo veliko medsebojnega sodelovanja in povezovanja vseh sodelujočih strokovnih delavcev, otrok in staršev).

Opažamo veliko aktivnost otrok in zanimanje za naravoslovne vsebine.

Opazile smo velik izkoristek vseh prostorov – igralnice, igrišče, kotički, korita, vrtički za izvajanje naravoslovnih vsebin.

Velik poudarek smo namenili uvajanju naravoslovja v 1. starostnem obdobju .

Vse dejavnosti so bile bolj poglobljene v smislu načrtovanja, izvedbe in evalviranja.

Strokovne delavke so pridobile ogromno dodatnega znanja, prebrale so veliko literature.

Primere dobre prakse so si strokovne delavke izmenjale na dodatnih srečanjih in internih izobraževanjih.

Za spodbujanje naravoslovja je bilo namenjenih več finančnih sredstev za nakup naravoslovnih pripomočkov in strokovne literature.

Opažamo več individualnega dela in opažanja otrok.

Z inovacijo smo popestrili prostor, spodbudili vedoželjnost, ustvarjalnost in raziskovalnost pri otrocih, odrasli pa ogromno dodatnega znanja in zanimanje za naravoslovne vsebine.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Veliko je bilo povezovanja in sodelovanja z drugimi ustanovami (Hiša eksperimentov, Botanični vrt, Arboretum, Naravoslovni muzej, Živalski vrt, Osnovne šole, Planetarij...)

Sodelovali smo z različnimi strokovnjaki s področja naravoslovja, ki so se z veseljem odzvali vabilu in sodelovanju z vrtcem.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

- Izdelava čutne poti
- Razstava in predstavitev inovacijskega projekta
- Predstavitev inovacije staršem, okolju, lokalni skupnosti
- Izmenjava mnenj, idej, spoznanj med enotami
- Postavitev naravoslovnih koticov

Možnosti uvajanja v druga področja

Naravoslovje smo povezovali z vsemi področji kurikula.

Novi in različni pristopi in metode dela, ki so omogočili večjo aktivnost in sodelovanje otrok s posebnimi potrebami.

Literatura

Krnel, D. (1993). Zgodnje učenje naravoslovja. Ljubljana: DZS

Krnel, D. (2001). Otrok v vrtcu. Maribor: Založba Obzorja

Novak, T. in sodelavci (2003). Začetno naravoslovje z metodiko. Maribor: pedagoška fakulteta

Kornhauser, A. (2006). Zbirka Pamet je boljša kot žamet. Mladinska knjiga založba: Maribor

Novak, T. 2003: Začetno naravoslovje z metodiko. Maribor: Pedagoška fakulteta.

Kohl, A.M.,Potter J. 1999: Mali naravoslovec. Ljubljana:Educy.

Press, H.J. 1999: Skrivnosti narave: s poskusi do znanja.Radovljica:Didakta.

Kurikulum za vrtce. Ljubljana:Ministrstvo za šolstvo in šport:Zavod RS za šolstvo, 1999

Krnel, D. 2007. Zgodnje učenje naravoslovja. Študijsko gradivo. Koper:Pedagoška fakulteta

Chinery, M. 1000 za naravoslovce

Kornhauser, A.2007.Pamet je boljša kot žamet. Ljubljana: Mladinska knjiga

Williams, J. Poskusi iz naravoslovja

Odpri oči, napni možgane

Naravoslovna solnica

Koncut Kraljič, H. 2008. Ples v zabojniku. Ljubljana: Morfem

Oxlade, C. 2005. 150 znanstvenih eksperimentov za mlade. Radovljica: Didakta

Internet

Vrtec Dravograd
Trg 4. julija 65
2370 Dravograd

NIKOLI POZABLJENE PRAVLJICE

2009–2011

Vodja inovacijskega projekta: Nineta Paternuš, dipl. vzg.

Sodelavci: Rozalija Vehovec, dipl. vzg.

Konzulent: Mirjam Senica

Povzetek:

Pri najinem delu sva izpostavili dejstvo, da je za otroke kvalitetna slikanica zelo pomembna in da nihče ne bi smel prezreti pomena vsakodnevnega branja in pripovedovanja ter pogovora o knjigah. Posamezni mediji, načini, sredstva in metode medčloveškega komuniciranja se spreminjajo. Multimedija se že pri najmlajših s svojo privlačnostjo uspešno spopada s knjigo. Realnost pa je taka da se vzgojno izobraževalni proces še vedno opira na knjigo..... Šele dolgoletna izkušnja pa bo najbrž pokazala katera teorija je prava, ko bomo na njih gledali oziroma jih ocenjevali z neke časovne distance.

Otroci in starši so pri izvedbi projekta potrebovali pozitivne spodbude. Vsi namreč nimajo enako ugodnih komunikacijskih okoliščin. Ljudje smo tudi zelo različni, kar je vseč enemu ni nujno vseč drugemu. Zato sva z različnim izborom knjig, dejavnostmi ter oblikami in metodami dela sledili kvalitetnemu dvigu bralne kulture ter izboljševanju komunikacije med otroki, starši in strokovnimi delavci vrtca.

Otrokom je najina pomoč in pomoč odraslih zunanjih sodelavcev in predvsem staršev pomenila izvor razvoja individualnih lastnosti. Služili smo mu kot tolmači in kot neposredni model za posnemanje dejavnosti.

Skupno branje, pripovedovanje ali samo gledanje slikanic se je poleg razvoja govora, zgodnjega opismenjevanja, socialnega stika in nenazadnje čistega užitka predvsem izražalo z razvojem mišljenja.

Poleg rezultatov, predstavljenih v nadaljevanju ugotavljava da se otroci s pridobljeno boljšo rabo jezika lažje vključujejo v svet okoli njih, izražajo želje, sprejemajo ali terjajo pojasnilo, predvsem pa lažje vzpostavljajo stik z vrstniki.

Pri izvajanju kurikula za vrtce postavlja knjigo na vodilno mesto. Z njeno vsebinsko pestrostjo lahko posežemo na vsa področja in s tem ovržemo dvome mnogih vzgojiteljic o času, ki naj bi enakomerno zajel vsa »predpisana« področja.

Preseči želiva miselnost, da je knjiga pomembna le za branje in opismenjevanje.

Abstract:

At our work we've exposed the fact, that a quality picturebook is important for a child and that we shouldn't overlook the meaning of everyday reading, storytelling and book-discussing.

Individual media, resources and methods of interpersonal communications are changing. Multimedia is attractive even with youngsters and is successfully dealing alongside with books. But in reality upbringing educational process goes still hand in hand with a book. Only long-term experiences will show us, which theory is correct, when we'll observe it from a certain time-line.

The children and also parents needed positive incentives while working on this project. Not everyone has the same communication circumstances. People differ from each other and they don't like the same things. That is why we chose different books, activities and methods and we came across a quality rise of reading culture, and accomplished an improvements of communication between children, parents and the kindergarten employees.

The help of adults (especially parents) improved the developing of individual properties in a child. We helped as an interpreters.

Reading together, telling stories or just observing the picture-books developed better speaking, early literacy, social connections and last but not least pure pleasure that showed us that the thinking of children is developing.

Alongside the results presented below, we've found out that children easily include themselves in the world around them, they easily express their wishes, except or require explanations, but the most importantly, they easily make connections with their peers.

While doing the kindergarten-curriculum we've put the books in front of other things. With its content filled with diversity we can touch all the areas, and by doing that we can refute the doubts of many educators about the time, that should simultaneously cover all of the "prescribed" areas.

We want to outdo the mentality of books being important only for reading and literacy.

Ključne besede: pravljica, knjiga, vrtec, opismenjevanje

Problemsko stanje*Opis problema v praksi*

V zadnjem času slišiva veliko besedo posodabljanju dela z otroki. Inovacijski projekti so najsodobnejša oblika posodabljanja kurikula, pomenijo učni standard pri razvoju stroke. Poleg uvajanja in razvijanja odlične prakse in odkrivanja novosti so nam pomenili tudi osebni razvoj. Pri svojem delu ugotavlja skoraj ničelno prisotnost večnih klasičnih pravljič. Predpostavlja pa, da so klasične pravljice pri otrocih časovno in čustveno močnejše in dlje časa prisotne in zato boljša osnova za dejavnosti za zgodnje opismenjevanje otrok.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Z različnimi dejavnostmi sva odgovarjali na zastavljeno raziskovalno vprašanje in sledili cilju, da otrok preko pravljič spozna, sprejema, doživlja in razume vrednote ter jih prenaša v vsakdanje življenje (dobrota pohvaljena, zlo kaznovano). Zaradi bojazni pred negativnimi

reakcijami otrok, sva zle like počlovečili oz. omilili njihove značilnosti. S pravilno razlago pravljic sva otrokom pomagali premagati strahova. Z različnimi oblikami in metodami dela, sva dosegli, da so jih prav ti liki najbolj pritegnili in so jih največkrat podoživljali v različnih nadaljevalnih dejavnostih.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kakšen in čustven, verbalni in gibalni odziv na značilnosti pravljичnih likov.

Otrok naj preko pravljic spozna, sprejema, doživlja in razume vrednote in jih prenaša v vsakdanje življenje.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

- močnejši temelj za uspešno branje v kasnejšem življenju
- posodabljanje dela z otroki
- ugotoviti razliko podoživljanja klasičnih in sodobnih pravljic in odzivnost otrok nanje
- aktualizacija vsebin, oblik in metod dela s kombinacijo že znanih didaktičnih elementov
- osebni razvoj strokovnih delavcev
- ozaveščanje staršev o vlogi in pomenu branja

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Z izvedbo roditeljskega sestanka o pomenu branja sva k projektu povabili starše. Ob stalnih individualnih pogovorih sva jih ozaveščali o pomenu pravljic in branju v predšolskem obdobju. Otrokom sva stik s knjižnim jezikom omogočali z branjem, pripovedovanjem, dramatizacijam, lutkovnimi predstavami, aktivnim sodelovanjem s knjižnico, druženja s pesniki in pisateljem. Naštete dejavnosti sva oplemenitili z načrtno postavljenimi koticiki ter likovnimi in naravnimi materiali s točno določenim namenom.

Z postavitvijo pravljичne poti. sva z učinkovitim in kreativnim učnim okoljem otrokom nudili možnost, da intenzivneje doživijo klasično pravljico in dosegli veliko odzivnost otrok nanjo.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

V naši deželi kroži veliko pravljic. Prav posebna pa je tista o rdeči kapici. Poznamo jo vsi otroci in odrasli. Po razmišljanju o bolj avtohtoni in za naš kraj značilnejši zgodbi sva spoznali, da je najpomembnejši cilj, ki naju je vodil do postavitve poti. Ta je bil, da naj pravljična pot predstavlja kreativno in učinkovito učno okolje, ki bi doprineslo k rabi ustvarjalne domišljije, boljši komunikaciji med otroki in starši ter zdravemu načinu življenja.

Na območju smučišča Bukovnik je zaživela pravljična pot z imenom »Dežela Rdeče kapice«. S skico in okvirnim scenarijem sva se srečali z lastniki zemljišč, sponzorji in zunanjimi sodelavci, ki sva jih povabili k sodelovanju. Dogovorili smo se o postavitvi ovir, posegih v gozdu, košnji, nakupu lesa in drugega materiala potrebnega za delo. Delovne akcije so z manjšimi presledki potekale mesec dni.

V prostorih vrtca smo opravili poslikavo glavnih junakov zgodbe, ki smo jih postavili kot vhod v pravljíčno deželó. Izdelali smo babičíno híšo, visečí most, predor v gozdu, zaščítno ograjo... Izkoristili smo že dva obstoječa objekta spodnjo in zgornjo postajo žičnice. Ker je pot potekala v smislu iskanja zaklada, smo ob poti postavili znake, ki so nakazovali katere skrite predmete naj obiskovalci iščejo. Sešili smo kostume za igralce, ki so jih potrebovali za ožvitev pravljíčnih likov. Nastopajočí so bili sodelavci vrtca in krajaní. Sodelujočí so se izkazali z veliko mero improvizacije.

Skozi pravljíčno pot smo popeljali 400 otrok, ki so jih spremljali odrasli. Pot je trajala eno uro. Obiskali so jo otroci vrtca, šole in otroci iz krajev bližnje in širše okolice. Pot je bila predstavljena na KTV Dravograd, internetni strani in časopisu.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta
S svojim delom sva vplivali na strokovne delavke k vnašanju, aktualiziranju vsebin, oblik in metod dela. Večina oddelkov se je v letošnjem šolskem letu vključila v projekt in sodelovala s knjižnico v projektu predšolske bralne značke.

V treh letih izvajanja projekta opažava izredno povečan interes pri otrocih in starših za branje. Z zaključno anketo pa sva prišli do spoznanja, da starši razumejo pomen vloge branja in pripovedovanja (večerno branje – dnevni ritual, branje ponavljanje vedno istih zgodb, kakovostna besedila- prepoznavanja kiča, pravilen izbor literature, glede na razvojno stopnjo otrok)

S stalnim sodelovanjem z institucijami v kraju sva prispevala k večji prepoznavnosti vrtca v ožji in širši lokalni skupnosti in nazadnje tudi k večji prepoznavnosti domačega kraja.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Raziskava je potekala na vzorcu 50 predšolskih otrok, starih od 2-6 let, ki so izhajali iz različnih socialnih okolij. Vsi otroci so vključeni v vrtec. Drugo skupino so predstavljali starši in strokovne delavke vrtca.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

V nalogi sva želeli dobiti odgovor na predhodno zastavljen raziskovalni problem. Oblikovali sva dva anketna vprašalnika za otroke in odrasle. Sestavljen iz 11 vprašanj odprtega tipa. Z instrumentom za zbiranje podatkov in anketnim vprašalnikom sva ustne odgovore otrok zapisovali in jih posamezno po vprašanjih zbirali v tabelah. Starši in strokovne delavke so vprašalnike izpolnjevali sami.

Metode obdelave podatkov

Uporabili sva naslednje raziskovalne metode:

- metodo intervjuvanja,
- metodo analize,
- deskriptivno – primerjalno metodo,
- neeksperimentalno metodo pedagoškega raziskovanja.

Prikaz rezultatov

Rezultati so pokazali:

- izboljšanje komunikacije med otroki, starši in strokovnimi delavci,
- pravičen odnos do knjig, dvig bralne kulture
- osebni razvoj otrok pri odločanju izbire knjig,
- urejeno učno okolje z boljšim načrtovanjem in pripravo končne analize o dosežkih.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Posledice izpeljanega projekta so zelo pozitivne. Nastala je pravična pot, na katero sva zelo ponosni. Veliko navdušenje, izrečene pohvale ter doprinos k prepoznavnosti domačega kraja nama pomenijo osebno zadovoljstvo. Skupaj smo naredili nekaj dobrega tistim, v dobrobit katerih delamo.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

S postavitvijo poti » Dežela Rdeče kapice« je zaznati veliko pripravljenost staršev in zunanjih sodelavcev za sodelovanje z vrtcem.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Čeprav zaključujeva sodelovanje v inovacijskem projektu, na pobudo staršev nadaljujemo z obliko sodelovanja med vrtcem, knjižnico in starši.

Možnosti uvajanja v druga področja

Pravična pot nudi izboljšanje turistične ponudbe kraja.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Meniva, da je inovacijski projekt Spremenil najin način dela z otroki. Mnenja sva da obstoječe tradicionalne metode posredovanja pravljic nudijo otrokom premalo vzpodbude sva želeli izboljšati obstoječo prakso in tako otrokom in odraslim omogočiti, da poglobijo odnos do klasičnih in sodobnih pravljic.

Literatura

Kurikulum za vrtce. (1999) Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod republike Slovenije za šolstvo

Ademoski, Lucija (2003). Priljubljenost slikanic med najmlajšimi bralci. Šolska knjižnica, št.1, str.10-12.

Kordigel. Metka, Jamnik, Tilka (1999). Književna vzgoja v vrtcu. DZS Ljubljana

Vrtec Hansa Christiana Andersena
Rašiška 7
1000 Ljubljana

KAKO POČIVAMO

2008–2011

Vodja inovacijskega projekta: Tina Merčnik, svetovalna delavka, svetovalka

Sodelavci: Tatjana Prešern, ravnateljica, svetnica, Natalija Dolenc, pomočnica ravnateljice, svetovalka, Tanja Zabret, vzgojiteljica, mentorica, Mira Herbst, vzgojiteljica, svetovalka, Helena Novak, vzgojiteljica, svetovalka, Petra Gaber, pomočnica vzgojiteljice

Konzulent: Nives Zore, ZRSS, OE Ljubljana

Povzetek:

Prepričani smo, da je počitek potreben za vsakega predšolskega otroka. V vrtcu je počitek del dnevne rutine, vendar ne sme postati zgolj rutina. Ker smo se zavedali, da je organizacija počitka naša šibka točka, smo se načrtno lotili posneti stanje in ukrepati v smeri dviga kakovosti. S pomočjo vprašalnikov in intervjujev smo si zastavili smer projekta. Delavnice na nivoju celotne organizacije pa so doprinesle k širjenju dobre prakse. Počitek je skozi leta projektnega dela postal krajši, pestrejši glede oblik počitka, predvsem pa bolj prilagojen značilnostim otrok. S preverjanjem stanja ob zaključku projekta smo ugotovili, da smo dosegli zastavljene cilje in lahko trdimo, da smo dvignili nivo počitka v našem vrtcu. Krono projektu predstavljajo priporočila za kvalitetno načrtovanje in izvajanje počitka, ki bodo služila internemu širjenju dobre prakse.

Abstract:

We are convinced, that every pre-school child requires rest. Rest is a part of a daily routine in a kindergarten, however it may not become only a routine. Because we recognised, that organisation of rest was our weak point, we planned to act in direction to rise the quality. We set direction of the project with the help of questionnaires and interviews. Workshops on level of entire organization contributed to spreading of good practice. Rest became shorter, more varied about shapes of rest during the years of project work and above all it became more child adapted. We found out with verification of condition on conclusion of project, that we had reached asked goals and we can claim, that we lifted level of rest in our kindergarten. Recommendations for quality planning and execution of children rest are presenting crown to our project and they will serve for internal spreading of our good practices.

Ključne besede: počitek, spanje, vrtec, otroci, individualizacija, potrebe, načrtovanje

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Na podlagi hospitacij po oddelkih in delavnic na vzgojiteljskem zboru smo strokovni delavci vrtca soglasno ugotovil, da je eno od področij, kjer je potrebno dvigniti kakovost, počitek otrok. Kurikul nas obvezuje k individualizaciji počitka, vendar na podlagi hospitacij in razgovorov s strokovnimi delavkami, ugotavljamo, da je le ta večkrat zelo težko izvedljiva. Z inovacijskim projektom smo želeli poiskati operativne rešitve za kakovostnejše načrtovanje in izvedbo počitka. Projekta smo se lotili celostno, z vključitvijo strokovnih delavcev, staršev, otrok in vodstva vrtca.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Počitek je čas, ko se naše telo umiri. Umirijo se misli, upočasni se dihanje, sproščajo in obnavljajo se naše mišice,... Ugodno vpliva tudi na psiho-fizične počutje.

Spanje je naravno stanje telesnega počitka. Med spanjem se v kri izloča rastni hormon, ki je bistvenega pomena za rast pri otrocih in je pomemben za naše zdravje. Pospešuje tvorbo novih celic, krepi kosti, izgraja mišičje in podporna tkiva.

Otrok se skozi ves dan uči in preizkuša gibalne sposobnosti, kar je za otroka vznemirljivo. Zato je za otroke mlajše od sedmih let počitek priporočljiv. Izkazalo se je da so otroci po počitku umirjeni, lažje se posvetijo konkretnim dejavnostim, socialni stiki so mirnejši in pristnejši ter lažje rešujejo probleme s pomočjo izkušenj iz preteklosti. Kakor pri vseh dejavnostih, ki potekajo v vrtcu je tudi pri počitku potrebno upoštevati individualne potrebe posameznega otroka (čas prihoda, navade doma, bioritem,...). Otroci ki spanje potrebujejo zaspijo, ostali po dvajsetih minutah vstanejo.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako izboljšati kakovost počitka v vrtcu?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Organizacijo in načrtovanje počitka smo v našem vrtcu zaznali kot šibko področje kakovosti, zato smo se namenili, da izboljšamo stanje. Želeli smo izdelati instrumentarij za spremljanje stanja pri organizaciji počitka. Ugotoviti stališča strokovnih delavk, staršev in otrok do počitka v vrtcu. Iz naše dobre prakse smo želeli identificirati učinkovite metode organizacije počitka. Glavni cilj in razlog za triletno dela pa je bil zagotoviti boljše pogoje za individualizacijo počitka.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

V prvi fazi projekta smo skrbno izdelali vprašalnik za strokovne delavce o počitku otrok v vrtcu. Vprašalnik smo aplicirali in analizirali rezultate. Projektna skupina je proučila rezultate in ugotovila kritične točke organizacije počitka v našem vrtcu. Poleg tega smo dobile podatke o stališčih strokovnih delavk do počitka v vrtcu.

Nadalje smo za drug vidik na počitek pripravili vprašanja za polstrukturirani intervju z otroki o počitku in intervjuje izvedli v več skupinah.

Vzporedno smo strokovno pripravili in izpeljali delavnice za strokovne delavce o kvalitetnih metodah organizacije počitka v oddelkih. Preko delavnic smo identificirale učinkovite metode organizacije počitka.

V drugem letu projekta smo se odločile, da pripravimo dokument – priporočila o kvalitetni organizaciji in izvedbi počitka v vrtcu. V projektni skupini smo določile elemente tega dokumenta. S pomočjo vprašalnika, strokovnih debat in preko aktivnega sodelovanja strokovnih aktivov našega vrtca smo vsebinsko dogradili pet elementov priporočil. Vsebinsko pridobivamo od strokovnih delavk, torej iz naše dobre prakse.

V zadnjem letu projekta smo ponovno pripravile in aplicirale instrumentarij s katerim smo preverile spremembe stališč in prakse počitka. Poleg tega smo izdelale končno obliko priporočil o kvalitetni organizaciji in izvedbi počitka v vrtcu

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Ključni deli projekta so bile vsekakor delavnice na strokovnih aktivih, kjer je prišlo do izmenjave dobre prakse. Pomembno je bilo, da je bil v projekt posredno vključen vsak strokovni delavec vrtca. Debatе o počitku in izmenjava dobre prakse je postala stalnica zadnjih nekaj let. Preverjanje stališč otrok in strokovnih delavcev je pripomoglo k ozaveščanju dejanskega stanja v vrtcu in izvajanju projektnih korakov v pravo smer.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Vprašalnik za strokovne delavce o stališčih do počitka, organizaciji in načrtovanju počitka je obsežen, saj zajema preko 30 postavk. Temu primerno obsežna je tudi analiza vprašalnika. S primerjalno analizo rezultatov iz leta 2008 in 2011 smo mersko ugotovili razlike v stališčih, organizaciji in načrtovanju počitka v naših oddelkih. Razlike so v smeri dviga kvalitete.

Poleg vprašalnika štejemo kot pomemben kazalec dviga kakovosti počitka v našem vrtcu tudi vsakodnevno opažanje izvedbe počitka, povratne informacije staršev, strokovne debate strokovnih delavcev in opažanja ob hospitacijah.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Vprašalnik za strokovne delavce smo aplicirali na vseh 86 strokovnih delavcih. Izpolnjen vprašalnik je vrnilo 64 % strokovnih delavcev leta 2008 in 80 % strokovnih delavcev leta 2011. Intervjuje smo opravili z 30 otroki. V projektne delavnice so bili vključeni vsi strokovni delavci vrtca.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Podatke smo zbirali s pomočjo vprašalnika, polstrukturiranega intervjuja in delavnic.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Projekt je v treh letih dosegel višji nivo organizacije, izvajanja in načrtovanja počitka v našem vrtcu. S spremljajočimi delavnicami na ravni celotnega kolektiva so se spremenila tudi stališča do počitka in spanja v vrtcu. Vsi smo spoznali kako pomemben del dnevne rutine je počitek in kako pomembno je razmišljanje in načrtovanje tudi tega dela dneva.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Počitek je zdaj bolj prilagojen starosti otrok, njihovim potrebam in željam, ter individualnim posebnostim. Strokovne delavke ustvarjalno izkoriščajo razpoložljiva sredstva in pogoje, ter neprestano iščejo alternativne možnosti počitka otrok. Bolj smo veščji v dogovarjanju s starši, ko pride do pomembne razlike med pričakovanji staršev do počitka otrok in našimi strokovnimi prepričanji oziroma fizičnimi pogoji v vrtcu.

Možnosti uvajanja v druga področja

Principi delovanja v projektne timu in širjenje novosti na celoten vrtec so se izkazali za učinkovite, zato jih bomo širili tudi na druga šibka področja. Individualizacija, opazovanje in prilagajanje posameznikovim potrebam v danih možnostih veljajo za vsa področja kurikula, zato se izkušnja s počitkom prenaša tudi na ostala področja vrtca. Predvsem pa nam je pomembno, da se dobra praksa počitka prenaša horizontalno, od oddelka do oddelka.

Vrtec Hansa Christiana Andersena
Rašiška ulica 7
1000 Ljubljana

»DIE SUPERLANGE RIESENCSHLANGE«

2009–2011

Vodja inovacijskega projekta: Tamara Danieli – pomočnica ravnateljice

Sodelavci: Tatjana Prešern, ravnateljica vrtca, Tina Zalezina, pomočnica vzgojiteljice, Mojca Hodnik Cergol, vzgojiteljica

Konzulentka: mag. Katica Pevec Semec, ZRSS, OE Ljubljana

Povzetek:

V projektni skupini vrtca Hansa Christiana Andersena – enota Lastovica, smo v sodelovanju z zunanjo sodelavko, svetovalko Zavoda RS za šolstvo Katico Pevec Semec v okviru projekta, ki je trajal dve šolski leti, raziskovali: »kako z inegracijskimi dejavnostmi v tujem jeziku spodbujati kognitivne strategije pri otrocih.«

Oblikovali smo didaktični model, kjer gre za poučevanje tujega jezika preko integracije le-tega v temeljni program, z izhodiščem izraza telesa ob glasbi. Tak način dela predšolskim otrokom omogoča, da se jim postopno razvije smisel za izgovorjavo in poslušanje s pomočjo gibalnih in motoričnih dejavnosti, ki vključujejo celo telo oz. naloge celotnega telesnega odzivanja.

Skozi opazovanje, načrtovanje, samoevalviranje in evalviranje, smo selektivno izbirali ter izvajali dejavnosti, da bi lahko vplivali na razvoj kognitivnih strategij pri predšolskih otrocih. V ta namen smo na podlagi opredelitve kognitivnih kompetenc izdelali instrumentarij za spremljanje otrokovega napredka in napredka skupine.

Učenje tujega jezika v predšolskem obdobju preko jezikovne kopeli, pomeni pot k večjezičnosti, ki otrokom omogoča, da se znajdejo v širšem življenjskem okolju ter si pridobijo sposobnosti za reševanje različnih življenjskih situacij.

Dejavnosti v okviru projekta so temeljile na profesionalnem razvoju strokovnih delavk v okviru načrtovanja, spremljanja, dokumentiranja in evalvacije dejavnosti, s poudarkom na izrazu telesa ob glasbi in izboru ustreznih didaktičnih materialov v tujem jeziku ter nudile priložnost za povezovanje z vsemi področji dejavnosti izvedbenega kurikula.

Kot rezultat projekta lahko navedemo tudi dvig kakovosti same izvedbe dejavnosti v oddelkih, ki multisenzorično motivirajo otroke za nadaljnje učenje in raziskovanje.

Abstract:

The project group of the Hans Christian Andersen kindergarten – unit Lastovica, has, with the cooperation of an outside coworker, Counselor of the Slovenian institute for education, Katica

Pevec Semec, in conjunction with a two year project, investigated the subject of "How to promote a child's cognitive abilities with integrated activities in a foreign language".

We have created a didactic model, where we teach a foreign language through integration of the afore mentioned language with body language alongside music. This kind of work allows preschool children to gradually develop a sense for pronouncing and listening with the help of physical activity which include the entire body, or exercises of complete body response.

Through observation, planning, self-evaluation, we selectively chose and preformed activities, so that we could influence the development of cognitive strategies with preschool children. To this end we have, on the base of cognitive competence, created an instrumental "guide book", for observing a child's progress and the group's progress in the field of cognitive skills.

Learning a foreign language in preschool time, through the so called "language bath" is a way to promote multilingualism, which allows children, to get along better in their living space and gather the ability to resolve different situations in life.

Activities, within this project are based on the professional development of social workers, in line with planning, monitoring, documenting and evaluation activities, which have been based on the body language, whilst listening to music. The selection of didactic materials in a foreign language, have presented the opportunity for integration with all areas of the curriculum. As a result of the project we can also list the rise in the quality of the activity itself in the departments, which use multisensory to motivate children for further learning and exploring.

Ključne besede: tuj jezik, integracija, kognitivne strategije, izraz telesa ob glasbi.

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Osnovo našega raziskovanja predstavlja več letno delo na področju multisenzorične motivacije za učenje otrok in odraslih v vrtcu ter integracije angleškega jezika v temeljni program. Nadgradnjo pridobljenega znanja in izkušenj, smo združili v okviru inovacijskega projekta pod naslovom » Die superlange Riesenschlange«.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Dosedanje raziskovanje je bilo usmerjeno predvsem v integracijo tujega jezika v temeljni program s pomočjo anglistk iz osnovnih šol. Naša izkušnja, da integracijo nemškega jezika v temeljni program izvaja strokovna delavka vrtca, je pokazala novo obliko uvajanja tujega jezika po metodologiji konvergentne pedagogike s poudarkom na poznavanju multisenzorične motivacije za učenje otrok v vrtcu.

Mihaela Brumen navaja«... da gre z uvajanjem tujega jezika pri otrocih za naravno celostno učenje z upoštevanjem načela interaktivnega v dogajanje usmerjenega nazornega, igrivega učenja z vsemi čutili. Otroci celostno pridobivajo nova vedenja in spoznanja: spoznavajo glasovne podobe jezika, ugotavljajo pomena drugače zvenceh besed, opazujejo podobnosti v vedenjskih vzorcih sporočanaja ter primerjajo jezikovne norme obeh jezikov. Zato moramo za uvajanje tujega jezika v prešolskem obdobju izbirati primerne metode, startegije in tehnike poučevanja (številne igre, igranje vlog, nebesedni odziv...), (Brumen, 2004).

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako z integracijskimi dejavnostmi v tujem jeziku spodbujati kognitivne strategije pri otrocih?

Naši operativni cilji so bili:

- izbor integrativnih dejavnosti znotraj obstoječega kurikula,
- načrtno, kontinuirano izvajanje integrativnih dejavnosti tujega jezika,
- spodbujati uporabo kognitivnih strategij na ostalih področjih kurikula.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Integracija nemškega jezika v vzgojno-izobraževalni program oddelkov otrok starih 3-6 let, poteka že več let. Delo z otroki strokovna delavka načrtuje, izvaja in spremljala z matično vzgojiteljico oddelka. Delo v fazi načrtovanja, izvajanja in evalviranja vzgojno-izobraževalnih dejavnosti potekalo timsko. Prav tako timsko poteka načrtno spremljanje otrokovega napredka (preko oblikovanega instrumentarija za spremljanje otrokovega napredka) in lastne prakse strokovnega dela. Otroci na tak način celostno pridobivajo nova vedenja, spoznanja in kognitivne strategije.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

1. Iskanje izzivov pri selektivnem izboru dejavnosti, s katerimi želimo vplivati na razvoj kognitivnih strategij z integracijo tujega jezika v temeljni program preko celostnega pristopa s prepletanjem vseh področij kurikula.
2. Oblikovanje instrumentarijev za spremljanje otrokovega učenja in napredka na kognitivnem področju.
3. Spremljanje otrokovega razvoja in vodenje zapisov za posameznega otroka oz. skupino s pomočjo izdelanega instrumentarija.
4. Opazovanje, spremljanje, zapisovanje, načrtovanje in analiziranje v okviru oblikovanih kriterijev za spremljanje in spodbujanje otrokovega napredka na področju razvijanja kognitivnih strategij.
5. Timsko načrtovanje vzgojno-izobraževalnega procesa integracije tujega jezika in temeljnega programa preko razvojno procesnega pristopa s prepletanjem področij kurikula.
6. Samoevalvacija, evalvacija in spremljanje lastnega profesionalnega razvoja.
7. Izobraževanje sodelujočih v projektu ob sodelovanju konzulentke.
8. Interna izobraževanja sodelujočih znotraj vrtca z namenom profesionalnega razvoja posameznika in hkrati širjenje primerov dobre prakse in spoznanj na ostale strokovne sodelavce vrtca.
9. Prikaz dela in novosti strokovnim sodelavcem, staršem, zunanjim institucijam ter širši javnosti.
10. Animacija za strokovne delavce drugih vrtcev, ki izvajajo različne načine uvajanja tujega jezika v neposredno prakso.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevala k uspešnemu zaključku projekta

- Iskanje kvalitetnega nabora ustreznih didaktičnih materialov v tujem jeziku, ki nudijo možnosti za smiselno načrtovanje in izvedbo primerov dejavnosti preko integracije

tujega jezika s temeljnim programom z namenom spodbujanja kognitivnih strategij pri otrocih.

- Spremljanje in analiziranje dejavnosti, ki podpirajo raziskovalno vprašanje.
- Raziskovanje in nadgrajevanje lastne prakse – nadaljnji profesionalni razvoj strokovnih delavcev.
- Na podlagi analize stanja že oblikovanih instrumentarijev, ki obstajajo v slovenskem prostoru na področju kognitivnih strategij, oblikovati širši nabor opazovalnih lestvic, ki so uporabne za evidentiranje napredka otrok.
- Aplikacija lastnih izkušenj in spoznaj odraslih ob aktivnosti izraza telesa ob glasbi in integraciji tujega jezika s temeljnim programom pri neposrednem delu z otroki.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

- Opredelili smo izbor ustreznih didaktičnih materialov v tujem jeziku, ki so primerni za integriran način dela.
- Oblikovali smo instrumentarij za spremljanje otrokovega napredka in napredka skupine na področju kognitivnih strategij.
- Na podlagi načrta in izvedene dejavnosti ter ob pogovoru s kritičnim prijateljem, sta strokovni delavki na podlagi zapisanega timsko načrtovali nadaljne učne strategije.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Število strokovnih delavcev:

- skupaj 6 strokovnih delavcev (vzgojiteljice in pomočnice vzgojiteljic),
- koordinatorica projekta .

Število v projekt vključenih skupin oziroma otrok:

- štiri skupine; 96 otrok, starost otrok 5-6 let

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

V okviru projekta smo kombinirali uporabo več različnih metod pri proučevanju raziskovalnega problema. Uporabili smo metodo akcijskega raziskovanja, znotraj katere smo oblikovali primere instrumentarijev za opazovanje kognitivnih veščin ter kritično ovrednotili – analizirali anekdotske zapise in druge oblike dokumentacije (videoposnetki) ter tako pridobili celovitejši vpogled v proučevani problem.

Metode obdelave podatkov

Podatke smo obdelali tako, da smo kritično ovrednotili anekdotske zapise opažanj o otrocih.

Prikaz rezultatov

Oblikovan je instrumentarij za opazovanje otrok in skupine na področju kognitivnih strategij. Spremljali, beležili in evalvirali smo pokazatelje za vzpodbujanje kognitivni strategij pri otrocih (slušno razumevanje, sklepanje, predvidevanje...).

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Integracija nemškega jezika poteka v dveh oddelkih. Dejavnosti potekajo štirikrat tedensko, vedno ob istem času. Dejavnost se prične z izrazom telesa ob glasbi z namenom, sproščanja in spodbujanja čutil in s tem omogočanje spoznavanja sveta in razvijanje mišljenja (glasba, slike, telesni ritmi in sproščanje so glavni dejavniki, ki pospešujejo dejavnost možganov in nastajanje novih struktur). Sledi jezikovna kopel v nemškem jeziku in izbor integrativnih dejavnosti-številne igre (posnemovalne, raziskovalne, domišljajske, simbolične...), ki se prepleta s temeljnim programom.

Ugotovili smo:

- da dejavnost vzpodbuja interes za tuje kulture, vzgaja in pripomore k multikulturalnosti,
- da ozaveščanje jezikovnega sistema mlajših otrok poteka celostno,
- da otroci pridobivajo nova vedenje in spoznanja, ugotavljajo pomen drugače zvencečih besed, spoznavajo glavne podobe tujega jezika, spoznavajo vzorce sporočanja, ...

Na otrokovih predispozicijah za učenje jezikov (inteligentnost, spoznavni stili, vrste mišljenja in spoznavanja), jezikovni pouk razvija kognitivne strategije za selekcijo, pridobitev, analiza, sintezo, vrednotenje in ustvarjalno rabo ter predstavitev informacij na vseh ravneh in področjih.

Če želimo vplivati na razvoj kognitivnih sposobnosti pri otrocih, je potrebno dejavnosti selektivno timsko zbirati, izvajati in ciljno načrtovati (cilji nemškega jezika prepletajo, dopolnjujejo in nadgrajujejo s cilji temeljnega programa).

Pokazatelji po katerih lahko sklepamo, da otroci napredujejo v smislu kognitivnih strategij pa so: predvidevanje, sklepanje, razumevanje, opazovanje, graditev smisla, ritem, poimenovanje, razumevanje navodil, upoštevanje, poslušanje, imitacija-ustvarjanje, koncentracija, percepcija.

Skozi dosledno načrtovanje, samoevalviranje in evalviranje so strokovne delavke lahko opazile, da otroci prenašajo sposobnost kognitivnih startegij na vsa ostala področja njihovega razvoja.

Ob izobraževanju (prikazih dela, skupnih delavnicah, izobraževanjih znotraj vrtca, prebiranjem strokovne literature...), smo poglobljali kompetence strokovnih delavcev ter ob prikazih dela z otroki- animacijah, širili znanje med ostale sodelavce vrtca.

Strokovne delavke so dosegle velik napredek na področju načrtovanja, izvajanja, dokumentiranja in reflektiranja izvedenih dejavnosti ob kritičnem prijatelju.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Na podlagi projekta se je dvignila kakovost dela v projekt vključenih strokovnih delavcev tako na področju profesionalnega razvoja kot tudi, na področju kakovosti izvedbe procesa vzgojno-izobraževalnih dejavnosti.

Udeleženci v procesu opažamo velik interes za tuj jezik. Prav tako ugotavljamo, da smo pridobili visok nivo uporabnega znanja v tujem jeziku.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Oblikovali smo način dela, ki temelji na izvajanju integracijske oblike tujega jezika v temeljni program, katerega izvajalka je strokovna delavka vrtca, usposobljena v poznavanju strategij in

tehnike učenja ter razvijanju sposobnosti otrok v predšolskem obdobju. Za razvoj kognitivnih strategij pri otrocih, je potreben selektivni izbor didaktičnih materialov in učnih vsebin. Dejevanosti je potrebo izvajati načrtno, predvsem pa timsko in v skladu s pripadajočim instrumentarijem, ki ga podpirajo sistematično opazovanje, samoevalvacija in refleksija. Ciljna naravnost ob prepletanju nemškega jezika s temeljnim programom s poudarkom na izrazu telesa ob glasbi, predstavlja novo metodo dela, ki spodbuja razvoj kognitivnih večin ter motivacijo za učenje in napredek otrok na vseh področjih dejavnosti kurikula.

Možnosti uvajanja v druga področja

Način dela in spremljanje je prilagojeno za delo z otroki od četrtega leta dalje. Pomemben cilj je razvijanje kompetenc na vseh področjih otrokovega razvoja.

Gre za razvoj vseživljenskega učenja, ki omogoča otrokom razvijanje sposobnosti vključevanja v družbo, strpnost, sprejemanje sebe in drugih, lastno angažiranost in razvijanje ustvarjalnih potencialov ter pridobivanje jezikovne kompetentnosti.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Močni smo na področju dejavnosti izraza telesa ob glasbi, ki spodbuja motivacijo otrok za učenje na vseh področjih. Prav tako smo pripravljeni predstaviti primere dobre prakse ter nabor instrumentov za spremljanje otrokovega napredka na področju kognitivnih veščin. Veliko časa smo namenili tudi izboru ustreznih didaktičnih materialov v tujem jeziku, ki so primerni za poučevanje v predšolskem obdobju. Verjamemo, da je tak način dela naložba za prihodnost otrok, strokovnih delavcev in družbe.

Literatura

Brumen, M.: Didaktični nasveti za začetno poučevanje angleškega in nemškega jezika. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2004.

Kroflič, B.: Ustvarjalni gib – tretja razsežnost pouka. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče, 1999.

Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod za šolstvo, 1999.

Marjanovič Umek, L., Fekonja, U., Kavčič, T., Poljanšek, A.: Kakovost v vrtcih. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, 2002.

Marjanovič Umek, L.: Razvojna psihologija. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete, 2004.

Marjanovič Umek, L., Fekonja Peklaj, U.: Sodoben vrtec: možnosti za otrokov razvoj in zgodnje učenje; Znanstvena založba Filozofske fakultete, Ljubljana 2008

Štirn, P.: Razvoj empatije kot del vzgoje v zgodnjem otroštvu. Sodobna pedagogika: 2005-4.

Wambach, M., Wambach, B.: Konvergentna pedagogika v osnovni šoli. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 1996.

Wambach, M., Wambach, B.: Drugačna šola: Konvergentna pedagogika v osnovni šoli. Ljubljana: DZS, 1999.

Vrtec Hansa Christiana Andersena
Rašiška 7
1000 Ljubljana

SKUPAJ RASTEMO

2009–2011

Vodja inovacijskega projekta: Tina Merčnik, svetovalna delavka, svetovalka

Sodelavci: Bojana Burnik, vzgojiteljica, svetovalka, Natalija Dolenc, pomočnica ravnateljice, svetovalka, Bernarda Zupan, vzgojiteljica, mentorica, Bernarda Maležič, vzgojiteljica, svetovalka, Urša Toplak, vzgojiteljica, mentorica, Polona Volarič, vzgojiteljica, mentorica, Alenka Mužar, vzgojiteljica, svetovalka, Martina Pilat Sirotič, vzgojiteljica, Marija Jelovčan, vzgojiteljica, Marija Plavec, vzgojiteljica

Konzulent: Nives Zore, ZRSS, OE Ljubljana

Povzetek:

Inovacijski projekt »Skupaj rastemo« smo v našem vrtcu zastavili z globalnim ciljem poglobiti in razširiti uporabnost socialnih iger v oddelkih.

Vodila so nas načela akcijskega raziskovanja, saj smo na podlagi opazovanj v oddelku in strokovnih debat določile specifične cilje, ki smo jih želele doseči z metodo socialnih iger. Teorijo smo preizkušale v praksi, na konkretnih problemih in hkrati spremljale učinke socialnih iger v različnih oddelkih in situacijah. Zaradi pomanjkanja literature prilagojene za predšolsko obdobje smo lastne izkušnje sprotno zapisovale in jih kritično ocenile.

Velik poudarek v projektu smo namenile medsebojnemu sodelovanju in izmenjavi dobre prakse. Na projektnih srečanjih smo tako izkušnjam dodale vrednost in širile učinkovitost in uporabnost socialnih iger.

Glede na opažanja lahko z gotovostjo trdimo, da smo s pomočjo socialnih iger dosegle zastavljene oddelčne in projektne cilje. Otroci v vključenih oddelkih so osvojili socialne igre in upamo si trditi, da so tudi na socialnem področju na višjem nivoju kot so bili pred vključitvijo v projekt. Z izkušnjo projektne dela smo strokovno zrasle tudi članice in si pridobile ugled v organizaciji.

Svoja znanja in v uporabnem priročniku zapisane izkušnje, bomo širile med ostale strokovne delavke in s tem zagotovile, da bodo socialne igre postale del naše vsakdanje prakse za doseganje ciljev pri posameznih otrocih in v oddelkih.

Abstract:

Innovative project »We Grow Together« started in our kindergarten with global goal to deepen and to expand usability of social games in kindergarten groups.

Principles that led us were action researchable. We determined specific goals based on observations in kindergarten groups and with professional debates. We wanted to achieve them with procedure of social games. We were testing theory in practice, on concrete problems and monitored effects of social games in different groups and situations at the same time. Because of lack of literature adapted for preschool period we wanted to get our own experience. We wrote down our experiences and observations and they assessed them critically.

We assigned mutual cooperation and an exchange of good practice large emphasis within project. We added value to experiences like this at project meetings and expanded efficiency and usability of social games.

We can claim considering noticing with certainty, that we reached group and project goals with the help of social games. Children in participated departments learned social games and we dare to claim, that they are also on social field on higher level as they were before a inclusion in project. With experience of project work also members have professionally grown up and we gained reputation in organization.

Our knowledge and experience has been written down in a useful manual. We will expand it to other professional worker and assure that social games will become part of our everyday practice for achieving of goals at individual children and in groups.

Ključne besede: socialne igre, vrtec, odnosi, opazovanje, otroci

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Socialne igre kot ena od metod dela za doseganje ciljev je dobro poznana v vzgojno izobraževalni sferi. Kljub večletni praksi v šolstvu, čutimo pomanjkanje prakse za predšolske otroke. Značilnosti različno starih otrok zahtevajo tudi različno izvajanje in prilagoditev socialnih iger za doseganje socialnih ciljev. S projektom smo želele poglobiti znanja, predvsem pa povečati pogostost uporabe socialnih iger, ter preveriti njihovo uporabnost in učinkovitost za doseganje ciljev prilagojenih konkretnim skupinam otrok.

Ker ni veliko zapisov o prilagoditvah socialnih iger za predšolsko obdobje, smo v drugi fazi projekta zapolnile to vrzel z internim priročnikom na podlagi lastne prakse.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Socialne igre so začeli uvajati v svojo prakso učitelji(ce) in vzgojitelji(ce), ki so začeli zavedati, da je poleg vsebinskega učenja pomembno tudi odnosno učenje. Socialne igre imajo nesporno nekaj prednosti, zaradi katerih so priljubljene tako pri vzgojiteljicah kot pri otrocih:

- Predstavljajo privlačen način spoznavanja, saj združujejo igro s humorjem; oboje je ključnega pomena za uspešno (socialno) učenje in vsakdanje življenje predšolskih otrok.
- Omogočajo otrokom, da se učijo iz lastne - neposredne - izkušnje. Otrok ima v socialni igri možnost doživeti strukturno izkušnjo v nekem socialnem prostoru in konkretni socialni situaciji; zato so primerne za urjenje socialnih spretnosti/veščin. Temeljijo na (neformalnih) socialnih interakcijah znotraj določene skupine otrok, pri čemer je naš namen vplivati na dinamiko teh interakcij, jih usmerjati.

V čem je torej bistvena razlika med socialnimi igrami in običajnimi družabnimi igrami, ki se jih igra skupina otrok na dvorišču?

Družabne igre in njihova pravila so v vrtcu le pripomoček in ogrodje za izvedbo socialnih iger; naš osnovni namen pa je slediti ciljem socialnega učenja. Primarno pri socialnih igrah je, da skušamo doseči višjo stopnjo socialne občutljivosti, razvoj socialnih spretnosti, vplivati na kakovost vrstniških odnosov... Pravila poteka in izvedbe socialnih iger zato uporabljamo in prilagajamo tako, da usmerjamo dogajanje v želeno smer. Zavestno na primer kreiramo situacije, ki omogočajo otroku, ki je slabše sprejet v skupini, priložnosti za sodelovanje in za urjenje socialnih spretnosti, za doseganje uspeha... Družabne igre otrok pa v nasprotju s tem potekajo pretežno po principih tekmovanja, izločevanja... in običajno ne omogočajo bistvenega napredka v socialnem položaju otroka med vrstniki. Če torej izvajamo igre nerefleksirano, ne da bi se jasno zavedali, kaj želimo doseči – katerim ciljem socialnega učenja sledimo – bomo obstoječa razmerja v skupini zelo verjetno celo utrjevali.

Socialno učenje sloni na predpostavki, da je mogoče zavestno delovati in doseči spremembe na ravni socialnega in čustvenega razvoja posameznika ter funkcioniranja skupine. Osnova delovanja na tej ravni je sistematično opazovanje značilnosti skupine, dinamike interakcij znotraj nje, narave konfliktov in način njihovega reševanja konfliktov, odnosa do posameznikov, oblikovanja podskupin...

Socialne igre so eden od metodičnih pristopov, s katerim lahko vplivamo na potek socialnega učenja pri predšolskih otrocih.

- Najbolj splošni cilj na področju čustvenega in socialnega razvoja je doseči višjo raven psiho-socialne kompetence. S socialnimi igrami vplivamo na oba vidika socialne kompetence: na razvoj socialnih spretnosti in na otrokovo samovrednotenje.
- Vzporedno s socialnimi igrami skušamo izboljšati kakovost medvrstniških odnosov; z njimi lahko vplivamo na dinamiko komunikacije in status otroka med vrstniki.
- Socialne igre so tudi uspešen pripomoček v kreiranju specifičnih vzgojno-izobraževalnih programov, kot je na primer program medkulturne vzgoje in vzgoje za strpnost. V tem primeru s socialnimi igrami razvijamo le določene spretnosti, veščine, ki so relevantne za doseganje specifičnih ciljev programa.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

- Kako uporabiti socialne igre pri razvoju socialnih veščin otrok?
- Kdaj in na kakšen uporabiti katero socialno igro?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Na podlagi preteklega sodelovanja s Pedagoško fakulteto v Ljubljani smo ugotovili, da je uporaba socialnih iger koristna za posameznike in skupino. Na tem področju smo si želeli razširiti znanja specialno za predšolsko obdobje. Zastavile smo si nalogo, da v skupinah, ki so sodelovale ugotovimo, katero socialno veščino bi bilo potrebno glede na značilnosti skupine še posebej razvijati. Želele smo na podlagi naših izkušenj ugotoviti, kako prilagajati socialne igre za razvijanje vnaprej zastavljenih socialnih ciljev v predšolski dobi.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Uvodoma smo se članice projektne skupine dogovorile glede sodelovanja in kratkoročnih ciljev. Vsaka članica je imela svojo skupino otrok, s svojimi značilnostmi zato si je vsaka postavila svoje interne cilje, ki jih je s pomočjo socialnih iger in sodelovanja v projektu uresničevala. V naslednji fazi smo pridobile in izmenjale strokovno literaturo o socialnih igrar, jo kritično pregledale glede na značilnosti predšolskega obdobja.

Na srečanjih projektnih skupin smo strokovno spremljale dogajanja v oddelkih, sprožale strokovne debate, si izmenjevale izkušnje in s tem strokovno rasle. S pomočjo opazovanja in zapisov smo spremljale učinke socialnih iger v vsakdanjih situacijah, torej izven neposrednega izvajanja socialnih iger.

V drugem projektne letu smo imele glavni cilj izdajo internega gradiva oziroma publikacije. Na podlagi projektnih izkušenj smo zapisale, zbrale, pregledale in dopolnile analitične zapise izkušenj. Izkušnje smo razvrstile glede na starostno skupino otrok in socialne igre. Publikacija bo imela uporabno vrednost v vrtcu. Poleg tega je tudi v drugem letu vsaka članica v svoji skupini pogloblja znanja in pridobiva izkušnje s socialnimi igrami za doseganje ciljev oddelka. Na projektni skupini smo nadaljevale s kakovostnim strokovnim delom in izmenjavo izkušenj. Ob zaključevanju projekta smo se pripravile na predstavitev naših izkušenj ostalim strokovnim delavcem vrtca preko delavnic in priročnika.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Uspešen zaključek projekta lahko pripišemo več dejavnikov, večina od njih je del strokovne zavzetosti sodelujočih članic. Prepričane smo, da je bil projekt uspešen, ker se je vsaka izmed nas zavzela za skupne in individualni cilj. Vsaka je prispevala svojo strokovnost v skupino in preko bogatih strokovnih debat smo prihajale do novih ugotovitev in izkušenj. Delile smo si različne poglede na situacije in to nas je bogatilo. Poglobile smo se v izvajanje in opazovanje izvajanja socialnih iger in ugotovljale njihove učinke na socialno skupino. Naša dobra komunikacija je pripomogla k doseganju skupnih ciljev, katerega rezultat je priročnik o uporabi in prilagajanju socialnih iger v predšolskem obdobju.

Brez skupin otrok in njihovih specifičnih socialnih značilnosti, ter strokovnega, kritičnega in analitičnega dela vsake strokovne delavke znotraj svoje skupine, ne bi prišle do bogatih izkušenj in zapisov, ki se zdaj odražajo v priročniku.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Ob redni uporabi socialnih iger v oddelkih, so strokovne delavke opažale in s pomočjo rednih zapisov spremljale pozitivne spremembe v socialni klimi in razvoju socialnih vezi med otroki. Na vsakem srečanju projektne skupine smo spremljali doseganje zastavljenih ciljev in sklenili dogovore za njihovo doseganje. Ob evalvaciji projektne leta smo ugotovljale, da smo cilje dosegle in si ob tem že postavile nadaljnje cilje.

Strokovne delavke so ustvarjalno uporabljale različne oblike socialnih iger, se medsebojno posvetovale in kritično presojele napredek. Z zapisi kritične presoje socialnih iger bomo preko priročnika izkušnje prenesli tudi na ostale strokovne delavke in poglobiti svoja ter njihova znanja.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Novost je prinesla nova spoznanja s področja uporabe in izvedbe socialnih iger v predšolskem obdobju. Otroci so socialno napredovali. Strokovne delavke so strokovno zrasle. Sodelovanje v projektu jim je dalo dodatni zagon in samozavest za raziskovanje in razvoj na tem področju. Vse smo poročale o dvigu kompetentnosti ob zaključku letošnjega šolskega leta.

Ob redni uporabi socialnih iger v oddelkih smo zasledili pozitivne spremembe v socialni klimi in razvoju socialnih vezi med otroki. Strokovne delavke ustvarjalno uporabljajo različne oblike socialnih iger, se medsebojno posvetujejo in nadgrajujejo znanje, s čimer strokovno rastejo. S projektom tudi ugotavljajo katere socialne igre so primerne za katero starost otrok.

Po dveh letih lahko trdimo, da smo s projektom dosegli višji nivo uporabnosti socialnih iger v oddelkih. S pogosto uporabo, opazovanjem, zapisovanjem, kritično presojo in stalnim prilagajanjem otrokom in predšolskemu obdobju nasploh, smo prišle do nabora dobre prakse. Socialne igre so postale metoda za doseg zelo različnih ciljev. S skupnimi refleksijami, kritičnimi diskusijami in izmenjavo prakse in idej, smo oblikovale strokoven tim, ki je pripravljen svoja znanja deliti z ostalimi strokovnimi delavci vrtca.

Ugotovile smo, da ima uporabnost socialnih iger na predšolskem področju zelo širok spekter situacij in ciljev. Socialne igre smo prilagodili našim otrokom in našim ciljem glede na skupino. Nabrali smo si dovolj izkušenj, da smo dobro prakso zapisali v priročnik »Skupaj rastemo«, ki bo interno izšel jeseni 2011. Dobro prakso in uporabnost socialnih iger bomo ob izidu priročnika delile z ostalimi strokovnimi delavci vrtca. S tem bomo dosegli razpršitev lastnih dosežkov in ugotovitev v ostale oddelke vrtca. Postale smo suverene in izjemno fleksibilne pri uporabi socialnih iger, kar pomeni, da smo strokovno zrasle in si dvignile samopodobo.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Zaradi višje stopnje znanja in bolj prilagojenih socialnih iger največ pridobijo otroci. Z izkušnjami socialnih iger so se veliko naučili, se socialno okrepili in razvili v socialno kompetentne posameznike.

Projektne članice smo postale suverene in izjemno fleksibilne pri uporabi socialnih iger, kar pomeni, da smo strokovno zrasle in si dvignile samopodobo.

Z učenjem in izkušnjami, ki smo jih tekom projekta pridobili smo napredovali vsi odrasli vključeni v projekt in s tem tudi vrtec kot institucija.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Na podlagi projekta smo ugotovili, da ima uporabnost socialnih iger na predšolskem področju zelo širok spekter situacij in ciljev. Socialne igre smo prilagodili našim otrokom in našim ciljem glede na skupino. Nabrali smo si dovolj izkušenj, da smo dobro prakso zapisali v priročnik »Skupaj rastemo«, ki bo interno izšel jeseni 2011. V priročniku so predstavljene konkretne socialne igre z našimi komentarji, nasveti, prilagoditvami za določene starosti in možnosti ciljev, ki jih s tem dosegamo. Dobro prakso in uporabnost socialnih iger bomo ob izidu priročnika delile z ostalimi strokovnimi delavci vrtca. S tem bomo dosegli razpršitev lastnih dosežkov in ugotovitev v ostale oddelke vrtca.

Možnosti uvajanja v druga področja

Izkušnja se lahko prenese na vsa ostala področja, kjer čutimo teoretični in izkustveni primanjkljaj na predšolskem področju. Principi projektne dela so se obnesli, kar nas spodbuja k razmišljanju o novih področjih raziskovanja.

Poleg tega je vsaka skupina otrok v vrtcu tako zelo specifična, da se lahko izkušnjo prenese tudi v novo skupino otrok in se z njo prihaja do novih spoznanj, prilagoditev in opažanj.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Po dveh letih projektne dela smo članice močnejše in izkušenejše na teoretičnem in praktičnem področju socialnih iger. Znamo jih prilagajati značilnostim otrok na tak način, da so otrokom blizu, da se jih z veseljem igrajo in tako posredno dosežajo višje socialne cilje.

Drugim lahko poleg svojih izkušenj in znanja ponudimo tudi bogato izkušnjo s projektnim delom, kjer smo uspešno osvojile večšine timskega dela, spoznale neprecenljivo bogastvo strokovnih debat ter smo strokovno in osebno zrasle.

Literatura

Turnšek, N., »Socialne igre kot metodični pristop v izobraževanju za kulturo miru in človekove pravice« (nelektorirano gradivo za interno uporabo), Ljubljana: Pedagoška fakulteta, 2004.

Vrtec Jožice Flander
Focheva 51
2000 Maribor

Vrtec Jadvige Golež
Betnavska 1000
2000 Maribor

KREACIJE POČITKA

2006–2011

Vodja inovacijskega projekta: Vilma Borucky

Sodelavci: Duška Emeršič – vzgojiteljica, Jožica Libman – vzgojiteljica, Ida Valand – vzgojiteljica,
Sodelavci: Sonja Plohl – vzgojiteljica, Jožica Vrtca – vzgojiteljica, Mihaela Vrentuša – pom. vzgojiteljice

Konzulent: dr. Natalija Komljanc in Fanika Fras - Berro, ZRSS

Povzetek:

Inovacijski projekt Kreacije počitka izvajamo že 6 let. Z njim uresničujemo pomembna načela in cilje Kurikuluma za vrtec na nov in izviren način.

Odločili smo se, da otrokom damo možnost iskanja poti do kreativnih učnih okolij.

Počitek v naših vrtcih ne predstavlja več nekaj negativnega ampak **je prostor in čas kreacij in animacij**, katere otroci odgovorno načrtujejo in evalvirajo. Takšna soudeležba otrok in vsakega posameznika otroka pri kreiranju počitka, tudi od otrok **zahteva določene kreativne sposobnosti kot so:** učenje učenja, razmišljanje in kritično mišljenje, naporna iskanja in snovanja, divergentno in lateralno mišljenje, sodelovanje, iskanje in sprejemanje potrebnih kompromisov, potrpežljivost, strpnost in kompetence, **ki so jih do sedaj razvijali le odrasli oz. profesionalni vzgojitelji.**

Našim otrokom smo že pri štirih letih starosti **ponudili vstop v:** načrtovanje svojega življenja **v skupnosti**, soočanje z problemi skupine in posameznika v njej, odkrivanje ljubezni, sožitja in solidarnosti, spoznavati in oblikovati primerne medosebne odnose, spoznavati neprimerno vedenje, dejanja in motečih ravnanja, poiskati lastne rešitve in v težkih socialnih situacijah odkriti ustrezno ravnanje, da postane vedenje in življenje v skupnosti sprejemljivo za vsakogar.

Abstract:

The innovative project »Kreacija počitka« (”The creation of rest time”) has been implemented for six years. With this project we carry out the principles and goals of the Kindergarten Curriculum in a new and inventive way.

We decided to give our children the opportunity to look for ways to creative learning environments.

Rest time in our kindergartens does not represent something negative anymore – it **is a place and a time for creations and animations** which are responsibly created and evaluated by children. This kind of participation in the creation of rest time by every individual child **demands from children specific creative abilities**: learning to learn, reflection and critical thinking, tiresome search and planning, divergent and lateral thinking, cooperation, searching for and accepting the necessary compromises, patience, tolerance... and competences **that up until now have been developed only by adults or professional preschool teachers**.

Our children were at the age of four **offered the entry into**: planning their own lives in **community**, confrontation with problems in a group and the individual inside of it, discovering love, cohabitation and solidarity, recognizing and formation of proper interpersonal relationships, recognizing inappropriate behaviour and disturbing actions, finding their own solutions as well as finding out appropriate actions in difficult social situations so that the behaviour and life in community become acceptable to everyone.

Ključne besede: kreacije, počitek, otroci

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Želimo , da bi se otroci v vrtcu dobro počutili tudi v času počitka in spanja. Zato smo jim ponudili roko pri načrtovanju njihovega življenja v vrtcu na vseh področjih dejavnosti. Ker imajo otroci v vrtcu pravico do spanja in počitka, morajo imeti tudi pravico, do tega , da ne počivajo oz. ne spijo, če obojega ne potrebujejo. Želimo se igrati in počivati a način, ki ne bo moteč za nikogar v vrtcu.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Odločili smo se, da bomo dali otrokom možnost načrtovanja njihovega življenja in dela v vrtcu, še posebej tako, da samostojno poiščejo poti in načine do kreativnih, novih in drugačnih učnih okolij; torej takšnih, ki bodo zagotavljali možnost počitka za otroke, ki potrebujejo počitek ali spanje in, ki hkrati dopuščajo drugim otrokom, ki tega počitka ne potrebujejo, možnost načrtovanja dejavnosti in igre med časom počitka in po njem v istem prostoru, na način , ki ne bo za nikogar moteč.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako zadovoljiti različne potrebe otrok v skupini po: igri počitku in spanju v istem času in v istem prostoru: glede na otrokove želje in potrebe, ne da bi pri tem zadovoljevanju različnih potreb otroci motili drug drugega, oz. da vzgojitelji pri tem ne bi kršili otrokove pravice do: izbire, individualnosti in drugačnosti tekom počitka in po njem v skupini.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

- Dvig kakovosti medosebnih interakcij med otroki ter med otroki in odraslimi v vrtcu.
- Rekonceptualizacija in reorganizacija časa, prostora in opreme v vrtcu.
- Večje omogočanje individualnosti, drugačnosti in izbire v nasprotju s skupinsko rutino.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

- Predstavitev projekta otrokom in staršem
- Skupne animacije(kreacije počitka) vzgojiteljev in otrok v skupini, izvedba in evalvacija
- Samostojne animacije (kreacije počitka) v skupini in njihova izvedba in evalvacije
- Individualne animacije(kreacije počitka) v skupini, izvedba in evalvacije

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Ključni problem je v obveznem spanju in počitku otrok v vrtcu ki poteka v času med 12 – 14 uro. Ker danes prihajajo otroci v vrtce kasneje kot včasih, povprečno med 7.30 – 9.00 uro po kosilu ob 12 uri še niso utrujeni. Veliko otrok je bilo v vrtcu morda le tri ure in so morali že k počitki; polni energije in hrane. To je bilo za večino otrok II. starostnega obdobja neprimerno in obremenjujoče tako, da jih je veliko odhajalo domov takoj po kosilu. Tudi staršem taka organizacija počitka ni ustrezala. Zato smo pričeli iskati ustrežnejše načine in poti za rešitev problema, ki smo jih videli v rekonceptualizaciji in reorganizaciji dnevne rutine v vrtcu.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta
Sprememba klime, odnosov v vrtcu med osebjem in otroci in s straši. Zagotavljanje uravnotežene ponudbe različnih področij in dejavnosti predšolske vzgoje v vrtcih, ki omogoča poglobljenost na določenih področjih še posebej v času priprave na počitek in njegovo organizacijo, večje omogočanje individualnosti, drugačnosti, izbire v nasprotju s skupinsko rutino, povečanje vloge evalvacije še posebej s strani otrok - kritično vrednotenje pri načrtovanju življenja in dela v vrtcu, izboljšanje informacij in sodelovanja s starši in otroki....

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Različna poročila

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Ankete, vprašalniki , poročila

Metode obdelave podatkov

Obdelava pridobljenih rezultatov iz anket , vprašalnikov in poročil

Prikaz rezultatov

A. Povprečno število spečih / budnih otrok 2010/11

Vrtec Jožice Flander

STAROST OTROK	ŠTEVILO OTROK	SPEČI OTROCI	%	BUDNI OTROCI	%
3 – 5 LET	113	56	56 %	49	44 %
5 – 6 LET	109	51	47 %	58	53 %

Vrtec Jadvice Golež

STAROST OTROK	ŠTEVILO OTROK	SPEČI OTROCI	%	BUDNI OTROCI	%
3 – 4 LETA	57	49	86 %	8	14 %
4 – 6 LET	159	56	35 %	103	65 %

Ugotovitve in spoznanja

Predstavi Težko je ustrezno zapisati dosedanja spoznanja in ugotovitve večletnega dela v nekaj stavkih.

Projekt izvajata vzgojiteljica in pom. vzgojiteljice **enakovredno in avtonomno**. Lahko ga izvajata **tudi samostojno**, če je katera izmed njih službeno odsotna, tudi dalj časa.

V obeh vrtcih so vsi izvajalci projekta strokovno podkovani za izvajanje projekta. Novince vsako leto na začetku leta vključimo v izobraževanje za izvajanje IP Kreacije počitka (KP).

Na splošno lahko rečem, da so Inovacijski projekt Kreacije počitka pozitivni sprejeli vsi udeleženci: strokovni delavci, otroci in starši. Delo po tem projektu omogoča uresničevanje temeljnih otrokovih pravic in načel ter ciljev Kurikuluma za vrtec. Aktivna vloga otrok v projektu pomeni spodbudo **v razvoju otrokovih kompetenc**, hkrati pa omogoča **razvoj dejavne in odgovorne osebnosti**. Otroci se počutijo v projektu pomembne, saj imajo možnost **so – odločanja** o organizaciji življenja v skupini.

Projekt je **inovativen** zaradi **preseganja skupinske rutine v vrtcu**, omogoča spoštovanje zasebnosti vsakega otroka, spodbuja vzgojo k strpnosti in odgovornosti.

IP KP pomeni napredek v organizaciji varnega in spodbudnega učnega okolja v vrtcu. Vsakodnevno načrtovanje kreacij počitka predstavlja pomembno dejavnost in omogoča kvalitativno in sprotno merjenje in evalviranje projekta s strani otrok, vzgojiteljev in staršev. Velik uspeh za nas je v tem, da so otroci v omenjenih vrtcih spoznali, kako pomembno je **priti prav po demokratični poti dogovarjanja in načrtovanja** do dejanskega sodelovanja ljudi v neki še tako majhni ali mladi skupnosti, kot je to skupina otrok v vrtcu.

Počitek v naših vrtcih ne predstavlja več nekaj negativnega ali vsiljenega, ampak prijeten del dneva v vrtcu, katerega otroci **sami načrtujejo in evalvirajo**.

V naših oddelkih vrtcev kreacije počitka lepo tečejo, otroci se držijo dogovorov, upoštevajo pravila, samostojno načrtujejo in evalvirajo, zmožni so verbalno izražati svoje želje in počutja.

Uvidevajo kakšna ravnanja so primerna in znajo na neprimerna in moteča ravnanja otrok **primerno reagirati, sprejmejo odgovornost za svoja dejanja ter upoštevati zasebnost in želje posameznikov**.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

V obeh vrtcih smo prehodili vse ravni razvoja novosti in dosegli preoblikovanje vzgojno izobraževalnega procesa na področju počitka v vseh oddelkih II. starostnega obdobja. Peta razvojna raven je zelo kompleksna in znotraj posameznih oddelkov poteka različna dinamika razvoja posameznika in skupine. Dosegli smo referenčni cilj in s tem nov način izvajanja edukacije.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Projekt se v omenjenih vrtcih ne more širiti, ker ga že več let izvajajo vsi strokovni delavci. Projekt lahko izvajajo tudi drugi vrtci, ob ustrezni strokovni spodbudi in vodenju, ki sem ga pripravljena nuditi.

Možnosti uvajanja v druga področja

Projekt je možno prenašati na druga področja in v dnevno rutino, kar so posamezni izvajalci tudi storili.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Odličnost naše inovacije smo dosegli, ko smo otrokom podali roko pri načrtovanju in izvajanju njihovega življenja v vrtcu na vseh področjih dejavnosti v času počitka. Otroci so postali glavni animatorji učnih okolij, oblikovalci novih okolij, izzivov in odgovorov.

Literatura

Kurikulum za vrtce(1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

Praper, P. (1992). Tako majhen in že nervozen!?. Ljubljana: Educa.

Komljanc, N. (2008). Akcijsko raziskovanje – orodje za razvoj novosti. Ljubljana: Zavod republike Slovenije za šolstvo.

Vrbovšek, B. in Lepičnik – Vodopivec, J. (2005). Prikriti kurikulum v kurikulumu - rutina ali izziv v vrtcu. Ljubljana: Supra.

Vrtec Kurirček Logatec
Notranjska cesta 7 a
1370 Logatec

ODDAJAMO/SPREJEMAMO/INOVIRAMO (OSI)

2009–2011

Vodja inovacijskega projekta: Leonida Žagar Petrovčič (dipl.vzg. predšolskih otrok, svetovalec)

Sodelavci: Katarina Burnik (vzg. predšolskih otrok), Tjaša Boh (vzg. predšolskih otrok), Sonja Dremelj (vzg. predšolskih otrok), Ivanka Godina (vzg. predšolskih otrok, svetovalec), Darja Habas (vzg. predšolskih otrok, mentor), Blanka Laurih (vzg. predšolskih otrok), Mateja Leskovec (dipl.vzg. predšolskih otrok, mentor), Mira Oblak (dipl. vzg. predšolskih otrok, svetnik), Bojana Rupnik (dipl. vzg. predšolskih otrok, mentor), Klavdija Rudolf (vzg. predšolskih otrok), Helena Slabe (dipl. vzg., svetovalec), Boža Vidmar ((vzg. predšolskih otrok, mentor).

Konzulent: Ada Holcar, Zavod RS za šolstvo, predmetna skupina za glasbeno vzgojo, Parmova 33, 1000 Ljubljana

Povzetek:

Z inovacijskim projektom (IP) »Medkolegijalne hospitacije« smo nadaljevali in nadgradili prakso medsebojnih hospitacij med strokovnimi delavkami v enoti. Na predlog konzulentke smo mu dodali podnaslov »Z dobrim sodelovanjem s starši do boljšega napredka otroka in njegove samopodobe«. Nato smo projekt še preimenovali v »Oddajamo, sprejemamo, inoviramo« (OSI).

IP OSI poteka na dveh nivojih. Na prvem nivoju vzgojiteljice v svojih skupinah v sodelovanju s starši izvajajo aktivnosti za razvoj in krepitev otrokove samopodobe. Na drugem nivoju vzgojitelji drug drugemu predstavljamo primere odličnih praks v skupini otrok in različne oblike partnerstva s starši ter evalviramo naše delo.

Pri delu v skupini vzgojiteljice vključujejo elemente samopodobe v načrtovanje dejavnosti in v vsakodnevno rutino. Sproti spremljajo vsakega otroka ter beležijo napredek s fotografijami in AV posnetki iz različnih področij otrokovega razvoja. Zato lahko poteka sodelovanje s starši tudi preko elektronske pošte oziroma preko spletne učilnice posamezne skupine. Aktiven in motiviran otrok ima boljšo odzivnost in več priložnosti za uspeh. S tem je zadovoljen sam s seboj, zaupa v svoje sposobnosti in je motiviran za nov izziv. Pridobiva pozitivno samopodobo, zato se lažje spoprijema z zahtevami in s težavami, lažje vzpostavlja in razvija zdrave medosebne odnose, pripravljen je sodelovati, je avtonomen in ne potrebuje stalnega odobravanja drugih.

Vzgojitelj mora pri vodenju otrok spoznati, da je nemir pri otrocih lahko tudi ustvarjalni nemir. S podajanjem informacij, s pomočjo in vzpodbudo se v otroku odprejo otočki znanja, ki jih pri aktivnih dejavnostih poveže, poglobi, zapomni in z njimi nekaj ustvari. Bolj kot je uspešen otrok, bolj se čuti uspešnega tudi vzgojitelj. Otrok rad prihaja v vrtec, ki mu nudi priložnosti za

razvoj osebnosti in ostalih področjih razvoja. Starši zaupajo vrtcu in vzgojitelju in tudi doma nadaljujejo dobro vzgojo.

Evalvacija IP oziroma kritično vrednotenje in presoja poteka na delovnih sestankih članov IP popoldne. Odlični primeri prehajajo še med druge sodelavke (poenotenje znanja in izkušenj). Tako se razvija naša profesionalna samozavest in strokovnost. Vzgojitelj, ki zna strokovno ovrednotiti svoje delo, ga zna predstaviti tudi staršem otrok in delovati v smeri vzgajanja staršev.

Na koncu prvega šolskega leta smo si ogledali prve predstavitve dosežkov. Delo na smo v šolskem letu 2010/11 še okrepili, ko smo na mesečnih srečanjih s pomočjo IKT pripomočkov spremljali potek projekta v vseh sodelujočih skupinah otrok.

Abstract:

At the innovation project (IP) "Mutual colleague visitation" we continue to improve the praxis of mutual visitation of pre-school group teachers. Based on the advice of the project consultant the project title was extended by a subtitle "Improvement of child's self-image by the effective cooperation with parents." Also the project was renamed to "Radiate, Receive and Innovate" (RRI-OSI).

IP OSI executes at two levels. At the first level, pre-school teachers act in the way to develop and strengthen the child's self-image. The action proceeds in collaboration with child's parents. At the second level, the pre-school teachers present their activities, examples of excellent practice and partnership with parents to other teachers. In this way we make self evaluation of our work.

Our pre-school teachers include elements of self-esteem in planning activities and daily routines. They regularly monitor and record each child's progress. They document it with photographs and video clips. This participates at the cooperation with parents over the e-mail or via the online classroom. Active and motivated children have a better response and gain more opportunities for a success. The success makes children satisfied with themselves, confident in their abilities and motivates for a new challenge. They acquire a positive self-image, so they face easier with new requirements and problems. Children with positive self-image establish and develop healthy interpersonal relationships easily, are willing to cooperate, are autonomous and don't seek permanently for appreciation from others.

Teacher in the pre-school classroom should realize that restless child may also be a creative child. By providing information, help and encouragement, in child's mind islands of knowledge open and connect during the creative activities. These islands become wider by remembering what he or she has created. The successful children also make a pre-school teacher successful and self-confident. Children like to attend a kindergarten class, which provides opportunities to develop their personality and mental abilities. Parents trust the educator and a good upbringing continues at home.

IP evaluation, critical assessment and review meetings of pre-school teachers are held in the late afternoon. Examples of excellent practice are presented to other members of the IP and problems exposed (unification of knowledge and experience). By this we self-evaluate, develop our self-confidence and gain professional expertise. Educator, who can professionally evaluate her /his work, can also present it firmly to parents of children. In this way parents are also educated how to be good educators.

At the end of the first school year concerning the IP project, we attended the presentation of some initial work and achievements. In the school year 2010/11 our evaluation strengthened. We organize meetings monthly. With the help of ICT tools we monitor progress of the project in all participating pre-school groups of children.

Ključne besede: otrok, samopodoba in samozavest, profesionalni razvoj vzgojitelja, ponotranjenje znanja in izkušenj, refleksija.

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

V našem vrtcu smo sistem medkolegijalnih hospitacij uvedli v enoti Tabor, kjer je v projektu »Ravnatelj raziskuje svoje delo« (šolsko leto 2007/2008) sodelovalo 10 strokovnih delavk. Izvedli smo dva akcijska kroga. Rezultati so bili tako pozitivni, da smo se članice odločile, da se prijavimo na razpis za IP in nadgradimo primer dobre prakse.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Po zgledu iz prakse iz drugih vrtcev smo se vzgojiteljice po predhodnem dogovoru hospitirale pri vodenih dejavnostih z otroki. Strokovno smo pri tem napredovale, saj nam je bila izkušnja hospitiranja zelo dobrodošla - svoje delo z otroki smo videle in spoznale iz druge perspektive, kar nam je predstavljalo dober model za razvoj kakovostnega in profesionalnega dela z otroki.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje:

S katerimi aktivnostmi v sodelovanju s starši otrok razvija zdravo samopodobo in kot vzgojiteljji profesionalno rastemo?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Otrok bolje razvija samopodobo in zaupa v svoje sposobnosti (samozavest), če starši in vzgojiteljji medsebojno enotno vzgojno delujemo.

Profesionalna strokovna rast pomeni teoretično in praktično dopolnjevanje znanja in izkušenj, ki je učinkovitejša, če delamo v skupini, se medsebojno sprejemamo, podpiramo in razvijamo.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

1. Delovna srečanja članov tima. Izobraževanje s pripravljenimi Powerpoint predstavitevami, študij literature. Posebnost našega projekta je, da akcijski krogi kljub istemu cilju niso enako naravnani v vsaki skupini otrok (variacije). Izvajanje je naravnano na starost otrok in njihove potrebe. Vsaka udeleženka predstavlja drugim načrtovanje in izvajanje projekta svoje skupine ter sprejema predloge drugih. Zaključna evalvacija ter predstavitev v obliki PowerPoint predstavitev (vsaka udeleženka vsem ostalim članom).
2. Izvajanje akcijskih krogov IP v 8 skupinah otrok preko celega šolskega leta. Celoletno sodelovanje s starši. Predstavitev dosežkov staršem.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevala k uspešnemu zaključku projekta

Otrok z vzgojiteljem sodeluje v procesu načrtovanja in izvajanja vodenih dejavnosti in dnevne rutine na kognitivnem, gibalnem, emocionalnem, socialnem in moralnem ter osebnostnem področju. Vzgojitelj pomaga otroku spoznati samega sebe, razvijati kompetence. Uspeh prinese otroku motivacijo, da se loti novih aktivnosti, ki mu predstavljajo izziv za nov uspeh. S tem pridobiva pozitivno samopodobo. Otrok kot posameznik z zdravo samopodobo pa se plodno spoprijema z zahtevami in s težavami, lažje vzpostavlja in razvija zdrave, zadovoljujoče medosebne odnose, pripravljen je sodelovati, je avtonomen in ne potrebuje stalnega odobravanja drugih.

Sodelovanje s starši nadgrajujemo v partnerstvo. Posredno s tem vplivamo tudi na dvig otrokove samopodobe.

Profesionalni razvoj strokovnih delavcev poteka na delovnih sestankih v smislu oddajanja, sprejemanja znanja in izkušenj ter uvajanja novosti v vsakodnevno delo z otroki.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Otroci zaupajo vase in so vse bolj kompetentni v skupnosti. Odrasli (vzgojitelji in starši) jim v isti smeri pomagamo, jim pustimo čas in jih spodbujamo.

Odziv staršev na projekt je pozitiven. Zadovoljni so z napredkom svojih otrok in skupine kot celote.

Člani projektne skupine ugotavljamo, da profesionalno napredujemo. S projektom bomo zato nadaljevali še naslednje šolsko leto 2011/12.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

IP smo izvajali v 8 skupinah otrok, od tega v 5 skupinah otrok starih od 1 do 3 leta in 3 skupinah otrok starih od 3 do 6 let. V 4 skupinah sta v IP sodelovali obe strokovni sodelavki, v ostalih 3 skupinah pa po ena strokovna sodelavka.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

1. Načrtno opazovanje otrok in beleženje napredka po pripravljenih obrazcih in tabelah preverjanja. Anekdotski zapisi. Fotografiranje in snemanje otrok. Vključevanje elementov razvoja samopodobe v vodene dejavnosti in dnevno rutino. Izvajanje socialnih iger in branje pravljic, ki prispevajo k krepitvi zdrave samopodobe. Video posnetek dejavnosti otroka na začetku in koncu šolskega leta (rolanje, nastop pred skupino, samostojno pripovedovanje, odnos do sovrstnikov ipd.) - časovna kapsula. Slikovni vprašalnik za otroka o počutju, čustvih, zadovoljstvu ob različnih dejavnostih - otrok sam prepozna svoj dosežek in napredek (samoevalvacija).
2. Pogovorne ure s starši. Seznanjanje staršev z dosežki otroka, njegovem napredovanju, ogled AV posnetkov in fotografij. Zbiranje podatkov o napredku otroka v družini in skupni dogovor o nadaljnjem vzgajanju otroka.
3. Partnerstvo s starši:
 - Sodelovanje s starši v dopoldanskem času (rojstni dnevi, prikaz dejavnosti in druga sodelovanja, nastopi za stare starše),

- Sodelovanje s starši popoldne (različne igralne urice, skupni nastopi, starši opazujejo otroka pri vodeni dejavnosti v vrtcu in spremljajo njegovo delovanje ter napredek),
- Branje slikanic doma in pripovedovanje v vrtcu (otrok in starši). Prikaz otrokovega napredka v govoru in nastopu (AV posnetki),
- Vprašalnik za starše: O čem se želijo pogovarjati na delavnicah za starše?
- Delavnice za starše popoldne in v okviru roditeljskih sestankov. Starši in vzgojitelji dajemo otroku realna, a pozitivna sporočila.

4. Vprašalnik za člane tima.

Metode obdelave podatkov

Kvantitativne (vprašalniki, ugotavljanje in beleženje števila staršev pri sodelovanju z vrtcem) in **kvalitativne** tehnike (odčitavanje napredka otrokovega razvoja preko zapisov, tabel preverjanja, AV posnetkov, refleksije staršev).

Prikaz rezultatov

Večina otrok vse pogosteje reflektira svoja dejanja, jih vrednoti in zaupa v svoje sposobnosti.

Bolj kot je uspešen otrok, bolj se čuti uspešnega tudi vzgojitelj. Otrok rad prihaja v vrtec, ki mu nudi priložnosti za razvoj na osebnostnem in drugih področjih. Starši zaupajo vrtcu in vzgojitelju in tudi doma nadaljujejo dobro vzgojo.

Večina staršev je izrazila zadovoljstvo ob uporabi IKT tehnologije v skupini otrok in na pogovornih urah. Udeležba staršev, ki so sodelovali z otrokom v dopoldanskih dejavnostih, je v nekaterih skupinah presegla 50 %. Veliko staršev je pohvalilo celotno delo v skupini.

Vse udeleženke projekta z otroki delujejo kvalitetnejše ter lažje in avtonomneje dosegajo partnerstvo s starši. Vzgojitelj, ki zna strokovno ovrednotiti svoje delo, ga zna predstaviti tudi staršem otrok in delovati v smeri vzgajanja staršev. Starši se naučijo, kako naj tudi doma postopajo z otrokom, da bo otrok hitreje in bolje napredoval v razvoju.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Otrok ponotrani znanje in izkušnje in s tem postane kompetenten. Izkušnje in znanje samostojno uporablja in se pri tem čuti samozavestnega. Otrok je pri vzgoji in izobraževanju vključen v proces življenja, kjer gradi svoje temelje tudi za nadaljnje življenje. Pri tem sam reflektira svoja dejanja na verbalen (»Vidiš, zmorem!«) ali neverbalen način (vidno zadovoljen, si zaploska). Z vključevanjem vseh elementov samopodobe v načrtovanje in izvajanje dejavnosti otrok razvija in krepi zdravo samopodobo, tudi zato, ker mu vzgojitelj nudi dovolj časa, dovolj vzpodbud in priložnosti, da lahko s svojo aktivnostjo doseže višji nivo odzivnosti in s tem doseže boljši razvoj svojih sposobnosti. Pozitivno in profesionalno samozavesten vzgojitelj neposredno nudi otroku možnost boljšega napredovanja, ga spodbuja k nadaljevanju kljub morda neuspešni prvi izkušnji. Vzgojitelj strokovno sodeluje tudi z otrokovimi starši v smislu povečevanja njihove samozavesti pri vzgoji svojega otroka, seznanja jih z otrokovim napredkom in s tem posredno vpliva na otrokovo napredovanje.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Po prvem letu izvajanja projekta v dveh enotah in predstavitvi dosežkov na vzgojiteljskem zboru, so se za izvajanje Medkolegijalnih hospitacij odločili še v eni izmed naših enot in sicer v

enoti Rovte. Tudi v tej enoti so vzgojiteljice po izvedbi medsebojnih hospitacij izrazile zadovoljstvo. Z medkolegijalnimi hospitacijami bodo nadaljevali tudi v naslednjem šolskem letu.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Na podlagi izvajanja akcijskih krogov v dveh šolskih letih smo pripravili delovno gradivo OTROKOVE PRILOŽNOSTI ZA GRADITEV ZDRAVE SAMOPODOBE V VRTCU. To gradivo lahko uporabijo strokovni sodelavci, ki skrbijo za otroke od 1 do 6 leta starosti. Gradivo je mogoče uporabljati na študijskih skupinah ter na aktivih za strokovne delavce.

Možnosti uvajanja v druga področja

Ugotovili smo, da bi lahko z dosežki projekta nadgradili tudi evalvacijo naših vsakodnevnih priprav za vzgojno delo z otroki. Evalvacija bi morala vsebovati nekaj opornih točk:

- kako je izvedeno vzgojno delo vplivalo na vsakega otroka in njegovo kompetentnost?
- Koliko izkušenj je pridobil in kje? kako te izkušnje samostojno uporablja pri vsakodnevnem bivanju v vrtcu, doma?
- Ali nam ugotovitve evalvacije res služijo za načrtovanje nadaljnjega dela z otroki in njihov osebni razvoj?

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Število članov, ki sodelujejo v projektu, je veliko, zato je v našem gradivu izpostavljenih, izvedenih in predstavljenih veliko priložnosti za razvoj otrokove samopodobe v vrtcu.

V okviru projekta Samoevalvacija smo kot enega izmed ciljev, kaj naj bi dosegel vsak otrok, preden zapusti naš vrtec, izbrali na aktivih vseh strokovnih delavcev Samozavest in pozitivno samopodobo. Torej se je cilj IP OSI prenesel na vse strokovne delavce oziroma otroke našega vrtca.

Literatura

Bahovec, D. E. et al. Kurikulum za vrtce. Ljubljana, Ministrstvo za šolstvo in šport, zavod RS za šolstvo, 1999. ISBN 961-6222-42-2

Vonta, T.: Razvoj pedagoških idej v organizirani predšolski vzgoji. (Elektronski vir); Ljubljana: 13/09, znanstveno poročilo, Pedagoški inštitut, 2009. ISBN 978-961-6086-79-0

Juul, J.: To sem jaz! Kdo si pa ti? Radovljica, Didakta, 2008. ISBN 978-961-045-6

Juul, J., Jensen, H.: Od poslušnosti do odgovornosti, Radovljica, Didakta, 2009. ISBN 978-961-261-122-4

Juul, J.: Kompetentni otrok. Radovljica, Didakta, 2008. ISBN 978-961-261-026-5

Milivojevič, Z., Bilban, K., Kokalj, V., Kramberger, M., Steiner, t., Kožuh, B.: Mala knjiga za velike starše, Novi Sad, Psihopolis institut, 2008. ISBN 978-86-86653-13-0

Srebot, R., Menih, K.: Potovanje v tišino, Ljubljana, DZS, 1996. ISBN86-341-1663-8

Schmidt, G.: Zgodbe za Tibetančke, Ljubljana, 2008. Dosegljivo na internetni strani:<http://www2.arnes.si/~gschmi/>

Otrok in rolanje, Priročnik za vrtce in osnovne šole, delovno gradivo, ICP Slovenija 2006.

Vrtec Lendava – Lendvai Óvoda
Ulica heroja Mohorja 1
9220 Lendava

SONČNA SPOROČILA 2009–2011

Vodja inovacijskega projekta: Tina Hozjan, univ. dipl. psihologinja

Sodelavci: Jasmina Pucko, vzgojiteljica predšolskih otrok, Irena Pamič, vzgojiteljica predšolskih otrok, Slavica Vütek, vzgojiteljica predšolskih otrok, Ruža Horvat, vzgojiteljica predšolskih otrok, Vida Lebar, vzgojiteljica predšolskih otrok, Sandra Hozjan, vzgojiteljica predšolskih otrok, Zdenka Horvat, pomočnica vzgojiteljice predšolskih otrok, Jerneja Pucko, vzgojiteljica predšolskih otrok, Rita Fideršek, vzgojiteljica predšolskih otrok, Timea Toth, vzgojiteljica predšolskih otrok

Konzulent: Frančiška Fras Berro, ZRSS, OE Maribor

Povzetek:

Pohvalo, ki je ena izmed elementov vzgoje, so obravnavale različne teorije. Kljub dilemi, ali otroka hvaliti ali ne, danes velja prepričanje, da je pohvala ena izmed pogojev za zdrav razvoj otrokove osebnosti. Starši, vzgojitelji in ostali, vključeni v vzgojo in izobraževanje otrok, pohvale otrokom izrekamo z najboljšimi nameni – želimo namreč okrepiti njihovo samozavest in samospoštovanje. Mnogi strokovnjaki opozarjajo, da pojma nimata enakega pomena, in da pohvale nanju nimajo enakih učinkov. Avtorji ločijo dve skupini pohval: pohvale, ki se nanašajo na vedenje ter pohvale, ki se nanašajo na osebnost. Medtem ko s prvimi krepimo samozavest, so druge pomembne za razvoj samospoštovanja. Teoretična spoznanja so strokovne delavke Vrta Lendava – Lendvai Óvoda skušale vnesti v prakso v projektu Sončna sporočila. Preverile so lastne pohvale in pohvale staršev ter si zadale cilj preseči okvir pohvale 'priden/pridna si' in v vsakodnevno rabo vnesti raznovrstne pohvale. Starši in strokovni delavci se moramo zavedati, da ni pomembno le podajanje pohval in priznanj, ampak moramo vedeti tudi, kako in zakaj jih izrekamo.

Abstract:

The world changes – and with the change of the world the people change. We also put changes in the upbringing of our children, which we try to raise for better future. Parents, educators and others involved in the upbringing and education of children are striving to strengthen self-confidence and self esteem of the children. In this respect the important role is the one of praise, which is one of the prerequisites for the development of a healthy personality of the child. However giving praises and recognitions in itself has no real effect. To reach certain goals, in Vrtec Lendava – Lendvai Óvoda, we are trying to overcome the frame of the praise: "you are a good boy/girl". We need to enter multiple citations in everyday use, which refer to the behavior of the child and we must not forget the praise, which relate to the personality of the child. While the first strengthen the child's self-confidence, the second are strengthening its self-respect and respect for others.

Ključne besede: pohvala, osebnostni razvoj, samozavest, samospoštovanje

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Eno izmed vprašanj, ki se poraja staršem ob vzgoji otrok, je 'Ali otroka hvaliti ali ne'. Vprašanje so si zastavljali starši nekoč in si ga zastavljajo še danes. Spreminjali so se le odgovori nanj, vendar sodobna dognanja dajejo enoznačen odgovor, ki nas prepričuje o pomembnosti pohval. Kot piše Twentier (1999, str. 106): 'Zavedajmo se, da je pohvala najdragocenejše darilo, ki ga lahko poleg ljubezni podarimo svojim otrokom.' Pohvala je nujno potrebna za pravičen osebnostni razvoj otroka, saj sta pozornost in pohvala temelj za razvoj občutka sprejetosti in graditev pozitivne samopodobe. Cilj staršev je vzgojiti samozavestnega otroka – otroka, ki se bo razvil v samostojno osebo in se ne bo počutil manjvrednega, bo zadovoljen sam s seboj in se bo znal postaviti zase (Južnič, 2010). Ker si otroci med vzgojo, na osnovi informacij, ki jim jih dajemo, gradijo podobo in zavest o sebi, mora vsak otrok slišati, da je lep, pameten, sposoben... Radovanović (2008) pojasnjuje, da nekoga pohvaliti pomeni tudi izraziti mu priznanje. Opazimo njega ali njegove sposobnosti ter mu občutke ali mnenje ob tem tudi izrazimo, in sicer z nasmehom, stiskom roke, objemom... Milivojević (2007) opozarja, da smo Slovenci pri izrekanju pohval zelo skopi. V tradicionalnem načinu vzgoje pohval skoraj ni oziroma je pohvala samo ena – priden ali pridna si, ki je po njegovem mnenju problematična zaradi tako imenovane pogojevanje ljubezni. Polutnik (2010) pojasnjuje, da to, za Slovence značilno, najbolj pogosto pohvalo otrok uporabljamo v vseh mogočih situacijah. Otrok je priden, ko spi, ko je, ko se igra, ko je tiho... Priden je vedno, ko se vede v skladu z našimi pričakovanji. Če je ta pohvala edina ali najpogosteje izrečena, ima v nasprotju z našimi pričakovanji in željami na samopodobo otroka negativen učinek. Vodi v vzgojo poslušnega, podredljivega, pasivnega in nesamozavestnega otroka, ki se ne zna postaviti sam zase. Tak otrok si ne zaupa in nima oblikovanega zadostnega občutka lastne vrednosti, zaradi česar se nenehno poskuša dokazovati, najpogosteje z rezultati svojega dela. Zaradi slabo razvitega samospoštovanja imajo taki ljudje težave tudi pozneje v življenju, ko jih kdo pohvali. Prepričani so, da si pohvale ne zaslužijo, ker kljub dosežkom mislijo, da v resnici niso sposobni in pohvale niso vredni.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Čeprav bi naj v skladu s teorijami veljalo, da pohvala krepi samozavest in samospoštovanje otroka, mnogi strokovnjaki (po Juul, 2010) menijo, da ta trditev ne drži v celoti. S pohvalo nedvomno krepimo samozavest otroka, vendar Juul (2008) opozarja, da se prav zaradi osredinjenosti na krepitev samozavesti ne dotaknemo pravega problema, to pa je pomanjkanje samospoštovanja. Pojma samozavest in samospoštovanje se pogosto uporabljata kot sopomenki. Juul (2008) navaja, da sta pojma sicer povezana, a poudarja, da nimata enakega pomena. Pojasnjuje, da je samozavest mera, ki izraža vero v svoje sposobnosti in se nanaša na to, kaj lahko dosežemo. V večji meri je pridobljena prvina. Samospoštovanje sestavlja vedenje o sebi in doživljanje sebe, kako dobro se poznamo in kako doživljamo to, kar o sebi vemo. Izhaja iz osebe same, zato posamezniku občutka samospoštovanja ne moremo dati, lahko pa pomagamo, da ga razvijajo sami. Juul (2008) pojasnjuje, da sta omenjena koncepta sicer res različna, a sta med sabo povezana, pri čemer velja, da ima človek z razvitim samospoštovanjem s samozavestjo redkokdaj težave, medtem ko nasprotno ne drži. S spodbujanjem otrokove samozavesti torej ne spodbujamo vedno tudi otrokovega samospoštovanja. Drugače povedano: otroku lahko vlivamo občutek, da je za nekaj sposoben, a to še ne pomeni, da bo zaradi tega sam s sabo tudi bolj zadovoljen. Zato je pomembno, da se poleg spodbujanja in podpiranja otrokove zmožnosti doseganja uspehov

posvetimo tudi njegovemu občutenju sebe. Da bi s pohvalami in priznanji lahko krepili otrokovo samozavest kot tudi njegovo samospoštovanje, moramo uporabljati različne vrste pohval ter poznati tudi njihove namene.

Pri pohvalah otrok številni avtorji (Radovanović, 2008, Milivojević, 2008, Polutnik, 2010) ločujejo med pohvalami, ki se nanašajo na vedenje otroka, in pohvalami, ki so namenjene osebnosti otroka. S pohvalo, usmerjeno na vedenje, krepimo in utrjujemo določena vedenja, ki so nam všeč. Na otroka delujejo spodbudno in povečujejo verjetnost, da bo otrok to vedenje tudi v bodoče ponavljal. Tovrstne pohvale se ne nanašajo vedno le na rezultat, ampak so lahko tudi podporne pohvale, s katerimi otroku pomagamo napredovati v obvladovanju določene spretnosti – pohvalimo njegov trud. Na osebo usmerjene pohvale sporočajo, da cenimo odnos z nekom in ga ne jemljemo za samoumevnega. S temi pohvalami otrokom izražamo spoštovanje do njih samih in njihovih lastnosti. Spoštovanja pa ne izražamo samo z besedo, temveč tudi s toplim pogledom, objemom, pozornim poslušanjem... Te pohvale in priznanja vplivajo na to, ali je otrok s sabo zadovoljen, ali verjame vase in v svoje sposobnosti in koliko se spoštuje. Bistvena razlika med pohvalo in kritiko je torej v tem, na kaj so le-te usmerjene. Medtem ko je kritika otroka vedno usmerjena na njegovo vedenje, morajo biti pohvale usmerjene tako na njegovo vedenje kot tudi na njegovo osebnost. V vseh primerih pa velja, da uporabljamo samo realna sporočila.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

- Na kakšen način in kako pogosto starši pohvalijo svoje otroke?
- Na kaj se pohvale staršev najpogosteje nanašajo oz. kakšna je vsebina njihovih pohval?
- V kolikšni meri lahko strokovni delavci vrtca z lastnimi pohvalami otrok vplivamo na pogostost in vsebino pohval njihovih staršev?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Med svojim delom strokovne delavke vrtca neposredno in posredno ugotavljamo, da se v vzgoji otrok vse večkrat pojavljajo graje in kazni, medtem ko pozitivna pozornost, namenjena otroku s strani staršev, postaja manj izrazita. Otroci pozornost staršev velikokrat pritegnejo z motečim ali celo neželenim vedenjem, v nasprotnem primeru pa vse prevečkrat ostanejo neopaženi, čeprav se starši tega ne zavedajo. Ob primernih spodbudah in ustreznem zgledu lahko pozornost staršev usmerimo k otrokovim pozitivnim dejanjem in jih spodbudimo k pogostejšemu izrekanju pohval in priznanj. Z ustrezno osvetlitvijo problematike ter sistematičnim vključevanjem staršev v dejavnosti lahko vplivamo tudi na vsebino njihovih pohval, tako da le-te dobijo pravo moč in postanejo učinkovito orodje vzgoje.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

1. Ugotovitve trenutnega stanja – opažanja strokovnih delavk:

- nekateri starši otrokom težko izrečejo pohvale,
- pohvale staršev so vsebinsko precej enolične,
- otroci o pohvali: 'Pohvala je, ko rečeš hvala'. 'Pohvalijo me, ko sem priden.'

2. Oblikovanje projektne skupine ter skupnega cilja projekta

3. Izdelava osnutka akcijskega načrta
4. Predstavitve projekta staršem in motiviranje le-teh za sodelovanje
5. Pridobitev mnenja staršev (anketa) in zbiranje sončnih sporočil z njihove strani
6. Analiza sončnih sporočil (število, vsebina) v 1. obdobju
7. Načrtovanje nadaljnjih aktivnosti na osnovi ugotovitev
 - starši ocenjujejo, da otroke hvalijo zelo pogosto
 - težko podajo pisne pohvale,
 - večina pohval se nanaša na otrokovo vedenje.
8. Delavnice za starše (predstavitve izhodišč, sooblikovanje predlogov, preverjanje zadovoljstva)
9. Pisanje sončnih sporočil s strani staršev in strokovnih delavk
10. Analiza sončnih sporočil v 2. obdobju
11. Refleksija članov projektne skupine
12. Predstavitve aktivnosti in ugotovitev v oddaji na MMR
13. Analiza dosedanjih aktivnosti in usmeritve za nadaljnje delo (problemi in rešitve)
14. Predstavitve ugotovitev in primerov dobre prakse na zboru vzgojiteljic in pomočnic vzgojiteljic Vrtca Lendava – Lendvai Óvoda
15. Vnos v prakso v oddelke izven projektne skupine
16. Spremljanje na kolegialnih hospitacijah
17. Uvedba novih pristopov na področju sodelovanja s starši
18. Analiza vsebine sončnih sporočil staršev
19. Predstavitve ugotovitev in primerov dobre prakse širši strokovni javnosti (revije, konference)

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitve so prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Prisotnost pohvale v vsakodnevnem življenju in posledično mišljenje, da so pohvale same po sebi umevne in jih 'obvladujemo'. Ob dodatni osvetlitvi tega področja so strokovne delavke več pozornosti namenile obliki in vsebini pohval. S sistematičnim pristopom so začele spreminjati lasten sistem izrekanja pohval in priznanj, pri čemer opažajo pozitivne spremembe tako pri posameznikih kot tudi pri skupinah otrok in ne nazadnje tudi pri sebi.

Strokovne delavke izven projektne skupine so projektni skupini sicer priznavale, da se ukvarjajo s pomembnim področjem, vendar so bile prepričane, da to ni nič novega. Po predstavitvi primerov dobre prakse in spremljanju na kolegialnih hospitacijah se je mnenje počasi začelo spreminjati. Do preobrata je prišlo, ko je skupina zaposlenih, v okviru usposabljanja Mreže 2 – Komunikacija v VI procesu, mesec dni določeni osebi ali skupini oseb sistematično in s specifičnim ciljem krepitev določene osebnostne lastnosti izrekala pohvale in priznanja ter spremljala odzive in učinke. Šele takrat so spoznali pravo moč pohvale in njen pomen za razvoj osebnosti posameznika ter se odločili, da bodo z dejavnostmi nadlajevali.

Čeprav so starši za področje raziskovanja pokazali velik interes in pripravljenost za sodelovanje, so bile delavnice, organizirane po oddelkih slabo obiskane. Ker pa so udeleženci izrazili visoko stopnjo zadovoljstva tako z vsebino kot tudi z izvedbo delavnic, predvsem so izražali, da so dobili nekaj novega in uporabnega, smo iskali poti, kako jim približati vsebino in podati nekaj smernic. Za dobro rešitev se je pokazala obogatitev bralnega nahrbtnika z vsebino projekta (strokovni prispevek, ustrezna slikanica, delovni list za starše).

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

- Večja pozornost na pozitivna dejanja in zelene oblike vedenja:
V prvem letu izvedbe projekta se število sončnih sporočil, napisanih s strani staršev sicer ni povečalo, je pa začelo naraščati v drugem letu, pri tistih, ki so bili v projekt vključeni obe

leti. Poleg tega otroci pri sebi in pri drugih opazijo pozitivna dejanja in prosijo za sončno sporočilo ali ga celo sami sestavijo (narišejo, povejo...). Pozitivna sporočila so si samoiniciativno začeli izmenjevati tudi med sabo, jih prinašati vzgojiteljicam, jih pošiljati v kuhinjo, hišniku... Strokovne delavke opažajo, da otroci tudi večkrat pohvalijo sami sebe.

➤ **Povečanje interesa staršev:**

V letošnjem letu je bil izkazan interes za ponovitev delavnic (izvedbi v dveh enotah). Starši so z vsebino zelo zadovoljni – v evalvaciji navajajo, da so izvedeli nekaj novega, predvsem pa uporabnega.

➤ **Večja raznolikost pohval:**

Analiza vsebine pohval, kaže, da se je pri udeležencih v projektu začela spreminjati vsebina pohval. Večji del le-teh se sicer še vedno nanaša na vedenje, se je pa opazno povečalo število pohval, ki se nanašajo na osebnost.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V projektu je sodelovalo 6 oddelkov, iz štirih enot Vrtca Lendava – Lendvai Óvoda, in sicer:

- 2 oddelka 1 starostnega obdobja (17 otrok in njihovi starši)
- 2 kombinirana oddelka (34 otrok in njihovi starši)
- 2 oddelka 2. starostnega obdobja (30 otrok in njihovi starši)

Opomba: ker je projekt trajal dve leti so bili v drugem letu v projekt nekateri otroci in njihovi starši vključeni prvo leto, ostali pa so nadaljevali

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

- strokovne delavke (vodenje zapisov, opazovanje otrok, refleksija, timska evalvacija kolegialnih hospitacij),
- starši (samoocena, sončna sporočila, evalvacija srečanj),
- otroci (opazovanje, voden pogovor, sončna sporočila),

Metode obdelave podatkov

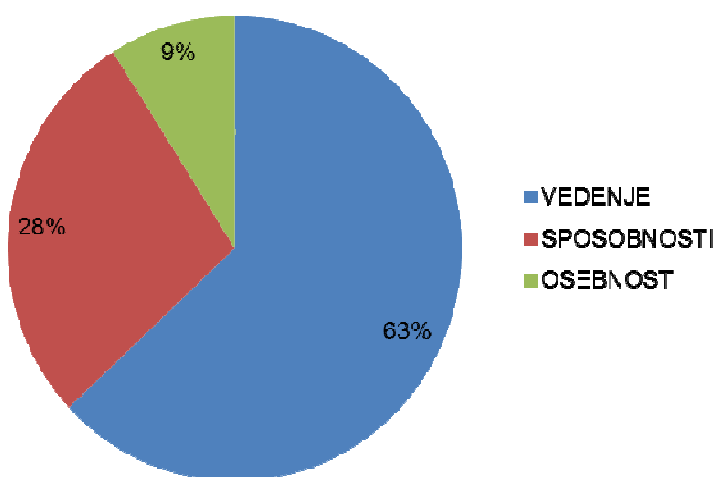
- statistična obdelava samoocen staršev (Excel),
- analiza vsebine sončnih sporočil staršev (razvrščanje v kategorije),
- primerjava vsebine sončnih sporočil,
- analiza vsebine refleksij strokovnih delavk,

Prikaz rezultatov

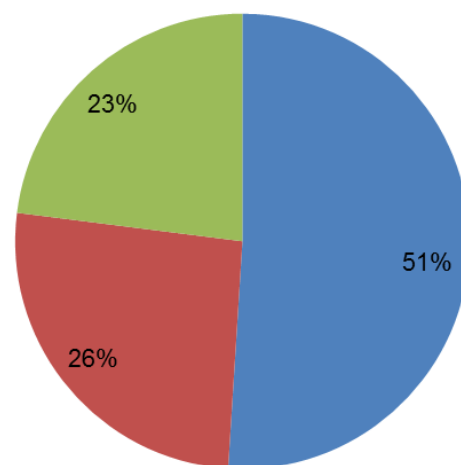

Slika 1. Ocene staršev, kako pogosto pohvalijo svoje otroke.

Na kaj se nanašajo pohvale staršev? – Analiza vsebine sončnih sporočil staršev...

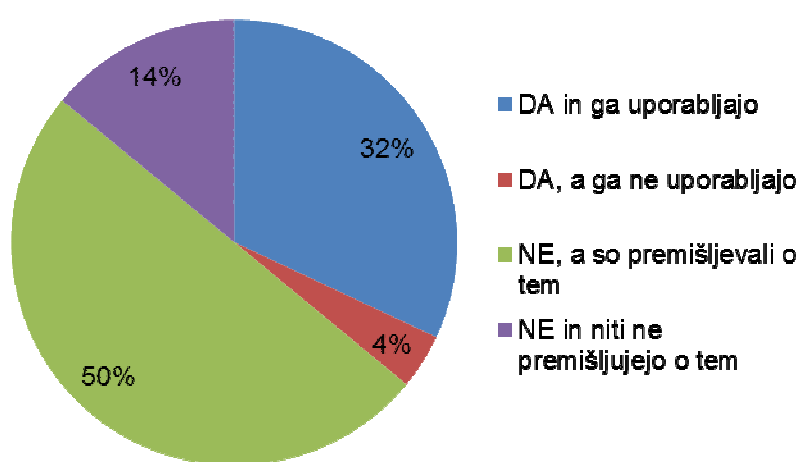

Slika 2. Ob začetku projekta.

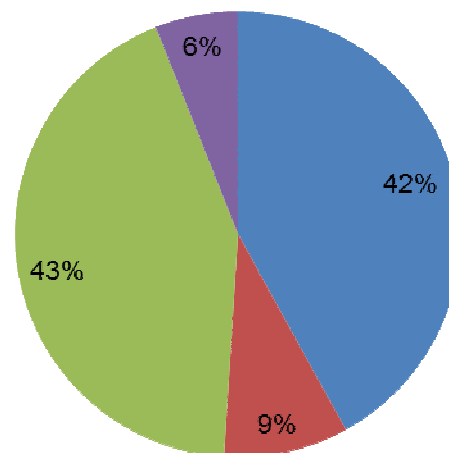

Slika 3. Po izvedbi aktivnosti.

Odgovori staršev na vprašanje, ali imajo doma izdelan sistem pohval?

Slika 4. Ob začetku projekta.

Slika 5. Po izvedbi aktivnosti.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Pohvala je prisotna v vsakdanjem življenju, uporabljajo jo starši, strokovni delavci v vzgoji in izobraževanju, otroci ter vsi ostali. Vsi se strinjajo, da ima pohvala pomembno vlogo pri osebnostnem razvoju posameznika ter da pomembno krepi samozavest in samospoštovanje. Žal pa se večina udeležencev vzgojno-izobraževalnega procesa ne zaveda, da je raba pohvale precej intuitivna. V trenutku, ko začnejo spremljati lastne pohvale ali pohvale drugih, ugotovijo, da je veliko splošnih pohval (bravo, super...) ter da še zmeraj radi sežemo po pohvali priden/pridna si, s katero pa zagotovo ne razvijamo otrokovega samospoštovanja. Otroci, ki so deležni pretežno le omenjene pohvale, namreč postanejo podredljivi in venomer iščejo zunanjo potrditev. S premišljeno oblikovanimi sončnimi sporočili, v katerih so se osredinile na pozitivne osebnostne lastnosti posameznika, so strokovne delavke krepile otrokovo samozavest in razvijale njegovo samospoštovanje. Otroci so pohvale začeli veliko bolje sprejemati in se nanje tudi drugače odzivati (od nasmeha in objema, do izražanja strinjanja in izrekanja pohvale samemu sebi). O sebi več ne povejo le, da so pridni, temveč tudi da so prijazni, vztrajni, natančni... Postopoma se je začelo spreminjati njihovo vedenje, pa tudi odnos do sebe in drugih.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Sončna sporočila so se iz okvirov projektne skupine razširila skoraj v vse oddelke vrtca. Otroci so postali veliko bolj pozorni na pozitivne lastnosti in dejanja tudi izven vrtca in so sončna sporočila prenesli v svoje družinske kroge – večkrat prosijo, da jim sporočilo napišejo, začeli pa so jih pisati oz. risati tudi sami. Starši so postali na pohvale bolj pozorni in večkrat pohvalijo otrokove osebnostne lastnosti. Začeli so se izogibati pohvalam priden/pridna si. Zmanjšal se je delež staršev, ki doma nimajo posebnega sistema pohval in o njem niti ne premišljujejo, povečal pa se je delež tistih, ki sistem pohval imajo in ga tudi uporabljajo. Nekateri otroci imajo doma steno 'sončnih sporočil', ki jim pomeni zelo veliko – pomaga jim, ko so žalostni ali kadar

so grajani. Skupina otrok, ki je v drugem letu izvajanja projekta postala šoloobvezna, je s pisanjem sončnih sporočil nadaljevala tudi v šoli. O sporočilih se je razširil glas in zbudil zanimanje širše javnosti. Nastala je enournna radijska oddaja na to temo (Aktuális na MMR, april 2010), v kateri so z izjavami sodelovali otroci in strokovne delavke, gostji v studiu pa sta bili vodja projekta in ena izmed mamic, ki je sodelovala v projektu. Za vsebine so pokazali interes starši v drugih oddelkih vrtca, zato smo temo umestili na seznam srečanj 'Starši staršem' in na željo staršev izvedli tudi ponovitev delavnice. Vsi udeleženci smo začeli pohvale in priznanja podajati bolj premišljeno, pri čemer smo pozorni na vsebino pohvale ter na cilje, ki jih želimo doseči. Spremembe opazamo tudi v obratni smeri – pohvalo bolj cenimo in jo drugače sprejemamo.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Spreminjanje sistema pohval in priznanj v vzgojno izobraževalni praksi. S sistematičnim pristopom in v sodelovanju s starši dosegamo večjo vsebinsko raznolikost pohval. Z zavestnim oblikovanjem pohval, vezanih na osebnost otroka, razvijamo njegovo samospoštovanje in krepimo njegov osebni razvoj.

Možnosti uvajanja v druga področja

Zavestnega spreminjanja sistema pohval in priznanj se ob zavedanju pomembnosti področja lahko lotijo strokovni delavci na katerikoli ravni vzgoje in izobraževanja, in sicer tako na ravni oddelkov oz. razredov kot na ravni posameznika (individualno delo z otroki). Zaradi aktualnosti in učinkovitosti se ob ustrezni predstavitvi in smernicah lahko prenese tudi med starše. Spreminjanje sistema pohval ter navad, povezanih z njimi, pa je aktualna na širšem področju medosebnih odnosov, tudi na relaciji odrasli-odrasli.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Na osnovi ugotovitev projekta in teoretičnih spoznanj smo oblikovali delavnice za starše, na katerih se udeleženi seznanijo s pomenom pohvale, osvetlijo lastno prakso in dobijo ideje, kako jo dopolniti ali izboljšati.

S predstavitvijo teoretičnih spoznanj in primerov dobre prakse spoznanja in smernice uspešno širimo zainteresiranim strokovnim krogom in širši javnosti:

- objava članka *Sončna sporočila* v reviji Vzgojiteljica-revija za dobro prakso v vrtcih (jan.-feb. 2011)
- predstavitev teme *S pohvalo rastemo* na IV. mednarodni strokovni konferenci vzgojiteljev v vrtcih (jan. 2011) ter objava v zborniku Socialni in čustveni razvoj predšolskega otroka
- predstavitev teme *Ni dobre okoljske vzgoje brez dobre pohvale* na VI. mednarodno znanstvenem posvetu/konferenci na temo Ekologija za boljši jutri (mar. 2011) in objava v zborniku Ekologija za boljši jutri
- izvedba predavanja in delavnice *Lepa beseda na lepo mesto...* na srečanju vodij timov Zdravih šol regije Pomurje (jun. 2011)

Literatura

Juul, J. (2010), Naj otroke hvalimo ali ne? V: Ringarajine iskrice, vol. 4, str. 12-13.

Juul, J. (2008), Kompetentni otrok. Radovljica: Didakta, str. 75-103.

Južnič, T. (2010), Kako vzgojiti samozavestnega otroka. Dostopno na:
http://www.ringaraja.net/clanek/kako-vzgojiti-samozavestnega-otroka_3715.html
(18. 11. 2010)

Milivojević, Z. (2007), O Slovencih: intervju. Studio 12. Dostopno na:
<http://www.s12.si/video-arhiv.html?task=videodirectlink&id=154> (5. 10. 2010)

Milivojević, Z. idr. (2008), Mala knjiga za velike starše: priročnik za vzgojo otrok. Novi Sad: Psihopolis institut.

Polutnik, B. (2010), Ne skoparite s pohvalami otrok. Dostopno na:
http://www.mojstatus.si/index.php?option=com_content&task=view&id=46&Itemid=33
(3. 11. 2010)

Radovanović, K. (2008), Moč pohvale in priznanja. Dostopno na:
http://www.familylab.si/show_article.asp?AjrDcmntId=599 (16. 11. 2010)

Twentier, J. D. (1999), Pozitivna moč pohvale. Kako s pohvalo spodbudimo ljudi k uspehu. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Vrtec Mavrica Brežice
Šolska ulica 5
8250 Brežice

POGLEJTE, TO ZMOREM SAM!

2008–2011

Vodja inovacijskega projekta: Silvija Jelen, pomočnica ravnateljice

Sodelavci: Ana Kupina – ravnateljica, Sonja Bobek Simončič – svetovalna delavka, Renata Miljanović, Nevenka Ogorevc, Ana Žalac (vzgojiteljice)

Konzulent: dr. Natalija Komljanc, Zavod RS za šolstvo

Povzetek:

Sodelovanje med vrtcem in starši je pomemben vidik kakovosti predšolske vzgoje, saj prav to sodelovanje veliko prispeva k ustreznemu dopolnjevanju družinske in institucionalne vzgoje (Kurikulum za vrtce, 1999, str. 24).

Pomembnosti tega se v vrtcu Mavrica Brežice zelo zavedamo in ob stalni spodbudi in podpori ravnateljice nenehoma stremimo k izboljšavam, k odličnosti.

V vsakem šolskem letu smo poskušali s kakšno novo obliko sodelovanja s starši in ob tem pridobivali bogate izkušnje, ki pa jih skušamo v vsakem novem šolskem letu še nadgraditi.

Tako kot postaja jasno, da »klasični, frontalni« pouk v šolah ne daje več pravih rezultatov, tako se naš strokovni tim za inovacijski projekt, ki deluje že drugo šolsko leto, zaveda, da je tudi pri sodelovanju s starši potrebno ubrati nove metode.

Strokovni delavci vrtca se ne vidimo več v vlogi »učiteljev«, ki bodo starše naučili pravilnega ravnanja z otrokom, pač pa v vlogi aktivnih svetovalcev, ki s primernim pristopom pridobijo starše za aktivno sodelovanje.

Ko se je tim prvič sestel in lotil naloge, smo imeli pred sabo eno jasno dejstvo: družina je danes drugačna, kot je bila prej, delovna mesta staršev so vprašljiva, ravno tako delovni čas, starši so dandanes veliko bolj obremenjeni in vendar bolj razmišljujoči o razvoju otroka, vzgoji.

Eden od vidikov je bil, da staršem ne vsiljujemo svojega načina in ne kritiziramo njihovega, pač pa naj bi ob formativnem spremljanju svojega otroka kot ponujeni obliki izkustvenega učenja sami ugotovili, kaj njihov otrok že zmore in katero spretnost bi glede na svojo starost tudi že lahko obvladal, če bi starši ravnali drugače.

Na enem od timskih srečanj smo ugotovili, da bi morale sodelovanje s starši postati načrtno in ciljno, nova metodologija formativnega spremljanja otrokovega razvoja kot pomoč staršem pa del izvedbenega kurikuluma našega vrtca.

Tako smo pričeli z uvajanjem nove metode na nivoju celega vrtca.

Ključne besede: medsebojno sodelovanje vrtca z družinami, aktivno sodelovanje staršev, metodologija formativnega spremljanja otrokovega razvoja kot pomoč staršem.

Abstract:

Cooperation between a nursery school and parents is an important viewpoint of the quality of preschool upbringing due to the fact that this cooperation contributes to an appropriate supplement of family and institutional upbringing. (Curriculum for nursery schools, 1999, p. 24)

At the Nursery School Mavrica (Rainbow) Brežice we are well aware of the importance of this fact and, therefore, we constantly focus on improvements, on perfection.

With every new school year we have tried to apply new methods of the cooperation with parents and have meanwhile obtained rich experience, which we intend to upgrade in each subsequent school year.

It is becoming clear in schools that "classic"/"frontal" manner of executing lessons does not provide satisfying results anymore - we could draw the distinction between this fact and the fact that our expert team of innovation project, which has been operating for two years, is aware of the same necessity of applying new methods when cooperating with parents.

The expert workers of our nursery school definitely do not see themselves in the role of "teachers", who teach parents the correct handling with their children, anymore. They see themselves in the role of active advisers, who persuade parents into active cooperation, using a suitable approach.

When the team first met and dealt with the task, we had in mind one clear fact: family today is different from what it was in the past – the posts of parents are questionable as well as working hours. Parents are nowadays much more occupied and yet more thoughtful regarding the development and the upbringing of their children.

One of the viewpoints was that we should not force our manner upon parents and criticise theirs, but to rather make parents realise - through formative supervision of their child - what their child can do already and which skill he would have been able to master by a certain stage according to his age if they had handled their upbringing differently.

At one of the team's meetings we discovered that the cooperation with parents should become planned and aimed, and that the new methodology of formative supervision of children's development as assistance to parents should become a part of the executive curriculum of our nursery school. This is why we have started the initiation into the new method on the scale of the whole nursery school.

Key words: cooperation of a nursery school and families, active cooperation of parents, methodology of formative supervision of children's development as assistance to parents.

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

- starši opravijo veliko opravil namesto otrok in jih s tem nevede zavirajo v razvoju samostojnosti,
- strokovni delavci želimo starše podučiti, kako spodbujati razvoj otrokove samostojnosti, vendar ne na kritičen frontalni način. Kateri način bi bil najboljši?

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

»Izkustveno učenje je vsako učenje v neposrednem stiku z resničnostjo, ki jo proučuje. Gre za neposredno srečanje s pojavom, ne za razmišljanje o takem srečanju ali o možnosti, da bi kaj naredili v resnični situaciji.« (Kolb v Marentič Požarnik, str. 123)

- Če bi strokovni delavci v vrtcu staršem ponudili obliko izkustvenega učenja (opazovanje lastnega otroka z opazovalno lestvico, ipd. - uporaba metode formativnega spremljanja otrokovega razvoja), bi starši sami prišli do spoznanj, kako samostojen naj bi bil otrok določene starosti.
- Kaj lahko starši in vrtec skupaj storijo, da bi izboljšali spodbujanje samostojnosti pri otrocih?

Cilji projekta:

- Poglobiti znanja za razumevanje in komuniciranje z družinami.
- Izboljšanje medsebojnega sodelovanja s starši na področju spodbujanja samostojnosti (s pomočjo metode formativnega spremljanja otrokovega razvoja).

Operativni cilji:

- izboljšanje medsebojnega sodelovanja s starši na področju spodbujanja samostojnosti (uskladitev delovanja vseh dejavnikov vzgoje za uspešen vzgojno-izobraževalni proces),
- pridobiti in sporočiti sprotne povratne informacije,
- pomoč staršem pri vzgoji njihovih otrok na konkretni ravni - razvijanje samostojnosti,
- sprotna informacija, na podlagi katere načrtujemo učenje naprej- aktualna povratna informacija,
- uporaba instrumentarija za formativno spremljanje razvoja samostojnosti,
- poglobiti znanja za razumevanje in komuniciranje z današnjimi družinami.

Raziskovalno vprašanje

Kako razširiti primer dobre prakse med sodelavce in spremeniti izvedbeni kurikulum vrtca?

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Ko se je tim prvič sestal in lotil naloge, smo imeli pred sabo eno jasno dejstvo: družina je danes drugačna, kot je bila prej, delovna mesta staršev so vprašljiva, ravno tako delovni čas, starši so dandanes veliko bolj obremenjeni in vendar bolj razmišljujoči o razvoju otroka, vzgoji.

Dejstvo je bilo tudi, da imajo manj časa in posledično zaradi pomanjkanja le-tega veliko dejavnosti opravljajo namesto otroka.

Še vedno smo razmišljali v smislu, da je staršem potrebno ponuditi čim več kakovostnih predavanj na temo samostojnosti otroka, pravilnega ravnanja z otrokom, saj smo se zavedali, da otrokom na tak način ne nudijo dovolj spodbud za razvoj samostojnosti pri dejavnostih, ki bi jih otrok določene starosti že zmožel opraviti sam.

V projekt so se vključili trije oddelki različnih starosti in pričeli smo z delom.

Obisk predavanj je bil skromen, zato smo iskali boljše rešitve. Medtem ko smo razvijali inštrumentarij, izdelovali opazovalne lestvice za različne starosti otrok, sestavljali anketne vprašalnike za sodelavce in starše, timsko ugotavljali, kako najbolje pristopiti staršem in otrokom, smo po rezultatih vrnjenih anketnih vprašalnikov ugotovili, kje je razlog.

Na podlagi rezultatov anketnega vprašalnika smo ugotovili, da strokovne delavke menijo, da je za starše večinoma manj pomembno, da je njihov otrok samostojen, medtem ko so starši na isto vprašanje odgovorili 94 %, da je to za njih izrednega pomena. Strokovne delavke so menile, da starši le včasih svojemu otroku omogočajo dovolj samostojnosti, starši pa, da pogosto. Iz tega smo sklepali, da morda starši ne vedo ravno veliko o razvojni starosti in zmožnostih svojega otroka, jasno pa so tako eni kot drugi v skoraj 95 % izrazili željo po medsebojnem sodelovanju, tako da je lahko tim idejo razvijal naprej.

Zato smo se odločili, da pripravimo opazovalne lestvice, na katere bodo tako strokovni delavci, kot tudi starši beležili svoja opažanja pri določenih dejavnostih otroka. Da ne bi pojma samostojnost zastavili preširoko in se zapletli v mrežo dognanj, smo opazovanje omejili na obuvanje in oblačenje.

Ugotovili smo, da so starši, takoj ko so imeli možnost postati aktivni sodelavci v projektu »Poglejte, to zmorem tudi sam!«, k stvari pristopili povsem drugače.

Eden od vidikov je bil, da staršem v teh treh oddelkih nismo tako ali drugače vsiljevali svojega načina in ne kritizirali njihovega, pač pa so ob formativnem spremljanju svojega otroka sami ugotovili, kaj njihov otrok že zmore in katero spretnost bi glede na svojo starost tudi že lahko obvladal, če bi oni sami ravnali drugače. Na tej stopnji projekta se je zgodil ustvarjalni preboj in na enem od timskih srečanj smo ugotovili, da bi moralo sodelovanje s starši postati načrtno in ciljno na nivoju celega vrtca, nova metodologija formativnega spremljanja otrokovega razvoja kot pomoč staršem pa del izvedbenega kurikulumu našega vrtca.

Tako smo v naslednjem šolskem letu (2009/2010) s projektom nadaljevali in pričeli s širjenjem pridobljene izkušnje med sodelavce. Svoje nove vidike, ki smo jih pridobili s timskim delom v prejšnjem šolskem letu, smo jim prenesli na prvem skupnem srečanju vzgojiteljskega zbora v novem šolskem letu, ki smo ga organizirali sodelavci tima, za nadaljnje delo pa smo kolektiv razdelili na manjše skupine po starostnih obdobjih, ki ima vsaka svojo mentorico (sodelavko tima za inovacijski projekt, ki je projektne dejavnosti že izvajala praktično v svojem oddelku). V zadnjem letu izvajanja projekta smo spremenili izvedbeni kurikulum vrtca z uporabo metode formativnega spremljanja otrok na področju sodelovanja s starši.

AKTIVNOSTI, KI SMO JIH IZVEDLI ZA DOSEGO CILJEV:

- Projektni tim,
- mentorske skupine.

Naloge projektnege tima:

- oblikovanje inštrumentarija z namenom posnetka dejanskega stanja pri strokovnih delavcih, starših in otrocih (anketni vprašalniki, opazovalne lestvice, metodični postopki, smernice za refleksijo in evalvacijo strokovnih delavcev ob zaključku projekta).
- načrtovanje inovacije,
- koordinacija projektnege dela,
- raziskovanje obstoječe prakse,
- izdelava inštrumentarija,
- spremljanje, sprotna refleksija,
- načrtovanje na podlagi spoznanj, ugotovitev,
- poglobitev znanja iz različne literature,
- medsebojno podpiranje in izmenjava izkušenj,
- konzultacije s konzulentko ZRSS,
- nenehno dopolnjevanje, izboljševanje.

Naloge vodij mentorskih skupin:

- vlogo vodje vsake mentorske skupine prevzame član projektnege tima,
- oblikuje se več manjših mentorskih skupin-timov (npr.: glede na starost otrok),
- vodje mentorskih skupin so sodelavcem v oporo pri načrtovanju, izvajanju projekta in evalvaciji projektnege dela,
- evalvacija poteka po etapah.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Na enem od timskih srečanj smo ugotovili, da bi moralo sodobno sodelovanje s starši temeljiti na izkustvenem učenju in ne na frontalni obliki vzgojitelj-starši. **Tako smo na nivoju celega vrtca preizkusili metodo formativnega spremljanja otrokovege razvoja kot pomoč staršem.**

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Strokovne delavke so ob koncu projekta izdelale evalvacijo in refleksijo celoletnege projektnege dela v skupini, smernice za izdelavo le-teh smo oblikovali v projektnege timu, projektnege tim pa je izvedel evalvacijo celotnege ciklusa projekta.

Želeli smo pridobiti sledeče podatke:

1. KRATEK OPIS POTEKA PROJEKTA V VAŠEM ODDELKU (ključni mejniki, spretnost – če ste jo izbrali, dejavnosti, ki so spremljale projekt ipd.).
2. VAŠA OPAŽANJA PRI ODZIVANJU STARŠEV OB IZVAJANJU PROJEKTA.
3. VAŠI OBČUTKI IN OPAŽANJA PO KONČANEM PROJEKTU;
 - Kakšne spremembe ste opazili v odnosih med strokovnimi delavci v skupini in starši po končanem projektu?
 - Kakšno je vaše mnenje o mentorskih srečanjih?
 - Ali ste začutili, da se je vaša vloga (vloga odraslega v vrtcu) ob drugačni metodi sodelovanja z družinami v čem spremenila – če da, pojasnite, kako?
 - Zapišite svoje misli in občutke, ki so se vam porajale ob izvajanju projekta; ali so bile morda v začetku kaj drugačne, kot na koncu?
 - Ali ste s pomočjo metode formativnega spremljanja otrokovege razvoja (opazovanje otrok, izobraževalni sestanek s starši, načrtovanje dejavnosti za učenje spretnosti, izmenjava informacij s starši, ...) našli bolj učinkovito obliko sodelovanja s starši v korist spodbujanja otrokovege razvoja?

- Mnenja, pobude, pripombe, nasveti...
4. PRIMERJAVA NAPREDKA OTROK PRI USVAJANJU IZBRANE SPRETNOSTI

Obdelava podatkov

Prikaz rezultatov

REZULTATI, UGOTOVITVE IN SPOZNANJA:

1. Sodelovanje med družinami in vrtcem je bilo v našem vrtcu že pred začetkom projekta na visoki ravni, na pobudo inovacijskega projekta pa je v zadnjih treh šolskih letih potekalo na drugačen način kot doslej. Staršem je bila s pomočjo formativne metode spremljanja razvoja otrok ponujena oblika izkustvenega učenja na področju spodbujanja samostojnosti, v njej so se prepoznali kot aktivni sodelavci pri spodbujanju samostojnosti pri svojem otroku.
2. Strokovne delavke so novo obliko sodelovanja z družinami v večini ocenile kot dobro in uspešno in uporabno tudi na drugih področjih dejavnosti v vrtcu.
3. Napredek je viden pri večji strpnosti staršev pri čakanju na otroka v garderobi in vztrajanju pri tem, da otrok naredi sam, kar že zmore. Glede na rezultate anketnih vprašalnikov po končanem projektu so starši pozitivno sprejeli nov način sodelovanja z vrtcem.
4. Pozitivne povratne informacije smo dobili tudi iz osnovne šole, kjer so opazili napredek pri samostojnosti novo vpisanih otrok.
5. Iz tabel merjenj dosežkov otrok je viden tudi napredek pri usvajanju spretnosti, vendar strokovne delavke menijo, da napredek ni nujno odvisen od projektne sodelovanja, pač pa od razvojnega obdobja otroka.
6. Strokovne delavke so označile delovna srečanja v obliki mentorskih središč za zelo dobra in si želijo te oblike strokovnega sodelovanja še naprej.
7. V projektu je nastal kakovosten inštrumentarij, ki ga lahko uporabljajo vrtci in tudi šole v prvi triadi pri uvajanju formativnega spremljanja otrokovega razvoja kot pomoč staršem, torej pri uvajanju nove oblike sodelovanja s starši.
8. Nova metodologija se je izkazala za dobro, zato smo ta način dela prenesli na nivo celega vrtca, kot del spremenjenega izvedbenega kurikula.
9. Kot obliko zbiranja evalvacijskega materiala pri metodi formativnega spremljanja smo dodali portfolio, pri katerem sodelujejo starši, otroci in strokovni delavci in spremlja otroka skozi celo »vrtčevsko« obdobje.

Op.: Podrobnejša analiza je v prilogi 1.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Starši se kot aktivni sodelavci vključijo v spodbujanje samostojnosti svojih otrok s pomočjo metode formativnega spremljanja razvoja svojega otroka.

Ciklus izvajanja metode formativnega spremljanja otrokovega razvoja kot pomoč staršem.

KORAKI PROJEKTA

Da bi s projektnim delom sploh lahko pričeli, moramo v prvi vrsti zbuditi interes med starši in sodelavci, zato jim pripravimo vprašalnika.

VPRAŠALNIK O PRIPRAVLJENOSTI STARŠEV ZA AKTIVNO SODELOVANJE

- Pridobimo podatke:
 - kako so starši seznanjeni s tem, kaj njihov otrok zmore na področju skrbi zase,
 - v kolikšni meri je za starše pomembno, da je njihov otrok samostojen,
 - ali si starši želijo aktivnega sodelovanja z vrtcem pri doseganju večje samostojnosti otrok.

VPRAŠALNIK ZA STROKOVNE DELAVCE

- Pridobimo podatke:
 - o tem, kako strokovni delavci vidijo seznanjenost staršev z razvojnimi stopnjami otroka,
 - v kolikšni meri je po mnenju strokovnih delavcev za starše pomembno, da je njihov otrok samostojen,
 - ali si strokovni delavci želijo aktivnega sodelovanja s starši pri doseganju večje samostojnosti otrok,
 - ali strokovni delavci spodbujajo in omogočajo samostojnost otrok v vrtcu.

OPAZOVALNE LESTVICE

Opazovanje v domačem okolju izvajajo starši, v vrtcu pa strokovni delavci.

- Starši se srečajo z obliko formativnega spremljanja otrokovega razvoja.
- Starši se ob opazovanju svojega otroka seznanijo s stopnjo samostojnosti, ki jo otrok določene starosti že lahko dosega.
- Strokovni delavci dobijo vpogled v stopnjo samostojnosti posameznega otroka.
- Rezultati obeh opazovanj pokažejo, katero spretnost je smiselno načrtno razvijati na nivoju oddelka.

SREČANJE S STARŠI V OBLIKI DELAVNICE

- Z aktivnim sodelovanjem na delavnici starši predstavijo svoje izkušnje in spoznajo dejavnosti, ki spodbujajo razvijanje izbrane spretnosti na področju samostojnosti.
- Starši na ta način spoznajo, da »dril« ni edini način za uspeh, pač pa lahko usvajanje spretnosti dosežemo preko igre, ki je najbolj optimalen način za uspešno učenje predšolskega otroka.
- Strokovni delavci na tej stopnji sodelovanja s starši nastopijo kot aktivni svetovalci, ki skupaj s starši poiščejo ustrezne možnosti za spodbujanje razvoja določene spretnosti.
- Strokovni delavci in starši sklenejo skupne dogovore, ki jih med procesom upoštevajo.
- Starši izpolnijo vprašalnik, ki nam poda informacijo, ali je nova oblika sodelovanja za njih sprejemljiva in ali si v bodoče še želijo sodelovati z vrtcem v tej obliki.

NAČRTNO SPODBUJANJE RAZVOJA SPRETNOSTI

- Obdobje, v katerem starši in strokovni delavci s pomočjo različnih dejavnosti spodbujajo otroka pri razvijanju izbrane spretnosti. (npr.: igra z gumbi – »Nadaljuj niz«, igra z vrvicami, poišči par copatku, ipd.); v načrtovanje primernih dejavnosti za doseganje ciljev strokovni delavci vključijo tudi otroke.
- Izmenjava izkušenj, procesno načrtovanje, individualni pristop.
- Skupno načrtovanje projekta v oddelkih: otroci, strokovni delavci ter aktivno vključevanje staršev v projekt.
- Med strokovnimi delavci, starši in otroki se v času trajanja projekta razvije sprotna (odhodi, prihodi) in načrtna (govorilne ure) refleksija - izmenjava izkušenj, ugotovitev, načrtovanje, kar je ugotovljeno kot zelo uspešen individualen pristop družini.

PONOVRNO OPAZOVANJE OTROK

- Po obdobju 4-mesečnega načrtnega spodbujanja otrokove samostojnosti izvedemo tako starši kot tudi strokovni delavci ponovno opazovanje otrok.

EVALVACIJA

- Starši izpolnijo vprašalnik, na podlagi katerega dobimo informacijo o vtisih staršev po končanem procesu in kako doživljajo formativno metodo spremljanja otrokovega razvoja kot pomoč pri spodbujanju otrokove samostojnosti.
- Samoevalvacijo izvedejo tudi otroci (na način, primeren njihovi razvojni starosti – npr. s pomočjo tabel in nalepk, risanjem simbolov ipd.).
- Strokovni delavci izvajajo samoevalvacijo v obliki sprotnih refleksij in evalvacijskega poročila.
- Rezultati opazovanja nam pokažejo napredek razvoja samostojnosti posameznega otroka.

SPECIFIKA PRI NOVINCIH, STARIH OD 12 DO 18 MESECEV

- V uvajalnem obdobju (v starosti otroka 12-18 mesecev) starše uvedemo v pojem SAMOSTOJNOST na izobraževalnih roditeljskih sestankih. Ob predstavitvi pojem predstavimo in pojasnimo, zakaj je tako zelo pomembno, da otroka usmerjamo v samostojnost že od zgodnjih začetkov v njegovem razvoju. Strokovno argumentiramo, dovezetni smo za njihova vprašanja in svetujemo, če se po le-tem izkaže potreba. Upoštevamo razvojne značilnosti 12-18 mesecev starih otrok in vse psihične stiske, ki se pojavljajo pri otrocih in starših ob vstopu v vrtec (separacija in individualizacija - druga polovica prvega leta; ambivalenca - drugo leto). (Praper, 1999)
- Nato staršem omogočimo prvi stik z opazovalno lestvico, ki pomeni informacijo, kaj naj bi otrok pri starosti 12-18 mesecev že zmožel narediti samostojno (na različnih področjih).
- S tem dosežemo prvo aktivno sodelovanje staršev, ozavešimo jih skozi njihovo lastno opazovanje svojega otroka, omogočimo jim, da se izkustveno učijo, da bi morda njihov otrok zmožel samostojno storiti že več reči, če bi oni sami ravnali drugače.
- Že na tej stopnji se izognemo frontalni obliki poučevanja VZGOJITELJ-STARŠI in namesto tega sprejmemo starše kot aktivno sodelujoče pri spodbujanju razvoja samostojnosti pri otrocih. Izognemo se tudi metodi graje in kritike staršev v vlogi vzgojiteljev in jih na izkustven način učimo drugačnega pristopa k spodbujanju razvoja otrokove samostojnosti.

- V naslednjem letu otrokovega življenja v vrtcu večina staršev metodo formativnega spremljanja že bežno pozna in ve, čemu je namenjena, zato nadaljujemo z opazovalnimi lestvicami, ki so že bolj specifično usmerjene na neko področje samostojnosti (obuvanje in oblačenje, prehranjevanje ipd.).

Možnosti uvajanja v druga področja

METODO FORMATIVNEGA SPREMLJANJA OTROKOVEGA RAZVOJA KOT POMOČ STARŠEM lahko kot novo obliko sodelovanja s starši v vrtcih in šolah v prvi triadi uporabljamo pri spodbujanju otrokovega razvoja na vseh področjih.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

METODO FORMATIVNEGA SPREMLJANJA OTROKOVEGA RAZVOJA KOT POMOČ STARŠEM smo preverjali in uporabljali tri leta; prvo leto delovanja tima za IP v treh oddelkih vrtca, drugo leto smo jo uvedli na nivo celega vrtca, v tretjem letu pa smo preoblikovali izvedbeni kurikulum vrtca na področju sodelovanja s starši.

Na ta način smo teorijo preizkusili tudi v praksi, kjer se je izkazala za dober način sodelovanja vrtca in družin.

Uvajanje in izvedbo metode lahko predstavimo in svetujemo v primeru, ko bi se tudi drugi vrtci odločili uvajati to sodobno metodo.

Priloga 1:

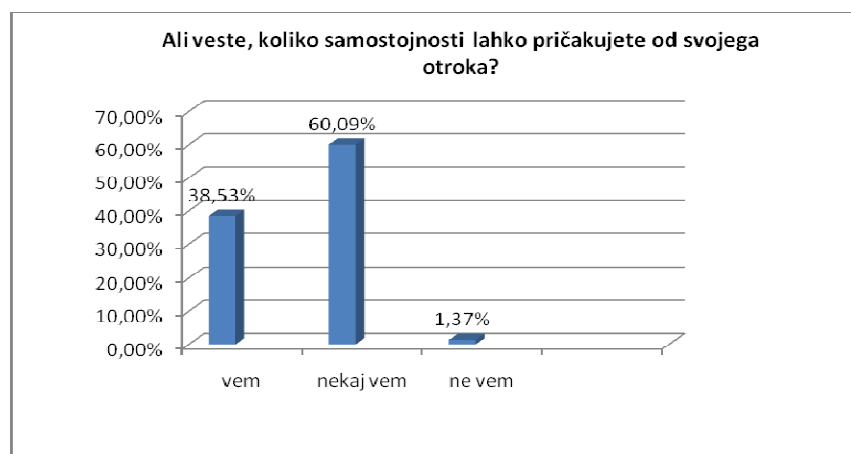
Analiza izvajanja metode formativnega spremljanja otrok kot pomoč staršem v Vrtcu Mavrica Brežice

1. Anketni vprašalnik o pripravljenosti staršev za aktivno sodelovanje

Anketni vprašalnik je prejelo 314 staršev. V anketi je sodelovalo 218 staršev to je 69,42 % vseh staršev, ki so prejeli anketne vprašalnike.

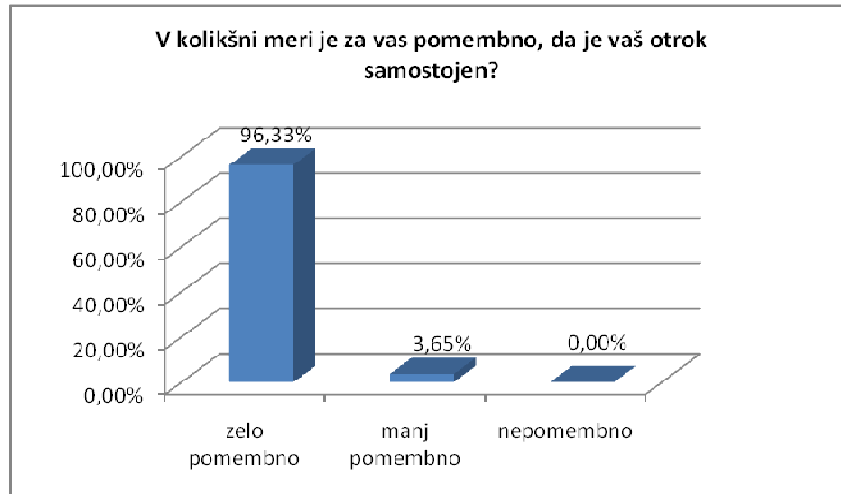
- Pridobimo podatek, kako dobro so starši seznanjeni s tem, kaj njihov otrok zmore na področju skrbi zase.

38,53 % staršev ve, koliko samostojnosti je zmožen njihov otrok. 60,09 % staršev podaja odgovor, da nekaj vedo, medtem ko 1,37 % staršev pravi, da ne vedo, koliko samostojnosti lahko pričakujejo pri določeni starosti otroka.

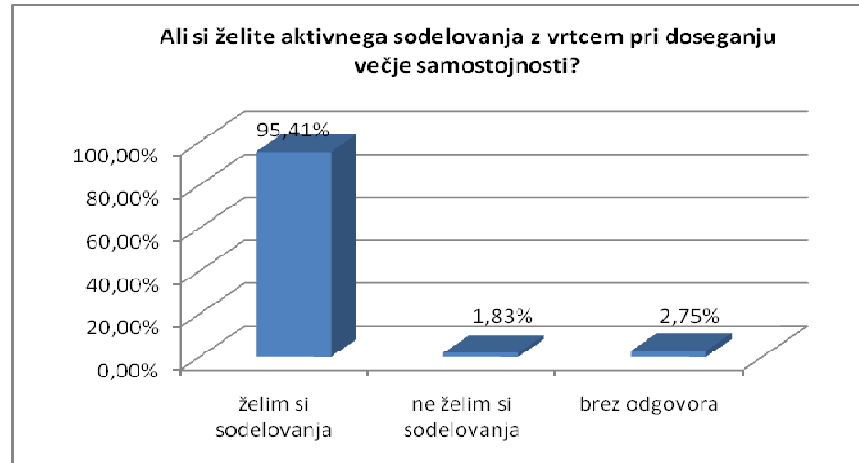
- Izvemo, v kolikšni meri je za starše pomembno, da je njihov otrok samostojen.

96,33 % staršev, ki so sodelovali v anketi pravi, da jim je zelo pomembno, da je njihov otrok samostojen. 3,65 % staršev pa je to manj pomembno.

- Izvemo, ali si starši želijo aktivnega sodelovanja z vrtcem pri doseganju večje samostojnosti otrok.

95,41 % staršev si želi skupnega sodelovanja, 1,83 % staršev si ne želi tovrstnega sodelovanja, 2,72 % staršev na vprašanje ni podalo odgovora.

2. Opazovalne lestvice

Opazovanje v domačem okolju izvajajo starši, v vrtcu pa strokovni delavci.

- Starši se srečajo z obliko formativnega spremljanja otrokovega razvoja.
- Starši se ob opazovanju svojega otroka seznanijo s stopnjo samostojnosti, ki jo otrok določene starosti že lahko dosega.
- Strokovni delavci dobijo vpogled v stopnjo samostojnosti posameznega otroka.

- Rezultati obeh opazovanj pokažejo, katero spretnost je smiselno načrtno razvijati na nivoju celotnega oddelka.

3. Srečanje s starši v obliki delavnice

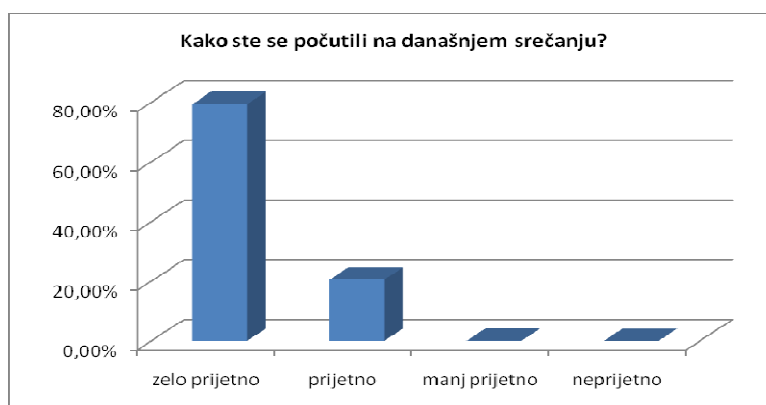
- Z aktivnim sodelovanjem na delavnici starši predstavijo svoje izkušnje in spoznajo dejavnosti, ki spodbujajo razvijanje izbrane spretnosti na področju samostojnosti.
- Starši na ta način spoznajo, da »dril« ni edini način za uspeh, pač pa lahko usvajanje spretnosti dosežemo preko igre, ki je najbolj optimalen način za uspešno učenje predšolskega otroka.
- Strokovni delavci na tej stopnji sodelovanja s starši nastopijo kot aktivni svetovalci, ki skupaj s starši poiščejo primerno obliko dejavnosti za spodbujanje razvoja določene spretnosti.
- Strokovni delavci in starši sklenejo skupne dogovore, ki jih med procesom upoštevajo.
- Starši izpolnijo vprašalnik, ki nam poda informacijo, ali je nova oblika sodelovanja za njih sprejemljiva in ali si v bodoče še želijo sodelovati z vrtcem v tej obliki.

Na sestanek je bilo vabljenih 327 družin. Sestanka se je udeležilo 143 staršev, kar znaša 43,7 %. Oddanih je bilo 141 vprašalnikov, kar znaša 98,6 %.

Evalvacija vprašalnikov je podala naslednje rezultate:

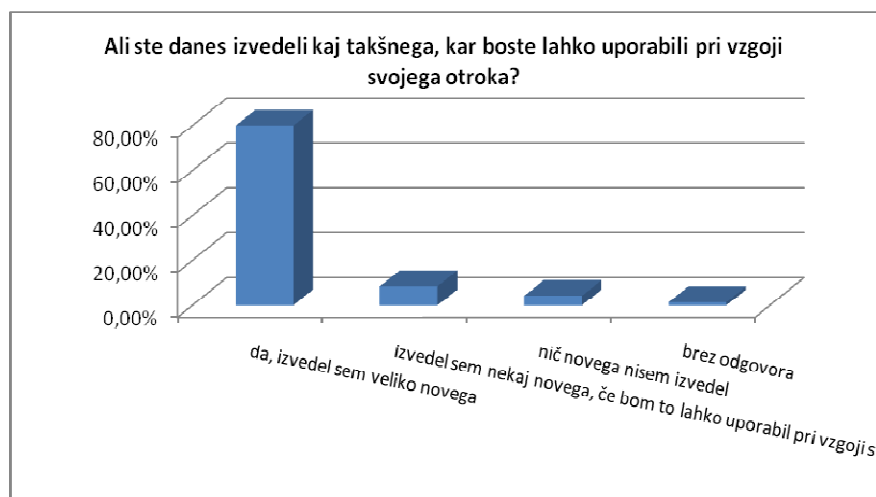
Kako ste se počutili na današnjem srečanju?

79,4 % staršev se je na srečanju počutilo zelo prijetno, 20,56 % staršev je svoje počutje ocenilo kot prijetno.

Ali ste danes izvedeli kaj takšnega, kar boste lahko uporabili pri vzgoji svojega otroka?

85,8 % staršev je izvedelo veliko uporabnega, 8,5 % staršev je izvedelo nekaj novega, ampak ne vedo, kako bodo to uporabili pri vzgoji svojega otroka, 4,2 % staršev ni izvedelo nič novega. 1,4 % staršev ni podalo odgovora.

Kakšne roditeljske sestanke si želite?

90,7 % staršev si želi podobne sestanke, kot je bil današnji; 6,38 % staršev pravi, da naj bodo takšni sestanki le občasno; 0,71 % staršem so bolj všeč predavanja; 0,71 % staršem je vseeno.

1,41% staršev pravi, da bi bilo bolje, če starši ne bi bili tako zadržani, da bi morale biti delavnice konstruktivno naravnane (praktične, funkcionalne), ker je odkrivanje že odkritega nesmiselno. Lahko bi bilo tudi več delavnic.

Starši so ob koncu projekta ocenili, da so jim skupni dogovori, ki so jih sklenili pomagali pri spodbujanju otroka doma. Dogovori so starše spodbudili k vztrajnosti pri spodbujanju samostojnosti. Spoznali so nove načine in možnosti, kako otroka spodbujati k samostojnosti. Starši pravijo, da so dogovori poenotili vzgojo v vrtcu in doma, otroku pa omogočili hitrejši napredek v razvijanju samostojnosti.

4. Načrtno spodbujanje razvoja spretnosti

- Obdobje, v katerem starši in strokovni delavci s pomočjo različnih dejavnosti spodbujajo otroka pri razvijanju izbrane spretnosti. (npr.: igra z gumbi – »Nadaljuj niz«, igra z vrvicami, poišči par copatku, ipd.).
- Izmenjava izkušenj, procesno načrtovanje, individualni pristop.

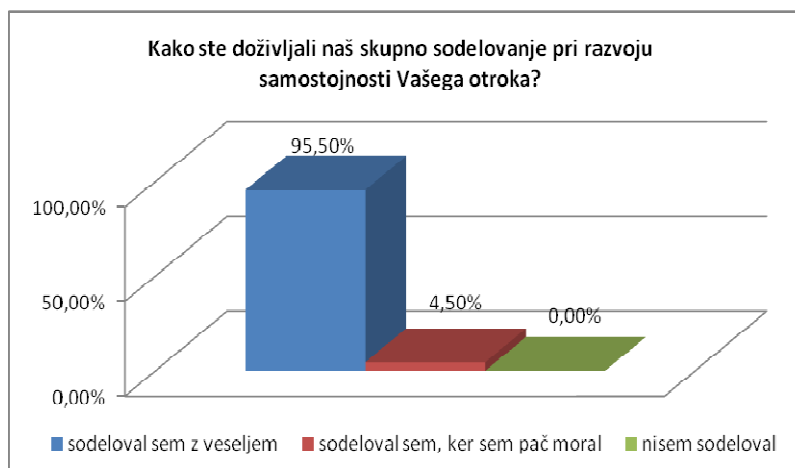
5. Ponovno opazovanje otrok

- Po obdobju 4-mesečnega načrtnega spodbujanja otrokove samostojnosti izvedemo starši in strokovni delavci ponovno načrtno opazovanje otrok.

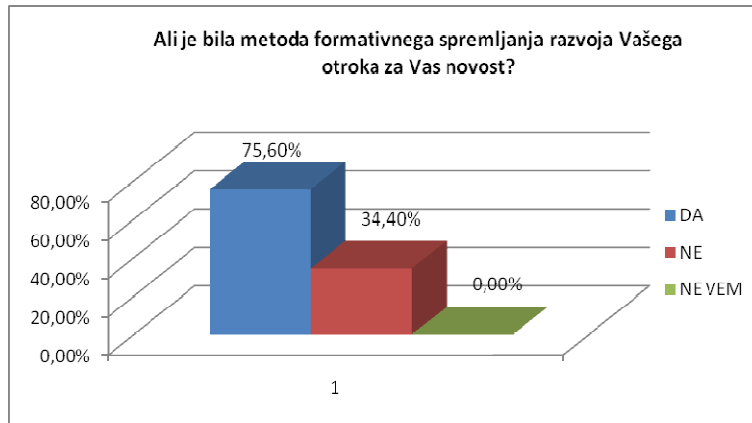
6. Evalvacija

- Starši izpolnijo anketni vprašalnik, na podlagi katerega dobimo informacijo o vtisih staršev po končanem procesu in kako doživljajo formativno metodo spremljanja otrokovega razvoja kot pomoč pri spodbujanju otrokove samostojnosti.

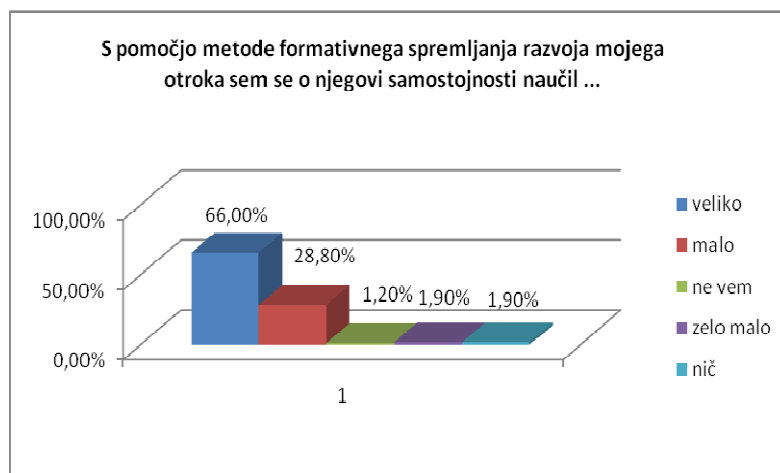
Zbrali smo podatke iz 15 skupin od 18 vključenih v projekt. Vročeni je bilo 262 vprašalnikov. 156 staršev nam je vprašalnice vrnilo, kar znaša 59,5 %

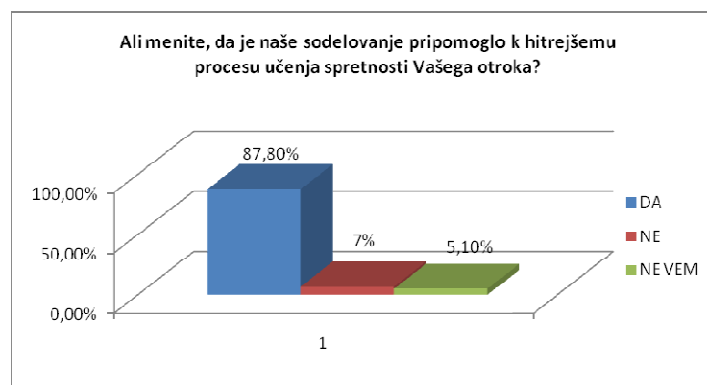
95,5 % staršev je z veseljem sodelovalo z nami pri razvoju samostojnosti njihovega otroka.

Za 75,6 % anketiranih staršev je bila metoda formativnega spremljanja otroka novost.

66 % anketiranih staršev je podalo mnenje, da so se s pomočjo metode formativnega spremljanja razvoja otroka veliko naučili o otrokovi samostojnosti.

87,8 % staršev je mnenja, da je naše sodelovanje pripomoglo k hitrejšemu procesu učenja spretnosti njihovega otroka.

Starši so v času projekta opazili, da njihovi otroci postajajo bolj samostojni tudi na drugih področjih in da v večji meri izražajo željo po samostojnosti. Otroci se raje sami obuvajo in oblačijo.

Starši si še želijo podobnih projektov, skozi katere se aktivno in izkustveno učijo, kako vzgajati svoje otroke.

Strokovne delavke so ocenile, da je bilo sodelovanje s starši že pred izvajanjem projekta v našem vrtcu na visoki ravni. Začetni koraki in cilji projekta so bili po mnenju sodelavk nejasno predstavljeni, kar se je kasneje razjasnilo na mentorskih srečanjih.

Priloga 2: Primeri vprašalnikov

I. PRIMER VPRAŠALNIKA ZA STROKOVNE DELAVKE

SPOŠTOVANE SODELAVKE!

Namen projekta je medsebojna podpora družine in vrtca v korist otroka. Za Vas smo pripravili vprašalnik, ki bi nam pomagal poiskati odgovore na vprašanje, kaj Vi menite o samostojnosti otrok **vašega oddelka**.

Pridobljene podatke bomo uporabili izključno v namen raziskave, o rezultatih pa Vas bomo obveščali.

Sprašujemo Vas po vašem mnenju in opažanjih v vašem oddelku.

1. Menim, da si starši svoj čas razporedijo tako, da ...

Imajo vedno dovolj časa za družino	Imajo redko dovolj časa za družino	Nimajo dovolj časa za družino	Ne morem se odločiti

2. Menim, da je samostojnost otroka pri skrbi zase staršem:

Zelo pomembna	Je pomembna, a je tudi drugo	Manj pomembna	Ne morem se odločiti

3. Kako dobro starši poznajo stopnjo samostojnosti in ali vedo, kaj lahko pričakujejo od otroka v določeni starosti?

Zelo dobro vedo	Malo vedo	Nič ne vedo	Ne vem

4. Vaše mnenje je, da starši svojemu otroku omogočajo, da je samostojen:

Nikoli mu ne omogočajo	Včasih mu omogočajo,	Vedno mu omogočajo	Ne morem se odločiti

5. Kako vidite sodelovanje vrtca in družine pri razvijanju otrokove samostojnosti na področju skrbi zase?

To je stvar družine in	Vrtec in družina naj	S tem naj se	O tem ne razmišljam
------------------------	----------------------	--------------	---------------------

ne vrtca	sodelujeta	ukvarjajo v vrtcu	

6. Ali menite, da strokovne delavke v vrtcu poznajo interese družin v svojem oddelku?

Zelo dobro poznamo	Malo poznamo	Ne poznamo	O tem ne razmišljam

7. Kako pogosto starše obveščate o samostojnosti njihovega otroka?

Redno (večkrat na mesec)	Pogosto (vsak mesec)	Redko ali nikoli	Ne vem

8. Po vašem mnenju strokovne delavke vrtca omogočajo samostojnost otrok v vrtcu:

Da, zelo	včasih	Ne ali redko	O tem ne razmišljam

9. Kako pogosto zaznate, da otroci vaše skupine izražajo željo po samostojnosti

Vedno	Včasih	Nikoli	Tega ne opazim

10. Kaj opazite pri otrocih v oddelku, ko kaj naredijo sami?

- Se smeji
- Jokajo
- Vam povedo, da je so nekaj naredili sami
- Ne opazim ničesar
- Drugo: _____

Zahvaljujemo se Vam za Vaše odgovore!

Pripravili:
Člani tima Poglejte, to zmorem sam.

Ravnateljica:
Ana Kupina

II. PRIMER VPRAŠALNIKA ZA STARŠE

Vrtec Mavrica Brežice

SPOŠTOVANI!

V šolskem letu 2008/09 so bili trije oddelki vrtca Mavrica Brežice vključeni v inovacijski projekt, ki je potekal ob strokovni podpori Zavoda RS za šolstvo. Zaradi zelo dobrih rezultatov smo se v letošnjem šolskem letu v projektu odločili sodelovati vsi oddelki vrtca. **Namen projekta je medsebojna podpora družine in vrtca v korist otroka.**

Za Vas smo pripravili vprašalnik, ki bi nam pomagal poiskati odgovore na vprašanje, kaj Vi menite o samostojnosti Vašega otroka. Pridobljene podatke bomo uporabili izključno v namen raziskave, o rezultatih pa Vas bomo obveščali. **Vprašalnik je anonimen.** Ustrezen odgovor označite tako, da pod njega vpišete križec ali znak plus.

1. Svoj čas si razporedim tako, da

Imam vedno dovolj časa za družino	Imam redko dovolj časa za družino	Nimam dovolj časa za družino	O tem ne razmišljam

2. Samostojnost mojega otroka pri skrbi zase je zame:

Zelo pomembna	Je pomembna, a je tudi drugo	Manj pomembna	O tem ne razmišljam

3. Kako dobro poznate stopnjo samostojnosti in kaj lahko pričakujete od otroka v določeni starosti:

Zelo dobro vem	Malo vem	Nič ne vem	O tem ne razmišljam

4. Svojemu otroku omogočam, da je samostojen:

Nikoli ne omogočam	Včasih omogočam,	Vedno mu omogočam	O tem ne razmišljam

5. Kako vidite sodelovanje vrtca in družine pri razvijanju otrokove samostojnosti na področju skrbi zase

To je stvar družine in ne vrtca	Vrtec in družina naj sodelujeta	S tem naj se ukvarjajo v vrtcu	O tem ne razmišljam

6. Kako dobro strokovne delavke v vrtcu poznajo interese Vaše družine?

Zelo dobro poznajo	poznajo	Ne poznajo	O tem ne razmišljam

7. Kako pogosto Vas strokovne delavke obveščajo o samostojnosti Vašega otroka:

Redno (večkrat na mesec)	Pogosoto (vsak mesec)	Redko ali nikoli	O tem ne razmišljam

--	--	--	--

8. Po Vašem mnenju strokovne delavke vrtca omogočajo samostojnost Vašega otroka:

Da, zelo	včasih	Ne ali redko	O tem ne razmišljam

9. Kako pogosto Vaš otrok izraža željo po samostojnosti

vedno	včasih	nikoli	Tega ne opazim

10. Kaj opazite pri vašem otroku, ko kaj naredi sam?

- f) Se smeji
- g) Joka
- h) Vam pove, da je nekaj naredil sam
- i) Ne opazim ničesar
- j) Drugo: _____

Zahvaljujemo se Vam za Vaše odgovore!

Pripravili:
Člani tima Poglejte, to zmorem sam.

Ravnateljica:
Ana Kupina

III. PRIMER VPRAŠALNIKA ZA STARŠE, KI SO SE UDELEŽILI DELAVNICE

Vrtec Mavrica Brežice

VPRAŠALNIK ZA STARŠE, KI SO SE UDELEŽILI DELAVNICE

SPOŠTOVANI STARŠI!

Zahvaljujemo se Vam za Vaše sodelovanje na današnji delavnici. Da bo naše delo še bolj kakovostno in bomo učinkovitejši pri razvoju samostojnosti otrok, Vas prosimo, da odgovorite na kratek vprašalnik.

Vprašalnik je anonimen. Ustrezen odgovor označite tako, da pod njega vpišete križec ali znak plus.

1. Na srečanju mi je bilo...

zelo prijetno	prijetno	manj prijetno	neprijetno

2. Pri delu v skupini sem sodeloval/a...

z veseljem	ker sem pač moral(a)	vendar sem se počutil(a) neprijetno	Nisem sodeloval(a)

3. Danes sem izvedel/a...

veliko uporabnega	nekaj novega, ampak ne vem, če bom to lahko uporabila	nič novega

4. V prihodnje si želim delavnice:

podobne, kot je bila današnja	takšne naj bodo le občasno	vseeno mi je	drugo

--	--	--	--

5. Če nam želite še kaj sporočiti, prosimo napišite:

Zahvaljujemo se Vam za Vaše odgovore!

Pripravili:

Člani tima Poglejte, to zmorem sam.

Ravnateljica:

Ana Kupina

IV. PRIMER VPRAŠALNIKA ZA STARŠE

SPOŠTOVANI STARŠI!

Zahvaljujemo se vam za vaše sodelovanje pri našem skupnem projektu »Poglejte, to zmorem sam!«. Da bi lahko skupno delo ovrednotili, vas prosimo, da odgovorite na naslednja vprašanja.

Vprašalnik je anonimen, vaše odgovore pa bomo uporabili izključno v raziskovalne namene. Z rezultati boste seznanjeni preko oglasnih desk. **Vprašalnik je anonimen.** Ustrezen odgovor označite tako, da pod njega vpišete križec ali znak plus.

1. Kako ste doživljali naše skupno sodelovanje pri razvoju samostojnosti Vašega otroka?

Sodeloval(a) sem z veseljem.	Sodeloval(a) sem, ker sem moral(a).	Sodeloval-a sem z odporom	Nisem sodeloval-a

V sodelovanju z vrtcem ste se pri spodbujanju samostojnega obuvanja in oblačenja srečali z: opazovanjem otrok, opazovalnimi lestvicami, izobraževalnimi sestanki, s skupnim načrtovanjem dejavnosti za učenje spretnosti, z izmenjavo informacij, kar omogoča spremljanje razvoja samostojnosti pri otroku. Te dejavnosti strokovno poimenujemo **METODA FORMATIVNEGA SPREMLJANJA.**

2. Metoda formativnega spremljanja razvoja Vašega otroka je bila za Vas novost:

da	Ne vem	ne	O tem ne razmišljam

3. S pomočjo metode formativnega spremljanja razvoja mojega otroka sem se o njegovi-njeni samostojnosti naučil-a:

Veliko	Malo	Nič	Ne vem

Na izobraževalnih sestankih (delavnicah) smo sklenili dogovore. Vsi, ki ste poskušali ravnati po skupnih dogovorih, navedite svoje izkušnje

4. Naše sodelovanje pripomoglo k hitrejšemu procesu učenja spretnosti vašega

otroka:

Da-veliko	Da-malo	Ne - nič	Ne vem

5.

**5. Ali ste pri Vašem otroku v času projekta opazili še kakšne spremembe?
Prosimo, zapišite, katere:**

6. Projekt me je spodbudil, da sem pri obujanju in oblačenju posvetil-a toliko pozornosti:

Da-zelo	Da-malo	Ne-nič	Ne vem

7. V primeru, da nam želite še kaj sporočiti, prosimo napišite tukaj (pripombe, predlogi):

Zahvaljujemo se Vam za Vaše odgovore!

Pripravili:

Člani tima Poglejte, to zmorem sam

Ravnateljica:

Ana Kupina

Priloga 3: Opazovalne lestvice

Priloga št. 2

OPAZOVALNA LESTVICA: SAMOSTOJNOST OTROKA (starost otrok 12-18 mesecev)

IME IN PRIIMEK OTROKA:	Datum opazovanja:	1. opazovanje	Datum opazovanja:	2. opazovanje
☐ Otrok samostojno nosi hrano k ustom (12 mes.).		DA NE		DA NE
☐ Otrok pomaga pri oblačenju (12 mes.).		DA NE		DA NE
☐ Otrok izpolnjuje preproste naloge: pridi, ne (12 mes.).		DA NE		DA NE
☐ Otrok samostojno hodi (15 mes.).		DA NE		DA NE
☐ Otrok na zahtevo pokaže predmete iz neposredne bližine (18 mes.).		DA NE		DA NE
☐ Otrok na zahtevo na sebi pokaže tri dele telesa (oko, glava, nos) (18 mes.).		DA NE		DA NE
☐ Otrok sezuje čevlje in nogavice (18 mes.).		DA NE		DA NE
☐ Otrok odpne zadrgo (18 mes.).		DA NE		DA NE
☐ Otrok uporablja šest besed (16 mes.).		DA NE		DA NE
☐ Otrok jemlje, nosi in prestavlja predmete (18 mes.).		DA NE		DA NE
☐ Otrok drži kozarec med pitjem (18 mes.).		DA NE		DA NE

○ Otrok poskuša jesti z žlico (18 mes.).		DA NE		DA NE
--	--	-------	--	-------

OPAZOVALNA LESTVICA: SAMOSTOJNOST OTROKA – OBUVANJE IN OBLAČENJE

(starost otrok 18- 24 mesecev)

IME IN PRIIMEK OTROKA:	Datum opazovanja:	1. opazovanje	Datum opazovanja:	2. opazovanje
○ Otrok po navodilu sam prinese copate, čevlje (iz omare, garderobe v vrtcu, osebne predala v vrtcu ...).		DA NE		DA NE
○ Otrok po navodilu sam pospravi copate, čevlje (omara, garderoba v vrtcu, predalček v vrtcu...).		DA NE		DA NE
○ Otrok ve, kam naj pospravi in sam pospravi copate, čevlje (omara, garderoba v vrtcu, predalček).		DA NE		DA NE
○ Otrok poizkuša sezuti copate, čevlje.		DA NE		DA NE
○ Otrok sam sezuje copate, čevlje.		DA NE		DA NE
○ Otrok poizkuša obuti copate, čevlje.		DA NE		DA NE
○ Otrok sam obuje copate.		DA NE		DA NE

○ Otrok po navodilu prinese bundo, jakno.		DA NE		DA NE
○ Otrok sam prinese bundo, jakno.		DA NE		DA NE
○ Otrok poizkuša odpreti zadrgo (povleče zadrgo navzdol).		DA NE		DA NE
○ Otrok poizkuša zapreti zadrgo (povleče zadrgo navzgor).		DA NE		DA NE
○ Otrok poizkuša sleči nogavičke, žabe, hlače, jakno.		DA NE		DA NE
○ Otrok si sleče nogavičke, žabe, hlače, jakno.		DA NE		DA NE
○ Otrok poskuša obesiti bundo, jakno na obešalnik .		DA NE		DA NE

OPAZOVALNA LESTVICA: SAMOSTOJNOST OTROKA – OBUVANJE IN OBLAČENJE (starost 2 -3 leta)

IME IN PRIIMEK OTROKA:	Datum opazovanj:	1. opazovanje	Datum opazovanj:	2.opazovanje:
○ Otrok poizkuša sezuti copate, čevlje, škornje.		DA NE		DA NE
○ Otrok sam sezuje copate, čevlje, škornje.		DA NE		DA NE
○ Otrok poizkuša obuti copate, čevlje,škornje.		DA NE		DA NE
○ Otrok sam obuže copate, čevlje, škornje .		DA NE		DA NE
○ Otrok si sam poišče in prinese copate,čevlje, jakno, majico (iz omare, iz garderobe v vrtcu, iz osebnege pradala v vrtcu ...).		DA NE		DA NE
○ Otrok ve, kam naj pospravi in sam pospravi copate, čevlje, škornje, jakno, majico (omara, garderoba v vrtcu, predalček...).		DA NE		DA NE
○ Otrok si poizkuša sam odpeti zadrgo na jakni.		DA NE		DA NE
○ Otrok si sam odpne zadrgo na jakni.		DA		DA

		NE		NE
○ Otrok poizkuša sam sleči hlače.		DA NE		DA NE
○ Otrok si sam sleče hlače.		DA NE		DA NE
○ Otrok poizkuša sam obleči hlače .		DA NE		DA NE
○ Otrok si sam obleče hlače.		DA NE		DA NE
○ Otrok si poizkuša sam sleči jakno.		DA NE		DA NE
○ Otrok si sam sleče jakno.		DA NE		DA NE
○ Otrok poskuša obleči jakno.		DA NE		DA NE
○ Otrok si pri uporabi stranišča sam sleče in obleče hlače in spodnje hlače.		DA NE		DA NE
○ Otrok si sam natakne kapo.		DA NE		DA NE
○ Otrok si poskuša natakniti enostavne rokavice.		DA		DA

		NE		NE
--	--	----	--	----

OPAZOVALNA LESTVICA: SAMOSTOJNOST OTROKA – OBUVANJE IN OBLAČENJE (starost 3 – 4 leta)

IME IN PRIIMEK OTROKA:	Datum opazovanja:	1. opazovanje:	Datum opazovanja:	2. opazovanje:
☐ Otrok si sam obuže in sezuje copate, čevlje, škornje.		DA NE		DA NE
☐ Otrok si poizkuša sam obleči jakno.		DA NE		DA NE
☐ Otrok si sam obleče jakno.		DA NE		DA NE
☐ Otrok poizkuša zapeti zadrگو na jakni.		DA NE		DA NE
☐ Otrok sam odpne zadrگو in sleče jakno .		DA NE		DA NE
☐ Otrok poizkuša zapenjati gumbe na jakni, hlačah .		DA NE		DA NE
☐ Otrok si sam zapenja in odpenja velike gumbe.		DA NE		DA NE
☐ Otrok si sam sleče hlače, nogavice.		DA NE		DA NE
☐ Otrok si sam obleče hlače, nogavice.		DA NE		DA NE
☐ Otrok si sam popravi majčko v hlače.		DA NE		DA NE
☐ Otrok sam pospravi svojo obutev na dogovorjeno mesto (omara, garderoba v vrtcu, osebni predalček, ...).		DA NE		DA NE

○ Otrok sam pospravi svoja oblačila na dogovorjeno mesto (omara, garderoba v vrtcu, osebni predalček, ...).		DA	NE		DA	NE
○ Otrok si poskuša natakniti enostavne rokavice.		DA	NE		DA	NE
○ Otrok si sam natakne enostavne rokavice.		DA	NE		DA	NE
○ Otrok si poskuša natakniti prstne rokavice.		DA	NE		DA	NE
○ Otrok poskuša obleči zimski pajac.		DA	NE		DA	NE
○ Otrok si da na glavo kapo, ovije šal okoli vratu.		DA	NE		DA	NE

OPAZOVALNA LESTVICA: SAMOSTOJNOST OTROKA – OBUVANJE OBLAČENJE (starost 4 – 5 let)

IME IN PRIIMEK OTROKA:	Datum opazovanja:	1. opazovanje:	Datum opazovanja:	2. opazovanje:
○ Otrok se sam obuže in sezuje .		DA NE		DA NE
○ Otrok si poskuša zavezati čevlje.		DA NE		DA NE
○ Otrok se sam oblači (hlače, majco, nogavice, jakno,bundo).		DA NE		DA NE
○ Otrok se sam slači (hlače, majco, nogavice, jakno,bundo).		DA NE		DA NE
○ Otrok si sam popravi majčko v hlače.		DA NE		DA NE
○ Otrok si sam vzame in sam pospravi svojo obutev in oblačila na dogovorjeno mesto (omara, garderoba v vrtcu, osebni predal v vrtcu, ...).		DA NE		DA NE
○ Otrok si sam odpne zadrگو na jakni.		DA NE		DA NE
○ Otrok si poskuša zapeti zadrگو na jakni.		DA NE		DA NE
○ Otrok si sam zapne zadrگو na jakni..		DA NE		DA NE
○ Otrok si sam odpenja gumbe.		DA NE		DA NE
○ Otrok si sam zapenja gumbe.		DA NE		DA NE
○ Otrok si poskuša odpeti pas.		DA NE		DA NE
○ Otrok si poskuša zapeti pas.		DA NE		DA NE
○ Otrok si sam v nahrbtniku poišče potrebno obleko .		DA NE		DA NE
○ Otrok si sam pospravi obleko v nahrbtnik.		DA NE		DA NE
○ Otrok si sam nadene enostavne rokavice.		DA NE		DA NE
○ Otrok si poskuša natakniti prstne rokavice.		DA NE		DA NE
○ Otrok si sam natakne prstne rokavice.		DA NE		DA NE
○ otrok si sam obleče zimski pajac.		DA NE		DA NE

OPAZOVALNA LESTVICA: SAMOSTOJNOST OTROKA – OBUVANJE IN OBLAČENJE (starost 5 – 6 let)

IME IN PRIIMEK OTROKA:	Datum opazovanja:	1. opazovanje:	Datum opazovanja:	2. opazovanje:
○ Otrok se sam obuva in sezuva .		DA NE		DA NE
○ Otrok se sam oblači (spodnje perilo, nogavice, hlače, majco, jakno, bundo).		DA NE		DA NE
○ Otrok se sam slači (spodnje perilo, nogavice, hlače, majco, jakno, bundo).		DA NE		DA NE
○ Otrok si sam popravi majčko v hlače.		DA NE		DA NE
○ Otrok sam odpne zadrgo na jakni.		DA NE		DA NE
○ Otrok sam zapne zadrgo na jakni.		DA NE		DA NE
○ Otrok sam odpenja gumbe na oblačilih.		DA NE		DA NE
○ Otrok sam zapenja gumbe na oblačilih.		DA NE		DA NE
○ Otrok sam odpne pas.		DA NE		DA NE
○ Otrok sam zapne pas.		DA NE		DA NE
○ Otrok poizkuša zavezati čevlje.		DA NE		DA NE
○ Otrok sam zaveže čevlje.		DA NE		DA NE
○ Otrok sam pospravi svoja oblačila na dogovorjeno mesto (omara, garderoba, osebni predal v vrtcu, nahrbtnik...).		DA NE		DA NE

○ Otrok si sam pravilno natakne prstne rokavice.		DA	NE		DA	NE
○ Otrok si sam obleče in zapne zimski pajac.		DA	NE		DA	NE
○ Otrok sam zloži svoja oblačila.		DA	NE		DA	NE
○ Otrok poizkuša obračati oblačila na pravo stran.		DA	NE		DA	NE
○ Otrok sam obrne oblačila na pravo stran.		DA	NE		DA	NE

Literatura

Bahovec, D.E. et al. *Kurikulum za vrtce*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo, 1999. ISBN 961-6222-42-2

Batistič, Zorec. M. *Razvojna psihologija in vzgoja v vrtcih*: Ljubljana: Inštitut za psihologijo osebnosti, 2003. ISBN 961-6406-13-2

Hansen, A.K. et al. *Oblikovanje oddelkov, osredotočenih na otroke od tretjega do šestega leta starosti*: Ljubljana: Pedagoški inštitut, Razvojno-raziskovalni center pedagoških iniciativ Korak za korakom, 2000. ISBN 961-6086-11-1

Ivič, I. et al. *Razvojni koraki*: pregled razvojnih značilnosti otrokovega razvoja od rojstva do sedmega leta. (Prevod iz srbskega jezika Kristijan Musek Lešnik). Ljubljana: Inštitut za psihologijo osebnosti, 2002. ISBN 961-6406-10-8

Marentič Požarnik, B. *Psihologija učenja in pouka*. 1. izdaja, 2. natis. Ljubljana: DZS, 2003. ISBN 86-341-2624-2

Marjanovič, Umek, L. *Razvojna psihologija*: Razprave Filozofske fakultete. Znanstveno raziskovalni inštitut Filozofske fakultete. Ljubljana: Založba Rokus. d.o.o. ISBN86-7207-146-8 (broš.)

Praper, P. (online). *Psihični razvoj otroka*. (povzeto 11. 06. 2010). Dostopno na naslovu: <http://www.babybook.si/razvoj-otroka/stopnje-otrokovega-razvoja>.

Zorman, M. et al. *Udejanje načel vseživljenjskega učenja v vrtcu, osnovni šoli in srednji šoli s pomočjo razvojnega načrtovanja*: Gradivo za razvojno načrtovanje; Program Phare 2003-vseživljenjsko učenje. 1. izdaja, 1. natis. Ljubljana: Zavod republike Slovenije za šolstvo, 2006. ISBN 961234-575-9,

Vrtec Otona Župančiča
Zidanškova 1a
2310 Slovenska Bistrica

MOJA DLAN+TVOJA DLAN=NAJINA ROKA

2009–2011

Vodja inovacijskega projekta: Klavdija Ternik, dipl.vzg.

Sodelavci: Tanja Rajzman, dipl.vzg., Katja Fridrih, dipl.vzg.

Konzulent: Frančiška Fras Berro, Zavod RS za šolstvo

Povzetek:

V okviru inovacijskega projekta, v katerega so bile vključene tri skupine otrok, smo želele navezati odprte medosebne odnose med otroki in straši različnih narodnosti. Razširiti obzorja s spoznavanjem različnih dežel sveta, njihovih kultur, zanimivosti in posebnosti, drugačnosti...

V skupini smo pripravile različne tematske dneve ter ustvarjalne koticke, kjer so otroci spoznavali hrano, glasbo, ples in igro.

Raziskovali smo z neposrednim delom v oddelku (nove oblike, metode dela), na različnih vzgojnih področjih: matematika, narava, umetnost, jezik, družba, gibanje...

V enoti vrtca je zaposlena delavka druge narodnosti, ki je vez pri komunikaciji med otroki, med starši in vzgojiteljico. Sodelavkam je tudi v pomoč pri prevodu različnih obvestil in vabil za starše.

Svoje delo smo predstavile s praktičnim nastopom - izmenjava dobre prakse, na vzgojiteljskem zboru in aktivu vzgojiteljic. Pripravili smo razstavo naših izdelkov, plakatov...

Vključile smo starše, ki so prinašali predmete iz dežel, ki smo jih spoznavali, pomagali so pri iskanju informacij. Povabile smo jih na druženje ob poslušanju pravljice v treh jezikih ter ustvarjalnih kotickih.

Zavestno načrtovanje delavnic za otroke in starše v skupini ali enoti, je prineslo zadovoljstvo vsem. Staršem druge narodnosti, delček domačnosti ter pomoč pri spoznavanju slovenskega jezika. Slovensko govorečim otrokom pa seznanitev z njihovo kulturo in jezikom.

Drugačnost otroke pritegne in skupaj z otroki smo tudi me pridobile nova znanja in izkušnje.

Abstract:

Within the framework of the innovation project, which included three groups of children, we wanted to establish open interpersonal relationships between children and parents of different nationalities and to broaden horizons by learning about different countries of the world, their cultures, attractions, features and differences.

In the group we prepared a variety of thematic days and creative corners, where children learned about food, music, dance and play. We made research with direct activities in class (new forms and methods of work) in various educational fields: mathematics, nature, art, language, society, exercise etc.

The nursery unit has an employee of a different nationality, who is a communications link between children, parents and a teacher. She is also helpful to her coworkers in regards of translating various notices and invitations for parents.

We presented our work with a practical demonstration - sharing good practice at teachers' gathering and working group. We have prepared an exhibition of their products and posters. We included parents who brought the items from the countries that we were learning about, they also helped in the search for information. They were invited to socialize while listening to stories in three languages and creative corners.

Conscious planning of workshops for children and parents in a group or unit has brought pleasure to all: parents of other nationalities acquired a fraction of familiarity and help in learning the Slovenian language, Slovenian-speaking children were able to become familiar with their culture and language.

Children are attracted by diversity and along with them the teachers have also acquired new skills and experience.

Ključne besede: jezik (tuji), drugačnost/različnost, medosebna povezanost

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

V naši enoti vrtca je vsako leto vpisanih nekaj otrok druge narodnosti. Vzgojiteljica pri tem naleti na problem komunikacije s starši in otroki - nerazumevanje in neznanje jezika.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Pri opredelitvi področja družba v Kurikulu za vrtce je tako ob postopnem spoznavanju samega sebe, bližnjega okolja (vsakdanje življenje ljudi, družinsko življenje, delovno okolje in poklic, kulturno življenje, mediji...) poudarjen tudi pomen vključevanja v širše družbeno okolje, kar pomeni tudi vključevanje v kulturo, v kateri živimo. Poleg vključevanja v lastno kulturo in nacionalno tradicijo je potrebno že zgodnje seznanjanje s z drugimi kulturami in civilizacijami (življenjskimi navadami, tradicijami, običaji, praznovanji itn.), ki nudi osnovo za vzgajanje medsebojne strpnosti in spoštovanja drugačnosti. (Kroflič, 2001: str 145).

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako lahko vrtec vpliva na pomen zavedanja prvotnih korenin posameznika ter na sprejetost različnosti in drugačnosti med otroki in starši?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

- Čim večje navezovanje osebnih stikov (obisk Albanke v oddelku)
- Spoznavanje različnih dežel, kultur sveta (Albanija, Srbija, Afrika, Kitajska..)
- Hitrejša vključitev otrok v vrtec
- Otrokom, staršem in vzgojiteljicam smo želele pomagati pri komunikaciji
- Pokazati staršem, da nam ni vseeno

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitev

- Pozdravi v različnih jezikih (dobro dan, ni hao, anisoma...)
- Dopis ob novoletnem darilu v materinem jeziku
- Strokovna delavka v enoti je pomoč pri komunikaciji med starši in vzgojiteljico
- Branje pravljice v treh jezikih (slo, alb, srb)
- Spoznavanje različnih dežel sveta (različnih kultur, značilnosti, posebnosti...)
- Izdelava različnih plakatov z uporabo metod Aktivnega učenja
- Učenje pesmi v tujem jeziku
- Obisk Albanke (pogovor v alb. jeziku, ples...)
- Razstava in stalni kotiček predmetov iz različnih dežel
- Zaključno srečanje

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

- Pomanjkanje povratnih informacij - mnenja staršev
- Izvedle smo delavnico, rezultat je dober obisk ter aktivno sodelovanje vseh
- Pozitivno presenečenje in vedoželjnost otrok ter staršev

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta
Cilje, ki smo si jih zadale na začetku smo tekom projekta realizirale.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Sprva vključena cela enota, v drugem letu inovacijskega projekta 3 oddelki različnih starosti.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

- Pogovor z vzgojiteljicami, svetovalno delavko – pridobile smo dejansko število otrok druge narodnosti
- Delo v skupini - uporaba metod Aktivnega učenja, evalvacija, samoevalvacija

Metode obdelave podatkov

- Pogovor

Prikaz rezultatov

- Odziv otrok in staršev
- Videoposnetek
- Razstava izdelkov

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

S tem ko smo ponudile pomoč strokovne delavke pri komunikaciji s staršem se je tudi zaupanje staršev poglobilo. Bili so zadovoljni, ker so bili seznanjeni z dogajanjem v vrtcu.

Otroci so spoznali druge dežele, se učili ljudske plese in pesmi. Spoznavali tradicionalno hrano. Poslušali pravljice, tudi v jeziku druge narodnosti, spoznavali besede, denar, zastavo, običaje. Iskali podobnosti in razlike teh dežel.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Starši so se pozitivno odzvali ter se aktivno vključili v dejavnosti.

Kolegice so prihajale po pomoč k strokovni delavki, ki je poklicala starša po telefonu, ali prevedla vabilo, obvestilo za starša.

Otroci so bili vedoželjni, zainteresirani za ponujene dejavnosti.

Uspešno smo izvajale druženje med skupinami.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

S projektom smo ustvarjale prijetno klimo. Tako v skupini kot v enoti. Razvijale smo medosebne odnose, sprejemanje drugačnosti - različnosti.

Z dosežki smo informirale starše preko razstav, oglasnih desk...

Možnosti uvajanja v druga področja

Me smo že med izvajanjem projekta vključile vsa področja Kurikula, ki se med spoznavanjem kulture prepletajo.

Možnost vključevanje v razne eko projekte.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

- Novejše metode dela
- Izboljšanje - primer dobre prakse
- Nove ideje

Literatura

Robi, K.: et.al., uredila Ljubica Marjanovič Umek. Otrok v vrtcu: priročnik h Kurikulu za vrtce.1. natis Obzorja, Maribor, 2001.

Karmen, M.: Potovanje k sebi in okrog sveta, Unicef, Ljubljana, 2008.

Antony, M.: Ljudje z vsega sveta, Učila International, Tržič, 2004.

Karel, N., Marjeta, N.: Države sveta : narava, prebivalstvo, državna ureditev, zgodovina, gospodarstvo, znamenitosti, Mladinska knjiga, Ljubljana, 2006.

Barnabas in Anabel, K.: Otroci vsega sveta: spoznajmo otroke z vseh koncev sveta, Mladinska knjiga, Ljubljana, 1996.

Vrtec pri OŠ Žirovnica
Zabreznica 4
4274 Žirovnica

SUPERVIZIJA KOT POVEZOVALNI PROCES TER SUPPORT K BOLJŠI KOMUNIKACIJI IN MOTIVACIJI PRI STROKOVNEM IN OSEBNEM RAZVOJU PEDAGOŠKIH DELAVK VRTCA IN ŠOLE 2010–2011

Vodja inovacijskega projekta: Marja Čad, dipl.vzg, svetovalka

Sodelavci: Meta Bizjak Eržen, prof. defektologije, individualna učna pomoč; Jerneja Koselj, prof. defektologije, individualna učna pomoč; Katja Lah, prof. razrednega pouka, učiteljica na razredni stopnji, Klavdija Peljhan, prof. razrednega pouka, učiteljica na razredni stopnji; Teja Markovič, dipl. vzgojiteljica, vzgojiteljica v vrtcu; Brigita Mrak, varuhinja, pom. vzgojiteljice v vrtcu; Saša Robič, prof. športne vzgoje, učiteljica v OPB; Barbara Cankar, prof. angleščine, učiteljica na predmetni stopnji.

Konzulent: Brigita Rupar, specialistka Supervizije, osebnega in org. svetovanja Zavod RS za šolstvo, vodja OE Ljubljana

Povzetek:

V šolskem letu 2010/11 smo na OŠ Žirovnica izvajali inovacijski projekt, ki je zajemal supervizijsko skupino osmih strokovnih delavk, ki so se skupaj s supervizorko podale na pot osebnega in profesionalnega vpogleda v svoje pedagoško delo. Na petnajstih srečanjih so se tako spoznale z vsebinami in tehnikami učinkovite komunikacije, poiskale svoj učni stil, se preizkusile v sodelovalnem vodenju ter se skozi proces izkustvenega učenja soočile s svojimi »slepimi pegami«. Posledično se je izboljšala komunikacija, opazno se je dvignila motivacija posameznic za spremembe in nadaljnje strokovno izobraževanje. Vse to je vplivalo na dvig njihovih kompetenc.

Izkazalo se je, da reflektivno razmišljanje pozitivno vpliva ne samo na supervizijsko skupino, temveč tudi na izboljšanje klime v širšem kolektivu. Proces izkustvenega učenja v skupinski superviziji je torej (lahko) pomemben dejavnik in podpora pedagoškim delavcem pri njihovem delu, zato bi bilo smiselno stremeti za tem, da bi v prihodnosti imelo čim več zaposlenih na tem področju možnost njenega obiskovanja, kar bi prispevalo tudi k dvigu kvalitete pri izvajanju vzgojno izobraževalnega dela.

Ključne besede: skupinska supervizija, izkustveno učenje, dvig kompetenc, podpora, učinkovita komunikacija, učni stili, motivacija

Abstract:

In the school year 2010/11 an innovatory project has been implemented at the Žirovnica Primary School. The project included eight professional workers and a supervisor who set on a path of both professional as well as personal insight into their work. During the fifteen meetings they came to know the contents and techniques of effective communication, found their learning style, experienced participatory management and during this process of

experiential learning faced their own 'blind spots'. The most noticeable results were seen in communication as well as the motivation for changes and further professional training. All of the above influenced their level of competence.

In addition, it soon became evident that the reflective deliberations positively influenced not only the supervisory group but also improved the atmosphere of a much wider working collective. Therefore, it can be said that the process of experiential learning as a part of group supervision can be/is an important factor and can offer its support to the pedagogical staff. It would be wise to go in the direction of offering as many employees as possible the possibility of participation in it. It would also greatly contribute to the quality of our educational work.

Key words: group supervision, experiential learning, higher level of competence, support, effective communication, learning style, motivation

Uvod

Supervizija je vrsta profesionalnega odnosa med strokovnjaki, ki lahko poteka individualno kot tudi v skupini, kot je bila naša. V njej poteka učenje na specifičen način, t.i. izkustveni način, ki naj bi bil zelo učinkovit, saj ga supervizirani »dojema« skozi lastno izkustvo. Njeni cilji so podpora strokovnjaku pri delu in razmišljanju, spodbuda k njegovi profesionalni in osebni rasti, ozaveščanju njegovih kompetenc, pridobivanje na motivaciji za nadaljnje delo, pomoč pri izgradnji njegove samopodobe in dvigu samozavesti s tem, da se/ga sooči s šibkimi in močnimi načini ter področji delovanja oz. funkcioniranja v življenju nasploh.

Pred prijavo k Inovacijskemu projektu smo ugotavljali:

- da projektno delo potrebujemo za boljšo medsebojno povezanost (komunikacijo),
- nam primanjkuje časa za pogovor o službenih problemih (ostajajo nerešena),
- da smo zaradi narave svojega dela preobremenjeni (stres).

Pričakovali smo:

- da se bomo bolje spoznali in povezali med seboj (zaposleni vrtec – šola),
- pridobili na samozavesti in samospoštovanju (osebna rast) ter
- bomo naučeno izvajali v praksi in postali bolj senzibilni strokovni delavci (osebna in poklicna rast).

Cilji naših supervizantk so bili:

- Razumevanje procesa supervizije in sebe v njem.
- Spoznavanje drugih in učenje v skupini.
- Znanje postavljanja meja v odnosu.
- Soočenje s seboj pred drugimi.
- Povezovanje izkušenj iz skupine in službe.
- Praktično preizkusiti nove stvari.
- Prevzemanje odgovornosti do sebe in drugih.
- Se sproščeno družiti in sprejemati druge take kot pač so.

Z našim procesom smo šli počasi in postopoma od začetka, od pojma supervizija do njihovih pričakovanj, strahov oz. dilem supervizantk, ki smo se jih dotaknili ter se soočili s predstavami o svojem prispevku oz. deležu/sodelovanju v procesu. Na večji list smo zapisali tudi posamezne cilje, ki smo jih preverili na vmesni in končni evalvaciji. Za dobro zastavljeno delo je (bilo) torej najprej potrebno s supervizanti vzpostaviti odnos (delati na tem!), ki se bo

razvijal in omogočal prostor za interakcije znotraj skupine, zaradi česar naj bi se posledično začel tudi kvaliteten proces izkustvenega učenja. Proces učenja pri vsakem udeležencu v superviziji poteka na različnih nivojih. Na to nedvomno vplivajo: specifične lastnosti vsakega posameznika, vključenost/izključenost v strokovno/socialno mrežo, predhodne izkušnje z izkustvenim učenjem pred vstopom v proces supervizije ter različna teoretična znanja, ki jih ima posameznik. »Sodobni vzgojitelj/učitelj/pedagog mora namreč poleg znanja o vsebinah razviti tudi svoj poklicni (pedagoški) pristop, če naj bo njegovo poučevanje kakovostno. Ta proces, ki ga imenujemo profesionalizacija oziroma proces socializacije v pedagoškem poklicu (privzemanje kulture poklica - vrednot, stališč, znanj, spretnosti, interesov), pa poteka na šolah in v vrtih« (po Danielson, 1999, v Valenčič Zuljan in Vogrinc, 2005: 111).

Cilj projekta

Pedagoške delavke spoznamo svoja močna področja in ozavestimo »slepe pege« ter se naučimo tehnik iskanja rešitev profesionalnih problemov skozi proces supervizije.

Raziskovalno vprašanje

Kako proces supervizije vpliva na dvig strokovnih kompetenc in na razvoj pozitivne klime v smislu vseživljenjskega učenja pedagoških delavk, vključenih v projekt?

Potek dela

Na srečanju pred začetkom izvajanja supervizije smo prišle do soglasja, da bi bilo za vse sprejemljivo izvajanje supervizije ob torkih zvečer, od 19. - 22. ure. Ob dejstvu, da bodo pisali refleksije, so se supervizantke v začetku spraševale, kako bo to potekalo in kaj sploh je to refleksija?! Moja vloga tako ni bila le podporna, temveč tudi edukativna, kar je pomembno/ustrezno za model supervizije, ki sem ga izvajala. V pomoč sem jim ponudila vprašanja, povzeta po izvlečkih, ki smo jih prejeli na predavanjih in so priloga na koncu poročila. V začetku so jih uporabljale, kasneje pa so povedale, da so zapisi nastajali spontano.

»Pomen refleksije za supervizanta je možnost, da lahko izrazi in opiše svoje dileme do ponatankosti. Počuti se sprejetega in dobi pogum za razmišljanje o svojih težavah in reševanje le teh. Na ta način najde pot do samega sebe, dobiva avtonomnost in postaja bolj odgovoren in neodvisen za svoje odločitve in ravnanja. Zviša se notranja motivacije in supervizant dobi občutek, da je razumljen, sprejet in ima možnost, da govori o svojih profesionalnih dilemah. Na tej poti učenja spoznava in raziskuje samega sebe, svoja čustva, želje, cilje, pričakovanja in potrebe. Počutiti se mora sprejetega z vso vsebino, ki jo prinaša v odnos« (prirejeno po Erzan Metelko, 1999: 91).

Etape celoletnega procesa /v razvojno-edukativnem modelu supervizije (v Ažman, 2008: 103) » pripravljalna, začetna, delovna in sklepna/ so:

- pogovor o trenutnem položaju in počutju,
- pregled refleksij (pisnih) ali poročanje/razmislek o temi, ki je bila obravnavana na prejšnjem srečanju in pogovor,
- dogovor o vsebini srečanja,
- obravnav primerov: učitelj predstavi svoj primer oz. gradivo,
- pogovor o poteku srečanja (refleksija dogajanja, analiza) ter
- dogovor za naslednje srečanje (po potrebi tudi izbira teme, če ni gradiva).«

Po takem konceptu dela smo delali tudi v naši supervizijski skupini. Vključeni pedagoški delavci so bili izredno zaskrbljeni zaradi pisanja refleksij na/za vsako obravnavano gradivo oz. dogajanje na srečanju. Njihove refleksije so bile sprva zapisane bolj splošno ali zelo

dosledno držoč se podanih navodil. S prehodom v delovno fazo supervizije so se v večini refleksij pojavila vprašanja, ki so se dotikala bolj pomembnih/globalnih vsebin in so kazala na paralelne procese v njihovem kognitivnem mišljenju. Refleksije niso bile več zgolj opis dogajanja, temveč prenos notranjega razmišljanja o individualnem ravnanju posameznega supervizanta v podobni situaciji. **Refleksija** (razmišljajoče opazovanje) kot zrcaljenje izkušnje, je v procesu supervizije torej ena najbolj uporabljenih tehnik, ki se uporablja v vseh fazah procesa.

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Skupina se je okvirno formirala že meseca januarja 2010, ko sem sodelavce vrtca in šole Žirovnica povabila k sodelovanju v procesu skupinske supervizije, s katero naj bi začeli jeseni 2010. S pomočjo kratke predstavitve sem vsem zainteresiranim podala prve informacije o tem, kaj sploh je in kakšen je namen supervizije. Glede na število prijavljenih po predstavitvenem srečanju je sprva kazalo, da bosta nastali dve skupini. Do meseca avgusta 2010 se je število prostovoljno zainteresiranih že zmanjšalo in ostala je skupina osmih supervizantk. O razlogih, zakaj skupine nismo delili na dve manjši, lahko zapišem, da smo bile tako usmerjene s strani vodstva šole in vrtca. Določile in zapisale smo okvirne datume vseh srečanj, do zadnjega, ki je bilo 03.05.2011. S prvim srečanjem smo začele dne 05.10.2010, vmesno evalvacijo pa smo imele 21.12.2010.

Tabela 1. : Vsebine srečanj s Supervizija vrtec/šola Žirovnica 2010/11

1. srečanje	Dogovor o delu; pogodba	Cilji, pričakovanja, prispevek plakat
2. srečanje	Kolbovi učni stili	Reševanje/predstavljanje/ubesedenje
3. srečanje	gradivo	Pogovorne ure s starši/vzg. začetnica
4. srečanje	gradivo	Konflikt s sodelavko/strah pred konfrontacijo
5. srečanje	gradivo	Nemotiviranost učenca za delo/ind. učna pomoč
6. srečanje	Vmesna evalvacija	Vprašanja/odgov./osebni list za portfolio
7. srečanje	gradivo	Sprememba delovnega mesta/ni v interesu prof.
8. srečanje	gradivo	Postavljanje meja v odnosu z drugimi
9. srečanje	gradivo	Ignorirajoča komunikacija starša do učitelja
10. srečanje	Komunikacija/delavnica	Feedback /Kdo sem jaz? Kako komuniciram?
11. srečanje	gradivo	Perfekcionizem pri delu/izgorelost
12. srečanje	gradivo	Otrok s posebnimi potrebami/nerazumevanje staršev za otrokove težave
13. srečanje	»umetno« gradivo	Sodelovalno vodenje (poizkus intervizije)
14. srečanje	Skupinska dinamika	Igre v skupini/timsko delo/odgovornost
15. srečanje	Zaključna evalvacija	Vprašanja/odgov./delo v skupinah/predstavitev

Ključni problem se mi/nam je zdela izostritev *odgovornost posameznika* za svoj prispevek k lastnemu napredku, v našem primeru je to napredek supervizanta. (po Milošević Arnold, 1999: 32, v Slana, 2005: 105) je: »Supervizant odgovoren za vsebino supervizije, ker za srečanja pripravlja gradiva in svoja konkretna vprašanja iz prakse, o katerih se na srečanjih razpravlja. Odgovoren je tudi za rezultate svojega učenja. Od supervizanta se pričakuje, da bo dosledno upošteval vse pogoje, ki jih je sprejel ob sklenitvi supervizijskega dogovora... Supervizija ima smisel le, če supervizant sprejema odgovornost za svojo osebnostno rast... Svoje izkušnje lahko supervizant reflektira, o njih razmišlja, jih predstavi kot supervizijsko gradivo, si postavlja o njih vprašanja in išče odgovore nanje - če želi. Odloča se, kaj bo naredil z vprašanji, spodbudami, informacijami supervizorja in drugih supervizantov – lahko jih upošteva ali pa tudi ne.«

Ugotovitve in spoznanja

Na zaključni evalvaciji smo odgovorili na vprašanja:

1. *Kaj se je zgodilo s cilji, ki sem si jih postavila na začetku supervizije?*
2. *Katere so moje šibke in močne točke danes?*
3. *Kako je skupina vplivala na moj razvoj in učenje?*
4. *Kje vidim smisel svojega celoletnega obiskovanja supervizije?*

Ugotovile so/smo: **Zastavljene cilje so uresničile, skupni cilj smo dosegli.** Sedaj se: počutijo močnejše, bolj strokovne in samozavestnejše pri svojem delu. Bolje poznajo same sebe, predvsem svoje močne točke in so pripravljene še naprej delati na sebi. Zavedajo se svojih »slepih peg« in pomena stalnega razmišljanja o sebi in svojem delu. Služba se jim zdi manj stresna, bolj se čutijo povezane med seboj. Vsem sodelavkam bi toplo priporočile obiskovanje supervizije. V našem delovnem okolju je bilo tako že med izvajanjem skupinske supervizije in tudi ob koncu vidno opaziti spremembe v dvigu samozavesti supervizantk, ki so bolj odprto in učinkovito komunicirale s sodelavci ter učenci in njihovimi starši. Prevezemale so več odgovornosti za svoja dejanja in predlagale nove rešitve ter se trudile za sodelovalno/timsko delo. Tudi pri sodelavcih so vzbudile zanimanje za pojem supervizije in izrazile mnenje, s katerim se strinjam, namreč: »... **da je proces izkustvenega učenja v skupinski superviziji pomemben dejavnik in podpora pedagoškim delavcem pri njihovem delu, zato bi bilo smiselno stremeti za tem, da bi v prihodnosti imelo čim več zaposlenih na tem področju možnost njenega obiskovanja, kar prispevalo tudi k dvigu kvalitete pri izvajanju vzgojno izobraževalnega dela.**«

Literatura

Ažman, T. (2008). Učinkovitost supervizijske pomoči šolskega pedagoga razrednikom. *Sodobna pedagogika*, 2008, št. 2, str. 100–119.

Erzar Metelko, D., Vodeb Bonač, M. in drugi. (1999). *Supervizija – znanje za ravnanje*. Ljubljana: Socialna zbornica Slovenije. Zbirka Socialni izzivi.

Slana, U. (2005). Vloga supervizanta v supervizijskem procesu. Ljubljana; *Socialna pedagogika*, 2005, vol. 9., št. 1, str. 95-112.

Valenčič Zuljan, M. in Vogrin, J. (2005). Mentorjeva vloga pri spodbujanju profesionalnega razvoja učitelja. *Evropski socialni sklad*. V Devjak, T. (Ur.). *Partnerstvo fakultete in vzgojno-izobraževalnih zavodov: izobraževanje–praksa–raziskovanje*. Univerza v Ljubljani: Pedagoška fakulteta, str. 128 - 151.

Vrtec Radenci- Radenski Mehurčki
Titova 1
9252 Radenci

OTROCI KORAKAJO V NARAVO IN RAZISKUJEJO UPORABNOST ZDRAVILNIH RASTLIN IN DIŠAVNIC NAŠEGA OKOLJA 2010–2011

Vodja inovacijskega projekta: Bojana Kalič

Sodelavci: Jožica Veberič – vzgojiteljica, Dragica Dietner – vzgojiteljica, Zdenka Vrbančič – vzgojiteljica, Darja Zemljič – vzgojiteljica, Cvetka Marinič – vzgojiteljica, Andreja Ficko – dipl. vzgojiteljica, Elizabeta Lukovnjak – pom. vzgojiteljice, Melita Žitek – pom. vzgojiteljice, Irena Kerčmar – pom. vzgojiteljice, Silva Gomboc – pom. vzgojiteljice, Nada Stanek – pom. vzgojiteljice, Beti Škrjanec – pom. vzgojiteljice, Tadeja Mulec – pom. vzgojiteljice, Greta Zemljič – pom. vzgojiteljice, Sabina Adanič- pom. vzgojiteljice, Valerija Žinkovič – ravnateljica, Andrej Coklin – zeliščar, ga. Povale – farmacevtka, Barbara Horvat – svetovalna delavka

Konzulent: g. Peter Ribič, Biotehniški center Naklo - oddelek za izobraževanje odraslih

Povzetek:

Zaradi vedno pogostejših težav z zdravjem naših otrok in prevelike uporabe različnih sintetičnih zdravil in antibiotikov, smo se odločili, da se vrnemo k naravi, ki nam pri ohranjanju zdravja lahko pomaga brez škodljivih vplivov.

Ker živimo v še dokaj zdravem okolju, smo se odločili za prepoznavanje, raziskovanje, predelavo in uporabnost zdravilnih rastlin in dišavnic našega okolja. Vsaka vzgojiteljica je izbrala po dve rastlini. S pomočjo ustrezne literature smo si ogledali te rastline in si o njih kaj prebrali. Sledilo je iskanje teh rastlin v naravi. Rastline smo opazovali, primerjali in si zapomnili temeljne značilnosti posamezne rastline. Sledilo je nabiranje rastlin in iskanje poti predelave teh rastlin v zdravilne namene. Pri tem smo iskali znanje s pomočjo literature, intrneta, strokovnjakov, staršev, in drugih zunanjih sodelavcev. Pri vrtcu smo si uredili zeliščni vrt, otroci inostali prisotni so nam prinesli kar nekaj zelišč in dišavnic., ki smo jih prepoznali in poimenovali.

Rastline smo predelali v izdelke in se dobro poučili o njihovi varni uporabi. Izdelke smo ustrezno embalirali ,označili, dodali navodila in recepte za pripravo še drugih izdelkov iz njih. Ves postopek smo dokumentirali s pomočjo zapisov, fotografij, razstave izdelkov v vrtcu, predstavitve staršem, uporabe izdelkov, obiska pri zeliščarju g. Coklinu v Črešnjevcih, objave v občinskem glasilu Glasnik.

Otroci so v procesu aktivno sodelovali in posredno povabili k sodelovanju starše. K sodelovanju smo pritegnili še stare starše, upokoјence, Zavod za turizem in šport in občino Radenci. Odrasli so bili presenečeni nad znanjem, inovativnostjo in ustvarjalnostjo otrok.

Ključne besede: zdravilne rastline in dišavnice, prepoznavanje v naravi, raziskovanje, predelava, uporabnost, inovativnost

Abstract:

Innovative project has been implemented in the second age groups (of older children) in all units of our kindergarten. The goals were through research in nature, books, magazines and internet, to motivate children, to identify and discover usefulness of medical plants and aromatic plants in our environment. Through the active participation of children and experts, we wanted to attract the participation of parents, grandparents (medicinal plants in the past and present, written and oral traditions) and other participants from the environment and thus affect their interest and awareness of the importance of our health. We have decided to this project from a health perspective, because many children in the preschool period are sick (cough, sneeze, have a cold ...) and parents quickly reach for the antibiotic. So we believe that with joint participation of parents and the broader environment can significantly raise both the prevention and maintenance of health through the natural way. We planned to make a herbal garden in front of the kindergarten, with native medicinal plants and herbs. To help children learn about medicinal plants or herbs thoroughly, we agreed that each teacher may select only two plants and explore them with children, use them in various ways: exploring, searching, comparing, naming, getting to know more about them ... talking about their importance for our health and the safe usage, as they can also be dangerous if used incorrectly - intergenerational cooperation. For cooperation and assistance in identifying, understanding and processing plants, we asked Mr. Andrej Coklin, renowned local herbalist, who was actively involved in the activities. Together with parents and children, we visited Mr. Coklin (as a highlight and end of the project) in his herbal garden in Črešnjevci in Radgona where parents and children could see and learn a lot more about processed medical herbs and aromatic plants, and learn about their correct usage and importance to our health. Our products (processed medicinal plants and herbs), brochures and photographs were exhibited in June and presented to the public.

Key words: herbal and aromatic plants, recognition in the nature, exploration, processing, usefulness

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Prehladna in druga obolenja otrok v predšolskem obdobju, prevelika in prepogosta uporaba antibiotikov in drugih sintetičnih zdravil, premalo upoštevanja darov iz narave njihova zdravilnost, ki so lahko v ustrezno oporo zdravilom in se uporabljajo v namen preventive in v soglasju z zdravnikov tudi v kurativi.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

V različnih strokovnih literaturah – leksikoni, knjige o zdravilnih zeliščih, hrana za zdravje, alternativna medicina, internet, revije in brošure smo natančno preučili predlagane rastline in dišavnice, njihovo zdravilnost, predelavo in varno uporabo. Vključili smo širše okolje in lokalnega zeliščarja.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako motivirati otroke za raziskovanje zdravilnih rastlin in dišavnic
Kako vključiti širše okolje in ga zainteresirati za sodelovanje?

Kako na različne načine predelati in uporabiti zdravilne rastline in dišavnice našega okolja

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Otroci so v predšolskem obdobju veliko bolni (kašljajo, kihajo, so prehlajeni...). Po pogovorih s starši, ugotovljamo, da velikokrat dobijo antibiotike za zdravljenje bolezni. Zato smo mnenja, da s skupnim sodelovanjem s starši in širšim okoljem lahko pomembno vplivamo na osveščanje staršev in otrok glede preventive in sicer ohranjanja zdravja na naraven način

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

1. Izhodišče-opredelitev problema-
2. Iskanje odelavcev v projektu
3. Skiciranje projekta
4. Prijava projekta
5. Razdelitev nalog
6. Izobraževalni del: iskanje podatkov o rastlinah, spremljanje različne literature, internet, ustno izročilo, obisk pri zeliščarju...
7. Izvedba projekta: iskanje, prepoznavanje, nabiranje, predelava, embaliranje, navodila, za uporabo, zeliščni vrt, -dokumentiranje projekta
8. Promocija projekta- razstava, delavnice s starši, otvoritev zeliščnega vrta ob Dnevu zemlje, članek v časopisu
9. Evalvacija projekta, anketni vprašalnik za starše

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Otroci so spoznali ter razumeli pomembnost zdravilnih rastlin in dišavnic za naše zdravje.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Da je bil projekt uspešno izveden kažejo naslednji kazalci:

1. Velika zainteresiranost in vključenost
2. Pozitivna ocena staršev
3. Aktualnost vsebine projekta
4. Zanimanje okolja za projekt
5. Obiskanost razstave in prireditev v zvezi s projektom
6. Objava članka v časopisu

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Anketni vprašalnik za starše- soglasje staršev, spremljanje dejavnosti, prenašanje znanja in spoznanj, uporabnost doma

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Anketni vprašalnik za starše

Delovni listi za otroke

Metode obdelave podatkov

Zbiranje in obdelava anketnih vprašalnikov

Preverjanje pravilno izpolnjenih delovnih lističev

Prikaz rezultatov

- Prepoznavnost in uporabnost zdravilnih rastlin in dišavnic tudi doma

- Prepoznavanje postopka od nabrane rastline do končnega izdelka (predelave)
- Previdnost in varnost pri uporabi določenih končnih izdelkov - navodila strokovnjakov

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

1. Spoznali smo, da nam narava pomaga ohranjati zdravje na zelo preprost način.
2. Preden uporabimo zdravilne rastline in dišavnice jih moramo brezpogojno dobro poznati
3. Otroke smo zainteresirali za raziskovanje, eksperimentiranje poizkušanje...
4. Projekt smo zastavili medgeneracijsko
5. Poučili smo se o varni uporabi zdravilnih zelišč in dišavnic

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

1. Ljudje, ki so spoznali naš projekt, so tudi doma poskusili predelati in uporabiti pripravke
2. Morda bo preventivna uporaba izdelkov iz zdravilnih rastlin in dišavnic izboljšala naše zdravje in dvignila odpornost naših organizmov
3. Koristno vpliva na naše zdravje tudi gibanje v naravi, ki je s tem neobhodno povezano

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

1. Novost je v tem, da že predšolski otrok spozna, da obstajajo tudi preventivna zdravila in ne le tablete
2. Da si lahko naravne proizvode po natančnih navodilih o izdelavi in uporabi izdelamo sami
3. Da nam zeliščna greda in nabiranje zdravilnih rastlin predstavljata tudi rekreacijo

Možnosti uvajanja v druga področja

Morda bi bila alternativa pridelava zdrave ekološke zelenjave na domačem zelenjavnem vrtu

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Močni smo v poznavanju, predelavi in varni uporabi kamilice, regrata, bezga, mete, melise, česna, timijana, komarčka, čemaža, trpotca, ognjiča..

Literatura

Kovač, P. (2009): Zelišča male čarovnice, Ljubljana: Mladinska knjiga

Kremer, B. (2007): Zdravilne rastline, Radovljica: Didakta

Seliškar, A. (1986): Travniške rastline na Slovenskem: sto pogostih vrst, Ljubljana: Prešernova družba

Schonfelder, I. (2006): Zdravilne rastline- vodnik, Kranj: Narava

Štok- Vojska, N. (2007): Travniške zdravilke, Marežige. Vir : samozaložba

Toplak Galle, K. (2000): Zdravilne rastline na Slovenskem, Ljubljana: Mladinska knjiga

Willfort, R. (1988): Zdravilne rastline in njih uporaba, Maribor: Obzorja

Internetne strani:

Majes.J.: Zdravilne rastline so lahko tudi nevarne

<http://freeweb.si/icevnik/zdravilne/rastline/>

<http://www.bodieko.si/category/zdravilne-rastline>

<http://www.rastline.com/forum/zdravilne-rastline-za-zdravje-f69/>

Vrtec Rogaška slatina
Ulica Kozjanskega odreda 2
3250 Rogaška slatina

OSEBNI PORTFOLIO STROKOVNEGA DELAVCA

2007–2011

Vodja inovacijskega projekta: Andreja Križan Lipnik, svetovalna delavka

Sodelavci: Mateja Jus, vzgojiteljica, Albina Jagodič, vzgojiteljica, Darija Hohnjec, vzgojiteljica, Mateja Popit-Prah, pomočnica vzgojiteljice, Marija Čepin, organizatorica prehrane in zdravstveno-higienske ureditve, Metka Fenko, ravnateljica, Majda Plavčak, pomočnica ravnateljice, Natalija Černogoj, pomočnica vzgojiteljice, Mojca Verbek, pomočnica vzgojiteljice, Tamara But, vzgojiteljica, Jože Ogris, svetovalni delavec – pripravnik, Breda Kidrič, vzgojiteljica, Karmen Šket, vzgojiteljica, Damijana Sisinger, vzgojiteljica, Slavica Novak, pomočnica vzgojiteljice, Petra Antlejš, pedagoginja

Konzulent: Mirjam Senica in dr. Natalija Komljanc, Zavod RS za šolstvo

Povzetek:

Vseživljenjsko učenje je stalni spremljevalec dela v vzgoji in izobraževanju. Strokovni delavci skozi različne oblike izobraževanja, s stalnim pridobivanjem spoznanj v praksi in skozi reflektivne premisleke o svojem delu oblikujemo in razvijamo svojo strokovno avtonomnost.

Kadar posameznik pristopi k učenju zavestno in je zanj notranje motiviran, je njegovo učenje prijetno in ga navdaja z občutkom koristnosti. Pozna namen svojega učenja in svoj uspeh sproti preverja v praksi, ker sam tako želi. Tako postane učenje samoregulirano.

Portfolio je instrument za načrtovanje, spremljanje in dokumentiranje lastnega razvoja in napredka. Predstavlja zbirko gradiv, ki jih posameznik skozi proces razvoja in učenja namensko ustvarja, zbira in shranjuje. V določenem časovnem obdobju mu takšna zbirka omogoča vpogled v lastni proces razvoja in učenja, mu omogoča sprotne refleksije in mu daje informacijo o uspehu.

V našem vrtcu smo spoznavali portfolio najprej skozi projekt Zavoda republike Slovenije za šolstvo (v letih 2000-2003). Strokovni delavci so se odločili postopoma širiti njegovo uporabo najprej v delo z otroki. Šele kasneje so bili pripravljene portfolio uporabiti tudi v spremljanju lastnega razvoja in napredka.

Ob vključitvi v Inovacijski projekt smo oblikovali razvojno skupino, katere člani so imeli namen postopoma spoznavati in razvijati portfolio zase osebno.

Tim je k nalogi pristopil akcijsko. V prvem letu smo spoznavali filozofijo, namen in vsebino portfolia. V drugem letu smo poglobljali pripravo osebnega razvojnega načrta in se ob njem učili akcijsko raziskovati. V tretjem letu smo namenili poseben poudarek vprašanju kako sebi in drugim s svojim portfoliom prikazati razvoj. Vsako leto smo v skupino sprejemali zainteresirane nove člane. Razvojni tim povezuje člane, ki o svojem delu razmišljajo in svoj razvoj zavestno usmerjajo. V četrtem letu so v timu pridobili pomembno mesto razmišljanja in diskusije o ustvarjanju učeče se skupnosti v našem vrtcu.

Abstract:

Lifelong learning is the constant companion of work in education. Professional staff develop and design autonomy throughout various forms of education, with continuous acquisition of knowledge from practice and self-reflection.

When an individual approaches to learn consciously with an internal motivation, learning is enjoyable and it gives a sense of usefulness. The purpose of learning and implementation in practice is reachable. Thus, learning becomes self-regulated.

Portfolio is an instrument for planning, monitoring and documenting learning experiences, self-development and progress. It presents a collection of materials by a process of self-development and learning dedicated to create, collect and store. In a period of time such a collection provides insight into the process of development and learning, it allows real-time reflection and gives information about the success.

In Kindergarten Rogaška Slatina, we firstly have learned about Portfolio by joining to »Portfolio Project« led by The National Education Institute of The Republic of Slovenia (years 2000-2003). Professionals have decided to gradually expand its use initially in working with children, later were ready to use the portfolio in monitoring self-development and progress. Upon entry into the project named »Innovative project development« we have formed a group whose members had the purpose of gradually discover and develop a professional portfolio.

The team used the action approach to the task. In the first year we learned about the philosophy, purpose and content of the portfolio. In the second year we worked on preparation of a self-development plan and discovered how to learn through self-research. In the third year, we placed particular emphasis on the question of presentation of portfolio. Every year a group of interested new members joined the team.

By joining the development team members worked carefully and think consciously about self-development. In the fourth year the team gained an important place of thinking about creating a Learning community.

Ključne besede: vzgojitelji, portfolio, refleksija, samorazvoj

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Skozi večletno spremljanje učenja, razvoja in napredka otrok s pomočjo portfoliev otrok, smo strokovni delavci vedno bolj spoznavali izjemen pomen, ki ga ima portfolio pri učenju otrok. Otroci po svojih mapah radi posegajo, doživljajo jih kot svojo lastnino in o dokazih, shranjenih v njih pogosto razpravljajo. Tako se učijo o sebi, zaznavajo svoj način učenja, spoznavajo lastne interese, gradiva pokažejo drugim in tako reflektirajo svoje učenje, razvoj in napredek.

Strokovni delavci smo na strokovnih druženjih ta opažanja izpostavljali in nekateri med nami smo izrazili interes, da bi portfolio razvijali tudi zase in ga uporabili v lastnem profesionalnem razvoju.

Na osnovi prostovoljne odločitve je nastal projektni tim, ki je bil pripravljen podrobneje spoznati, preverjati in nato morda sprejeti portfolio kot pripomoček za samorazvoj.

Strokovni tim je potreboval tudi podporo ravnateljice in jo v izdatni meri dobil, saj se je ravnateljica tudi sama z željo začeti samorazvoj s portfoliem, včlanila v projektno skupino.

V okviru razvoja projekta Portfolio na Zavodu RS za šolstvo, sta imeli dve strokovni delavki osnovna znanja o pristopu k portfoliju strokovnih delavcev, zato smo lahko z nalogo začeli sami.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Portfolio profesionalnega razvoja razumemo kot organizirano, ciljno naravnano zbirko dokumentov (npr. izdelkov, potrdil, primerov...), ki prikazuje, kaj se je posameznik naučil, kako je prišel do določenih spoznanj, kako vidi svojo karierno pot in kakšen je njegov odnos do lastnega profesionalnega razvoja. (Zavašnik Arčnik, 2009).

Kot takšen je portfolio nenehno razvijajoča se in rastoča zbirka ustvarjenih in zbranih dokumentov, ki so nastali kot rezultat posameznikovega učenja in jih spremljajo obrazložene in utemeljene refleksije.

Glavni namen portfolia je ozaveščanje svojega učenja in razvoja ter tudi možnost deljenja lastnih spoznanj z drugimi. S tem, ko človek ubesedi svoje lastne misli in jih sporoča drugim, jih hkrati ponotranji, zares usvoji; ob tem si mora misli razjasniti, jih organizirati in se spoprijeti tudi z nepopolnim razumevanjem. Kadar posluša druge, pa sočasno spoznava mišljenje drugih in dopolnjuje svoje razumevanje (Marentič Požarnik, Plut Pregelj, 2009).

Vrtec kot vzgojno-izobraževalna ustanova združuje otroke in odrasle, ki se povezujejo v procesu učenja. Z aktivnim in dejavnim medsebojnim povezovanjem v procesu učenja, lahko postane t.i. učeča se skupnost, ki jo opredeljujemo kot skupino ljudi, ki imajo dejaven, refleksiven, skupen, usmerjen in spodbuden odnos do skrivnosti, problemov in kompleksnosti poučevanja in učenja. V središču je skupno učenje njenih članov, v tem procesu pa nastaja novo znanje (Erčulj, 2006).

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako z osebnim portfoliom spodbuditi in spremljati razvoj lastne strokovne prakse?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

- Spremljanje razvoja, učenja in napredka vseh otrok našega vrtca s portfoliom
- Interes skupine strokovnih delavcev za samorazvoj s portfoliom
- Interes vodstva za spodbujanje samorazvoja strokovnih delavcev
- Vključenost majhne skupine strokovnih delavcev v projekt zavoda RS za šolstvo 8

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Projekt smo izpeljali v štirih velikih korakih:

1. Spoznavanje in uporaba portfolia kot pripomočka za samorazvoj
2. Poglobljanje osebnega razvojnega načrta (spoznavanje akcijskega raziskovanja)
3. Spremljanje in dokazovanje lastne strokovne prakse
4. Diskusije o razvoju otrok, strokovnih delavcev in vrtca kot celote

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevala k uspešnemu zaključku projekta

Vsak član skupine je skupaj z drugimi spoznaval osnovne korake (vsebine) portfolia in jih preizkušal sam zase. V skupini smo izkušnje izmenjevali. Zaradi medsebojne povezanosti smo v skupino vsako leto lahko vključevali nove člane: ostali člani so novim nudili mentorstvo. Na nivoju dela projektnega tima smo peljali inovacijsko raziskovanje po štirih velikih korakih (zgoraj). Vsak član skupine pa je ob ustvarjanju portfolia vodil svojo individualno inovacijsko raziskovanje, ki je bilo jasno opredeljeno v njegovem osebnem razvojnem načrtu v portfoliu. Skozi delo smo zaznali, da imamo težave z merjenjem učinkov razvoja in tudi z aktivnim in samozavestnim predstavljanjem učinkov sebi in drugim. Temu smo posvetili poseben čas.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

- Vodenje osebnega portfolia iz strani vseh članov projektnega tima
- Zbirniki dokumentov iz temeljnih poglavij portfolia (opis referenčnega okvira dela, zapis osebne filozofije dela, opredelitev močnih in šibkih področij, priprava osebnega razvojnega načrta, dokazila spremljanja udejanjanja osebnega razvojnega načrta z refleksijami, končne refleksije)
- Udeležba na letnih razgovorov z ravnateljico, pomočnico ravnateljice z vključevanjem portfolia
- Izpeljava osebnih razvojnih načrtov
- Predstavitve dela v okviru inovacijskega projekta znotraj in zunaj vrtca

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Projektni tim šteje skupaj 16 članov iz različnih delovnih mest v vrtcu. Projektni tim predstavlja skupni vzorec. Vsak posameznik je za namen svojega raziskovanja v skladu z osebnim razvojnim načrtom oblikoval lasten vzorec.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Vsa gradiva v portfoliu predstavljajo kvalitativni način zbiranja podatkov o posameznikovem učenju, razvoju in napredku. Gradiva so opremljena z datumom in refleksijo. Poleg tega portfolii vsebujejo tudi različne druge načine zbiranja podatkov, kot so ankete, vprašalniki, opazovanja otrok, opazovanje njihove igre, merjenje frekvence pojavljanja določenega pojava ipd.

Metode obdelave podatkov

Bistvena metoda obdelave podatkov je refleksija. Pogosto smo uporabili tudi metode opisne statistike.

Prikaz rezultatov

Projektni tim je prikazal rezultate svojega dela v predstavitvi Portfolio strokovnega delavca v našem vrtcu. Skozi to predstavitev so člani predstavili rezultate dela v projektu v obliki PP projekcije. Vsak posameznik skozi udejanjanje osebnega razvojnega načrta v portfoliu hrani, obdeluje in tudi prikazuje podatke, ki jih je skozi proces zbiral. Podatki kažejo proces in rezultat njegovega osebnega dela.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Strokovni delavci v projektnem timu so portfolio spoznali in sprejeli kot pripomoček za samorazvoj. Skupini so se pridružili novi člani. Nekateri člani portfolio še predvsem spoznavajo in se poglobljajo v razmišljanja o referenčnem okviru svojega dela, drugi aktivno raziskujejo svojo lastno prakso skozi zastavljena raziskovalna vprašanja. Kompleksnost v uporabi portfolia je prepuščena samoiniciativni posameznika. Številni strokovni delavci iz projektnega tima so portfolio vključili v letne razgovore z ravnateljem in z njim pogovor obogatili. Diskusije, v katerih se v našem timu razpravlja o razvoju otrok, strokovnih delavcev in vrtca kot celote, kažejo, da je spodbujanje razvoj aktualna tema tistih, ki vodijo samorazvoj s portfoliem. Ob zavedanju pomena učenja in razvoja vseh, ki smo povezani v ustanovi, kot je vrtec, postopoma ustvarjamo učečo se skupnost. Člani tima nameravamo svoje delo nadaljevati in verjamemo, da bodo sčasoma namerno pristopali k samorazvoju tudi ostali naši sodelavci.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Znotraj vrtca so strokovni delavci samoiniciativno začeli izvajati nekatere večje raziskave lastne prakse (kako reflektirajo predšolski otroci, kakšne so subjektivne teorije naših delavcev, kako minimalizirati organske odpadke v prehrani...) in nekatere osebne izboljšave (pridobivanje zmožnosti javnega nastopanja, poglobiti znanje iz igranja instrumenta, raziskati svoja močna in šibka področja, spoznati svoj vzgojni slog...). Osebne izboljšave pomagajo posameznikom pri profesionalni rasti. Večje raziskave pa pomagajo pri usmerjanju razvoja vrtca kot celote.

Naše delo smo imeli priložnost predstaviti tudi drugim (ravnatelj celjskih vrtcev, Razstava Inovacija najde pot, VI. Kongres psihologov Slovenije, Center za inovativno edukacijo – ZRSS,

Mednarodna konferenca sindikata delavcev prosvete v Novem Sadu)

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

S portfoliem postaja samorazvoj predmet posameznikovega lastnega angažiranja, planiranja, udejanjanja in spremljanja. Strokovni delavec raziskuje svojo osebno filozofijo in si razkriva elemente prikritega kurikulumu, na katere najbolj vpliva on sam. Poleg tega se skozi referenčni okvir svojega dela pogloblja v strokovne smernice svojega področja dela. V medsebojnem dialogu s seboj in z drugimi se bogati in razvija. Razume, da je razvoj najbolj odvisen od njega samega, zato o njem razmišlja, ga načrtuje, spremlja in dokazuje (samoregulacija). Z razumevanjem pomena aktivnega pristopa posameznika (tako otroka, kot odraslega) v samorazvoj in učenje in z osebnim angažiranjem, postane aktivni ustvarjalec učeče se skupnosti vrtca.

Možnosti uvajanja v druga področja

Portfolio je možno uvesti v delo vsakega strokovnega delavca vrtca in najverjetneje tudi v delo ostalih delavcev vrtca. Zelo dobro se obnese kot pripomoček za spremljanje potreb in učinkov profesionalnega izobraževanja strokovnih delavcev in v letnih pogovorih z ravnateljem. Portfolio smo dobro uvedli v spremljanje učenja, razvoja in napredka otrok. V spremljanje razvoja in napredka otroka je možno vključiti tudi starše otrok. Portfolio strokovnega delavca odpira poti za nova inovacijska raziskovanja posameznikov.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Znali smo ubrati pristop, v katerem smo vpeljali portfolio otrok v vse skupine našega vrtca. Strokovne delavke so ta pristop prostovoljno izbirale. Drugim lahko ponudimo model, po katerem smo vpeljevali portfolio otroka v vrtec.

Poleg tega smo skozi inovacijski projekt ubrali pristop prostovoljnega vključevanja v samorazvoj s portfolio. Skupina se je skozi leta širila in tok širjenja predvidevamo tudi v bodoče. Portfolio strokovnega delavca se skozi preizkušanje v praksi izkazuje kot učinkovit pripomoček za spodbujanje razvoja vseh vključenih v vzgojno izobraževalno delo. V procesu ustvarjanja učeče se skupnosti se izkazuje kot vreden poglobljene pozornosti. Naš pristop in rezultate našega dela smo pripravljene deliti z drugimi.

Literatura

<http://www.solazaravnatelj.si/datoteki/File/Predavanje%20Justine%20Erculj.pdf>
(16.8.2011)

Marentič Požarnik, B., Plut Pregelj, L. (2009), Moč učnega pogovora. Državna založba Slovenije.

Stritar, U., Sentočnik, S. (2006). Otrokov portfolio v vrtcu. Ljubljana: Zavod republike Slovenije za šolstvo.

Shirley-Dale, E., Kay, M. (2007). Portfolio v ocenjevanju: kaj, kje, kdaj, zakaj in kako ga uporabiti. Nova Gorica: Educa, Melior.

Zavašnik Arčnik, M., Listovnik v profesionalnem razvoju učiteljev, vzgojiteljev in ravnatelj. Usposabljanje 2, 3, Gradivo za udeležence, Šola za ravnatelje.

Vzgojno varstveni Zavod Slovenj Gradec
Maistrova ulica 2a
2380 Slovenj Gradec

OD ŽOGE DO KROGA

2008–2011

Vodja inovacijskega projekta: Marija Podstenšek (šol. l. 2008/2009), Urška Pori (šol. l. 2009/2010), Vida Javornik (šol. l. 2010/2011)

Sodelavci: Ivica Vaukan, ravnateljica, Marjeta Pori Gostenčnik, pomočnica ravnateljice, Martina Rebernik, spremljevalka gibalno oviranega otroka

Konzulent: Mirjam Senica, ZRSŠ – OE Slovenj Gradec (od 1.9.2008 do 31.12.2010), dr. Natalija Komljanc (od 1.1.2011 do 31.8.2011)

Povzetek:

Pri svojem pedagoškem delu smo vse bolj opažale, da imajo nekateri otroci težave na področju grobe motorike, posledično pa to vpliva tudi na razvoj fino motoričnih in grafomotoričnih sposobnosti. Težave se lahko kažejo v koordinaciji gibov, gibljivosti, hitrosti, moči, preciznosti, orientaciji na sebi, orientaciji v prostoru in na listu, drži pisal, zaznavanju raznovrstnih linij in risanjem le-teh. Ker med našim dosedanjim delom nismo našle sistematičnega, načrtnega spodbujanja grafomotoričnega področja s pomočjo vaj grobe motorike, smo se odločile, da s pomočjo inovacijskega projekta razvijamo to področje.

Pri načrtovanju vaj smo se oprle na standardiziran Keith E. Beery test VMI, s katerim ocenjujemo otrokov vizualno-gibalni razvoj. Prepoznavamo lahko primanjkljaje na področjih vidnega zaznavanja, fino motoričnih sposobnosti in koordinacije oko – roka. Test je dokaj enostaven pokazatelj stopnje otrokovega razvoja. S pomočjo osnovnega elementarnega gibanja so otroci usvajali linije. V šolskem letu 2008/2009 smo otroke motivirale, da so sami odkrivali, iskali, ponazarjali črte, najprej s svojim telesom, nato pa s pripomočki iz njihove okolice. Preko vaj s področja grobe motorike so prehajali na dejavnosti s področja fine in nato grafomotorike. V šolskem letu 2009/2010 smo pričele pripravljati priročnik z napotki in vajami za razvijanje sistematičnega spodbujanja grafomotoričnega področja s pomočjo vaj grobe motorike, ki smo ga načrtovale dokončati v prihodnjem šolskem letu. V šolskem letu 2010/2011 smo dokončale priročnik za spodbujanje gibalnega razvoja predšolskih otrok z naslovom "Od žoge do kroga" v obliki skripte.

Abstract:

Through our teaching we increasingly observed that some children have difficulty in rough motor skills, which consequently also affect development of fine motor skills and graphomotor skills. Problems can result in the coordination of movements, flexibility, speed, power, precision, body coordination, orientation in space and on a worksheet, writing posture, the perception of various lines and drawing them. Because so far we did not find a systematic planned promotion in graphomotor sector through rough motor exercises, we decided to develop innovative projects in this area.

When planning exercises, we rely on standardized Keith E. Beery VMI test by which we evaluate the child's visual-motor development, we recognize the deficits in the areas of visual perception, fine motor skills and eye-hand coordination.

The test is relatively simple indicator of the level of child development. Using the basic elemental developments, children created lines. During the school year 2008/2009 we motivated children to discover, search and illustrate the lines first with his body, then with the devices in their surroundings. Through exercises from rough motor activities children have transitioned to the fine motor activities and finally to graphomotor activities. During the school year 2009/2010 we started to work on manual with instructions and exercises to develop a systematic promotion of graphomotor field exercises through rough motor functions, which we planned to complete in the coming school year. During the school year 2010/2011, we completed a guide to encourage motor development of preschool children, entitled "From the ball to circle" in the form of scripts.

Ključne besede: groba motorika, fina motorika, grafomotorika

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

V praksi smo že pri predšolskih otrocih opazale:

- težave z zaznavanjem in risanjem lege znakov (zamenjuje levo-desno, zgoraj-spodaj),
- težave z zaznavanjem vseh delov znakov, izpuščeni so deli znakov,
- s pisalom trdo pritiskajo ali pa puščajo le rahlo sled,
- težave z orientacijo na listu,
- znaki so različnih velikosti,
- težave z zaporedji znakov,
- gibi so nekoordinirani,
- neprimerna je drža pisal in sedenja pri mizi.

Pri teh otrocih se dominantna roka razvije kasneje (desnoročnost, levoročnost). V večini primerov te motnje niso samostojne, pač pa se kažejo tudi na področju fine in grobe motorike. Vsekakor pa se otrok v predšolskem obdobju vseskozi razvija na grafomotoričnem področju, zato zelo težko določimo, da so pri otroku že izražene motnje disgrafije.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Oblike/linije iz Beery-evega VMI testa, razvojnega testa vizualno-gibalne integracije (koordinacija oko-roka), so bile podlaga za načrt naših gibalnih aktivnosti, fino motoričnih in grafomotoričnih dejavnosti. Gibalne, finomotorične in grafomotorične dejavnosti so potekale po oblikah/linijah, kakor si sledijo v testu. Posamezno gibalno uro so poimenovali otroci sami (telovadimo navpično, telovadimo vodoravno, telovadimo okroglo, telovadimo križ – kraž, telovadimo poševno (cik – cak), telovadimo kvadratno, telovadimo na iks (x), telovadimo trikotno, telovadimo kot zvezda).

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

S katerimi aktivnostmi, ki spodbujajo razvoj grobe in fine motorike, lahko vplivamo na razvoj grafomotorike?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Tako kot odrasli, so tudi otroci opazili razlike med njimi samimi. Nekateri otroci v skupini so bili nerodni, nespretni (pogosto padanje, zaletavanje), težave so imeli z vzpostavljanjem socialnih stikov v skupini ter na področju samostojnosti (oblačenje, obuvanje...). Njihovi izdelki so bili drugačni (nepopolni, nedokončani, neprimerni razvojni stopnji kronološke starosti otroka). Preizkusiti smo hotele, ali lahko z načrtnim spodbujanjem gibanja oz. grobe motorike po osnovnih oblikah/linijah, spodbujamo razvoj področij, na katerih smo zaznavale primanjkljaje (fina motorika, grafomotorika, socialne kompetence).

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

- Študij strokovne literature s področja gibanja
- Preizkus gibalnih sposobnosti otrok – s področja grobe motorike – osnovno elementarno gibanje.
- Test VMI – grafomotorični preizkus sposobnosti vsakega otroka na začetku in na koncu šolskega leta
- Načrtovanje posameznih dejavnosti
- Izvajanje vaj s področja grobe, fine in grafomotorike
- Sprotne evalvacije dejavnosti
- Predstavitev poteka in rezultatov projekta staršem in strokovnim delavcem vrtca
- Predstavitev poteka in rezultatov projekta specialnim in rehabilitacijskim pedagogom v okviru Skupnosti vrtcev Slovenije
- Priprava gradiva za interno uporabo

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Preko sistematičnega razvijanja področja grobe in fine motorike, tako da so otroci najprej izhajali iz svojega telesa in iz prostora ter šele nato dejavnosti prenašali na področje grafomotorike, smo vplivali na zmanjševanje težav, ki smo jih zaznavale. Velika notranja motivacija otrok in možnost samostojnega načrtovanja dejavnosti, je poleg razvoja grafomotorike vplivalo tudi na pozitivno samopodobo otrok in na večjo socialno vključenost vsakega posameznika.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta
Rezultate raziskave smo primerjale s kontrolno skupino. Rezultate s področja grafomotorike smo preverile v začetku in na koncu šolskega leta s pomočjo Keith E. Berry-evega testa. Razlike pri risanju in zaznavanju posameznih linij ter večja samokontrola pri izvajanju dejavnosti so bile očitne.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Tri skupine otrok:

- otroci stari 5-6 let vključeni v vrtec
- kontrolna skupina otrok starih 5-6 let vključeni v vrtec
- skupina otrok s posebnimi potrebami vključeni v vrtec

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Opazovanje z udeležbo, študij strokovne literature, metoda preizkušanja v praksi, Keith E. Berry-ev standardiziran test VMI, vsebinska analiza dejavnosti, snemanje, fotografiranje, izdelki otrok.

Metode obdelave podatkov

Evalvacija izvedenih dejavnosti, primerjava Keith E. Berry-evega testa v začetku in na koncu šol. leta 2008/2009 s pomočjo vsakega posameznika in kontrolne skupine.

Prikaz rezultatov s/z:

- zapisi, evalvacijami,
- fotografijami,
- videoposnetki,
- power point predstavitevami,
- plakati,
- zapisi na oglasni deski,
- polletnimi in letnimi poročili inovacijskega projekta
- priročnikom za interno uporabo.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Naše načelo ni, da otrok ponavlja vzorčke ali jih prerisuje, temveč, da jih zaznava, jih z gibanjem ponazarja, poišče na sebi in v prostoru, ki ga obdaja in jih zmore nato oblikovati ter narisati na podlago z različnimi predmeti. Hkrati pa so otroci sami bolj pozorni tudi na ustrezno držo telesa ob mizi ter na uporabo pisal in orientacijo na listu, ko izvajajo dejavnost. Veča se jim sposobnost koordinacije gibov, spretnosti in moči. Preko raznovrstnih gibalnih aktivnosti izboljšajo zaznavanje in razumevanje črt, večjo samokontrolo in izboljševanjem samopodobe.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Inovacijo lahko uporabljajo vsi strokovni delavci s področja predšolske vzgoje in s področja izobraževanja otrok s posebnimi potrebam, prav tako lahko novost uporabljajo učitelji prve triade osnovne šole. Uporabna je tudi za starše predšolskih otrok. Novost izjemno koristi vsem članom projektne skupine, otrokom in strokovnim delavcem, saj so izkušnje pridobljene v projektu zelo pomembne za razvoj otrokovih predstav, spretnosti in razvijanja socialnih veščin. Posredno koristi tudi vrtcu, saj smo uvajale drugačen pristop k vzgojno – izobraževalnemu procesu.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Novost je v pristopu spodbujanja grafomotoričnega področja, vendar ne na podlagi risanja vzorčkov, ampak s pomočjo otrokovih elementarnih gibanj. Novost se je širila znotraj vrtca že v času izvajanja projekta (vnašanje posameznih elementov v načrtovanje in izvajanje kurikula pri skupinah, ki niso bile vključene v projekt).

Možnosti uvajanja v druga področja

Pristop uporabljen v projektu se povezuje s področjem socialne integracije (komunikacije, motivacije, samopodobe, samokontrole), matematike in likovne umetnosti.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Razumemo lahko, zakaj imajo nekateri otroci težave na posameznih področjih. Z načrtnim razvijanjem grafomotorike pa lahko del teh težav omilimo že v predšolskem obdobju. Strokovnim delavcem v vrtcih in staršem lahko ponudimo nov pristop s predstavitvijo našega projekta.

Literatura

Beery , K. E., Beery, N. A. Beery VMI. Developmental test of visual – motor integration. Toronto, MHS, 2004.

Ivič, I., Novak, J. Razvojni koraki. Ljubljana, Inštitut za psihologijo osebnosti, 2002.

Kosec, M., Mramor, M. Športna vzgoja za predšolske otroke. Ljubljana, DZS, 1991.

Kraljič, D. Mojster, kako si se tega naučil? Učenje zaznavanja skozi igro. Ljubljana, Zavod republike Slovenije za šolstvo, 2001.

Kurikulum za vrtce. Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad Republike Slovenije za šolstvo, 1999.

Marjanovič Umek, L., Zupančič, M. Razvojna Psihologija. Ljubljana, Rokus Klett, 2009.

Pistotnik, B., Pinter, S., Dolenc, M. Gibalna abeceda (naravne oblike gibanja v športni praksi). Ljubljana, Fakulteta za šport, Inštitut za šport, 2002.

Trdina, J. Tudi predšolski otrok lahko telovadi. Ljubljana, DZS, 1975.

Vrtec Šentvid
Ulica pregnancyev 6
1210 Ljubljana Šentvid

ŠPORT V VRTCU - ZAKAJ PA NE?

2009–2011

Vodja inovacijskega projekta: Mateja Štih, dipl. vzgojiteljica predšolskih otrok

Sodelavci: Florjana Podgoršek, vzgojiteljica predšolskih otrok, Helena Pugelj, dipl. vzgojiteljica predšolskih otrok, mag. Lenka Miklavčič in vzgojiteljica predšolskih otrok, Tatjana Kočar, dipl. vzgojiteljica predšolskih otrok, Slavica Strojani, vzgojiteljica predšolskih otrok, Sonja Nahtigal, dipl. vzgojiteljica predšolskih otrok, Damjana Zupanc, dipl. vzgojiteljica predšolskih otrok, Marko Urbas, dipl. profesor športne vzgoje in vzgojitelj predšolskih otrok

Konzulent: Mojmir Flisek, dipl. profesor športne vzgoje, razvojni svetnik, Ensico d.o.o.

Povzetek:

S projektom smo oblikovali športni program in pripravili načrt, kako otroke skozi celostni pristop in ustvarjalno aktivno učenje ter s kakovostno in otrokovi starosti prilagojeno športno tehnologijo motivirati in navdušiti za zdrav življenjski stil in vseživljensko učenje tudi na področju gibanja.

V športni igralnici in zunaj nje so nam pomembni veselje, igrivost, ustvarjalnost, sodelovanje, uspešnost in ne tekmovalnost, ki je v tem obdobju razvoja otroka neprimerna. Zavedamo se in sledimo cilju, da v predšolskem obdobju otroku nudimo čimbolj pestro in ustvarjalno paleto gibalnih izkušenj, ki so osnova kasnejšim gibalnim športnim vzorcem in hkrati temelj zdravega življenjskega stila.

S primeri dobre prakse smo prikazali in dokazali, da je negativni predznak pojmovanja športa v predšolskem obdobju odveč, če so ustrezno in v celoti upoštevani tako strukturni kot tudi procesni kazalci kakovosti (primeren, kakovosten prostor ter varni didaktični pripomočki in športni rekviziti, prilagojeni otrokovi starosti, znanju in izkušnjam; gibalne dejavnosti, usmerjene v postopno spoznavanje prilagojenih osnov športov, navdušenje in zavzetost strokovnih delavcev za športni način življenja; sodelovalno vodenje, sistemsko udeleževanje novosti v pedagoški praksi itd.). Uvajanje in seznanitev otrok s športnim in zdravim načinom življenja že v vrtcu je zelo pomembno, ker je otrok v predšolskem obdobju najbolj dojemljiv, nima predsodkov in negativnih izkušenj, prav tako pa tega obdobja kasneje v celoti ni mogoče več nadoknaditi.

Ključne besede: športni program, gibalno učenje, zdrav življenjski slog, entuziazem, ne tekmovalnost

Abstract:

With the project we want to present a creative approach to the sport program in our preschool. It also shows our attempt to motivate the children to a healthy, active lifestyle and lifelong learning with regard to sport activities. We try to establish that by using the integrated approach, creative active learning and various age-group appropriate sport activities. By comprising all of the above we try to engage our children emotionally and mentally in the

active learning of basic sports that we believe are of extreme importance to life now, as well as in the future.

In our preschool, indoors as well as outdoors, joy, playfulness, creativity, cooperation, successfulness of the children are at focal point. We do not encourage competing, since we believe, it is inappropriate and possibly harmful for the development of the children at this stage.

We try to provide as many different sport activities as possible for our preschool children, to establish an interesting and encouraging atmosphere which is the basis for a positive attitude to sports and also a foundation for a healthy lifestyle later on. We want to show and prove that in the preschool period a negative connotation to sports is completely unnecessary, considering that both structural and process indicators of quality are properly taken into consideration. Here we are talking about a suitable place-gym, age-appropriate and safe quality sport requisites, the excitement and enthusiasm of the teachers towards sports and healthy lifestyle.

Introducing various sport activities and a healthy way of living to children at the early age is of crucial importance. Children at this age usually do not have negative experiences, are open-minded, sensible, curious and above all non-judgmental, hence they willingly cooperate in all kinds of activities. We realize that the preschool period is an important and pleasant rite of passage for every child, hence we try to offer the diversity and quality of sport activities, which are the basis for future development of sport and lifestyle patterns.

Key words: sport program, motor skill learning, healthy lifestyle, enthusiasm, cooperation instead of competing

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Kako otroke čustveno in miselno navduševati za aktivno učenje osnovnih gibalnih spretnosti in vsebin športa?

Kako otroke skozi šport navduševati za zdrav življenjski stil in vseživljenjsko učenje?

Kakšno vlogo imajo pri tem sodobni športni rekviziti in odrasli?

Kako sodobni, otrokom prilagojeni didaktični pripomočki, sodobne, ustrežnejše metode, novi didaktični pristopi in sodobno zasnovana športna igralnica kot prostor omogočajo uvajanje že najmlajših otrok v športno kulturo brez tekmovalnosti?

Kje so pasti učenja gibalnih spretnosti oz. različnih športnih zvrsti?

Kako cilj projekta podpira aktualni Kurikulum za vrtce?

Kakšni so odzivi otrok, staršev in vzgojiteljev na uporabo sodobnih pristopov, športne tehnologije v športni igralnici?

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

V zgodnjem otroštvu je razvoj zelo dinamičen in celosten in prav v tem obdobju ima športna dejavnost izjemen pomen. Predstavlja namreč pomembno sredstvo za pridobivanje različnih informacij in nabiranje novih izkušenj ter razvijanje gibalnih in funkcionalnih sposobnosti (Videmšek, Žnidaršič, Šimunič, letnik 2010).

Raziskava (Shore, 1997), ki je preučevala delovanje možganov na osnovi metod (MRI, PET scan), je prinesla nova spoznanja o razvoju in delovanju najvišjih centrov regulacije. Med drugim je bilo ugotovljeno, da je razvoj možganov odvisen od medsebojnega vpliva genske

zasnove ter količine in kakovosti ponujenih izkušenj. To pomeni, da bodo otroku, ki bo odraščal v stimulativnem okolju, ostali usvojeni gibalni programi trajno zapisani v gibalnem spominu. Bogatejši kot bo, več informacij bo gibalni spomin nudil in lažje bo posameznik usvajal nova gibalna znanja (Kubota, 2002; Shore, 1997).

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako navdušiti otroke, da bodo uživali v gibalno-športnih dejavnostih, na kakšen način spodbujati aktivno učenje za otroke pomembnih in v resnično življenje vpetih športnih zvrsti, kjer je poudarjena igrivost, ustvarjalnost, veselje, sodelovalnost in ne tekmovalnost? Gibalna pismenost za večjo kakovost življenja in zdrav življenjski stil.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Mnoge raziskave v državah EU, vključno s Slovenijo, ugotavljajo, da se otroci premalo gibljejo in da prehitro usvajajo nezdrave življenjske navade. Ob tem se pojavlja odpor do uvajanja tistih športnih programov v vrtcih, ki spodbujajo specializacijo in pretirano tekmovalnost, pri čemer so tudi didaktične metode in tehnologija neprilagojeni razvojni stopnji otrok.

Želimo ugotoviti, ali je negativen predznak pojmovanja športa v predšolskem obdobju odveč tudi takrat, kadar so ustrezno upoštevani tako strukturni, posredni in procesni kazalci kakovosti.

Želimo pokazati, da učinkovito učenje poteka, ko otroku v fizično in čustveno varnem okolju postavimo učne izzive, ki jih z veseljem sprejme in je pri tem telesno aktiven.

Želimo predstaviti, kako predšolskemu otroku prilagojena sodobna športna igralnica s sodobnimi športnimi rekviziti ter za gibanje in šport strokovno usposobljen in navdušen vzgojitelj v timu s športnim pedagogom nudi kakovostno osnovo za primerno učenje gibalno-športnih dejavnosti otrok.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Opis primera učenja teka na smučeh

Načrtno, sistematično in postopno spoznavanje prilagojenih osnovnih prvin zimskega športa (od lažjega k težjemu in od enostavnejšega h kompleksnejšemu).

Motorično učenje z ustvarjalno igro in raziskovanjem otrok (otroci iščejo svoje načine in poti od naravnih oblik gibanja do kompleksnejših gibanj).

Igra v koticah z različnimi obuvali (cokli, plavutke, čevlji s peto, smučarski čevlji, tekaški čevlji) kot prilagajanje na nove oblike gibanja, spoznavanje primerne opreme za tek na smučeh (primerna obleka, tekaški čevlji, palice, tekaške smuči).

Spoznavanje in učenje teka na smučeh v športni igralnici - spoznavanje tekaške opreme, navajanje na obutev, navajanje na občutek drsenja na podaljšanih stopalih (drseče krpice - vlečenje s palicami in drsenje ob vrvi, hoja s tekaškimi smučmi po nedrseči podlagi - didaktični preprogi kot poligonu z različnimi načini gibanja na smučeh).

Izvajanje teka na smučeh na snežnem poligonu zunaj.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevala k uspešnemu zaključku projekta

Strokovni delavci opažamo, da so otroci ob prihodu v vrtec različno gibalno kompetentni. Vsi otroci doma nimajo ustreznih spodbud in možnosti za spoznavanje temeljnih športnih zvrsti. Razlogi za to so različni (predšolskim otrokom neustrezni in neprilagojeni rekviziti, pomanjkanje motivacije in interesa staršev in otrok za gibanje, pomanjkanje časa in finančnih sredstev...).

V praksi smo se zavedali in izhajali iz pomena načela enakih možnosti. V gibalne dejavnosti in spoznavanje prilagojenih vsebin športov smo načrtovano in sistematično vključili vse otroke od 1. do 6. leta starosti.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta
Dobra notranja organiziranost strokovnih sodelavcev in pripravljenost za timsko sodelovanje in medsebojno pomoč pri uvajanju novosti v prakso.

Prenos navdušenja za učenje in postopno spoznavanje prilagojenih osnov športov iz motiviranega vzgojitelja/športnega pedagoga na otroke.

Prenos navdušenja z otrok na starše in vključevanje staršev v aktivno sodelovanje.

Otroci se ob spoznavanju različnih zvrsti športov učijo za življenje, za zdrav način življenja, krepijo osebnostne lastnosti in socialne spretnosti (vztrajnost, pogum, moč, voljo, krepitev samopodobe ob uspehu in neuspehu, učenje drug od drugega v procesu).

Spoznavanje in učenje prilagojenih osnov športov na otrokom prijazen in prilagojen način, na podlagi pozitivnih izkušenj, kjer so upoštevani tako procesni kot tudi strukturni kazalci kakovosti (primeren prostor, otrokovi starosti, znanju in izkušnjam prilagojeni kakovostni in varni didaktični pripomočki ter športni rekviziti; navdušenje in zavzetost strokovnih delavcev za športni način življenja; timsko delo in sistematično udeležanje novosti v pedagoški praksi itd.).

Izboljšanje vseh motoričnih sposobnosti in spretnosti pri predšolskih otrocih, ki so nenadomestljiva osnova za nadgradnjo različnih gibalnih znanj.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V vzorec je bilo vključenih 57 staršev otrok iz Vrtca Šentvid, Enote Mravljincek. Vključeni so bili le starši 3 – 6 let starih otrok.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Podatke smo zbirali s kvalitativno tehniko. Sestavili smo anketni vprašalnik z vprašanji odprtega tipa.

Metode obdelave podatkov

Podatke smo obdelali z kvalitativno obdelavo. Urejali smo gradiva (povzemanje), določali enote kodiranja (razčlenitev gradiva na sestavne dele, npr. besede, povedi, odstavke), pripisovali pojme (sorodnim empiričnim postavkam smo pripisali enak pojem) in kategorije (sorodne pojme smo združili v kategorije) ter vzpostavljali odnose znotraj kategorij (t. i. osno kodiranje), izbirali in definirali relevantne pojme in kategorije (izbor v skladu z namenom ter opredelitev njihovega pomena).

Prikaz nekaterih rezultatov

Zadovoljstvo staršev z izvajanjem športnega projekta v vrtcu:

Zelo zadovoljni - 47 anketiranih.

Zadovoljni - 10 anketiranih.

Zadovoljstvo otrok:

Zelo zadovoljni - 57 otrok.

Napredek, ki ga vidijo starši pri svojem otroku: na področju ravnotežja, plezanja, družabno – skupinske igre, pri smučanju, drsanju, rolanju, kolesarjenju, pri spretnostih z žogo, gibalnih igrah, pri premagovanju ovir, navajajo, da njihov otrok hitro in spretno teče, dela prevale, nima strahu pred novimi športnimi izzivi, opažajo večjo odzivnost in reakcijo telesa, splošni napredek v motoriki, vzdržljivosti, pri koordinacijskih vajah, večjo samozavest...

Predlogi staršev za nadaljevanje: »Nadaljujte s projektom. Hvala za vse, kar ponujate mojemu otroku. Pomembno je, da se otroci gibajo in to z veseljem. Poudarek bi dali na gibalne, plesne igre ter gibanje za najmlajše (1 – 2 leti), gibanje med ogledali, temnim in svetlim prostorom. Ponovno si želimo plavalni tečaj. Še več športa. To je treba vzdrževati in s projektom nadaljevati. Telovadba naj v programu ostane skupaj z učiteljem telesne vzgoje...«.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

V Vrtcu Šentvid v praksi dokazujemo, da je mogoče s sodobnimi, otrokom prilagojenimi športnimi pripomočki in sistematičnim pristopom uvajati otroke v prilagojene osnove športov (rolanje, drsanje, tek na smučeh, alpsko smučanje) že od tretjega leta starosti. Pomembno vlogo pri tem imajo kakovostno učno okolje, sistematična in načrtovana gibalna vadba v športni igralnici in izven nje, prilagojeni športni rekviziti (drsalke, rolerji, tekaške smuči in čevlji, alpske smuči, nedrseča didaktična podlaga in strokovno motiviran ter športno navdušen vzgojitelj, pedagog).

Otroci se športov veselijo in ob tem spoznavajo, da je šport lahko zabaven tudi brez tekmovalnosti. Otroci se učijo za zdrav način življenja, krepijo osebnostne lastnosti in socialne spretnosti (vztrajnost, pogum, moč, voljo, krepitev samopodobe ob uspehu in neuspehu, učenje drug od drugega v procesu). Otrok je središče lastnega motoričnega učenja in napredka.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Spoznali smo pasti učenja različnih športnih zvrsti kot so nesistematičnost, prezahtevnost motoričnega procesa - preveč oddaljeni cilji, nepoznavanje oz. neupoštevanje individualnih razlik med otroki, neprimerna oprema in rekviziti, negativne izkušnje otrok.

Izziv nam je bila že sama organizacija znotraj vrtca, kako timsko in usklajeno sodelovati, da izvedemo različne športne zvrsti za vse otroke v vrtcu in v veselje vseh vzgojiteljev, ne glede na to, da področje gibanja morda ni njihovo močno področje.

Aktualni Kurikul za vrtce premalo natančno določa učenje različnih športov za predšolskega otroka. Področje gibanja je opredeljeno na splošno in široko in ni natančno določeno, kateri športi so tisti, ki naj bi jih otroci v prilagojeni obliki spoznali in izvajali že v predšolskem obdobju.

Pomemben je moralno etični vidik učenja športnih dejavnosti – vzgajanje k strpnosti do manj in bolj uspešnih, spodbujanje medsebojne pomoči, spodbujanje k sodelovanju in ne tekmovalnosti.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

V praksi smo dokazali, da je za kakovostno izvedbo športnega programa v vrtcu bistvena in nujno potrebna stalna prisotnost športnega pedagoga v timu z vzgojiteljico in pom. vzgojiteljice. To nam omogoča kakovostno načrtovanje in izvedbo športnega programa.

Možnosti uvajanja v druga področja

Ves čas smo stremeli k celostnemu pristopu, prepletanju in povezovanju področij dejavnosti in ciljev. Izhajali smo iz interesov in navdušenja otrok ter nadgrajevali prakso z elementi koncepta Reggio Emilia, Šport ZA življenje, eko projekta in zdravega načina življenja. Povezovali smo cilje iz različnih projektov, ki so zastavljeni na ravni LDN vrtca in so stil našega življenja in dela v vrtcu.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

V praksi smo dosegli prenos navdušenja z otrok na starše in vključevanje staršev v aktivno sodelovanje.

Izvedli smo anketo za starše o zadovoljstvu z izvajanjem športnega projekta v vrtcu in pridobili njihovo navdušenje in pohvalo za izvajanje športnih dejavnosti.

»Športno opismenjevanje se mi zdi odlično z vidika predstavitve različnih športnih panog. Nekateri otroci usvojijo določene športe, ki jih sicer ne bi in najpomembnejše – otroci spoznajo rekreacijo kot del zdravega življenja.« (Citat starša iz ankete)

Izvedli smo raziskavo dobrega počutja in vključenosti v učni proces kot standardni kazalnik kakovosti v vrtcu in pridobili izjemno pozitivne rezultate, kar nam daje optimizem in smer za nadaljnje raziskovanje tega področja.

Zadovoljstvo in pohvala strokovnih delavcev ter strokovne javnosti (predstavitev videa z gibalno športnimi dejavnostmi na mednarodnem posvetu Otrok v gibanju, predstavitev za študente Fakultete za šport, različne predstavitve za starše vrtca, predstavitev dobre prakse in načina dela ter izmenjava izkušenj strokovnim delavcem v Vrtcu Vrhnika, kjer so dobili sodobno telovadnico s sodobnimi rekviziti, opremo in izobraževanjem.

Celoten inovacijski projekt bomo predstavili v posebni publikaciji Vrtca Šentvid.

Literatura

Flisek, M., Pinter, S., Videmšek, M., Goričan, V., Štih, M. Razvojni model motoričnega učenja kot celostni pristop spoznavanja in usvajanja športnih vsebin, 4. Mednarodni posvet »Otrok v gibanju«. Portorož, 2006, str. 77.

Flisek, M. Didaktični gradniki znotraj motoričnega učenja po metodi odprte spirale, interno gradivo. Ljubljana, 2000.

Videmšek, M., Pišot, R. Šport za najmlajše. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za šport, 2007.

Videmšek, M., Žnidaršič, M., Šimunič, B. Otroci potrebujejo gibanje: Analiza športnih dejavnosti in materialnih pogojev v vrtcih na Gorenjskem. Koper: Univerzitetna založba Annales, 2010, str. 107. ISBN 978-961-632886-9.

Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo, 1999.
ISBN 961-6222-42-2.

VVE pri osnovni šoli Sveti Jurij
Sveti Jurij 13
9262 Rogašovci

PACK NOCH DIE DEUTSCHE SPRACHE IN DEINEN KOFFER 2010–2011

Vodja inovacijskega projekta: Klaudija Skerbinšek, prof. TJN

Sodelavci: Anita Fartek, pedagoški vodja VVE, Nataša Gomboc, vzgojiteljica predšolskih otrok, Aleksandra Gider, pomočnica vzgojiteljice, Andreja Ošlaj, knjižničarka in učiteljica TJN Lilijana Nemeč Berke, vzgojiteljica predšolskih otrok, Suzana Lang, pomočnica vzgojiteljice

Konzulent: Frančiška Fras Berro, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor

Povzetek:

Do letošnjega šolskega leta v vrtcu pri Osnovni šoli Sveti Jurij nismo ponujali formalne oblike zgodnjega poučevanja tujega jezika.

Izhajajoč iz dejstva, da sodobna družba teži k večjezičnosti in tuji jezik opredeljuje kot odraz potreb, se je izoblikovala ideja, da bi otrokom našega vrtca omogočili osvajanje tujega jezika. Naš namen so prav tako podkrepile raziskave, ki potrjujejo, da so učenci v tem starostnem obdobju najbolj dovzetni za osvajanje tujega jezika, obenem pa pozitivno vpliva na otrokov celostni razvoj in na otrokovo nadaljnje učenje tujih jezikov.

V procesu načrtovanja inovacijskega projekta se je vsakokrat pojavilo vprašanje, kako in na kakšen način se bodo otroci odzvali na novosti. Novost našega IP je torej bila, da smo prvič za predšolske otroke ponudili osvajanje tujega jezika, prav tako pa za vse izvajalce projekta raziskovanje metod in oblik dela s predšolskimi otroci na področju tujega jezika. V IP so bili vsi zastavljeni cilji realizirani. Tako otroci kot tudi starši so bili zelo zadovoljni s samim projektom ter z znanjem, ki so si ga pridobili otroci.

Abstract:

Until this school year, we haven't offered any formal lessons of foreign languages at the kindergarten at Primary School Sveti Jurij.

According to the fact that our modern society creates needs for learning foreign languages, we have come upon an idea to enable foreign language lessons to the pupils in kindergarten. Some research supports our purpose that pupils at that age are very open to learning a foreign language. It also influences their whole growth and development, as well as their learning, which occurs later.

In the process of preparation for the innovation project one question was always present. We could not foresee how the children will react to the new methods. The novelty of our project is that learning a foreign language occurs in the kindergarten. All the members of the project made some research, how methods and ways of learning a foreign language influence learning at that age.

All the aims were fulfilled. Pupils and their parents were content with the project itself and the gained knowledge.

Ključne besede: tuji jezik v vrtcu, nemščina v vrtcu, zgodnje učenje tujega jezika, zgodnje poučevanje tujega jezika

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Večina otrok naše šole se s tujim jezikom prvič sreča v 4. razredu osnove šole (v sklopu rednega programa izobraževanja), nekateri otroci pa že prej v obliki tečajev tujega jezika ali drugih neformalnih oblik (gledanje TV, znanci in prijatelji iz tujine...). Slednji so pri nas v manjšini.

Otroci v tem obdobju so najbolj dovzetni za učenje tujega jezika, prav tako se jim lahko približamo na sproščene načine (predvsem preko igre, glasbe ipd.) in še nismo vsebinsko vezani na učne načrte ter ni pritiska ocenjevanja. Problem, katerega smo se lotili v sklopu IP je torej bil, kako predšolskim otrokom vzbuditi zanimanje za tuji jezik, katere oblike in metode dela so pri njih najbolj učinkovite in kako vzpostaviti pozitivno vez do nemščine že v tem obdobju.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Leto 2001 je bilo s strani Sveta Evrope razglašeno kot evropsko leto jezikov. Težnja k večjezičnosti je vedno večja. Tako bi se naj vsak prebivalec ob maternem jeziku znal sporazumevati še vsaj v dveh drugih tujih jezikih. Spodbuja se predvsem poznavanje jezika sosednjih držav. Zaradi bližine našega kraja z avstrijsko mejo, smo ena redkih slovenskih šol, ki ohranjamo nemščino kot prvi tuji jezik. Z željo obogatiti naše najmlajše z nemškim jezikom smo se lotili projekta, v okviru katerega sledimo cilju »pospraviti še en jezik v kovček«.

Raziskave kažejo, da je obdobje od drugega leta do pubertete najugodnejše. Pomeni, da se otroci lažje in hitreje naučijo tujega jezika. Pri čemer pa ni potrebno skrbeti, da bi usvajanje tujega jezika zaviralno vplivalo na prvi jezik. Prav nasprotno. Raziskave kažejo, da dvojezičnost oz. učenje tujih jezikov pozitivno vpliva na otrokov miselni razvoj kot npr. na prožnost mišljenja. Potrebno pa je upoštevati starostno obdobje otroka, ki je v procesu zgodnjega učenja tujega jezika. Pri otrocih v vrtcu je pomembno, da pri zgodnjem poučevanju tujega jezika upoštevamo načelo, da otroci svet doživljajo celostno in da jih ni smiselno poučevati ločeno po predmetih – po vzoru šolskih predmetov. Pri podajanju oz. približevanju tujejezikovnih struktur moramo slediti naravnemu, celostnemu učenju, ki ne sme biti nikoli dolgočasno. Zgodnje poučevanje tujega jezika mora biti torej v dogajanje usmerjeno, nazorno in igrivo učenje z vsemi čutili. Temu primerno morajo biti prilagojene metode, strategije in tehnike poučevanja. Vključevati mora številne igre, ki spodbujajo otrokovo domišljijo ter željo po posnemanju, raziskovanju. Pri tem pa moramo upoštevati tudi nebesedni odziv izzvan z glasbo, plesom, risanjem ter likovnim ustvarjanjem, ki prav tako predstavljajo komunikacijo. Upošteva vse dejavnike, ki so pomembni pri zgodnjem učenju tujega jezika, so rezultati osupljivi, kajti otrokova dovzetnost za tuji jezik se izkaže kot »spužva«, ki prav vsrkava slišane besede.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako predšolskim otrokom vzbuditi zanimanje za učenje tujega jezika (nemščina)?

Zasledovali smo torej cilj, kako pri otrocih vzbuditi zanimanje za tuji jezik.

Prikazati kako se otroci lahko skozi igro in glasbo naučijo nemščine (tudi igra je lahko učenje tujega jezika).

Memorizirati nemške pesmice.

Skozi igro osvojiti preprostejšo besedišče.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Učenci v 4. razredu vstopijo v svet tujega jezika – nemščina. Pogostokrat se v tej obliki prvič srečajo s tujim jezikom. Učni načrt v tem obdobju zahteva že znanja/ učenje. Učenje, ki zahteva kompleksnejša znanja, pa velikokrat ne vpliva spodbudno na učence in s tem razvijajo odpor do osvajanja tujega jezika - nemščine. Zato je potrebno in smiselno, da se učenci že prej srečajo s tujim jezikom – na zabaven in igriv način, da jih skozi igro privabimo k učenju nemškega jezika oz. nasploh spodbudimo zanimanje za jezik.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Otrokom smo zanimanje za nemški jezik vzbujali z različnimi metodami in oblikami. Otroci so besedišče usvajali preko lutke, glasbenih aktivnosti, memoriziranja pesmic, didaktičnih iger, likovnih aktivnosti, izštevank in drugih gibalnih iger.

V prvem akcijskem krogu, ki je potekal od meseca septembra do decembra smo za spodbujanje motivacije uporabljali predvsem lutko. Na osnovi razgovorov in iger z lutko ter na različne načine odigrane situacije, smo otrokom približali teme s področja vljudnostnih fraz in pozdravov, živali, družinskih članov, zima ter njim izkustveno zanimivim besedam.

Od meseca januarja so bile v središču predvsem glasbene aktivnosti. Otroci so spoznali veliko pesmic, nekatere pa so znali tudi povsem samostojno zapeti. Še posebej so se trudili, da bi se pripravili na nastop, v okviru katerega so svojim staršem predstavili usvojene pesmice.

V tretjem akcijskem krogu smo se dotaknili različnih tem, kot so barve, števila, oblačila, hrana in pijača ipd. Glede na temo smo uporabljali oblike in metode, ki bi besedišče otrokom najbolj približala. Skozi celo šolsko leto smo za popestritev vnašali različne didaktične igre, izštevank, gibalne igre ter usvojeno znanje poskušali uporabljati v različnih situacijah.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

V fazi načrtovanja smo se sprva odločili, da bomo uporabili lutko, ki bo govorila izključno v nemškem jeziku. Na osnovi tega smo želeli pritegniti zanimanje otrok in jim obenem posredovati določeno besedišče. Lutko smo poimenovali Lotti in otroke pred samo uro izpeljave pripravljali na obisk deklice, ki prihaja iz Nemčije. Radovednost in zanimanje pri otrocih je bila ogromna. Nenehno so spraševali kdaj bo zdaj Lotti prišla na obisk. Po prvi izpeljani uri z nemško govorečo lutko, pa smo strokovne članice prišle do ugotovitve, da je način izpeljave ure za otroke zaradi pomanjkanja znanja nemškega jezika prezahteven. Članice smo se po prvi uri sestale na delovnem sestanku in po evalvaciji prve ure z lutko predpostavljale, da bi otrokom čez nekaj časa lutka postala nezanimiva. Otroci zaradi nerazumevanja niso zaznali lutkine navihanosti in s tem niso zmogli vzpostaviti odnosa z njo. Obenem se niso morali nasmejati Lottinim šalam, ker so moji stalni prevodi odvzeli pristnost

povedanega. Tako smo se odločili, da zaigramo situacijo in lutko Lotti zaradi bolezni pošljemo v Nemčijo, na njeno mesto pa pride njen bratranec Miha, katerega opremimo z nemškimi besedami, da bo lahko šel k bolani Lotti na obisk. Ugotovili smo, da je slovensko govoreča lutka bila učinkovitejša, saj so se otroci z njo zabavali. Na osnovi različno odigranih situacij so otroci osvojili precej besedišča. Osvojeno znanje pa so v mesecu januarju predstavili lutki Lotti, ki je ozdravela in prišla otrokom na obisk.

Otroci so zelo uživali ob različnih aktivnostih povezanih z glasbo. Občudovali so kitaro, ki je bila spremljevalni instrument pri usvajanju določene pesmice. Zelo radi so plesali ali pa igrali didaktične igre ob glasbeni spremljavi. Tekom šolskega leta smo spoznali sedem pesmic. Otroci so v sproščenem glasbenem vzdušju bili zelo dovzetni za nemške besede. Tri pesmi so znali povsem samostojno zapeti in jo ritmično uprizoriti. Memoriziranje pesmic je občasno bilo brez poznavanja pomena. Otrokom je bilo v ospredju sodelovanje in prevzela jih je glasba. Za vsebinsko smiselno uporabljene izraze so se kot učinkovitejši način izkazale preostale metode in oblike.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

- Uporaba pesmic,
- uporaba naučenih besed,
- uporaba izštevank,
- poročanje staršev (iz ankete), ki so navajali kako so se otroci pozdravljali v nemškem jeziku, se zahvaljevali, poimenovali predmete, pripovedovali o doživetjih z lutko, peli pesmice ipd.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Najstarejši Sveti Jurij,. Stari 4-5 let , skupno 22 otrok

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

TRIANGULACIJA

KAZALEC	OPIS MERJENJA (načini merjenja, viri podatkov ...)
strokovni delavci	načrtovanje projekta, opazovanje, anekdotski zapisi, evalvacije ob zaključku posameznih akcijskih krogov, individualni razgovori in delovni sestanki
otroci	ugotavljanje predznanja in znanja ob zaključku IP , opazovanje in beleženje članic tima, odzivanje na dejavnosti v sklopu IP
starši	predstavitev projekta, sprotni odzivi in nasveti glede na izvajanje IP, evalvacija preko ankete

Metode obdelave podatkov

Anketa (svetovalka za predšolsko vzgojo...)

Anekdotski zapisi

Evalvacije

Prikaz rezultatov

V mesecu juniju smo staršem razdelili anketne vprašalnike, na osnovi katerih smo si pridobili koristne povratne informacije. Tako so rezultati pokazali, da so vsi starši, ki so izpolnjevali anketni vprašalnik bili zelo zadovoljni s samo izvedbo inovacijskega projekta ter da si želijo, da bi se poučevanje tujega jezika v vrtcu nadaljevalo tudi v naslednjem šolskem letu. Rezultati so prav tako pokazali, da so starši navdušeno sprejeli novost, ki ga je tuji jezik v vrtcu v tem šolskem letu dejansko predstavljal. Na osnovi rezultatov smo dobili vpogled, da so otroci veliko poročali o dogajanjih v okviru IP, da so v vsakdanjih situacijah uporabljali usvojene besede in prepevali pesmice. Veliko otrok se je s tujim jezikom prvič srečalo v okviru IP in starši so mnenja, da jim bodo osvojena znanja samo v korist.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Ugotavljamo, da smo preko inovacijskega projekta dosegli predvideni cilj. Otroci so bili motivirani za osvajanje tujega jezika, o čemer priča njihovo sodelovanje pri urah ter imitacija in avtomatizacija tujih glasov, besed in preprostih povedi. O uspehu prav tako priča zadovoljstvo staršev. Dosežki in interpretacija spoznanj v okviru IP so podrobneje in sprotno zavedena pri opisu poteka.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Tuji jezik ima vsekakor pozitivne posledice v okolju. V našem okolju, ki je le nekaj kilometrov oddaljen od avstrijske meje pa je še toliko bolj pomembno, da imamo vsaj nekaj znanja nemškega jezika. Veliko tukajšnjih prebivalcev je zaposlenih prav v Avstriji. In naši najmlajši v ustanovi se bodo morebiti prav tako zaposlovali v tujini. V okviru IP pridobljena znanja vsekakor ne pomenijo poznavanje tujega jezika, predstavlja pa prvi korak v svet tujega jezika. Le-tega so naredili na sproščen način skozi igro in glasbo ter jim vzbudili motivacijo za nadaljevanje.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Zaradi bližine avstrijske meje se tukajšnje prebivalstvo pogostokrat srečuje z nemškim jezikom. Tudi nekateri od naših najmlajših v vrtcu se je na neformalni način že srečalo s tujim jezikom. Formalne oblike v vrtcu pa do letošnjega šolskega leta nismo ponujali. Občasno so prihajale pobude s strani staršev, da bi tuji jezik v vrtcu bila dobrodošla popestritev. Temu mnenju se vsekakor priključujemo strokovni delavci in tako smo se odločili, da v okviru IP prvič otrokom ponudimo formalno obliko osvajanja tujega jezika. Novost se je izkazala za uspešna. Otroci so si pridobili veliko znanja. Kar pa je še pomembneje vzbudili smo jim motivacijo za nemški jezik in jim podali zanimanje, ki jim bo v korist v nadaljevanju šolanja. V tem starostnem obdobju jim je namreč skozi igro omogočeno osvajanje na sproščen in zabaven način. Pridobljene pozitivne izkušnje pa jim bodo ostale tudi kasneje, ko se bodo z nemškim jezikom srečali na drugačen način.

Možnosti uvajanja v druga področja

Poznavanje vsaj enega od tujih jezikov je vsekakor v današnjem času zelo pomembno. Zaradi bližine Avstrije smo še toliko bolj povezani z nemškim jezikom in pomembno je, da se z njim srečujejo tudi najmlajši v naši ustanovi. Osvajanje tujega jezika pa pomeni proces, ki se ne zgodi čez noč, ampak ga je potrebno vzdrževati in nadgrajevati postopoma. V tem šolskem letu smo preizkušali določene metode in oblike, ki so se izkazale za uspešne. Zgodnje poučevanje zahteva posebna znanja in z letošnjim šolskim letom smo na tem področju pridobili dodatna znanja, ki jih lahko prenesemo tudi na druga področja.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Novost je koristna predvsem za lasten zavod. Pridobili smo ogromno spoznanj o zgodnjem poučevanju tujega jezika. Svoja spoznanja pa lahko uporabimo tudi pri učencih višje stopnje oz. so koristne za druge učitelje tujega jezika.

Literatura

Batistič Zorec, M. Razvojna psihologija in vzgoja v vrtcih. Ljubljana: Inštitut za psihologijo osebnosti. 2003.

Marentič – Požarnik, B. Psihologija učenja in pouka. Ljubljana: DZS. 2000.

Marjanovič Umek, L., Zupančič, M. Razvojna psihologija. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut FF. 2004.

Nemec, B. in Krajnc, M. Razvoj in učenje predšolskega otroka. Ljubljana: Grafenauer založba. 2011

Einon, D. Vodnik za zgodnje učenje. Radovljica. Didakta. 1999

Brumen, M. Didaktični nasveti za začetno poučevanje angleškega in nemškega jezika. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo. 2004

Čok, L., Skela, J., Kogoj, B. in Razdevšek–Pučko, C. Učenje in poučevanje tujega jezika. Ljubljana: Pedagoška fakulteta; Koper: Znanstveno-raziskovalno središče republike Slovenije. 1999

VIZ Ormož
Žigrova ulica 6/b
2270 Ormož

Z IGRO SPOZNAVAM ANGLEŠČINO

2006–2011

Vodja inovacijskega projekta: Kalinka Štefančič, dipl. vzg.

Sodelavci: Marjeta Meško, dipl. vzg., Silva Čuš, dipl. vzg., Frančiška Sagadin, vzg., Nataša Najžar, pom. vzg., Mihaela Meško, pom. vzg.

Konzulentke: Fanika Fras Berro, ZRSŠ OE Maribor, mag. Katica Semec Pevec, ZRSŠ OE Ljubljana, dr. Mihaela Brumen, PEF Maribor

Povzetek:

Z inovacijskim projektom »Z igro spoznavam angleščino« smo želeli otrokom ponuditi možnost stika s tujim jezikom v vsakdanjem življenju, spoznavati vlogo jezika v medsebojnih odnosih ter preko tujega jezika spoznavati tudi drugačno kulturo. Projekt je potekal pet let in je bil namenjen otrokom druge starostne skupine (4-6 let). Angleški jezik je bil v skupini prisoten od jutranjega pozdrava, rutine, vodenih dejavnosti, proste igre ter slovesa. Vsebine, ki so se izvajale v materinem jeziku, so bile prisotne tudi v tujem. Tuj jezik je bil vključen v vsa področja kurikula. Pri načrtovanih in nenačrtovanih dejavnostih smo se prilagajali individualnim sposobnostim in potrebam posameznega otroka. Dejavnosti v tujem jeziku so bile odmerjene tako, da noben otrok ni doživil stiske. Otroci so jezik najhitreje in najmanj prisiljeno usvajali preko glasbe in giba. Pomembno vlogo je imela tudi lutka, s katero se otroci identificirajo in predstavlja močno motivacijsko sredstvo. Prvo leto izvajanja projekta je bil vključen tudi asistent - študent angleškega jezika iz Bolgarije. Otroci so ga takoj sprejeli in se nanj navezali. V stiku z njim so bili govorno aktivni v angleškem jeziku in ga hkrati učili slovenščine.

Starši otrok, vključenih v projekt, so bili pozitivno presenečeni nad dosežki svojih otrok.

V dogovoru z OŠ so imeli otroci možnost nadgrajevanja in utrjevanja znanja tujega jezika tudi v šoli z vključitvijo v fakultativno poučevanje.

Abstract:

The innovative project »Learning English through playing« was aimed at offering the children an opportunity to come into contact with a foreign language in every day life, to recognise the role of language in their relationships, and to meet a new culture through a foreign language. The project ran for five years and included children in the second age group (4-6 years). The English language was present from the morning greeting, including routine and supervised activities, play time, and all through the day to the child's departure. Topics, present in their mother tongue, were also covered in English. The foreign language was thus implemented in all areas of the curriculum. We have tried to adapt to every child's individual needs and abilities in planned and unplanned activities, with dosing foreign language in such amounts that prevented children from feeling any unease or pressure. The children acquired a new language the most quickly and with the least amount of stress through music and movement. A puppet, with which the children identified, had a crucial role of becoming means of

motivation. During the first year of the program an assistant teacher was present – a student of the English language from Bulgaria. The children immediately embraced his presence and became very attached to him. While communicating with him, they were active speakers of the foreign language and at the same time teachers of Slovenian language as well.

The parents of the children included in the project were pleasantly surprised with their children's achievements.

The elementary school also provided an opportunity to expand and solidify the children's knowledge of the foreign language by offering facultative lessons.

Ključne besede: predšolska vzgoja, seznanjanje s tujim jezikom, multikulturalizem

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

V vsakdanjem življenju smo tako odrasli kot tudi otroci vsebolj izpostavljeni vplivom tujih kultur. Znanje tujih jezikov je spričo vse večje globalizacije in s tem povezanega multikulturalizma vedno bolj pomembno. Otroci v predšolskem obdobju najbolj spontano in neobremenjeno sprejemajo znanje. To je tudi obdobje, v katerem lahko otroke spodbujamo h kritičnemu vrednotenju vplivov drugih kultur in hkrati k sprejemanju in učenju tolerance do drugačnosti.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Čas, v katerem živimo, zahteva poleg maternega poznavanje čimveč tujih jezikov, predvsem angleškega. Ne moremo se mu izogniti pri gledanju televizije, poslušanju glasbe, uporabi računalnika, literature,...

Zgodnje poučevanje tujega jezika se vedno bolj pojavlja tudi v slovenskem šolskem prostoru, nekateri vrtci pa so ga uvedli tudi v program svojih malčkov.

Poučevanje tujega jezika na predšolski stopnji poteka na specifičen način. »Dejavnosti vseskozi spremlja t.i. »pristop z nasmehom« (oz. »SMILE PRISTOP«), ki je po najnovejših didaktičnih navodilih preizkušen v praksi in temelji na kognitivni psihologiji. Začetnice in kratice bi v prevodu zvenele takole:

S – spretnostno usmerjeno učenje (vključevanje vseh jezikovnih spretnosti),

M - motivacijsko usmerjeno učenje s čutili (vključuje vsa čutila in aktivira otrokov vizualni, avditivni in kinestetični sistem),

I – inteligenca učenca (vključevanje 7 Gardnerjevih vrst inteligence),

L – longitudinalno shranjevanje jezikovnih struktur s pomočjo pesmi, gibanja, ritma in rime,

E – emocijsko grajen pristop (kratke zgodbe, verzi, skeči)« (dr. Brumen, 2004:8).

Za mlajše otroke mora biti seznanjanje s tujim jezikom zelo nazorno. Vzgojitelj mora pri svojem delu uporabljati gibe, slikovni material, mimiko, lutke... Z njimi skuša aktivirati čimveč čutil hkrati.

»Učenje tujega jezika (...) pomembno vpliva na socialno naravo otroka, saj poleg tega, da otrok uzavešča nove jezikovne vsebine in spretnosti, spoznava tudi nove kulture in družbene vzorce.«(dr.Brumen,2004:9).

Cilji projekta

V projektu sem si zastavila naslednje raziskovalno vprašanje:

Kako otroci sprejemajo drugačen jezik in kulturo?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

- z globalizacijo se povečuje vedno večja uporaba tujih jezikov, predvsem angleščine;
- otroci so vedno bolj izpostavljeni kulturnim in drugim vplivom angleško govorečega prebivalstva;
- sposobnost otrok, da preko igre razvijajo jezikovne zmožnosti in postopoma usvajajo tuj jezik;
- preizkušanje lastnih sposobnosti pri uvajanju novosti.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Projekt »Z igro spoznavam angleščino« je bil zastavljen kot neprisiljen, sproščen način seznanjanja s tujim jezikom preko načrtovanih in spontanosti dejavnosti. Tuj jezik je bil dnevno prisoten v različnih segmentih od jutranjega pozdrava, rutine, vodenih dejavnosti, proste igre ter slovesa.

Namen projekta zagodnjega učenja tujega jezika je bil otrokom ponuditi možnost:

- stika s tujim jezikom v vsakdanjem življenju in komunikaciji,
- spoznavanje vloge jezika v medsebojnih odnosih,
- spoznavanje različnih kultur.

Ob tem sem si zastavila osebni cilj. Pri otrocih sem želela razvijati jezikovno senzibilnost in odprtost do sprejemanja drugačnosti.

Cilj inovacijskega projekta je bil: Zavedanje obstoja lastnega in tujih jezikov ter lastne in tujih kultur.

Projekt je bil razčlenjen na različne projektne aktivnosti, ki pa so se med seboj prepletale, saj je področje jezika nemogoče uporabljati samo v določenih vzgojnih področjih, kajti v predšolski vzgoji se vsa področja med seboj tesno prepletajo.

Otroci so tuj jezik spoznavali preko:

- spoznavanja drugačne kulture (glasba, plesi,...),
- spoznavanja različnih običajev,
- spoznavanja jezika,
- spoznavanja tuje literature,
- razvijanja domovinskega čuta.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevala k uspešnemu zaključku projekta

Ključni problem projekta je bil, kako otrokom približati tuj jezik in kulturo, ne da bi otroci pri tem občutili strah in nesproščenost ter hkrati postali govorno aktivni udeleženci v vsakodnevnih dejavnostih.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Otroci so se z veseljem vključevali v dejavnosti v angleškem jeziku. Po začetni zadržanosti so začeli sami izražati željo po nadgrajevanju znanja jezika. Zanimanje so pokazali pri različnih dejavnostih, od katerih so jih najbolj pritegnile glasbene, plesne in gibalne ter igra z lutkami. Pozorni so postali na znane besede ob gledanju risank v angleškem jeziku. Tuj jezik so začeli uporabljati tudi v spontani igri.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Projekt je potekal pet let. Vanj so bili vključeni otroci starejših skupin. Dvakrat so bili vključeni otroci stari 4-6 let. V teh dveh skupinah je projekt trajal dve leti. Enkrat je bila v projekt vključena samo predšolska skupina otrok, starih 5-6 let.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Podatke sem zbirala preko anketnih vprašalnikov namenjenih staršem. Z otroki sem individualno zvedla pogovore o njihovih občutkih in usvojenem znanju angleškega jezika. Tako s strani staršev kot otrok sem dobila pozitivne povratne informacije.

Svoje delo in vključenost ter odzivnost otrok sem dokumentirala z večimi video posnetki ter fotografijami in izdelki.

Pod okriljem konzulentk Fanike Fras Berro in dr. Mihaele Brumen se nas je veliko izvajalk projektov uvajanja zgodnjega učenja tujega jezika v vrtcu povezalo v mrežni projekt. Na njuna željo smo večkrat izvedli pogovore z otroki in ankete s starši, vendar nam skupnih obdelanih podatkov nista želeli posredovati v pisni obliki, saj naj bi bila raziskava še v teku. Rezultate sta nam na enem izmed naših strokovnih srečanj posredovali samo ustno.

Metode obdelave podatkov

Podatke sem obdelala opisno, predvsem iz dnevnega opazovanja otrok v vključenost v dejavnosti v angleškem jeziku ter individualnih razgovorov z njimi.

Prikaz rezultatov

Rezultati večletnega vodenja projekta se kažejo v velikem interesu otrok za učenje tujega jezika. Otroci so zelo hitro dojemali pomen besed, čeprav jim ni bil neposredno preveden. Ob koncu projekta ni bilo otroka, ki bi se izogibal dejavnosti v angleškem jeziku. Vključevali so se tudi tisti otroci, ki so kazali že v materinem jeziku govorno-jezikovni primanjkljaj. Med seboj so tekmovali, kdo pozna več besed in drug drugega učili novih besed, ki so jih slišali v okolici, od starejših sorojencev, staršev ali na TV. Za dejavnosti v tujem jeziku jih ni bilo potrebno posebej motivirati, saj je že sam jezik bil zadostna motivacija.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Otroci nove vsebine hitro usvojijo preko giba in glasbe. So zelo odprti in dojemljivi za sprejemanje drugačnosti, tako jezika kot tudi kulture. Pri delu smo uporabljali različna sredstva, od katerih je najbolj učinkovita lutka, na katero se navežejo in zato predstavlja zelo učinkovito motivacijsko sredstvo. Otroci so sami dajali pobude za dejavnosti. Znane vsebine so vnašali v spontano igro. Z veseljem so dramatizirali kratke zgodbe. V veliko pomoč pri usvajanju in utrjevanju novega besedišča so nam bili različni slikovni materiali.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Starši otrok, vključenih v projekt, so v začetku bili nekoliko zadržani, vendar so ob navdušenju otrok tudi sami postali navdušeni. Vse več staršev je želelo, da bi tudi njihovi otroci bili deležni zgodnjega seznanjanja s tujim jezikom. Zaradi pomanjkanja kadra, usposobljenega za učenje tujega jezika v predšolskem obdobju, sta bili tega deležni zgolj dve starejši skupini. V ostalih skupinah se je glede na interes izvajala obogatitvena dejavnost angleškega jezika.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Pri izvajanju dejavnosti v okviru projekta smo iz različne literature in tudi ob izmenjavi izkušenj drugih izvajalk vpletli že preizkušeno prakso v naše vsakdanje delo z otroki. Ob tem smo sami preverili obstoječe, že znane metode dela.

Možnosti uvajanja v druga področja

Ker je področje jezika tako specifično, ga je mogoče vključiti v prav vsako načrtovano ali spontano dejavnost ter se lahko integrira v vsa področja predšolske vzgoje. Uporabniki dosežene novosti so lahko izvajalci uvajanja zgodnjega učenja tujega jezika na predšolski stopnji in prvi triadi OŠ.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

V petih letih izvajanja projekta smo izvajalci premagali strah pred uvajanjem novosti. Našli smo pravo mero doziranja tujega jezika v otroški vsakdan, ne da bi otroke pri tem obremenjevali ali da bi ob tujem, neznanem doživljali stisko. V svojem delu smo pridobili veliko znanj tako s področja tujega jezika kot tudi metodike in pedagogike. Ob medsebojnih hospitacijah smo rasli, se razvijali in nadgrajevali ter znali biti tudi kritični do svojih in tujih pomanjkljivosti.

Literatura

Brumen, M.: Didaktični nasveti za začetno poučevanje angleškega in nemškega jezika. Ljubljana. Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2004.

Kurikulum za vrtce. Ljubljana. Ministrstvo za šolstvo in šport. Urad republike slovenije za šolstvo, 1999.

Reilly, V. , Ward. M., S.: Very young learners. Oxford. Oxford university press, 1997.

Slattery, M.: Teaching with Bear. Using puppets in the language classroom with young learners. Oxford. Oxford university press, 2008.

**Zavod za usposabljanje Janeza Levca, Enota Dom
Karlovška 18
1000 Ljubljana**

OTROKOVE PRAVICE-MOJE PRAVICE

2010–2011

Vodja inovacijskega projekta: Tamara Lipičar, prof. defektologije

Sodelavci: Andreja Četina, prof. defektologije, Jasmina Žagar Iskra, dipl. pedagog, Radika Muhič, dipl. specialni pedagog, Helena Može Cedilnik, dipl. psiholog

Konzulent: dr. Natalija Komljanc, Zavod RS za šolstvo

Povzetek:

V šolskem letu 2010/2011 smo v ZUJL, enota Dom izpeljali projekt z naslovom Otrokove pravice-Moje pravice. Cilji projekta so bili otrokom in mladostnikom našega Doma predstaviti otrokove pravice tako, da jih bodo razumeli in znali v življenju uveljavljati, jih seznaniti z društvi in organizacijami na katere se lahko v primeru kratenja pravic obrnejo po pomoč ter spodbujati samovzgojo posameznika. Izhajali smo iz želja in potreb posameznika, njegovih otrokovih pravic ter pravic dodeljenih z odločbo o usmerjanju. Vsebine in dejavnosti smo posameznikom prilagajali in jih naravnali tako, da omogočajo čim večjo samostojnost v njihovem vsakdanu-šolanju in življenju. Spodbujali smo prepoznavanje in utrjevanje otrokovih danosti, pozitivne samopodobe ter samostojnosti. Celostna vzgoja je temeljila na odpravljanju posledic otrokovih primanjkljajev, ter razvijanju drugih sposobnosti in krepitev samopodobe.

Abstract:

In school year of 2010/2011 we have dealt with a project called Children's rights-My rights within our home for children with special needs unit which is a part of ZUJL. Goals of the project were to present children's rights in a way that children and teenagers of our home would understand and know to implement them in their lives, to acquaint them with societies and organizations that can turn to for a help in situations of violating them and to encourage self-education of individuals. We have derived from desires and needs of individuals, his/her rights as a child and rights given with an order on regulation. We have adapted and adjusted contents and activities to individual in a way that they enable as greater independence as possible in his/her everyday life – education and life. We have been encouraging recognition and consolidation of child's givenness, positive self-image and independence. Integrated education based on eliminating of consequences of child's deficits and developing other abilities and strengthening self-image.

Ključne besede: otrokove pravice, posebne potrebe, odločba o usmerjanju, individualiziran program, celostna vzgoja, samostojnost

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

V Domu bivajo otroci in mladostniki s posebnimi potrebami (različne stopnje motnje v duševnem razvoju, vedenjske in psihične težave), nameščeni so na podlagi odločbe o usmeritvi. Obiskujejo oddelke vzgoje in izobraževanja, OŠPP in srednješolske programe z nižjim in enakovrednim izobrazbenim standardom. Prihajajo iz različnih družinskih okolij, nekateri so v rejništvu.

V Domu ugotavljamo, da večina otrok in mladostnikov ne pozna svojih pravic, posebno ne tistih, ki so vezane na samo odločbo o usmeritvi. Nekateri se seznanijo in spoznajo svoje pravice že v družini, na centru za socialno delo, ki pomaga in vodi družino, spet drugi ne. Velikokrat so za določene stvari prikrajšani, ne poznajo bonitet.

Največ težav opažamo pri dijakih, ki obiskujejo srednješolske programe z enakovrednim izobrazbenim standardom. Problem se pojavi že v samem začetku šolskega leta, ko šole ne dobijo odločb o usmeritvi za njihove dijake. Počasnost sistema povzroča težave pri prepoznavanju specifike učenca in za samo organizacijo izvajanja pouka (prilagoditve, način in vrsta pomoči...). Poleg tega večina srednješolskih učiteljev nima specifičnega znanja za prilagojeno poučevanje, ne poznajo populacije in posebnih potreb, ki jih le ta ima.

Pri nekaterih učencih, dijakih in tudi starših je močneje izražena želja po uporabi in doseganju pravic, manj pa do upoštevanja dolžnosti, ki jih imajo. Zaradi neskladja in omenjenega nepoznavanja, smo se odločili, da otroke, mladostnike in starše preko projekta, OTROKOVE PRAVICE-MOJE PRAVICE, seznanimo s pravicami in dolžnostmi, ki jih imajo ter jih naučimo le te živeti v vsakdanu.

Poleg omenjenega prihaja, med dijaki samimi in tudi v korelaciji z zaposlenimi v Domu, do številnih interakcij, saj skupaj preživimo veliko časa. Za prijetno bivanje v skupnosti pa je potrebno veliko strpnosti, usklajevanja, dogovarjanja, upoštevanja pravil. Treba je upoštevati tako pravice posameznika, kot tudi dolžnosti in pravila skupnosti. Zaradi boljše klime smo že lani začeli z uvodnimi delavnicami spoznavanja Otrokovih pravic, letos pa poglobljeno nadaljevali, kako te pravice živeti v praksi in to področje povezali s področjem samovzgoje pri izbranih posameznikih.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin, izboljšanje zaupanja v demokratične inštitucije ter zmanjšanje različnih pojavnih oblik nestrpnosti, diskriminacije in nasilja ter socialne izključenosti, so ključni dejavniki za stabilno in demokratično družbo. Človekove in otrokove pravice kakor jih utemeljujejo najpomembnejši mednarodni dokumenti s tega področja ter posamezna priporočila Sveta Evrope, OVSE-ja, UNESCA, ZN-ja in drugih mednarodnih organizacij, poudarjajo, da zagotavljanje temeljnih načel, npr. enake izobraževalne možnosti, človekove varnosti, načela nediskriminiranja, načela najboljšega interesa otroka, določa tudi temeljni okvir delovanja javnih sistemov vzgoje in izobraževanja v sodobnih demokratičnih družbah.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Ali poznam, razumem in živim svoje pravice?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

- Otroci in mladostniki spoznajo, razumejo in uveljavljajo svoje pravice.
- Otroci in mladostniki se zavedajo svoje odgovornosti in spoštujejo svoje dolžnosti.
- Spoznajo službe in društva pri katerih lahko iščejo pomoč, na katere se ob stiski, kratenju pravic lahko obrnejo.
- Otroci in mladostniki različnih vzgojnih skupin se družijo, izmenjujejo izkušnje.
- Samovzgoja posameznika:
 - razvije občutek zavedanja in pomena pravic ter odgovornosti
 - je iniciativen, aktiven
 - razvije lastno kreativnost
 - okrepi zavedanje svoje identitete
 - obogati samospoštovanje in samozavest
 - utrdi prijateljstvo
 - pripomore k preprečevanju nasilja
 - pripomore k širjenju zavedanja pravic in dolžnosti

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

SKUPINSKO/INDIVIDUALNO-SAMOVZGOJA

- formiranje skupine (posamezniki iz vseh vzgojnih skupin, vsaj po eden iz vsake)
- preverjanje poznavanja otrokovih pravic z anketnim vprašalnikom (ali vedo kaj so OP, kje so se prvo seznanili z njimi, katere OP poznajo, ali v domu/ doma/ šoli spoštujejo OP, ali jim je bila kdaj kratena OP, katera, ali vedo na koga se obrniti v primeru kršitev,...)
- seznanitev sodelavcev s potekom projekta na aktivu vzgojiteljev in povabilo k sodelovanju
- skupinske delavnice 1x tedensko; spoznavanje otrokovih pravic in dolžnosti (delo v paru, skupinsko, igranje vlog, razlaga, demonstracija, konfrontacija, voden in polvoden intervju, diskusija,...), spodbujanje vključevanje le teh v vsakdan, seznanjenje z odgovornostmi; seznanjanje ostalih v Domu preko informativne/oglasne table »OTROKOVE PRAVICE-MOJE PRAVICE« in s prispevki v domskem glasilu Mulc, naloge za posamezne vzgojne skupine, seznanitev staršev, zakonitih zastopnikov, rejnikov z omenjenim projektom na roditeljskem sestanku in povabilo k sodelovanju, spoznavanje služb in društev na katera se lahko posameznik obrne po pomoč, če mu je kratena pravica, seznanitev z anonimnim nabiralnikom Tete Mare v Domu kamor lahko pišejo (odgovori posredovani direktno na naslovnika oz. objavljeni v glasilu Mulc pod rubriko »Teta Mara«)
- mladinske delavnice, AP delavnice; utrjevanje primarnih OP preko igre vlog
- učenje v praksi (individualno delo, prostočasne aktivnosti, različna tekmovanja, prireditve, tabori,...)
- izbor posameznikov za nadaljnje delo na področju samovzgoje (predstavitve projekta na skupinski delavnici, želja posameznikov po spremembi, delu na sebi)
- pogovor s posameznikom o njegovih/njenih željah, strahovih, zadržkih, občutkih, težavah, problemu
- seznanjenje posameznika s splošnimi pravicami in dolžnostmi ter katere so mu dodatno dodeljene z odločbo o usmeritvi
- izdelava načrta dela glede na želje, potrebe posameznika, spodbujanje iniciative (dejansko stanje, potrebe, želje, zmožnosti, cilji, kratkoročni in dolgoročni plan dela za doseg posameznega cilja, vrste pomoči/izbor pomoči, spodbude, vključevanje zunanjih sodelavcev, staršev, način sodelovanja z ostalimi vpletenimi v načrt, način in pogostost evalviranja)

- delo s posamezniki 1x tedensko individualno, 1x v skupini (pogovor, pregled stanja-osebne beležke: dosežki, morebitne težave, dopolnitev oz. sprememba plana dela po potrebi, spodbuda kritičnosti, samoiniciative, zavedanju dosežkov in pohvale, krepitev samopodobe, prijateljstva, ...)
- seznanjenje kolegov v Domu 1x mesečno na aktivih, večkratno sodelovanje z vzgojitelji, ki so sodelovali pri projektu na različne načine (naloge v vzgojnih skupinah, vodje prostočasnih aktivnosti,...), s psihologom (dopolnjevanje tedenskega, mesečnega plana dela, ciljev v IP-ju (individualni program), polletno in končno vrednotenje), svetovalno službo in posameznimi učitelji na šolah, kjer so vključeni učenci s katerimi smo delali na samovzgoji (pri pripravi IP-jev, ob določenih nalogah, ki si jih je posameznik zadal kot cilj, s starši omenjenih dijakov, na roditeljskih sestankih, govorilnih urah in tedenskem obveščanju preko e-pošte, telefona (naloge doma oz. vezane na sodelovanje s starši)
- končna refleksija vpliva poznavanja pravic (pri skupinskem in individualnem delu)
- ovrednotenje zastavljenih ciljev v IP-jih posameznikov, poročila psihologa in vzgojiteljev

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Na delavnicah so sodelovali mladostniki 2., 3., 4., 5. in 6. vzgojne skupine, starost od 16-20 let, skupno 10 dijakov. Pri individualnem delu na področju samovzgoje smo se vključile 3 kolegice, sama sem delala z dvema dijakoma (dijakinja in dijak 1. letnika smeri pomočnik v biotehnikih in oskrbi-BIC Ljubljana), kolegici vsaka z enim (dijak in dijakinja 2. letnika smeri pomočnik v biotehnikih in oskrbi –BIC Ljubljana).

Metode zbiranja in obdelave podatkov:

Skupinsko delo:

- uvodna anketa o poznavanju OP
- diskusija z dijaki
- beleženje svojih opažanj po delavnici, pogovorih z vzgojitelji, anekdotski zapisi
- anketni evalvacijski vprašalnik za dijake in vzgojitelje ob koncu leta (vpliv pridobljenega znanja o poznavanju OP na posameznika, skupino), oglasni pano otrokovih pravic, prispevki v glasilu Mulc, slikovna in video dokumentacija

Individualno delo-samovzgoja:

- evalvacijski vprašalnik in nestrukturiran intervju, analiza dokumentacije (strokovno mnenje, odločba o usmeritvi, zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami, zakon o srednjem šolstvu, pravila o ocenjevanju v srednjih šolah, pravila o šolskem redu v srednjih šolah, navodila za izvajanje izobraževalnih programov poklicnega in strokovnega izobraževanja s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo, vzgojni načrt)
- beleženje razgovorov z matičnimi vzgojitelji, psihologom in psihiatrom pri katerem je mladostnik/mladostnica v obravnavi, socialno delavko v Domu in svetovalno službo, razredniki ter posameznimi učitelji na šoli v katero je mladostnik vključen
- sodelovanje pri sestavi domskega IP-ja za dijake vključenih k samovzgoji (matični vzgojitelj, psiholog, soc.delavec, zdravstveni delavec, mladostnik, starši) in sodelovanje pri sestavi šolskega IP-ja (razrednik, šol.svetovalna služba, matični vzgojitelj, starši) sprotno dopolnjevanje, spreminjanje ciljev glede na potrebe, metod dela in načina nudenja potrebne pomoči ter beleženje oz. sprotno vrednotenje zastavljenih ciljev
- končna evalvacija, ovrednotenje zastavljenih projektih ciljev, anekdotskih zapisov in zastavljenih ciljev v IP-jih
- intervju s posameznikom vključenim v projekt samovzgoje

Prikaz rezultatov:

- evalvacija ciljev v individualiziranem programu,
- poročila vključenih pri delu s posameznikom
- evalvacijski vprašalnik
- fotografije, video

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Nekateri mladostniki so za osnovne otrokove pravice že slišali, se z njimi seznanili lani na naših uvodnih delavnicah in v šoli. Novinci jih v večini niso poznali. Večina pravic ni znala uveljaviti v praksi, jih živeti. Nekateri so bili sprva zadržani oz. iskali odgovore s katerimi so želeli zadovoljiti pričakovanja. Opažen je bil strah pred izražanjem svojega mišljenja, želja in pri uveljavljanju svojih pravic. Menili so, da jih odrasli (predvsem učitelji, vzgojitelji, starši) ne bodo jemali resno pri svojih zahtevah, željah. Pozitivno pa je bilo to, da so sprejeli ponujeno možnost spoznavanja pravic in učenja živeti svoje pravice. Pripravljeni so bili sodelovati pri pomembnih odločitvah, ki se tičejo njih samih in pozitivno sprejemali dejstvo, da poleg samoodločanja oz. uveljavljanja pravic sprejmejo in spoštujejo tudi odgovornost za svoja dejanja in opravljanje dolžnosti, ki temu sledi.

Na delavnicah so sodelovali mladostniki različnih vzgojnih skupin, različnih starosti in interesov. Izmenjevali so izkušnje, se pogovarjali o načinu dela in življenja, pravilih in dolžnostih v posamezni skupini, doma, med sabo debatirali kateri način je ustrežnejši, kaj bi lahko spremenili v svoji skupini oz. predlagali kot zanimivost (npr. lista pravic in dolžnosti v vsaki skupini). Dogovorili so se o načinu izvedbe in na naslednji delavnici poročali o uspehih. Izražali so željo o seznanjenju ostalih v Domu s tem kar so novega spoznali. Urejali so pano in pisali članke za domsko glasilo. Pogovarjali smo se o kršitvah pravic posameznikov in kratenje pravic ter iskali rešitve za posamezen primer.

Spodbujala sem jih k samoiniciativnosti, iskanju rešitev, sestavi plana rešitev in k sami realizaciji.

Vzgojitelji so poročali o večjem zavedanju posameznikov o pravicah in dolžnostih, ter o tem, da so na to opozarjali v vsakdanu življenja skupini (ne le ob zastavljenih nalogah). Znali, upali so spregovoriti, opozoriti na nepravilnosti, nekateri javno, drugi anonimno preko pisem v nabiralniku Tete Mare. Zavzeli so se za svoje pravice, se učili in izpopolnjevali. Postali so bolj senzibilni za nepravilnosti v svetu, se o tem pogovarjali, razpravljali (spremljanje novic, dogajanja v bližnji in širši okolici ter opozarjanje na nepravilnosti).

Pri individualnem delu na področju samovzgoje s posamezniki smo zadovoljni s samoiniciativo in doslednostjo vključenih posameznikov; mladostnikov, staršev, strokovnih sodelavcev v Domu in zunanjih sodelavcev iz srednje šoli BIC Ljubljana. Opazni so napredki pri osebni rasti posameznikov vključenih v »samovzgojo«. Pri vsakem v svoji meri a pri vseh treh je bil napredek na področjih zavedanja svojih realnih možnosti, večje zaupanje vase, samoiniciativnost, vztrajnost, zmožnost samokritičnosti, uspešno premagovanje strahov, treme, druženje z vrstniki, odnosi s starši, zmanjšanje zatekanja v bolezen pri dekletu, ki se je priključila v polletju, konstruktivno reševanje težav in konfliktov. Uspešen zaključek šolanja vseh treh dijakov.

Veseli smo za napredek pri urejanju in upoštevanju pravic dodeljenih z odločbo, prepoznavanju specifik dijakov s posebnimi potrebami in nudenju ustrezne pomoči in izobraževanja v praksi.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Pri mladostnikih smo dosegli:

- večje samospoštovanje, zaupanje vase, višjo stopnjo samozavesti
- večje zavedanje, upoštevanje in uveljavljanje svojih pravic in dolžnosti v praksi
- samoiniciativnost, doslednost in vztrajnost pri izvajanju aktivnosti, pri odločanju glede osebnih stvari, samokritičnost, uspešno premagovanje strahov, konstruktivno reševanje težav in konfliktov

Med učitelji, vzgojitelji, starši:

- zavedanje pomena dobro načrtovanega sodelovanja za uspeh posameznika
- zavedanje pomena stalnega sodelovanja vseh vključenih; načrtovanje, spremljanje, evalviranje
- zavedanje pomena vključevanja mladostnika pri načrtovanju, sprotnem in končnem evalviranju
- vpeljevanje sprememb na področju prepoznavanja specifik dijakov s posebnimi potrebami na srednjih šolah in nudenje ustrezne pomoči, vzgoje in izobraževanja v praksi

V sodelovanju z Biotehničnim izobraževalnim centrom Ljubljana, srednja Živilska šola, kjer je vključenih največ dijakov našega Doma, smo sestavili delovno skupino (vzgojitelj, psihologinja in vodja Doma ZUJL ter svetovalna služba omenjene šole), ki se je letos že sestala. Spregovorili smo o težavah in potrebah, ki se pojavljajo pri vključevanju omenjenih dijakov v srednješolsko izobraževanje in samem izobraževanju. Dogovorili smo se za nadaljnje strukturirano sodelovanje med strokovnimi delavci Doma in Živilske šole BIC Ljubljana (delavnice v začetku in ob koncu šolskega leta, sprotno sodelovanje za posamezne dijake, seznaniti učitelje s posebnimi potrebami dijakov, s specifikotno, prilagoditev in pomoči, seznanitev nas vzgojiteljev z zahtevami posameznega izobraževalnega programa, pravili in zahtevami šole, pomoč razrednikom pri sestavi in evalvaciji IP-jev za naše skupne dijake; opredelitev našega vzajemnega sodelovanja (dijak-vzgojitelj-učitelj) in vrednotenja zastavljenih ciljev).

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

- poznavanje in uveljavljanje svojih pravic, samospoštovanje, samozavest posameznika
- iniciativnost, kreativnost, kritičnost posameznika pri spoznavanju in uveljavljanju svojih pravic
- uvajanje novosti-kompleksnejše sodelovanje pri sestavi individualiziranega programa srednješolcev s posebnimi potrebami; tesno sodelovanje med šolo, domom, mladostnikom in starši (sestava, spremljanje in evalviranje IP-ja)

Možnosti uvajanja v druga področja

Vse ravni vzgoje in izobraževanja, projektno delo z mladimi, prostovoljstvo.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Poznavanje posebnih potreb dijakov, specifikotno, prilagoditve in specifične metode dela z učenci in dijaki s posebnimi potrebami ter poznavanje zakonodaje na področju posebnih potreb.

Literatura

Konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin s protokoli in Poslovnik Evropskega sodišča za človekove pravice. Ljubljana: Informacijski dokumentacijski center sveta Evrope 2004. Slovenija in svet Evrope, (26). 342.7(100) (094.2).

Breaking barriers: Safe schools, Every girl's right. London: Amnesty International Publications, 2008. 978-0-862104'405

Children's rights: The future starts here. London: Amnesty International Publications, 1999. 0 86210 288 x

Kerkoš, S. 2008: *Jagoda.* Društvo zaveznikov mehkega pristanka Krško, Amnesty International Slovenije, Ljubljana.

Boyne J. in Temant D. 2009: *Moji prvi koraki.* Human Rights Education Team Amnesty International Slovenija, Ljubljana.

Zalokar Divjak Z. 1996: *Vzgoja je... Ni znanost.* Educy d.o.o., Ljubljana

Kojc M. 2002: *Učbenik življenja.* Domus, Ljubljana

Ščuka V. 2007: *Šolar na poti do sebe.* Didakta d.o.o., Radovljica

Komljanc N. *Sodobne smernice pri ocenjevanju v šolah.* Delo, 17.5.2010

Komljanc N. *Učenje je svobodno. V: Vzgoja in izobraževanje za človekove pravice: Predstavitev različnih pogledov na vzgojo za človekove pravice.* Zbornik, Pedagoški inštitut Ljubljana, 2008, Str. 93-103

Komljanc N. *Umevanje spreminjanja sebe.* Didakta, št.139, Ljubljana, 2010, str.24

Anderson, J. 1997: *50 korakov od teorije do prakse dobre šole: priročnik za uporabo kontrolne teorije v razredu.* Regionalni izobraževalni center, Radovljica

Bakyayita, J. 1999: *Postavi se za svoje pravice.* Pomurska založba, Murska Sobota

Komljanc, N. *Spletni zvezek akcijskega raziskovanja.* Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, 2010.

Komljanc, N. *AR – orodje za razvoj novosti.* Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, 2007/2008.

Margan, U. in drugi. *Moje pravice – tvoje pravice – najine pravice: tematski priročnik za učitelje.* 1. natis. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, 2000.

Zakon o gimnazijah, Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju: Pravilnik o šolskem redu v srednjih šolah (Ur.l. RS, št. [1/07](#), Ur.l. RS, št. [79/06](#))

Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (ZUOPP) (Ur.l. RS, št. [3/2007](#), Ur.l. RS, št. [118/2006](#)), Pravilnik Ur.l. RS, št. [54/2003](#))

ZUOPP, [Pravilnik o dopolnitvi Pravilnika o organizaciji in načinu dela komisij za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami ter o kriterijih za opredelitev vrste in stopnje primanjkljajev, ovir oziroma motenj otrok s posebnimi potrebami](#) (Ur.l. RS, št. [14/2010](#))

[Pravilnik o dopolnitvi Pravilnika o dodatni strokovni in fizični pomoči za otroke in mladostnike s posebnimi potrebami](#) (Ur.l. RS, št. [8/2008](#))

Pravilnik o ocenjevanju znanja v srednjih šolah, (Ur.l. RS, št. 60/2010)

Pravilnik o ocenjevanju znanja v poklicnem in srednjem strokovnem izobraževanju (Ur.l. RS, št. 78/2007)

Splet:

e-knjiga: Podjavoršek T. Eliza 1, Zabloda tisočletja o vzgoji in izobraževanju. Ankaran: Samozaložba. http://www.eliza.si/5_DARILO_KNJIGA_ELIZA_1_PDF.pdf

<http://www.pravice-otrok.si/>

<http://www.varuh-rs.si/index.php?id=70>

<http://www.zrss.si/zvezekAR>; mag. Marija Kramer, mag. Milan Koželj, spletni zvezek AR.

Ljubljana: Zavod RS za šolstvo

<http://www.zrss.si/default.asp?link=predmet&tip=7&pID=117&rID=1593> Navodila za izvajanje izobraževalnih programov poklicnega in strokovnega izobraževanja s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo

http://www.bic-lj.si/mic/index.php?option=com_docman&task=doc, Šolska pravila 2010/2011, BIC Ljubljana Živilska šola

OŠ Juršinci
Juršinci 19
2256 Juršinci

MOJA POT DO ZNANJA

2009–2011

Vodja inovacijskega projekta: Stanko Podvršek, učitelj ŠVZ

Sodelavci: Metka Pignar – vzgojiteljica, Marija Popovič - učiteljica RP, Marjana Šterbal – pedagoginja, Silvija Šegula – profesorica RP, Slavica Gerič - učiteljica SLJ, Sabina Lenart – profesorica NE

Konzulent: mag. Majda Naji, Zavod RS za šolstvo

Povzetek:

Ob predstavitvi projektov v šolskem letu 2009 smo omenjeni člani projektne skupine ugotovili in smatrali, da se v teh projektih skriva izziv za učitelja, kako pomagati otroku s težavami, biti uspešnejši. Izbrali smo si otroke različnih strukturnih skupin in sposobnosti ter ob delu ugotavljali, da je tako sistematičen, plansko načrtovan, dnevniško voden in komunikacijsko povezan projekt v triangulaciji prinašal rezultate. Osredotočen je bil na posamezne učence, za katere smo smatrali, da bi jim takšen pristop in način dela ustrezal in jim tudi pomagal pri doseganju cilja. Učenci, ne samo da so napredovali v znanju kot temeljnem cilju projekta, ampak so lažje našli stik z učiteljem in sodelovanjem za delo v skupini in v celotnem razredu. Sami so si postavljali naloge in cilje, ki bi jih naj realizirali, z reševanjem problema pa bi naj ugotavljali, ali so pri svojem delu uspešni ali ne. Ker je bil napredek opažen tudi v očeh ostalih akterjev zavoda, staršev in okolja, v katerem delamo, smatramo, da je bila odločitev za pristop k projektu smiselna in pravilna.

Abstract:

In presenting the projects of the academic year 2009, the members of the project team figured that these kinds of projects present a challenge for a teacher - how to help a child with difficulties, to succeed.

We chose children of various structural groups and abilities and during the observation figured that such systematical, planned, logged and communications-related approach to the project, the results were brought in the triangulation.

Project was focused on individual students, for whom we believed, these kind of approach would fit and help students reaching the given goals.

Not only the students made progress in knowledge, which was a fundamental goal, they also found it easier to communicate with a teacher and with the rest of the class. Students set their tasks and objectives themselves and by solving the problem, they should determine, whether they are successful at their tasks or not. Since the progress has been seen also by other members of the institute, we consider the decision of approaching the project reasonable and correct.

Ključne besede: otrok s težavami, napredovanje v znanju, problemsko stanje, smiselnost projekta.

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Otroci z drugačnimi potrebami in pristopom do dela, morajo izbrati drugačno pot, da pridejo do zastavljenega cilja. V našem timu smo jim to pot skušali prikazati tako, da bi na njej bilo čim manj ovir, da bi bila čim lažja in da bi lažje stopili na pot, ki mogoče ne bo tako ravna, kot so si jo sami zamislili.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Vsi bi v življenju želeli biti uspešni na vseh področjih. Ker je to praktično nemogoče, obstajajo različne oblike dela, pristopi, naloge, tudi projekti, s katerimi skušamo izboljšati stanje v praksi. Če gre za otroka s težavami, je izziv še toliko večji. In če na koncu dosežeš cilj ali se mu približaš, je zadovoljstvo v otrokovih očeh plačilo za tvoje delo.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Izpopolnitev otrokovih znanj na vseh učnih in vseživljenjskih področjih ter spoznati oblike in načine dela posameznega učenca ob uporabi lastnih sredstev in pripomočkov, istočasno pa spremljati otrokov napredek in tako ocenjevati njegovo in tudi lastno uspešnost.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Sprejeti nalogo za samopotrjevanje lastne uspešnosti ob delu in pomoči za otroka, da bi na koncu bil uspešen on.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve:

- analiza začetnega stanja
- izbira učencev
- skupna priprava načrta (s posameznim učencem) za izpeljavo programa
- oblikovanje vsakodnevnega plana VIZ dela za izvajanje dejavnosti
- izdelovanje učnih pripomočkov in didaktičnih sredstev za samostojno uporabo
- opozarjanje in vrednotenje
- stopnjevanje trajanja dejavnosti
- spodbujanje k izbiri dejavnosti
- vnašanje sprostivnih dejavnosti
- analiza in vrednotenje opravljenega dela
- pogovori ob vsaki dejavnosti zakaj in kako
- stopnjevanje zahtevnosti in obseg dejavnosti ter nalog

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevala k uspešnemu zaključku projekta.

Učenci si ne znajo sami razporediti časa za učenje, pri izbiri aktivnosti potrebujejo usmeritev in vzpodbudo. Prehitro menjujejo aktivnosti, so premalo vztrajni in si ne znajo poiskati pomoči za učenje. Prav tako se prehitro zadovoljijo s svojim delom, čeprav je opravljeno površno, se premalo spoštujejo ter ne znajo ceniti in kritično ovrednotiti svojega dela.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta
Učenci so se navadili na samostojno razporejanje časa za učenje. Navadili so se samostojno izbirati in do konca vztrajati pri določeni nalogi, stopnjevali so zahtevnost nalog, si poiskali pomoč za učenje in kritično vrednotili, ocenjevali in spoštovali svoje delo. Nalog in dela so se lotevali z večjim veseljem in vnemo, večala se je njihova pozornost in koncentracija, izdelovali so si pripomočke za delo, ki so jim bili blizu in ki so jih znali uporabljati. Ob pogovorih so dojali, zakaj je naloge treba reševati in kako. Tudi starši so dojali pomen pomoči njihovemu otroku in pokazali interes za medsebojno sodelovanje. Kazalnik doseženega cilja lahko definiramo na osnovi opažanj staršev na evalvacijah IP ter na osnovi njihovih izjav ob pogovorih na delavnicah, čeprav je bilo velikoi izostankov, saj je popoldanski čas, za pretežno kmečko prebivalstvo, velikokrat ovira.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

K sodelovanju so bili povabljeni otroci z učnimi težavami, težavami v osebnostnem razvoju in gibalno ovirani otroci. Starši so soglašali s postopki obravnave in pripravi ter izvedbi načrta. Z realizacijo in poročili so bili seznanjeni tudi ostali člani kolektiva.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Sama izbira otrok je bila opravljena na priporočilo pedagoške službe, učitelev, ki so ali pa opravljajo s temi učenci pedagoški proces; nekaj je bilo tudi takšnih, za katere se je smatralo, da bi jim vključitev v projekt IP pomagal izboljšati njihov uspeh ali samopodobo, čeprav niso imeli posebnih učnih težav.

V času projekta smo, na delavnicah, rezultate spremljali, primerjali in vrednotili na osnovi evalvacij. Ob zaključku projekta smo opravili strokovno analizo dela in ugotovili, da je bil rezultat izboljššan v povprečju za 1 do 2 točki.

Metode obdelave podatkov

Ob začetku dela smo postavili kriterije za posamezno področje. Razvrstili smo jih v lestvico od 5 do 10. Na evalvacijskih sestankih je vsak učitelj ocenil svojega učenca in njegov napredek ter povprečno oceno napredka.

Prikaz rezultatov

Ob sami predstavitvi projekta kolektivu, otrokom in staršem, se je pojavljalo nekaj dvoma, saj nismo imeli izkušenj s tovrstnim načinom dela. Tudi nekaj staršev je bilo nekako apatičnih in v dvomih, saj so smatrali, da njihov otrok ne potrebuje pomoči, ker so premalo poznali njegova znanja in težave, imeli so nerealne cilje, otroku niso znali pomagati. Spraševali so se, kako bi lahko ta projekt njihovemu otroku sploh pomagal.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Ocena dela v dvoletnem ciklusu izvajanja projekta je bila v povprečju izboljšana za koeficient 1 do 2. Sami izvajalci projekta smatramo, da je ob vloženem trudu s posameznim učencem dosežen maksimum. Tudi starši so spoznali prednosti in bili zadovoljni z dosežki svojih otrok. Kritično so priznali, da niso bili dovolj seznanjeni z zmožnostmi svojega otroka in kriteriji pri prilagoditvah. Ostali pedagoški delavci so prav tako ugotovili, da otroci, ki so opravili dvoletno »DOPOLNILNO DELO«, lažje sledijo razrednemu delu ter se lažje vključujejo v skupinsko opravljanje nalog.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Že odločitev za vključitev v projekt je šoli prinesla pozitiven naboj. Širša predstavitev na roditeljskih sestankih, na evalvacijskih sestankih, predstavitvi dela na konferencah, na spletnih straneh šole in predstavitvi dela na skupnih letnih refleksijah Inovacijskih projektov, je sama po sebi dovolj velika motivacija za delo in vložen trud. Največji zmagovalci učenci, ki so bili vključeni v projekt, saj je njihov napredek in pridobljena znanja ter izkušnje tudi plačilo izvajalcem projekta.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Sam projekt je bil novost tudi za tiste učitelje, ki smo pristopili k realizaciji. Svoja znanja, izkušnje in metode dela bomo skušali prenesti na druge udeležence v pedagoškem procesu, saj je še več otrok potrebnih pomoči. Tudi za starše vključene v IP je bila to tabu tema, ki pa so jo ob koncu vzeli kot nujno potrebno delo.

Možnosti uvajanja v druga področja

Otroci so specifična bitja in takšne oblike dela predstavljajo vedno nedokončano delo na vseh področjih in nivojih ter jih je potrebno vključevati povsod, kjer se izvaja vzgojno-izobraževalno delo .

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Izkušnje v tem projektu in s takšnim načinom dela so nam dale nova znanja, spoznanja in nas obogatila z dosežki dela.

Literatura

Končar, M., Antič S. **Starši in oblikovanje individualiziranega programa**. V. Defektologica slovenica: specialna in rehabilitacijska pedagogika. 2006, Vol.14, No: 3 str.6-20.

G. Schmidt. **Vodena vizualizacija**.Pedagoška fakulteta.Oddelek za pedagoško vzgojo. Ljubljana. 2006

Dr. T. Brazelto T. Berry, **Otrok:Čustvenui in vedenjski razvoj otroka**, Ljubljana, Založba mladinska knjiga, 1999, ISBN 86-11-150 18-x.

Nacionalni program športav RS (NPS) V: Ur. l. RS št.24 (17. 3. 2000)

Osnovna šola Gornji Petrovci
Gornji Petrovci 2
9203 Petrovci

POVEČANJE SAMOKONTROLE UČENCEV MED ODMORI

2008–2011

Vodja inovacijskega projekta: Melita Bračko Hakl, prof. razrednega pouka, mentorica

V inovacijskem projektu sta sodelovali OŠ Gornji Petrovci in OŠ Dr. A. Trstenjaka Negova.

Sodelavci OŠ Gornji Petrovci: Johann Laco, prof. fizike in matematike, svetovalec, Dušanka Lainšček Grkinič, socialna delavka, svetovalka, Bojana Keršič Ružič, prof. razrednega pouka, svetovalka, Tadeja Bencak Kerčmar, prof. razrednega pouka, svetovalka, Kristijan Marinič, prof. razrednega pouka, mentor, Ivanka Grah, učiteljica razrednega pouka, svetovalka, Helena Škerget Rakar, prof. razrednega pouka, mentorica, Danica Čeh, učiteljica slovenščine in nemščine, svetovalka, Barbara Čeh, prof. nemščine, mentorica

Sodelavci OŠ Dr. A. Trstenjaka Negova: Slavica Trstenjak, prof. razrednega pouka, svetovalka, Mateja Vodenik, prof. razrednega pouka, mentorica, Blanka Mlakar, prof. matematike in pedagogike, mentorica, Petra Starovasnik Dumič, prof. razrednega pouka, mentorica, Helena Šamperl Petrovič, prof. razrednega pouka, mentorica, Milena Žurman, prof. razrednega pouka, mentorica, Sonja Jagarinec, prof. razrednega pouka, svetovalka, Majda Rojko, prof. razrednega pouka, svetovalka, Marija Šebjanič, vzgojiteljica, mentorica

Konzulent: Irena Kumer, predstojnica, Zavod Republike Slovenije za šolstvo, Območna enota Murska Sobota

Povzetek

Učitelji na šoli smo pogosto opazili nezaželjeno vedenje učencev med odmori, kar je privedlo do pogostih konfliktnih situacij med njimi, katerih pa niso znali rešiti ali so menili, da za nastale konflikte niso krivi, ampak je kriva druga oseba. Analiza stanja je naše domneve potrdila. Takrat smo bili odločeni, da je napočil čas za spremembe. Z uvajanjem novosti smo želeli izboljšati vedenje naših učencev med odmori in jih usmeriti v kakovostno preživljanje odmorov, s čim manj konfliktnimi situacijami. Lotili smo se načrtovanja in akcijskega raziskovanja, kako ravnati. Uvajali smo nove pristope glede samokontrole, prevzemanja odgovornosti za lastna dejanja ter pri reševanju konfliktnih situacij med učenci v odmorih in pri ostalih dejavnostih. Po treh letih izvajanja inovacijskega projekta lahko povem, da se je stanje na šoli bistveno izboljšalo. Sprememba se je pokazala v strokovnem zorenju učiteljev, spremenjenem pristopu k vzgojnemu delu in vedenju učencev.

Ključne besede: konfliktna situacije, odgovornost, samokontrola, učitelji, učenci, odnosi

Abstract:

The teachers at our school often noticed undesired behaviour of pupils during breaks. That lead to conflict situations between them and they weren't able to solve the conflicts alone or they thought that there is someone else's fault. Analysis of the situation has confirmed our

consumptions. We were determined to make some changes. We wanted to improve the behaviour of our pupils during breaks and to direct them to spend some quality time with less conflict situations. We started planning and researching about the ways of acting. We introduced new approaches to self-control, taking responsibility for own actions and to solving conflict situations between pupils during breaks and other activities. After three years of innovative project we can say that the situation at school is significantly better. The changes are shown in teachers' professional development, changed approaches to educational work and pupils' behaviour.

Key words: conflict situations, responsibility, self-control, teachers, pupils, relationships

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Učitelji na šoli smo pogosto opazili, da so učenci med odmori verbalno in fizično agresivni, kar je privedlo do pogostih konfliktnih situacij, katerih niso znali rešiti sami. Še več, menili so, da za nastali konflikt niso krivi sami, ampak druga oseba. Od učitelja pa so pričakovali, da bo nastale konflikte reševal namesto njih.

Na podlagi teh domnev smo menili, da učencem primanjkuje znanja in veščin o strategijah za reševanje sporov ter o pomenu prevzemanja odgovornosti za lastna dejanja.

Za obstoječe stanje smo našli več vzrokov, tako na strani učiteljev kot učencev.

Predpostavljali smo naslednje možne vzroke:

- razširjeno je prepričanje, da je učitelj tisti, ki je odgovoren za učence (njihovo motivacijo, znanje, doživljanje, razmišljanje, ravnanje,...) v šoli;
- učenci so nenehno pod nadzorom učitelja;
- učenci imajo premalo znanja o strategijah za reševanje konfliktnih situacij;
- učenci se ne znajo pogovarjati in poslušati;
- učitelji učencem ne damo dovolj možnosti za izbiro;
- učitelji nismo dosledni pri oblikovanju jasnih in razumljivih mej ter posledicah;
- učitelji premalo časa namenimo dobrim medsebojnim odnosom;
- preobremenjenost učiteljev in učencev;
- premalo sproščujočih dejavnosti med samim učnim procesom.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Vrstniško nasilje je ena od pojavnih oblik nasilja. V angleški literaturi je izraz »bullying« najbolj specifičen in najpogosteje uporabljen za obravnavo določenih oblik nasilja med vrstniki v osnovni šoli.

Že sam pregovor »šola je drugi dom« nam pove, da otroci velik del časa preživijo v šoli. Če gledamo po deležih, je čas, ki ga preživijo v šoli, na drugem mestu, takoj za časom, ki ga preživijo doma (vključno s spanjem). Že samo ta podatek daje jasno vedeti, da ima v šoli preživeti čas velik vpliv na posameznikovo vedenje (Bučar-Ručman, 2004).

Na nasilno vedenje otroka lahko šola vpliva z naslednjimi dejavniki (Lampe in ostali v Bučar-Ručman, 2004):

- splošno neugodno psihosocialno ozračje šole (velikost šole, veliko število učencev, red v šoli, prisila in kaznovanje);

- učiteljeva osebnost (strog, popustljiv, nedosleden, nerazumevajoč, nepravičen); prevelika storilnostna naravnost šole (povečana storilnostna naravnost šole spodbuja
- tekmovalnost; mnogi učenci niso kos visokim zahtevam šole. Zaradi neuspeha izgubljajo
- voljo do učenja in prizadevanja v šoli, vse to pa spodbuja razne odpore in nasilno vedenje);
- neugodni odnosi med otroki (posmeh, preganjanje, trpinčenje, ustrahovanje, izsiljevanje);
- nezmožnost gibanja in drugačnega telesnega sproščanja (otroci, ki morajo veliko časa
- preživeti v istem prostoru, v isti skupini, ne sproščajo svojih napetosti s športom itd).

Potrebno je poiskati vzroke nasilnega vedenja pri učencu, jih skušati odpraviti in dati učencu možnost, da doseže uspeh in priznanje. (Erb, 2004).

Učitelji, starši moramo dati učencu možnost in mu prepustiti odgovornost tako za njegov učni dosežek kot za motivacijo ter celotno razmišljanje, doživljanje in ravnanje, tako da:

- oblikujemo jasne in razumljive meje ter oblikujemo posledice kršitev teh meja;
- spodbujamo sposobnosti samokontrole, samoregulacije pri učencih;
- se odrečemo prepričanju, da je najbolj pravilen le naš pogled;
- omogočamo izbiro (znotraj omejitev), na nivoju ravnanja, mišljenja, čustvovanja;
- dopustimo, da se vsak uči iz posledic svojih izbir, bodisi pozitivnih, bodisi negativnih;
- dopustimo, da učenec doživi potrditev in uspeh, ki je posledica njegovih dobrih izbir, odgovornih dejanj (povzeto po Rupnik Vec, 2007).

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako naučiti učence prevzemati odgovornost za svoja dejanja med odmori?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Želeli smo si, da bi se učenci naučili prevzemati odgovornost za svoja dejanja, da bi na podlagi svojih slabih/dobrih izbir izkusili neprijetne/prijetne posledice. Da bi jim omogočili in dopustili, da se vsak uči iz svojih lastnih napak, oz. iz posledic svojih izbir, tako pozitivnih kot tudi negativnih.

Učitelji pa bi spoznali, da ne moremo drugih siliti, kako naj mislijo, doživljajo in ravnaajo, ampak, da ima vsak možnost, da se uči iz svojih dejanj za katere je tudi odgovoren.

Želja je bila izboljšati razredno/šolsko klimo, zmanjšati oblike nasilja med učenci ter usmeriti učence v koristno izrabo prostega časa med odmori v šoli, povečati odgovornost ter samokontrolo.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

V vseh treh šolskih letih smo delo načrtovali tako, da smo najprej naredili analizo stanja, načrtovali dva akcijska kroga, dobljene rezultate evalvirali in reflektirali ter načrtovali delo za prihodnje šolsko leto.

- **Analiza začetnega stanja**

V vsakem šolskem letu smo najprej izvedli analizo začetnega stanja, na podlagi katere smo nastavili načrt akcijskega raziskovanja.

V prvem letu smo pri učencih z anketnim vprašalnikom zbrali informacije o tem, kaj radi počnejo med odmori, kako rešujejo konflikte, kdo je kriv za nastale konflikte.

Z opazovalnim listom smo spremljali oblike pričakovanega in nepričakovanega vedenja, si zapisovali učence, ki so povzročali kakršne koli nepričakovane/nevsakdanje situacije. Izvedli smo snemanja učencev med različnimi odmori: jutranji odmor, odmori med urami, odhod na malico, kosilo ter v garderobo telovadnice oz. na igrišče.

Analiza začetnega stanja je potrdila naše hipoteze, da so učenci med odmori verbalno in fizično agresivni, da so med njimi pogoste konfliktna situacije, da konfliktov ne znajo reševati sami, da menijo, da za nastali konflikt niso krivi, ampak je kriva druga oseba ter da od učitelja pričakujejo, da bo nastale konflikte reševal namesto njih.

Takrat smo se zavedali, da moramo na vzgojnem področju nekaj storiti in tako izboljšati vedenje naših učencev med odmori in jih usmeriti v kakovostno preživljanje odmorov, s čim manj konfliktnimi situacijami. Torej, da se bodo zavedali, da so za nastale težave krivi sami, da bodo znali sami reševati konfliktna situacije, ne pa reševanje le - teh prelagali na učitelje in starše.

- **Načrtovanje 1. akcijskega kroga - delavnice za učence**

Za delo v 1. akcijskem krogu smo določili področja, katerim bomo posvetili več pozornosti ter kako bodo potekale delavnice za učence.

Zavedali smo se, da če želimo resnično nekaj spremeniti na bolje, moramo začeti pri sebi ter popolnoma prekiniti z dosedanjim načinom dela.

Izbrali smo naslednja področja in delavnice: samozavedanje - to sem jaz, obvladovanje čustev - čustveni obrazi; empatija – z igro ponazorimo občutke, bodimo sočutni; sporazumevanje - sporazumevanje je pomembno, kako pripraviti ljudi do tega, da mi posvetijo pozornost; osebna odgovornost – kaj je odgovornost, ozaveščanje pritiska vrstnikov; reševanje konfliktov- kaj je konflikt, spor s tremi zapleti, strategije za reševanje sporov.

Drugo leto projekta smo to znanje predvsem utrjevali ter se trudili, da bi ga čim bolj prenesli v prakso ter da bi ta ravnanja postala del naše vsakdanjosti.

V tretjem letu smo izbrali prednostna področja: kultura prehranjevanja, kulturno uživanje hrane, zmanjševanje hrupa, pospravljanje šolskih potrebščin, poslušanje. Vse ostale dejavnosti pa smo utrjevali in poglobljali. Odločili smo se, da učitelj izpelje delavnice po lastni presoji, torej tiste, za katere meni, da so potrebne za učence v njegovem razredu.

- **Refleksija in evalvacija**

Prvi rezultati so bili spodbudni, saj so se že pokazali dosežki na določenih področjih. Dokaj hitro nam je uspelo ustaviti tekanje in kričanje med odmori ter učence postopoma učiti, da se da odmor preživeti tudi drugače, brez nasilja in konfliktnih situacij.

Tekanje, kričanje in skakanje so zamenjali pogovori s prijatelji, igre s kartami, človek ne jezi se, prebiranje knjig v bralnih kotičkih, priprava šolskih potrebščin, pregled naloge, ...

Predvsem smo postali senzibilnejši na nasilne in konfliktna situacije. Pridobili smo na samozavesti in zavedanju, da vsako dejanje zahteva obravnavo in pozornost.

- **Načrtovanje 2. akcijskega kroga – delavnice za učence in starše**

Delavnice 2. akcijskega kroga so bile namenjene izboljšanju dejavnosti iz prvega kroga za učence. Največ pozornosti pa smo namenili delu s starši. Predstavili smo jim dejavnosti, ki smo jih izvajali z učenci ter poskušali vplivati na njih, da tudi doma ravnajo podobno. Pripravili smo jim predavanja in delavnice na temo odgovornost; reševanje konfliktov, moj otrok, pravila za življenje, samozavedanje, reševanje problemov, kako se učiti.

Vsako leto izvajanja projekta smo starše tudi podrobneje seznanjali z načrtovanimi dejavnostmi ter dosežki na posameznih področjih.

Udeležba staršev na predavanjih in delavnicah je bila zadovoljiva. Zanimivost delavnic je bila v tem, da smo se jih lotili na enak način kot z učenci, torej s socialnimi igrami, z igrami vlog, delu v skupinah ter zaključili s sprostitvijo.

Anketni vprašalnik za starše glede evalvacije delavnic je pokazal, da jim je takšno delo všeč, da so teme zanimive, veliko znanja lahko uporabijo doma, predvsem pa si želijo še več takšnega dela tako za učence kakor tudi zase.

- **Refleksija in evalvacija**

Ob izteku vsakega šolskega leta smo ovrednotili delo na vseh področjih in nivojih. Primerjali smo rezultate s zastavljenimi cilji, ugotovili, kaj je bilo dobro opravljeno, kaj bi bilo potrebno popraviti, s čim smo zelo zadovoljni, kaj smo se novega naučili oz. kakšna znanja in veščine smo pridobili tako učenci kot učitelji, s čim bomo nadaljevali v prihodnje.

Kot vodji IP mi je bilo v veliko zadovoljstvo to, da so bili moji sodelavci, člani tima zadovoljni s svojim uspehom. Ni bilo več negodovanja o tem, kakšni so naši otroci, kajti vsak od nas se je zavedal, da lahko s svojimi učenci veliko stori in vsak uspeh, nam je služil kot motivacija za delo vnaprej.

- **Načrtovanje dela za prihodnje šolsko leto**

Področja z manj uspeha smo nato načrtovali za delo v prihodnjem šolskem letu kot prednostne naloge. Ker pa se projekt kot IP zaključuje, bomo naloge za katere smo menili, da nismo dosegli uspeha (kulturno prehranjevanje, zmanjševanje hrupa v jedilnici), peljali dalje v okviru vzgojnega programa šole.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Opazno se je izboljšala klima na šoli, kar se tiče vedenja in odgovornosti učencev. Konfliktne situacije med njimi so redke, če se že pojavijo, jih skušajo rešiti sami in se posluževati strategij, ki smo se jih učili. Prav tako vedo, da imajo vedno na voljo izbiro na podlagi katere utrjujejo in izkazujejo svojo odgovornost.

Izboljšali so se tudi odnosi med člani tima, saj smo bili primorani se družiti, pogovarjati, poslušati, izražati mnenja in sprejemati kritiko, predvsem pa delati v timu, torej tudi s tistimi, s katerimi se najboljše ne ujameš. Timsko delo je utrdilo in poglobilo odnose med nami.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Učenci se na šoli počutijo varne, se (z redniki izjemami) vedejo primerno (glede na meje, ki smo jih skupaj oblikovali), v glavnem upoštevajo drug drugega in odrasle, postali so občutljivi na nasilne odzive sošolcev, opravljajo svoje obveznosti (z redkimi izjemami) in se držijo dogovorov, nova znanja s področja reševanja konfliktov, odgovornosti in samokontrole uspešno prenašajo v prakso ter se trudijo prevzemati odgovornost za svoja dejanja, s posledicami svojih odločitev.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V prvem letu so v projektu sodelovali učenci od 1. do 5. razreda. V drugem in tretjem letu so se še priključili učenci 1. razreda. Tako da so v zadnjem letu projekta sodelovali učenci od 1. do 7. razreda, skupaj 107 učencev ter starši teh učencev.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Pri zbiranju podatkov smo uporabljali različne oblike in metode (snemanja, anketni vprašalniki, opazovalni listi pričakovanega in nepričakovanega vedenja, opazovalni listi za merjenje odgovornosti, sprotna beleženja nemirnih situacij učencev).

Metode obdelave podatkov

Anketne vprašalnike smo obdelovali ročno. S pomočjo opazovalnih listov in beležk smo spremljali pojavne oblike, število oz. pogostost nekega vedenja. Pri snemanju smo se osredotočili na čas opazovanja ter oblike nasilnega vedenja med odmori.

Prikaz rezultatov

Rezultatov nismo posebej prikazovali, služili so nam za neposredno delo z učenci in njihovimi starši.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

1. Na šoli je zaznati bistveno manj nasilja. (konflikti so redki). Izboljšala se je šolska/razredna klima in medsebojni odnosi.
2. Učenci so skozi delavnice postali bolj pozorni do sebe in drugih. Pridobljeno teoretično znanje se trudijo uporabljati v praktičnih primerih.
3. Učenci so spoznali, da sami nosijo odgovornost za svoja dejanja. Da je od njihove izbire odvisno, kako se bodo stvari odvijale (pozitivno – občutek ugodja, negativno – občutek neugodja).
4. Učitelji smo postali doslednejši, senzibilnejši in odgovornejši (jasne in razumljive meje in posledice kršitev). Izpopolnili smo se na osebni in strokovni ravni.
5. Učitelji smo spoznali, da smo zelo močan vzgled svojim učencem. Da jim moramo nuditi priložnosti za možnost izbire ter jih spodbujati in razvijati njihova spoznanja, da se vsak uči iz lastnih dejanj za katere je tudi odgovoren.
6. Dejavnosti, inovacije, ki so bile še včeraj posebne, izredne in nove, so danes postale del naše vsakdanje prakse in ravnanja učencev.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Predvsem pozitivna izkušnja, da lahko s trdim delom in odločnostjo marsikaj spremenimo oz. izboljšamo.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Razvijanje dobre prakse - Primer dobre prakse

Inovacija na naši šoli je predvsem sprememba v razmišljanju učiteljev in učencev ter uvajanje novih pristopov glede samokontrole in prevzemanja oz. merjenja odgovornosti ter reševanju konfliktnih situacij med učenci v odmorih in tudi pri ostalih dejavnostih.

Možnosti uvajanja v druga področja

Z akcijskih raziskovanjem se da raziskovati tudi druga področja vzgojno – izobraževalnega dela.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Drugim lahko podamo napotke in pomoč za izboljšanje razredne oz. šolske klime, s konkretnimi primeri in dejavnostmi.

Literatura:

Schilling, D. (2000): 50 dejavnosti za razvijanje čustvene inteligence. Ljubljana: Inštitut za razvijanje osebne kakovosti.

Pušnik, M.(2003): Vloga šole pri zmanjšanju nasilja. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

Rupnik Vec, T. (2008): Kako učiti učence prevzemati odgovornost za lastno razmišljanje, doživljanje in ravnanje ter za posledice svojih dejanj. Vzgoja in izobraževanje, 2008:3.

Orange, C. (2002): 25 največjih napak pri pedagoškem delu in kako se jim izogniti. Ljubljana: Educy.

Aničič, K. (2002). Nasilje – nenasilje: priročnik za učiteljice, učitelje, svetovalne služne in vodstvo šol. Ljubljana.

Chalvin, M.J. (2004). Kako preprečiti konflikte. Radovljica.

Erb, H.H. (2004). Nasilje v šoli. Radovljica: Didakta.

Lipičnik, B. (1996). Reševanje problemov namesto konfliktov. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

Od »prepira« k strpnosti, Priročnik za razvijanje socialnih in komunikacijskih veščin. (2007).

Youngs, Bettie B. (2000). Šest temeljnih prvin samopodobe: Kako jih razvijamo pri otrocih in učencih: priročnik za vzgojitelje in učitelje. Ljubljana: Educy.

Musek Lešnik, K. IN Musek Lešnik, P. (2007). Samozavedanje, Občutki in čustva, Mi in drugi, Učinkovito vedenje.

Olweus, D. (1995). Trpinčenje med učenci, kaj vemo in kaj lahko naredimo. Ljubljana, Zavod za šolstvo Republike Slovenije.

Bučar-Ručman, A. (2004). Nasilje in mladi. Novo mesto, Klub mladinski kulturni center.

Lipičnik, B.(1996). Reševanje problemov namesto konfliktov. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

OŠ Spodnja Šiška
Gasilska 17
1000 Ljubljana

VZGOJA ZA ŽIVLJENEJE (ELEMENTI MONTESSORI PEDAGOGIKE) 2006–2011

Vodja inovacijskega projekta: Lota Gasser

Sodelavci: Vera Fujs učiteljica, Katarina Rebič vzgojiteljica, prof. Cirila Jeraj, prof. Simona Miklavc Pinterič, prof. Urška Gale, prof. Neža Barbalič, prof. Tanja Strojjan, prof. Tina Strnad Rot, prof. Zdenka Košnik, prof. Irena Stegnar, prof. Katja Arzenšek, Marija Kodrca učiteljica.

Konzulent: Herta Kobal

Povzetek:

Na naši osnovni šoli že nekaj let poteka pouk po načelih Montessori pedagogike. Pristop in delo je bilo pozitivno sprejeto med učenci, učitelji in tudi starši. V vseh letih je bilo organiziranih in izvedenih veliko dejavnosti, ki so omogočale učencem samostojno učenje, večale organizacijo dela, staršem omogočale vpogled v filozofijo Montessori metode poučevanja in predstavilo o načinu učenja njihovih otrok, učiteljem pa omogočale spoznavanje le te metode, učenje metodično /didaktičnega način poučevanja, izdelavo didaktičnih učil za učence ter urejanje okolice za učenje. S to metodo smo dosegli, da so učenci postali samostojnejši, samozavestnejši, da so skrbeli za svoje učno okolje in več posegali po učnem gradivu kot učenci, ki v to metodo niso bili vključeni. Za pogovor in izmenjevanje idej ter izdelavo učil smo se z učitelji srečevali na timskih sestankih v matični osnovni šoli, obiskovali smo tudi druge šole v Sloveniji in izven naših meja, spoznavali njihovo delo ter pristop do učenja. Na takih srečanjih smo analizirali naše delo, iskali izboljšave ter se soočali z morebitnimi težavami. Izvedli smo nekaj izobraževanj za učitelje. Izvajali smo sobotne delavnice za starše in otroke, kamor so se lahko vključili poleg naših tudi otroci iz vrtca ali drugih šol.

Abstract:

In our primary school, we have been teaching according to the principles of Montessori pedagogy for several years. The approach and work were well accepted by pupils, teachers, as well as by parents. In all these years, we organized and carried out a lot of activities, which enabled pupils to learn individually. The activities also increased the organisation of work, allowing parents the insight into the philosophy of the Montessori methods of teaching and learning, as well as into the way of their children's learning. Furthermore, these activities allowed teachers to learn the Montessori methods, the methodical/didactical way of teaching, the production of didactic material for the pupils and also the arrangement of the appropriate surrounding for learning. By means of this method, we reached a higher level of pupils' self confidence and autonomy. The pupils also took care of their learning environment. Besides, they used learning material more than the pupils who were not included into this method. The teachers included into the project had regular team meetings in their own school and visited the other schools in Slovenia and also beyond our borders, where we exchanged our ideas, work experience, the production of learning material and the approaches to teaching. During such meetings we also analyzed our work, looked for improvements and confronted potential

troubles. In addition, we organized and carried out a few educational seminars for teachers. We organized Saturday workshops for parents and children with the possibility of including also children from kindergarten or other schools.

Ključne besede: učenci, pripravljeno okolje, Montessori pedagogika, samostojno delo.

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Učenci že ob vstopu v šolo s seboj prinesejo različno predznanje, interese, koncentracijo, vestnost, vztrajnost, temeljitost. Da bi čim bolj razvili vse to, smo posegli po metodi Marije Montessori.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Temeljna ideja vzgoje filozofije Marie Montessori je sposobnost otroka, da se je pripravljen učiti ter vzgajati zato, ker je pridobil notranjo disciplino s pomočjo zunanega ter notranjega reda. Vzorci, ki jih otrok dobi v otroštvu ter mladosti pripomorejo k njegovi samopodobi v kasnejših letih. Maria Montessori je s svojo metodo uvedla otroke v veselje do učenja ter zagotovila, da se intelektualna ter socialna disciplina ne izključujeta. Zato nam je učiteljem v velik ponos, če s svojim delom in pristopom zagotovimo vsaj delček k doseganju njenih ugotovitev

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Ali obstaja možnost izpeljave pouka po želji otrok, s tem, da si otroci vodijo svoj portfolio in dobijo na začetku meseca obvestilo, koliko ur in kaj morajo osvojiti.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Zanimalo nas je v kolikšni meri so učenci sposobni razvijati željo do samostojnega učenja, kako si lahko beležimo napredek v njihovi koncentraciji, vztrajnosti, vestnosti, ali je vse možno izmeriti ter ali na kakšen način lahko primerjamo učence, ki so delali po tej metodi in učence klasičnega oddelka.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Z učiteljicami smo se dobivale na rednih mesečnih sestankih, kjer smo se dogovarjale kako in na kakšen način bomo dejavnosti izpeljevale v razredu.

Na teh sestankih smo si izmenjevale učila, ideje, zamisli, spoznanja ter reševale morebitno nastale težave.

V razredih smo postopno izvajale dejavnosti učenja, urejanja okolice, načrtovanja dela, vodenje in zapisovanje dosežkov, portfolia učencev.

Z delom je začela prva triada, nato smo nadaljevali v drugo in na koncu še v tretjo triado.

Obiskale smo tudi druge šole ali vrtce z Montessori pristopom v Sloveniji in v tujini.

Vsako leto smo dajale poudarek enemu predmetu iz predmetnika in bolj podrobno predstavljali učila.

Organizirale smo tudi delavnice za druge učitelje v sklopu izobraževanj Ministrstva za šolstvo ter učila in metodo predstavile v Šolskem muzeju v Ljubljani.

Učiteljice so se uspešno zaključile izobraževanje v sklopu Montessori izobraževanja

Eno šolsko leto smo izvajali sobotne delavnice za starše in otroke iz vrtcev ali drugih šol, kjer so izdelovali učila ali pa se z njihovo pomočjo tudi učili.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Učenci so postali samostojnejši, več posegajo po gradivu v knjižnici, znajo si načrtovati delo, se samoovrednotiti, so samozavstnejši.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta
Cilji so doseženi, učenci raje sodelujejo pri vzgojno izobraževalnem procesu, več posegajo po literaturi, znajo si načrtovati delo, vodijo svoj portfolio.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Učiteljice smo si sproti zapisovale ugotovitve in uspešnost izvedbe v posameznih oddelkih.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Zapis in ustna analiza ter predlog izboljšav.

Metode obdelave podatkov

Ugotavljanje stanja v posameznih oddelkih/razredih, merjenje izposoje knjig v šolski knjižnici in primerjava rezultatov med oddelkom z Montessori metodo in klasičnim oddelkom.

Prikaz rezultatov

Merljivi dokazi so bili grafično predstavljeni v knjižnici, ostali rezultati pa so bili predstavljeni na timskih sestankih.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

- Montessori material se zelo uspešno uporablja pri pouku, tako kot pri usvajanju nove snovi kot pri utrjevanju (predvsem na razredni stopnji)
- Učenci si samostojno in z veseljem vodijo svoj portfolio
- Na delavnicah za starše, učence in učitelje smo razširjali medsebojno socialno integracijo, izdelovali učila ter se učili uporabljati nova Montessori učila.
- Elemente je smiselno izvajati v 1. in 2. triletju zaradi primernosti materiala, kasneje pa je odvisno od učiteljeve kreativnosti in iznajdljivosti.
- Izobraževanje za učitelje drugih šol smo uspešno izpeljali.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Šola je postala znana po uporabi elementov Montessori pedagogike pri pouku.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Novosti smo širili med učenci, starši, učitelji v šoli in izven nje. Izvajali smo jih v razredih, izobraževali starše, učitelje drugih šol, pisali članke v strokovne revije, predstavili metodo in učila v Šolskem muzeju v Ljubljani ter na Otroškem bazarju.

Možnosti uvajanja v druga področja

Metoda se lahko izvaja na vseh področjih izobraževanja v OŠ.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Izkušnje na področju učenja ter organizacije po Montessori metodi predvsem (najmočneje) v prvi triadi.

Literatura

MONTESSORI, M. 2006. Srkajoči um. Ljubljana: Uršulinski zavod za vzgojo, izobraževanje in kulturo.

MONTESSORI International. London: Montessori St Nicholas Charity. ISSN 1354-1498.

MONTESSORI International: The Magazine for Parents and Teachers. [online]. Dostopno na URL: <http://www.montessorimagazine.com/>.